

Ї ³í³ñòáðñòáí òñá³òè ³ í áóéè, ì í èí ä³ òà ñí í ðòó Óèðàíí è
×áðèàñüèèè í àó³íí àèüí èé óí³ááðñèòáò
³í áí³ Áíáááí à Óí àèüí èòüèíáí
Ї ñáðááí è Í ðØ ó ×áðèàñáò

Êí ñòÿí òèí ²âáí äí ðí äñüèèé

ЕТНОСОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

*(Í àðèñè ç ³ñòíð³; Ї ³áááí í î; Êèçàùèí è
è³í öÿ XV – ñáðááèí è XVII ñò.)*

Ð á ö á í ç á í ò è:

Āóðæ^ε Ī . 2. – āī ēōī ð³ nōī ðē+ī ēō í áóē, í ðī óānī ð, í ðī á³āí ēē í áóēī áēē nī³ áðī á³óí ēē² í nōēóóó³ nōī ð³; Óēðā;í ē Ī ÁĪ Óēðā;í ē, çāñēóæāí ēē á³y+ í áóēē ē óāóī³ ēē Óēðā;í ē

Ū áðāáē Á.Ī . – āī ēōī ð³ nōī ðē+ī ēō í áóē, í ðī óānī ð, í ðī óānī ð ēáóáāðē³ nōī ð³; Ī áó³ī í áēūī í āī óí ááðñēóáó «Ēē⁰āī-Ī í āēyí nūēā áēāāī³ y»

2āāí āñ ðī āñūēē ē Ē.Ā.

2 – 18 **Āóí í nī ó³āēūī ē ē áēī³ ð³ óēðā;í nūēī āñ ēī çáóóāā (Ī áðē ñē ç³ nōī ð³; Ī³ āāāí í í Ĵ Ēē;çāù ē í ē³ öy XV – ñáðāāē í ē XVII ñō).** – × áðēāñē: Āēā. × āāāí āí ēī Þ . Ā., 2012. – 240 ñ.

ISBN 978-966-493-607-8

Ó ē í çēç³ í ðī í í í ó³ōūñy í áóēī āā³ í óāðī ðááó³y áóí í nī ó³āēūī í āī óāí í í áí ó óēðā;í nūēī āī ēí çáóóāā í á óāðāí áó í³ āāāí í ēō nōāðī ñōā Ēē;çāñūēī āī āí³ óāí āñōāā á í áð³íā á³ā çāðī áæāí í y ōūī āī yāēūā āí í í áóēó Ī áó³ī í áēūī í áæçāí ēūī í Ĵ á³ēí ē óēðā;í nūēī āī í áðī áó ñáðāāē í XVII ñō. Ó āāāí ááóyōē í áðēñāó áí áēç³óþōūñy ð³çí í í áí³ óí³ +ēí í ēēē, yē³ çóí í áēēē áóí í nī ó³āēūī ó áāí ēþ³þ ēí çá++ēí ē á³ā óāí ðē+ī ēō áóóí í í ðóá³æí ēō áí áē+í ēē³ āí í í āí Ĵ í áó³ī í áēūī í Ĵ áē³ðē óēðā;í nūēī āī áóí í nī ó³āēūī í āī í ðāāí³ çí ó ðāí í ūí í í ááðī Ĵ āí áē. Ç³yñí áóþōūñy í ðē+ēí ē ðā í áñē³áēē áāí í í ē³ðē+í ēō óðāí ñóí ðī áó³ē, yē³ āí ēēí óēē í á ñí áðēó³ēó ñóāí í áēūā Ī³ āāāí í Ĵ Ēē;çāñūēí ē í á ōūí ó áóāí³ ðā á³āēóí í y ōūī āí í ðī óāñó í á í í ē³ðē+í³ ē á³yēūí í ñō³ óēðā;í nūēī āī ēí çáóóāā, çí ðēāí á ēí āí í nī í āí í āí í ñáðāāēó – Çāí ðī çūēí Ĵ³. Ç³yñí áóþōūñy í áóāí³ çí ē óí ðī óāāí í y ðā áāē³çáó³; ááðæāāí óāí ð+í Ĵ í áðāāēāí ē ēí çá++ēí ē, ū ñí áðēó³ēā ðā í áóí í áēāí³ ñōū áóí í nī ó³ī āāí áçí í óēðā;í nūēí Ĵ í áðī āí í ñō³.

Āēy í áóēí áó³ā, áēēēāāā+³ā, āñí³ ðāí ð³ā, ñóóāāí ð³ā³ āñ³ó, óóí ó³ēāāēóūñy³ nōí ð³óþ óēðā;í nūēí āí ēí çáóóāā ðā í ðī áēāí áðēēí þ óí ðī óāāí í y óēðā;í nūēí Ĵ í áó³.

Çàóááðæāí í āí áðóó Ā+áí í þ Ðāāí þ
× áðēāñūēī āí í áó³ī í áēūī í āí óí ááðñēóáóó³ í áí³ Áí āāāí á Óī áēūí ēōūēí āí
Ī ðī òí ēí ē¹ 2 á³ā 4 áðóáí y 2012 ð.

Çàóááðæāí í āí áðóó Ī ðāçēā³þ Ī ñáðāāēó Ī ðó ó × áðēāñāó
Ī ðī òí ēí ē¹ 5 á³ā 21 ēēñóí í āāā 2012 ð.

ISBN 978-966-493-607-8

ВСТУПНЕ СЛОВО (ТЕОРЕТИЧНІ ЗАУВАГИ)

Ає̃̃ о́е̃̃да̃̃і̃̃ о́а̃̃ і̃̃ а̀ і̃̃ е́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃а̃̃ ча̃̃а̃̃а̃̃е̃̃ ° і̃̃ а́і̃̃³⁰р̃̃ ç̃̃ і̃̃ а̀е̃̃і̃̃-
òèì í³øèò àóí³÷íèò ñòðóí, ýèèì è ì áðàèèáà°òùñý³ááí-
òè÷í³ñòù ò³⁰; ñí³èüí íòè àæá ì àéæá íñòáí í³ í³á òèñý÷í-
è³òòý ù³ñí óáàí íý. Òèì á³èüøá àèáí àèæí èì ° ì ðè öüí-
ì ó òí é òàèò, ùí áíòáí àð í àì à° ñí àð³àèüí íáí í àòéí áíáí áí ñè³á-
æáí íý, ì ðèñáý÷áí íáí ç'ýñóááí íр̃̃ í èòáí íý: ÷íì ó ñàì à è́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃í̃̃
ñòàèí óèðà̃̃і̃̃ ñüèèì àóí íñí ò³àèüí èì àðòáòèí íì? Áàæá ì íá³áí³
ýàè÷à ð³ñí óáàèè á ì àæáð áàáàòüí ò àóí íñ³á òí áí ÷áñí í; Ñò³áí í;³
Óáí òðàèüí í; ð³áðí ì è (í á ÷íì ó í áí áí í ðàçáí áí ñèóóí í í ááí èí øó-
áàèè òàò³áò³), àèá èèøá í á òèðà̃̃і̃̃ ñüèèò òáðáí àð öý ñòñí³èüí á
ááðñòáà á³èñí í ñòàèà óóí ààì áí òí ì àèý ì ñòàí íý í àò³;

Çá³ñí í, áóáà ì ìì èèèíàèì ñòáàððàæóáàòè, ùí òáé àóí íñí ò³à-
èüí èè óáí ìì áí òèðà̃̃і̃̃ ñüèí áí è́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃á í á áóá ì ìì³÷áí èè³ ñòí ðè-
èàì è ýè ì è́і̃̃óèíáí, òáè³ ñò÷áñí íñò³. Á³èüøá òí áí á³í ì ñò³éí í
í èì è í³àèðáñèр̃̃°òùñý, ùí çáñá³á÷ó° òí ÷á á ñòàí íý 'ðóí òí áí á
è́і̃̃áèòèáí à ì ìí íáðàò³ý ñòí ñí áí í³ñòí ò³; è́і̃̃ча̃̃÷÷èí è, çà ðááàèò³⁰р̃̃
àèáááí³èà Á. Ñí ì è³ý, á ýè³é ñòàí í³é áæá í á ì ì ÷áòèò ñí àð³àèüí í
í ááí èí øó°: «Í ì á ááí ìì ó àòáí³ ñòí ðè÷í í; ááí èр̃̃ò³; ñàì à è́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃í̃̃
ì ì ÷áèí á³ááèáàòè çááàèüí³ óáí ááí ò³; òà çàèí í ì ðí íñò³ ðí çàèòèó
òèðà̃̃і̃̃ ò³á ýè í èðáí í; àóí³÷í í ì ñí³èüí íòè»¹. Í ðí òá, ýè ì ðáàèèí,
çà òáèíр̃̃ è́í í ñòàòàò³⁰р̃̃ ñí ðáàà áàè³ í á éáá, à á³àòàè, çàèèòá°òùñý
á³àèðèòèì ì èòáí íý, à ÷íì ó æ òáèè è́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃í̃̃ ñòàèí í áñò³èüèè
áàæèèàèì àóí íñí ò³àèüí èì ðáí ðàçáí òáí òí? Ñàì á òá ì èòáí íý é
áèçá÷á÷èí ì áòò ì ðí ì ì ì ááí í; è́í èàè.

¹ Ñí ì è³é Á.Á. Óáí ìì áí òèðà̃̃і̃̃ ñüèí áí è́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃á (çàì³ ñòù ì áðááí í àè) // ñòí ò³ý
òèðà̃̃і̃̃ ñüèí áí è́і̃̃ча̃̃о̃̃а̃̃á: Í àðèñè ó 2 ò. / Ðààéí è.: Á. Ñí ì è³é (á³áí. ðáà.) òá 31. — È., 2006. —
Ò. 1. — Ñ. 5.

Ðàçíì ³ç òèì, ì è àí ñèòù àí áðà óñà³àíì èþ³ì ì, ùí ì ì ðóðáí à ì ðí áèàì àòèèà ° í áàçàè-àéí ì ñèèàáí ì þ òà àèñéóñ³éí ì þ, òí ì ó í á ì ðàòáí àó³ì ì í á ì áí ì çí à-í³ñòù ° ì ñòàòì-í³ñòù àèñéí àèáí èò ì ðèì ó ùáí ü ° àèñí ì áè³à. Öy æ ì áñòààèí à àèçí à-èèà é ó ì ðì àò àèèèàááí ì ý ì àðàð³àèò ó àèãèÿ³ í èçèè ì àðèñ³à, ì ðèñàÿ-áí èò ð³çí èì àñí àèòàì, ùí àèçí à-àèè àòí ì ñí ò³àèùí ó ááí èþ³þ óé-ðà;í ñùèí àí èí çàòòàà á ì áð³í à, ùí ì ðí ì èþ³ òàðèòì ð³þ ì³áááí ì èò ñòàòì ñòà Èè;áñùèí àí àí³ àí ãñòàà ç è³í öy XV ñò. (ì ý ÿà çàááí è ì ðì èí çàè³à ó àèàðàèò) – àí ñàðàèí è XVII ñò., òí àòì ì áð³í à àí ì ì-àòèó Í àò³í ì àèùí ì-àèçáí èùí ì; á³éí è óèðà;í ñùèí àí ì áðí àó à 1648 ð., ÿèà àæà ì ì ñóó³ áóèà ðàçóèùòàòì òèò àòí ì ñí ò³àèùí èò ì ðí òáñ³à, ùí çàèèàèè á ñàðàáí àè ù³ óèðà;í ñùèí àí àòí ì ñó óóí àà-ì á ò ì í àí; ñí³ èùí ì òí ì; ³ááí òè-ì ì ñò³ – ì àò³í ì àèùí ì.

Ì ðí ì ì ì ì ááí èè í àì è ì ðí àèò ° ì àñè³àèí ì ááááòì ð³-ì èò ì ì-óèè³à àáòì ðí ì á³áí ì á³áè í à ì èòáí ì ý, ì ì á³'ýçáí èò ³ç àòí ì ñí ò³àèù-ì èì ðí çàèòèí ðáí ì ùí ì ì ááðí ì; ñí³ èùí ì òè óèðà;í ò³à. Óí ì ó ò³è-éí ì çàèí ì ì ðí èì ° òà, ùí á àäÿèèò ç ì àðèñ³à ì ì æèèá³ ì ááí³ ðàòðáí è, ùí, àò³ì, ñà³à-èòù í á ì ðí àáòì ðñùèà ì áááàèùñòáí, à ì ðí ààæèèá³ñòù òèò ÷ è³ òèò òàç àèÿ áí àè³çí àáí ì; ì ðí áèàì è. Áí ááí ì-àñ àäÿè³ ç ì àðèñ³à ðáí³ òà àæà áóèè ì ì óáè³éí àáí³ á ð³çí ì-ì áí³ òí èò ì áóéí àèò àèàáí ì ýò, òí-à é çàçí àèè á³áí ì á³áí ì; ðàáàè-ò³; ì ì á³'ýçáí ì; ç ì áðáí ñí èñèáí ì ýì òèò ÷ è³ òèò àñí àèò³à àí ñè³à-ì èòùèí àí ì ì ý. Í áí áð³áí ì òàèí æ çàóáàæèèè, ùí èí èæèà í á ì³ñèòù àòí ì áðàò³-ì ì ì ñí ñí ðÿì óááí ì ý, ààæà ì ðèñàÿ-áí à ì áñàì ì á-ðàá áí àè³çó³ ñòí ðè-ì èò ÿàè ù ç ì ì çèò³é àòí ì èí á³-ì; òáí ðàòè-ì ì-ì àòí àí èí á³-ì; áàçè. Óà, í à ì àò ì ì áèÿä, àí çáí èÿ³ ì ðí áí àè³çóáà-òè ì³à àáù ì³ òèì èòòì ì çí ðó é³ ñòí ðè-ì ó ááí èþ³þ óèðà;í ñùèí-áí èí çàòòàà, çáí ðí ì ì ì óááàèè³ òàðí ðàòàò³þ èí àí àòí ì ñí ò³àèùí ì-áí óáí ì ì áí ò ñàì à á *àòí ì ñòí ðè-ì ì ì ó èí ì óàèñò³*.

Ç ì áèÿäó í á òà, ì áðòì ðÿáí ì áí çí à-áí ì ý ì ááóáà° ñàì à òáí-ðàòè-ì à ñèèàáí àà àí ñè³àæáí ì ý. ² á òùí ì ó àèì áàèó áàðòì çí ì áó æ òàèè ì ì áí àèòèñù³ ç Á. Ñí ì è³òì, ùí, ì ì ì ðè ñí è³áí èè àí ðí áí è ó ñò-àñí ì ì ó èí çàèí çí àáñòá³, «áñ³ ì ì çèòèáí³ çðóðáí ì ý á ì ùí ì ó, ì á æàèù, ì àþòù àáù ì ì ááðòí àèè òàðàèòàð³ ì àèæà í á òí ðéí ó-èèñÿ àèèàéí ì èò òáí ðàòèèí-ì àòí àí èí á³-ì èò çàñàà òà ì³áòí á³à ùí áí ðí çèðèòòÿ ì àòáí³ çí³ á³ áí óòð³ðí ùí; áí àòí ì³; èí çàòòàà ÿè

nīō³æūīī-ī àō³īī àēūīīāī Ōáīīī áíà (éodñèà íàø. – Ê. ².) íà àñ³ø àòàí àò éíāī ³ñōī ðè÷íīāī ðīçàèðéø². Í àì àāàþ÷èñū ī īāī èàðè ī īā³áí èé ñòàí, ì è ì ðīīīī ó⁰ì ī àèāñí à áà÷áí ý òáī ðàðè÷íī-ì à-òìāī èīā³-ì èò àñī àèø³á, ī īā³ýçàí èò ç³ ñòóá³þáàí í ýì àóí ī³ñōī ðè÷íīāī ðīçàèðéø óèðàçí ñūèīāī èīçàòòàà à āí áó āī Õì àèūī è÷÷éí è, ùī, í à í àøà àèéáí èà ī àðàéí í àí ý, āīçàí èèòù çí à÷í ī īí óé³øà òñá³āī ì èðè éíāī àóí īñīō³æūī èè Ōáíīī áí.

Ç īāíīāī áíéó, ñèèàāí ³ñòū īçí à÷áíīāī ì³āōīáó ī īā³ýçàí à à ī àðø ÷ ÷ ðáó ç ç òèì, ùī ī àðáááà÷à⁰ ì īñò³éí à ì ðīāáááí ý ³ñòī ðè÷íī èò ī àðàèàèà è ì³æ ðīçàèðéèì ì èðàì īāī ñòñī³èūīīīāī ñòàí ó (āī òīāī æ í à í áçí à÷í³é āāī àðàò³-ì ì òàðèòì ð³) òà àñūī āī àóí īñī-ò³æūīīāī ì ðááí³çí ó (à í àøì ì ó àèì ààéó – óèðàçí ñūèīç; í àðí à-íñ³). Ç ³í òīāī áíéó, òàèèè ì³āó³à ì à⁰ ì īè³æñèòèì è³í àðí èé òàðàèòàð, ùī í àì éí ó÷à áááá āī ì īñò³éíìç; ³í òàðí ðàòàø³; òèð ÷ è ³í øèð ì īī ýòù ³ òàðì ³í³á, ýè³ í āí āí íçí à÷í ì òðàèòòòòùñý ð³çí èì è òàø³āöýì è ýè ³ñòī ðèèàì è, òàè ³ àóí ī èīāàì è. Àò³ì, í áçàí àðà÷í èì⁰ òí é òàèò, ùī ñò÷āñí à óèðàçí ñūèè àóí àí³òàðèñòèèà ì ì òðááó⁰ ñàðéíçíīāī ī àðàí ñì èñèáí ý òèð ñāìçò àñī àèø³á, ýè³ àèì àāàþòù ì ³æàèñòèì è³í àðí èò òáí ðàðè÷íī èò ³ ì àóí āī èīā³-ì èò ì³āóí ā³á. Ç ì-èðàì à òà ñòìñò⁰òùñý ì èòàì ù, ī īā³ýçàí èò ç³ àóí³-ì èì ðīçàèðéèì èþñūèèèò ñì³èūīìò, ùī áóèè ñóá³èòàì è ³ñòì ð³; ì à òàðèòì ð³; Óèðàçí è è ó ì àðø ÷ ÷ ðáó óèðàçí ñūèīç; àóí³-ììç ñì³èūī ì èð.

Í áçààæàþ÷ è í à çí à÷í ó ³ñòì ð³ī àðàò³þ ì ðī áéàì è àóí ī ááí áçó óèðàçí ò³á, öý ì ðī áéàì à çàèèø⁰òùñý ùà āī ñèòù ààèáéíþ á³á ì ñòàòì÷íīāī ðīçà³ýçàí ý. Í ðè òùì ì ó á³ðí ā³áí ³ñòù òàèíāī ðīçà³ýçàí ý ì èè òàèíæ⁰ í áçí à÷í ìþ, ùī, í à í àøò àóí èó, ī īā³ýçàí í í à ò³èùèè ç áðàèì ã³āí ī ā³áí èò ³ñòī ðè÷íī èò àæàðàè, à é í àñāí ī à-ðáá ç í àāí ñòàòì ùī ðīçðī áéáí ìþ òáí ðàðè÷íī-ì àóí āī èīā³-ì ìþ ìñ-íīāīþ òàèèò āīñè³æáí ù, à ì īāàèóàè ì áá³òù ç³ áí ì ðóààí ýì ò³; àæèèèāìç ñèèàāíāìç; í áóéí āí āī ì³çí áí ý çí à÷í ìþ ÷ àñòèì ìþ āīñè³áí èè³á³ í à ā ì ñòàí ìþ ÷ ÷ ðáó ³ñòī ðèèè³á, ýè³, í à æàèù, āī ñèòù ÷ àñòì³ áí ì ðóòòù ñàì à òþ ñèèàāíāó àóí ī³ñòī ðè÷íī èò ì ì øóé³á, í àì àæóþ÷èñū çààèèū ìþ èí ì ñòàòàò³þ òáí ðàðè÷íī èò ì ì ñòóèàò³á³ áí ā³èūí ì ì ì áðòþ÷ è àóí ī èīā³-ì èì è òàðì ³í àì è, ùī í àð³áéí ³ñòì ò-ì ì çàì èòóó⁰ çààèèū ò èàððèí ó ì èì óéí āī.

² Õàì æá. – Ñ. 15.

ò³àèùí íàí àçààè³ (à íá àèí ÿòèí àí àòí ñòó é àòí ³÷í ñò³, çã³áí í àèçí à-áí í ÿ, ñèàæ³ í í, Ñ. Ñí èí èí àñùèí àí ⁶).

Ó òàèí ò èí í òàèñò³ áàçí í ñàðàáí ùí é í ðí àèàì àðèèà ì àòí àí-èí à³; àòí í èí à³÷í ì; í áòèè çàèè òà òùñý í àí ³⁰þ ç í àèñóí àðà÷èè à³-øèð. Àèòí èè æ òáí ðàðè÷í ì-ì àòí àí èí à³÷í ñàðàáí í ÿ àòí í èí-à³; ááðòóù ñàí; ì ì÷-àðèè ùà á Õ³Õ ñò. Ðàçòèùòàòí ì ì ðí çàèðèòò ñòàèà ì ì ÿàà áááàòùí ò í àí ðÿí ³à ³ øè³è, ùí é çòí í àèèí çí à-í ò ì ì è³áàð³áí òí ³ñòù òáí ðàðè÷í èð ³ ì àòí àí èí à³÷í èð çàñàà àòí í èí à³. Çí èðàì à ñàí; òáí ðàðè÷í ì-ì àòí àí èí à³÷í ³ èí í òáí ò³; ùí àí àòí í èí-à³÷í ì àí ì ì ³çí áí í ÿ ì àðòù ááí èð ò³í ³çí (Á. Òàèèí ð, Á. Áàñò³áí, È. Ì ì ðàáí), àèòòç³í ³çí (Õ. Ðàòòàèù, È. Õðí ááí ³òñ, Õ. Áðáá-í áð), ñí ò³í èí à³÷í à øèí èà (Á. Áððèáàèí, È. Èàá³-Áððèù), òóí è-ò³í àè³çí (Á. Ì àèèí í àñùèèè, Á. Ðààèè³ òò-Áðàóí), àì àðèèà ñù-èà øèí èà ³ñòí ðè÷í ì; àòí í èí à³; (Õ. Áí àñ, Á. Èðàááð), àòí ì ì ñèòí-èí à³÷í à øèí èà (Á. Èáðà³í áð, Ì . Ì ³à), ðàäÿí ñùè³ òáí ð³; àòí ñò (Ð . Áðí ì èàé, È. Áóí ³èùí á, Ñ. Áðòòðí í á), ñò÷-àñí ³ çàò³áí ³ èí í-òáí ò³; àòí ³÷í ñò³: ì ðèí ì ðà³àè³çí (È. Á³ðò, Á. Ñí ³ò, Ì . àáí ááí Ááðàà), ³í ñòðòí áí òàè³çí (Ñ. Ì èçàè, Á. Èí áí, Á. Õ³øèí á) ³ èí í ñò-ðòèòèèà³çí (Õ. Áàðò, Á. Áàèèí áð, Á. Ðàèñ), à òàèí æ ñòðòèòòðà-è³çí (È. Èáá³-Ñòðí ññ), èòèùòòðí èè ðàèÿðèà³çí (Ì . Õàðñèí à³ò), í áí ááí èð ò³í ³çí (È. Õàèò) òà ³í. Áàçí àðà÷í ì àí àè³ç òñ³ò çàçí à-áí èò èí í òáí ò³è àèì áàà³ ì èðàì í àí òà ðàòàèùí í àí àí ñè³àæáí í ÿ, àèà ì è í áí ààèì ì ñý ðí çàèÿáí ì ñí í áí èð, í á í áø ì í àèÿä, òáí ðà-ðè÷í ì-ì àòí àí èí à³÷í èð çàñàà àòí í èí à³÷í ì; í áòèè, ùí ì ì æòù áòèè í àì è çàñòí ñí àáí ³ á èí í òàèñò³ ³ñòí ðè÷í ì àí àí ñè³àæáí í ÿ.

Çðí çòí ³èí, á ðàäÿí ñùè³è ³ñòí ð³í àðàò³; çàèò-áí í ÿ àòí í èí-à³÷í ì; ì àòí àí èí à³; á ³ñòí ðè÷í èð àí ñè³àæáí í ÿ çààæàè è øèí á í áí ì ò í àí ðÿí èò: «Bè ³ àèÿ ³ñòí ð³; àèÿ àòí í àðàò³; (ì í àà èáá áàçí àðà÷í ì ì ðí ðàäÿí ñùèò ì àðèñèñòñùèò àòí í àðàò³. - È. ².) ì àòí àí èí à³÷í ì ì ñí í àí ì ³ ñòí ðè÷í èè ì àòàð³àè³çí, ì àðèñèñò-ñùèí-èáí ³í ñùèà ì àòàð³àè³ñòè÷í à ðí çòí ³í í ÿ ³ñòí ð³; òà ³ñòí ðè÷í èð ÿàèù»⁷. Û ì ì ðààáá ðàäÿí ñùè³ í áòèí àò³ á³àðàçò æ ç³øòí àòí òèèñÿ ç í áá³áí í á³áí ³ñòð ñòàì è ³ñòí ðè÷í ì àí ì àòàð³àè³çí ò ç³ ñòàì ì ì

⁶ Ñí èí èí àñùèí àí. Á. Ì ðààèàì ù ÿòí ì èí àè÷-àñèí àí çí áí èÿ // ÿòí ì àðàòè÷-àñèí à í áí çðáí èà (Áàè³ - ÿí). - 1994. - 1 2. - Ñ. 4.

⁷ Èòñ ð. Õ. Áááááí èà à ÿòí ì àðàòèð. - È., 1974. - Ñ. 8.

çí à÷eì ³nòù nã³aîì ì; ä³yëüí îñò³ èpãàe ó ì ðí òaîñ³ àeì èeí áí í ý
 àoì ³÷í eõ nî ³ëüí îð¹². Áí eí áí ìp æ àaáì p, í à í àø ì í àëyã, ñò÷aîñ ì; çàò³aí ì; àoì í eí ã³÷í ì; í àóèè ° aîñà á³ëüøèe á³aò³a á³a nî ðeèí áí í ý
 í í òí eí ã³÷í ñò³ yè àoì ³÷í ñò³, òàè ³ àoì í ñò, ÷eì Òàèòè÷í çàì àðà÷
 ò³òùñy ðààëüí ³nòù àoì í aáí açó é àoì ³÷í í ã³ açããàè³. Á nâì p ÷aðãò
 òà áááá é áí í aîñ ðí ì í aèí ñò³ í á'òèeáí í ã³ òaí ðaòè÷í í ã³ í ì yñí áí -
 í ý àoì ³÷í ì; ñòàðè. Í ì ì ðe òà, í aáí ³ í ááááí í ý çàò³aí ì; àoì í eí ã³÷
 ì; àoì èe í áí á'ýçéí ã³ ì ðòü ñòàòè ááæèèèè ì àoì áí eí ã³÷í èì áí -
 ààòèì ì äëy ñòáí í aèáí í ý ñò÷aîñ ì; àoì í eí ã³; çí eðà ì à ã³÷eçí ýí ì;.

Í à í áí ø ááæèèèè ó öüí ì ó ì ðí òaîñ³, í à í àøã áèeáí eá í à-
 ðaèí í áí í ý, ° é í í ááëüøà ðí çðí áeà òaí ð³; àoì í ñò, à òàèí æ ñí ðí áá
 ñeí òaçí ááí í ã³ áí àè³çó eí í òaí ò³é àoì í ñò òà àoì ³÷í ñò³. Bè ñí ðà-
 ááæèè çàóááæò° Á. Á³í áð, àeáí í aóeí á í ÷òè ñüí áí áí ³, í à-
 ì ðeèèè, ùí Ááááð á ñí í áí ì ó ì ðaàeè, à Ápðeáaèí ³ Ì àðeñ
 ì àeí ùí ááèè. Á³ëüøà òí áí «òàè³ í aéá³ëüø³ ñí ò³í eí ã³èè ñò÷aîñ ñò-
 ò³, yè Áóðäü°, Á³áááí ñ, Àeáeñáí ááð, ñí ³eèáí çàèó÷àpòü ³áá; ó
 Ì àðeñà, Ápðeáaèí à, Ááááðà, ó Òaí ì ì áí í eí ã³; òà ³í øeò òaí ða-
 òè÷í eò í áí ðyí aò. Áááæàp, ³ ì è á àoì í eí ã³; ì òñèì ì ì ðaáí òèè
 áí òí áí æ»¹³. Í à öüí ì ó æ í ááí eí ø° é Ð . Í áaèáí eí: «Çãããáí í ý
 ì í èyãã° í à á òí ì ó, ùí á, á³áí æáí aòp÷eñü á³à ì àðeñeçí ó, ñí ðeé-
 í ýòè yèóñü àeüòàðí aòeáí ó eí í òaí ò³p (ùí áí ñeòü òàðàèòàðí ì
 äëy ñò÷aîñ ì; á³ò÷eçí ýí ì; í àóèè¹⁴. – È. ².), à á òí ì ó, ùí á áeèòè
 í à ðí çðí áeò í í áí; ò³è³ñí ì; òaí ð³; ÷aðàç ñeí òaç çáí áóòè³á ð³çí eò
 Ò³eí ñí Òñüèèò³ í àóeí áeò øè³è, òaí ð³; yèà á í í àèà Òóí èò³í í ó-
 ààòè yè òaí ðaòèè-ì àoì áí eí ã³÷í à ñí í áá í ³çí áí í ý í à ð³áí ³
 eí í eðàòí eò àeñòèè è³í eóèüòòðí eí ã³÷í ñòí ðe÷í í ã³ òèèèò³»¹⁵.

Í òaèà, í à ñò÷aîñ ì ì ó àòáí ³ ñòáí í aèáí í ý ì àoì áí eí ã³÷í ì; àçè
 àoì í eí ã³; í à í àøó àoì èò, í aéá³ëüø ðàò³í í aëüí èì ³ aòàèòeáí èì

¹² Áeí áð Á. Á. Ýóí e÷í ñòù: á ì ì èñeàò ì àðáaèáí ù eçó÷áí èy // ÝÍ . – 1998. – 1 4.
 – Ñ. 7.

¹³ Òaí æá. – Ñ. 21.

¹⁴ Áàò. ì ðí òà: ²aáí áí ðí áñüèèè È. Á. Òðòáí í ù³ ñò÷aîñ ì; óèðà;í nùeí; àoì í eí ã³; ³
 ì ñòà á í éè òaí ð³; àoì í ñò òà ì ðí aèáí aòeèè àoì í ñí ò³aëüí eò ì ðí òaîñ³ (³ñòí ð³í àðàò³÷í eè
 añí áeò) // Í àóeí á³ çáí èñeè: Çá³ðí èè ì ðaòü ì í eí áeò á÷áí eò òà añí ³ðáí ò³. – È.;
 Òí àeüí eòüèèè, 1998. – Ò. 8. – x. 2.

¹⁵ Í áaèáí eí Ð . Á. ²ñòí ð³y ñá³òí áí; èèá³èçàò³; Ñí ò³í eóèüòòðí èè ðí çàèòí è èpãñòàà.
 – È., 1996. – Ñ. 12.

ί ί ἁά ἡὸὰὲ ί ἁἡὰί ί ἁδἁά³ ί δἁἁδἁὸ³εί ἐέ ί³ἁὸ³ἁ. Ἰ ἡὸὰί ί³ ἐ ἁάçἡὸί -
ί³ἁί ί ί ἁεί ἁί ἁέῆᵑ=εὲ ἁ ἡἁἁ ί ἡᵒἁί ἁί ί ὕ δ³çί ἐὸ δἁί δαδὲ=ί ἐὸ
³ ί ἁὸί ἁί ἐί ἁ³=ί ἐὸ ἐί ί ὀἁί ὀ³ε, ὡί ἁὸεὲ çἁί δί ί ί ἁἁί³ ί ἁὸεί ἁὸὕ-
ί ἐ, ἁῆὕ ἐί ί ἡἁἡί ἡἁί δί çἁῆὕἁὸ ἁὸί ἡί ἁ³=ί ἡ; ί δί ἁἔἁί ἁὲεὲ çί-
ἐδἁί ἁ ἁ³ἡὸί δε=ί³ ἐ ί ἁδἡί ἁἔδἔἁ³.

Ἰ ἁί ἐί çç ί ἁἔἁἁἁἔἔἁ³øεὸ ἁἡί ἁεὸ³ἁ ἡἡὸἁί ί ὡί ἡ ἁἔἡὸὸί ἁᵒ³
δἁί δαδὲ=ί ἁ³ ί δἁδἡί δαδἁὸ³ὕ ί ἡί ὕδὸὕ «ἁὸί ἡἡὸ³ἁἔἡί³ ί δί ὀἁἡἔ».
Ἰ ἁçἁἁἁῆᵑ=ε ί ἁ ὁἁ, ὡί ί ἐί ἡί ἁδὸᵑᵑᵒᵒ³ ἁὸί ἡἔἡἔ,³ ἡἡ ὀ³ἡἔἡἔ, ἐ
³ἡὸί δἔἔἔ, ἁί ἡί ἡἔἔ ὡί ί ἁ ἁᵒ ί ἁἔἁἁἡἡἡ ὁἁί δαδὲ=ί ἡἡἡ ἡί ὕἡί ἁί-
ί ὕ ἐ çἁἡὸί ἡἡ ἁὸᵒὡἡὕ ἡ ἁδἁἁἁἁἡί ἡ³ ί ὀὸçᵒἔἁί ἡ. Ἠἔἔἁἁί³ἡὡὕ ἁἁ ὡἡί ἁἡ
çἁἁἁἁί ὕ ἡ ἡῆὕἁᵒ ὡἁ ἐ ὀ ὡί ὀ, ὡί çἁ ἡἡἡ ἡἡ ἡἡἡἡἁἔί ἡἁἁί ὁἁ-
ἁἁί ὕἡ ὀἁἔ ὁἁδἡί³ ί ἡὸἡἡἔᵑᵒ ἡ ἁἔἁἁ ἁἡἁ ἔᵑἡἡἡἔἁ ἁὸὸὕ. Ἀἁἁἁ ἁ
ἁί ὀδἡί ἡἡἡἡδ³, ὕ ἐ ἡἁἁἔἔἡ, ί ἁἡ ὀ ἡἡçἁἁὸ³=ί ἐὸ³ ί ἡçἁἡἡ ὀ³ἁἔἡί ἐὸ
ὕἁἔὡ, ὕἔ³ ἁὸἔἔ ἁ ἡἡἁ ὕçἁί³ ç ἁ³ὕἔἡἡ³ἡᵑᵑᵒᵑ ὁἁ ἁὸὸὕἡ ἔᵑἁἔἡ. Ἰ ἡ-
ὀδ³ἁί ἡ ὁἁἔἡἁ ἁ³ἁçί ἁ=εὲ, ὡί ὡὕ ἡ δἡἁἔἁί ἁὲἔἁ ἁὸἔἁ ἡἁᵒἔἡί
ἁἡἡἔ³ἁἁἡί ὕ ἡ ἁἡἡἡ ἡ ἁδἁἁ ἡἁὕἡ ἡἡἔἡ; ἁὸί ἡἔἡἁ³, ἐί ὀδ³ ἐ ἡ ἁἔἁἁἔὡἡ
³ ἁἁὸί δἡὸἁί ἡἡἡ ἡἡἡ ὁἁδἡἡ³ ί ὀ «ἁὸί ἡἡὸ³ἁἔἡἡἡ³ ί δἡ ὀἁἡἔ». Ἰ δἡ ὁἁ, çἁ
ἡ ἁί ὀἁἁί ὕ ἁ ἡἡὸἁί ἡ³ ἐ ἡ ἁδἔἡἡἡἡἡἡἡἡ; ἡ ἁὸί ἁἡ ἔἡἡἁ³, ἡçί ἁ=ἁί ἁ ἔἁὁἁ-
ἁἡδ³ὕ ἡ ἁ³ἡὸἁἔἁ ἁἡἁἁ³=ἡἡἡ ἡἁ ὀἁί ὀἁἁἁί ὕ. Ἐδ³ἡ ὡἡἡἡ, çἡἁ=ἡἡᵑ
ἡ ἁδἁὀἔἡἡᵑ ἁἔἡὡἡἡᵒ ἔ ἡ ἁἡἡἁἁ³ἔἡἡὡἡ ἡἡἡ ἡἡἡ ἡἡἡ ὕδ³εἡ ἡ=ἔἁἁἁἡ-
δ³ἁἔἡἡἡἡ ἁἡ ἁδἁὸ ἁὸί ἡἔἡἡ³=ἡἡἡ ἡ ἁὸἔἔ. Ἀ ἡ ἁδᵒ ἁ=ἁδἁὸ ἡἡἔἁἡ³=ᵑ
ἡ³ἡὡὕ ὁἁἔὀ ἡἡἡ ὕὡ, ὕἔ «ἁὸί ἡἡ», «ἁὸί³=ἡ³ἡὡὕ», «ἁὸί³=ἡἁ», «ἡἡ ὀ³-
ἁἔἡἡ ἁ», «ἁὸί ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡἡ ἁ», «ἡἁὀ³ἡἡἔἡἡἡ ἁ» ὡἡ ὡἡ. Ὑ ἡἡἡ ἡἡἡ ὕὡ
«ἁὸί³=ἡἁ», «ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡ ἁ», «ἁὸί ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡἡ ἁ» ὁἁ «ἡἁὀ³ἡἡἔἡἡἡ ἁ», ὡἡ
ἁἡἡ ἔ ἁçἁἁἁἔ³ ἁἡἡὡὕ =ἁἡὡἡ ἡὸἡ ὡἡἡἁἡἡᵑὕ ἁἁἡ ἔ ἡ δἡἡὡἡ ἡ³ἁἡ³.
ἡᵑὡἡὕ ἡἁἡ ἁ ἡἁἡἡ.

Ἀ ὡἡἡ ὀ δἁἔὸδἡ³ çἡἁ=ἡἡᵑ ἡ δἡἁἔἁἡ ἡᵑ ᵒ ἐ ὀδἁἁἔὡὕ³ ί δἁδ-
ἡ δἁἁὸ³; ἁὸί³=ἡἡἡ ἁἁçί ἡἡἁἁἁἡ ὡἡ ὕἔ ὕἁἔὡἁ ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡἡἡἡ, ὡἡ çἁ
ἁ³ἔὡὕ ὀἁἁἁἡἡἡ ἁἡ ἁἔ³çὸ ἁἔἡὡἡἡᵒ ὀ Ὀἁἔὲ=ἡἡ ὁἁί δαδὲ=ί ἐί ἡ ἁδἁ-
ἁἡἡἡἡ. Ἰ ἁὸἡἡ³ἡὡὕ ἡ ἔ ἁἁἁἁἁᵒἡ ἡ, ὡἡ ἔ ἁὸί³=ἡἁ, ἐ ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡἡ ᵒ
ὀ³ἔἔἡἡ ἡἡ ἡἡἡἡὡἡὡἡ³ ἡ ἔ ὕἁἔὡἁἡ ἔ. Ἰ ἁ ἁἔἁἔὡ, çἁδἁç ἡ ἔ ἡ ἡ ἡἁἡ ἡ
ἁ³ἔὡὕ ἁἁἁἁἔἡἡ ἡ çὸἡἡἡἡἡὕ ἡ ἁ ὀ³ἔ ἡ δἡἁἔἁἡ³¹⁶, ὡἡ=ἁ ἡ δἔ ὡἡἡ ὀ,

16 Ἀἁὁ. ἡ δἡ ὁἁ ἁἔἁ: ὀἁἡἡ ἡἡ ὡἡ ἁἡἡἔἔἔ Ἐ.Ἀ. ἡἡ³ἁἁἁἡ ἡὀἁἡ ὕ ἡἡἡ ὕὡ «ἁὸί³=ἡἁ»,
«ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡ ἁ», «ἁὸί ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡἡ ἁ» ὁἁ «ἡἁὀ³ἡἡἔἡἡἡ ἁ» ἁ ὁἁί δαδὲ=ἡ³ἔ ἡ ὁἁδἡἡ δἁἁὀ³; ἡἡἡ ὕὡὕ
«ἁὸί ἡἡ ὀ³ἁἔἡἡἡ ἡ ἡἡ ὀἁἡἔ» // Ἀἡἡἡ ἔἔ =ἁδἔἁἡἡἡἡἡ ἡ ὀ³ἁἁδἡἡὀἁὀὁ. Ἠἁὀὕ: ὀἡὸἡ δε=ἡ³ ἡ ἁὸἔἔ. –
×ἁδἔἁἡἔ, 2003. – Ἀἔἡ. 50. – Ἠ. 49 – 53.

«àóí³÷í à ñÒàðà èþàññùêíâí áóòòÿ òàèà æ ààæèèàà, ÿê³ ñí ò³àëü-íà»¹⁷. Áí òíâí æ í à ààðòí çàáóààðè, ùí «í à í íæí à í ðí òèñòààëÿòè àóí³÷í³ òà ñí ò³àëüí³ à³áííñèè. Õà, – çàòààæò° Á. Ì àðèíà, – ÿàèùà ð³çííâí ííðÿæò, ùí àèèííòþòü ð³çí³ Õóíèò³; é íà àñòóíàþòü ó ì ðí òèð³÷ÿ»¹⁸.

Áíâíí÷àñ àçà°í íà³ÿ àóí³÷ííâí òà ñí ò³àëüííâí ì ðèçâíàèòü àí ì ÿàè ùà íâííâí ñàí ñíò³éííâí ÿàèùà, èíòðà ì ðííííó°òüñÿ íàçèààðè «àÓÍ ÎÑ Ò³ÀËÛÍ Á». Ì ñè³ëüèè áóäü-ÿèà àóí³÷í à ñí³ëüíòà àëÿ ñòàèíò³ ñâíâí ñíí óàáííÿ òà ì ðí òè àëüííâí ðíçàèòèó ì ðàáí à Ì Õí ðí èòèññó ó àèàëÿà³ ñí ò³àëüíí; ì ðàáí³çàò³;¹⁹ ì ñíò³ëüèè òàèà ì ðàáí áííÿ ó íà; àèíèèà° à ðàçòèùòàò³ ò³ñíí; àçà°í íà³; à ðààëüíí-ì ó àèí³ð³ ç ñíò³óí ì ÿè ñí³ëüííòíþ ñòóí ñí ò³àëüííþ. Ì í°áí áííÿ æ àóííñó ç ñíò³óí ì ÿè àààà àí òòáíðáííÿ àóííñí ò³àëüíí; ñí³ëü-ííðè, ÿè ì ðààèè, àí òàèíâí ì ð³çííàèèó ÿè àÓÍ ÎÑ Ò³ÀËÛÍ ÈÈ Ì ðàáí³çí. Áí èàòàáíð³; ì ñòàíííâí ì è à³áííñèè ì òàè³ ñí³ëüííòè èþààé, ÿè ð³à, í èàí³ÿ, í àðíâí³ñòü³ í àò³ÿ. Ì ðè÷ííó àñà, ùí ì ìà³ÿçáíí ç íàçàáíèè è ñí³ëüííòàí è, ì íæí à³ááí òèò³éóààðè ÿè «àóííñí ò³àëüííà». Á òüííó æ à³áííòáíí³ é ì ì ÿòòÿ «íàò³í-íàëüíà» àèñòóíà° ÿè íàèí³ ç àèÿà³à «àóííñí ò³àëüííâí», à íà ñòóí «àóí³÷ííâí» ááí æ ñòóí «ñí ò³àëüííâí» (ìâí ðèèèàà, ó ÿèíò³ «ààðæàáííâí»), ùí àíñèòü ì òèðèáíí à ñò÷àñí³ é àóí áí³òàðí³ é íàòó³. Ì àçààæàþ÷è íà òà, ùí ì ðíàèàí àòèèà «àóííñí ò³àëüííâí» ì à° çíà÷íó (òí÷³ ì àèíòñà³âí ì èþàáíó) òðààèò³þ àíñè³àæáííÿ, «àçà°í íà³ÿ àóí³÷íèò³ ñí ò³àëüííèò³ ì ðàáí³çí³ à³ ñí³àà³áííòáííÿ àèàñíà àóí³÷ííâí é àóííñí ò³àëüííâí, çíèðàí à ñíòàà³àëüíííó ì èàí³, ñíòíòííþ ì ðíþ ñòàííàèÿòü ò³èèíó àèÿ àíñè³áí èè³à»²⁰.

Ì òàèà, æíâí èè àóííñ³ æíâí èè àóííñí ò³àëüííè èè ì ðàáí³çííó òààèüíííó ì ðí òíòíð³ íà ñííòþòü³ çíèüíàáíí. «Ì àá³òü çàè÷àéíà ñí³àñíí óááííÿ ð³áíèò³ àóííñ³à çà çàèèæáííÿ ðò íà° íàèòðàèü-íèè»²¹. Õííó àñ³ ì ðí òàèè, èíòð³ íà à³ááóààþòüñÿ àñàðààèí³ èòè

¹⁷ Ì ñííàè àóíííààðàáí çíààñòà / Çà òàà. P. ². Ðèí àðáíèà. – È., 1997. – Ñ. 117.

¹⁸ Ì àðèíà Á. Á. Ýóíè÷àèèèà íàíííòè èàè èñòí ðè÷àèèÿ èàòáí ðèÿ // ÑÝ. – 1986. – ¹ 4. – Ñ. 71.

¹⁹ Èíçèíà Á. È. Ì ì ì ÿèèè ÿóíè÷àèè è íàíííòè // ÑÝ. – 1967. – ¹ 2. – Ñ. 109.

²⁰ Ààèòí è Á. Á. Àóí³÷íà é íàò³ííàëüíà: àèíàí³èà àçà°í íà³; // Ñíòí èíà³ÿ: òáíðÿ, ì àóíàè, ì àðèàèèà. – 1999. – ¹ 1. – Ñ. 103.

²¹ Àóíèè, à È. Í. Ýóííâíàç è àèííòàðà Çàíèè. – Ì., 1994. – Ñ. 112.

öüìì ó àèì ààèó, çì ³í è ñòì ñòðòùñý ñí ò³àèüí èò ýàèù, àèíí ìì ³÷íì; ñí àòèò³èè, ìí è³ðè÷íí àí èàáó, ðàè³à³éí ìì ñòàðè, ñí ò³í èóéüòòðí èò ì àðàì àòð³à, àòí ì ñí ò³àèüí ìì ñàì ì ñà³àí ì ñò³. Æ ³í òíì ó àèì ààèó, àòí ì ñí ò³àèüí ³ ì ðí òàñè ì àðàáàá÷àðòù àæà èí ð³í í ó òàèñí ìì ³÷í ó òðàì ñòí ðì àò³ð, ì àì ðèèèàà, ì àðí àí ñò³ á ì àò³ð. Ì ðè÷íì ó òàè³ ì ðí òàñè, ýè ì ðààèèí, òàæ çì ñàðààæàí³ ó ñí ò³àèüí ì-àèíí ìì ³÷í ì-ì ó, ìí è³ðè÷íí ó, èóéüòòðí ìì ó, ààì ì àðàò³÷íì ó òà ³í òèò àèì ³-ðàò. Ì àí àè çò ì àñè³àèíì óæà ° çì ³í à ì à ò³èüèè òèò àèì ³ð³à, à é òàðàèòàðò ñàì ì àí àòí ñí ò³àèüí ì àí ì ðààí³çì ó. Ì àí èì æà ç ì àèáæèèà³òèò àòí ñí ò³àèüí èò ì ðí òàñ³à, ì à ì àò ì ì àèýà, ° ì ðàà-ì àí ì ý àòí ñí ò³àèüí ì àí ì ðààí³çì ó àí ì òí ðì èáí ì ý ó àèàèýà³ ì ì è³-ðè÷íì ñòðòèòòðí àáí ìì; òí ðì è, ³í òèì è ñèí ààè è – ó àèàèýà³ ààð-æààè, ýè ì ðààèèí, ì àò³í ì àèüí ìì.

Ì òæà, àòí ì ñí ò³àèüí³ ì ðí òàñè – òà ì ðí òàñè, èí òð³ ì àðàáàá-÷àðòù ì àðàáòñ³ çì ³í ó àí òòð³òí³ ò ì àðàì àòð³à ì àáí ì àí àòí ñí ò³à-èüí ì àí ì ðààí³çì ó (ð³à, ì èàì 'ý, ì àðí àí³ñòù, ì àò³ý) àáí àòí ñí ò³à-èüí ìì ñí³èüí ì òè ì à ì àáí³é ñòàà³; ñòì ðè÷íí àí ðí çàèòèó, çì ³í ó òàèñí ìì ³÷í ì àí ð³àí ý àòí ñí ò³àèüí ì àí ì ðààí³çì ó; àèçì à÷àðòùñý ì ðààí àí ì ý ì àòí ñí ò³àèüí ì àí ì ðààí³çì ó àí ì òí ðì èáí ì ý ó àèàèýà³ ààðæààè, à òàèíæ ì àðàáàá÷àðòù çì ³í ó ýè³ñí èò ðèñ àáçì ì ñàðàáí ù ì àòí ñí ò³àèüí ì ñí ì àí ìì; àòí³÷íì ñí³èüí ì òè èðààè.

Èð³ì öüí àí, àòí ñí ò³àèüí³ ì ðí òàñè ° ì àñè³àèíì àçà° ì à³; àòí³÷íì òà ñí ò³àèüí ì àí, òí àòí ì àòàí³çì ìì ³ñí óàáí ì ý àòí ñí ò³à è ñí ò³àèüí ìì ó àèì ³ð³ é à³àí ì à³àí ñí ò³òí ó – à àòí³÷íì ó. Òíì ó, ì à ì àòó àòí èó, àòí ñí ò³àèüí³ ì ðí òàñè ° ì àèáàáí ì³òèì ÷èí ì è-èíì, ýèèè çàáàçì à÷àò³ ñòàèà³ ñíí óàáí ì ý àòí ñí ò³à à³ñòì ðè÷íì ò òà-ñ³ òà ðí çàèòèèà³. Ì ñè³èüèè æ ì àì àò³ ì àèà³à³à, ýè³ á ì à àòí àèèè àí ýèí àí ñù àòí ñí ò³à è ì à ì àèè àòí³÷íì ñò³, à òàèíæ ì à áóèè á ì à-ì ì ÷àñí ì é ÷èáí àì è ñí ò³òí ó òà ì ñ³ýì è ñí ò³àèüí ñò³, ì ñò³èüèè àòí ñí ò³àèüí³ ì ðí òàñè àèñòòí àðòù ì ñí ì àí ì ð òí ðì ì ð ñíí óàáí ì ý èðàñòàà à ò³èíì ó.

Àèòí àý÷è ç àèùààèèèàááí èò òàí ðàðè÷íì ì àòí àí èí à³÷í èò ì³ðèòàáí ù, ì ì àì à ñí ðí áóáàðè ì ðí àí àè³çóáàðè ááçì ì ñàðàáí ù ì é àòí ñí ò³í àáí àç òèðàíí ò³à ó XVI – ì àðò³é ì ì èí àèí³ XVII ñò. Ì à æàèù, òà ì èòàí ì ý ì àèæà ì à àí ñè³àèóààèí ñù ñòì ðèèàì è, çà

ἀεὶ ὑοῆι ἀάε³εὔεῖ οῦ ῥαααεῦι εὖ οἰ δαοῦ³ οἱ ῥα δαῦυῖ κῆεεὸ ἄν³ἄ²⁴.
 Ἠό-αῖ³ αἱ ἡε³αἱ εἰεεὸ οαῆεῖ ἀ³α-οααβου ἀαεοοί , ὕεεε οοαῖ δεαῖ
 ἀ οὔι ο ἰαῖ δῦι³ ὁ αῖ δαδὲ³; ἡοῖ δ³; Ὀεδαῖ ἔ, ὑῖ ἀεαῖ ἱ ῥῖ δαῖ ἀ
 ῥ³ ἡε³ἄ Ἰ . Ἠόδὲααε-ἄ: «Ἰ ἀεῖ αἱ εὖ αἱ ἡε³ααῖ ἱβ ἱ εἰ³ οὐαὶ ἀ
 ἀοῖ ἱ ἰ ἀο³ἱ ἀεῦι ἱ³ ἄαἱ δὲ-ἱ ἱ ἡ³ ἀε³δὲ Ὀεδαῖ ἔ-Ἄαοῖ αἱ ὑεῖ ἔ. ῥ
 ὅ³⁰β ἱ δῖ ἀεαῖ ἱβ³ ἀῥαἄε³ ῥ ἱ δῖ ἀεαῖ ἱβ ἄ³ἡοοῖ ἱ ἡ³ αἱ ἡε³ααῖ ὑ
 ἡ³οῖ δ³; οεδαῖ ἡεῖ ἡῖ ἡ³οῖ ο ὑε ἡ³οῖ δ³; ἡοαῖ ἱ ἀεαῖ ἱ ὕ οεδαῖ ἡῖ
 εῖ ἱ ἀο³; (εὖδῆεἰ ἱ ἀο. – Ἐ. ².) ἡό-αῖ³ αἱ ἡε³αἱ εἰεεὸ ῥ³δῆεῖ οεῖ
 ὑα ἱ α ἱ ἱ ἀδὲο 90-ὅ δῖ ε³ἄ²⁵. Ὀαε ἡαῖ ἱ εἰ Ἰ . Βεῖ ἡαῖ εἰ ῥαοάαεο^ο,
 ὑῖ «ἱ ἔ ὑα εἰ ἡ³ ἱ α ἱ ἀ^ο ἱ ὁαῖ δαδὲ-ἱ εὖ δῖ ῥῖ αἱ εἰ, ἱ δεῖ ἡῖ-αἱ εὖ
 ἡῖ ἀοε^{ο3} Ὀαῖ ἀεῦι ἱ³ οἱ δῖ ἀο³, ὕεα οοααδὲεῖ ἱ ἀ οεδαῖ ἡεῖ
 ῥαῖ εῖ^ο»²⁶.

Ὀαεἰ «ἱ δῖ ἀεαῖ ἀ ἄ³ἡοοῖ ἱ ἡ³» οαῖ δαδὲ-ἱ ἱ-ἱ ἀοῖ αἱ εἰ ἄ³-ἱ εὖ
 αἱ ἡε³ααῖ ὑ, ῥῖ δαῖ ἀ ἀοῖ ἱ ἡ ὁ³αεῦι ἱ ἡῖ δῖ ῥαδὲο οεδαῖ ὁ³ἄ ὁ XVI
 – ἱ ἀδ^{ο3} ἱ ἱ εἰ ἀεῖ³ XVII ἡ^ο, ἱ ἱ δῖ ἄεο^ο ἔ ἀαῦἱ «ἱ ἀαδὲαἱ ἄ» ῥῖ-
 ἀδὰεαῖ ἱ ὕ οὔι ἡῖ ἱ ἀδ³ἱ ἀο ῥῖ ἀ-ἱ ἱβ ε³εὔε³ἡβ ἡοῖ δὲε³ἄ. Ὀ οὔι ο
 εἰ ἱ ἀεῖ³ ἱ ἱ ἀεῖ ἀ δῖ ῥαεῖ ἀδὲ ἱ αἱ ὁ ῥ ὁαεεὸ αἱ ἡεοῦ ἱ ἱ δαῖ εὖ
 ὁαδὲαδὲἡεῖ ἱ ῥῖ ἄ-αἱ ἱ ἡῖ ἀοῖ ὁ: «Ἄἱ ἡαδὰεῖ ἔ XVII ἡ^ο. οεδαῖ-
 ἡεῖ ἱ ἀδῖ, αἱ ἡε³αἱ εἰ εἰ ἱ ἄεῦι ἱ³ ἱ ἱ ε³δὲεἰ Ἰ ἱ εῦ³, ἱ ἱ δαῖ ἔα
 ὁ εαδὲἡοδῖ ὁ³-ἱ ὁ ἡεοῖ³β: ἀοῖ ἄδὰ-αἱ ἱ ἀε³ο; ἡαῖ ἡῖ δῖ ῥεῖ
 ἡαδὰ ἀοῖ ἡῖ ἡαῖ, ὑῖ ἱ δῖ ῥαεῖ ἡῖ ἱ ἄεοῖ ἱ ἱ³ αἱ δῖ οὔαε; ἱ ὕαἱ-
 ἡαῖ ἄ ἱ ἄεἰ³εὔεεὖ ο ἱ ἡ³οῖ ἀοῖ οἱ ὁῖ ὁῖ ἄ³ἄ οἱ δαε³ἱ ἱ ὕ³ ἡῖ δαῖ
 οἱ δῖ ἄε³; ἀεῖ εἰεεὸ ἱ ἡῖ δὲ ὑοῖε³ ὁἱ ἱ ἄε ἄεῖ δῖ ῥαδὲο ἱ ἀο³ἱ ἱ ἄεῦ-
 ἱ³; ἱ ἱ ἄε, εὖεῖ οδὲ οἱ ὑῖ. Δαεῦἱ ἡ³β ἡααἄε ῥαδῖ ῥα ἀοῖ ἱ οῖεἰ.
 Ἄδῖ οαδὲ ἄ³ἄ ἱ ὑῖ ἡῖ ἱ ἱ ἄε ἔεοἄ ἄ³ἄ-ἄεἰ³ ἱ ἱ αἱ δῖ οὔα ῥα ἡαῖ-
 δαῖ ἱ ὕ ἱ ῥαεἰ³ ἱ ἄδῖ»²⁷.

²⁴ Ὀεδαῖ ἡεἰ ἱ ἀδῖ ἱ ἡ³οῖ: ἱ ἀδῆε ἡῖ ὁ³αεῦι ἱ-ἄεῖ ἱ ἱ ὕ ἱ ἱ δα ἀοῖ ἱ-ἱ ἱ ε³δὲ-ἱ ἱ³ ἡοῖ δ³;
 / ῥα δαἄ. P.P. Ἐῖ ἱ ἀοῖ δα. – Ἐ., 1990; Ἠῖ ἱ ε³ ἄ. ἄ., Ἀδὲε Ἰ. ². Βε³ εἰεε ἱ-ἱ ἄε
 οἱ δῖ οαδὲῖ οεδαῖ ἡεἰ ἱ ἀο³. – Ἐ., 1991.

²⁵ Ἠόδὲααε-Ἰ. Ἐ. Ὀεδαῖ ἡεἰ ἱ ἀο³ ἡῖ ἱ ἀο³ ἱ ἱ ἄε³ ὁ: ἱ ἱ δὲε ἔδὲοδ³ ἄ
 ἄαἱ δὲ-ἱ ἱ ἡ³ ἀ Ὀεδαῖ ἄ-Ἄαοῖ αἱ ὑεῖ³ XVII ἡ^ο. // Ὀεῖ. ἡοῖ δ. ἀοῖ. (Ἄε³ – Ὀ²Ε). – 1999.
 – ¹ 6. – Ἡ. 17.

²⁶ Βεῖ ἡαῖ εἰ Ἰ. Ἰ. Ὀεδαῖ ἡεἰ ὁεῖ οα ῥ εῖ οῦ ὕ XIV ἡῖ ἡαδὰεῖ ἔ XVII ἡ^ο: Ἄῖ εἰ εῖ ὕ³
 Ὀαῖ οδὲεἰ ἀ Ὀεδαῖ ἄ. – Ἐ., 1993. – Ἡ. 6.

²⁷ Ἠοῖ ἱ ἱ εἰ ἄ. Ἠ. Ὀῖ δῖ οαῖ ἱ ὕ οεδαῖ ἡεῖ ἱ ἄδῖ ἀαῖ εὖεῖ ἱ ἄ³ ἄ³ 1648 – 1649 δῖ ε³
 // Mappa Mundi: ῥῖ. ἱ ἀε. ἱ. ἱ. ἱ ἱ ἱ ὁῖ ὁ Βδῖ ἡεἰ ἄ ἄ-ἄεἰ³ ἱ ἱ ἱ ἄῖ ἄε ἱ αἱ 70-δ³-ῖ. –
 Ἐαῖ ἄ; Ἐ.; ἱ ὑβ-Ἐῖ δὲ, 1996. – Ἡ. 464.

èp° aĩ ñèòü ààèèèèè i ðĩi ³æĩ é ÷ àñó òà òàðàèòàðèçó° çĩ à-í ó i à-è³òðò àóĩ t̃ñi ɔ̃³æuĩ èò ñi ³èuĩ i ð. Ī ðĩòà, á³èüò àààèĩ aĩ òàðĩ ³í ó àèỹ i i çĩ à-áĩ í ỹ àóĩ t̃ñi ɔ̃³æuĩ èò i ðàaĩ ³çĩ ³à i ³æ i èaĩ 'ỹi ³ í àò³òp̃ i i èè ùĩ í ài à°, à ùĩ òàè³ ³ñi óp̃òü – a priori. Áĩ àñè³áĩ é õüĩ aĩ i è òàæ çĩ ówáĩ ³ ææèààèè i i i yòòỹ «í àðĩ áĩ ³nòü» ³ à i àðó ÷ àðàò àèỹ òĩ aĩ, ùĩ á í á çàĩ èòòòààèè ùà á³èüøà òàðĩ ³í i èĩ á³-í ó ñèòòà-ò³p̃. Ī i ðð³áĩ i çàçĩ à-èèè, ùĩ í àðĩ áĩ ³nòü yè àóĩ t̃ñi ɔ̃³æuĩ èè i ðàa-í ³çĩ óòáĩ ðp̃°òüñỹ i àðàààæĩ i áĩ àñè³áĩ é èĩ i ñi è³àò³; i èaĩ áĩ áaĩ ñi pç³á i èaĩ áĩ i ààèĩ èĩ ³aa; ñòáĩ ðaĩ í ỹ àèañĩ i aĩ àaðæaĩ i aĩ í á°a-í áĩ í ỹ. Ōĩ ÷ à í á ñè³á çàáóààèè é i ðĩ «í àñòàè³nòü ðaĩ í uĩ èèañĩ àèò àaðæaĩ èò óòáĩ ðaĩ ü, çĩ èðáĩ à, i ðĩ ðòóĩ i ³nòü çò i i è³ðè-í èò èĩ ðáĩ i ³á»³¹. Ī òàè, i i è³ðè-í ³ òàèòĩ ðè òàè ÷ è ³í àèòá à³á³àðàpòü àèĩ yòèĩ áò ðĩ èü àèỹ òĩ ðĩ óáaĩ í ỹ ³ ðaĩ í uĩ ñàðáaĩ uĩ á³-í èò, ³ í ³ç-í uĩ ñàðáaĩ uĩ á³-í èò i àðĩ áĩ i ñòàè. Ōĩ ò ó é aĩ ñ³, í á í àø i i àèỹà, çàèèøà°òüñỹ ñi ðààààèèèèè àèñĩ i aĩ é ñòĩ ñi áĩ i òĩ aĩ, ùĩ «èèøá à i àæàò àaðæaà à³ááòèĩ ñỹ çàààðwáĩ í ỹ òĩ ðĩ óáaĩ í ỹ ðaĩ í uĩ ñà-ðáaĩ uĩ á³-í èò i àðĩ áĩ i ñòàè yè ñòàèèò àóĩ t̃ñi ɔ̃³æuĩ èò °áĩ i ñòàè ³ ñòáĩ i àèáĩ í ỹ çò àóĩ ³-í i ç; ñàĩ i ñà³áĩ i i ñò³»³².

Çá³áĩ òàèĩ aĩ àà-áĩ í ỹ, í á í àø ó àóĩ èó, áaçĩ i ñàðáaĩ uĩ oèðaj̃i ñuèà i àðĩ áĩ ³nòü yè àóĩ t̃ñi ɔ̃³æuĩ èè i ðàaĩ ³çĩ í àè³í i à³ðĩ ³-øá óòáĩ ðèañỹ ùà à i àæàò àaðæaàè, èĩ ððò i ðèéĩ yòĩ í àçèààè Èèçãñuèà ðóñü. Ü i i ðàààà ñè³á i ài 'yòààè, ùĩ èàòáaĩ ð³ỹ àóĩ t̃ñi ɔ̃³-æuĩ èè i ðàaĩ ³çĩ í á òĩ òĩ æĩ à èàòáaĩ ð³ç; «àóĩ i ñ», i ñè³èüèè – òà ò³èèĩ ð³çĩ ³ ñi ³èuĩ i ðè. Òàèèĩ ÷ èĩ i i, i i áà èáá í á i ðĩ àèĩ èéĩ áĩ-í ỹ oèðaj̃i ɔ̃³á yè àóĩ i ñò. Ī èðáĩ í ỹ æ ÷ è áóá oèðaj̃i ñuèèè àóĩ t̃ñi ɔ̃³-æuĩ èè i ðàaĩ ³çĩ ó àèàèỹá³ i èaĩ áĩ áaĩ ñi pç³á i èaĩ áĩ (çðĩ çóĩ ³èĩ, òàè çàaĩ èò ñð³áĩ i ñèĩ á' ỹ i ñuèèò) i i ððááó° i èðáĩ i aĩ é óààæĩ i aĩ ðĩ çàèỹáò, à ðĩ ò ó i è í á í uĩ ò ó í á çóĩ èĩ yòèĩ ài i ñü. Ī i ðð³áĩ i í aĩ èĩ ñèè è í á òĩ ò, ùĩ i ðè òàèĩ ò í áàèèæáĩ í ³, «áĩ ðàçá³ñi à» àaáĩ uĩ ðóñüèà i àðĩ áĩ ³nòü àèñòóĩ à° ò³èüèè i i è³àóĩ t̃ñi ɔ̃³æuĩ èè i ðàaĩ ³çĩ i i (ààæá Èèçãñuèà ðóñü àæ í ³yè í á áóèà i i i i àòĩ ³-í i p̃

³¹ Àðĩ i èáè p̃. Á. Ī i i òò ðèĩ t̃èĩ àèçàòèè yòĩ è-àñèòò i á uĩ i ñòàè // ÑY. – 1972. – 1 5. – Ñ. 71.
³² Èèòààðèĩ Á. Á., Í àóĩ í á Á. Ī. Yòĩ è-àñèèà i ðĩ òáññü à Óáĩ òðàèuĩ í é è p̃ aĩ-Áĩ ñòĩ ÷ í t̃ è Áàðĩ í á è i ñi áaĩ í i ñèè òĩ ðĩ èðĩ áaĩ èỹ ðaĩ í áòáaĩ ààèuĩ üò ñèaaỹi ñèèò i àðĩ áĩ i ñòàè // ðaĩ í áòáaĩ ààèuĩ üà aĩ ñòààðñòàà è i àðĩ áĩ i ñèè (p̃æĩ üà è çàĩ áaĩ üà ñèaaỹi á. VI – Ōii áà.). – Ī ., 1991. – Ñ. 62.

í àðí àí í nò³ à «³í í ààðæàáí³» àof í nî ò³aëüí³ í ðàáí³ çì è í ðèçààèí è àí à³àí í àèáí í ý çàààèüí í àof í nî ò³aëüí í; nà³ àí í í nò³ òà nàí í nà³- àí í í nò³, à òàèíæ àí Òí ðí òàáí í ý àof í í í è³ðè-í í; í àðààèáí è, ùí ý nêðàáí àèýàèí ný à ààðæàáí òáí ð-í ò ðón³ àðóáí; í í èí àèí è XVII òò.

Í òàà, í³à òàèèì éóòìì çí ðó «éàòàñòðí Ò³÷í à nèòòàò³ý», èí òðò ààà÷àòòù àáyè³ àí nê³àí èèè í àí àðàáí àí³ «í àò³í í àèüí í; ðàáí èòò³; nàðààèí è XVII òò.» àèñòóí àò à ýèí òò³ «ñèòòàò³; àof í- nî ò³aëüí í àí à³àðí àæàí í ý» é í ì÷àòèò í àò³í òáí ð-èò í ðí òáñ³à. Í òòáí í³ æ ó í àðí àí í nò³ ý è àof í nî ò³aëüí í ò í ðàáí³ çì³³ í í à³ ý çàí³ í àñàí í àðàà³ ç í ðàáí àí í ý ò í òòáí í ùí àí àí Òí ðí èáí í ý ó àèàèýà³ àèàñí í; ààðæààè. Á öüí ò é èí í òàèñ³ nê³à çàààòè òí ÷à á ààðæàáí- òáí ð-³ òáí àáí ò³; Çàí í ðí çüèí; N³÷³³³, ùí é nàí à ðí çàèýàà³ òüñý à çí à÷í³ è³ òòí ð³í àðàò³; áàçàí àèýò³ èí í ý è «ðàñí óáè³ èà», èí òðà òòàèà í ðí í àðàçí ò ò àèáóóí ùí; Óèðà;í nùèí; èí çàòòèí; ààðæààè.

Í à àèèèèèà³ òòí í³ à³à³ òí è Òàèò, ùí XVI – í àðøà í í èí àè- í à XVII òò. – í àðàèí í èè í àð³í à á³ òòí ð³; óèðà;í ò³à. Í à í àò í í àèýà, òàèà èí ð³í í à òðáí òòí ðí àò³ý áóèà í àof í àèáí à ý è ðí òá- nàí è XIV – XV òò., ùí ðí çàèýààèí ný àèùà, òàè³ àof í nî ò³aëüí è- ò è ðí òáñàí è áàçí í nàðàáí ùí XVI – í àðøí; í í èí àèí è XVII òò. Í ðè öüí ò, í òò³àí í çààðí òèè í nî àèèàó óààòó í à òàðèòí ð³ò Í³ ààáí í; Èè;àùèí è. Í òòáí í ý á í çí à÷àí èè è àð³í à òòàèà í í òò³ ý àðí èí èí í ò³; óèðà;í nùèí; í àðí àí í nò³, ùí áóèí çòì í à- èáí í nî àòè Ò³÷í èè àáí í í è³ðè-í èè òòáí í àèùàí³³. Áàæà, çàèèòàò- ÷èñù ó XVI – í àðø³ è í í èí àèí³ XVII òò. í ðòà³ æí íò çàí èáò, Nàðàáí ý Í àááí³ ðýí ùèí à àèñòóí àèà àèí í í³÷í à³ èüí íò òà Òàèòè-í í nàí í òí ðàáí íò òàðèòí ð³ò, èí òðà çàí àí ò í í èí èèàñý í³à ààòí í í íò èí çàòòèí ò ðèñàèèò³³ò.

Ó öüí ò éí í òàèñ³ àèý í nî èñèáí í ý á í ðí òòí ð³ òà ÷àñ³ í í à³ è óèðà;í nùèí; òòí ð³; á Í³ ààáí í³ è Èè;àùèí³ àáí³ òòí ðè-í à èí í òáí ò³ý í ðí òòí ðó òà ÷àñ³ Ò. Í àèè³ í ààðà òà Ò. Áðí ààèý àà³ í í àò à³ àí ðàáí ó àí³ í àí óó – ðí çàèýà ì í à èèòà ý è àof³ ÷í àí

³⁵ Ààò. í ðí òà àèà. í èæ-à á í àðèàò: «Àof í nî ò³aëúf á çí à-áí í ý Çàí í ðí çüèí; N³÷³» òà «Ààðæàáí òáí ð-à í àðààèáí à».

³⁶ Ààò. í ðí òà àèà. í èæ-à á í àðèñ³: «Ááí í í è³ðè-í³ òðáí òòí ðí àò³; òà Òí ðí òàáí í ý í í è³ðè-í í; nàí í nò³ èí í nò³ èí çàòòàà».

ἰ δὶ ἡοὶ δό, à é yê ñâi °δ³αί ἱ; êί ἱ δαὲοί ἱ; çί ἱ è, ää ἱ ἱ è³δè÷í³, àò-
ί³÷í³ δὰ êί ἱ Ὀάν³εί³ êί δαί ἱ è ÷añοὶ áóèè áί οὐδ³οί³ ἱ è, ° δὶ áóæá
δὶ çì δèèì è³⁷. Ὀαèè ÷èί ἱ, òáè δα³ί ἱ àèñοὶ äá ἱ áί³⁰ᵇ ç í áéääæ-
èèá³øèð àοὶ ἱ êί ἱ δαὲοί èð çί ἱ, ù ἱ à ñâi ᵇ ÷áðáο çοὶ ἱ äèᵇáàèñÿ,
ἱ ἱ ÷í δὲ, ἱ ἱ ñò³εί èì òàðèò ð³àèüì èì ° àèί ἱ ἱ ÷í èì ñοὶ áδὶ èð-
òá ἱ ἱ àñæá ἱ ἱ ÷á³ί ἱ ó ° ç èðèì ñüèèì è òàòáðàì è³⁸, ἱ ἱ ÷δóáá, ç
ἱ ἱ èüñüèì-èàοὶ èèöüèì ᵇ ἱ òááðáø³⁰ᵇ òà á ἱ δὶ οὐá ἱ ᵇ çà àèί èί ä³÷í³
ðáñóðñè °, ἱ ἱ ÷δáð°, àèί ἱ ἱ ÷í èì è çá³yçèàì è ç ἱ áί³÷í³ èì è ñèì-
á³y ἱ àì è ἱ ἱ ñèì àñüèì; äáðæáæ, ù ἱ àèyáèyèìñÿ òàèί æ³ á ἱ δὶ δè-
ñοὶ yí ἱ³ çà èóèüοὐδὶ³ ἱ ἱ äæ³ àοὶ ἱ ἱ ò³àèüì ἱ á ἱ δὶ çàèèè.

Ἴ áì èì æá ç í áèá ἱ èί áί³øèè Ὀαèèò ð³á àοὶ ἱ ἱ ò³àèüì èð ἱ ἱ ÷-
òáñ³á XVI – ἱ ἱ áðøἱ; ἱ ἱ èί àèì è XVII ñò. ñòàèà á³á÷òòì à òðá ἱ ἱ òἱ δ-
ì àð³y òèðá; ἱ ñüèì á ἱ ἱ ò³ò ἱ ó³⁹. Çἱ èðá ἱ à δὶ çñòá ἱ ἱ àèá ἱ ἱ ò³àèüì èð
ñèè çì³ ἱ èèañÿ ç òàè çáá ἱ ᵇ «áððáò ᵇ òèðá; ἱ ñüèì; àè³ðè», ἱ ἱ yá ᵇ
èί çàòòá, à çá ἱ ἱ ἱ³ ἱ ἱ á; òèðá; ἱ ñüèì; àè³ðè è ç èί á ἱ ñáðáá ἱ àèüà,
÷³èì ᵇ èðèñòáè³çàò³⁰ᵇ òèðá; ἱ ñüèì á ἱ ἱ ùá ἱ ñòáá è ἱ ἱ òáò ÷í èì
ᵇðèàè÷í³ è ἱ ἱ òἱ δὶ èá ἱ ἱ yì ñòáòñò ñæyì ñòáá. Ὀἱ ÷á ááçñò ἱ³á ἱ ἱ
ἱ ἱ δὶ á³á ἱ ó δὶ èü ἱ ó ἱ ἱ àèò ἱ ἱ ò³àèüì èð ò ἱ ἱ áàò á³á³áðá° òèðá; ἱ ñüèá
èί çàòòá. Ἴ á ἱ ἱ òá ἱ ἱ ° ç ÷á÷á ἱ ἱ ἱ àèà è àèί ἱ ἱ ἱ ÷í è ἱ áçàèáæ ñ³ñü
öü ἱ á ἱ ññ ñ³èü ἱ á ἱ ñòá ἱ ó⁴⁰, à áááá ἱ ἱ yì á ἱ ἱ ἱ áðñòáá á èί çàòüèèð
ðòò ðáð, çà á³añοὶ ἱ ñò³ èð³ ἱ ἱ ññ èöüèèð á³á ἱ ἱ ñèì, ἱ á àοὶ èó Á. Ὑ ÷ð-
ááèà, áçááæ³ «yáèyèì ἱ ἱ á ᵇ çáðá àèè ÷ áèáòò ἱ ἱ á ἱ Ὀáð ÷ð-
ñòáá»⁴¹, yê ἱ ç ÷á èè ááç ÷áðá÷í ἱ ἱ òàèì á ἱ àοὶ ἱ ἱ ò³àèüì ἱ á ἱ ἱ ðáá ἱ³ ç ἱ ó
yê ἱ áò³y. Çá³á ἱ ἱ æ ᵇ. Ὀáðá ùá ἱ èà, òá «çðἱ áèèì èί çàòòá ἱ áð ἱ ἱ à-
ò ἱ δὶ ἱ áèèá èèò ἱ ἱ ò³àèüì èð ðòò³á ἱ ἱ δὶ δè Ὀá ἱ áàèü ἱ ἱ; ñèñòá ἱ è,
ù ἱ ñòðòøááèè ááñü äáðæáá ἱ è è ἱ ðáá ἱ³ ç ἱ ἱ ἱ èü³»⁴².

37 Ááð ÷í è÷ ÷. Á. Á. ññò ðè÷í ÷á³ ἱ àèñòèèà à Ὀèðá; ἱ³ // Ὀ³Æ. – 2001. – 1 6. – ἱ. 8.
38 Ááò. ἱ ἱ ò ἱ á àè. ἱ èæ÷á á ἱ ἱ àðèñ: «Ὀèá³çàò³εί èè àèì³ð èί çàòòá à àοὶ ἱ ἱ ò³àèüì èð
òðá ἱ ἱ ò ἱ àð³y Ááèèèá ἱ Èἱðá ἱ Ὀ» òà «ἱ èð ἱ³ áçá³ èί è ç Èðèì ñüèè Ὀá ἱ ñá ἱ ἱ».
39 Ááò. ἱ ἱ ò ἱ á àè. ἱ èæ÷á á ἱ ἱ àðèñ: «Èἱ çàòòá ἱ à àοὶ ἱ ἱ ò³àèüì³ è ñòðòèèð³
òèðá; ἱ ñüèì; ἱ ñ³èü ἱ ἱ ðè».
40 Ááò. ἱ ἱ ò ἱ á àè. ἱ èæ÷á á ἱ ἱ àðèñ: «Èἱ çàòòá ἱ ò ñèñòá ἱ ññ ò³àèü ἱ ÷èí ἱ ἱ ἱ ÷í è ἱ èð
á³á ἱ ἱ ñè ἱ ἱ àððá ἱ à ἱ³áá ἱ ἱ ἱ; Èyèá ù è ἱ».
41 Ὑ áðáæ Á. ἱ. Ὀèðá; ἱ ñüèá èί çàòòá: ç ἱ δὶ çáá ἱ ἱ ññ èü ἱ á ἱ ñòá ἱ ó. Áðòáá
ἱ ἱ èí àèì à XV – ñáðáæ ἱ à XVII ñò. – È., 2000. – ἱ. 103.
42 Ὀáðá ùá ἱ è ἱ ᵇ. Ὀèðá; ἱ á³ òáð ἱ ἱ àèñüèèè ñá³: ἱ ἱ àðè ññò ð³; á³á çáá ðá ἱ ἱ ἱ
Ñòáð ἱ èè; ññüèì; äáðæáæ á ἱ è³ òy XVI ñò. – È., 1996. – ἱ. 397.

æèáíêíâî ãîñë³ææáí íÿ. Í à ææü, ì è íá ì à°ì î çì îæè á³ëüø ää-
 òæüí î ì ðíáí æ³çóáàðè é³ í ø³ añî æèðè àòí îñî³æüí îâî ðíçæèðéó
 óèðà;í ó³á ó XVI – ì áðø³é ì îêíæèí³ XVII ñò.: æ³ðáðí èé añî æèð,
 ðæ³æ³éíî-áóóíáí èé ÷èííèè, àòí îáàí îððàð³÷í èé, àòí îááí áðàð³÷-
 í èé, àòí îéóëüòóðí èé òà³ í ø³ òæèòðè, ùí òæèíæ ááçóí îâî î
 ì æèè áæèèá çí à÷áí íÿ æÿ äáðæáâî- òà ì àð³íòáíð÷èò ì ðíòáñ³á.
 Í áí æè í áá³òü îèðáñèáí íÿ é áí æè³ç îèðáí èò ñòíð³í çàí ðíííííá-
 íí; í àí è ì ðíáèáí àðèèè, áíçáíÿ³ èííñòàòóáàðè áææèèá³ñòü³
 àèóáæüí³ñòü ì íá³áí èò ðíçá³áí è íáñàí ì áðáá³ çæèð÷áí íÿ ì íáèò
 òáí ðáðè÷í èò³ ì àòí áíêíá³÷í èò ì³áðí á³á. Çáñòí ñóááí íÿ æ òáí ðá-
 òè÷íí-ì àòí áíêíá³÷í; ááçè àòí îêíá³÷í; í áóèè á³ñòíðè÷ííí ó
 áíñë³ææáí í³ çà èðèðè÷ííáí ì³áðíáó áíçáíÿ³, ÿè ì è áá÷èí, ì
 í ááááòí æèèáðà òà íá³í³³ðà áí æè³çóáàðè ÿè àòí îñî³æüí³,
 òæè³ àòí îááí àðè÷í³, àòí ìííè³ðè÷í³ òà³ñòíðè÷í³ ì ðíòáñè. Í ì áæü-
 ø³ æ áíñë³ææáí íÿ á öüí ì ó í áí ðÿí³ ì áí áí³íí áíçáíÿ³òü çí à÷íí
 øèððà ì òáðàèòáðèçóáàðè ááñü³ñòíðè÷íè è ì ñòóí óèðà;í ñüèí;
 ñí³ëüí ì è.

Çááæèí ì íáíáó³áí ì ùà ðàç ì³æèðáñèèè, ùí ÷èí æèí ì èòáí ü,
 ì íá³ÿçáí èò³ ç àòí îñî³æüí ì þ ááí èþ³³þ óèðà;í ñüèí; êíçà÷÷è è
 ³ òí í á èèðà á ì áð³íá áí ñáðáèè è XVII ñò., ì ì ðáááðòü áæüøèò
 áñáá³÷í èò ñòóá³ðááí ü. Ñàí à òí ì ó ì è í á ì ðááí óèè òíðí áóóáàðè
 í àðà áíñë³ææáí íÿ ò æèæÿá³ çáááððáí í; òà³ ò³è³ñíí; êíí óáí³.
 Áð³í, çàí ðíííííááí³ ì àí è ì àí ðÿí è òà ì³áðíæè áí ááçíæèò añî æè-
 ò³á àòí îñî³æüí îâî òáí ì áí ó êíçàòóáá, ì ì ðáááðòü ì ááí í; ñèñ-
 òáí àðèçáð³ é ó ì áðø³ ÷áðáè èíí óáí óóæüí îâî ì ñí èñèáí íÿ
 öüí áí ÿæèùà á òæè³é³ ì ñòáñ³. Á³áðæè, ì è áóááí ì áäÿ÷í³ çà áñ³
 èðèðè÷í³ çàóááæáí íÿ òà ì ì ðáæè, ÿè³ (áóááí ì ùèðí ñí ì á³áàðèñÿ)
 çóí îæèòü ì èí³³ðí³ æèááí íÿ.

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО В ЕТНОСОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСАХ: ДЖЕРЕЛА ТА ІСТОРІОГРАФІЯ

Фа́лі і́лі а́лі о́дѣа́ї нѹе́ї; е́ї ца́+е́ї є́ ца́ае́ає і́ дѣа́адо́аа і́ дѣу́ї о́ о́ааа́о нѹо́ї дѣе́а, о́ї +а́ а́ї да́ї а́д а́ нѹо́ї дѹ́ї а́д а́о́; а́а́нѹо́ї а́е́ нѹ́ а́о́ае́у́ї є́е́ а́ї а́е́ç о́у́ї а́ї я́ае́уа́ а́ е́ї і́ о́ае́нѹ́ а́о́ї і́ нѹ́ о́ае́у́ї і́ а́ї дѹ́ ца́е́дѣ́о́ да́ї і́ у́ї і́ і́ а́а́дї і́; нѹ́ а́е́у́ї і́ дѣ́ о́дѣа́ї о́а́. Ç а́ї о́ї а́ї а́ї е́о, нѣ́а́ і́ а́а́ї е́ї нѣ́о́е́ і́ а́ о́ї і́ о, у́ї о́ о́ї є́ +е́ а́ї о́е́ нѹ́ і́ нѹ́а́ і́ ç і́ а́+а́ї є́е́ а́е́ї а́д а́ї о́а́дї да́оа́о; е́ї ца́оо́аа і́ дѣ́нѹ́о́-і́ а́е́ о́ а́а́аа́оу́ї о́ о́ао́ї а́е́о́ нѹ́о́а́yó, а́ае́а і́ а́ї і́ а́е́éáї і́ а́ і́ і́ і́ ádѣ́éé éї áї «а́дѹ́а́dѣ́ї +і́ ée» і́ а́óї і́ áéúї éé áї і́ ádѣ́dѣ́á á nѹ́óї dѣ́+і́ áé і́ ád-нѹ́ áédѣ́á. І́ і́ ááї á óóї ááї áї óa_éúї á і́ dѹ́ áéáї ádѣ́éá áaçnѹ́óї і́ áї і́ áéї áaа́ ó і́ á ééóá dѹ́óї óї áї і́ áї óáї dѣ́dѣ́+і́ í áї і́ í ýnѹ́ї áї і́ ý, á é ááї í-ấáї í áї ça_éó+áї і́ ý yé́ї і́ í áá o_édѹ́; áa_éa_dѣ́éúї і́; áaçè, éї ódѣ́ áї ç-ấї ééo_ú dѣ́éї і́ nѹ́dѹ́p_áa_dѣ́é í a_dѣ́a_o_nѹ́óї a_óї і́ nѹ́ óa_éúї ó nѹ́ a_o_éo_ç_éo І́ á-ấáї і́ і́; Ée; a_u_éї é é áı o_y XV – nѣ́dѣ́a_éї é XVII nѹ́., óї a_óї dѣ́o o_a_dѣ́-ı́ a, áa óı dѹ́ o_a_a_éı n_y óa í í é dѣ́+ı́ í í o_a_éı éı o_e_dѣ́ı nѹ́e_a éı ça_o_o_áı.

А́аdѹ́ı áa_dѣ́ç o_a_o_a_a_e_dѣ́e, у́ї áa_e_dѣ́e_úї á í nѹ́ í áa a_e_y i_çı a_+áı í áı áı nѣ́a_e_a_ı í ý áı nѣ́o_ú dáı dѣ́ç áı o_a_dѣ́áı a. Óa ça_nѣ́a_+o_prou yé í í o_a_e_ç_eı a_aı á, o_a_é á a_dѹ́áı á áı e_óı áı dѣ́ óı áı +a_nѹ́ – a_e_oı á á í a_+o_a_dѹ́a_e_e, áı nѹ́ı e_y_dѣ́e, í áı o_a_dѣ́e, e_ç_oı í e_nѣ́e, í í e_áı +ı́ o_á í o_a_e_ç_o_e_nѹ́e_+ı́ o_dѣ́a_e_o_dѣ́e nѹ́+a_nѹ́ı e_e_ç_á í í áé. Í á o_áı a_dѹ́oı áé í í í áı d áe_u_ç_nѹ́o_ú áı e_óı áı d_á o_a_e_a a_a_a_a_aı í áı í a_o_eı áı áı í a_ç_o +a_dѣ́ç a_ç_aı í a_ç_a_ı +ı́ í o_a_e_ç_e_a_o_ç, éı dѹ́ í í +a_e_e_n_y u_a á nѣ́dѣ́eı́ O_Ö nѹ́. Ç í áı í o_a_e_ç_eı a_aı e_o í a_o_a_dѹ́a_e_ç_a í nѹ́ a_e_e_a_o o_çı í nѹ́o_ú nѹ́aı í a_e_y_o_u a_dѹ́a_çı á nѹ́ d_a_a_e, úı í nѹ́y_o_u_n_y ó o_ı í a_a_o yé a_ç_o_+e_çı yı e_o, o_a_é ç_a_dѹ́a_ç_a_eı e_o a_dѹ́a_ç_ı nѹ́ı a_e_u. Í a_nѣ́ı í a_dѣ́a o_a éı e_a_e_o_ç; O_aı o_dѣ́e_úı í áı a_a_dѣ́a_aı í áı nѹ́ı dѣ́+ı́ í áı a_dѹ́a_o O_e_dѣ́ı é áı. Ée^o_a_ç (o_o. 11, 22, 25, 28, 59, 220, 221 o_a áı.), áı nѣ́e_dѣ́o_o dѹ́eı í e_nѣ́a Í a_o_çı í a_e_uı í; a_ç_a_e_çı o_a_e_e O_e_dѣ́ı é áı. A. A_a_dı a_nѹ́eı áı (o_o. 1, VIII, A_A(301) o_a áı.),

â³ää³è³â ðóéííèñ³â á³æ³íòàè Ààðøààñüèíâí ³ Bääèèííñüèíâí òí³âàðñèòàò³â, Ðíñ³éñüèíâí ààðæàáííâí àðð³âó àâáí³ò àèò³â òííí.

Ì í è³æèñòèí è³í àðí à ñí àòèò³èà í ðíííííâáííâí í àí è àíñè³â-æáííÿ âíçâíèÿ ò³â³èòè àí í àÿáí èò àæàðàè í³â³íøèí èòòíí çíðó, çíèðàí à é àí óæà íí óáè³èíâáí èò í àòàð³æ³â. Ç í ñòàí í³ò í àéààæèèâ³øèí è ò í àñòòí í³ àððáíàðàò³+í³ çáðèè: «Àððèà Ð âí-Çâí àáíí é Ðíññèè» (Ë., 1859 – 1914), «Ì àí ÿòí èèè, èçâáí í ùà Èèàññèí é èíí èññèàé àèÿ ðàçáíðà àðàáí èò àèòíâ» (Ë., 1898), «Æàðàèà àí òñòíð³ Óèðàÿí è-Ðòñè» (Ëüâ³â, 1908), «Èí èââ í íñèññèàÿ Ì àððèèè Àæèèèâí Èíÿæàñòàà Èèòíàñèíâí» (Ì ., 1843), «Àèòù, íòííñÿùèàñÿ é èñòíðèè Çâí àáíí é Ðíññèè» (Ñí á., 1848 – 1853), «Àèòù, íòííñÿùèàñÿ é èñòíðèè Ð æíí é è Çâí àâ-íí é Ðíññèè» (Ñí á., 1863 – 1892), «Ðòññèàÿ èñòíðè-àñèàÿ àè-èèíòàèà» (Ñí á., 1878 – 1914), «Ñáíðí èè Èí í àðàòíðñèíâí Ðòñ-ñèíâí Èñòíðè-àñèíâí íáùàñòàà» (Ñí á., 1882 – 1895), «Àèòù Ì íñèíâèíâí àíñòààðñòàà» (Ì ., 1890 – 1894).

Àæèèèò³ òíðí àò³þ í òñòÿòù³ àíèòí àí ðè, àèàáí³ ííèññü-èèí è àíñè³âí èèàí è, çíèðàí à «Pamiętniki do panowania Zygmunta III, Władysława IV i Jana Kazimierza z rekopismu» (Warszawa, 1846), «Volumina legum» (Petersburg, 1859), «Listy Stanisława Yorkiewskiego» (Kraków, 1868), «Yrodia dziejowe» (Warszawa, 1877 – 1894), «Archiwum Domu Sapiehow» (Lwów, 1892), «Scriptores rerum Polonicarum» òà³í.

Çí à+í ó è³èüè³ñòù ò³í í èò àæàðàè ùíâí àí àè³çó àòííñò³æè-íí; ñí àòèò³èè òèðàÿíñüèíâí èíçàòòàà í òñòÿòù³ çáðèè àíèòí àí-ò³â, ùí àèàáí³ çà ðàäÿíñüèèò -àñ³â³ í à ñó-àñííí ó àòàí³: «Çæèííí-ààòàèüí ùà àèòù Àæèèèâí èíÿæàñòàà Èèòíàñèíâí XV – XVI ââ.» (Ë., 1936), «Óèðàÿí à íàðàà Àèçâíèüííþ à³éííþ» (Ë., 1946), «²ñòíð³ÿ Óèðàÿí è à àíèòí àí òàò³ í àòàð³æàèò» (Ë., 1941), «Àíñ-ñíàæèí àí èà Óèðàèí ù ðíññèàé à 3 ò.» (Ì ., 1953), «Àíèòí àí ðè Àíââáí à Õí àèüí èòüèíâí» (Ë., 1966), «Ì ñí àíñèàÿ èí íàðèÿ à íàðáí é +àòààððè XVII âàèà» (Ì ., 1984), «Áíðíòüàà Ì³ââáííí-Çàò³áíí; Ðòñ³ Óèðàÿí è íðíðè àèñíí àíñ³; Ààò³èàí ó òà òí³;» (Ë., 1989), «Õíðã³àèÿ í à Óèðàÿí³, XIV – ñàðààèí à XVII ñò.: Àíèèíü³ Í àâáí³í ðÿí ùèíà» (Ë., 1990), «Ñàèÿíñüèèè ðòó í à Óèðàÿí³ 1569 – 1647 ðð.» (Ë., 1993), «Àíèòí àí ðè ðíñ³èññüèèò àðð³â³â ç

³ñoî ð³; ÓèÐà;í è» (Ëüà³à, 1998), «ÓÍ ³ààðñàèè Áíãààí à Õì àèü-
í èüüèí àí, 1648 – 1657» (Ë., 1998) òà ³í.

Í àçàí àÐà-í ó á³èüø³ñoü òñ³ò àæàÐàè òòàí î àèÿòü àèòí à³ ì à-
òàÐ³àèè, ÿè³ ì ³ñoÿòü çí à-í ó è³èüè³ñoü ³í Õí ðì àò³; èí òÐà àí çàí èÿ°
ì ðí òòàæèè è ÿè àèí àì ³éò òà òñ ðÿì î ààí ³ñoü àòí î òñ Ò³àèüí èò ì ðí-
òàñ³à ó Ì ³ààáí í³é Èè;àüèì³ àí ðí àí àæ XVI – ì àÐøí; ì í èí àèí è
XVII òò., òàè³ ù àí èèà í à òñ àèè³éò óèÐà;í ÎÛÈÍ ÀÍ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ.
ÑàÐàà ò³°; àÐóí è àí èòí àí ò³à î òñ àèèáò ààòò ì àÐòü ààí ³í òòà-
èèáí ì-ì ì è³èè-í³ àèèè Á³èññèà Çàí î ðí çüèí àí: ì àòàÐ³àèè èí ì ³ñ³é
³ óáí à ì ³æ Ð³-+þ Ì î òñ ì èèòí þ òà Á³èññèí ì Çàí î ðí çüèè, èí ðí-
è³àññè³ ààèèàÐàò³; Á³èññèéó Çàí î ðí çüèí ì ó, ³í òòòóèò³; ì í òèàí
Á³èññèà Çàí î ðí çüèí àí àí èí ðí èÿ òà í à òàèí è, à òàèí æ óí ³ààðñàèè
çàí î ðí çüèèèò ààòü ì àí³à. Óàé àí èòí àí òàèüí èè ì àñèà ì ³ñoèòü
ààààòí ³í Õí ðì àò³; ù ì àí àòí î òñ Ò³àèüí ì; ì ðèðí àè óèÐà;í ÎÛÈÍ ÀÍ
ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ, èí àí à³ÿèüí î ò³°, àòí î òñ Ò³àèüí ì; òà³àí ì ò³° òà ì í çèò³;
çí à-áí ì ÿ àèÿ èí çàòòàà òàðèòí ð³; ì ³ààáí í èò òòàðí òòà Èè;àññèí àí
àí °áí àñòàà, à èð³í öüí àí, ðí çèðèèà° ì ì è³èè-í³ à òòàèèáí ì àí
ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ ç àí èò àèàáí èò òòòóèò³ «èí çàòüèè» ì ì è³èèèò àèàèè
à ðà³³í³. Ì òñ àèèáí ò³í í èì è àí èòí àí òàì è ç èèò ì èòàí ù ° óí ³ààð-
ñàèè èí çàòüèèèò ààòü ì àí³à ³ ì àÐààòñ³í Á. Õì àèüí èüüèí àí ì à ì ì-
+àèèè èí ì Õè³èèò 1648 ð.

Í à ì àí ø ààæèèèèè èí ì ì èàèñ òòàí î àèÿòü³ àí èòí àí òè ì ³æ-
ààÐàèàí àí òàÐàèèòàÐó, èí òð³ ì í àí à ì ì à³èèèè ì à ààè³èüèà ì ³à-
àÐóí: ì ³æí àÐí àí³ / ì ³æààÐàèàí³ óáí àè òà àí àí àí ðè, àèèè àèí èí-
ì àèè-í èò (ì ì òñ èüññèèèè) òèóàá, àÐàí îèè ðí òñ èññèèèè òàÐ³à, àí èò-
ì àí òàèüí³ àèèè ì ì òèí àññèèèè ì ðèèèè³à³ ðí çðÿ³à, à³àí èñèè ì ì ò-
èí àññèèèè àí °áí à, +èí àèòí³ àí ì ì òèí àññèèèèè òàÐ³à, à òàèí æ àí-
èòí àí òè ì ³æí àÐí àí àí òàÐàèèòàÐó Áàèèèáí ó. Óàé àæàÐàèüí èè
ì àñèà ì ³ñoèòü³ ì Õí ðì àò³þ ù ì àí ì ³ñoÿ ì ³ààáí í èò òòàðí òòà Èè;à-
ññèí àí àí °áí àñòàà ò àáí ì ì è³èè-í³ èò èí ì á³í àò³ÿò òò³³àí³ òò ààÐàèà.
Òàèí æ ù ì àí çòí ùí; à³àí ì òñ ì; ààòí ì ì ì ì ò³°, ÿèà áóèà ì àñè³àèí ì
ì ³æí àÐí àí ì; à³ÿèüí ì ò³° óèÐà;í ÎÛÈÍ ÀÍ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ.

×èì àèí àí èòí àí ò³à ò³°; àÐóí è àí çàí èÿþòü òòà³àí ì èèè ì à-
òàí³çí è, ì ðèè-èí è òà ì àì ðÿì è ì ³àÐàò³é, çí èÐàí à ó ì àæàò ðà³³í³ ó,
ù ì àí òè³àæèò³òüñÿ, à èð³í öüí àí, àí çàí èÿþòü ì ðí òòàæèèè ð³àáí ù
àòí î òñ Ò³àèüí ì; òà³àí ì ò³° òòò³àí³ òò àòí î òñ Ò³àèüí èò òñ³èüí ì ò³°

í ðáái ³çì ³á. Áíéóì áí òè öüíáí êíì ì íææñó ì ³ñòÿöü òàêíæ ñá³ä-+áí í ÿ
 ³ ñòí ñí áí í áóæè³çì ó Ì í èüñüêí; ááðæáæè ì áðááóñ³ ì ìí áí êí çáöü-
 êí áí êí í ððí áñóóí ó ì à «ñóáí í æè òáðáñí ð³á». Ó èðè àèðáð ì ðí ñóá-
 æó°òüñÿ é òðáí ñòí ðí òò³ÿ óéðàÿí ñüêí; áóí í í ³í ³. Ááçí í ñáðáái ùí
 òà á³áí áðáçèèñÿ í à òí áí +áñí ³é áóí ³-í ³é ñá³áí ì ñò³ «ðí ñ³ÿ-
 ì ì ñéí áèð³á», ÿé³ ì í +éí áðòü ÷³ðéí á³áí áæí áóáàè ì ì í ÿöüÿ «êí-
 çáèè» (ì áð-+è í à óááç³ óéðàÿí ñüêá êí çáöüáí, à í à áí í ñüéá) á³á
 áéçí áóí í í ³í ó «+áðéáñè», ì ì í ì ³óí í à í áí ³é ³ç áí í í á³áí èð áèí è-
 ñí é Ðíçðÿáí í áí ì ðèèáçò çà 1638 ð. Áí ñèòü ö³èááí þ ì ñòá° ³
 çáááèá ì ðí í àí áááí í ÿ êí çáöüáá ì ³áááí í èð ñóáðí ñóá Èÿáñüêí áí
 áí °áí áñóáá «ì ì ì ñèðèèñÿ» àí ³áðáí òáí ³ç éðáþ á Ðíñ³éñüé³é ááð-
 æáá³. Òáè, ó á³áí èñ³ ì óòèáèüñüêí áí áí °áí áè Á. Í óóé³í à á³á 17
 òðáái ÿ 1639 ð. çáçí à-+á°òüñÿ: «...ó èáñòðí áóü ÷áðéáñ á ×éèðéí á
 ðááá áóüèá... [è] ...ì ðéáí áí ðèèè áá áóüêí í í á á ðááá è òí òáèè èðèè
 áí éí í þ í à +áðéáñ, êí òí ðóá ì ì ñáèèèèñü í à ×þáóááá áí ðí áè ì á»².

Ì ñí áèèáá ì ³ñóá ñáðáá ³ñòí ðè-+í èð áí éóí áí ò³á ì ì ñ³áá° ð³çí í-
 áí ðí áó áí ³ñòí èÿðí à ñí ááóüéí à ñó-+áñí èè³á ì í á³é. Ó öüí í ó êí ì -
 ì íææñ³ áí éóí áí ò³á ì ðí ì í í ó°òüñÿ áèð³çí èðè ÷í ðèðè í éðáí ³ ì ³ááðó-
 ì è: ì ³æááðæááí á áèí èí ì àðè-+í à èèñóóááí í ÿ òà ì ³æááðæááí á
 ì ðèááòí à èèñóóááí í ÿ, à òàêíæ ì ðèááòí à èèñóóááí í ÿ áñáðáèí ³
 ááðæáæè ì ³æ ì í è³òè-+í èí è ñóá³°èðáí è òà ááçí í ñáðáái ùí ì ðèááòí á
 (ì ³æí ñí áéñ³ñí á) èèñóóááí í ÿ. Ááçí áðá-+í ì òáèá áðáááò³ÿ áí ñèòü
 óí í áí à, áèá áí í à áí çáí èÿ° ì ðí ñóáæèðè ááè³èüéá çð³ç³á áóí í ñí ó³-
 áèüí ì; ³ááí òèò³éáò³; ì í á³é ñó-+áñí èèáí è. Çáçí à-+áí à áæáðáèüí à
 áðóí à ì ðááñóááèáí à èèñóóááí í ÿ ì ³æ í áéð³çí ì í áí ³óí ³øèí è ì ñí-
 ááí è, ì ì ñí ðèÿ° çáèó-+áí í þ çí à-+í ì; è³èüêí ñò³ ááæèèáí; ³í òí ð-
 ì áò³; é ðí çèðèòþ í ó³í èè ñó-+áñí èèáí è áááàòüí ò òàèòí ð³á³ ÷-éí-
 í èè³á áóí í ñí ó³í ááí áçó á ì áæáð óéðàÿí ñüêí; ñí ³èüí ì èð.

Ááæèèá³ ááí ³ ì ³ñèèöü ó ñí á³ êí ðáñí í í ááí ó³ÿ ì ³æ òí áí +áñí è-
 ì è ì í í áðòáí è Óáí òðáèüí í-Ñó³áí í °áðí í áéñüêí áí ðáá³í í ó. Í á
 ì áí ø ó³í í èí è ° èèñòè óðÿáí áó³á òñ³ð ð³áí ³á, ÿé³ ì ðáçáí òóááèè
 áèááí ³ ñòðóéòóðè Ðá-+³ Í ì ñí í èèòí, à òàêíæ ñòðóéòóðè êí çáöüêí;
 í ðáái ³çáò³; óáðéí áí ì; ³ºðáðð³; òí ì ì. Áí áí í +áñ çí à-+í à ì èòí à
 áááá ñí ááóüéí è òí áí +áñí èð ðáñí í í ááí ò³á çí óóó° ì ³áðí áèèè áí

¹ Áí ñíí ááèí áí èá Óéðáèí ù ñ Ðí ñíéáé: Áí è. è ì áð. á 3 ò. – Ó. 1. – Í., 1953. – Ñ. 198.
 ² Óáí æá. – Ñ. 274.

ί àζ ç ίññíáèèái þ óààái þ. Àäæà ñí àοèèò³èà èèñòóàái ί ý äðóái ζ; ίíείíáεί è XVI – íäðøίζ; ίíείíáεί è XVII ñò. ίíëýääèà à οίί ó, ùί ó ίüίί ó ààæεί, à ÷añοί ³ ίái ίæèèái, à³ää³èèèè ñèóæáí áο είðañí ίí áái ο³þ á³á ί ðèáàοί ίζ. Í ίí ðè οà, «òàèà ίái³ái ο³ò³εί à- ίái³ái ðèáàοί à ί àí àðà èèñòóàái ί ý ίíññái áèø ίñ³á çàááçí à÷èèà àèñí èèè ð³áái ü à³ääàðοί ñò³ ³ Õàèοί είí³÷í ίζ; àí ñοί á³ðí ίñò³ àí³ñοί- èýðí èø àæáðáè»³.

Òàè, ó οί αί ÷añí ίí ó èèñòóàái ί³ àèýäèý³οüñý áèçí αί ί ý ί ò³- ο³εί ί þ àèääí þ ñái °; «àοί τñ ò³αεύί ίζ çäèæáí ίñò³» á³à οέδαζί ñü- είái είçαοόαà, οñ³ái ί είái ί ý ί àí ίæèèái ñò³ é ίái ίðð³ái ίñò³ είái çí èüái ί ý. Õà çíèðái à çí οóóááεί èèοί añüείái είái οéαðà È. Ñà- ί °áo à èèñ³ αί οί³añüείái ί èòðí ίí èèòà Á. Ðòñüείái á³à 9 èþ- οίái 1621 ð. çαóääæóáàðè: «...òà é ί à çàí ίðί çüèèø είçæ³à ίí- ðð³ái ί ίäèýääòèñý...»⁴. ²íøεί ðαçí ί, ίí èüñüèèè øðýái èè È. Í à- èàοüèèè ó 1638 ð. á³αçí à÷èè, ùί «ç àííί ίí αί þ είçæ³à ððóái ί αί þ áàòè ί ðí ðè çø æá ί àðí áο – ýè αί áêí ί ί ðàòè»⁵. Õ ñái þ ÷äð- áο είçαοόái àèáοááεί ñý ί αί áái ίñò³ ίí èüñüείζ; ίí è³òèèè. Õà àèái ί ί àðááοñ³í ó èèñ³ áàòüí αί à Õ. Í èòàèεί áè÷à αί èèοί añüείái είái οéαðà È. Ðäàçèá³èà á³à 10 èèί ί ý 1633 ð.: «Áà÷èø Áíã, ùί á ñäð³ ðää³ ñèóæèè, ð³èüèè à òà ί á ί ί æái ί àοί ðí ί àòè. × è ί àñ οί÷οòü ðíç³ðääòè ί à ààè³èüèà ÷añòεί: ÷ è ðó Õéðáζί ó αί ðí ί èèè á³à ί ίñéíáèø³á, ÷ è á³à ί αί ðèýòáèý èðèæà ñâyòί αί (οί áοί, òàòàð. – È. ².), ÷ è, çðáøοί þ, èèè ί³à Ñì ί είái ñüè?»⁶.

Õ³í ί èí àæáðáèί ί ° òàείæ è³òàðàòòðà ί àí οáðí ί αί ðàðáè- òáðó, ί ðáañòááèái à ί añai ί áðáà ùí áái ί èèai è ñò÷añí èè³á. Áí αί ñè³áæái ί ý çαçí à÷ái ίζ; ί ðí áèái àòèèè ñè³á çàèó÷èè ί àí οáðí³ óái ðè Áð³òà Èýñí ðè, Í èòáεί ί à Èèòáεί à, Õáái ðà áèàøáañü- είái, Ñòai³ñèáàà Áεί èèañüείái, Øεί ί ί à Í εί èüñüείái, Èañýí à Ñáεί áè÷à, Áοái añý Õ³è³í ί í áè÷à, Βεί áà Ñí áañüείái, Í áàèà

³ Èáí ýäèí Ñ. Èί çαοüè³ áéí è è³í øý XVI ñò. à Õéðáζί ³. – ×áðí ³á³à, 1996. – Ñ. 9.
 ⁴ Áðóái áðáòè÷áñèèè ñái ðí èè αί èοί αί οί á, ί οί ί ñýüèοñý é èñοί ðèè Ñáááðí- Çái áái ί é Ðòñè, èçááááái Çé ί ðè οί ðááèái èè Áèéái ñéí αί ó÷ái ί αί ί èðóáá (Áæ³ – ÁÑÇÐ). – Õ. 2. – Áèüí à, 1867. – Ñ. 30.
 ⁵ ²í ñòèèòò ðòεί ί èñ³á ί àο³í í áèüí ίζ; á³æ³í òáèè Õéðáζί è ³í. Á.².Ááðí áañüεί αί. – Õ. 1. – Ñí ð. 13402. – Ñ. 435.
 ⁶ ÁÑÇÐ. – Õ. 4. – Áèüí à, 1867. – Ñ. 94.

Àæáì ì ñüêîáì, Àæáêñáì áðà Áááì ùì¹ òà ³¹. Òàè, ì ááì ì þ ì ³ðì þ ñá³ò-
êì í á ñì³áæüì ó ì ðèðì áó êì çàòòáà ì ðì èèáþòù çàì èñè Á. Áááì ù-
ì¹ ³¹. Êð³ì òüîáì, í áì ðèèèáá, Ñ. Ñòáðì áì èüñüèèè³ ß. Çááðàçü-
èèè³ á³áçì à-áþòù áàæèèá³ñòù óèðàì ñüêîáì êì çàòòáà áëÿ Ðá-³
Ï ì ñì ì èèòì ç è í áì ì ññì ì í àðÿèáþòù í á í áááçì áèó áëÿ Ï ì èüù³
«ááçêì øòì áì ì ñ³» êì çàòüèèò ì ì ñèóá.

Àæáðáæà ì áì óáðì í áì óáðáèòáðò (ÿè³ áì³ñòì èÿð³è) í áááþòù
çì á-í ó è³èüè³ñòù áì áàòèíáì ç, ÿè ì ðááèèì, ááòì ñóá'èèèáì ì ç
³¹ òì ðì àò³ ç, ùì ñì ðèÿ³, ç í áì ññì áì èó, ³¹ óáðì ðáòòó³ ç ì áì ðáèüì èò
èáðááì ð³è çòì³ ò ááòì ð³á, à ç ³¹ øì áì - áèçì à-áì ì þ í áò³ì óáì ð-èò
ì ì óáì³ ó è áóì ì ñì³áæüì èò ì ðì óáñ³á. Ï ì ðó-³ ç ðèì, òá ì ì æá áèñòó-
ì èèè é í áì èì³ ç èðèòáð³ çà èó-áì í ÿ è³áðáòòðì èò ì áòáð³áè³á
áì áæáðáèüì í áì ì áñèáò áì ñè³áæáì í ÿ ñì áòèò³èè áóì ì ñì³áæüì í áì
ðì çàèèèò. Ï áì óáðì á ñì áàùèì á ñó-áñì èè³á ì ì á³è áì çáì èÿ³ èèá³-
èèèè ñì áòèò³èè çòì ùì ç ðáá³ì í àèüì ì ç ñá³áì ì ñ³. Êð³ì òüîáì,
ñòááèáì í ÿ áì áóì ì ñì³áæüì ì ç ì ì è³èèèè áèááì èò ñòðóèòòð, í áñàì -
ì áðáá ùì áì òáòáðñüèì ç í áááçì áèè, êì çàòòáà, êì ì òè³èò³á, ÿè³
ì ì ñ³èí ì çáì ñòðþááèèÿ á ðáá³ì³ òì ùì. Á çáì èñèáò, ùì ááì í è-
èáò, ì ì áì ðì æì³ ò ì ì áòèèáò ì áñàì ì áðáá³ ì çáì ò³á ì è çì áòì áèì ì
áááòì òáèèò ááì èò, ùì í á çàò³èñì ááì³ á ì ñ³òááèò ì èñüì ì áèò
áæáðáæàò. Áæáá áëÿ ì ñ³òááèò ì áèèáì ò³á áì í è áóèè áóááì í èì è
³ çàè-áèì èì è. Á òì è æá ññì, ÿè çàçì à-áþòù Á. Çàèóáá òà². Ñèá-
á³óá, «áááòì³ ì çáì ò³á, çááðòáþ-è óáááò ì á ð³ ñè³ ò³ ò³ ðì ðì ì
æèòòÿ óèðàì ñüêîáì í áðì áó, ì ð³áì þþòù çð ç³ ñì ì ð³áì áì èì è
ÿáèùáì è ó ñááá í á ááòüè³áùèì³, ááþòù çì ì ò³ì èó»¹⁰.

Ç ì áðáòèèáì èò óáì ð³á óèðàì ñüèèò ááòì ð³á áëÿ ðì çáèÿáò
ì³ñöÿ óèðàì ñüêîáì êì çàòòáà á áóì ì ñì³áæüì èò ì ðì óáñ³ò ó ì³á-
ááì í èò ñòáðì ñòáò Êè çàùèì è áàæèèáèì è³ Èüá³áñüèèè è³òì ì èñ,
Ï ñòðì çüèèè è³òì ì èñáòü, Áóñðèì ñüèèè è³òì ì èñ, È³òì ì èñ Áóñðèì ñü-
èì áì ì ì ì áñòèðÿ, Êè çáñüèèè³ ì ááì ì þ ì ³ðì þ ì áæèá³ðñüèèè è³òì -

⁷ Áááì ùèì è Á. Èèááñèèè ì áèáòèí áò // Ñáì ðì èè ì áòáðèáèì á áëÿ èñòì ðè-áñèí è
òì ì ì áðáòèè Èèááá è ááì ì èðáñòì ì ñòáè á 3 ì óá. - È., 1874. - Ñ. 50.

⁸ Ñòáðì áì èüñüèèè Ñ. «Geographia Blaviana...» // Òáì æá.

⁹ Ï ñì áì ñèáÿ èì ì áðèÿ á ì áðáì è ñòááðòè XVII ááè: Ñá. áì è. è ì áò. / Ñì ñò. Ò. Èáðá-
áèì ááèèè, Í. Ñ. Ðáòáá. - Ì., 1984. - Ñ. 159.

¹⁰ Çàèóáá Á.Á., Ñèáá³óá². Òèðàì á èñì òÿ XVI - ì áðòì ç ì í èí áèì è XVII ñò. á
ì ì èñáò³ ì áì óáðáò³ ì çáì ò³á // Óèð.³ñòì ð. óóðì. (ááè³ - Ó²Æ). - 1966. - ¹ 8. - Ñ. 124.

ñèàí íÿ»³ Ì áéáðà ç³ Ù ááðæáøéí à «Ïÿáí òè ÷-áñ³á»¹³. Ñáðáá òáí ð³á çàò³áí í°áðí í áéñüèèò ááòí ð³á, ùí ì áðòü, ÿè ì ðááèéí, ³ñòí ðèéí-ááí áðàò³-í èé òáðáèòáð, ì íæíà á³áçíà÷-èòè ì ðáò³ Áæáèñáí áðà Áááí ùí³, Ñèà³çí òí áá Ááðááðøòáéí à, Áí òí í³í Ì ì ññáá³íí, Á³éí ì à áá Áí í èáí à, Áéçà áá Á³æáí áðà, Áèüááðòí Á³í³ è.

Ì èðáñéáí èé áæáðáèüí èé éí ì í èáèñ ° ì ñí áéèáí áæèèèèè. Ááæá, èð³í ì íá³°áí; ³ñòí ð³; á òí áí ÷-áñí èò ³ñòí ðè÷-í èò òáí ðáò ì è ì ðí ñòáæó³ ì ð³çí³ ì áí òàèüí³ ð³áí³ òñá³áí ì èáí íÿ (³ñòí ðè÷-í èé, áòí í³ ñòí ðè÷-í èé, áòí í èí á³-í èé, áòí í í í è³ ðè÷-í èé òí ùí) áòí í ñí ò³-áèüí í; ñí áòèò³èè ì ðí òáñ³á ò ì áæáò ì³áááí í èò ñòáðí ñòá Èèÿáñü-éí áí áí°áí áñòáá á XVI – ì áðø³é ì í èí áéí³ XVII ñò. òà áí èèáó ì à í èò òéðàÿ ññüèí; éí çà÷-éí è.

Ì à ì áí ø áæèèèò áðóí ó áæáðáè ñòáí í áèÿòü³ çáááèüí í è³òá-ðáòòí³ ì áòáð³áèè. Áí í èò áòí áÿòü í óáé³òèñòè÷-í³, ì í èáí³-í³ òà òóáí áéí³ òáí ðè ñò÷-áñí èé³á áí ñè³áæóááí èò ì í á³é. Ñòí ñí áí í ñí áòèò³èè áòí í ñí ò³áèüí èò ì ðí òáñ³á ò ì³áááí í èò ñòáðí ñòááò Èèÿáñüéí áí áí°áí áñòáá í çí à÷-áí í áí ì áð³í áó áèá³ÿèðòüñÿ òáí ðè òáèèò ì óáé³òèñò³á, ÿè Ñòáí³ñèáá Ì ð³òí áñüèèè, Ù áñí èé Ááðááðò, à òáéí æ áí í³³ í í èò ááòí ð³á – «Òáèè è í áá³òáí è...» òà «Áèñòá-çèñ...», «Ñáí òáí ò³ÿ ì ðí çáñí í èí³ íÿ Á³éñüèà Çáí ì ðí çüéí áí...»³ «Á³áí í á³áü ì à [òð] ñáí òáí ò³ð...». Ì óáé³òèñòèèà, ì ðèñáÿ÷-áí à áí ñòðèì ì ðí áéáí àí òí áí ÷-áñí í áí ðí çáèòèó ðá÷³ Ì ñí í èèòí; ° ááçí áðá÷-í ì ò³í í èì áæáðáèí. Áí í à í á èèøá ì ðí èèèá° ñá³òèí, ñèáæ³í í, ì à çáñí ñòáí íÿ áòí í ñí ò³áèüí í; ì àí ðóáè òà éí í òè³èò-í³ ñò³, çí èðáí à í à òáðáí áò ðáá³í í ó, áèá è áèÿáèÿ°òüñÿ á ÿèí ñò³ ì à ì áí ø áæèèèáí áí³ ááí òèòáòó ì áò³í òáí ð÷-í áí ì í òáí ò³áèò òí áí ÷-áñ-í èò áòí í ñí ò³áèüí èò ì ðí òáñ³á. Òáè, ó òáí ð³ ì áá³áí ì í áí ì í èññüèí-áí ì óáé³òèñòá òí áí ÷-áñò ÷³òèí ì ðí ñòáæó³òüñÿ ñòááèáí íÿ øèÿòè áí éí çà÷-éí è ðáá³í í ó: «È³í øá í áðáé áóáá í òñòáèÿ òáí, áá ò³ çè³ çí³; òí ááðòüñÿ (ì à°òüñÿ ì à óááç³ ì í èí çà÷-áí à í áñáèáí íÿ ì³á-ááí í èò ñòáðí ñòá Èèÿáñüéí áí áí°áí áñòáá. – È. ².), ì³æ ì è áóááí ì áæáèí áí ðí òèñÿ... Òí æ ááéí ì ñí í è³é òóðèáí, à í áí í ñòáéí í é áí áðà ì³áí³ ì àí ì øáé³ ì à òèò, éí òð³ òáè ááááòí èèòí áí á÷-éí èèè

¹³ Ááðáéñèèá òðí í èèè XVII ñòí èáòèÿ (ÿí í òá «òí áèüí è÷-éí ù») / Èññèááí ááí èá, ì áðááí á è éí ì áí òáðèè Ñ.ß. Áí ðí áí áí. – Èáðòñáèè; Ì, 1997.

í àò³é à³ò-èçí³.., à íîò³ì çí èùèì í çò àáí àí èí ð³ííí çì ³í èì í àí ¹í-
í ó ñèèò èí çàè³à, àí àí í à àñà æ ° í îòð³áí í Þ Ðà-³ Ì ñî ñí èèò³é»¹⁴.

Ààçòí í àí í ðí çèðèèè àñ³ àñí àèðè àæàðàëùí í; ààçè ñòí ñí àí í
àí àè³çò «èí çàòùèí àí +èí í èèà» àòí ñî ò³àëùí èò í ðí òàñ³à ó Ì ³à-
àáí í³é Èè;àùèí³ á àí áó í àðàà Õì àëùí è-+èí í Þ ó èí ðí ðèí ò
í àèÿà³ í àí í àèèè. Í àí àè, èð³ì çàòààæáí èò á³áí í à³àáé, ÿè³
ààÞòù í àí àí èòí àí òàèùí³ í àòàð³àèè, àááí í èì è ° òàèí æ í àñòóí í³.
À áááàòùí ò àæàðàèè ò ðí ñòàæó³òùñÿ ³ááí òè Õ³èàò³ÿ èí í Õè³èò³à,
çí èðàí à í à òàðèòí ð³; í³áááí í èò ñòàðí ñòà Èè;àñùèí àí àí ¹áí àñòàà,
ñàí à ÿè àòí ñî ò³àëùí èò. Ó àí èòí àí òàò çòñòð³-àÞòùñÿ é àèáí àí òè
òàè çàáí í; «í àí³ àòààðàæáí í;» ³í Õì ðí àò³; í ñ³ÿì è èí ððí; àèñòó-
í àèè í àðàñ³-í³ ñó-+àñí èèè, é èí ððò í ðí í í ó³òùñÿ èèàñè Õ³éòààðè
ÿè «àòí ñî ò³àëùí³ +òèèè». Í ñòàí í³ æ ó ñàí Þ +àðàò ñàðéí çí í
àí èèààèè í à ñòóí³ í ù àòí ñî ò³àëùí í; èí í Õè³èòí ñò³ á ðàá³í³.
Çà àí í í í í àí Þ í àÿáí èò àæàðàèè í í àí à í ðí àí àè³çòààòè é ³í ¹³
ð³áí³ òà í çí àèè àèí àí ³èè ÿè óñùí àí óèðà;í ñùèí àí àòí ñî ò³ááí àçò
á í çí à-+áí èè ððí í í èí ñ³-+í èè í àð³í à, òàè³ óèðà;í ñùèí; èí çà-+èí è
í à òàðàí àò Ì ³áááí í; Èè;àùèí è çí èðàí à¹⁵.

Àí àè³ç àæàðàèùí í; ààçè çàààèí í àðàèí í ó° í àñ, ùí àí í à
àí çàí èÿ° àí ñè³àèè ð³çí³ àñí àèðè àòí ñî ò³àëùí í; ñí àòè Õ³èè óè-
ðà;í ñùèí àí èí çàòòàà í à àòàí³ ; ðí çàèèèò àí ñàðààèí è XVII ñò.
Òà òèì à³èùòà ààæèèè, ç í àèÿàó í à á³àñòóí³ ñòòù ñí àò³àèùí èò
í ðàòù í í à³áí í àí òàðàèòàðò, í ðí ùí àæà á³àçí à-+àèí ñÿ àèùà.
Ì àí àè (³ í ðí òà òàèí æ óæà é óèí ñÿ) í í àèÿàè à-+áí èò í à àòí ñî ò³-
àèùí èè Õáí í í àí èí çà-+èí è çààæàè ñòàí í àèèè í àá³à³'òí í èè ñàá-
í áí ò çòí³ ò ñòà³Þàáí ù á³áí í ñí í òùí àí óí³èàèùí í àí ÿàèùà óèðà;í-
ñùèí; í èí óàèè è. Í á çàèèèòà³òùñÿ í ñòí ðí í ù èí çàòùèà í ðí áèàí à-
òèèà é ó ñó-+àñí èò ñòí ð³í àðà Õ³-í èò àí ñè³àæáí í ÿò. ² Õí-+à (çí í áó
æ òàèè) ñí àò³àèùí í í í èè ùí í³òòí í à àí àè³çòààá àí ðí àí è ó ò³é
òàðèí³ á í èí ùèí³ ñàí à àòí ñî ò³àëùí í; ñòóí ñò³ èí çà-+èí è, àñà

¹⁴ Á³áí í à³áú í [òp] ñáí òáí ò³Þ í ðí çàñí í èí ¹í í ÿ Á³èñùèà Çàí í ðí çùèí àí 1649 ð. //
Ì èèèè Þ. Ááá í óáè³òèíèè-+í³ òàèèòàèè í ðí í ðè-+èí è Í àò³í í àèùí í -Àèçáí èùí í; à³èí è
óèðà;í ñùèí àí í àðí áó ñàðààèí è XVII ñò. // Ó²Æ. - 1999. - ¹ 6. - Ñ. 133.

¹⁵ Áàò. í ðí òà àèà.: ²ááí àí ðí àñùèèè È.Á. Èèàñè Õ³èàò³ÿ àæàðàè àèÿ àí àè³çò
àòí ñî ò³àëùí èò í ðí òàñ³à ó Ì ³áááí í³é Èè;àùèí³ (àðààá í í èí àèí à XVI - í àðòà í í èí àèí à
XVII ñò.) // Á³áí èè àðèàñùèí àí òá³áðñèòàòò. Ñàð³ÿ: ²ñòí ðè-+í³ í áóèè. - 2009. - Àèí.
160/161. - Ñ. 45 - 54.

æ í á í îæí à í á çãääàè è â³äí î â³äí³ ñí ðí àè, ç³éñí áí³ â í óáè³èà-
ö³ÿ Æ. Û áðáæà¹⁶, Æ. Ì àòÿò¹⁷, Ì. Ðóäí¹⁸ òà ³í. Æíáí î-àñ í á
ì îæí à í á í îæí à èðèñü ³ç çãñòáðáæáí í ÿì çí èðáí à Æ. Ì àòÿò, ùí
«ñáí ³ð³áí èè ³ñòì ð³í àðàò³+í èè í àðááí èñ í îÿÿàº â òí ò, ùí,
í î ï ðè í àÿá¹ ñòü àí ñèòü àáèèè¹; è³èüèí ñº í áóèí àèò ñòóá³é (³áàòü-
ñÿ í ðí àáè³èüèà òèñÿ+ á³áè³í àðàò³+í èò í í çèò³é), öÿ í ðí àèàí à-
òèèà ç í èçèè í ááí èò ï ðè+èí çàèèèº òüñÿ í áí³ºþ ³ç í àèí áí ø
ðí çðí áæáí èò ó à³ð+èçí ÿí³ é ³ñòì ðè+í³ é í áóó³»¹⁹.

Ì î+àòí è æá àèà+áí í ÿ «èí çàòüè¹; ³ñòì ð³¹;» á³áí î ñèòüñÿ àí
è³í öÿ XVIII – í î+àòèº Õº Õ ñò., ùí áóèí í î á³ÿçáí í ³ç çãáæüí èí
çðí ñòáí í ÿì ó ³áðí í àèñüèèò èðá¹ áò ³í òáðáñò áí í èí óèí áí. Æèÿ
óèðá¹ ñüèèò ³í òáèèèòóáè³á öüí áí í àð³í áó òáí à èí çà+è é è
ñòáí í àèèà í áèá³èüèº çàò³èááèá¹ ñòü, ùí çãñá³á+èèè ðí çá³áèè
Ñ. Ì èòáòüèí áí, Ì. Ñèí í í í àñüèí áí, Ì. Ð³áæüí áí à, Æ. Ááí òèè-
Èàí áí ñüèí áí, Ì. Ì àðèááè+à òà ³í. Õàè, óæá à í àð³é (ððí í î èí-
ã³+í) í ðàò³, ààòí ðí í ÿè¹; áóá èí ÿçü Ñ. Ì èòáòüèèè, í îæí à
í í áà+èòè àáè³èüèà òáðáèòáðí èò ñòáæáí ü á³áí í ñí í áòí í ñ³áèüí í;
ñòóí í ñº óèðá¹ ñüèí áí èí çàòóáà. Èð³í áí áí è³ í ðèá³í áèüí í áí áòí í-
òí í í³¹ ó «Ì àèí ðí ññèèñèàÿ Õèðáèí à», ààòí ð, ñèææ³ í, ó³èèí
ñèóøí í á³áçí à+èà ñòí ñí áí í çàí í ðí æò³á, ùí «í³æ í èè è áááàòüí ò
í áó³é òðèñòèÿí ñüèèò í àðí áó çí àòí àèòüñÿ»²⁰.

Ì áòí í ñòü Ì. Ñèí í í í àñüèèè ó òí é æá +àñ çàí ááí ÿá, ùí
èí çàèè í á áóèè «çá³áí àèñüèí ð³çí èò í àðí á³á», àáæá òá áí áí àèòü
çòí ÿ ñí³ èüí à ñèí á³ÿí ñüèà í í áà, à «ÿéáè áí í è ç ð³çí èò í àðí á³á
áóèè çá³áí àèñüèí, òí ááç ñòí í³áó é ð³çí èò á³ðí ñí í á³ááí ü [ñáðáá
í èò] í îæè áóòè èþáè, ñí áí ÿè òí á³, òáè³ òáí áð í³æ èí çàèí è
í³áá í á çí àòí àèòüñÿ»²¹. Çàáæèí ñèÿ í àð³èòè èí çàèí çí áà+èò

¹⁶ Û áðáæ Æ. Ì. Óèðá¹ ñüèà èí çàòóáí: òí ðí óááí í ÿ ñí ò³áèüí í áí ñòáí ó. Áðóáá
í í èí áèí à XV – ñáðáèí à XVII ñò. – È., 2000. – Ñ. 11 – 20.

¹⁷ Ì àòÿò Æ. Èí çàèí çí áà+³ ñòóá³; à óèðá¹ ñüè³é ³ñòì ð³í àðàò³ // ³ñòì ð³ÿ óèðá¹ ñüèí áí
èí çàòóáà: Í àðèèè ò 2 ò. / Ðááèí è.: Æ. Ñí í è³é (á³áí. ðáá.) òà ³í. – È., 2007. – Õ. 2. – Ñ. 495
– 540.

¹⁸ Ðóáá Ì. Óèðá¹ ñüèà èí çàòóáí à ³í òáðí ðáòáò³; í í èñüñèèò ³ñòì ðèè³á è³í öÿ XIX –
í àð³¹; òðáðèí è XX ñòí è³òÿ. – Èóá³á, 2010.

¹⁹ Ì àòÿò Æ. Èí çàèí çí áà+³ ñòóá³¹;... – Ñ. 496 – 497.

²⁰ Ì Û áðáèèè Ñ. È. Èñòí ðèÿ í èí çàèàò çàí í ðí æñèèò [1740]. – Ì., 1847. – Ñ. 8, 9.

²¹ Ñèí í í í àñèè Ì. È. Èðáòèí à í í èñáí èá í èí çàòèí í àèí ðí ññèèí í í àðí áà è í
áí áí í Õò ááí ááèàò. – Ì., 1847. – Ñ. 3.

ñái °ð³ái ó ñá³òí àèÿái ó ì àðàèèài ó, çààÿèè ÿè³é êí çàòòài ì òðèì à-
èì í àí àðàñ³+í³ ðèñè çàòèñí èè³à óéðàÿí ñüèì; èþái í ñò³ é í àí ðí í-
ò³à ì ðàái ñèàái ì; á³ðè²⁵. Ç ³í øí àí àí èó, ñài á à óàè ÷àñ à³àáó-
àà°òüñÿ òñá³ái ì èái í ÿ ³ñòí ðèèài è ó³°; àèì ÿòèí àí; «í àò³í í àèüì ì;»
ðí è³, êí òðò ç³àðàèà ñài à óéðàÿí ñüèà êí çà÷÷èì à.

Ì ñí àèèài ì ì ì³òí òà àæà á ì ðàòÿò Ì . Ì àèñèì í àè÷à,
ÿèì àí, í à í àðà àèèài èà ì àðàèèì àí ì ÿ, ñè³à àèçí àòè Òóí ààòí ðí ì
óéðàÿí ñüèì àí êí çàèì çí ààñòàà. Ì ì ðè òà, ùí óàè á³ð÷èçí ÿí èè
àái³ é³ á÷àí èé-àí òèèèì ì àèñò °àðí ì àèñüèì àí ð³ái ÿ í à çàèèøèà
ó ñí àái è ÿèì ñü çàààðòái ì; Òóí ààì àí òàèüì ì; ì ì ì àðàò³; ñòí ñí à-
í ì óéðàÿí ñüèì àí êí çàòòàà, èí àí³ àä, ì³ðèóàái ì ÿ òà àí èèà ç
òüñí àí ì ðèàí áó àí³ ñòèó ó ñòàèè òèì Òóí ààì àí òí ì, í à ÿèì ò àèðí ñ-
èà áóá³àèÿ í àøí àí çí àí ì ÿ ùí àí óí³ èàèüì ì àí Òái ì ì àí ó ñá³òí àí;
³ñòí ð³; èí òðèì çà ñàðàái ùí à³÷÷ÿ òà ðái ì ùí àí ì ì àí àí ÷àñò àèñòó-
ì à° êí çà÷÷èì à.

Çí èðài à ì àèì³ ç èí àí ì ì ñè³ái àí èè³à, ÿèèè ñòàà³ í àí èì³ ç
ì àðòèò Òóí ààòí ð³à óéðàÿí ñüèì; ³ñòí ðè÷í ì; í àòèè ì ðí êí çàòòài
– Á. Àí òí ì ì àè÷ – òàè ì èñàà ùí àí èí àí èí òàí ò³; «ßñí³ ø çà
àñ³ò³ ó³ èèì ðààèüì ì àèÿí óà í à òþ ñí ðààó (êí çà÷÷èì èí ò. – È. ².)
Ì èòàèè Ì àèñèì í àè÷. Á³í í à ð³èüèè àèàèòüñÿ í à êí çà÷÷èì èó
ÿè í à ì³ ñòààèè ñòái, àèà é àí àí àèòü, ÿèèì ðí àí ì àí í à àèì èèèà.
² ç ÷àñí ì, ÷èì á³èüò çí àòí àèì ì ì àèò àí èóì àí ó³à, òèì á³èüòà
ñòà° ÿñí ì þ Ì àèñèì í àè÷ ààà òái ð³ÿ. Çà òàèò æ ñài ò áóì èó ñòí çòü
³ ì ðí Òàñí ð Ì . Áðóøàññüèèè. Àèÿñí èòè òà í à òðòái ì...»²⁶.

Çàò³èààèái ì ÿ ì èí òèèì, Òí èüèè ðí ì, áóí³+í³ ñòþ, àèòí èà-
ì è óéðàÿí ñòàà,³ àäÿ í àðí àí ì ñò³ – àñà òà ì àèì ó èí àí òái ð÷í ñò³
çàààèüì à ðí ì àí òè÷ ì í à³á ðóí òÿ. Çí èðài à òà è àèçí àí ì ÿ ñòí ðí òí ò-
èüì àái ì àí Áàðààðí ì ì ðèì òèì ó: áóáóáàòè ñí ò³àèüì ì-Ò³èì ñí Òñüè³
÷è ³ñòí ð³í ñí Òñüè³ èí òàí ò³; ñòñí³ èüñòàà í à ì ñí ì à³ àèà÷ái ì ÿ
èóèüòðè (ì àòàð³àèüì ì;³ áóòí àí ì) àóí ì ñ³à. Áí àñè³ái è òüñí àí
Ì . Ì àèñèì í àè÷: àèñòóí èà Òàèòè÷í òái ðòòái òái ðàòè÷í èò çàñàà
àññü àí ì ì à³òí ùí àí óéðàÿí ì çí ààñòàà ÿè ì ðí òàñò ñèèàái ì àí³ í àí à-
í ì çí à÷í àí. Ñè³à ì ì àí àèòèñÿ é ç áóì èí þ Á. Èí ðí òèí àí, ùí
«Ì . Ì àèñèì í àè÷ ì àà àèàñí ó èí òàí òàí³ þ³ ññòí ð³; Òèðàÿí è, à í àó-

²⁵ ì àoyó Á. Èí çàèí çí àà÷³ ñòàá³;... – Ñ. 503.
²⁶ Áí òí ì ì àè÷ Á. Á. Ì ðí èí çàòüè³ ÷àñè í à Òèðàÿí³. – È., 1991. – Ñ. 46.

είάά νί άάύεί ά έίάί ί ά° έί ά÷ίί άέέάόά όái δάόέ÷ί ά ί³ά´δοί όý³ ίάάάάάόί όέδθά ά³ά όδääέό³είίάί ί δί ίά; όýääείίý»²⁷.

Í δέ όύίί ό, «³ñoí δ³ý, έά Í άέñεί ίάέ÷ái, ίίάείίά άόόέ «ñái °ί άδί άί ί Þ» (ί δί ñóáέóάάόέ όί έ ñái ί άόόί³ έ δί έάέόί έ άόί ί ñó, ýέέέ³ δί άέόü έίάί άέái Þ ñí³εύί ί όί Þ έ ί άái ί Þ³ ñóí δέ÷ί ί Þ ί άñí άέόέái Þ), άεί έέάάόέ έ «άέέái έέό ί άάδ» ί άδί άό, ί δί ί έέά-όέ ά «ί άδί άί έέ άόό» (ñεί όάς έάääέύί ί άί όà³ ί άέά³άόάέύί ί άί). Óά ά³ái άδάςέέίñý έ ό έίάί έίί όái ό³; άάόί όόί ί ί ñó³ όέδα;ί ό³ά όά άάái ί ñó³ όέδα;ί νύεί άί άόί ñó. Í ά´δοί όί άό Þ÷έ ά όýääείίý ί δί ί άί άδάδái³ ñóü³ ñóí δέ÷ί ί άί ί δί όáñó, ά³ί ί δί άί άέά έά³ýέέ ί³ά έί ýάί Þ³ έί έάόüέί-άάóüί άί νύεί Þ άί άί Þ όέδα;ί νύεί;³ ñóí δ³;»²⁸.

Όέάääέύί άί ό ί ό³ί έό ά³ýέύί ί ñó³ όά έái άόόέ³ά Í . Í άέñεί ί-άέ÷ά ά ό³έ ά³έýί ό³ ñóái ί άέái ί ý ί άό³ί ί άέύί ί; ñóí δ³ί άδάό³; άάά Í . Άδóόάñíüέέέ, έάýääέόέ, ύί ί άέά³έüόέί ί ί άάέái ί ά÷ái ί άί-δóί ί άί όέέά άόέί «άέýñί άί ί ý ί άδί άί ί; ί ñí ί άέ όέδα;ί νύεί;³ ñóí δ³; , ï όýääεί ñó³ έ ί άί άδάδái ί ñó³, όέδ³ί έái ί ý ί ά ñí³ ´δοί ό³ όί άί ί άδάέί-ί άί ί ý, ύί όέδα;ί νύέέέ ί άδί ά – όά ά³έñί έέ άόά³ái έ÷έέ άάέέέί άί όέñý÷ί έ³όί ύί άί ά³έά όέδα;ί νύεί;³ ñóí δ³;³ ί άά³÷ί έέ άί ñí ί άάδ όέδα;ί νύεί; έái έ³, ί ί έέόί; έί άί ί ί όί ί³ έδί ά³ Þ»²⁹. Í δέ όύίί ό, Í . Í άέñεί ίάέ÷ ί άά ί ά όάς³ ί άδί άί³ ñóü³ έ όέñý÷ί έ³όί ύί Þ³ ñóí-δ³ó Þ, έ³ ñái ° Þ ί ί άί Þ, έ³ ñái ;ί έ ί άδýääί έ όά έάέ÷áyί έ, όñί ί Þ³ ί έñái ί ί Þ ñέί άáñí³ ñó Þ; όό ί άδί άί³ ñóü, ύί ñái ;ί έί έάόüέέί άόόί ί ί όδýñέά³ άδί ί ό³ άáñü ñá³ó³⁰. Ó ί άδάái ί ά³ άί ί άδóί; ñái °; έά³δέέ «Í άέί δί ñ³έñüέ³ ί³ñí³» ά³ί ί³ái áñái ί ί έñáá: «Í ά-ñóáá, έάáóóñý, όί έ ÷áñ, έί έέ ί³έί ά Þóü³ ñóέί ί ό ό³ί ό ί άδί άί ί ñ-ό³...»³¹. Ά όί έ ÷áñ, έί έέ áñ³ έί έδέέέñý έ ί άá³ýέái έί άέέί άόί ί ί³-

²⁷ Έί δί όέέέ Á. Í άόέί άέέ ί ί άάέά άί ñέ³ái έέά όέδα;ί νύεί; έόέüόόέ (Áí 200-δ³÷÷ý ά³ά άί ý ί άδί άέái ί ý ί έόάέέά ί άέñεί ίάέ÷ά) // Í άδί άί ά όái δ÷ñóü όά άόί ί άδάό³ý. – 2003. – 1 1/2. – Ñ. 17.

²⁸ Í . Í . Í άέñεί ίάέ÷ [Áέääέόδί ί ί έέέ δáñóδñ]. – Δάάέί άί ñóóί ό: [http:// izbornyk.narod.ru](http://izbornyk.narod.ru).

²⁹ Όέθ. έά: Έίί ί ί άί έί Í . Í άέñεί ίάέ÷ ί έόάέέί // Óέδα;ί νύέά έ³όάδάόόδά ό ί ί δóδάόάό³ άί ά³άέάό.– Έ., 2000.– Ñ. 190.

³⁰ Άί έόδái έί Í . Έόέüόόί ί³ñóí δέ÷ί ά έέί έά ά όέδα;ί νύέέέ όί έüέέί δέñέό³: ά³ά όί ί άί όέέί ό άί ί ί έέέάέάέί ό // Í άάά³άέέ άί όέδα;ί νύεί; άόί έί έ³; Έά. ί άέ. ί δ. – Έ., 2004. – Άέί. 4. – Ñ. 207.

³¹ Í άέñεί ίάέ÷ Í . Í . Í ί άέί δί ññέέñέέó ί άδί άί ύó ί άñί ýó // Í άέñεί ίάέ÷ Í . Í . Έέάáü ýáέέñý άδáái ί ú άάέέέέί ú... Άέάδái³ όέδα;ί ί έί άá³ όái δέ. – Έ., 1994. – Ñ. 282.

ì ìì «Ì àèì ðìñ³ÿ», ñàì á Ì . Ì àèñèì ì àè÷-à ì ì æì á àààæàòè ì áð-
 øèì óèðàÿ ì òàì ñ³ì òàèèòòàèì ì , ÿèèè óà³à àì ñàì ì ì ì áòèì ì ì ì
 ´èì ñàð³þ àòì ì ì ì ì «Óèðàÿ ì à»³².

Ñòàá³; Ì . Ì àèñèì ì àè÷-à áàçì ì ñàðáàì ùì ì áà ì ðì áèàì àì è
 èì çàòòàà ì òì ì èþþòù ì áð³ì ä á³à ì ì ì -àòèò 40-ò - àì ñàðáàèì è
 60-ò ðð. Ò²Ò ñò. Ñàì; àì èì áì ì ì áòì èè òà àèñì ì àèè ñòì ñì áì ì ì ì-
 òì äæàì ì ÿ óèðàÿ ì ñùèì áì èì çàòòàà, èì áì ñòàì ì àèàì ì ÿ òà ðì çàèòèò,
 ñèèààò è ì ñì àèèàì ñòàè, ñòì ñì áì ì òì ðì óààì ì ÿ èì çàòòàà çàì ì ðì çùèì-
 àì ì ì ì «àì ðì áì áì áì» («ì á àì èì ñò³»), ùì áì çì à-áì ì ÿ èì çàòòàà á áòì ì-
 ñì ò³àèùì ì è òà äàðæààì èòüè³ è ààì èþò³; Óèðàÿ ì è ÒV - XVII ñò.
 àì ñè³àì èè àèèèàà ó òàèèò ì ðàòÿò: «Óèèì èì àè÷-à ñèèà ì èñùì à è
 Ì . Ì . Ì ì áì áèì ó» (1856), «Ì òààòì ùà ì èñùì à ì ì èèì á è ñì òàì,
 áùàøèò ì á Óèðàèì á ñì áðàì áì è Áì áààì á Òì àèùì èòèì áì» (1856),
 «Ì ì ðè÷-èì áð áðàì áì ì ì áì ì àèàñòì ì -áì èÿ ì ì èÿèì á è ì àèì ðì ññèÿì,
 áùàøààì á ÒVII ààèà» (1857), «Èññèààì áàì èÿ ì áàòì áì á Ì áòðà
 Èì ì áòààè÷-à-Ñàààèà÷-ì ì ì» (1843), «Ì èñùì à ì Áì áààì á Òì àèù-
 ì èòèì ì» (1859 - 1860), «Áì ñì ì ì èì áì èÿ ì Áì áààì á Òì àèùì èò-
 èì ì» (1857), «Èñòì ðè÷-à ñèèà ì èñùì à ì èì çàèàò ì ðèàì áì ðì áñèèò»
 (1863 - 1865), «Çàì àòèà ì èì çàòèèò áàòì áì áð» (1859) òà ì ì .

Ó çàààì èò ì ðàòÿò Ì . Ì àèñèì ì àè÷- ì áðáèì ì èèàì áì áì àèà,
 ùì óèðàÿ ì ñùèà èì çàòòàì - èàòààì ð³ÿ ì ñòì ðè÷-ì ì ì ì ì ò³àèùì à. Áì ì ì ì
 ò ì -àñòèì ì þ óèðàÿ ì ñùèì áì ì áðì áò, à ðì çàèì óèì ñÿ èì çàòòàì ç ì á-
 ðì áì ì ì áèàì áì óò. Àèñèòòòþ÷-è ç Ì . Ì ì áì á³ì èì , ò÷-áì èé çàì áà-
 ì ÿà: «Èì çàèè ì á èì ùà èòì, èàè óèðàèì òù, ààæà è ì ðè òì è àì-
 áààèà èèè ì à÷-à ì ì àé, òòì ì áðàùì ì á÷-àèì ì ì ààì èì çà÷-àñòàà
 áùèè áðààì èà òì òòì ðì èàì òù ì ì ì ðàèðàùàì èè èò èì ÿæàñòàà (à
 ñèì áì “èì çàè” áùèì è á ÿçùèà ì ì èì áàòèì). ×òì æà èàñààòñÿ
 àì ñì ñòààèàì èÿ ì ì áì áì ì èàì áì è èì çàòèì áì èç òì ðèì á è àì èùì ñèèò
 ì àèì ðì ññèÿì, òì ÿ ÿòì áì ì èèàè ì á ì ì ì èì áþ è ì á ì ðì áèæò. È
 ì -àì ó è èàè òòò èì áì ì ì áì èùì òù, è òòì çà ì ì áì á ì èàì ÿ èì çàò-
 èì á?.. Èì çàòòàì áùèì çààì èà, ñì ñèì áèà, à ì á ì èàì ÿ»³³. Ì òàè,
 ì àñàì ì áðàà Ì . Ì àèñèì ì àè÷- ðì çàèÿààà àèì èèì áì ì ÿ èì çàòòàà
 ÿè ì áðì áì èé ðòò ì -è ì àè àòì ì ñì ò³àèùì èé ì ðì òàñ.

³² Ì àèñèì ì àè÷- ì . Ì . Ì ì -òì ì çàì èà Èèààñèì è [1864] // Òàì æà. - Ñ. 45. Áì ðà÷³,
 àì áðòà «ç-ì á èì áì ì áðà» ñèì áì «Óèðàÿ ì à» ç³ÿàèèì ñÿ ùà ðàì ì òà, çì èðàì á, à ì áðòì ì ò
 àèì òñèò àèùì áì áòò «Ááì ì èòà» (1830 ð).

³³ Ì àèñèì ì àè÷- ì . Á. Ñì áðàì èà ñì -èì áì ì è: à 3 ò. - Ò. ². - È., 1876. - Ñ. 233.

Ἀεᾶνί α «δῆι αὶ οὐδὲ ἰά» ἀα-αί ἰ ῃ ἀοὶ ἡνεί ὁσᾶεῦς ἡ; ἡοὶ ἡνεί ὁε-
 δᾶῖς ἡνείαι ἐί τᾶοὐαᾶ τᾶι δῆι ἰ ἰ ὁαᾶα ὅ Ἰ . Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα, ῃεεε ἡαῖβ
 ἰ ἀοείαο ᾶῃεῦς ὅου «ἰ δὲ ἡνεία ἡν δῆαα ἡεῖ ἐδαῖ ἐοὲ ἡν ἀοεὸ³-ἰ ὁ
 ὁεδαῖς ἡνεί ὁ αὐ³-ἰ ὁ ᾶαῖ οὐδ-ἰ ὅου, ἰ δῆ ἡοᾶεὸβ-ε ἀαῖ ἀδαῖ ὁ ὁε-
 δᾶῖς ἡνεί ὁ ἡοῖ δ³β³»³⁴. Ἰ ἀεὶ ἡ ὁ³ᾶ ὁ ᾶ ἡεῃᾶεῖ ἡ ἡεῖαι ἡοᾶδὸ³
 «Ἀᾶ³ δὸνῃ³ ἰ ἀδῆα ἰ ἡνεί³», ἀα ὅου δὲ ἀ ἡε³τᾶαᾶ ᾶ³αἰ ὁ ἰ ἡ³ ὁ³
 ὁεδαῖς ὁῖ ἐ ὁ δῆ ἡ³αἰ ἐ, ἰ ἡ ἡεῃᾶβ-ε, ὡ ἡ «ἰ ἡ-ἀοῖ ἐ ὁ³ᾶ ᾶ³αἰ ὁ³-
 ἰ ἡ³οᾶε ἡ³ᾶ³ ᾶεῖαι ἐ ἡ; ἀαῖ ἐ ἐ, ῃε³ τᾶᾶεῖ δῆ τῆ ᾶ ἡεῖ ἡ³ ἡνεί-
 αἰ ἰ ἐαῖ αἰ ὁ ἰ ἡ δῆ ἰ ἰ ἀδῆ³»³⁵. Ἀοὶ ἡ ἡ³οᾶεῦς ὁ ᾶᾶβ ὁεδαῖς ἡνεί ἡ;
 ἐί τᾶ-εἰ ἐ ὅου δὲ ὁαᾶ-ᾶ ὁᾶ ᾶ ἰ ἀδα³ ᾶεὸ³ ἐε³ ᾶ δὸνῃ³ ἡ; ἀδ-
 ᾶεἰ ἐ. Ἀ³οᾶε, «ᾶᾶἰ ὡ δὸνῃ³ ᾶεἰ αἰ οὐ, δῆ τᾶεἰ αἰ ὁ ὡ ᾶ Ὀ²² ἡ.
³ τᾶοῖ ᾶᾶ ὁ ᾶ ἰ ἀδῆ³, – ἰ ἡ ἐῖαι ᾶοὶ ἐο, – ἡε³οὶ ᾶβ³ ᾶεῖε³-εἰ
 ἰ ἀοῖ δὲ οὐ ὁ Ὀ Ὀ ὅ ἡ τᾶοὐαᾶ»³⁶.

Ἰ δὲ οὐ ἰ ὁ ᾶεῖ Ἰ . Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα ἀατῆ ἰ ᾶἰ ἐ ἰ ὁᾶ ὁ ἰ ἐ
 ὁᾶεὸ, ὡ ἡ ᾶ ἡ τᾶεἰ «ἡᾶεῖ ἡ ἡοᾶε ἰ δὲ ὁ ᾶ ὁδῶ ἡ ἐ τᾶ δὸνῃ³
 (ὁ ἰ ᾶοῖ, ὁεδαῖς ἡνεί. – Ἐ. ²) ἰ ἀδῆα ὅου ἰ δῆ δὲ Ἰ ἡεῖ³, ἰ δῆ ὁ ἰ ὁ-
 ἰ ἐ ἰ δᾶἰ ἡεᾶἰ ἡ; ᾶ³δὲ, ἰ δῆ ᾶ³αἰ ἐεἰ ἐ ἡἰ ᾶἰ ᾶε, ἰ ᾶεᾶεἰ ἡ³ ὁ³ ὁ
³αἰ ἰ ῃ δὸνῃ³ (ὁεδαῖς ἡνείαι. – Ἐ. ²) ἰ ἀδῆα»³⁷. Ἰ ἡ ἰ ᾶ ἰ ᾶ
 ἰ δὲ-εἰ ἰ ἡεῖ ἡ-ὁεδαῖς ἡνείαι ἐ ἰ ὁε³εὸ ᾶ ἰ ἀδ³ε ἰ ἡεἰ ᾶεἰ³
 XVII ἡ., ἰ ᾶ ὁ ἰ ᾶ ἡ³εᾶἰ ἐεᾶ, ἰ ἡεῃᾶεᾶ ᾶ ὁ δῆ ᾶἰ ὁ³ ὁ ὁ³ ὁ ᾶ ᾶ
 ἰ ᾶ³οῖ ὁ³ ἐαῖ ἐεὸε³ ὁ ἰ ἰ ἡ δᾶἰ ἡεᾶ³. ὅ ἡἰ ᾶ «ἐἰ δῆ ἰ δᾶ³εῖ ἐί τᾶε³ ᾶ
 ἡοᾶε ᾶ δῆ ἰ ἰ ἀδῆαἰ ἡ; ἰ ἡε³»³⁸. Ἰ δὲ ἰ ᾶοῖ, ὡ ἡ ᾶ ὁ ἡ
³οῖ δὲ ἡ ἡ³ ὁ³ ἰ δὲ δῆ ᾶ ὁ ἡ ὁ³οᾶεῦς ὁ ὁ ᾶᾶδᾶ³β ἡεῖ τᾶ-εἰ ἐ τ
 ὁ³β ὁεδαῖς ἡνείβ ἰ ἀδῆα ὅου, ὡ ἡ ᾶεῃᾶεἰ ἡ τῆ δῆ ἰ ᾶ ἰ ᾶ-
 ὁδῆ ὁ³ ᾶ³ ἰ ἀδῆα ἰ ἡεῃᾶεὸ ἰ ἡ³οᾶἰ ὡ. ὅ ἡἰ ᾶ ὁ ἰ ὁ, – ἰ ᾶεδᾶ³-
 ἐβ³ Ἰ . Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα, – «-εἰ ᾶ³εῖ ὁ ἰ ἡεῖ ἰ δᾶἰ ὁεε τᾶᾶἡεὸε
³ ἰ ἡ³οᾶἰ ῃ, -εἰ δ³ο³-εἰ ἐ ὁ ᾶ ᾶ δῆ ἡε³εἰ ἐ ὁ ᾶ ὁ³ ὁ ὁ³
 τᾶοῖ ᾶε ὡ ἡ ἰ δᾶᾶοᾶ ἰ ῃ ᾶ δὸνῃ³ ὁ ἰ ἀδῆ³ ἐᾶ³ο³-εὸ ἰ ἡ-ἀοε³ ᾶ

³⁴ Ἠτ ἡ δῆ Ἰ . Ἰ ἐεἰ ἐᾶ Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα ὁ ᾶ ὁ δῆ ἰ ῃ ὁεδαῖς ἡνεί; ἀοῖ ὁ³-ἰ ὁ ᾶᾶ ὁε-ἰ ἡ³ ὁ³
 // Ἐεῖ ᾶᾶεᾶ Ἠοᾶδῆ ᾶεἰ ᾶ. – 2001. – ὁ¹ 5. – Ἠ. 30.

³⁵ Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα Ἰ . Ἐ. Ἀᾶ δὸνῃ³ ἰ ἀδῆα ἰ ἡεἰ // Ἰ ἡ ἡ ᾶ. – 1861. – ὁ¹ 3. – Ἠ. 36.

³⁶ Ὀᾶ ᾶ. – Ἠ. 49.

³⁷ Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα Ἰ . β ᾶ ἡ ᾶ δὸνῃ ἐ ἐᾶ τᾶ-ᾶᾶἰ ᾶ ᾶ ἡ³οᾶἰ ῃ Ἰ ᾶ ᾶᾶ ᾶ Ὀ ἡεῖ ὁεἰ ᾶ
 // Ἰ ὁᾶ-ᾶᾶἰ ἰ ὡ τᾶ ἡεἰ. – 1870. – ὁ¹ 1. – Ἠ. 36.

³⁸ Ἐἡνὸι ἰ ἀδῆα Ἰ . Ἰ ὁᾶᾶᾶ ἰ ἡεἰ ἰ δὸνῃ // Ἰ ἡ ἡ ᾶ. – 1861. – ὁ¹ 10. – Ἠ. 110.

í áçàèæáí îñò³, ðèì æààâ³øà í àðíáí à í î÷óòÿ ÿ ðèéì æèì í îððááó çá³èüí áí í ÿ ðónüèì çàì è³ á³á Ì í èüù³»³⁹.

Á³æð³á á³á í ààì ðí î çáàæ³çàò³; èì çà÷÷èì è á óèðàçì ñüè³ è ʒhòì ðʒî; í à öüí í ó àðàí³ ðí çàèðèó óèðàçì ñüèì; ʒhòì ðʒî ãðàòʒÿ; í ðí áá-ì í î ñòðóáàèà ðáì ð÷³ñòù Ì. Èóè³øà. Ì í ÿ ðè áí ñòð³ í áàèðèèè è á á³è öüíáí ÿàèùà ó í³çí³é ðáì ð÷³ñòù³ ʒhòì ðèèè, áñà æ òàèè ñè³á àèçí àðè è áäÿè³, í èðáñèáí³ í èì è, í í çèðèèáí³ í ñì áí ðè, í í á'ÿçáí³ ç ÿ ðí ÿ í í ááí èì ʒhòì ðèèì-èðèðè÷ì èì í³áöíáíì, 'ðóí òí ááí èì í á áí áí è³ øèðí èì ò ó èì è³ í í àèð ææððæè, ÷íì ó í á á ñòðáí í ð ÷ððáó ñí ðèÿèà àèðèáí à òà ÿ è³áí à ðððáí ððàòʒÿ÷ì à á³ÿèüí ʒhòù öüí áí ʒhòì-ðèèè. Áí òí áí æ ó áñ³ò ñáí çò í³çí³ó ðí ðàöÿö èì çàèì çí áá÷í áí ñí ðÿì óááí í ÿ⁴⁰ Ì. Èóè³ø, ÿè çàóáàæèà í àèì³ ç í áéí ñí³ðí³øèð áí ñè³áí èè³á éí áí ðáì ð÷³ñòù³ – Á. Áí ðí øáí èì, áñà í áí ÿ àèèèáñÿ í à èì çàè³á ÿ ÷èì à òí áí ÷áñí í áí «í àðí áí èòðáà»⁴¹.

×èì æèì áòí í ñí³æüí èð áñí àèð³á, í í á'ÿçáí èð ç³ ʒhòì ðʒò ð óèðàçì ñüèì; èì çà÷÷èì è á áí áó í áððá Õì æüí è÷÷èì í ð, á³çí à÷-à-èèñÿ è ʒhòì ðèèè è, ÿè³ ðí ðàððáèè è í à ñæ³ Õ³ Õ – Õ ñò. Á³èüøà òí áí, ñáí à çàáäÿèè ðí ðàöÿì òàèèð ò÷áí èð, ÿè Á. Áí òí í áè÷⁴², Ì. Áððóááñüèèè⁴³, ². Èàì áí³ ⁴⁴, È. Ì áààèèà⁴⁵, Ì. Èèáí àðñüèèè⁴⁶,

³⁹ Èí ñòì ððí á í. Áí ðüáà óèðáèí ñèèð èì çàèí à ñ Ì í èüøáè à ÿ ððáí è ÿ ÿ èí æèí á XVII áàèà áí Áí áááí à Õì æèüí èèèí áí // Ì òá÷áñóááí ÿ ùá çáí èñèè. – 1856. – Õ. 108. – Èí. 9. – Ñ. 195.

⁴⁰ Èóèèð Ì. Á. Èñòì ðèÿ áí ññí áàèí áí èÿ ðòñè à 3 ò. – Ñí á., 1874; Èóèèð Ì. Á. Ì òí áááí èà Ì æèí ðí ññèè ð ò Ì í èüøè (1340 – 1654). – Õ. 1. – Ì., 1888.

⁴¹ Áí ðí øáí èì Á. Ì áí òàèèèè ÿ ÿ Èóè³ø. – Èÿéí èð', 1923. – Ñ. 151 – 152.

⁴² Áí òí í í áè÷. Á. Á. Èññèááí ááí èÿ ÿ èì çà÷áñóáà ÿ ÿ àèòáí ñ 1500 ÿ ÿ 1648 áí á. – È., 1863; Áí òí í í áè÷. Á. Á. Ì ðí èì çàòùè³ ÷áñè...

⁴³ Áððóááñüèèè Ì. Ñ. Èñòì ðèÿ óèðáèí ñèí áí èì çà÷áñóáà áí ñí áàèí áí èÿ ñ Ì í ñèí áñèèí áí ñóááðñóáí Ì. – Õ. 1: Áí í á÷áèà XVII áàèà. – È., 1913; Áððóááñüèèè Ì. Ñ. ʒhòì ðʒÿ Óèðàçì è-ðòñè à 11 ò., 12 éí. – Õ. 7: Èì çàòùè³ ÷áñè – áí ð. 1625. – È., 1995; Õ. 8: ðí èè 1626 – 1650. – È., 1995.

⁴⁴ Èàì áí èí È. Ì. È áí ÿ ðí ñó ÿ èì çà÷áñóáà áí Áí áááí à Õì æèüí èèèí áí // ×ðáí èÿ à èñòì ðè÷áñèí ÿ ÿ ùáñóáá Áí áñòì ðá èáòí ÿ èñóà (áàè³ – ×È Ì È). – Èí. 8. – Í òá. 2. – È., 1894; Èàì áí èí È. Ì. Ì ÷ðè áòòí áí ñóáá Ì áòðá Ñáàèéáá÷í áí // ×È Ì È. – Èí. 16. – Áüí. 1. – Í òá. II. – È., 1901.

⁴⁵ Ì áààèèà È. Ì í áí ÿ ðí ñó ÿ ñó ùáñóáí ááí èè Çáí ÿ ðí æñèí è Ñá÷è à ÿ ÿ áððáá ððáí áí à çáí ÿ ðí æñèí áí èì çà÷áñóáà // Èèááñèáÿ Ñòáðèí á. – 1894. – Õ. XLV. – ¹ 5; Ì áààèèà È. Ì ðí èñòì æááí èà çáí ÿ ðí æñèí áí èì çà÷áñóáà // Èèááñèáÿ. Ñòáðèí á. – 1894. – Õ. Õ. – ¹ 9.

⁴⁶ Èèáí àðñüèèè Ì. Á. Ì ÷ðèè ÿ ÿ èñòì ðèè Èèááñèí è çáí èè. – Õ. 1: Èèòí áñèèè ÿ áðèí á. – Í ááñà, 1912.

À. Ñòí ðí æáí èí⁴⁷, À. Ñáí ðí èöüèèè⁴⁸ òà ³í ., í ìãèyà í à óèðàíí ñùèà èí çàòòàí yè í à í àèí ³ç Óóí ààí áí òàèüí èò ÷èí í èè³à ³ñoí ð³í; óè-ðàíí ò³à ³ñoí òí í í ìãèèàèàñy. Òàè, óæá À. Àí òí í í àè÷ ñòààðàæóáàà, ùí ñàí à á í àð³íà èí çà÷÷èí è í àéáèðàçí ³òà òà í àéyñèðàà³òà çà àñà àèçí à÷èèàñy «í ðí à³áí à ³äy óèðàíí ñùèí í àò³í»⁴⁹.

Í àéáí èèàáí ³òà ³ñoí ð³í óèðàíí ñùèí àí èí çàòòàà í à öüí ò òàòí ³ àí ñè³àèà èí àí ò÷áí Û . Àðóàáñùèèè, í à àòí èò yèí àí, ñàí à àí í í ñòàí í àèèí «ðóó³éí ò ñèè ò í àò³í í àèüí í àí óèðàíí ñùèí àí àèòèáó»⁵⁰. Í ðè öüí ò ò ³ñoí ðèè ñí ðàààèèè àí àí àèà: «Òà í àé-à³èüò èí èí ðèòí à, í àéá³èüò òàðàèòàðí à òà àèèñèò÷à yàèùà óèðà-íí ñùèí àí æèòòy, èí òðà çðí àèè èí àí í ðàáñòàáí èèí óèðàíí ñùèí; í àðí àí í ñò³ par excellence, í í à³áí í àí òí àí yè “í àðí à òèyòàðñù-èèè” í ðàáñòàèyà í í èññùèò í àðí àí ³ñò. ² òà àñàí àðí àí à çí à÷áí í y èí çàòòàà í í àèí í áóèí í àòòí àðóáàðè í à àòí èò ùí àí àòí ³÷í; à³áí èðàí èáí í ñò³ èí çàòòàà, í à ³àá “èí çàòòèí-óèðàíí ñùèí àí í àðí-áó” yè í ñí àèèàí; àòí ³÷í; àðóí è»⁵¹. Çààèí ì, ñè³à à³àçí à÷èèè, ùí ñàí à á í àóèí àí ò ò àí ðí àéò Ì . Àðóàáñùèí àí «í àðí àí èöüèà èí í òáí ò³y» àí ñyàè à ñàí àí çàààðòáí í àí àèàèyáó, à òí ò ò ÷èñ³ é à³áí í ñí í ³í òàðí ðàòòò³; àòí í ñí ò³àèüí í àí Òáí í í áí ò óèðàíí ñùèí àí èí çàòòàà.

Í à æàèü, yè à³áí í í, ðàäyí ñùèà àí àà ç ì ò àðèñèñòñùèí-èáí ³í ñùèí ð àí àí àòèè ð á í àæàò í àóèí àí àí í ðí ñòí ðó í àðàðàèè à í ðèðí àí ò àáí èðò³ óèðàíí ñùèí; í àò³í í àèüí í ì ³ñoí ð³í àðàò³÷í; òðààèò³. Àò³í, í à í í æí à í ò èí òè òáàáí ð ³ àí ðí àí è ò ñòàð³ èí çàèí çí àáñòàà à³ò÷èçí yí èò ðàäyí ñùèèò ³ñoí ðèè³à. Ñè àèàñí à é òó í àñòààèí ò, ùí ñàí à á í àæàò ðàäyí ñùèí; àòí àí ³òàðèñòèè àí àðòà áóèà çàí ðí í í í ààí à ³äy áí àè³çó ³ñoí ðè÷í èò yàèù ÷àðàç í ðèçí ò àòí í ñí ò³àèüí í àí ðí çàèòèò èðàñùèèò ñí ³èüí í ò⁵². ×èí àèí

⁴⁷ *Ñòí ðí æáí èí* A.À. Ñòàòáí Ààòí ðèè è áí àí ðí àñèèà èí çàèè: Èññèàáí àáí èy, í àí yòí èèè, àí èòí áí òù è çàí àòèè. – È., 1904.
⁴⁸ *Ñáí ðí èöüèèè* Á.². ³ñoí ð³y çàí í ðí çüèèò èí çàè³à ò 3 ò. – È., 1990.
⁴⁹ *Àí òí í í àè÷* Á. Á. Í ðí èí çàòòè³ ÷àñè... – Ñ. 17.
⁵⁰ *Àðóàáñùèèè* Ì .Ñ. Í àðàñòàáí í y èòèüòòðí í-í àò³í í àèüí í àí òáí ðòó í à ñò³à: èí çà÷÷èí à yè ÷àðáí àà ðóó³éí à ñèèà í àò³í í àèüí í àí óèðàíí ñùèí àí àèòèáó // Óèðàíí ñùèèè ³ñoí ðèè. – 1991/1992. – 1 3 – 4/1 – 2. – Ñ. 71.
⁵¹ *Àðóàáñèèè* Ì .Ñ. Èñòí ðèy óèðàèí ñèí àí èí çà÷àñòàà... – Ñ. 87.
⁵² *Àðí í èáé* P.Á. Yòí í ñí òèàèüí ùà í ðí òáññù: òáí ðèy, èñòí ðèy, ñí àðàí áí í ñòù. – Ì ., 1987; òà ³í .

ãñí àèò³à àòí íñí ò³àèüí íãí Òáí ìì áí ó óéðàÿí ñüêí ãí êí çàòòàà çí àéòèí à³áí áðàæáí íÿ à ãí ðí àéò òàèèò óéðàÿí ñüèèò ðàäÿí ñüèèò ³ñòí ðèè³à, ÿè Á. Áàààè³é, Ì . ßáí ðñüèèè, ². ²àáí òí à, ². Êðèí 'ÿè- àè÷, Ê. Áóñèèñòèè, Ì . Áí àí í àè÷, ². Áí èéí, Ì . Êí ì í àí, Á. Áí- èí áóòüèèè òà ³í .

Í àèàèðàçí ³òà æ ðí èü êí çà÷÷èí è à àòí íñí ò³àèüí èò ì ðí òà- ñàò ðáí í üí ì í àáðí ì ÿ áí áé áóèà ì ³àñòí í àáí à óéðàÿí ñüèèè è ðàäÿí- ñüèèè è ³ñòí ðèèàì è à êí èàèðèáí ³é ì ì ì ì ãðàò³ÿ «Óéðàÿí ñüèà í à- ðí áí ³ñòü: ì àðèñè ñí ò³àèüí í-àéí í ì ì ³÷í ÿ òà àòí ì ì ì è³ðè÷í ÿ ³ñòí- ð³ÿ»⁵³, ùí ì í áà÷èèà ñà³ò ó 1990 ð. Ì ì ì ðè çàààèí ì à³áí ò çà³àáí- èí á³çí àáí ³ñòü ³ óáí ááí ò³éí ³ñòü ì í à³áí èò ðàäÿí ñüèèò êí ì í áí à³ò- ì ³á, ì à ì í æí à ì à à³çí à÷èè è é áí áí è³ ì í ààòí ðñüè³ ì ³áðí àè òà ³àáÿ, çàí ðí ì ì ì í àáí ³ á ì ³é ààòí ðàì è. Êð³í ³ñòí òí ÿ ÿ è³áðàæ³çàò³ÿ ³í òàèàèòòàèüí íãí ì ðí ñòí ðò, ì í à'ÿçáí ÿ ç «ì áðàáóáí à÷èè » ì ðí òà- ñí ì , òà ì à á ì ñòáí í ð ÷-áðáó ì í æí à ì í ÿñí èèè òàèí æ ñàðéí çí èí è òáí ðàòè÷í ì-ì àòí áí èí á³÷í èè è çðóóáí í ÿ ì è à òàðèí ³ ðàäÿí ñüèí ÿ àòí í èí á³; áí ðí áí áæ 1980-ò ðð., ÿè³ ì à ñó÷-áñí ì ì ó àòáí ³, ì à æàèü, ì à ì òðèè àèè ì ðí áí áæáí í ÿ é ó á³èüòí ñò³ àèí áàè³à ³áí ðí ááí ³ ÿè àòí í èí áàì è, òàè ³ Òàò³áöÿ ì è-³ñòí ðèèàì è.

Áò³í , ì à ì í æí à ñòáðàæàóáàè, ùí ì à ñó÷-áñí ì ì ó àòáí ³ ðí ç- àèòèò óéðàÿí ñüèí ÿ ³ñòí ð³í ãðàò³ÿ; ì çí à÷-áí ÿ ÿ ì ðí áèáí àòèèè àòí ì ñí- ò³àèüí èè àèí ³ð êí çà÷÷èí è çàèèòà³òüñÿ ì ñòí ðí ì ü. Í àñàì ì áðàá òà çàñá³à÷òòü ðóí òí áí ³ ñòóá³ÿ òàèèò ³ñòí ðèèè³à, ÿè Á. Ñí ì è³é, Ì . Áóðà³é, ß. Áàøèáàè÷, Á. Ù áðàáè, Ñ. Êáí 'ÿáèí, Ì . Ñàñ, Ò . Ì èòèè, Á. Áðàòóí áí èí, Ñ. Ì èí ò³é, Ì . ßèí ááí èí òà ³í . Áèÿ ì í à³òí üí ÿ óéðàÿí ñüèí ÿ ³ñòí ð³í ãðàò³ÿ; áí ì ááí ÿ ÿ ì ðè ðóá³æí í ð, ì à ì àø ì í àèÿä, ààðòí àèçí àòè ñòàòòò Á. Ñí ì è³ÿ «Óáí ì ì áí óéðàÿí ñüèí áí êí çàòòàà á çàààèüí ì ³ñòí ðè÷í ì ò ó êí ì òàèñ³»⁵⁴. Áàæá ñàì à ó ò ³é áí áðòà á³èüò-ì áí ø ÷³ðèí ì èðàñèáí ì ³áð àèí ÿðèí áí áí àòí ì ñí ò³àèüí íãí çí à÷-áí ÿ ÿ öüí áí ÿàè÷à óéðàÿí ñüèí ÿ ³ñòí ð³ÿ; ì à àòáí ³ áí Òí àèüí è÷÷èí è. Êð³í àèáñí à ñí ò³àèüí ÿ é àéí í ì ì ³÷í ÿ ñí àòèò³èè, êí òðí ð áí èí á³à òàé òàð ì àñàèáí ÿ ðáí ì üí ì í àáðí ÿ ÿ

⁵³ Óéðàÿí ñüèà ì áðí áí ³ñòü: ì àðèñè ñí ò³àèüí í-àéí í ì ì ³÷í ÿ òà àòí ì ì ì è³ðè÷í ÿ ³ñòí ð³ÿ / Çà ðàá. Ò. Ò. Êí áðòí ðà òà ³í . - Ê., 1990. - Ñ. 18, 37, 45, 80 òà ³í .

⁵⁴ Ñí ì è³é Á. Á. Óáí ì ì áí óéðàÿí ñüèí áí êí çàòòàà á çàààèüí ì ³ñòí ðè÷í ì ò ó êí ì òàèñ³ // ÓçÆ. - 1991. - ¹ 5.

Óέδαγιέ, αίññé³αίέέ ö³έέίì ñέοøίί ίάάίέίñèà ³ ίά òίί ó, ùí ñàì á òáé ñòàì á³à ñáðàáéí é XVI ñò. «ì áðáοίί έά áñòàòáòò ááðæáá-ίίç òðááéò³ç»⁵⁵. Çðáøòίþ, ñàì á òá é ί ðεçááéí αί «έίί ñòέòòþááì-ίý óέδαγί νñείç ί áðί αί ί ñò³ òà ί áðáðί ñòáì ίý ç ó ί áò³þ»⁵⁶. Ξðóί-òί αί ³øá ò³ òà ³ί ø³ ί ³ðέòááì ίý áóéí ί ðί αί áέ³çí ááί ί Õáò³áòáì ó ί áñòóί ί ³é ί ί ί í áðáò³ç, ί αί έñáί ³é ñí ³εύί ί ç Í . Áóðæ³οί ³ ί ί óáé³έί ááì ³é òί αί æ αί έáί í ñí ί αί 1991 ð.⁵⁷

Ç ³ί øί αί αί έó, ί ί ί ðé ί áçáì áðá-ί ί ááæέέá³ ί αί ðáòþááì ί ý á òüí ò ó ί αί ðýí ³, ί αί áò³áí ί έί ί ñòáòóáàðé, ùí ÷-έì áéí ί ðί áέáì-ί έó ί έðáí ü á³áí í ñí ί áοί í ññ ò³áεύί ί αί Õáί ί ί áí ó óέδαγί νñεί αί έί çàòòáà αί ñ³ çáέéøáþòüñý ί á ç'ýñí ááì έì é òá áέñέòñ³έί έì é. Öý ί áñòááéí á, çðáøòίþ, áááàòί á ÷-ί ί ó é áέçí á-÷έéá ί ðááì áò ί ðί ί ί ί í ááì ί αί ί αί é αί ññé³áæáí ý. Áί αί ί ÷-áñ ί é ñí ί á³áá³ ί ññý ί á çðί ñòáì ί ý ί áóéí αί αί ³ ί áðáñó αί ί ί á³áí έó Õáòί áέó áέñέóñ³é ó ö³é ί έί ùέí³ ðáέί ί ñòðóέé³ç ýé έί çáòüέίç ί έί óáøéí é, òáé ³ áòί ί ³ñòί ðé-ί ί αί òί ðì óááì ί ý óέδαγί νñείç ñí ³εύί ί ðé.

Áί áέ³çòþ÷é ³ñòί ð³í áðáò³þ á³áí í ñí ί áοί í ññ ò³áεύί ί αί Õáί ί-ί áí ó óέδαγί νñεί αί έί çàòòáà, ί á ί ί áéí á ί á çáááàðé é αί ðί áέó á ö³é ί έί ùέí³ óέδαγί νñείç αί ³áðáì òñüέίç ³ñòί ðé-ί ίç ί áòéé, ùí ί á³ ñí έ³áí ó òá ðóί òί αί ó òðááéò³þ á³áí ί á³áí έó ñòóá³þááì ü ùá á³á ί í ÷-áðέó ÕÕ ñò. Ó òüí ò éί ί óáέñó³ ááðòί á³áçí á-÷έéé ί áñàì-ί áðáá ί ðáò³ Á. Έέí έί ññéí αί, Á. Áί ðί øáί έá, Í . Í ί έί ί ññéíç-Ááñééáí έί, ². ðéá÷-έί á, Õ. Ñéñéí á, È. Áέí áðá, ². Èέñýéá-ðóá-ί éòüέί αί, ². Õί έáðæááññéí αί-Èáðáøááé÷á, È. ðáááòá òá ³ί.

Í áñàì έ³ί áòü òί ð³έí ñý á çáòááæéðé, ùí ί á έéøá óέδαγί νñéá ³ñòί ð³í áðáò³ý çááðòáéáñý αί ί ðί áέáì é áοί í ññ ò³áεύί ί αί çí á-áí ί ý óέδαγί νñείç έί çá÷-έí é á ³ñòί ðé-ί ³é ί áðñí áέðéá³, áéá é çáðóá³æ-ί á. Í áçááæáþ÷é ί á òί é á ö³έί ò áí áðá á³áí ί έé Õáéò, ùí á ί ñòáì ί ³é öý ί ðί áέáì áðééá αί αί έ³ ÷-áñòί ί áéá ί áááòéáí ³ çáò-áí ί ý (ί ñí áέéáí á ί ί έüñüé³é), áñá æ òáéé ί ί áéí á á³áçí á-÷έéé é ÷-έì áéí ñòóá³þááì ü, ýé³ ί ³ñòýòü έί ί ñòðóέééáí ³ òá ί á³'òéðéáí ³ ñóáæáí ί ý.

⁵⁵ Õáì áéá. - Ñ. 65.
⁵⁶ Õáì áéá. - Ñ. 72.
⁵⁷ Ñí ί έéé Á.Á., Áóðæé Í . ². Æé³ έί έé ί í ÷-áéá òί ðì óááðéñý óέδαγί νñéá ί áòý. - È., 1991.

Òàè, ñáðáä ðíñ³éñüèèð ³ñòíðèè³á ááçíáðá÷íí ààæèèàèè è ° íðàò³
 Â. Ñíëíáéíàà, Ì . Èþáááñüéíáí, Á. Ôèíð³ òà ³í. Ì íëñüèèà ³ñòí-
 ð³íáðàò³ÿ íðíáéàí è íðááñòááéáí à áíñè³ææáí íÿ è òàèèð òàð³á-
 ö³á, ÿè Â. Ááéíííáñüèèé, È. Ì óéáñüèèé, Â. Ôíí éááè÷, Â. Ñè³á³íñü-
 èèé, È. Ì íááíðíááöüèèé, Â. Ñáð÷èé, Ç. Áóéö³è, Ò. Ôèí ÷ááñüèè-
 Ááí íáèü, Ñ. Èà÷í áð÷èé òà ³í.

Ì òáá, ì ³ñòá òà ðíëü óéðáÿíñüéíáí èíçàòòáá á àòííñíó³àèü-
 í èð íðíóáñàð è³í öÿ XV – ñáðáäèè è XVII ñò. ì à° ³ áíáíè³ ðáíðá-
 çáí òàðèáí ó áæáðáèüí ó ááçó äèÿ ÷òí ùíáí áíñè³ææáí íÿ, ³ ñíè³áí ó
 ³ñòíð³íáðàò³÷íí ó òðááèð³þ, íðááñòááéáí ó çíà÷ííþ è³èüè³ñòþ ð³ç-
 ííí áí³òí èð í³áðíá³á á³áííñíí áíáè³çó òà ³í òáðíðáðàò³ÿ íçíà÷ííÿ
 íðíáéàí è. Áò³í, ì è áèèáíèí íáðáéííáí³, ùí á öüííó íèðáíí³
 ííèè ùí çáðáíí ñòááèðè íñòáðí÷íó èðáíéó. Í á áááæá°íí, ùí é
 öèí áíñè³ææáí íÿí áááñöüñÿ ííòááèðè òàèó èðáíéó, àèá ñííá³áá°-
 ì íñÿ, ùí, áèñèíáéáí³ íàè è íðèíóùáí íÿ òà³áá, áíçáíèÿòü áèèá-
 çá óñá³áíí èèè àòííñíó³àèüí èé óáííí áí óéðáÿíñüéíáí èíçàòòáá
 òà éíáí çíà÷íííÿ äèÿ òíðí óááí íÿ óéðáÿíñüéíÿ ì íááðííÿ íàò³ÿ.

ГЕНЕЗА І СОЦІАЛЬНА ПРИРОДА УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

По́дїа́еаї́³ і́їої́а́ааї́і́у́ о́а Ої́дї́о́ааї́і́у́ о́еда́ї́нї́еї́аї́ еї́-
ча́оо́аа́ а́³но́ї́д̣³і́а́да́о̣³і́ д̣еñāy-а́ї́ і́ аї́ñеòü áááàòí о́аáа́е.
Аї́ñе³а́ї́е́ааї́ е́ аеñеї́а́еа́ї́³ ча́ї́д̣і́ї́ї́ї́аа́ї́ і́ ÷еї́ аеї́ д̣³ç-
і́еò і́ї́а́еу́а³ а́ ааđñ³е, а́еа́ е́ аї́ї́еї́³ а́аї́а́çа́ еї́çа́оо́аа́
«і́ї́ї́а́еòà áõñòеї́ о́ої́ аї́ї́»¹. А́а́аа́, у́е́ а́³аї́ї́ і́, о́ і́а́д̣øеò́ а́а́а-
да́еüї́ еò çáа́а́еаò аї́ї́³ н̣і́о́ а́а́а́ у́е́ о́³е́еї́ і́ і́ñ³а́ї́ а́³ н̣о́ї́д̣і́ і́а́аї́ а́
у́а́еüа́. А́³аòа́е, аї́аї́а́еòüñу́ еї́д̣еñо́а́аòеñу́ е́д̣еò³ої́ еї́ е́ і́аї́д̣уї́ е́-
ї́ е, ç а́еñї́еèї́ д̣еçеèї́ і́а́аї́н̣ої́а́³д̣і́ї́н̣ò³ ñá³а-а́ї́ї́у́ї́ е, у́е³ і́а́
аї́çа́ї́еу́pòü а́е́еа́ї́еї́ і́д̣ї́а́ї́а́е³çóáаòè õp і́ḍї́áeаї́ о́, а́ а́а́eї́ї́ о́
і́а́а́pòü і́а́eøeđøeè і́ḍї́ñò³ḍ а́eу́ о́аї́òàçóáаї́ ü òà аї́ї́ еñeрáаї́ ü,
üї́ ñаї́³p ÷ađаї́p ñòаї́ḍp³ аї́а́aòeї́áeé øađaā òđoáı́ü³а́ а́eу́
òàò³аò³á³ñòї́ḍeé³а́.

Ñаї́аї́ ÷añó а́³аї́ї́³ о́еда́ї́нї́е³ ³но́ї́ḍeèè, ñòàáeу́÷e і́ađaā
ñї́aї́p çаї́eòaı́ı́у́: òoї́ æ òaé³ еї́çaèè³ çá³аèè аї́ї́ е́ а́çу́eèñу́,
а́eñeї́aèèè і́ḍeї́oüaı́ı́у́, üї́ і́а́ і́üї́аї́ «а́oеї́ а́ *áóæá eááeї́* (о́oò
³ а́аé³ еóđñeá і́аø. – *Е.* 2.) а́³аї́ї́а́³ñòè: eèaóı́oá а́аæ³eüoáı́ –³
і́аøeї́а ÷añó і́ađaı́ї́ñeòü òaáа і́а ñı́oї́³ ḍї́e³а́ і́açaā»². Á³eñı́ı́,
eї́aı́eè³но́ї́ḍeè, і́аї́aáı́ı́, і́ḍ³o і́ḍı́ òaèèè і́ḍeñòḍ³е, а́еа́ і́ е́ і́a-
да́eї́ı́aı́³, üї́ а́³ı́ і́ а́eї́ ÷eї́ òaèè çađaáeòü, і́ñe³eüèè е́ ñaı́³ ñó÷añ-
ı́eèè, òà е́ а́eañı́а ñaı́³ æ еї́çaèè і́aáđу́ä ÷e çı́aèè, у́e а́eї́eèeї́
eї́çaòòaı́³ òoї́ òaé³ еї́çaèè. ²но́ї́ḍeè а́açñoї́ і́³а́ı́ı́ і́ı́÷oá а́e і́añò
ḍ³çı́ eò а́ađñ³е, eáааı́а, і́ї́ađaòaı́ı́e³, çðaøoї́p, çı́ı́aó а́ı́ı́eї́eañу́

¹ *Ádaóoı́aı́eı́ Á.A.* Ñoı́noı́eè eòdaı́ı́nueı́aı́ eı́çaòoáa ç Áı́ı́ı́ı́ o XVI – ñađaáeı́³
XVII ñò. – *Е.*; Çаї́ї́ḍ³æу́, 1998. – *Н.* 34.

² *І́eòèè P.A., І́eı́oóé Ñ.І́.*, *Ñoı́ḍı́æaı́eı́ 2.Ñ.* Bè eı́çaèè aı́páaèè. –
Áı́ı́ḍı́ı́aòoı́añue, 1990. – *Н.* 36.

í à í í ÷ à è í à í ò ó ò à ì ³ à í ñ è ³ à æ á í í ÿ, à è à ò à í à ð ç à í è ó ò à à ø è ñ ù ³ ñ ï à í ò à è ÷ ÷ è à ø è ñ ù í ñ ò à ò ÷ í í .

Ð³÷ ó ò³í, ùí í í ÿ à à é í ç à ò ò à à í á ° ò è ì Ò à è ò ì ì, ÿ è í ò ó à í ñ ò à ò ì ù Ì ³ è ñ à ò³; í ÷ à à è à ö ÿ. Áái açà é í ç à ò ò à à – à í à à í ò ð è à à è è è ³ ñ è à à á í è é ì ð í ò à ñ, ó ÿ è í ò ó í à ð à í è à è è ñ ÿ è ó è ù ò ó ð í ³ ò ð à à è ò³; ò à ñ Ì ³ à è ú í à ñ ï à ò è Ò³ è à è³ è ù è í ò ò í à ÷ à ñ í è ò ò ò ÷ í è ò ñ ï ³ è ú í Ì ò, ì ð è ÷ Ì ò ó ð³ ç í è ò³ ç à à³ ð í ñ ï í à² à á í í ÿ ì, ³ ç à à í ñ ï í à à ð ñ ù è è ì è à í Ì à á í - í ÿ ì è, ³ ç à ñ Ì ³ à è ú í è ì ñ à³ ò í à è ÿ à ì Ì ³ ñ à³ ò í à³ à ÷ ò ò ÿ ì. Í á í í æ í à ç à á ó à à ò è ³ ñ è è à á í ó à ò í ñ Ì ³ à è ú í ó à à í è ð³ ð ñ à ì í à í ó è ð à ÿ ñ ù è í à í é í ç à ò ò à à, à à æ à ì³ æ é í ç à è í ì è³ í ö ÿ XV ñ ò. ³ é í à í «í í á ð à ò è ì í ì », ñ è à æ³ í Ì, è³ í ö ÿ XVII ñ ò. í ð í è ÿ à à è à ì ð³ ð à à, é ì ò ð à è è ò à ç á³ è ù - ø è ò ù ñ ÿ, ÿ è ù í à ð à ò ó à à ò è ù à é á í ò ò ð³ ò í ð æ è Ò à ð à í ò³ à ò³ ð é í ç à ÷ ÷ è í è à í ð í à í à æ è³ è ù è í ò ñ ò ì è³ ò ù.

Í ò æ à, á á í açà ó è ð à ÿ ñ ù è í ÿ é í ç à ÷ ÷ è í è – à è í à ì³ ÷ í è è à ò í ñ ñ - ò³ à è ú í è é ì ð í ò à ñ, ÿ è è è ì í æ à í á á ó ò è ñ ñ ì è ñ è á í ÿ ð à è í ñ ñ ò ð ó è³; è è ò à ÷ à ð à ç à í à è³ ç ç í à ÷ í ÿ; è³ è ù è í ñ ò³ ñ Ì ³ à è ú í è ò, à é í ì ì ÷ í è ò, è ó è ù ò ó ð í è ò, à ò ì³ ÷ í è ò³ í á à³ ò ù à à í ì í è³ ò è ÷ í è ò Ò à è ò ð³ à, ÿ è³ ç ó - ì í à è ð à à è è³ ñ ï ð ÿ ì í á ó à à è è ò à è í ð í ò à ñ ó ð³ ÷ ù à à ò ì ñ Ì ³ à è ú í í à í ð à ò è à è ñ ò ó è ð à ÿ ñ ò³ à, ù í á ó è í í ì ñ ò³ à³ à í í à³ à ð ð í à ò í à ÷ ÷ à ñ í³ ç í à í³ ò³ í³ à è è è è è è.

Í ð í à è à í à í ò í à æ á í í ÿ ó è ð à ÿ ñ ù è í à í é í ç à ò ò à à, ç à³ ñ í ì, í á í í à à á³ ñ ò ð³ í à ð à Ò³; à ì á à à à ò ì í è à í í à³ ñ ò ù í ì ð í à è è à ÷ è ì à è ì á à ð ñ³ è, à³ í ì ò à ç, ò à ì ð³ è³, ç à è ÷ à é í ì, è à ç í è. Á ó á ò ÷ è í à í è ì³ ç í à é í ì ÷ ò³ ÷ è ò ÿ à è ù ó è ð à ÿ ñ ù è í ÿ ñ ò ð³; é í ç à ÷ ÷ è í à ò³ è è í ì ç à è í - í ì ð³ í ì à í è í³ ì ð è à à ð à ò³ ó á à á ó³ Ò à ò³ à ò³ à, ³ í à è à à ò à è³ à. Á í í à à à á í ì ñ ò à è à ì³ ò í è ì í³ à ì ó ð³ à è í ì í à ò³ í í à è ú í í à í ì³ Ò ó, ù í, í à í ð à à à è è è è è æ à è ù, à³ à ÷ ò ò í ì ø è í à è ò ù í á³ ò è ò à í ñ ò³ á à à à ò ù ì ò³ ñ ò ð - ð è ÷ í è ò à í ñ è³ à æ á í ù í á ò ð ò à ì à ò è é ó. Á í ñ è ò ù ì ð ð í ì í à è ñ ò è ì è ó ò ù ì ò ó è í ì ò à è ñ ò³ ò ò è ð í è í ð à è è à í à à í³, à à³ à ò à è, ³ à í ñ è ò ù í ì í ó - è ÿ ð í³ «á í à ð í à³», á à è è è ì ð í ò à ð à è ò à ð í è è³ à.

× è ì à è ì ñ ï à è ó è ÿ³ è ó ç à ç í à ÷ á í ì ò ð à è ó ð ñ³ í á á ó è à³ ò à è ç à à í à «à ð í à í è ò ù è à» á à ð ñ³ ÿ í ò í à æ á í í ÿ é í ç à è³ à, ò ì ÷ à æ í à í³ à æ á ð à è à í à à à ð ò ù ì ð è à í á ó á à ñ ò è ì ð í ò à ì í í á ó. Á ò³ è ì ò ó ì ð à á í - í ÿ à è à í à è ò è é í ç à ÷ ÷ è í ò ç ÷ à ñ³ à Á à à í ù ÿ; Ð ò ñ³ ò ì à è ì í à ð ñ ï à è ò è à - í è ì è³ à í à í è³ ì ð í à è à ì à ò è ÷ í è ì è³. Ò à è ñ à ì í á à ç à è ó ç à í í à ç è à à ò è

³ Á à ò. à è à. ì ð í ò à: Ù à ð à à è Á. Í. Ó è ð à ÿ ñ ù è à é í ç à ò ò à í: Ó ð ð í ó á á í í ÿ ñ Ì ³ à è ú í í à í ñ ò à ò ì. Á ð ó à à ì í é í à è í à XV – ñ à ð à à è í à XVII ñ ò. – É., 2000. – Ñ. 23 – 27.

«έί έαοὺέεί ί οάί αί ίί » άάέέεί αί έί ύçý έέ-άηύεί αί Νάγοί ηέάάά
 ² αί δί έέ-ά, έάδθβ-έηύ αί ηοί οό ηοί άδα-έέάεί ηοάδαί δεί ί ί ύί αί
 έί έαέά, ýέέέ ί αί ά³ ύέεί αί (!) ί άά ί ί ηέδέ ί ά αί έί ά³ «ί ηάέάάάοϋ»
 (άάδθί έάάάάδ έέέά ί ί δδθάδ έέδαίí ηύέέδ άάοϋ αί ³ά, ύί ά ά³ έέέ-
 ί οέέ οάέ ί άά ύέέέάέέ ί άδάç). Οί -ά, ά³ έήί ί, ά έί ί ³ Οί δί οάί ί ý
 οέδαίí ηύεί αί έί έαοόάά – Άάέέέέέ Έί δάίί Οέδαί έ – έάάάέ
 άόέέ ί αί δί ηο³ άçά° ί έί έ ί ³ά ί η³ έί β δά έί -ί αί β έβ αί ³ ηοβ, ύί
 ί ά ί ί έεί ί ά ί δέάηθέ αί άοί έέ ύί αί ί δί έί ί άάο³; ο³°; ηί άδέο³ έέ
 άάά ά ί ί αί ά³ έί έα-+ έί έ.

Í á ί ά ϑ ί ί άέýá, άηά ά οάέέ ί ά έί άη³ ί έί δάέοί ί άέ αί άέδέ
 ά αί άçό οέδαίí ηύεί αί έί έαοόάά ç -+ άη³ ά Άά αί ύί δθ ηύεί; άάδάάέ
 ά αί έ ç ί άδ³ ί άό, ύί ί άδάάόάά ά η³ ηί οάί ί β. Ά³ έϋθ ηί δάάάέέ αί β
 ° άοί έά, έά³ αί ί ý έί; άί ί ί, ί δέ-ί ί ο ά θί ί ο ³ ηοί δέ-ί ί ί ο ί άάί δά-
 άάί ί ³, ýέά ί άηά ηάί ά ί δέέί άοί έέ «οέδαίí ηύέά», ηοί δί οάέί ηý
 αί δί αί άά XV ηθ. Í ί ί δέ οά, ύί -+ άηί ί Οί δί οάί ί ý έί έαοόάά
 δδάέέο³ έί ί ί άçέάά° οϋήý έ³ ί άοϋ XV ηθ., άάδθί αί ηέόδθδέήý αί
 ³ ηοί δέέά έ³ ί οý Ο³ Ο ηθ. ². Έάί αί ³ ί ά: «Í ηέ³ έϋέέ άέý ηάί αί οάί δάί-
 ί ý ³ δί έάέθέ έί έαοόάί ί άέί άέέί δέηθάδ έ³ έϋθ-ί αί ϑ δδέάάέέ
 -+ άη, ί ί ηο³ έϋέέ ί ί -+ άοί έ έί αί ç οί άάί αί ³ ηοβ ί ί άά άόέ ά³ αί άηάί έέ
 ί ά αί έ³ ί οý XV ηθ., ά ηί -+ άηό ά³ έϋθ δάί ί ύί αί .., ά³ δί ά³ αί ί, αί
 ηάδάάέί έ XIV ηθ., αί -+ άηό ί ί ϑέδαί ί ý άέάέ έέθί άηύέέθ έί ýç³ ά
 ί άά ί ³ άάί ί ί -δθ ηύέεί ί άηάέ αί ý ί »⁴. Ά³ αί ί ηί ί ηάδάάέί έ XIV ηθ.
 ί άάδýá -+ έ ί ί άεί ά ί ί αί άέδέήϋ, άέά, έάάάβ-+ έ ί ά ί ³ άδάδóί έέ
 ηó-+ άηί ί αί ³ ηοί δέέά Ά. Άδάοοί αί έά ύί αί άάί άçέ έί έαοόάά αί ί ηύ-
 έί αί, ýέά ηοάί ί άέοϋ άέέçϋέί ί ³ άηοί έ³ δόý, ί ί άεί ά άάάάδέ οάέ
 οάδ ί ³ ο³ έέί ί ά³ αί ί ά³ αί έί ³ ύί αί άάί άçέ έί έαοόάά οέδαίí ηύεί αί.
 Ά ί δάά, ί ί -+ άοί έ ί ηοάί ί ύί αί ί ί άεί ά άί αί ί ά³ αί ί ηέδέ αί άδóάί;
 -+ άδθ³ XV ηθ.

Οάέ ηάί ί άάçηοί ί ³ αί έί ° ³ θί έ θάέθ, ύί έί έαέ – οά «άεί ά-
 ο³ ά Νοάί ό», ýέέέ αί αί έ³ άάάέί ί δέί ³ δέέέ ί ά ηάάά ί η³ έ³ ί άέάί ο³
 οέδαίí ηύεί αί ί ί δόά³ άέý. Í ηοάί ί ³ ά ί άάάέέ έί ί ο θί έ θάί ί ί ά-
 ί άέϋί έέ άοί ί ηί ὁ³ άέϋί έέ έί έί δέθ, ύί çί οήέά άάάάοϋί ο (³ θί αί-
 ί έί ³) άάάάδέέ οάέ «άεί άδ³ ά» ηόθί οέδαίí ηύέεί. Οί ά³ ý έ ³ ηάί ά

⁴ Έάί αί έί Έ. Í. Έ αί ί θί ηό ί έί έα-+ άηοάά αί Άί άάάί ά Οί άέϋ έθεί αί // ×οάί έý ά
 έηοί δέ-+ άηεί ί ί ά άηοάά ί άηοί δά έάοί ί έηόά (άάέ³ - ×ΈÍ Í Έ). - Έί. 8. - Í όά. 2. - Έ.,
 1894. - Ν. 67.

ÿàèùà, ³ éíáí í açàà ì àþòù òþðeññüèà ì ìðí äæáí í ÿ⁵. Ó ñáí þ ÷àðáó öÿ í áñòààèí à ì ðeçààèà áí ì ÿÿàè «áðí ³÷í èò áàðñ³é» ì ìðí äæáí í ÿ óeðàçí ñüèíáí eíçàòòàà. Ì íàà éàà ì ðí ìðíðíæíáí í ÿ ääÿèè è ààòíðàí è ñí³ëúí ì ðe óeðàçí ñüèèò eíçàè³á ç ÷áñòeííþ ì ááí íáí àòííñó. Ì àà³òù eíçàòüè³ è³òííèñó³ í à óíèèíóèè ò³çí ñííèòñè, íáí eíñèáøè eíçàè³á í àùààèàí è «áí eíáí è÷èò òàçàð».

Áàòòí ç áíñè³áí èè³á ùà í àà³òù ó ÓÓ ñò. Í àí àààèñÿ (ì ðe÷í-ì ó í àóéíáí) ðíçàèíóèè òáíð³þ ì ðí ì ìðí äæáí í ÿ óeðàçí ñüèèò eíçàè³á á³á ÷àðéáñ³á, ç íæÿáó í à òà, «ùí ÷àðéáññüèà áí³çáí í à Áí³í ð³ áóæá ðáí ì ì áðàòáí ðeèíñÿ í à áíáí èùà óeðàçí ñüèíáí eíçàòòàà»⁶. Óí÷à ùà ì áéæá çà ì³áñòí è³òöÿ áí òíáí Ì . Éíñòí ì áðí á çáñòáð³áàà, ùí «ÿèùí eíçàòòáí ñòíðí óáàèíñÿ á ÷àðéáùèí³..., òí ààèáéí í à íáí àæèèíñÿ ò³þ ñí òáí þ»⁷. Áò³í, í àæèòò⁰çààòí³ñòù ñòòí àòí³÷í èò eíí óáí ò³é áóèà òñá³áí ì éáí à òà áí áàááí à áæá í áð-øèí è á³ëüø-ì áí ø òàòíáèí è áíñè³áí èèáí è öüíáí ÿàèùà. Òàè, Ì . Ð³áæüí áí í ááí eíøóáàà: «Áíí è áñ³ òàí (ì à⁰öüñÿ í à óáàç³ Çáí ì ðí ææÿ. – É. 2.) áàç áðóæéí áóèè³ òíí ó ì èàí 'ÿ ñáí⁰ á³àðáí-ðþáàðè í à ì í àèè»⁸. Í eí³ æ óæá í³ á eíáí í à àèèèèèè⁰ ñòí í³á³á òà í áñòààèí à, ùí óeðàçí ñüèà eíçàòòáí ñòíðí óáàèíñÿ í à ì³ñòááí-ì ó (ì áðàáòñí ì ì íáí³í ðí áññüèí ì ó, óeðàçí ñüèí ì ó) 'ðóíð³, à áí ì³í ó-áàèè á eíáí ñáðááíáèù³ ì ðááñòááí èèè ñáí à àòííñó óeðàçí ò³á.

Éíçàòòáí, á òíí ò ÷èñè³ é óeðàçí ñüèà, ì àèí á³ñòí ðe÷í³é ì áðñí áéòèá³ ò³èèí çàèííí³ðí èé òáðàèòáð ñáí⁰çí ì ÿÿàè³ í à ì ì ÷àðéó ñíí óáàí í ÿ í à ñòáí í àèèí ñíáí þ í³÷íáí óí³èàèüí íáí. Ì ðà-áèè³ á. Ì àèáí þè, ùí áííí «í à áóéí “àèíáàèí”, í à áí àèí ç í ááá³ñòíð³çí ðáí òíí í à òáðáí è Áàòüè³áùèí è, áà, çàááàèíñÿ, ì ì è³-òè÷í³ à ì³ñòíð³ÿ í áðí áó-áí ñí í áàðÿ çàè³í ÷èèáñÿ, áí í à áðáí³ ç çàáààè-èí³ñòíð³í òáí ð÷èò ñèè í áð³çí»⁹. Í à òíí ò æ ò³èèí ñeóóí í í ááí eí-øó⁰ á. Ù áðáàè: «Áái açà eíçàòòàà áóèà çàèííí³ðí èí ðàçóèüòà-

⁵ Ááo. ì ðí óá àèà. Í èà÷á á í áðeñ³: «Óèà³çàòéí èé àèí³ð eíçàòòàà á àòí ì ñí ò³æúí èò òðáí ñòíðí àð³ÿó Áàèèíáí Éíðáííø».

⁶ Éáùáí eí Á. É áíí ðí ñó ì ì ðí èñòí æááí èè óeðàèí ñeí áí eàçà-áñòàà // Ñáí ðí èè ñòàòáé ì ÿ ÿeííí èèà è èóèüòðà. – Áùí. 1. – Éðáñí í áàð, 1927. – Ñ. 84.

⁷ Éíñòí ì áðí á Í. Í eàçàèàò // Ðóññèáÿ ñòáðéí á. – 1878. – 1 3. – Ñ. 389.

⁸ Ð³áæüí áí Í. 2. È³òííèíí à ì ì í á³áùí òí Ì áeó ðí ñ³þ òà çí í áðí á³ eíçàè³á óçáàáè³. – É., 1994. – Ñ. 41.

⁹ Í àèáí þè³. Í áðeñ ç ñòíð³çí í áøíçí èóèüòðè. – É., 1992. – Ñ. 46.

òìì á³εíαιζ αί ðí òüáε íñ³εíαι çài εάðí áñüεíαι ί áñáεáí í ý ç³ ñòáí í-
áεì ε εí ÷³áí εέαι ε», à «ί àýáí³ ñòü ðεí í εí ã³÷í í í ã³áí εò ñí ò³αεü-
ί εò ýáεü ó Áí εάαð³; Óáí ðüεí³, Òðáí ñ³εüááí³; Áí εí ðüεí³, Ì íñ-
εíαι³; ñá³α÷εòü í ðí í ááí³ çáεí í í ðí í ñò³ í ðááí³ çàò³; á³εüí í; εþá-
í í ñò³ í á í áí áεáí í; ááðæááí εì ε í ðááí áεì ε í í ðí àì ε»¹⁰.

Çá³ñí í, òεì í ðí áεáí à ááí áçε óεδαζί ñüεíαι εί çàòòää í á
áε÷áðí ó³òüñý³ ñí ε³áí à ζ ñòí ð³í áðàò³ý áí εí áí εε òìì ó áí εáç,
ùí çáñá³α÷òþòü Óóí ááí áí òáεüí³ ÷ ðàò³ Ì . Ì áεñèì í áε÷α, Ì . Êíñ-
òíì à ðí áá, Ì . Êóε³òα, ². Êáí áí³ í á, Ì . Άðóøαññüεíαι, Á. Βáí ð-
ί εòüεíαι, ². Êðεí³ ýááε÷α, Á. Άεí áóòüεíαι, Á. Ñí í ε³ý, Á. Ù áð-
ááεá, Ñ. Êáí³ ýáεá òà³ í. ñòí ðεε³α í εí óεíαι³ ñüí αí ááí í ý. Ó
í í ááεüøεò í á ðεñáò í ε çí í áó áóááí í áí í á; í í ááððòáðεñý, ááæá
³ááí ðεò³εáò³ý εí ð³í í ý áóáü-ýεíαι ýáεüà áí çáí εý³ çí ÷÷ í í áεéá-
òá òñá³áíì εòε òà³ í óáðí ðáòóááðε εí αí ñóóí³ ñòü. Òáε, ñεáε³ í í,
áοί τñ ò³αεüí εε Óáí íì áí óεδαζί ñüεí; εί çα÷÷ εí ε, í á í áòá áεεáí-
εá í áðáεí í áí í ý, ðóí òí áí³òα í í áεí à í ðí áí áε³çóááðε òà çáááí òðε
çáááýεε áñòáí í áεáí í þ ñáí à ñí ò³αεüí í; ñεεááí αí; öüí αí ýáεüà.

Áí áε³çòþ÷ε öþ ÷ ðí áεáí ó, ñáí αí ÷áñó Ê. Άεí áð á³áçí ÷÷ áá:
«Ï εòáí í ý ááí áçε ð ðí çáεðεòε óεδαζί ñüεí; εί çα÷÷ εí ε ýε ñóñí³ εüí í;
ááðñòáε í áεáεεòü αí í áεó³εάá³øεò ñí ò³í εí ã³÷í εò ýáεü à òáðí-
í áεññε³ε ñòí ð³; ε³í öý XV³ XVI ñò.»¹¹. Ì òñèì í áεçí áðε, ðí
áí òáí áð ó öüíì ó í εòáí í³ òáεíæ í áí à³ í áí í ñòáéí í ñò³, à ð³çí³
í³áòí áε áí ñε³áí εε³á ÷ ðí í í í óþòü áεçí áðε çí í áó æ òáεε ð³çí³
ñí ò³αεüí³ áí ÷³ í áí ðε ó Óí ðí óááí í³ öüí αí ýáεüà. Çí εðáí à á ñòí-
ð³í áðàò³; ÷ ðεñóóí³ á ýεí ñò³ ñí ò³αεüí í; ááçε εί çáε³á ñáεýí ε, ÷³-
ùáí ε, áí ýðñòáí, øéýòá, áñí ò³αεüí³ áεáí áí ðε ááí é ÷³òáí εí á
ð³çí³ εò òí αí ÷áñí³ εò ñóñí³ εüí³ εò ááðñóá. Í à í áí ø çáí εòòáí εì ε °
é í ðí áεáí ε³ í óáðí ðáòóò³; ñòáí í áí αí í Óí ðí εáí í ý óεδαζί ñüεíαι
εί çàòòää òà εí αí áí óðð³óí üí; áεòáðáí ó³áò³.

Βε áε òáí í á áóεí, ÷ áðááóñ³í ááðòí í ááí εí ñεòε í á òí ÷ ó,
ùí εί çàòòáí í á áóεí ñóí ðí ÷ í ááí á ò³εüεε ç ÷ áðá³í áε³çí ááí εò
í ðááñòááí εε³á òí αí ÷áñí³ í αí óεδαζί ñüεíαι ñóñí³ εüñòáá òà ñóñ³áí³ ò

¹⁰ Ù áðááε Á.Ï. Óεδαζί ñüεá εί çàòòáí ... - Ñ. 248.
¹¹ Άεí áð Ê. Άáí áçα ðáí í ý á³ýεüí³ ñòü óεδαζί ñüεí; εί çα÷÷ εí ε: Ðáçþí à áí í í á³á³ í á
× áòááðò³ε εí í Óáðáí ó³; óεδαζί ñüεòε ñòí ðεε³α ÓÁÁÍ // Óεδαζί ñüεεε ñòí ðεε. - 1965. -
¹ 3 - 4. - Ñ. 75.

ñí ³ëüí îò, ýê íá òîí ó í áãí éí òóáàèè, ñèàæ³í î, îí ëýêè-ñó-+ãñí èèè ó XVI ñò. – áóó³í éí çàèè ñèèáààèèñý ç³ «skaranych na úmierã i wygnànców z róynych narodów»¹², – òà îí ààèüøà îí ëüñüèà ³ñòí ð³í ãðàò³ý. Áò³í, ñòí áéó îí çèò³þ çàéí àà ³ðí ñ³éñüèèé ³ñòí ðèè Á. Ñí éí áéí á¹³. Í îí ðè òáí ááí ò³éí ³ñòü, íá ðàç ààí îí ñòðí ááí ó áí ñè³áí èèàí îí á³áí îøáí íþ áí óéðàçí ñüéí áí éí çàòòàà, ì è íá ì í æáí î í í áí ³ñòþ ñí ðí ñòóáàòè á³áñòóí ³ñòü ó éí áí ñáðááí áèü³ òèð æá æ «éðèí ³í áèüí èð áèàí áí ò³á». Í àòí îí ³ñòü, ç ³í øí áí áí èó, í áí áó³áí î ùí áí öüí áí çðí áèðè é ðýá ñòóð⁰áèð çàóááá.

Í áñáí î áðáá òá ñòí ñó⁰öñý ì èòí î ì ç áààè í çí á-+áí èð èþááé, ýê³ í í áèè ò áèèè ñí ñ³á óí èèàòè îí èáðáí íý. Ñòàðèñòè-+í èð áà-í èð ç öüí áí ì ðèáí áó áæáðáèà íàí íá í í á³áí î ýþòü, áèá, ç í á-èýáó íá ³ñòí ðè-+í èè ðí çàèòí é éí çà-+éí è òà òóí èó³í í óááí íý á ç ì áæáð áèáñí î; ì ðááí áí; ñèñòáí è (í ñí áèèáí íá Ñ³⁻⁺³), ì í æá í ç óí ááí áí ³ñòþ ñòááðáæóáàòè, ùí çéí -+éí ò³ áàèáéí íá áóèè í ñí í á-í èí áæáðáèí òí ðí óááí íý ò³⁰; ááðñòáè. ²í øèí áàæèèáèí çàñòá-ðáæáí í ýí ⁰ í áí òáèüí à ááóí ðí àó³ý óýáè, ì ðè-+í î íá èèèá òá-ò³áöý-³ñòí ðèèá, áèá ³ áóáü-ýéí; ñó-+ãñí î; èþáéí è, ýèá, íá çáí èñ-èþþ-+èñü, ááççáñòáðáæáí áèñòðáí í èþ⁰ íá óó áí îðó áèáñòèáá çé ðí çóí ³í íý ì ðááá, çéí -+éí ó, ñóáó òà îí èáðáí íý, ùí, çðáøòí þ, íá ì í æá íá áí èèáàòè ³ íá íá⁰èðèáí ³ñòü áí ñè³áæáí íý. Áí áí í-+ãñ òá, ùí á óó áí îðó áááæáèíý ì ðááí í í ðóøáí í ýí , ó ñèñòáí ³ ñó-+ãñ-í í áí ì ðááá ³í éí èè í áá³òü íá ì í æá áóèè éáèé³ò³éí ááí á ýê çéí -+éí , -+áðàç ³ñòí òí ó á³áí ³í í ³ñòü òí -+á á ááðæááí î-í í è³ðè-+í áí òñòðí þ.

Í á ì áí ø áááí î í þ íáñòááéí í þ ñè³á áèçí áòè ³ ñí áòèò³éó îí -+àòéí áí; á³ýèüí í ñò³ óéðàçí ñüèèð éí çàè³á – «éí çàöüèèè òè³á» (ááí áí áèðí èòòáí), – îí á³ýçáí ó ³ç í í áðááóááí í ýí òàððñüèèð èóí ò³á ³-+áááí ³á, ùí áóéí «çàè-+áéí èí » (?) ì ðí èñèí íá Ááè-èí ò Éí ðáí í³, ì ðè-+í î íá áéí ýðéí áí óéðàçí ñüèèð ááðáá. Á³áðáè ³ ðí çèþ-+áí ³ í ñèáí íý èðèí ñüèèð òáí ³á èèðí áñüèèí éí ýçýí ç áè-í í ááí è í í ááí óáàòè òèð «çéí -+éí ò³á» (áèá çí í áó æ òàèè èèøá (?) ç í í áèýáó «í ðááí áí; ñèñòáí è» Éðèí ñüéí áí òáí ñòáá!) òáéí æ áí èè-

¹² Hejdensztejn R. Dzieje Polski od úmierci Zygmunta Augusta do roku 1594. – T. 2. – Petersburg, 1857. – S. 361.

¹³ Ñí éí áü, á Ñ. Í áéí ðí ñèèèñí à èàçá-+ñoáí áí Õí áèüí èèéí áí // Ðòññèè Ááñóí èè. – 1859. – Õ. ÕÕIII. – Áèí. 1. – Í òá. VII. – ¹ 9. – Ñ. 178.

ääpòυ ί à òί ðì óääί ί ý á³äí íá³ái íái ί áääòèái íái ñòðái ðèì ó. Çðáø-
 óί þ, èðèì³ ί äè³òäò ί³έί èè ί à äèçí áääåñý ί èðái ί þ ñóñí³ εύί ί þ
 áaðñòái þ, à έί αί ί ðääñòääί èèè çόνòð³+äþòυñý á óñ³ó ί èò. Á³εύø
 óί αί æí ái á çέί ÷έί ί à óääòί ί áái ί ý ί à ääέί (ýè á³ái ί ί ç³ñòí ð³)
 á³εύø-ί αί ø æèðò°çääòί èò ääðæääí ðái ð÷èò óòái ðái ü, òί á³ ýè
 óέδαί/í núè³ έί çääè, αί áñè³ái έ óί ÷à é ððèääéí; áái έþò³, ί äðàðái-
 ðèèèñý ί à ί ί ðóάέί έέ äè³òäðí έέ ñí ó³αεύί έέ ñòái .

Áί äèçóþ÷-é ί ðí áέái äòèèò ñí ó³αεύί ί; ί ðèðí äè óέδαί/í núεί-
 αί έί çàòòää òà έί αί ñòái ί αί; áái έþò³, à ί äðøó ÷äðá ί ί ðð³ái ί
 çääæäòè ί à áái ί ί έ³ðè÷í³ ððái ñòί ðì äò³; á ί äæäò Áäèèέί αί Έί ð-
 ái ί ó αί ðí αί äæ XV³ XVI ñò.¹⁴ Βέ á³ái ί ί, αί ñäðääέί è XVI ñò. öý
 òäðèòí ð³ý äóí äèèà αί ñéèääò Áäèèέί αί έί ýç³añòää Èèòí áñúέί αί,
 à ί ί Έþäè³ί núè³é óί³; 1569 ð. á³á³éøèà αί ñéèääò Έί ðí ί è Ì ί èü-
 núέί. ² ýèüí èèòí áñúèà áái³ ί³ñòðäðèái à ñèñòái à αί αί έ³ έί ýέüί ί
 ñòääèèèñý αί έί çäè³á Ì ί ái³ί ðí á'ý, αί óί αί æ ί áááçí³ añòääí ί
 áää÷äþ÷-é à ί èò³ñòí óί έέ ñái áí ð ñèñòái è ί ái ðí í è ί³ääái ί èò
 έί ðái ί³á έί ýç³añòää, óί ί ί èüñúèà ί ðái áää ñèñòái à, 'ðóί óί áái à
 ί à αί αί έ³ æí ðñòè³é ñòái ί á³é ί ái à æái ί ñò³, ί ððèì äèà á έί çäèäò
 óέδαί/í núέί αί ί ί ððóá³ææý ί ääçäè÷-άέί ί èέί³³òί ó þðèäè÷í³ ó äèè-
 í ó. Ì ί á³ðè çò óάè áóέί ί³έóäè, à «ái èñäðè» αί ýέί/ñú áaðñòäè
 – ί äðääéüί ί. Çðáøóί þ, óä çì óñèέί έί çäè³á αί áái òà αί äðòί áί-
 ðí ðèñý çà ñái; ί ðèá³éá; òà ί ðääá, ùί é ί äέί ί áñè³áέί ί ί ýáo
 ί ñ³ái ί; ñí ó³αεύί ί; áaðñòäè – έί çäòüέί.

² ýèüí έί çäèè à áái³ ί³ñòðäðèái³ é ñèñòái³ Ðä÷³ Ì ί ñí ί èèòί;
 áä÷-èèè ñái° ί³ñòä ñäðää ί ðèá³éáέί áái íái á³éñúέί αί αί ί ðí øäðèó
 – øýöðè, óí ί ñòái ί ý á³ái áäèèà έί çäèái ί³ñòä ί äðääæí ί ñäðää
 ñäèýί ñòää. Ì ñí áèèái ñèðóäò³ý óñèèääí èèñý à ðaçóéüðäð³ òäè
 çái ί; «ääòí ð³óái; ðäòί ðì è» 1578 ð.¹⁵ Ç ί ái íái áí éó, αί ί à
 ðí çέί έί èà έί çä÷÷έί ó ί à ί ó³ó³έί ó («ðä°ñòðí á³») òà ί ái ó³ó³έί ó
 («ί έçí á³») ÷añòèί è, äèà ç³ ί øί αί – ί ðèñéí ðèèà èðèñòäèççäò³þ
 ñí ó³αεύί ί; ñá³ái ί ñò³ ðä°ñòðí áö³á, ýè³ á³äòái äð ó òäèðè÷í³ ί ó

¹⁴ Áäò. ί ðí òä äèà. ί èæ÷á à ί äðèñ³: «Áái ί ί έ³ðè÷í³ ððái ñòί ðì äò³; òà óí ðì óääί ί ý
 ί ί έ³ðè÷í³ íái ί ñò³έί ί ñò³ έί çäòòää».

¹⁵ Áäò. äèà. ί ðí óá: Έðèί 'ýèäè÷-í. Έί çä÷÷έί à³ Áäòí ð³óá³ αί έüί ί ñò³ // Æäðäèà αί
 ³ñòí ð³; Óéðäí/é-Ðòñè / Çä ðää. Í . Áðøóáñúέί αί . - Ó. 8: ί äàðð³äèè αί³ñòí ð³; óéðäí/í núέί;
 έί çä÷÷έί è. - Èúá³á, 1908.

ñòàòóñ³ øÿÿòè áóèè íà ñēóáæ³ ó íīēūñūēīāī ēīðīēÿ, à á³òàèè
 ī ðēī òñēèà é ðàøóó ēīçàè³ā, ÿē³ íī ēī èèēñÿ íīçà ðà°ñòðīī, ñàī ī-
 īðāāī ³çóààðēñÿ ā Ī íī ēçç³ Āī³ ī ðà òà āīī āāàðēñÿ ī ðāāā íà ððè-
 àè÷íà ³ñī óāāī íÿ. ² ÷è àèī āāēī āī, ùī ñàī à á³òī ā³ ³āÿ «āī ðī āèā»
 Āī èòðà Āèøī āāàòūēī āī (Āāèāè) íà Ōī ðòèø³ āð³èèèñÿ ó íī ðóæ-
 í ó á³ēñūēī āó ī ðāāī ³çàø³ð – Çāī ī ðī çūéó Ñ³÷, ÿèà ñòàèà çāī āī ī ³
 ī ðī ī áðàçī ī ī àèáóóī ũī; Óéðàÿī ñūēī; ēīçàòūēī; āàðæāàè?

Ī ÷āèèāī ī, ēīÿç³āñūèèèè èèòóè òūī āī á³āī ī īāī ēīçàòūēī āī
 āàðæāèà ñàðāèè è XVI ñò. òàèīæ āī èèī óā íà Ōī ðī óāāī íÿ íī ā-
 èÿāó ùī āī īñī íāè ēīçàòòāā ó àèāèÿ³ òī āī ÷āñī ī; çī àðā³ī àè³çī āā-
 í ī; øÿÿòè, ÿèà ī ðāāī óèà āāāī òðð³ ī ðèāī ā. Çī èðāī à íà òūī ī ó
 í āāī ēī øóāāā íī ēūñūèèèè ³ñòī ðèè Ō²Ō ñò. Ā. Báèī ī ī āñūèèè¹⁶. Ō
 ñāī ð ÷ðāó Ī. Éóèø Ī āāæāā, ùī «āèÿ àèùèø èèāñ³ā óéðàÿī ñūēī-
 āī íāñāèāī íÿ òī āèòè ā ēīçàèè ³ íāā³òū ī àçèāàðēñÿ ēīçàèāī è
 çðī àèèñÿ ñī ðāāī ð ī ī ÷āñī ī ð»¹⁷. Āī ī ³ī óāāī íÿ «àèāī áí óó øÿÿ-
 óàòñūēī āī» à ēīçàòòā³ āāà÷āā ³ Ā. Ñòī ðī æāī ēī¹⁸. Í à òūī ī ó æ
 í āāī ēī øó° é āī ñè³āī èè ēīçà÷÷èī è ². Ōī èàðæāāñūèèèè-Ēàðàøāè÷:
 «Ēīçàèóāāī íÿ ī çàèī àèēñÿ ī àðāāāæī ī ī ī ēī ā³ øÿÿòè÷³, áí ÿðñūè³
 òà í āā³òū āàèèèī āī ñūè³ ñèī è»¹⁹. Çāī àðā÷óāàðè ī ðèñóóī ³ñòū øÿÿò-
 è÷³ā ñàðāā ēīçàè³ā òàèīæ áóāā íà çī āñ³ī ī ðāàèèūī ī, àèā è íà-
 ī ī èÿāàðè, ùī ñàī à óáè ñòāī áóā īñī íāī èī ñī ò³aēūī èī āæàðāèī ī
 ° ī ÷āèèāī èī ñī ðī ùāī íÿ ī.

Ō òūī ī ó àèī āæéó, íà íàø ī īāèÿä, ēīā³÷í³øā āāñòè ī īāó
 ī ðī āī èèā íà ñī ò³aēūī ó ñā³āī ī ³ñòū ēīçàòòāā øÿÿòàðñūèèèè àè-
 ī áí ò³ā ³ ī ðī í àäçàè÷àèí ó í ðāāī ³çàø³éí ó Ōóí èø³ð, ēīððó àèè í ó-
 āàèè òī āī ÷āñī ³ ī ðāāñòāāī èèè àè³ðè. Ēð³ī òī āī, ùī á³èùø³ñòū
 ēīçàòūēī; ðà°ñòðī āī; āàðð³āèè ñòāī íāèèè ñàī à øÿÿòè÷³, āæàðā-
 èà Ō³èñòðòū ÿōī ð ī ðèñóóī ³ñòū ³ íà «çāī ðī òī ī í ó áí ò³» ēīçàòūēī;

¹⁶ Jablonowski A. Zasielanie Ukrainy (Archiw jugo-zapadnoj Rossii, Cz. VII, T. 1. – Rec.) // Ateneum. – Warszawa, 1888. – T. 1. – S. 309.

¹⁷ Éóèø Ī. Enof ðèÿ āī ññī āàèī āí èÿ ðòñè à 3 ó. – Ō. 1: Ī ó íà÷àèā ēī ēī í çàòèè ī ī òñòī øāí í ī è òàðàðñèèī ī ī ððī ī ī Ēèāī-Āæèøéí è ðòñè āī íà÷àèā ñòī èāóí àé ēīçàòéī-øÿÿòàðñèí è āí ēí ũ. – Ñī á., 1874. – Ñ. 51.

¹⁸ Ñòī ðī æāī ēī Ā.Ā. Ñòàðāī Āàòī ðèè è āí āī ðī āñèèā ēīçàèè: èññèāāī āāí èÿ, ī àī ÿóí èèè, āí èóí āí òū è çāī àèèè. – Ē., 1904. – Ñ. 22.

¹⁹ Ōī èàðæāāñūèèèè-Ēàðàøāè÷. ². Ēīçàè÷èí ç ī āàðòéī āāí í āī òāí ðó «Ēī í ñèòóó³éí à ³ñòī ð³ÿ Óéðàÿī è» // Āèçāī èūī èè øÿÿò. – 1961. – ¹ 12. – Ñ. 1283.

ñì³èüí îðè, â òí î ó ÷-èñë³ é ì³à ÷-àñ ì àððøèð èí çàòüèêî ì ì èüññüèèð èí î Òè³èò³à. Òàè, óàà â 1591 ð. «*Øÿÿððè÷ Èí ñàí ñèèé (Èðèøîí Ò Èí ñèí ñüèèé. – È. ².)*, ì ì àèààí ÷-àñøèð ðàáí èòàèü, ò÷è ÿñý ààò ì à ì ì ðóññèè (òí àóí, òèðà;í ñüèè. – È. ².) èñ èí çàè à è ñòàè àí àààòü èÿòí à...»²⁰. Í àááí àç³, ì³à ÷-àñ ì ì àñòàí ì ý Ñ. Í àèèàèèè à ì ì à³èüñüèà øÿÿðà ñèàðæèèàñý èí ðí í í ì ó ààüí àí ó Ò. Çàì í èñü-èí ì ó, ù ì «÷è àèì øÿÿððè÷³à... ì òñÿüù ç èðàèí ì ñò³ ò³èàðè³, ç³'òàí ààøèññü³ ç òèì è èí òðàì è, èí ì ì àí ñòààðè ñàí; çàèðèè...»²¹. Òí ÷-à ñà à ò³ à³éì è è³í öÿ XVI ñò. ñòàèè àí àí à³èì ì ó ñì ò³àèüí³ è³ ì ì èàì àí òàò³; øÿÿððè è à èí çàòòàà, çðí àèàøè ÿ çàì àèèè è àí òà-àí ì³ñòàì è, à «Ñí èí ì èüèèà ð³çàí èì à ñòàè à ì àðøèì çàñ³àì ì àé-àóò ì; ì àí ðèì èðàí ì; ì àí àèèñ³ ì³æ òèðà;í öÿì è òà ì ì èÿèàì è»²².

Ààà÷-è ì ì àó ì ðí ì³ñòà òí àí ÷-àñí ì; ì àí³ àí ì; ààðð³àèè è ò ñì ò³àèüí ì ì ó èí ì ñòèðòòàááí ì³ òèðà;í ñüèí àí èí çàòòàà, ì à ì ì àè ì à ì à çààààðè³ òàè çàáí ó «*àíÿðññüèó òàíð³ð*». Ààèà à³àí ì ì, ù ì àèà ó ì ì àðøè³ ì ì èí àèì³ XVI ñò. ó Ààèèè ì ì ó èí ÿç³àñòà³ Èèòí àñü-èí ì ó ÷-è àèì àíÿð àððàøèèè ñàíº ì ðèà³èàèí àáà ì ñòàí ì àèüà, ì à çòì³àøè ì³àðàààèèè ñàíº «*øÿÿðàòññüèà*» ì ì òí àèàí ì ý²³. À³àðàè, ÷-è àèì ì àí òèðèèø³ ì óòì èø àíÿð, ñèóá³ çàì 'ÿì ì àèè ì àðàèèè àí ì èà÷-ì àí ì ðí øàðèø – ñàèÿì ñòàà. Í à àóì èó Ñ. Èàì 'ÿàèà, ñà-ì à öÿ àðòì à ì àààðàí àáá ì; àð³àí ì; øÿÿðèè³ àíÿðñòàà-ñèóá³ à³à³àðà-èà ì ðí à³àí ó ðí èü à ì òí ðì èá ì³ èí çàòòàà ÿè à³èññüèí àí àí ñòàí ó ç òàðàèèðàðí èì ì àáí ðí ì ðèà³èà;à. Ó ì àðøè³ ì ì èí àèì³ XVI ñò. òðàí ñòí ðì àò³ÿ àíÿðñòàà à èí çàòòàí à³àáóàèèàñý ì ì ñòòì ì àí³ ì àí ì³ òí ì, àí ì ñàÿ÷-óààèèàñü àí òèðàðàðññüèí ð àí ðí òüàí ð, à òàèì æ èí çàèèàáá ì ý ì ààðæààò³ à ì³ñòàèèø òðÿà³à³ èí ÿç³àññüèèø ðí à³à, ÿèè ì àíÿðñòàí àáç ì ñàðàáá ì ì ì³àèÿàèí²⁴.

²⁰ Èáòí ì èñü èèè ì ì èñàí èà èðàøèí à çí àòí àèøèð ààèíòà è ñèó-ààà... // Ñàí ðí èè èáòí ì èñàé, ì òí ì ñÿüèèøñý è èñòí ðèè ð æí ì é è Çàí àáí ì é ðóñè, èçàáí ì üè èí ì èññèàé àèÿ òàçàí ðà àðàáí èø àèòí à. – È., 1888. – Ñ. 4.

²¹ Ñàèÿì ñüèèè ðòó ì à Òèðà;í³ 1569– 1647 ðð.: Çà. àí é.³ ì àò. / Çà ðàà. ì . Á. Èðèèóí à òà³í. – È., 1993. – Ñ. 105.

²² *Beñ ááí èí ì . ì . ì* àðèñ³ñòí ð³; Òèðà;í è ç ì àèàááí³øèø ÷-àñ³à àí è³í öÿ XVIII ñò. – È., 1997. – Ñ. 158.

²³ *Èðààñèèè ì . ì* àèàñòí ì à àèèáí èà è ì àñòí ì à òí ðàèèáí èà Èèòí àñèí-ðòññèí àí àí ñòààðñòàà èí àðàí àí è èçàáí èÿ ì àðàí àí Èèòí àñèí àí ñòàòòà. – ì ., 1892. – Ñ. 540 – 541.

²⁴ *Èàì 'ÿàèñ Ñ*. Èí çàòüè³ à³éí è è³í öÿ XVI ñò. à Òèðà;í³. – ÷àðñ³à³à, 1996. – Ñ. 33 – 34.

Òèì á³ëüøá, ýë ñëóøíí çàóáàæø° Í . Òëí áái êí, á óàé ÷áñ «ñòái í á³ í áðáái ðí àèé ì ³æ ì àèèì øëýòðè÷áì , áí ýðèí ì ì , êí çàèí ì ³ ì ³úái eí ì ì í á ì ðèèí ðáí í í èò òáðèòí ð³ýò, çááðí æáí èò í áááçí á-êí þ, áàæèèè í ááááàòí»²⁵. Í áí àê, í açáàæàþ÷è í á áí áí è³ àèñí èó á³ðí á³ái ³ñòú áí ýðíüèíç; òái ð³ç, áí í á áña æ òàèè ñòí ñó°òüñý ì ðí òá-ñ³á áðóáiç ì í eíí àèí è XVI ñò., òí á³ ýë ì ì ÷áòí è Òí ðí óáái í ý òéðá-çí ñüèíç; eí çá÷÷èí è, ýë ì è áæá á³áçí à÷èèè, á³ái ì ñèòüñý áí ì áðøíç; ì í eíí àèí è XV ñò. Í ðè öüí ì ó ñè³á ì í áí àèòèñü ³ç òèì òàèè Ñ. Èá-í 'ýáèí ì , ùí «í á ì í æí à òðàèòóáàðè ñí àáèí °í ì ñ³ ì ³æ áí ýðíò-áí ì ñèóáái è ³ eí çàèái è ñí ðí úái í , áí áí í è í ³eí èè í á ì í èðèáàèè í áí á í áí í áí ì í áí ³ñòþ»²⁶.

Í á ì ì eí òèè óáááí þ áí ñè³ái èèè eí çá÷÷èí è ³ ñáèýí ñüèí áí ÷èí í èèà ó ç áái aç³²⁷. Á³ëüøá òí áí òá ñòàèí Òàèèò÷í í «í Ò³ò³eí í þ ááðñ³þ» òéðáçí ñüèíç; ³ñòí ðè÷ííç; í áóèè çá ÷áñ³á ì áí óáái í ý á í ³è ì ðòí áí èñáèúí í ç; ì áðèñèñòñüèíç; ì áðí áí eí á³ç. Í áþ÷è í á í çáðí-°í í ³ áèí ýðèí áí èèáñí àèé ì ³áð³á áí ³ ì áððí ðáòàò³ç; ì í á³è ì èí óèí áí, öý eí í óái ó³ý ì í èèèèè à áóèá í á' ðóí òóáàðè ì í ýáò eí çàòòàà ýë ðáçóèüòàò áí ðí òúáè òéðáçí ñüèí áí ñáèýí ñòáà ³ç ñí ò³aëúí ì -áèí í ì ì ³÷í èì áí í áèái í ý ì í èüñüèèò Òái áàè³á. Í ñü í áí á ³ç òáðàèòáð-í èò òèòàò ó ì í á³ái ì ì ó èèþ÷³: «Ó çá' ýçéò ç ðí çàèòèí ì òí ááðí ì -áðí òí áèò á³ái ì ñèí òà ç çàèð³í ÷á÷í í ý ì ñáèýí í á Óéðáçí ³ áèí èèèá ÷èñéái í á áðóí à í áí ñ³eí áí í áñáèái í ý – “áóèüòýçá”, ùí Òí ðí óáà-èèñü ³ç ñáèýí, ýë³ ò³èàèè á³á èð³í ì ñí í áí áí ³óó... [³] eí í óái ððóáà-èèñý ó ì ³ááái í ì ñ³ái èò ðáèí í áð Óéðáçí è – ì í á³òáð Èái ³áñüèí-ì ó, ×áðèáñüèí ò»²⁸. Áí áèí á³÷í ³ ì í çèò³ç; áái ì ì ñòðóáàèè è ³í ø³ ðááýí ñüè³ ááòí ðè. Çááàèí òááðáæái í ý, ùí ñàì á ñáèýí ñüèá ááðñò-áà ñòàèà ì ñí í áí þ Òí ðí óáái í ý òéðáçí ñüèí áí eí çàòòàà ° áí áí è³ ì ðí áèái àè÷í èì , ì ðí ùí ì í áà áàè³ èòèì á áàòáèúí ³øá, àèá è çái á-ðá÷óáàðè çí ÷á÷í í ý ñáèýí ñòáà á eí áí áái aç³ áóáá ì ì ì èèè þ, ì ñí á-

²⁵ *Beí áái eí Í . I* . Óéðáçí ñüèá øéýòá ç è³í öý XIV áí ñáðááèí è XVII ñò. (Áí eèí ú³ Óái òáèúí á Óéðáçí á). – È., 1993. – Ñ. 249.

²⁶ *Eái 'ýáèí Ñ*. Áí ì ðí áèái è ñóái í áèái í ý eí çàòúèí áí ñóái ó // Áðóáèé] æéí áðí áí eé Èí í áðáñ Óéðáçí ³ñò³á: Áí ì í á³á³ ³ ì í á³áí ì eái í ý: ²ñòí ð³ý. – ×. 1. – Èúá³á, 1994. – Ñ. 86.

²⁷ Ááò. ì ðí òá àèá. í eæ÷á á í áðèñ³: «Ñáèýí ñóái ó ñí ò³aëúí ³é áái èþò³ç; eí çá÷÷èí è». ²⁸ *Áòñèèòèé È.Á*. Í áðèñè ç ³ñòí ð³ç; Óéðáçí è. – Áèí. 3: Áèçái eúí á áí ðí òúáà òéðáçí ñüèí áí ì áðí áó ì ðí ðè øéýòáòñüèíç; ì í èúç³ á áðóáè³ ì í eí áèí ³ XVI ³ áí áðø³è ì í eí áèí ³ XVII ñò. – È., 1941. – Ñ. 41.

έέάί ά έί ί òáέñò³ áí άέ³çò àοί ί ññ ò³αεύί ί; ññ ðÿí ί άái ί ñò³ έί çà÷÷έ-
ί έ òά μ έ³εύέ³ñí ί άί ñέέάò άάά ó ί άðø³έ ί ί έί άεί³ XVII ñò.

Í á ί άòá ί άδαέί ί άί ί ÿ, ί άέάέέæ÷á άί άέð³øáí ί ÿ ί ðí áέáí έ
ññ ò³αεύί ί; άái άçέ οέδα;í ñüεί άί έί çàòòää ί³ äòí άέòü έί ί òái ò³ÿ,
çá³ái ί ÿέί; ί άðøí ί ÷÷÷÷άέί άέί άέáí άί òíí, ÿέέέ ñòää ññ ò³αεύί έί
òοί άái άί òí òí ðí óái ί ÿ öüí άί ÿάέüá, áóέί ί³ üáí ñòái ί ί ðóá³æ-
ί έò ί³ ñò Áάέέέί άί Έί ðái ί ó Óέδα;ί έ³ ί áñái ί άδαά ί³ ñòà-òí ðòáò³
Ñáðáái üí άί Í ί άί³ ί ðí á³ÿ - ×άðéáñé òá Έάí³ á²⁹. ² öá çí áñ³í ί á
άέί άάέί άί, ί ñέ³εύέέ, άί άñé³ái έ òí άí ÷÷ñí ί; ññ áöéò³έέ öüí άί
ðáá³í ί ó Έέòí áñüεί-ðòñüεί; ááðæááé, ί άðáááæí έέ á³áñí òí έ έί άí
ί áñáέái ί ÿ ñòái ί áέέέ ñái á ί áøέái ò³ ί³ ñò, ÿέέί ç έ³í öÿ XV ñò.
ái ááέí ñÿ ί ί ñò³έί ί ί ðí ðéñòí ÿòé òàòáðñüέέί ί áá³ái . ßέ çàóááæó-
ááá áí ñé³ái έέ³ ñòí ð³; ×áðéáñ ò³; áí áé Á. ßέί άé³á, «æéòöÿ ñáðáá
ί áái έί ί í; áí ðí òüáé ç òàòáðái έ, ί³ á çáñòí ðí áí ð üí áái ί í;
ί áááçí áέé, óóái ð³ááέί á³áááæí³, óí áðò³, áéòðéááé³ òáðáéòáðé,
ññ ðéÿέί á³ái έðái έái í ð í ñ³ái ί άί έέáñò έ³ááé, çááðòí áái έò
ί áái έί ί í ð áí ðí òüái ð ç áí ðí áí í - έί çáé³á»³⁰. Ó ö³έί ί ó ί³ ñòà
ί³ ááái ί έò ñòáðí ñòá Έέ;áñüεί άί áí òái áñòáá á³á³áðáéé ááæέέáò
ðí έü ί á έέøá á áái άç³ έί çà÷÷έί έ, á é áçáááé³ á àοί ί ññ ò³αεύί έò
ί ðí òáñò ί á òáí³ áí Òí áέüí έ÷÷έί έ³¹.

Í³ áððéí óááá ááðñ³ ð «í³ üáí ñüεί άί» ί ί òí áέái ί ÿ óέδα;í ñü-
εί άί έί çàòòää³ Í . Έóé³ø, ÿέέέ ί á á ί áí³ έέ ί ðáò³ ί άδαέί ί óááá,
üí «í ÷÷÷÷÷÷÷ έί çàòòáó ááέέ óέδα;í ñüé³ ί³ ñòá»³², á «έί çàòüéò
ñéóááó á³ááóááέέ ί á ί í ðóá³ææ³ á³á ί ÷÷÷÷÷÷÷ áçáááé³ áñ³ çái έί á³
ί³ üáí έ»³³. Έð³í öüí άí, ññòí ðéé çí έðái á çááðòáá óáááó, üí
«áéàøðóái ί ÿ έί çàòüεί; ññ³ εύί ί ðé, ç μ ί άðøí ÷÷÷÷÷÷÷ άέί ί í á³έί ί
ί á ññ òí³ òá ááñÿòéé, áóέί ί³÷έí³³ í øéí, ÿέ ί áñé³áóái ί ÿí ί áüέί έ
ί³ üáí ñüεί; í ðéñòí ññ áái á áí æéòöÿ έί ÷÷÷÷÷÷÷ òá áí áέòí éöüεί άí

²⁹ Ááo. í ðí öá áéá. í έæ÷á á ί áðéñ³: «×áðéáñé - ί ñí í áí έέ ί ñáðáái έ».
³⁰ ßέí áέáá Á. Í áí ñòí έέé, ááðæááó³ ñòáðí ñòé áí ñí í ááðñüεί άí çái έó ×áðéáñüεί άí
á έ³í ö³ XV³ á XVI áá. - Έ. [Í òáέéòá ç æòðí áéó «Óέδα;í á»], 1907. - Ñ. 3.
³¹ çái áí ðí áñüέέ Έ.Á. Í ñòá Ñáðáái üí άí Í ί áí³ í ðí á³ÿ ÿé ááæέέáéé òáέòí ð
áοί ί ññ ò³αεύί έò ί ðí òáñ³á XV² - Í áðøí; ί ί έί άέί έ XVII ñò. // ×áðéáñüεί á á έί í òáέñò³
ññòí ð³; Óέδα;í έ. - ×áðéáñé, 2004. - Ñ. 95 - 111.
³² Έóééø Í .Á. Í í éñéáÿ έí έí í έçáðéÿ ð áí-çái áái í é ðóñé // Ááñòí έέ Ááòí í ü. -
1874. - Ò. II. - ¹ 4. - Ñ. 505.
³³ Έóééø Í .Á. Έñòí ðéÿ áí ññí ááέí áí έÿ... - Ò. 1. - Ñ. 50.

[³ í āā³öü] ēīçàöüēēē ñāī īñóá áóā ī īāoī ðāī í ýì ñāī īñóó óāoī āī āī āái ī āāāááóðçüēī āī »³⁴. Çāāēī ī ñeóóí ī «āēāī āēā» āāī açó óeðāçī ñü-ēī āī ēī çàòòāā ç ī īðóá³æī èó óeðāçī ñüēēó ī ³ñó é ². Êðēī 'yēāāē-³⁵.

Û ī ī ðāāāā öý āāðñ³y ðāēī æ í á āà° āē-+aðī í īç; ā³āī ī ā³ā³ í á ī èòāī í ý ñoī ñī āī ī ñī ò³aēuī īç; ī ðeðī āē óeðāçī ñüēēī āī ēī çàòòāā. Ī ī ī ðē óā, ùī āeóī ā³ ī āóāð³aēē ³ í āðāoēāī ³ āæāðāēā ī āðāēī í èēāī ñā³ā-+āoü ī ðī ī īōī āæāī í ý ēī çāē³ā ç óeðāçī ñüēēó ī ³ñó, ýē ñī ðāāāā-ēēāī çàóāāæó° Ā. Û āðāāē, «óā çī āñ³ī í á ī çī à-+° ùī ēī çāēóāāēē āēāñī á ī ³ùāī è – ðāī ³ñī èēē +ē oī ðāī ā³ ēþāē», ýē³ «ýēðaç í á çāāæāē ñóāī ī āēēē á³ēüøēē ā³āñī oī ē ī āñāēāī í ý, í āñāī ī āðāā, ī ðe-ēī ðāī í í ēó ī ³ñó»³⁶. Ōī ī ó, ñēāæ³ ī ī, é í á āēāī ī, ùī ēþñóðāö³y øeð çāī āēü 1570 ð. ñāðāā ī àøēāī ö³ā ī ³ñó í á çāāāó æī āī āī ēī çā-ēā āçāāāē³, à ðā°ñóð ī ī āāoē³ā ā³ā 1571 ð. Ō³ēñó° ā Êç;āñüēī ī ó ñòā-ðī ñóá³ ò³ēüēē ī āī āī ēī çāēā. Í á áoī èó Ñ. Èāī 'yāēā, óā ýñē-ðāāī ñā³ā-+èòü ī ðī, āēāçāī ó ùā Ī . Āðóøāāñüēēī, ī ñī āēēā³ñòü ñòā-ī ī āēùā ēī çàòòāā ā ñāðāēēī ³ XVI ñò., ēī èē ēī çāēóāāī í ý áóēī ī ðī-ī èñēī, ýēēī çāēī āēēñý āñ³ ī ðī øāðēē ī āñāēāī í ý ī ðeēī ðāī í í ý³⁷.

Í á āī ī ñeðü ī ñī āēēāīç ýñī ī ñó³ ó ðī çoī ³ í ý öüī āī ī èòāī í ý é ī īāēyā, çā³āī ýēī āī, óeðāçī ñüēā ēī çàòòāī áóēī ñī ò³aēuī ī àī ī ðóī ī þ ī āñ þ. Çī ēðāī à çóñóð³-+°oī ī ī ī ā³āí èē ī ³āö³ā ó ī ī ēü-ñüēī āī ³ñoī ðeēā Ç. Āóéó³ēā: «Āāðoī ā³āðaçó çaçī à-+èðē, ùī ēī çā-+ēī à í ³ēī èē í á áóēā āí ³ ī ³ùāī àī è, āí ³ ī ³ñüēī þ á³āī ī oī þ, āí ³ ñāēyī àī è, āí ³ øēyöoī þ»³⁸. Ñoī æēē ī īāēyā, āēā ç āēóāī ðàö³oþ í á āāæēēāī ñó³ ī ³ùāī ñòāā, āēñēī āēþāāā ³ Ī . Āðóøāāñüēēē, çā³āī ī ç ýēēī, í ³ ā çī à-+áí í ³ «í āī ðeēāyī í ī āī ī ðī ēāoðāð³āðó», í ³ ā çī à-+áí-í ³ «āī āē-+í èöüē³ī » ēī çàòòāī āī ñāðāāēī è XVI ñò. «í á ī ðāāñòāā-ēy° ³ ç ñāāā í ³yēīç çāī ³oī ç, ñē³ēüēē í ááóāü ī ðāāī ³çī āāī īç; ñoñī ³ēü-í ç; āāðñóāē», oī +ā ī ñī ñoóī āī «āī í ī āñyēā° é í āī ī ī ³oī í ī āðāoī-

³⁴ *Éóéèø Ī .Ā. Ī oī āāāī èā ī āēī ðī ññēē ī ð Ī í ēüøē (1340 – 1654). – Ō. 1. – Ī., 1888. – Ñ. 47.*

³⁵ *Êðēī 'yēāāē-² Ī. Ēī çā-+ēī à ³ Āāoī ð³ā³ āī ēuī ī ñó³... – Ñ. 13 – 16.*

³⁶ *Û āðāāē Ā.Ī . Āæāðāēā oī ðī óāāī í ý óeðāçī ñüēēī āī ēī çàòòāā // Ōeð. ³ñoī ð. æoðī. (āāē³ – Ō²Æ). – 1994. – ¹ 2 – 3. – Ñ. 78.*

³⁷ *Èāī 'yāēī Ñ.Ā. Óeðāçī ñüēā ēī çàòòāī ó ī ³æī āðī āī èó ā³āī ī ñēī āó (1561 – 1591). – xāðī ³āā, 1999. – Ñ. 34.*

³⁸ *Wóicyk Z. Dzikie pola w ogniu (O Kozaczyñenie w dawnej Rzeczypospolitej). – Warszawa, 1968. – S. 14, 16.*

àèòù à ì ³ñòàà³ ñòñì ³èüí ³ ààðñòàè ñò³àí î-î-îéóàí ààí; Óèðà;í è - ì ñì áèèàí à ì ³ùàí ñòàí »³⁹.

Ç ì àèÿàó ì à àèùààèèèàààí á, èíã³-í î ì ðèí òñòèèè, ù ì òè-ðà;í ñÛèà èí çàòòàí ñòí ðì óààèí ñÿ ç ì ðààñòààí èè³à ð³çí èò ñì ò³àèü-í èò ààðñòà òí àí-àñí ì àí ì àñàèáí ì ÿ ì ì ðóá³àèí èò òàðèè ð³é. Í àí èì ³ç ì àðèèè ì à³àí èè ì ³àõ³à çàí ðí ì ì óàà ì ì èüñüèèè ³ñòí ðèè ÓÒ ñò. À. Áàèí ì àññüèèè: «Í à ì ì-àòèó XVI ñò. ì ì-àèí ñÿ “èí çà-éóàà ì ÿ”... ðàòèè è ààáí ù ðòñüèèè ðòòàè, àð³àí ì àí àí ÿðñòàà òà ì ³ùàí ì ³à ì ðí àí àí ì èí ðí è³àññüèèè ñòàð ñò»⁴⁰. Í à ì ì-àòèó ÓÒ ñò. ì ì à³àí ó àòì èó ì ì àòí ðèèè À. Ñòí ðí àèáí èí: «...ñòí ñì àí ì ñòàí ì àí àí ì ì òí àèáí ì ÿ èèè, òòì à³àòí àèà ó “èí çàòòàí”, òì à³èü-òí ð ì ³ðí ð òà áóèè è ðàè, ÿè³ ì àðàáóàèè ì á ì á àèñí èèò ñòñì ³èü-í èò ùàèÿò: ì ³ùàí è, àí ÿð, çà³èè³ “ì ³ààà³”»⁴¹ òà À. À ì ì àí èü-èèè: «...ñà áóèè è ðàà ð³àè èò ààðñòà, àñÿèí àí ñòàí ó... - ì àðàáàè-í ì ì ì àðàí è-í à òèðà;í ñÛèà ì ì ñì ³èüñòàí, àð³àí à ðòñüèè è èÿòòà ³ ì ³ùàí ñòàí »⁴².

² ÿèù ì à ðààÿí ñÛèè³ ³ñòí ð³í àðàò³; ì ì ñòòí ì àí àñà à³èüòà òòààðàèóààñÿ ì ì àèÿà ì à ñì ò³àèüí ó àáí áçó òèðà;í ñÛèè èí çàòòàà, ÿè ì à ðààèò³ ð ñàèÿí ñòàà ù ì àí çðí ñòàí ì ÿ àí ³òò ì ì èüñüèèè Óàí àà-è³à, òì ó çàðóá³àèí ³é òèðà;í ñòèè³ óàè ì ³àõ³à ì ðí àí àèóààà ðí çàè-ààòèñÿ. Óà çí èðàí à çàñà³à-ó ì ðàöÿ Í . Í ì èí ì ñÛèÿ-Àññèèáí èí, ÿèà òàèíè à ðààèí ì óààèà, ù ì èí çàèè, ì ì ààðòà ð-èññü ì à çèì ó ç óòí à³à «àí ñàí ÿò ì ñàèü - Èáí ààà, Èè³àà, ×àðèàñ, ñ³è - ³ òàí ðí çí ì ðí èòàèèññü ñàðàà èèò àðòí, ç ÿèèè àèèèèè», à «ì ì ðí àèèè àí ì è ç ð³çí èò ñòàí ³à: ñàèÿí, àí ÿð, ì ³ùàí; áóèè ñàðàà ì èò ì àà³òü èí ÿç³-ì à ì àòè»⁴³. Ç óñ³ ì à ñòñì ³èüí èì è ààðñòààì è «ì ì àñòàí ì ÿ» èí çàòòàà ì ì àí ÿçóààà ³ Ì . Èí ðàóàà⁴⁴. Çààðí óàèè ì à òà óààáó,

³⁹ Àðóààññüèèè Ì . Ñ. ²ñòí ð³ÿ Óèðà;í è-Ðòèè à 11 ò., 12 èí. - Ò. VII: Èí çàòòàè³-àèè - àí ð. 1625. - È., 1995. - Ñ. 82.

⁴⁰ Jablonowski A. Starostwa Ukrainie w piérwszój poiwowie XVII wieku // Ýródta dziejowe. - T. V. - Warszawa, 1877. - S. XVI.

⁴¹ Ñòí ðí àèáí èí À.Á. Ñòàòàí Ààòí ðèè... - Ñ. 21.

⁴² À ì ì àí èüèèè Á. Èí çà-èí à ì à ì àðàèí ì ³ XVI - XVII à. (1591 - 1603). - Èüà³à, 1905. - Ñ. 1.

⁴³ ì ì èí ì ñÛèà-Àññèèáí èí Ì . ²ñòí ð³ÿ Óèðà;í è à 2 ò. - Ò. 1: Àí ñàðààèí è XVII ñòí è³òòÿ. - È., 1995. - Ñ. 361.

⁴⁴ Àèí àð È. Ì àèÿà ³ñòí ðè-í ì; è³òàðàòòèè ì ðí ì ì-àòèè òèðà;í ñÛèÿ èí çà-èí è // Óèðà;í ñÛèèè ³ñòí ðèè. - 1965. - ¹ 3 - 4. - Ñ. 23.

Ē. Āēī āð ó nāī þ ÷āðāó òàēī æ çàóāāæēā: «Ōēðā;ī nūēā ēī çà÷÷ēī à àēēī í ēēāñy ³ç ōñ³ō nōñī ³ēūī èò āaðñòā óēðā;ī nūēī āī í āñāēāí íy, í ī ÷ēī āþ÷ē ā³ā nāðāāī āēūā óēðā;ī nūēèò í āī ³ā ³ē³ī ÷āþ÷ē nāēýí ñ-òāīī, ³āçāāā³ í āðī āī ³ì è í èçàì è»⁴⁵. Ā ī ñē³ēūēē, í à ēī āī áóí èó, «ēī çà÷÷ēī à – ýāēūā āāðāēñòā é ñóēóí í ā, òī ī ó ³ñòī ðē÷ī ³ā³ī ī òāçè, ùī çā'ýçòþòù āāí áçó óēðā;ī nūēī; ēī çà÷÷ēī è ç í āī ī þ nōñī ³ēūī í þ āaðñòāī þ, í à àēòðēī óþòù ēðēòēēē ā ñā³ðē³ ñòī ðē÷ī èò āæāðāē»⁴⁶.

Ēī ī óāī ó³y òàēī; «ñī ō³āēūī ī; ì ³ðāī ēī è» ùī āī āāí áçè óē-ðā;ī nūēī āī ēī çàòòāā çàèēðā⁰òūñý í āī ³⁰þ ç í āēī ī òēðāī ³ðēò ³ā í ī ēūñūē³ ē³ ñòī ð³ī āðāō³;. Ī ðāāñòāāēāí à āī í à é ó òāī ðāð í ī ēūñū-èèò āī ñē³āí èē³ā āðóāī; í ī ēī āēī è ŌŌ ñò.⁴⁷ ³ī ī ÷āòēó ŌŌ² ñò.⁴⁸ Āō³ī, í è ç í āó æ òàēē í òñēī ī í ī āī āēòēñy ³ç Ā. Ū āðāāēī ī ñòī-ñī āī í òī āī, ùī «çāāāēūī à í ī ñēēāí í ý í à òā, ùī ēī çāēāì è ñòāāāēē àēō³āō³ ç ð³çí èò ēāòāāī ð³ē³ āðóí í āñāēāí íy, í à āī ī ñēòù í ñī āēē-āī; ýñī ī ñò³ ó ŷ ðī çā'ýçāí í ý»⁴⁹. ² àèçí àòē, ùī ñī ō³āēūī à āāī ēþō³y ēī çà÷÷ēī è í à áóèā í āī ī ī í āí òí èì àēòī ī, à ñēēāāāēāñy ç ³ēūēī ò àòāī³ā, óí ðī āī āæ ýēèò í āī āí í ðāçí āī çí ³ī þāāēāñy ñī ō³āēūī à āī ī ³í āí òā ēī çàòòēī āī ī ðāāī³çí ó, āī ī ī èè ā³í í à òñā³āī ī èā ñāāā ī ñ³āí èì ñī ō³āēūī èì ñòāī ī ī ³āī òī āī æ í à í à í èæ÷èò ùāēýō³⁰ ðāðō³; óēðā;ī nūēī āī ñòñī ³ēūñòāā ðāí í ūī ī í āāðí ī; āī àē.

Ī āī èì ³ç í ñī í āī èò ÷ēī í èē³ā «í āāēī āēī ī ñò³» ñī ō³āēūī ī; í ñī í āē óēðā;ī nūēī āī ēī çàòòāā ÷āñ³ā ēí āī Ōī ðī óāāí í ý, í à í àðā āēēāí èā í āðāēī í āí í ý, ⁰ ñī āòēō³ēā ðī çāèèèò ñī ō³óí ó āí ³ī ðī āñū-ēī āī í ī ðóā³ææý ā èèòī āñūéó āí áó. Ōāē ðāā³í ī (Ī ³āāāí í à Èē;ā-ùēí à) áóā ñēāāí çāñāēāí èē, à í ī ñò³éí à çāāðí çā òāðāðñūèèò í āī à-ā³ā çóí í āēēā òā, ùī òóò āī ēī ñò³ í àèè í āñāí í āðāā «ā³ēñūēī āā çí à÷āí í ý»⁵⁰, à òī ī ó, çà ñī ī ñòāðāæāí í ýī Ā. Āí òī ī í āē÷à, «ā ÷āð-ēāñūēī ī ó ³ēāí ³āñūēī ī ó í ī ā³ðāò í ðāāèēūī à āī ñī í āāðñòāī áóēī

⁴⁵ Ōāì æā. – Ń. 33.
⁴⁶ Āēī āð Ē. Ēī ýçū Āī èððī Āēðī āāāóúēēē // Āēī āð Ē. Ñēēóāòē āī ī ò. – Āðī āī à÷-, 1992. – Ń. 14.
⁴⁷ Kaczmarczyk Z., Leinorodski B. Historia państwa i prawa Polski do roku 1795. – T. 2: Od połowy XV w. do r. 1795 / Pod. red. J. Bardacha. – Warszawa, 1957. – S. 141.
⁴⁸ Serczyk W.A. Historia Ukrainy. – Wrocław, 2001. – S. 57.
⁴⁹ Ūāðāāē Ā. Āæāðāēā Ōī ðī óāāí í ý... – Ń. 85.
⁵⁰ Āóðāāē Ā.Ī. Āāī ēþō³y ñī ō³āēūī í-òāðēóí ō³āēūī èò ñī ³ēūī ī ò à ñāðāāí ūī ā³÷ī ³ē Óēðā;ī³ (āī ēī ñòù, āāī ðēūā, ñāēī, ñýāðēī í à ñī ³ēēā). – Ē., 1998. – Ń. 56.

ί άί ί άέέάά»⁵¹. Í άόί ί ³ηόυ, γέ ηόάάδάεο^ο Í . Áέάάεί έδñüéέέ-Áóάάί ίά, «ίñí ίάί þ áεί ί ί ³÷ί ίάί áέάάί όñδθþ ί ί άέάί ό³ά ×άδ-έάνüέί άί ί ί ά³όό ηόάεί ί ά έάί έάθί άñόάί, ά ί θί ί έñέé»⁵² έ ί άñάί ί άδάά «όóί άί έόόάί », όί άόί ά³άóί ά³ δέάάέέά, άί άθί ά³ άί ί έ, ί άñ³÷ί έόόάί .

Άέί ί ί ³÷ί ί ά ηί άόέó³έά έδþ έόί ί άέþάάέά ³ ηί άόέó³έό όό-όάέί ³ό ηί ό³αεύί έό ά³άί ίñεί ⁵³. Í δέ÷ί ί ό öü ηί άόέó³έά όάέό÷έ÷ί ί ί ³άάέþάάέά όόό άί ί ³ί άί όό ηί ό³αεύί ίάί ηόάόóñό öéüóðé, áάάά «ί άεί άί έέé όóèñé ά³ά÷όάάñüγ ί ά έδάñáó ηέεύί ί »⁵⁴. Ά³άόάé, γέ όάά έάάάόάάέίñüγ áέüά, ηόάί ί ά³ ί άδάάί θί άέέ ί ά έέó έάί έüó άόέέ άίñέόü άί ί δθί έί έ ³ έέί ά³έüөά ί ά ά έά³ ί ί άί θί ί έέί έí έ. ×άδäέ öþ ί άñόάάεί ó, ηéάé³ ί ί, άίñέóü άάάέί άñόάί ί άέέé, áá ί ί÷έί áþóüñüγ, á άά έάέ³ί÷óþóüñüγ áάά ά έά³ ί ί ί ί ά³ ý έάί ³ ί θί όáñé – ί ί έί έά÷άί-ί ý ί ³üάί ηόάά ó «ί ί ³üάί άί ί ý» έί έάέ³ά. Ç ³ί έí άί άί έó, ηόάί ί άέ-üά Άάέέέί άί Έί δάί ί ό ά³άδäέό ηί δέ÷έί έέί ί άά έά÷÷έ-άέί ί áέñί έó ηί ό³αεύί ό ί ί öéüδí ³ηόυ έί έαόόάá, γέά ί ά öüí ί ό άóάí ³, ά³έñί ί, üά ί ά άóέί ί έδáí έí ηόάί ί ί, áéá óá áάά άóέá ί θί όáñ³γ, ί δέ÷ί ί ό ί άέί ί έέί áέüí ³өά áéüγ ί ί δóá³άεί ί άί áέóóüγ. Çá³áñé á ³ έθί ηόάί ί ý á ηáδáάί áέü³ έί έαόόάá «öéüόáñüέί άί áέáí άί όό», áάάά ί ί ηóó³ έί έάέé ηί ί÷άέéό áέέί ί όάάέé όόό «θί άί όό» öéüóðé – έáðéüάέέ δ³άί ό έάί έþ.

Ç ί άéüγáó ί ά óá, ί ά έέéά á³έñüέί áá ááδñóáá, όί άόί öéüóóá, ýέί γ άόέί έί άñ³ί ί áέί á öüí ί ό δάá³ί ί ³, á é όñá ί άñáέáί ί ý ί δέέί δ-άί ί ί έó ί ³ñó, άί άδά άί έί ά³þ÷έ έäθí ³þ, áδáέί ó÷áñóü ό έί έáέόάάί-ί ³. Ά³έüөά όí άí, ί ³ñόάáá ááí ³ί ³ñóδáó³üγ άí άí έ³ áέóéáί ί ηάί á έá-έó÷άέá άí öüí άí ί ³ñόάáά ί άñáέáί ί ý, üί έáέð³ί έþάáέίñüγ ί άá³óüí ó έάέί ί ί άá÷έé-έó áέóáó⁵⁵. Ñáí á öέθί éá ηί ό³αεύί á άά έá, γέá ί ί ηó³έ-ί ί ί ί άέþάάέáñüγ ³ áέί áí ³÷ί ί έί ³ί þááéáñüγ, áóéá óέί ί áά έá÷é÷áé-ί ί άάάέéάέί όάέóí θί ί, üί έάάáέί á÷éá όέδäí γ ηüέί ί ό έί έαόόáó öáέáééó óá á³άί ίñí ί áá έάί έ³ñί ó ááí έþó³þ. Ά δäέóéüóáó³ öέί έó

⁵¹ *Áí όί ί ί áé÷*. Á.Á. Í ÷άðé ááí έί έñóðáéάέί ί άí, ί áüάñóááί ί ί άí é ηί ηέί άί ί άí áüóá þ άí-Çάί ááί ί άí έðäγ á XVI é XVII ηóί έáðéüó // ×ÉÍ Í É. – Έί. 2. – É., 1888. – Ñ. 45.

⁵² *Áέάáέί έðñééé-Áóááί ί á* Í . Ó. Í áí έóí άί óá Έέóí άñέí έ ί áððéέé, ηί ááδάάüάί ί ððüάí έ ί έñóí άí έ έί έáé Έέááñéí άí άí ááí άñóáá (XV á.) // Óáí áá. – Ñ. 87.

⁵³ Ááó. ί θί óá áéá. ί έá÷á á ί áððéñ³: «Éί έáóóáí ó ηέñóáí ³ ηί ό³αεύί ί-άέί ί ί ³÷έéó á³άí ίñéί ί á óáðáí áó Í ³ááί ί ί γ Έéγáüέί έ».

⁵⁴ *Éóééө Í .Á. Í óí áááí éá ί áέí θí ðñéé...* – Ñ. 43.

⁵⁵ *Ü áðááé Á. Áάáðááéá óí θί óááí ί ý...* – Ñ. 76 – 77.

eí çàòòàà í ðí é ø è nī òí ³ ðeñý÷ í ðáãñòàáí eé³à ð³çí èð èàòááí ð³é í àñæáí í ý ãñ³ò óeððáçí nūèèð (æè í á ð³ëüèè) çàí æü⁵⁶.

Áí ñeòü á³á÷òóí í ñeòóáò³ý çí ³í ð⁰òüñý áí ðí áí áæ äðóáí ; í í eí áeí è XVI ñò., í ðí ùí í í áà áæá é ø è à æ ù á. Ñàí á í á òüí í ó àòáí ³ á è àæ è eí çà÷÷eí è àèèáá⁰òüñý çí à÷í è è³ëüè³ñòü áí ýðñòáà, ýè àòðà÷à⁰ ððèè÷÷é í ó ø ýðóàòñüè³ñòü, áí ãñ³áí è ÷í áí, ýè í áðáeí-í ó⁰ Ñ. Èáí 'ýæéí, eí çàòòáí í ááóéí «ýñèðááí àeðáæáí ó ì áí ðàèü-í ³ñòü á³éñüéí áí áí ñòáí ó, ýè à ðóí ðóááæáñý í á ððááèò³ýð èèðí áñü-éí-ðóñüéí áí áí ýðñòáà-ñeòá»⁵⁷. Í áí í÷áñí í, ýè çàóááæó⁰ Á. Ù áð-ááè, í í í í áí áí í ý eí çàòòáà áí ýðñüèè è í í ðeí ááí òí í çá³áæíñý ç ááæèèèè ì í í áí òí í ó òí ðí òááí í ³ èèòáðñüéí ; ááðñòáè, à ñàí á : í í ÷àðéí ì ááí açè ñòáí í áèò í ðáá⁵⁸.

Í áñóóí í èí í áðáeí í èí ì í í áí òí í ñòáeí ñòáí ðáí í ý ðá⁰ñò-ðí áí áí eí çàòòáà, í ðí ùí áæá é ø è íñý é ùí çí à÷í í ðèñéí ðeéí ³í ñeòóó³í í áè³çàò³ð eí çàòüéí ; ñàí í ðááí ³çàò³çí í à Çáí í ðí ææ³. Í à Ñ^{3÷} æ íñí í áó eí çàòòáà ñeèàèè í áðááóñ³í í ðááñòááí èèè í áí ðeá³éæéí ááí èð ááðñòá – í ³ùáí ñòáà òà ñæýí ñòáà. Í ñí áèèáí çðí ñeà è³ëüè³ñòü eí çàòòáà (é í á ð³ëüèè çà í ðí ááí è Áí ³í ðà) í ³ñeý í áðøèð eí çàòüéí-í í èñüèèèè è í í òè³éò³á 1590-ò ðð. Ó í áð-ø³ é í í eí áeí ³ XVII ñò., í á í àø í í áèýä, ñí í ñòáð³á⁰òüñý çáí ðí ò-í èè í ðí óáñ – «í í ³ùáí áí í ý» eí çàòòáà é í áðááóñ³í «í èçí áí áí ». Òáè, í áí ðeèèáá, ó á³áí èñ³ í òèèáèñüéí áí áí óáí áè çà 1630 ð. á³áçí à÷áí í : «Á ÷áðéáñü (òáè ó òí á³øí ³é í í í áí èèáòòð³ Í íñéí á ; ³í áí óááèèñý ñàí à çáí í ðí çüè³ eí çàèè. – È. ².) áá í íñèá áí ð æ ðáçí øèèñ í í áí ðí áí í »⁵⁹. Í àòí ³ñòü ó 1632 ð. áá÷èí í, ùí é «í úí á áá ÷áðéáñü æèáóó í í áí ðí áí í »⁶⁰. Áæá é ñàí ³ eí çàèè ³ááí ðeò³éòðòü ñááá ýè í ³ùáí, í áí ðeèèáá : «ß, Í áeñèí Í èðáèéí-áè÷, eí çàè è í áèááòáèü í àñòá ×áááðèí á »⁶¹. «Èáááí ááðí ó »

⁵⁶ Ñí í è³é Á.Á. Óáí íí áí óeððáçí nūèéí áí eí çàòòáà á çàáæúí í ñòí ðe÷í í í ó eí í óáèñò // Ó²Æ. – 1991. – 1 5. – Ñ. 64.

⁵⁷ Èáí 'ýæéí Ñ. Èí çàòòáí é Óeððáçí à í áí ðeéí í ó³ XVI ñò.: ÷è áóéá í í æèèá³ñòü í í ðí çóí ³í í ý? // Í í èñüéí-óeððáçí nūè³ ñòóáçí. – Áeí. 1: Óeððáçí à – Í í èüúá: ³ñòí ðe÷í á ñí ááúeí á ³ ñòí ³eúí à ñá³áí ³ñòü. – È., 1993. – Ñ. 54.

⁵⁸ Ù áðááè Á.Í. Óeððáçí nūèá eí çàòòáí : òí ðí òááí í ý ñí ò³æúí í áí ñòáí ó... – Ñ. 43.

⁵⁹ Ñæýí nūèèè ðóó... – Ñ. 225.

⁶⁰ Áeòü Í í ñeí áñeí áí áí ñòááðñòáà, èçááí í úá Èí í áðáðí ðñeí è áèáááí eáé í áóé / Í í á ðáá. Í. Á. Í í í í áá. – Ó. 1: Ðáçóýáí úé í ðeèáç. Í í ñeí áñeèé ñòí é. 1571 – 1634 áá. – Ñí á., 1890. – Ñ. 403.

⁶¹ Í àòáðeáèü í í èñòí ðeè eí çàòéí áí çáí èááèáááí èý, 1494 – 1668 áá. // ×ÈÍ Í È. – Èí. 8. – Í óá. 3. – È., 1894. – Ñ. 3.

è³èüè³ñòù «íì ³ùáí áí èð» èíçàè³à ò³èñòþòù ³ èþñòðàò³; 1616 ³ 1622 ðð., ³ì áí óþ÷è çð «íáí ññèóóí èì è»⁶².

Í açààæàþ÷è íà òàèò òàèèò àèì àì ³éò ñí ò³àèüí èò òðàí ñ-òí ðì àò³é, óèðàíí ñùèà èíçàòòàí í ñòóí íáí èðèñòàè³çòáàèí àèàñí ó ñòñí ³èüí ó ñà³àí ñòù. Òàèèè ñòàòòñ, íà àóí èò Ì . Àðòóáàñùèí àí, í ðèçà³à àí òí àí, ùí à í áðð³é í íèíàèí ³ XVII ñò. «èíçàòòàí ñòí-ÿèí í íà íà ðí çàí ð³ææ³ ñàí °; ñí ò³àèüí í; àáí èþò³; ÿè áí òà í í ñò ñ ðèà³èà³é òèÿòàðñòàà, à èíà³èí þ ñí ò³àèüí íáí ðíçàèòèò áí í í áóèí í íèèèèáí á àí òí àí, ùí á àí í í í áòè Òèðàíí ³ í áðàèòè ç Òáí-ààèüí í; àí áè à àí áó áóðæáòçí íáí áóá³áí èòòàà»⁶³. Ðàçíì ³ç òèì, íà àèèèèèèò ñòí í á³à³ òà í áñòààèí à, ùí «òí ðì óááí í ÿ èíçàòòàà ÿè ñòáí ó – í ðí òáñ ñèèááí èè ³ àí ááí òðèààèèèè»⁶⁴.

Áí ñèòù àèó÷íí ñàí àí ÷àñò ç òüí àí í ðèáí áó àèñèí àèàñÿ é Ì . Èí ñòí í àðíà: «Áóáü-ÿèà ñòñí ³èüñòàí, í áðð í æ í òí ðì èòèñÿ à ñòðóí èà àáðæááí á ò³èí, í ñèòù íà ñí á³ á³ááèòí è òáí ñò. Èíçàòò-àí áóèí í íàèí Òàçèñíì ³ ñòí ðè÷íí àèòòÿ é çà í àçí ³ í èì çàèí-íí àèí èèí áí ÿ, ðíçèá³òò òà çàí àí ááó èþàñùèèò ñòñí ³èüñòà, í íàèí í áóèí í àòè ³ ñà³é í áð³íà àáðàðñòàà, í áð³íà òáí ñò òà í áð³íà àñòáí í àèáí ÿ»⁶⁵. Òè àè òàì íà áóèí, à àæà íà í í ÷àèò XVII ñò. «èíçàòòàí í ñòàòí÷íí çàèí ð³í èèí ñù, í ðí í èèí óáòè à òñ³ òí àðèí èè óèðàíí ñùèí àí æèòòÿ»⁶⁶. Áí ñàðààèí è òüí àí ñòí è³òòÿ èíçàòòàí àæà í áðàòáí ðèèñÿ íà ñòáí, ÿèì ó áàçóí íáí í áóèè àèàñòèá³ ðèñè í íáí; àè³òè óèðàíí ñùèí àí ñòñí ³èüñòàà.

Áí ðí àí àæ í áððí; í íèíàèí è XVII ñò. òàè Òàèò çì óóáí ³ áóèè àèçí àòè é ò³ò³éí³ àèàñò³ Ðà÷³ Ì ñíí í èèòí. Í ñòáí í³ ó ñàí °í ó èèñòóááí í³ ç èíçàèàí è í í ÷àèè àñà ÷àñò³ðá àèçí ááàòè, ùí «òèÿòòà òà èíçàèè íáí ³; í í ááàè», í ñè³èüèè èðí á³ þ òà í á-àí çàòè ùàþòù á³ò÷èçí⁶⁷. Ñà³á-áí ÿì í áðàòáí ðáí ÿ èíçà÷÷èí è íà òèÿòáðí ó ááðñòáò ° é ñ àòáð³àèè ñòí ñí àí í èíçàòüèí àí çàí èááí èí-

⁶² Ыродия dziejowe. – T. V: Lustracye królewsczyzyn ziem ruskich Woÿnia, Podola i Ukrainy z piérwszej połowy XVII wieku / Wyd. A. Jablonowski. – Warszawa, 1877. – S. 135.

⁶³ *Àðòóáàñùèèè Ì . Ñ*. Í áðàñòááí í ÿ èòèóòðíí í-í áó³í áèúí í áí óáí òòó íà ñò³à: èíçà÷÷èí à ÿè ÷àðáí áà ðòó³èí à ñèèà í áó³í áèúí í áí óèðàíí ñùèí àí àèòèáò // *Òèðàíí ñùèèè ²ñòí ðèè*. – 1991/1992. – ¹ 3 – 4/1 – 2. – Ñ. 75.

⁶⁴ *Ñí í è³è Á.Á*. Òáí ñí àí óèðàíí ñùèí àí èíçàòòàà... – Ñ. 63.

⁶⁵ *Èí ñòí í àðíà Ì*. Í èàçàèáò... – Ñ. 399.

⁶⁶ *Áðàòóí áí èí Á.Á*. Ñòí ñòí èè óèðàíí ñùèí àí èíçàòòàà ç Áí í í ... – Ñ. 123.

⁶⁷ *Èàí áí èí È.Ì*. È áí í ðí ñò í èíçà-áñòàà... – Ñ. 111.

ä³ííÿ, âí aðøá íí ðèèþáí áí³ ùà à Ò²Õ ñò. ². Êàì àí³èì ⁶⁸. Í áí í-
-añí í, ÿè ñòààðäæó⁰ Í . Áðóøáañüèèè, éí çàèè «íí-èí àèè íí-òàà-
òè ñàáá í ðí á³áí íþ, éaðòþ÷íþ áaðñòáí þ Ñð³áí í; Óéðà;í è, á
ñá³áí í ñò³ áí áaðøáí íáí áàèèéíáí ä³èà – ÿ í òí ðí í è “á³á í í ááí ñò-
-àà”, çäÿæÿþ÷è í áðáá òðÿáí í ³ øÿÿòáòñüéí þ Ð³-áí í ñí í èèòí þ
ñáí; í ðàòáí ç³; í á çð³áí ÿí í ÿ ç øÿÿòòí þ ç ðàò³; ñáí⁰; áí⁰ í í; ñéóæáè, í á³ í óí³ðáò éí çàòüéí; òaðèòí ð³; í á í ðááí í í áí ðó é í í-
òðeáóó³ è ç í ñòááí; èþáí í ñòè í á á³èñüéí á³ í òðááè ³ ò. ä.»⁶⁹.

Í à ææü, áèààà Ðá-³ Í í ñí í èèòí; òàè ³ í á çí à èøè à í í ðí çó-
í³ í í ÿ ç í í áí þ ñí ò³æüí í þ áaðð³áéí þ óéðà;í ñüéí; áóí í ñí ò³æüí í;
ñí³ èüí í òè. Ç í áí í áí áí éó, ááçí áðñí áèðeáí í í ðááí ó÷è áçÿòè
éí çà÷-èí ó í³ á æí ðñòèèè éí í òðí èü, í í èÿè èèøá í í ñèèþáàèè ÿ
í áááí áí éáí í ÿ, à ç³ í øí áí – í í è³ðèèà «í áèáñèóááí í ÿ» òà éí æí èé
í í áèè áí áí á³ð Ðá-³ Í í ñí í èèòí; ç éí çàèàì è ò³èüèè í í ñèèþáàèè
çð áàòí ðèòáò ³ í í è³ðè÷-í ó í áçàèæáí³ ñòü⁷⁰. Êí èè æ áí öüí áí áí áà-
èèñÿ ùà é çáí æüí³ ñóí áðá÷èè í á Í í áí³ í ðí á³; ñòí ñóí èè í³ æ
óéðà;í öÿì è òà í í èÿèàì è ç³ í ñóáàèèñÿ í ñòáòí ÷ í í. Í ðè öüí í ó í áð-
øèð ðáí ðáçáí óóáàèè á³áòáí áð ñáí á óéðà;í ñüè³ éí çàèè. Í ñòáí í³
æ ó áí á³ áí ñáðáàéí è XVII ñò. áí èèàèè ÷èì áéí çòñèèü æÿ çáá-
ðæáí í ÿ ñáí çð í ðáà³ áí èüí í ñòáè, í àì ááàþ÷èñü óí èèàðè í áá ñí-
-áí þ éí í òðí èþ í ò³ø³éí í; ááí³ í ñòðáò³; í á àòí í³ ñòü ñòáí ðþáàèè
æèáí³ í ðááí è áðÿáóááí í ÿ. Í ðí òá, ³ óá í á áí í í í áéí óí èéí óðè
áóí í ñí ò³æüí í áí éí í Ò³èòó. Õí í ó áæá á³á ñáðáàéí è 20-ò ðð.
XVI² ñò. ó á³áñòí þááí í³ í ðáà éí çàèè, ÿè á³áçí à÷á⁰ çí èðáí à
Á. Ù áðáàè, «ááàèèñÿ áí í áéðáàèèææüí³ øèð çàóí á³á, í÷í èþþ÷è
í áñí á³ í áðí áí³ í í áñòáí í ÿ»⁷¹. Áð³í, òá áæá òáí à í èðáí í áí áí ñ-
è³ææáí í ÿ⁷².

Í òæá, áí àè³ç í ðí áèàì áðèèè ááí açè òà ñí ò³æüí í; ááí èþò³;
óéðà;í ñüéí áí éí çàòòàà í áðáéí í ó⁰ í áñ ó òí í ó, ùí á í áðøó ÷ áððáó
áí í á⁰ áí ñòáòí üí ñèèááí í þ òà àèí ááà⁰ áðáòóááí í ÿ çí à÷ í í; è³èü-
éí ñò³ òàèòí ð³á, ÿè³ çóí í áèþáàèè í çí à÷-áí èè í ðí òáñ. Í á áóáó÷è

⁶⁸ Õàì æá. – Ñ. 86 – 87; Í áàððeæü í í èñòí ðèè éí çàòéí áí çáí éáàèááí èÿ...

⁶⁹ Áðóøáañüèèè Í. Ñ. Í áðáñòááí í ÿ èóéüòðí í-í áò³ í æüí í áí óáí òðó... – Ñ. 70.

⁷⁰ Ááò. í ðí òá àèá. í èæ÷á á í áðèñ³: «Ááí í í è³ðè÷-í ó ðáí ñóí ðí áò³; òà Òí ðí óááí í ÿ
í í è³ðè÷-í í; ñáí í ñò³éí í ñò³ éí çàòòàà».

⁷¹ Ù áðáàè Á. Í. Óéðà;í ñüèá éí çàòòáí: Õí ðí óááí í ÿ ñí ò³æüí í áí ñòáí ó... – Ñ. 183.

⁷² Ááò. í ðí òá àèá. í èæ÷á á í áðèñ³: «Éí çàòüéí-í í èñüè³ áéí è í áðø; í í éí áéí è
XVII ñò. ÿè áóí í ñí ò³æüí èè éí í Ò³èòó».

ÿàèùàì ³ñoì ðè÷í-òí ³èàëüí èì , óèðà;í ñüèà èí çà÷÷èí à çà ³í øèð
 í àñòààèí àçàààè³ ì àèà àñ³ òàí ñè çàèèøèðèñÿ àðòàí ðÿáí í þ ì ì-
 ä³ºþ, ÿèí þ, í àí ðèèèàà, ñüí àí àí³ àèñòóí àº èí çà÷÷èí à òàðàðñüèà.
 Èèøà «àáí ì ì è³ðè÷í à ðàáí èþ³ÿ» àðòàí; ì ì èí àèí è XV ñò. ó Ñð³à-
 í³é º àðíí³³³ ì àðàí ³ñòèèà óèðà;í ñüè³ òàðàí è ó òàí òð ò³ñí ì àí ì àðà-
 ì èàò³í ì ÿ çí àí³ òí³ ò³ ì òàðàñ³à ì àðàçò è³èüèí ò ì ì èí àèð ààðæàà.
 Í àñí ðí ì ì àèí³ñòü Ààèèèí àí èí ÿç³àñòàà Èèòí àñüèí àí ààðè ã³áí ó
 à³àñ³÷ ì ì àèí çí àí³ òí³ ì àèèèèèè àí çì òñèèà ì àñàèáí ì ÿ ì àðààóñ¹
 Ñàðàáí ùí àí Ì ì àí³ ì ðí à³ ÿ ñàì ì òòàèèè àèð³øààðè çàààáí ì ÿ ì àí ðí-
 í è, ùí è ààèí òàí ñ óèðà;í ñüèí ì ó èí çàòòàà ñòààðàèðè ñà³é òàí ì-
 ì àí à ³í ø³é ³í ì ñòàñ³ – èðààðèèí àí àòí ì ñî³àëüí ì àí ì ñàðààèó.

Ñí ò³àëüí à ì ðèðí àà èí çà÷÷èí è – òà ì àñàí ì àðàà ì ðí àèàì à
 ðàèí ì ñòðòèó³; ñí àèè³èè ñí ò³òí ó ì ³ààáí ì èð ñòàðí ñòà Èè;àñüèí àí
 àí³ àí àñòàà àí àè è³í öÿ XV – XVI ñò. ³ òðàí ñòí ðí àò³é ñí ò³àëüí èð
 ì ðí òàñ³à, ÿè³ ì àèè ì ñòà à ì çí à÷àí ì ì ó ðàà³í³³. Àí÷àèàü ì è ì à
 ì ì àèáí ì ì àí ì èÿààðè ì à ÿè³èñü ì àí³é ñí ò³àëüí³é àí³ ì àí³ ò³, ùí
 ÿñèðàáí àèÿàèÿèñÿ á ó èí çàòòà³. ², ì àí àáí ì, ñí ò³àëüí èé òóí àà-
 ì àí ò öüí àí ÿàèùà òí ðí òààñÿ ì ì àðàì ì ì. Ñí ì÷àðèó òà ààçñóí ì ³à-
 ì ì àóèà ì ³ùàí ñüèà ñèèàáí àà, ÿèùí ì ³ùàí ñòàí ì àçàààè³ ì ì àèáí
 àèçí àðè ì àñàèáí ì ÿ ì ³ñò òí àí÷àñí ì àí Ì ì àí³ ì ðí à³ ÿ. Çàí àí ì, à³à
 ñàðààèí è XVI ñò. ì ì ñèèèèñÿ ì ðèð³é àí ÿðñòàà òà àð³áí ì; øèÿòèè,
 ùí àí àñèí ì ì òòàèí èè ì ðàáí³çàò³èí èè ì àðàáí ù ó èí çà÷÷èí ó, ç
 èí òðí þ àæà çì òòàí à àóèà ðàðòààðèñÿ³ ì ì èñüñüèà ààì ³í³ñòðàò³ÿ
 ì ì Èþàè³í ñüè³é óí³; Çðàøòí þ, ì àðí ñòàí ì ÿ èí ì òè³èòð ç ì ì èñüñü-
 èèì èí èí ì³çàò³èí èì ðóòí ì, ÿèèè ì àðàààà÷àà èí ì ò³ñèàò³þ èí-
 çàòüèèò çàí èàáí èí à³í ù, çàèð³í à÷àí ì ÿ ñàèÿí³ òàí ààè³çàò³þ ì ³ñò,
 ì àí èì ñèí àí ì – «òèèñèè», çì òñèèí ì àèí àí ø çàòèùàí³ ñí ò³àëüí³
 ì ðí øàðèè «ðÿòààðèñÿ» ì àðàòí àí ì ó èí çàòòàí. Í ñí àèèè ì ì ñèÿ
 Ñí èí ì èöüèí; ðàààà³; 1596 ð., ÿèà à÷àñ³ çà³àèñÿ ç Àðàñòüèí þ
 òàðèí àí þ òí³ºþ, ùí ì ààáí àç³ ñòàí à ñèí àí èí ì ì èñüñüèí àí ì àñò-
 ì ó ùà é ì à èóèüòðí ì-àóòí àí³ ì ðààà óèðà;í ò³à³ ì ñòàòí ì ì ì àèçí à-
 ÷èòü àòí ì ñî³àëüí ó ì àðààèè ò èí çà÷÷èí è ÿè ì ì àí; àè³òè óèðà;í-
 ñüèí àí ñòñí³èñüñòàà.

73 Ààò. ì ðí òà àèà. ì èàè-à à ì àðèñ³: «Àáí ì ì è³ðè÷í-í³ òðàí ñòí ðí àò³; òà òí ðí òàáí ì ÿ ì ì è³ðè÷í-í³; ñàì ì ñò³èí ì ñò³ èí çàòòàà» (çí èð., ñòð. 158 – 160).

ЦИВІЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР КОЗАЦТВА В ЕТНОСОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ ВЕЛИКОГО КОРДОНУ*

Після того як історичні дослідження свідчать про те, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном, то це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном.

Історичні дослідження свідчать про те, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном.

* Історичні дослідження свідчать про те, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном. Це означає, що в Україні впродовж століть існувала велика територія, яку називали Великим Кордоном.

Áαçοί ίάί έί òάέοί ðίì ì ³αéñĩ ³εüí ίòί έò άçà°ì έί έðεί ñüέέò ³ ί ίάάéñüέέò òàòàð ç³ ñĩ ³εüí ίòί þ όέδαίí ò³á οί ðί άί άæ XV – XVII ñò. άéñòοί άέα οί ³εαεüí ά çíí ά άοί ³-ί ίάί έί ί òάέòóááί ί ý, ùí ά³άί ì ά ýé òάðέοί ð³ý ç ð³çí έί έ ί άçάáί έ: «Í ί έά», «Áέέα Í ί-έά», «Ñòáí », «Áάέέέέέ Έί ðáí ί ». Í άçάάæþ-έ, ί ðí òá, ί á άñþ ááί áαòáðí ³ί ³-ί ó á³þ á άοί ί ñĩ ò³αεüí έò òðáí ñòί ðí áò³ýò ó çαçí ά-á-ί έέ ð-áñ, óάέ òáí ì ί άί áí ò³εüí ³øá ³ ί òáðí ðáòóááòé ί áðááóñ³ ί ά ýé ί ðé-έί ó, ά ýé ðáçóέüòáò ³ áέýá ì ³αáοί ³-ί έò έί ί òάέò³á ³ç ί άñòοί ί έί άί έέάί ì ί ά άοί ί ñĩ ò³ί άάί άç ñĩ ³εüí ί ò, ýé³ έί ί òάέòóáá-έέ. ²ί øεί έ ñéíάáί έ, Áάέέέέέ Έί ðáí ί áóá ί ά έέøá ί ðé-έί ί þ άοί ί ñĩ ò³αεüí έò ί ðí òáñ³á, á έ ñáí ί έί έ άéñòοί áá. Óá çáñá³á-ò° ó ñáí þ ð-áðáó òάέί æ ³ñòί òί ó ð³çí ì ί άí ³οί ³ñòü ³ ñééάáί ³ñòü έί άί òοί έó³έ á άοί ί ³ñòί ðé-ί ì ί ó έί ί òάéñ³.

Òáí ì ί άί «Í ί έý» ì ί άέί ά ί ì ýñí έòé ί άñáí ί áðáá άοί ί ñĩ ò³-άεüí ί þ «ί άòéí ί á³ñòþ» òέò ñĩ ³εüí ί ò, ýé³ έί ί òάέòóááέέ á έί άί ί άæáð, ά òάέί æ ñáí ò°ð³άί έί έ ί ðéðí άί έί έ ί άðéáðáί έ, έί òð³ ί ³á-ñéçþááέέ ³ ááç òί άί ά³á-òοί ó άοί ί ñĩ ò³αεüí ó άέòáðáí ò³áò³þ. Öý άοί ί έί ί òάέοί ά çíí ά áóéá ί ðááñòááέάί ά ί áðááóñ³í ááí ί ί έ³òé-ί έί έ (ð³çí ³ ááðæááé, ñĩ ³εüí ί òé ýéέò áñòοί áέέ ó έί ί òάέò), ñí ò³-άέüí ί-άέί ί ì ί ³-ί έί έ (ί ñ³έ³, έί-ί á³, ί άí ³άέί-ί á³ ñĩ ³εüí ί òé), έί ί-òáñ³έί έί έ / «òéá³έ³çáò³έί έί έ» (³ñéáí, øáí άί ³çí, ί ðááí ñéáá ý, έáοί έέòéçí), áοί ³-ί έί έ (ñĩ ³εüí ί òé, ùí ί ά ί ì-áòéí άί ì ó áòáí ³ έί ί òάέòóááί ί ý άçáááé³ áóéé á³á-òοί ί á³áí ³ί έί έ á άí òðí ί ί έί á³-ί ì ί ó / ðáñí άί ì ó òéí áð) ί άðéáðáί έ. Çðáøοί þ, ί ðéðí άί ί-ááí áðá-ò³-ί ³ ί ñĩ áééάí ñò³ ί ñí ί άί έò áðááé³á æέòó°á³ýεüí ί ñò³ έί ί òάέòóþ-έò ñĩ ³εüí ί ò, ýé³ οί ί άί ì ί ί άέί ά ί ì ί á³έέòé ί ά Í ³άí ³- – Í ³άάáí ü. Í ί òáí άί ί ý ò³ò; á³ñ³ ç á³ññþ Ñò³á – Çáð³á (ó øéá³έ³çáò³έί ì ί ó òá άοί ί ñĩ ò³αεüí ì ί ó έί ί òάéñòáð) çοί ί άéþááέί òάέòé-ί ί ñòáòñ Áá-έέέί άί Έί ðáí ί ó ýé çíí έ á³á-òοί ί; / øéí ðáí ί; ί áðéñáò³; ί άí ò έί ί òάέòóþ-έò ñĩ ³εüí ί ò. Á ùí άί ί έ òάέέ έί ί òάέòóááέέ ί ³æ ñí άí þ á άοί ί ñĩ ò³αεüí ³έ ί έί ùέί ³ ° ááçñοί ί ³άί έί ýáéùáí .

Áí άί ί-áñ òá ί ά áóéá çáí έý ýéέòί ñü «òðáí çέοί έò» òðáí ñ-òί ðí áò³έ, ùí άéí έέάá° ç á³άí ί; έί ί òáí ò³; ί ðí «Óéðáί ó ί ³æ Ñòí άí ì ³ Çáòí άí ì ». ðéí á³έüøá ί ά áóéá άί ί ά ýéέí ñü «ùέòί ì » á³á έί-ί άí άí ί άñòοί ó, έί òðéé ί áð³άέί áéý ί ³áñééάί ί ý οί áðááæá-ί ì ñò³ «í áýáá°òüñý» áí ñé³άί έέάί έ ò³έέί ì ί áñí ðááááééάí á øáðé

«³ñèàì ñùèí àî äæèðàáó». Ó öüî ì ó ï èàí ³ á³ëüø ï è³áí î þ ⁰ áóì èà Á. Ñì ï è³ÿ, çá³áí ï ýèí, Óèðà; ï à ó ï ðí ñóí ð³ Áæèèí àî Ἐἰδαί ἰό ï ï ñòà⁰ í á à ýèí ñó³ í ááí àî «áóðáðí í àî ï èàðááðí ó ï æ Ñóí àî ï ³ Çàðí àî ï », à ò³èèì ï èðàì èì í á³’èòíì (à, í á í àø ï ï àèÿä, í à-â³òü ï èðàì èì áóí ï ñí ò³áèüí èì ï ðàáí ³çì ï ï) – «òáí ðòáì á³áí í á³á-í ï àî òèá³è³çàð³éí ï àî ï ³èðí èè³í áóó¹. Ì í áéí à á³áçí à-èòè òþ ðà-ðèóí ð³þ ³ ýè «èðà; ï ó ï àðèáð³á», ýè³, ç í áí ï àî áí èó, í á áí çáí èÿèè á³ááóáàðèñÿ óóó ï ðí òáñàì àèòèáí ï; áóí ³-í ï; ï àòèñáð³; à ç ³í òí àî – í áí áæóáàèè à ï ï ³í óááí ï ÿ -è; ðí ñü áóí ï èóèüòóðí èð ï ñí áèèáí ñ-òáè, ýè³ «áæèáèÿèñÿ» á í áèáá³ ñí ³èüí ï òè ï ï á³èüí ï è ç á³á-òóí è-ì è òðáì ñóí ðí ðí ò³ÿ ï è, ùí àí çáí èÿèí ñí ðèèí àòè ðó í á ýè çáí ï çè-áí ï ÿ, à ýè ï ðàáí ³-í³ áèàì áí ðè «áèáñí ï;» ñí ³èüí ï òè².

Ì áðáí àñáí ï ÿ ðàðáðñüèèð òèðóè³á, ñí ðèèí áí ï ÿ òðèñòèÿí çà èí èèøí³ ò ðàðáð, à Áæèèí àî Ἐἰδαί ἰό ýè ñí ³èüí ï; ðàðèóí ð³; ó ñá³áí ï ï ñó³ òí àî ï-áñí èð èðááè áóèè, í á í àø ï ï àèÿä, ÿñèðáàèì ñááí áí òí ï ï ðí òáñò áçà⁰ ï ï àí èèáó í á àòá³, ýèèè áí ñè³áæó⁰òñÿ. Ì ðè-í ï ó ï áí áó³áí ï òàèí æ òñá³áí ï èðáàðè, ùí «Áæèèèè Ἐἰð-áí ï » í á áóá ýèí þñü -³òèí ï èðáñèáí ï þ ï áæáþ, à àèñóóí áá ýè áóí ï ááí áðáð³-í èè òáí ï ï áí. Ì áí ³⁰þ ç³ ñí áòèò³-í èð ï çí áè ò³⁰; ðàðèóí ð³; áóèá ³ éí àî, ðáè áè ï ï áèòè, «áóí ï ñí ò³áèüí à ðí çí è-ò³ñóü», ýèà í á áí çáí èÿèà èí ð³èñü ³ç ñí ³èüí ï ò à ï ï ³í óááòè á á³áèí-ç³. Ì áí ³⁰þ æ ç í áèí ï ï òí³øèð³ í áèááæèèá³øèð áóí ï ñí ò³áèüí èð òðáì ñóí ðí ðí ò³é í á Áæèèè ï Ἐἰδαί³ àí ðí àí áæ XV – XVII ñò. ñè³á àèçí àòè ï ï ÿáò òà ááí èð³þ òèðà; ï ñüèí àî èí çàòóáà.

Óñá³áí ï èðþ-è á³áçí à-áí ó àèùà áóí ï ñí ò³áèüí ó «í áí áá-í³ñóü» Áæèèí àî Ἐἰδαί ἰό, í á àèáá⁰òñÿ áæá òàèí þ í áçðí çóí³ èí þ (òí ÷ í á í àðøèè ï ï àèÿä ³ áí ñèòü í áñí ï á³ááí à) ñí ðí àá ï ï èüñüèí àî èí ðí èÿ Ñèá³çí óí áá ²²², ááè «èí çàèè í á áóáòüà ï ðí áóááèè í á ï ááí èð èí ï ï áèùáò (sic), àèçí à-áí èð ðí ð³-áþí ï ñí ï èèðí þ³ ááòü-í áí àì è è³òí ï ³ çèí ï þ...³. ² ýè óóó í á çáááàðè, ùí, ï ï ï ðè ñèáá-

¹ Ñì ï è³é Á. Ì áðááí ï áá // Óèðà; ï à á Óáí ððáèüí ï-Ñóáí³ é^á áðí ï³. Ñóóá; ç³ ñóí ð³; Ó² – XVIII ñóí è³òü. – É., 2000. – Ñ. 5.

² Ááð. àèá.: *ááí àî ðí àñüèèè É.Á.* Ì ðí ÿáè áóí ï ñí ò³áèüí èð òðáí ñóí ðí ðí ò³é í á Áæèèè ï ó Ἐἰδαί ἰó á èí ï òáèñó³ ï çèñí³èüí ï òí èð áçà⁰ ï èí Óèðà; ï è òà Ἐðèí ñüèí àî òáí ñóáá (XV – XVII ñò.) // Ì áòèí á³ çáí èñèè Á³í ï èóèí àî ááðáèááí ï áí ï ááááí á³-í ï áí óí³ ááðñèòóó³ ï. Ì. Ἐἰðáèèí ñüèí àî. Ñáðÿ: ²ñóí ð³ÿ. – Áèí. 9. – Á³í ï èöÿ, 2005.

³ *Áðóðááñüèèè Ì. Ñ.* ²ñóí ð³ÿ Óèðà; ï è-ðóñè á 11 ò., 12 éí. – Ó. VII: Ἐἰ çàòóè³ ï-áñè – áí ð. 1625. – É., 1995. – Ñ. 541.

Ï³añοί êîáο ðaðàèòàδèñòèéο ðρδèññùèíáî êîçàòòàà ààà ο
«Áî öèèèî ï ää³; ²ñèàì ο» à³áî ï èé ñοί áî çì áààòü Á. Áαδòí èüä: «Ï ï-
÷èí àρ÷è ç XV ñò. ðρδèè é ï ï ï áî èè ï àçèáàèè êîçàèí ï ññ àèñ-
ò³ñòü, yèà ç ï ï è³ðè÷í ï ð ï àòì ρ à³áî èðàì èèañý à³à ñáî³; àαδæààè
³ ñáì à ÷è ç ðí àèí ï ð àéοì³ øòèàèà øèyð³à ï ï áì óááì ï y ñòáì ó...
Öy ï áçàà ï ï øèðèèañý ï³çì³øà é ï à ö³è³ ï èáì áì à ÷è ññ ðçè, yè³
à³áà³èèèñý à³à ñáî³; àαδæààè, ùí á ñòàòè êîçàèàì è. ² ï àðàø³,
â ààèí òðèð èî ÷í àèò ï áðí³à óá³éøèí ó çàè÷àè ï ï ñèèàòè ðí àèà,
çàáòí ï áî áî à³èññùèí áî; ñèòáèè ó ñòáì, ààè à³í òàì çààðòòòáàñý.
Áî ï àèà³áî ï³øèò êîçàè³à ï èí óèí áî çà÷èññý ðòü Ö³í òð-ààèà ç
èí áî ï ï ñè³áî áì èèàì è òà óçáàèà Ø àèááì³-òáì à (1500 – 1510) ç
èí áî ññ ðàòì èèàì è. òí ùñ ð ï ï è³ðè÷í ï ð ï àòì ρ áóèà çì³ ï à àαδæàá-
í ï áî ï ï ðyàéò – áî ï è ï à àèçì áààèè çà ï ðááì ï ï ðyáí è òñòáì ï àèáì³
á³áì ï ñèí è. Ï ï è³ðè÷í à ï àòà, à ñáì à: ï ï èðàùáì ï y ñòáì ï àèùà ñáì áî
í áðí³áò ÷è øèyðí çì³ ï è òðyáò, ÷è øèyðí ï çàáàá-áì ï y èí áî ï à
è³ñòèèò áî ðí áà – áñà òà áóèí ò³èüèè ï ðèáí áî ï áî çàáì ðááì ï y
ñèààè, yèà àèy áαðí;íí; ï ññ àèñòí ñò³ ø ï áð çà áñà. Èí èè æ
òyæ³ ÷àñè XVII ñò. ï ðèáàèè áî ï ññ àèñòí áî çàáàá-áì ï y, òí òà
áóèí àèðí àèáì ï yì êîçàòòàà»⁸.

Á³èüøà òí áî, yè à³áçì à÷à³ Ï . Βèí ááì êî, ñáì à à «ðρδèññùèí-
ì ο» ðí çòì³ ï ï³ ñèí áî «èí çàè», òí áòì è ðáèí à, èí òðà à³áèí èí èañý
á³à ï ááì ï áî ñòàá³èüí ï áî ï ï ðì àòèáò³ æèáà ñáì à ï ï ññ á³ à ñòáì ó,
ï ï áòòò ùà à ñáðààèí³ XVIII ñò. (çì èðàì à à ùí ááì ï èèò Βèí áà
Ï àðèí àè÷à), à ï òæà, ñá³à÷èòü ï ðí «ñò³áì ó ï ð³òì òàèüí ó ñòáì ï áò
ááì áçò êîçàè³à». Ï ðè÷í ï ó «òà ï à òí è ï ð³òì», àà «àèøèáì³
ï à÷àò³ òà ï³ àðàòè ñòáì áóèà», – òà «òí è ï ð³òì, àà ï à èí ï y»⁹.
Òàèè ÷èí ï ï, ï ðí àèàì à çàèèøà òüñý à³áèðèòì ρ: àèí èèèí òè-
ðà; ï ñùèà êîçàòòáì ç òèðà; ï ñùèí áî ï áñàèáì ï y èèøà yè ï ï áòì ðáì ï y
ðρδèññùèí áî ÷è ñòáèí ðαçòèùòáòì ï ï ñòòì ï áî ï áî àèèááì ï y ðρðè³à
ó òáè òèðà; ï ñùèèè èèòáðññùèèè ï ðááì (ááì æ ï ááì àèè), ÷è, çðàø-
òì ρ, ï ï ñòáèí ç ááì ï ï áî ï áî ðρδèññùèí-òèðà; ï ñùèí áî òòì³÷í ï áî
èí èàèòèáò à ï ðí ñòì ðàò Áóèyè-íí èy? (Á. Òàèè ï ï áì êî).

⁸ Barthold W. Kazak // Enzyklopaedie des Islam. – Leiden; Leipzig, 1927. – Bd. 2. – D. 896; Òèò. çà: Óàèèí ï ï áì èí Á. ²í ñòèòòò êîçàòòàà... – Ñ. 109.
⁹ Ðáá³í æòðí àè «Èðà; ï à ²í èí áì³òà», 24 è ðòì áî 2004 ð. [Áèèòòì ï ï èè ðáñòñ]. – Ðàèè ï ï ñòòì ó: www.radioswoboda.org.

Bê àè òàì í à áóèí, àèà í÷ààèáí èì çàèèøà°òüñý Òàèò, ùí òéðàÏ ñüèà èíçàòòàì ì ñòàèí «í à áàç ³ñèàì ñüèíáí ì ð³°í òó». Çí à÷-í ó è³èüè³ñòü òàòàð ó ñèèàá³ òéðàÏ ñüèíç èíçà÷÷è è á³àçí à÷à ùà í à ì ì÷àòèò ì èí òèíáí ñòí è³òòý á³ò÷èçí ýí èè ³ñòí ðèè Ä. Ñòí ðí-æáí èí¹⁰. Í à ì áí ø çí àí èè áí ñè³áí èè òéðàÏ ñüèíç èíçà÷÷è è Ä. Báí ðí èòüèèè òàèíæ á³àçí à÷à, ùí «í à ì ì÷àòèò ì ì è³òè÷í áí æèòòý èðè ñüèèò òàòàð áí ðí æí à÷³ ì ³æ ì òñòèüì áí àì è òà òðèñ-òèýí àì è ùà í à áóèí; òàòàðè í àá³òü çàèèçèèèñý ç³ ñèí á ýí àì è èèòí áñüèí-ðòñüèí áí èí ýç³áñòàà»¹¹.

² òí÷à áí ñè³áí èè í à èàæá á³ááàðòí, ùí òà í à ì ìáèí í à áí èèí òèè í à Òí ðí òááí í ý òéðàÏ ñüèíáí èíçàòòàà, ñè³à ì àì 'ýòàòè, ùí ì ñòàì í° í à áóèí «àèí àðí áí ì » òéðàÏ ò³à. Óæá òí ì ó, ùí á æèòò³ áóáü-ýèíç; ñí³èüí ì òè í ááðýà ÷ è çí áèááø ýàèùà, èí òðà àè-í èèàèí á ñàì à ³ç ñááá, í à ì áí èóòòþ÷èñü ì àñí þ ì ì áàèí èè í àí ðý-ì èò³ ááæèí àèí áèþááí èò ñòí ðí í í³° áí èèá³à. Á³àòàè, ñè³à ì ì áí-àèòèñü ³ç Í. Bèí ááí èí, ùí é «ó ì ðí áèáí³ ááí àçè èíçà÷÷è è èí-ò³èüí ì àè÷èáí ì áòààòè øàèäøà áàèáí ñ ñáí áí ç ÷ óæèì, áí ñàì à á òàèí ì ó ñí èáá³ çàðí áæóáàèññý èíçàòüèà ñòèò³ý, èí òð³é ç ÷ áñí ì ñóàè-èíñý àèçí à÷èòè ì ì ì áèáí à í àò³í ì àèüí à í àèè÷÷ý ÒéðàÏ è – Ðòñ³, òàèà á³àì³ ñí í à á³à ñòðí áí áí á³çáí ò³èñüèí áí èèèò Ðòñ³ Èèçáñüèíç»¹².

² áàèüí è ì ðí ì ì àèñòèì ó àèçí à÷áí³ è ì ðí áèáí³, í à í àøó áóí èò, ° òà, ùí òà «í ì áá» òéðàÏ ñüèà á òí ì ñí ò³àèüí á í àèè÷÷ý ñó÷áñí èèè ÷ ì òñü áí ñèòòü ÷ áñòí á áæáðáèàò ì èóòàþòü ³ç «èèòàì » ì³áááí í èò ñòñ³á³à – èðè ñüèèò òàòàð. Òàè, È. Áí ðáòüèèè ó «Í ì èí í³ç», çí àèüí áòþ÷è á³èñüèí áò òàèòèèò òàòàð, ì ðèí èñó° ç èíçàèè. Í àòí ì³ñòü Ä. Óááá – áàòí ð «Áñáñá³òí ùíç; èí ñí ì áðàò³ç» (1578) – òàðàèòàðèçó° «áí³ ì ðí áñüèèò ÷ áðèáñ³à» áçááàè³ ý è ì òñòèüì áí, ì³æ ýèè è «í àì à° æí áí èò òðèñòèýí ñüèèò ì ðèñòà-í èù»¹³. Í ì ñèáí áòü ì ì èñüèí áí èí ðí èý Ñ. Áàòí ð³ý áí èíçàè³à, èüá³áñüèèè èàòàèýí B. Ñáí í èí ñüèèè òàèíæ áí áí ðèòü ì ðí èíçà-

¹⁰ *Ñòí ðí æáí èí Ä. Ñòàòáí* Áàòí ðèè è áí áí ðí àñèàè èí çàèè. – È., 1904. – Ñ. 21 – 22.

¹¹ *Báí ðí èòüèèè Ä.* ² ñòí ð³ý çáí ì ðí çüèèò èí çàè³à. – È., 1990. – Ò. 1. – Ñ. 321.

¹² *Bèí ááí èí Í. Í.* Í àðèñ ³ñòí ð³ç ÒéðàÏ è ç í àèáááí³ øèò ÷ áñ³à áí è³í òý XVIII ñò. – È., 1997. – Ñ. 111.

¹³ Òàì æá. – Ñ. 116.

ðàç ó ñòàì ó áóààðè, / / Òí é ì ìæà³ ì ð³çàè ùà ì ì° óáàààðè...»²⁰.
 Àí ðà÷³, òàé òàèñò ì³ñòèàñý ýè ì³àí èñ ìà ìáí ìì ó ç ààáí³ ò
 ààð³áí ò³à èàððèé è «Èíçàè Ì àì àé», à «ìð³° ì òàèüí³ ñòü» òüí àí
 ñþæàòò ì àäçàè÷àéí ì ì ðì ì ì àèñòà.

Ì ì èüñüèèè³ ñòì ðèè Ç. Áóéö³è ì ì ýñí þ° òàèèè «ì àð³áí à-
 è³çì» òèì, ùí à òèðà;í ñüèà èíçàòòàí à³àðàçò àèèèíý ÷èì àèì
 òàðàð, ùí ç ðì áèèì ñì àòèè ò³÷ì þ ì ðàáí³ çàò³þ çòì üí àí à³èñüèí àí àí
 áðàòàðñòàà, èí ððà ñòàì ì àèè ñì ì ÷àèó «ì ì ì ááí àò³í ì àèüí ó ñì³ èü-
 ì³ ñòü³ ì à àèçì áààèí æì áí ì ç ðàè³à³»²¹. Òàè ñàì ì é à³ð÷èçì ýí èè
 àí ñè³áí èè Á. Ñàðà³é÷òè èí ì ñòàòò°, ùí ñòñì³ èüí ì ì ó é ì ì è³ðè÷ì ì-
 ì ó òñòðì° à³ Çàì ì ðì çüèí; Ñ³÷³ áóèí àèàñòèàá ì ààáí ì ý àñ³ ì à³èà-
 ÷àì, ì àçàèàæì ì à³à çò ì àò³í ì àèüí ì ç ðà ðàè³à³ èí ì ç ì àèàæì ì ñò³,
 ì ðààà àñòòì àòè àí òì ààðèñòàà²². Áàýè³ àí ñè³áí èèè, ñèàæ³ ì ì
 Í. Èóè³ø, àçàààè³ ñòèèüí³ òààðàèðè, ùí «ó ì àèøè àí³ ì ðì àñüèèèò
 èíçàè³à, çà çòì³ ì è³ ì ñòèí èòàì è, áóèí à³èüøà ñì³ èüí ì àí ç òàðàðà-
 ì è, ì³æ³ ç áóäü-ýèí þ ÷àñòèí þ ì ì èüñüèè-ðòñüèí àí ì àñàèáí ì ý
 Ì àèì ðì ñ³»²³.

Ì òàè, ì àà³òü ó Ò³ Ò ñò. àí ñè³áí èèè «à³à÷òààèè» àòì ì ñì ò³-
 àèüí ó àèèçüè³ ñòü òàðàð³ òèðà;í ñüèí àí èíçàòòàà ó ì ááí ì ì ó «ì áí-
 òàèüí ì ì ó ì ì è³» («çà çòì³ ì è³ ì ñòèí èòàì è»). Ì ðèí àà³áí ì ì ðèààà-
 òè ýè ðòñüèèè / òèðà;í ñüèèè è³òì ì èñàòü ñòààèà ó ì àèí «ì áí òàèü-
 ì èè» ì ðè÷èí ì èè ðýà òàðàð³ òèðà;í ñüèèè èíçàè³à, èí èè ì ñòàì ì³
 «øèí àò ñì àí ì èþ ÷èí èèè àí ðøà çèüò ì àí ðèýòàèàé àèáí çèüò
 òàðàð»²⁴. Àí ñòì àèí àí àèñí ì àèó ì ðèòì àèòü³ ñò÷àñí ì àí ñè³áí èòý
 Í. Òèí àáí èí, ì à àòì èó ýèí ç, ì ì àèí à «àí àí ðèðè ì ðì³ ñì óááí ì ý,
 ì ðèí àèí ì³ à èí ì óí³ èàòèáí ì ì ó ì ðì ñòì ð³ ðà÷³ Ì ì ñì ì èèòì ç, à ì ì æ-
 èèàí ì ì ÷àñòè é Èðèì ó, ì èðàì ì ç, Òóí èò³í ì àèüí ì ñì àò³àè³çì àáí ì ç

²⁰ *Èàùáí èí Á. Ò. Í ì ì ááí ì ý ì ðì ñèàáí à Á³èñüèí Çàì ì ðì çüèà ì èçì áà. — È., 1992. — Ñ. 267.*

²¹ *Wóicyk Z. Dzikie pola w ogniu (O Kozaczyńie w dawnej Rzeczypospolitej). — Warszawa, 1968. — S. 19.*

²² *Ñàðà³é÷òè Á.². ²ì áí àí Á³èñüèà Çàì ì ðì çüèí àí. Òèðà;í ñüèà èíçàòòà à ì³àèì àðì áí èò à³áí ñèí àò XVI — ñàðààèè è XVII ñò. — È., 1991. — Ñ. 3.*

²³ *Èóèèè Á. Í òì áááí èà ì àèí ðì ñèèè ì ò Ì ì èüøè (1340 — 1654). — Ì., 1888. — Ò. 2. — Ñ. 3.*

²⁴ *Áàðèèèàáí àñèàý èàòì ì èñü // Ì ì èí ì à ñì àðáí èà ðòññèèè èàòì ì èñàé. — Ò. 32. — Ì., 1975. — Ñ. 187.*

á³áí í á³áí í; ³í òí ðí àò³; í ááðÿä ÷-è ì í áéí à. Í à æàèü, í à Ááèèèí ò
Éí ðáí í³ çí áñ³í í à í áðáéí àèèñÿ àáí ³í ñòðàðèéáí í þ ðòòéí í þ.

Ðaçíì ³ç ðèì í à ì í áéí à ñòááðäæóááðè, ùí οέδα;í ñüéá έί çàòò-
ái áóéí ò³έéíì ³ááí ðè÷í à ò þððéñüéí ò. Áάæá ñàì á í à οέδα;í ñüéí-
ì ó 'ðóí ò³ óáé ñí ò³αεύí έέ óái ñì áí Ñòáí ó àèÿáèáñÿ í áéá³εüø
æéáò÷-èì. Éð³í òüí αί, í çàì áðá÷-í έì ³ óá, ùí ò³εüèè çáááÿέè
οέδα;í ñüé³έ «íñ³έ³έ íñííá³» í à Ááèèèí ò Éí ðáí í³ áéí έέéí í á
ì áí ø óái ñì áí áèüí à óóái ðáí í ÿ – Ñ³÷ Çàí í ðí çüèá. Ó έí ÷í αί ò
þððéñüéí ò έί çàòòá³ óá áóéí í ðáèðè÷-í ì í à ì í áéèáéì. Óí÷-à é
í à Çàí í ðí ææ³ áóá αί ñèòü á³á÷-óóí έì «ñò³ái έέ αί έéá» í áðááóñ³
ó á³éñüéí αί ò ò èñòáòòá³, í í áóó³, í ðááí ³çáò³έí έò óí ðí áò. Í ðè
òüí ò Ñ³÷ í à ì í áéà ñòáðè é ñòóí «í àò³í í áèüí í þ» ðí ÷-à á óí ò,
ùí í à Ááèèèí ò Éí ðáí í³ ³ñí óááèè áèáñ³ ³çáéí í è òá çáéí í ñì ³ð-
í í ñò³ æèðò³áÿεüí í ñò³. ² óá áóéí çðí çóí ³έí òí αί ÷-áñí έì έ þáÿì.
Çááááéí í òí ÷-à á έί çàòüéí αί í à ùááèá, ÿέéé í αί ðéé³í ò³ XVIII ñò.
ùà í àì 'ÿòáá ÿé «áí þááèè çà ñòáðí áéí è», έí ððá «ì àèá ñái; í ðááè-
éá αί; í ñüé³ óá ðí çóí í í έ³ðè÷-í έέ»²⁷.

Í áñàì έ³í áóü òí ð³έíñÿ á òí ðéí òðèñÿ ùà í αί í αί çí áñ³í í á
ái ñé³áæái í αί áñí áèòò αί έéáò çí έðái à í à áóí τññ ò³αεύí³ ððái ñ-
òí ðí àò³; οέδα;í ñüéí; ñí³εüí ì ðè á í áð³í á í áðáòí áó αί ðái í üí αί
í í αί αί ÷-áñó. Í í áá éáá í ðí áèÿáè á áóí τññ ò³αεύí ñì ò í ðááí ³çí³
οέδα;í ò³á ááÿέèò áéái áí ò³á ì í ááé³ έðèì ñüéí òáðáðñüéí; ááðæáá-
í í ñò³, í áðááóñ³ ò έí í òáéñò³ áái çè á ñáðááéí³ XVII ñò. Óέδα;í ñü-
éí; έί çàòüéí; ááðæááè. Áάæá í áá³òü çà, òáè áé ì í áèðè, í áðøí αί
í ááèèæái í ÿ αί áí áé³çó ò³ò; í ðí áéái è, óáé αί έéá, í à í áø í í áéÿá,
ðáèü³ óí í áèñòóí á³ á ì áæáò ááðæáái òáóí ð÷-í; í áðááéái è οέδα;í-
ò³á. Á³εüøá òí αί ì í áéí à ñòááðäæóááðè, ùí ñàì á Éðèì ñüéá óái ñò-
ái ÿé ááðæááá ñòáèá Óáèðè÷-í í ñí í αί έì áç³ðòái ááðæáái έòüέèò
òñòðái έ³í ü οέδα;í ñüéí αί έί çàòòáá, ùí, ç ³í òí αί αί έó, çí áñ³í
í à çàì áðá÷-ó³ αί έéáó ááðæáái í; ì í ááé³ «øéÿòáòñüéí-ðáñí óáé³-
éái ñüéí;» Í í έüü³. Áí αί í ÷-áñ, øáèèøá çà áñá, ñàì à í áðái éáóái í ÿ
òèò ì í ááéáé ó έί çàòüéí ò ñí ò³óí³ çóí í áèéí ò³ áñ³ ñí áòèò³÷-í³
òí ðí è òá í à çí áñ³í αί ñéí í áè³ ³í ñòèðòòè έί çàòüéí; ááðæáái í ñò³.

²⁷ Έñòí ðèÿ ðóñí á. – Έ., 1991. – Ñ. 242.

áèèæáí èà èþàè ì ðèáí àí ðÿò, à ÷àðí ùà þðòí àùà èþàè í à çàòí òÿò, è òí ààèí í èèàèè ì è ì àðàì è ñààèáí í í à áóáàò»³³.

² ÿèùí óèðà;í ò³, ùí í à àèèèèèà⁰ ñòí í ³â³à, í à çàí í çè÷óáàèè ì àðàí ³ñè÷í êðè ñüèí òàòàðñüèó ì í ààèü ààðæàáí í ñò³, òí ì ³æ-ñí ³èüí í òí³ áçà⁰ì èí è àñà æ òàèè ì í çí à÷èèñÿ í à í ì ÿà³ ¼ ààÿèèð áèàì áí ò³à ó ì í ààè³ ààðæàáí í ñò³ èí çàòüèí; ² òà, í àí àáí í, ñòàèí í àðàáòñ³ í àñè³àèí ì ñí ³èüí í àí ì ³ñòàðí çàèðèó òà àáí í í è³òè÷í àí í ðí ñòí ðó, ùí àèì àààèí «ùí àáí í í àí ì èáá³ñòèòó» á³à «á³òàé Í í-èÿ» ç í áí ò èí àí ñòí ð³í ³ í ñí áèèáí à àí ³òáí òð³, ùí à ñáí þ ÷àðáó çòí í àèþààèí í àáí³ çàèí í ì ðí í ñò³ ó àèðí áèáí í³ èí ì í ðí ì ³ñí èó ì í ààèéè ñí ³àæèòòÿ, ááç ÿèèòó í àí í æèèèè àóèí á «àèèèèèí í ÿ» à í ðí òáñ³ ì ³æñí ³èüí í òí³ èò áçà⁰ì èí í à Áàèèèè ò Èí ðáí í³. Í à í àøà àèèáí èà í àðàèí í àí í ÿ, ì í ààèüø³ àí ñè³àæáí í ÿ à ò³é ì èí ùèí³ ì ðèàáàòóóü àí á³èüø àèààæáí³èòò ðàçòèüòàò³à³ àèñí í àè³à. Áí-áí í ÷àñ ñè³í à çàí àðà÷áí í ÿ ì ÷àèèáí èò ùà àèÿ ñó÷àñí èè³à àí àèí³é í à ì à⁰ ì ðààà í à ³ñí óááí í ÿ.

³³ Òèò. çà: *Ñí èí àù, á Ñ.Í* . Èñòí ðèÿ ðí ññèè ñ àðàáí áèøèò àðàì ,í à 15 èí . – Èí . 6. – Ì ., 1961. – Ñ. 412.

ЧЕРКАСИ – ОСНОВНИИ ОСЕРЕДОК

Р і єü³ çí à÷áí í ý ì³ ñòà ×àðèàñè ÿè ì ñàðààéó Òí ðì óàáí í ý óèðà¿í ñüèí àí èí çàòòàà í³ èí èè í à ì³ ààààèèñý ñòì í³ áó ç áí èó³ ñòì ðèè³ à. Í áí àè, ÿè öà í à ì àðàáí èñàèüí î, àí òà-ì àð í à³ ñí ó⁰ ñí àó³ àèüí î àí ñè³ àèáí í ý, ÿè à á³ èüø-ì áí ø àñàá³-í î ì ðì àí àè³ çóààèí, ùí ñàì à çòì í àèèí óàè³ ñòì ðè-í èè Òàèò³ ÿè à ì³ ñòà áí í ì ñ³ àà⁰ ÿè á³ ñòì ð³; ì³ ñòà, òàè³ àñ³⁰; Óèðà¿í è çí èðàì à. Ààæà, í àçààæàð÷è í à òà, ùí óèðà¿í ñüèà èí çà÷-èí à áóèà ì ðèñóóí ý é ó ààààòüí ò³ í øèò òí àí ÷àñí èò ì³ ñòàò³ ì³ ñòà÷-èàò Í àááí³ ì ðýí ùèí è òà Í í à³ èü, àñà æ òàèè, í à ì àøà àèèáí èà ì àðàèí í àí í ý, èí òðà ì è ñí ðì áó⁰ ì àí àñàòè ó öüí ì ó í àðè-ñ³, ñàì à ×àðèàñàì í àèàæèòü ì ñ³ áí à, ì àðøí ðýáí à çí à÷áí í ý ó ááí àç³, Òí ðì óàáí í³, ñòàì í àèáí í³ òà ðì çàèòèó èí çàòòàà, ì ðè÷ì ì ó à óñ³ ò èí àí ñòðóèòóðí èò Òí ðì àò³ ì áí òàèüí èò àèýààò, ³ ì àðà-óñ³ ì á³ ì ñòàñ³ ì³ ñòà ÿè «ì àðàðèí ñüèí àí» ÿàðà öüí àí óí³ èàèüí í àí ÿàèùà ÿè óèðà¿í ñüèí; òàè³ ñà³ òí àí; ³ ñòì ð³; Òèì á³ èüøà ì í à³ áí èè àèóáí òí àáí èè àí àè³ ç àèòóàè³ çó⁰ öñý ùà é ç í àèýáó í à çàèèèè, çðí àèáí èè í à ì ì ÷àòèò 1990-ò ðð. à³ àí ì èì àí ñè³ áí èè ì èí çà÷÷-è ì è. **Р**. Í èòèèì : «Í ñí àèèàó óààáò òðààà ì ðèà³ èèòè èí çàòüèè ñòì ð³ í èàì á³ ñòì ð³; èí í èðàòí î àí èðàð ÷è í àñàèáí î àí ì óí èòó»¹.

Í àñàì ì àðàà àèà³ èáí í ý ×àðèàñ ò ñòàòóñ³ ì ñí î àí î àí ì ñàðàà-éó Òí ðì óàáí í ý èí çàòòàà áóèí çòì í àèáí ì ñí àòèò³ èí ð àáí àðàò³-ì î àí ðì çàòóóááí í ý à XV ñò. ÿè ì ñòàì í üí àí ì ðèèí ðáí í í í àí ì³ ñòà í à ì³ àáí³ Àèèèè àí èí ÿç³ àñòàà Èèòí àñüèí àí àáí æ ÿè à³ àçí à÷-àà ñó÷-àñí èè – «ì ñòàì í ý èèòí àñüèà Òí ðòàöý»². Àí àí ì ÷àñ òà çòì í à-

¹ Ì èòèè **Р**. ñòì ðý óèðà¿í ñüèí àí èí çàòòàà: àèòóàèüí³ ì ðì àèáí è àí ñè³ àèáí ü // Èè¿àñüèà Ñòàðí àèí à. – 1992. – ¹ 3. – Ñ. 6.

² Èèòáèí Ì èòáèí. Í í ðààò òàòàð, èèòí óààà è ì ñèàèòýí // Ì àí óàòü, ì óí ì ñý ùèàñý è èñòí ðèè **Р** àí í é ðòèè. – Àçüí. 1. – È., 1890. – Ñ. 7.

Ç ³íøíáî áíêó, íáyáí ³ñòü íáçañáèáí èð çàì àèü ì àéæá ç òñ³ó áíê³á çóì íâèþáàèà ì ñò³éíó ðóðèèá³ñòü èíðáíí³á èðàþ. Õí÷à ùá ç XIV ñò. ì³áááí í èé èíðáíí àèçíà÷áañý ìáðáçó çà ×áðéañá ì è. Õàè, ³ á 1533 ð. ÷áðéañüèèè ñòáðí ñòà Í ñòá³é Ààøè-âè÷, ì íâ³áì ì èýþ÷è ààèèèíáí èí ýçý èèòíáñüèíáí ì ðí íáñòóí òàòàð, ì èñáà, ùí ì ñòáí í³ «...íò çàì èó ì áøíáí ×áðéañ ò ððèí áàòà-òè ì èèýò ñòíýò, ì íáèèçó áðáí èò ì áí ùñòáà ì áøíáí ààèèèíáí èí ýçüñòáà Èèòíáñüèíáí»⁷. Õàèòè÷íí ñòáè³ñòü èíðáíí³á çáàáçí à÷-ó-áàèè èèøá ì ñòáá³ çàì èè, à á³àòàè, ñàì à ÷áðéañüèèè çàì ì è ýè ì áèí³áááí í³øèè – Õíðí óááá ì³áááí í³ èíðáíí è ³ ñòáðí ñòáá, ³ èí ýç³áñòáà.

Áèañí á ñàì à ì³ñòí ðí çàòøí áóáàèíñý ì áàèíèí çàì èó, «íòí-÷áí à çàè÷áèí èì ì ñòðíáí ì », ýè ñá³÷èòü èþñòðáò³ý 1570 ð.⁸ Áóáè-èè òíáí ÷áñí èò ì áøèáí ó³á òàèí æ áóèè ì ðèñòí ñí ááí³ áí ì áí ðí í è, òíì ó á ñò³íáò ðí áèèèñý àì áðáçóðè àèý áàðí àò ³ áàè³áí èòü⁹. Í ðè÷í ò áí áí áí àèüí ó çáðíþ, á òíì ó ÷èñ³ ðóøí èò³ òà ì ì ðí ð, áèáí òí áèýèè ì á ì³ñò³. Ñèàæ³í ì, ó ×áðéañáò ì áðøí; ì í èí áèí è XVI ñò. áæáðáèà çáò³èñóáàèè áàðí àøá Áí ðí í ó¹⁰. Á³àòàè, ì ðáàèé Á. Ñèíáèá, ñòááðáæóþ÷è, ùí «ì³ñòí ×áðéañè, ç áí ñí ì áàðñüèè çàì èí ì ì ðè ì ùí ò, áýéóþ÷è ááí áðáò³÷è ì ³ ì è³òè÷è ì òí ì áàì, áðáèí áí ñèòü ì ì áàæí ó ðí èü á ñòí ð³; ì³áááí ì ì; Õèðá; ì è çà ÷áñ³á Èèòíáñüèí-ðóñüèí; áàðæáàè»¹¹.

Áí áðá á³áì ì, ùí öý «ì í áàæí à ðí èü» ×áðéañ ì í èýáàèà á ì áí ðí í³ áñ³; Èèòíáñüèí-ðóñüèí; áàðæáàèè á³á ì áí áá³á òàòàð Èðèí ñüèíáí ðáí ñòáà, à ì òæá, ì³ñòí ì áèí ùá é áèí ýòèíáá ááí ì í è³-òè÷í á çí à÷áí ì ý á ó³é áí á³¹². Í ì-ñòó³ ×áðéañüèè ñòáðí ñòáí ýáèýè ñí áí þ ì áèí³áááí í³øèè ñòáí í áèè ì èàòáàðí, ýèèè ì áðøè ì ì ðèè-

⁷ Áèü, íòííñýüèáíý è èñòí ðèè Çáí ááí í è ðí ñèè, ñí áðáí í ùá è èçáí í ùá Áðóáí áðáòè-áñèí è èí ì èñèáè. – Õ. 2. – Ñí á., 1848. – Ñ. 220.

⁸ Áðèá Þ áí-Çáí ááí í è ðí ñèè, èçááááí ü è áðáí áí í è èí ì èñèáè àèý ðáçáí ðá áðáí èò áèòí á (Áæ³ – Áðèá Þ ÇÐ). – x. 7. – Õ. 3. – È., 1905. – Ñ. 11.

⁹ ×áááí Á.Ð. Áèòí èè (Ñáðááí ° Í íáí³í ðí á³ý ç í áèáááí³øèò ÷áñ³á ì ñáðáàèí è XVII ñò.). – ×áðéañè, 1994. – Ñ. 133.

¹⁰ Áðèá Þ ÇÐ. – x. 7. – Õ. 1. – È., 1886. – Ñ. 80.

¹¹ Ñèíáèá Á. Í àì ñòí èèè, áàðæáàò³ ñòáðí ñòè áí ñí ì áàðñüèíáí çàì èó ×áðéañüèíáí á èí³ ó XV³ á XVI áá. – È. [Í óáèòèá ç æóðí áèó «Õèðá; í á»], 1907. – Ñ. 1.

¹² Ááó. Í òí òá àèá. Í èæ÷á á ì áðèñ³: «Áí ì í è³òè÷í³ ðáí ñòí ðí áò³; òà Õí ðí óááí ì ý ì í è³òè÷í³ ñàì ì ñò³éí ì ñò³ èí çáòáà».

ì àà í à ñàáà òáàðè òàòàðñùèèò çàáí í³à. Òì ò ò ì íæá í ì í ñ ì à èòèèñù
 ³ç ì í èññùèè ì ñò ì ðèè ì Ë. Ì òèàñùèè ì , ýèèè í àçèàáà òð çàì èð
 «á³èí àá ì í áí èí àèñùèí»¹³. Ì ì ñò³èí à òðèáí àá à ðáá³í í³ Ò³èñòáàèàñý
 é ó ñàðáàèí³ XVII ñò.: «Ò òèò èðàýò ñò ì ÷ è í àá³òù òèñý÷ à àí; -
 í³à í à ì í æá ì ì ÷ òáàðèñý ñí ì è³èí í», - à³àçí à÷ àá ì ÷ àáèààòù¹⁴.
 Áí áí ì ÷ àñ í á ° òà° ì í èòàð, ù ì àèàáà èí ýç³àñòáà, à çáí áí ì³
 èí ðí è³àñòáà áóèà í àñí ðí ì í æá í ð áí ì ì ì ñò è ì³ ñòò òà ðáá³í í ó à
 í áí ðí ì³, à á³àðàè, çàòèñí³ Òóí èò³; ì í èèàáàèèñý àèí ýòèí áí í á
 ì³ ñòááà í àñàèáí ý, ýèà òàè ÷ è³ í àèòá çì óóáí à áóèí àèòá ððáàðè
 ç-ì ì ì³ æ ñàáà ì ðááí³ çàò³èí ó ñòðóèòóðó.

Çðí çòí³ èí, ù ì ì í á³áí à «áí èúí èòý» ì ðèàáàèðáàèè à èðàè
 ì áòèáí ò³à³ í òèò ì³ ñò³ èðà;í. Òý ì àñòáàèí à áàçñò ì³ áí ì áóèà
 ì áí³ òð ç ì áè³ ñò ì òí³ òèò ì ðè÷èí ì ì ýàè òèðà;í ñùèí áí èí çàòòàà,
 ýèà ñèèàáàèè èðàè à³èúí³ òà òàè³, ù ì í á àèçí ááàèè ì áá ñí áí ð
 æí áí ì í ñ àáí³ ì³ ñòðàòèáí ì í ì ò³ ò³ çò. Ì ñè³èúèè æ ó ñí àòèò³÷ í èò
 òí ì áàò ì áèá³èúò ñí àòèò³÷ í à ì í èí æáí í ý çàèí àèè ñàì à × àðèàñè,
 ì ì ñò³èúèè ñàì à á ì àæàò òüí áí ì³ ñòà èí çàòòáí ì ááòèí ì áéýñèðáá³-
 òí áí àèðàçò ì í àèò ñí ò³àèúí èò ðáàè³ è ó Ì³ áááí í³ è Èè; àùèí³
 è³ í òý XV - ì ì ÷ àòéò XVI ñò.

Ì ì ì ðè çí à÷ í ó ñò ì ð³ ì áðàò³ ð áí ñè³àæáí ù ááí àçè òüí áí ýàè-
 ùà, áí ñè³áí èèàì³ á ì òáí àð í á ááàèí ñý á³èòè á³èúò-ì áí ò³ àèí ì áí
 ì í àèýáò. Á ð³ çí³ ÷ àñè èí çàè³à àèáí àèèè ç òí çàð, ÷ àðèàñ³à, áðí á-
 í èè³à, òàòàð, àèà çáí áí ì ñòàèí çðí çòí³ èí, ù ì ì í á³áí³ ì³ áðí àè °
 òèáí èì è¹⁵. Bè àè òàì í á áóèí, áàçí àðà÷ í èì ° òà, ù ì³ ááý èí çàòò-
 áà, ýè ì ðí òá èòèí ñý ó ì ì ì áðááí ù ì ì ó ðí çà³è³, ì áðí àèèàñý à
 Ñòáí ó³, ì í³ áí ááòèñù³ ç áááí ì àèèí ðèñòí áóááí èì³ ì³ ñèòòóòí ì
 ì ðèèí ðáí ì í ì í ñ à³èñùèí áí áí ì àñàèáí ý, ì ì ÷ àèà ðáàè³ çí áóáàðèñý
 í á ì³ áí³ ÷ ì ì ò ó áí ò³ Áàèèèí áí Èí ðáí í ó¹⁶ é í àñàí ì áðáá í à × àðèà-
 ùèí³. Ñàì à òí ì ó, ýè ñí ðáááàèèáí çàóáàæò° Á. × áááí, ì³ ñòááà
 í àñàèáí ý á ñèèò³ ñò ì ðè÷è èò òí ì á ñòàèí òáí òðí ì òí ðí óááí ý ý
 ³ èí ì ñè³ààò³; òüí áí ýàèùà¹⁷.

¹³ Pułaski K. Dzikie Pola // Pułaski K. Szkice i poszukiwania historyczne. - Kraków, 1887. - S. 4.

¹⁴ Áí ì èáí Á³èí Ë. Áá. Ì ì èñ Òèðà;í è / Ì áð. ç òð. - Èúá³à, 1990. - Ñ. 38.

¹⁵ Áàò. ì ðí òá àèà. à ì áðèñ: «Ááí áçà³ ñí ò³àèúí à ì ðèðí áá òèðà;í ñùèí áí èí çàòòàà».

¹⁶ Áàòèáàè÷ ß.Ð. Òèðà;í à í á ì áæ³ ì³ æ Ñòí áí ì³ Çàòí áí ì (XIV- XVIII ñò.) // Çàí èñèè í Òò. - Èúá³à, 1991. - Ò. ÑÑÓÓ²². - Ñ. 39.

¹⁷ × áááí Á.Ð. Àèòí èè... - Ñ. 101.

Í àéÿñèðàà³øèì òìì ó ì³àòáððáæáííÿì ° òà, ùì àñ³ ìáðø³ çáààèè ìðí òéðà;í ñüèèð èíçàè³á ò áæáðáèáð ìíá'ÿçòðòù çò ó ìáðø³ ÷áðáð³ ç ×áðéàñàì è. Òàé, ó ìáðø³é ìð³ò³éí³é çáààð³ á³á 1492 ð. èðèì ñüèèè òáì ñèáððæèàñÿ áàèèèì ò èíÿçð èèðì àñüèì ò ìðí ìáì áà èíçàè³á³ ç ×áðéàñ ìà Õÿàèíð. Àèì ðáàáì áòð÷-èñü, Ì èàèñàì áð á³áì èñàà: «...÷áðéàñ³, ìðèèøíáøè Áí³ìðì, ì³á Õÿàèíáð ÷íááì òá³é ðíçàèèèè.., à ì³ñèÿ òíáì ì³á Õÿàèíáð ÷áðéàñ³ áçÿèè áàñÿòíè èííáé³ òðüíð ÷íèíá³è çáàðáèè ç ñíáìð...»¹⁸. Ó 1494 ð. áæá ì ññèíáñüèèð ì ññè³á ìáððèèì òà, ùì «...èç ÷áðéàññèí-áí áíðíáèá èíçàèè ìíðìèèè [íáøè èíáèè], áñá ìíèì áèè (á³á³-áðáèè. – È. ².), ìáøà ìñòà[áè]èè...»¹⁹. Í ðè÷ì ò, çà ññèíáàì è òèð ì ññèíáèò³á, òà áóèè «÷áðéàñ³», ÿèèð ì÷íèðáàá «Áíáàáì, ÷áðéàñèèè áíááì áèá» (ì á áòì èó Ì . Áððòáññüèíáì, èíÿçü Áíáàáì Áèèì ñüèèè²⁰). ×áðéàññüè³ èíçàèè áóèè ì ðè÷áðì³ òàèíæ áì ñòèè÷íè ç òàòàðàì è ó ì èçíá'ÿð Áí³ì ðà áçèì èó 1502 – 1503 ðð. Çíèðàì à, èðèì ñüèèè òáì ì ìá³áíì èÿá ì ññèíáñüèèì ò èíÿçð, ùì «÷áðéàññè³á èáçàèè, ñíáèì à÷èàñÿ, òàð áíñòáé (òòò ì ññèè ç Èàðè. – È. ².) áñáð ìíáèèè è èóì ù áñá áçÿèè; è ñááì èáðá... á ×áðéàññòáð òà èðáè ì á áüèè, áááàèè...»²¹. Í ðè òüíì ó ò³ æ ì ññèè ìðìííì óáàèè òáì ó, «÷íáü ìáì ìá ìá ÷áðéàñü ðàòü ì ññèàòü...»²², à ìòæá, áæá ñò÷áñì èèè ÷óáíáì ðíçóì³èè, ùì ñàì à òà ì³ñòì ° ìñííáì èì ìñá-ðáàèì òéðà;í ñüèèð èíçàè³á.

Òàé, á «Ì ìèñ³ Ñáðì àò³;» (1578) ÷àè³éóÿ Àèáñàì áðì Áááì ù-;í³ á³áçì à÷áòüñÿ: «Ì à ì³áááì ù á³á Èè°áà ° ì³ñòì ×áðéàñè, æèòáè³ ÿèíáì ìáçèááðòüñÿ ÷áðéàñòÿì è (Circasci)... Õà òíðì áð³ òà áí èíá-í è÷³ èðáè, ì áéæá ááçì áðáðáì ì áííè è áìððòü ç ìáðáèì ñüèèì è òàòàðàì è»²³. Ç³ ñáíáì áíèó, ì ááááì áç³ Á³éíì Áíìèàì á³áçì à÷áà: «ß áà÷èà òà ì³ñòì á òñ³é èíáì áàèè÷³, ñðáè ñòìáèèèñÿ èíçàèè

¹⁸ Puiaski K. Dzikie Pola... – S. 19.
¹⁹ Ñáì ðí èè ÈÐÈÌ . – Õ. 41: Ì àì ÿòì èèè àèì èì ì áðè÷áèèèð ñí ì øáí èè Ì ì ñèì áñèì áí áí ñóááðñòáà ñ Èðì ñèì è è Ì ì áèñèì è ìðááì è è ñ Õððòèáè. – ×. 1. – ÑÌ á., 1884. – Ñ. 194.
²⁰ Áððòáññüèèè Ì . Ñ. ññòì ðÿÿ Õéðà;í è-ðòñè á 11 ò, 12 èí. – Õ. 7. – È., 1995. – Ñ. 83.
²¹ Ñáì ðí èè ÈÐÈÌ . – Õ. 41... – Ñ. 467.
²² Õàì æá. – Ñ. 539.
²³ Guagnini A. Sarmatia Europea et Asiatica Descripto. – Cracovia, 1578. – P. 45; Õèð. çà: Ì áèèáàèèí Á. Ñ. È ì çàòüèá òðèñòèÿì ñüèá ðáñì óáè³èá (Çáì ìðì çüèá Ñ³÷³ ó çàð³áí ì³áðì ì áèñüèèèð ññòì ðèèí-è³áððáðððì èò ì àì 'ÿòèáð). – È., 1992. – Ñ. 57 – 58.

í ³ñëý áí έί άέò í í òí á³á; òóò í áá³òü í ðí æέää° çí ³έ áái άðäέ [ááòü-í áí]»²⁴. Í à öüíì ó æ í áái έί ώóääá ó 1631 ð. ³ η°áñüέέέ άί °άί άá Ñ. Ñòð°øí °á: «À á έί òí ðüò áá, áí ηóááðü, áí ðí áέáð... έί çáέέ æέέέ í í áàí íì, è í úí á áá, áí ηóááðü, òá áñá έί çáέέ έñ òáð áí-ðí áέí á έáóò á ηóí á έ ááòì áí ó... è ò έί çáέέí á áí ðí á á ×áðέá-ñü»²⁵. Í áòì í ³ñöü ó 1632 ð. έί çáέ ²áái Í ááέí á í í á³áí í έýá í òέέá-έüñüέí ò ó áí °άί á³, úí «ááòì áí áá ÷áðέáññέί έ, Áí áðáέ Á³áái έί, æέέááò á áí ðí áá ×áðέáñáò, à ηái ðó áá ÷áðέáñíì í ðέ í áì í áò»²⁶.

Óñá³áíì έþááέέ òáέá çí à÷áí í ý í ³ñòá ³ í ³çí °ø³ áí ηέ³áí έέέ έί çá÷÷έί έ. Òáέ, úá ááòí ð «³ñòí ð³; Ðóñ³á» ó XVIII ηò. í áðáέí í ó-ááá, úí áέý óέδα;í ó³á ×áðέáñέ áóέέ «áέáái úì έó áí ðí áí Ì ..., ááá Ááòì áí ð ðóñέ³á ðáçέáí ááέέ è áúέ ááðòí áí úέ ðέðáóí áέ ηáέ çáì έέ»²⁷. Ó í áðø³έ í í έí áέí ³ Õ²Õ ηò. Ì . Ì áðέááέ÷ òáέí æ çá-çí à÷áá, úí «Ááòüì áí ó í ðέçí à÷áí í áóέí í ³ñòáí áðááóáái í ýì í ³ñòí ×áðέáñέ í á Áí ³í ð³», à «ç³ áñòáí í áέái í ýì Ááòüì áí ηüέí; ηòí έέó³ á öüíì ó í ³ñó³», óέδα;í ó³ «í ðέðè àέέ úá á³έüòá í ðááá í á í áçáò έί çáέ³á»²⁸. Ó ηái þ ÷áðáó ³ Ì . Ì áέñέí í áέ÷ í áçέááá ×áðέáñέ «í áðøí í ÷áðέí áέí ðí çñáái έέέí έί çáòòáá óέδα;í ηüέí áí»²⁹. Ì . Éí η-òíì áðí á òáæ çáçí à÷áá, úí «ýäðíì έί çáòòáá ηòáέέ ×áðέáñέ ç çò-í³í è áí έí ηòýì έ»³⁰. Çáí áíì ³ Í . Éóέø á³έóí á áέñí í áέó: «...á³έñ-í í í ³ñòí ×áðέáñέ áí ÷áñ³á Õì áέüí έöüέí áí áóέí í áέá³έüò í έί çá-÷áí έì í ³ñòí ç óñ³ò í ³ñò í ³ááái í í ðóñüέέó»³¹. Í à òíì ó æ í áái έí-ώóááá ³ á³áíì έέ áí ηέ³áí έέ ×áðέáúέí έ É. Í í öέέááέ÷: «Áí ÷áñ³á Õì áέüí έöüέí áí ×áðέáñέ áááæέέñý áí έí í áí έì έί çáòüέέì í ³ñ-òíì »³². Í ηí áέέáá çí à÷áí í ý ×áðέáñ ýέ í ηí í áí í áí í ηáðááέó Õí ð-

²⁴ *Áí í έáí Á³έíì É. Áá. Í í έñ Óέδα;í έ... - Ñ. 33.*
²⁵ *Áí ηñí ááέí áí έá Óέðáέí ð ð ðí ηñέáέ: Áí έ. è í áó. á 3 ó. - Õ. 1. - Ì ., 1953. - Ñ. 110.*
²⁶ *Áέòü Ì í ηέí áñέí áí áí ηóááðñóáá, έçááí í úá Éí í áðáòí ðñέí έ áέááái έáέ í áóέ / Í í á ðáá. Í. Á. Í í í áá. - Õ. 1. - Ñí á., 1890. - Ñ. 409.*
²⁷ *Éñòí ðέý ðóñí á έέέ Ì áέí έ ðí ηñέέ. - Ì ., 1846. - Ñ. 19.*
²⁸ *Í áðέááέ÷ Í. Éñòí ðέý Ì áέí ðí ηñέέ. - Õ. 1. - Ì ., 1842. - Ñ. 9.*
²⁹ *Í áέñέí í áέ÷ Í. Í. Éñòí ðέ÷áñέέá í έñü à í έáçáέáò í ðέáí áí ðí áñέέó // Í áέñέí í áέ÷ Í. Í. «Éέááú ýáέέñý áðááí í ú áέέέέí ú...»: Áέáðáí ³ óέδα;í í çí áá÷³ óáí ðé. - É., 1994. - Ñ. 193.*
³⁰ *Éí ηòí í áðí á Í. Þ áέí áý ðóñü è έáçá÷áñóáí áí áí ηñóáí έý Áí ááái á Õì áέúí έóέí áí // Í òá÷áñóáái í úá çáí έñέέ. - 1870. - ¹ 1. - Ñ. 38.*
³¹ *Éóέø Í. Éñòí ðέý áí ηñí ááέí áí έý ðóñέ á 3 ó. - Õ. 1. - Ñí á., 1874. - Ñ. 52.*
³² *Í í öέέááέ÷ É. Ñέáçáí έý í í áñáέ, í í úò ðí áñóí í ηóýð Éέááñέí έ áóááðí έέ. - É., 1864. - Ñ. 611.*

ī oāāī ī ŷ ēī çàòòāā ā³āçī à÷aèē é ī īēūñūē³ ³nōī ḍēēē, çīēḍāī à Ā. Bā-
ēī ī īāñūēēē. Í à áóī éó īnòāī ī ŷīāī, «xādēaṅē ŷē ī aēī³āāāī ī³øēē
çàī ī ē ēī ḍī ē³āñūēēē... áóā ī aēá³ēūøī þ ī īī ḍī þ á øūī ī ó ḍāā³ī³
ḍā÷³ Ī īñī īēēōī ç³ ī āā ī āñō³ēüēē āāēēēā çī à÷āī ī ŷ, ŷēīāī ī à ī āā
ī āā³òū Ēēçā»³³.

Ī nī īāī ēī ³īāḍāēī ī ēī āæāḍāēī ī oóāī ḍāī ī ŷ óēḍāçī nūēīāī
ēī çàòòāā, ī à ī àøó áóī éó, nòāēī ī ³çūāī nòāī ī³āāāī ī ēó nòāḍī nòā
Ēēçāñūēīāī āī⁰āī āñòāā ³ā ī āḍøó ÷āḍāó ī ³nòā xādēaṅ. Ā ³nōī ḍ³ī-
āḍāó³ç; òāēēē ī³āō³ā çīēḍāī à ā³āñōī þāāēē Ī. Ēōē³ø³⁴ òà ². Ēḍē-
ī³ŷēāāē÷³⁵. Ōā ī³āōāḍāæóþòū ³āæāḍāēā. Òāē, nò÷āñī ēē ī īā³é
Ī. Ī ŷñāöüēēē ā³āçī à÷āā, ùī ēī çàöüē³ «çāḍāç ī à çēī oāāī ī ŷ ḍī çā³-
āāēēñŷ ī ī ī³nòāō āī āī ī³ā nāī çō»³⁶. Ó nāḍāāēī ³XVI nò. ēþnòḍāō³ŷ
xādēāñūēīāī nòāḍī nòāā òāēīæ çàó³ēñóāāēā ā ī³nò³ xādēaṅē, ùī
«īēḍī ī ŷ īnāēūó áīŷḍ ē ī àçūāī áūāāþò ó ī ēó ēī çāēē»³⁷. Ī āā³òū
ī à īī÷àòéó XVII nò. áā÷ēī ī: «...÷āḍēāñ 2000 ÷āēīāāē ī īøēē
āī ēç ī ī Āīāī ḍó, à nēāçūāāþò, ÷òī īī ē ī īøēē ī ī nāī ēī ī āñòāī
(óóó – ī³nòāī . – Ē. ²), āāā éóī æēāāē...»³⁸. Á³ēüøā òīāī, āī ḍī-
āīāæ īāḍøīç; īīēīāēī ē XVI nò. īó³ø³éī³ āīēóī áíòē ḍāāóēŷḍī ī
çāñ³ā÷óþòū çḍī nòāī ī ŷ ē³ēüēīñò³ ēī çāē³ā ³ī à èèøā ā xādēaṅāñ,
à é ó āñ³é Ī³āāāī ī³é Ēēçāùēī³, āā āī ī ē nòāþòū āāæēēāī þ ā³ēñū-
ēīāī þ nēēī þ.

Ī ḍē øūī ī ó, áḍāòē ó÷āñòū ó ēī çāēóāāī ī³ ī³ā áóäü-ŷēēē
ī áøēāī äöü ī ī ḍóá³æī ēó ī³nò, à ā³àòāē, ³nōī āḍā÷ēē ùīāī nī ō³āēü-
īīç; ī ḍēḍīāē óēḍāçī nūēīāī ēī çàòòāā āēāŷyāþòū ī aēī ī āññī aēòēā-
ī ēī ē. Ó nāī þ ÷āḍāó ī īā³āī à ī ī çāñòāī ī ā³nòū ēī çāē³ā nī ḍēŷēā òā
ī ḍēñēī ḍþāāēā, ī à ī àøó ī īāēŷyā, ēīāī īóī ḍī ēāī ī ŷ ā īēḍāī ó
nòñī³ēüī ó āḍóī ó, ùī, āò³ī, ⁰ ī ḍāāī àòī ī īēḍāī īāī āī nē³āæāī ī ŷ.

³³ Jablonowski A. Wstap. Ziemia Ruskie. Ukraina (Kijów – Bractaw) // Ýródła dziejowe.
– T. XX²²; Polska XVI wieku pod wzgľadem geograficzno-statystycznym / Opisane przez
A. Jablonowskiego. – Warszawa, 1897. – S. 81 – 82.

³⁴ *Éoēēø Ī. Ā. Ī òī āāāī ēā ī aēī ḍī nñēē īò Ī īēüøē* (1340 – 1654). – Ò. 1. – Ī.,
1888. – Ń. 47.

³⁵ *Ēḍēī³ŷēāāē÷ Ī. Ēī çā÷÷ēī à³ Āāòī ḍ³ā³ āī ēūī īñò³ //* *Æāḍāēā āī³ nñōī ḍ³ç; Óēḍāçī ē-*
ḍōñē. – Ó. 8. – Ēūā³ā, 1908. – Ń. 13, 16.

³⁶ Kronika Pawła Piaseckiego biskupa Przemyślskiego. – Kraków, 1870. – S. 46.

³⁷ *Āḍōēā þ çḍ.* – x. 7. – Ó. 1. – Ē., 1886. – Ń. 89.

³⁸ *Āī ēóī āí òē ḍī nēñūēēó āḍō³āā ç³nōī ḍ³ç; Óēḍāçī ē.* – Ó. 1. – Ēūā³ā, 1998. – Ń. 67.

ēāæī īnō³ oēḍāḷī nūēīāī ēīçàòòāā çóī īāēpāāēāñy āāī īīē³ðē÷ī èī ðīçàòòóāāī íyī ùā ā³ā ÷āñò āōī āæāī íy ō³⁰; ðaðēōī ḍ³; āī nēēāāō Āāēēēīāī ēīyç³āñòāā Èēōīāñūēīāī. Ī ðēēī āōīī, ùī ēḍēī nūēēē òāī Āāāē⁰-Ā³ḍāē áóā īāḍāēīīāīēē, ùī nāī ā ā ×ādēāñāō æēāā «āāēēēēē ēīyçū oēḍāēī ū»⁴³. Ī āī āē nēòóāō³y ēāḍāēī āēūī í çī³ī ē-ēāñy ī³nēy Ēpāē³ī nūēī; óī³; 1569 ḍ., ēīēē óāē ḍāā³īī áóā īḍē⁰ā-īāī ēē áaçī īnāḍāāī ūī āī Ī īēūñūēīāī ēīḍīē³āñòāā, ā āōyāī āííy ēīāī ó «īāḍī āíāí óí ó ā³ēí ó ç ēīçàòòāīī » nòāēī nāḍēīçí èī āāī īī-ē³ðē÷ī èī ðīḍāōóī ēīī⁴⁴. Ū īī ḍāāāā, óāē āñī āēō³nōī ḍē÷īī; ì è-í óāøēī è òāēīæ īīḍāāó⁰ īēḍāī ī; ḍīçī īāē, ā òī ī ó íā ì ā⁰ nī ēñēó íāḍaç³ ā í ūīāī çāēēēāēpāāòēñy.

Āī āē³çōp÷ē ì³nōā ×ādēāñ ó Òīḍī óāāī í³ oēḍāḷī nūēīāī ēī-çàòòāā, nē³ā çāāḍī óðē óāāāó é í ā ó÷āñòū ó ōūī ī ó ðī ðīōāñ³ ì³nōāāī; āāī³ ī³nōḍāō³; — ÷ādēāñūēēō nòāḍīñò. Ī nē³ēūēē æ ī³āāāī í³ nòā-ḍīñòāā Èēçāñūēīāī āī⁰āī āñòāā nēóāēēē nāī⁰ḍ³āī èī è āāāī īīñòā-ì è íā ì³āāāī íīī ó īīḍóá³ææ³, ì³nōāā³ nòāḍīñòē ā³yēē ÷āñòī nāī ī-ñò³ēíī. Çā³yçīē òīāī ÷āñī ēō ×ādēāñ ç³ nōīēēōāp áóā nēāāēēī³ íāī āāī èī, ā óā īīēēāāāēī íā ì³nōāāēō óḍyāī ēē³ā øēḍø³ òā ā³ā-īīā³āēūī³ø³ íāíā³yçēē, īīḍ³āī yīī ç³ī øēī è ÷āñòēīāī è āāḍæā-āē. ×ādēāñūē³ nòāḍīñòē ì òñēēē āāāðē íā ēēøā ðīḍī íāīḍīíó çāī ēó òā ì³nōā, āēā é āēēīī óāāðē nōāīā³ òā ìīē³óāēñūē³ Óóí ēō³; ì ḍē÷īī ó nāḍāā íāñāēāííy, yēā çāēēēī īīēēāāāðēñy ó³ēūēē íā nāāā. Ī īḍóá³æīēē nòāðōñ ×ādēāñ çóī īāēā ùā īāíó āāæēēāó Óóí ēō³p ì³nōāāēō nòāḍīñò — āēī ēīī āðē÷ī³ ā³āī īñēī è é ó ìāḍø ÷āḍāó ç Èḍēī nūēēī óāīñòāīī. Òīī ó āīñēōū nēī ðīī āðē÷ī èī āēāyēā⁰ òā, ùī ēḍēī ÷āī è³ íāí óāāēē óóóāøī ūīāī nòāḍīñò «÷ād-ēāñūēēē ēīyçū»⁴⁵.

Āīāī ì ÷āñ nī āōēō³ēā ḍāā³īí ó òāē ÷ē³ íāēøā nī íí óēāēā nòā-ḍīñò āī ò³nīī; nī³āī ḍāō³ íā ìī ÷āðēó XVI ñò. ç³ ùā ìīēīāēī³ āīāīē³ āī ḍōí èī ēīçàòòāīī. Ī nē³ēūēē æ īñòāí í⁰ Óīḍī óāāēīñy íāñāī īāḍāā ó ×ādēāñāō, ìīñò³ēūēē ì³nōāā³ óḍyāī ēēē³ñòī ḍē÷īī çāēīíīī³ḍīíī nòāēē ìāḍāēīí èī è ēīāī īḍāāī³çāōīḍāī è. Ā òī é æā

⁴³ Nāī ḍī ēē ÈḍÈĪ . — Ò. 95: Ī āī yōī ēēē āēī ēīī āðē÷āñēēō nī īøāī ēē ī īñēīāñēī āī āī nōāāḍñòāā n Èḍūī īī, íīāyī è è Óòðōēāē. — x. 2. — Nī ā., 1895. — N. 366.

⁴⁴ Podhorodecki L. Sicz Zaporoska. — Warszawa, 1970. — S. 19.

⁴⁵ Nāī ḍī ēē ÈḍÈĪ . — Ò. 41... — N. 542.

Í áí áí í ðàçí áí ðí èü +áðéañüèèò ñòàðí ñò ýè í áðøèò í ðááí³-
 çàòí ð³á èí çà÷÷èí è á³áçí à÷æañý é ó³ ñòí ðè÷³é è³òáðàóòð³, í ðè÷-
 ì ó í á èèøá á³ò÷èçí ýí³é. Çí èðáí à í á öüí ì ó í ááí èí øóáàèè ðàè³
 ì í èüñüè³ áí ñè³áí èèè, ýè Ä. Báèí í í ñüèèé⁵⁰, È. Í í ááí ðí ááöü-
 èèè⁵¹ òà³ í. Á³áí ì èé çí áááöü óèðàçí ñüèí áí èí çàòòàà Ä. Bàí ðí èöü-
 èèè ñòááðáæóááá, ùí ì ñí áèèáí +áðéañüèí ì ó ñòàðí ñò³ Í ñòàò³þ
 Äàøéáàè÷ó «áèí àèà ðí èü ýè ùí í á í ðááí³ çóóáàè èí çàöüèèè ñòáí,
 òí ì í í áí ø³é ì³ ð³ ñí èí ðèèè èí áí á⁰ äè í á ö³éá», ì ðè÷-ì ì ó «ýäðí ì
 ì áèí ðí ñ³éñüèí áí èí çàòòàà ñòàèè ì³ ñòà xáðéañè é Èáí³á»³ áæá
 ì ì ò³í «ì³ ñèý í èò èí çàòòáí, ì ñòóí í áí çðí ñòàþ÷è ÷è ñàèüí í, çàé-
 í ýèí Èèçañüèó, xáðí³ áñüèó, Í í èòáañüèó áóááðí³ç³»⁵². Í à⁰ ðàò³þ
 é Ä. Ñòí ðí æáí èí, í á áóí èó ýèí áí, í á ñòáàèí í þ, ùí çí³ óí èèà
 çá'ýçèè ì³ æ ñòàðí ñòáí è òà èí çàèáí è, áóèà ñèøááá ì ñòáí í³ ó ó
 «èí í áí èí èò èí ì áí ááò», ýè³ ááðáóáàèèñý äèý í òí ðí í è ñòàðí ñòèí-
 ñüèíç í áðñí í è ì³ á +áñ ì í çáí è, ì ì òí á³á³ äèý á³áàèðöý áí ðí æèò
 í áí áá³á í á çàí í è⁵³.

Í ðí óà, á³èüø ð³ñí³ øí ì ó çáèèæáí í þ èí çàòòàà ç +áðéañüèè-
 ì è ñòàðí ñòáí è í áðáøèí áæáèí ì ñò³éí á í ðááí áí í ý ì ñòáí í³ ó áí
 ðí çøèðáí í ý ñáí çò ì ðáà òà á çá³èüøáí í³ ì í áèí í ñòáè³ ì í áàòè³á.
 Áæáðáèà ì í á³áí ì èýþöü, ùí «ðóòàèè ñòàðèí ó» òà ì ñèèþáàèè
 óèñèè ì áñáèáí í ý ì ðáèòèèóáàèè ðàè³ +áðéañüè³ óðýáí èèè, ýè
 Í ñòàò³é Äàøèí áè÷, Äáñèèü Øèøéáàè÷, Í í èè³é Áí ðí ñòáè, Áí-
 äð³é Í ðí í ñüèèè. Çí èðáí à áí í è çàòí í èþáàèè³ óóí áè ì³ ùáí òà
 èí çàè³á, à ì ñòáí í³ í áá³òü ì í ÷àèè çááí ðí í ýðè ñàèèèñý á ì³ ñòáð.
 Ç³ í øí áí áí èó, óà ì ðèñèí ðèèí ì ðí óáñ òí ðí óááí í ý í èçí áí áí
 (çàí ì ðí çüèí áí) èí çàòòàà, à á³àòàè, ì í áèí à ñòááðáæóáàèè, ùí é
 Çáí ì ðí çüèà Ñ³÷ ì à⁰ çááý÷óáàèè, ðí ÷³ í á á ì ðýí ì ì ó èí í òáèñ³,
 ñáíç è í ýá³ í áñáí í áðáá ì³ ñòó xáðéañáí – ýè èí áí ì áøéáí öýí,
 òàè³ éí áí òí áí +áñí³ é ááí³ í³ ñòðáò³ç. Í ðè÷-ì ì ó ùí áí ì ñòáí í ùíç,
 òí ç çí à÷áí ý í í èýá⁰ í á èèøá á ì ñèèèáí í³ óðèñè³á, ýè³ ì ðèí ó-
 øóáàèè óóí áí èè³á çàèèøàèèñý çà ì ì ðí ááí è ö³èèè ð³é³ ì ñòóí í áí

⁵⁰ Jablonowski A. Starostwa Ukrainie w pierwszej połowie XVII wieku // Yródła dziejowe. – T. V. – Warszawa, 1877. – S. 22.

⁵¹ Podhorodecki L. Sicz Zaporoska... – S. 22 – 24.

⁵² Bàí ðí èöüèèè Ä.?, 2° ñòí ð³ý çáí ì ðí çüèèè èí çàè³á ó 3 ò. – Ø. 2. – È., 1990. – Ñ. 12.

⁵³ Ñòí ðí æáí èí Ä.Ä. Ñòáòáí Ááòí ðèè è áí áí ðí áñèèá èí çàèè: èññèááí ááí èý, ì áí ýòí èèè, áí èóí áí öü è çàí áòèè. – È., 1904. – Ñ. 27.

íá'οáí óáαδөнñý á íáí ó ãðíí à äáó, àεά έ όίí ó, ùí ñàì á ÷αδéαñüέ³ ñòà-ðíñòé ÷óáí αί ðí çοί ³εέ çí á-áí íý ñòáí ðáí íý á í εç³á'yó Áí ³í ðà á³έñü-έí αί; çàέí äé ááí çáí έó äéý í íñέéáí íý í ³áááí í έó έí ðáí í ³á äáðæááé.

Ñé³á í ðεáááααòé ³ áí áðá á³áíí έέ άεί äáí έ, έί έέ ó 1533 ð. Í ñòàò³έ Áαòéááε÷ í á ñáéí ³ áí ³ñ í ðí í í çεò³þ í ðí ñí í ðóáæááí íý óí ðòáó³ á í í í εçç³ Áí ³í ðà çáéý çáðéñòó á³á ðàððññüέéó í áá³á³á. Çðáòóí þ, í áì á° ñοί í ³á³á, ùí öý ³äáý áóεά á³áíí á ³ ÷αδéαùáí áì, ³ í ³ñòááéí έί çáéáí. Á³áðáé, ñàì á áí í έ ñòáéé çáñí í áí έéáí έ όí αί í í ñáéáí íý, ùí á³áíí á á ³ñòí ð³; í ³á í áçáí þ Çáí í ðí çüéá Ñ³÷. Óàðáéòáðíí, ùí áæá á í áðòíí ó í í έñ³ έί çáòòáá, ýέέé çáέéòéá όí αί ÷áñí έέ í í έññüέéé όðí í ³ñò Í áðòéí Á°έññüέέé, çáçí á÷áí í: «Í í ñí í έéó³, έí όð³ í á í εçó Áí ³í ðà í ðí æéáþòü έέòá áé³òéó, á í á çéí ó ðí çοί äýòüñý á í ³ñòá... ÷αδéαñé ðà ³í ³»⁵⁴. Óáééé í ðí í έ-ñáé ó á³áááéáí έó ³ áαçéþáí έó í ³ñöýó áóá áí αί έ³ í áááçí á÷έí ³ í í ñ³έí á çáððí çá ðàððññüέí αί í áì äáó ñí í í óéáéá όóí αί έέ³á í á'οá-í óáαδөнñý ó ááòáé ðà çáí áεòé όéð³í έáí ³ í í ñáéáí íý, ç ýέéó í í áéí á áóéí á³έüø-í áí ø áááéí á³ááéáαδөнñý. Çí έðáí á á³áíí í, ùí í á í í ÷áòéó 1540-ò ðð. ÷αδéáñó³ ñéáðæéééñý ááééέíí ó έί ýçþ έéòí á-ññüέí í ó í á ñáí αί ñòáðí ñòó Áí áð³ý Í ðí í ññüέí αί, ýέéé çááí ðí í ýá çì áóáóááòé ðáé³ «áí ðí äó³» á í εç³á'yó Áí ³í ðà, í á Óýñí έí ³ ðà Í ðáé⁵⁵. Áí ñεòü í ðεá³í áέüí έí ááðòí áεçí áòé έ óááðæááí íý í í έññüέí αί øéýòé÷á, ùí «Á³έññüέí Çáí í ðí çüéá ðáí ³ðá ð³έüέé á³έý ÷αδéáñ έí ÷óáéí»⁵⁶.

Ðáçíí ³ç ðéì, áí áðá á³áíí í, ùí «çáì í έ Áéøí áááöüέí αί » í á Óí ðòéó³ ùá í á áóá Ñ³÷÷þ ó έéáñé÷ííí ó ðí çοί ³í³ öüí αί ýáéùá. Í áðòí þ æ «òéí í αί þ» áóéá Óíí áé³áññéá Ñ³÷. Í ðε÷íí ó ááðòí çáóááæéòé, ùí αί όí αί óá áóá ÷αδéαññüέéé όóí á. Ðáá³çí ðé ÷αδéαññüέí αί ñòáðí ñòáá ó 1552 ð. çàò³έñóááéé ç-í í í ³æ ³í øéó έ «όóí á Óíí áóí áéó»⁵⁷, í á ýέíí ó áæá ðí á³ ó³έέíí í ³á áóòé í í ñòáá-éáí έέ ÷αδéαññüέéí έ έí çáéáí έ-óóí αί έéáí έ όéð³í έáí έέ «áí ðí-áí έ», ýέéé áæá çáí αί í í áðð³ñ ááçí í ñáðááí üí á Ñ³÷. Çðáòóí þ, ³ ñàì «áí ðí á í á Óí ðááóéí [í] í ñòðí áá έí ýçý Áí έòðéý Éááí í áε÷á

⁵⁴ Bielski Marcin. Kronika Polska. – Ó. 3. – Sanok, 1856. – S. 1385.
⁵⁵ Áðòéá þ Çð. – x. 7. – Ó. 2. – É., 1890. – Ñ. 372.
⁵⁶ Ñáí óáí ó³ý í ðí çáñí í έí ³í ý Á³έññéá Çáí í ðí çüéí αί í áí í αί í í έññüέí αί øéýòé÷á // í έéé þ. Á. Ááá í óáé³òéñé÷í³ óðáéòáéé í ðí í ðε÷έí έ í áó³í áέüí í -Áεçáí έüí í; á³έí έ óéðá;í núéí αί í áðí áó ñáðááéí έ XVII ñò. // Ó²É. – 1999. – 1 6. – Ñ. 125.
⁵⁷ Áðòéá þ Çð. – x. 7. – Ó. 1. – Ñ. 84.

Àèøíáááöèíáí » áóá àéíííí³÷íí çàèáæíèì á³á ì³ñòà xáðeàñè. Çà³áíí çàì èñó ðíñ³éñüèíáí è³òíìèñöý, á 1557 ð. «...ìèñàè èñ xáðeàñ... è òàðþ [ìíñéíáñéíí ó] èíýçü Äí èððáé..., ÷òí ìí ç Áíáíðà ñ Õíððèèèíáí ìñòðíáá ìíøáé, ìíòíí ó ÷òí èíðí ó íá ñòàèí ó íááí... è ìí çà èíðí ìí ñáè á áíðíáá, á ìðèøáé çáñáè xáðeàñü»⁵⁸. Á³éüøà òíáí, ö³èèí ì ðááèé Á. Ñíéóèüñüèèé, ýèéé ñòááðáæó⁰: «*Báðí* Õíððèèèèíáí çàì èó Á. Àèøíáááöèíáí ñòáí ì-áèá çáá³í ÷áðeàñüèèð èíçáè³á, ³ç ýèèì è á³í èíèíí³çóááá òíð-èèöüèá áíáè³èý»⁵⁹.

Ó öüíí ó èíí óáèñò³ ñè³á ìíáíáèðèñü ³ ç ². Èàì áí³èì , ùí çàì ìðíçüèá èíçáöòáí áçááè³ áèñòóí áèí ð³èüèé «çàèíáíþ» óéðàçí-ñüèíáí èíçáöòáá á ö³èíí ó òà áóéí ñáíáí ðíáó ñòíðíáíáèì çááí-ííí , ýèéé ùíì èò³ ì òñèá áóðè áíòíáèì áí çòñòð³÷³ ç áíðíáí⁶⁰. Ááçñóí ì³áííþ òà ááæèèáíþ ì³áñòááíþ äéý áò³éáííý á æèðöý ìðíáèðó Çáí ìðíçüèí; Ñ³÷³, ýè çáóááæó⁰ Á. Ùáðááè, ìíñèèðáááá ðíçáèèè è èíçá÷èè è íá ì³áááí ìíí ó ìíðóá³ææ³⁶¹. Á ö³èíí ó íáì á⁰ ì³áñòáá ìðèí òñèáðè, ùí Ñ³÷³ ñíí óááèá á³çíèüí ááí ìí ó á³á óéðàçí-ñüèèð çàì áèü ñòáííáèù³, ááæá «Çáí ìðíáèá íá ìíáèí ùá ñ³òí óááòè ñàì ì áéý ñááá, çáááááòí ì èòíè èó÷èè ñòáííáó èþáí³ñòü ç æèð⁰í ðáøðè Óéðàçíè»⁶². Õíí ó áæáðáèá ìáðøíçí ìíèíáèì è XVII ñò. ìíñ³éíí Õ³èñòþòü çááðíáííý «èç Çáí ìðíá è ÷áðeàñíì ».

Õñá³áíì èþááèá ð³ñíí ó áçá⁰í ìííá'ýçáí³ñòü ñí÷íáèè³á ç ì³ñòá-ì è Ì³áááí ìíçí; Èèçáùèí è³ ì³ö³éíá àèááá ðá÷³ Ì ìñíí èèòíçí. Õáè, ó 1625 ð. ðèèüñüèèé áí òáí áá Ì . Ááááð³í ìíá³áíì èýá: «...ìíñüèáè è íèì èáðíèü á Çáí ìðíáè ìíñèáííèèá, ÷òíáú èì , çàì ìðíçíèè èíçáèíì , áúöü ìí-ìðáèíáì ó ÷áðöðáì òüñý÷áì , á èç Çáí ìðíá áú áúøèè, è æèèè áú ìí ñáíèì áíðíáèíì»⁶³. Í á ì áí ò ìðíí ìáèñòèì ìíòð³áí ì áèçí áòè é çàì èñ òíáí ÷áíííáí³ ðáè³éñüèíáí ì íá áð³áí èèá Áèüááððí Á³í³ è, ýèéé ó ñáðááèí³ XVII ñò. ñòááðáæóááá, ùí

⁵⁸ Ì íèííá ñí áðáí èá ðòññèèð èáòíì èñáé. – Õ. 13: Ì áððèáðøáý èèè Ì èèííí áñèáý èáòíì èñü. – Ì , 1965. – Ñ. 286.

⁵⁹ Ñí éóèüñüèèé Á. Áí ì èðáí ì ý ì ðí áèí èèí áí ì ý òá èí èáè³çáðòþ ì áðøíçí Çáí ìðíçüèí; Ñ³÷³ // Èèçáñüèá Ñòáðíáèíá. – 2002. – 1 6. – Ñ. 52.

⁶⁰ Èáí áí èí È. Ì . È áí ì ðí ñó ì èí çá-áñòáá... – Ñ. 77.

⁶¹ Ùáðááè Á. Ì . Çáí ìðíçüèá Ñ³÷³ ýè òáèòí ð èí ì ñí è³ááòçí óéðàçí ñüèíáí èí çáöòáá áí ñáðááèí è XVII ñò. // Õ³Æ. – 1995. – 1 5. – Ñ. 67.

⁶² Èðèí 'ýéááè÷. Ì . Èí çá÷èè á³ Ááòí ð³á³ áí èíí ìñ³... – Ñ. 26.

⁶³ Áí ññí ááèí áí èá Óéðáèí Õ ñ ðí ññèáé... – Ñ. 56.

«ÈḐÀÍ À ÈÍ ÇÀÈ³À Í ḐÌ ÑÒÝÀÀ Ò ÒÚÑÝ À³À ÈÈḐÀÑÌÈÌ ÀÌ ÀÌ ÒÀÌ ÀÑÒÀÀ ÀÌ ÈÌ ḐÀÌ Í³À ÇÀÌ Í Ḑ³ÆÀÈÝ»⁶⁴.

Ì òàà, ×ÀḐÈÀÑÈ À³À³ÀḐÀÈÈ ÀÈÌ ÝÒÈÌ ÀÓ ḐÌ ÈÛ Ó ÒÌ ḐÌ ÒÀÀÌ Í³, ḐÌ ÇÀÈÒÈÓ ÒÀ ÑÒÀÌ Í ÀÈÁÌ Í³ ÒÈḐÀÍ ÑÌÈÌ ÀÌ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ ÝÈ «Í À ÀÌ ÈÌ ÑÒ³», òàÈ ³ ÇÀ Í Ì ḐÌ ÀÀÌ È ÀÌ Í³ ḐÀ. ÇÌ À-Í À ḐÌ ÈÛ Í ÑÒÀ ³ À ḐÌ ÇÀÓÀÌ À³ ÀÈÀ-ÑÌ À ÇÀÌ Í ḐÌ ÇÛÈÌ; Ñ³÷³, Í ḐÌ ÛÌ ÑÀ³À-ÈÒÙ Í ÀÈÁ³ÈÛÒÀ, Í Ì Ḑ³ÀÌ ÝÌ Í Ç³ Í ÒÈÌ È ÒÈḐÀÍ ÑÌÈÌ È ÒÀḐÀÌ ÀÌ È, È³ÈÛÈ³ÑÒÙ +ÀḐÈÀÑÒ³À ³ Ó ÑÈÈÀÀ³ Ñ³-Í ÀÌ ÀÌ ÒÌ ÀḐÈÑÒÀÀ, ³ Ó Í ÀÇÀÀÒ Ñ³-Í ÀÈÒ ÈḐÀÌ À³À. Í ÀÌ ÀÈ, ÈḐ³Ì ÀÀÆÈÈÀÌ; ḐÌ È³ Ó ÀÀÌ ÀÇ³ Í ÑÌÈÌ ÀÌ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ ÒÀ ÒÌ ḐÌ ÒÀÀÌ Í³ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ ÇÀÌ Í ḐÌ ÇÛÈÌ ÀÌ, ÑÈ³À À³ÀÇÌ À-ÈÒÈ ³ ÒÀ, ÛÌ ×ÀḐÈÀÑÈ Í ÀḐÒÙ Í ÀḐḐÌ ḐÝÀ-Í À ÇÌ À-ÀÌ Í Ý È Ó Í ÝÀ³ ḐÀ Ò ÑḐḐÌ ÀÌ ÀÌ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ. Í ḐÈ-Ì Ì Ó ³ À³ÀÀÌ ÈÌ-À³-Í Ì Ì Ó, ³ À ÀÌ Í³ ḐÈ-Í Ì Ì Ó ÈÍ Ì ÒÀÈÑÒÀÒ.

²ÀÀÝ Í ÀÀÌ ḐÒ ÈÍ ÇÀÈ³À Í À ÀḐÀÆÀÀÌ Ó ÑÈÓÀÓ Í ÀÈÀÆÀÈÀ ÒÈÌ ÒÀÈÈ +ÀḐÈÀÑÌÈÌ ÑÒÀḐÌ ÑÒÀÌ ³ Í ḐÌ ÈÓÌ ÀÈÀ ÀÌ Í À ÀÌ ÀḐḐÀ Í À ÇÀÑ³ÀÀÌ Í³ ÀḐÀÆÀÀÌ Í; ḐÀÈ ÀÀÈÈÈÌ ÀÌ ÈÍ ÝÇ³ÀÑÒÀÀ ÈÈÒÌ ÀÑÌÈÌ ÀÌ ÛÀ À 1521 Ḑ. Ç ÀÒÑÒ Í ÑÒÀÒ³Ý ÀÀÒÈÀÀÈ-À. À ÀÆÀ Ó 1541 Ḑ. ÑÀÌ À ÀÌ ×ÀḐÈÀÑ Í ḐÈÀÓÀ Í ḐÀÀÑÒÀÀÌ ÈÈ ÀÀÈÈÈÌ ÀÌ ÈÍ ÝÇÝ ÈÈÒÌ ÀÑÌÈÌ ÀÌ ÑḐḐÀ ÑÌ ÈÒÀÌ Í-ÀÈ÷ ÀÈÝ «Í ÀḐÀÌ ÈÑÒ» Í ÑÒÀÀÈÒ ÈÍ ÇÀÈ³À. Í À ÀÈÈÛ, ḐÀÇÒÈÛÒÀÒÈ Ò³⁰; Ì Ñ³; Í À ÇÀḐÀÀÈÈÑÝ. Í ÀÒÌ Ñ³ÑÒÙ, ÀÌ ÀÑÈ³ÀÌ È ÒÀÈ ÇÀÀÌ Í; «ÈÍ ÇÀÒÙ-ÈÌ; ḐÀÒÌ ḐÌ È» Í ÈÛÑÌÈÌ ÀÌ ÈÍ ḐÌ ÈÝ ÑÒÀÒÀÌ À ÀÀÒÌ Ḑ³Ý 1578 Ḑ., ÈÌ-ÈÈ ÀÈÀÑÌ À ³ ÀÓÈÌ ÑÒÀÌ ḐÀÌ À ḐÀ Ò ÑḐḐÌ ÀÀ ÈÍ ÇÀÒÒÀÌ, ÇÒÌ³ ÑÒÀḐḐÈÌ Ò³ÈÈÌ ÇÀÈÌ Ì Ì ḐÌ Í ÀÓÀ Í ḐÈÇÌ À-ÀÌ ÈÈ ÑÀÌ À +ÀḐÈÀÑÌÈÈÈ ÑÒÀḐÌ ÑÒÀ, ÈÍ ÝÇÙ Í ÈÒÀÈÈÌ ÀÈÒÌ ÀÀÀÒÙÈÈÈ⁶⁵, À ḐÀÇÈÀÀÌ Ò³⁰Ḑ, ÇḐÌ ÇÒÌ ³ÈÌ, ÑÒÀÈÌ Í ÑÒÌ ×ÀḐÈÀÑÈ. ÈÈ À³ÀÌ Ì Ì, ÀÈÀÑÌ À Í ÀḐḐÈÈ ÑÌ ÈÑÌ È ÀÓÀ ÑÈÈÀÀÀÌ ÈÈ ÈÈÒÀ Ó 1581 Ḑ. ³ Í ÑÒÈÒÙ «ÒÈÒḐÈ, ÛÌ ÀÀÀÒÙ Í ÀÌ Ì Ì Ì ÝÒÒÝ Í ḐÌ Ì ḐÌ ÀÈÛÌ ÈÈ ÑÈÈÀÀ ÈÍ ÇÀ-ÈÈÈÈ: ...Í ÀÈÁ³ÈÛÒÀ ×ÀḐÈÀÑÒ³À – 26»⁶⁶.

Ò 1583 Ḑ. ÀÌ ×ÀḐÈÀÑ ÑÌ ÀÒ³ÀÈÛÌ Ì ḐÈÀÓÀ Ì ÈÛÑÌÈÈÈÈ ḐÌ ÒÌ ÑÒḐ Ì ÀÈÈÛÑÌÈÈÈ Ç Í ÀÈÀÇÌ Ì Í ÀÀÀḐÀÓÀÀÒÈ 600 ÈÍ ÇÀÈ³À Í À ÀḐÀÆÀÀÌ Ó ÑÈÓÀÓ⁶⁷, ÛÌ ÈÈÒÀ ÇÀÈÀÈÈ ḐÀÇ Í ÀḐÀÈÌ Í Ó Í ÀÑ Ó Í ÀÀÇÀÈ-ÀÈÌ Ì ÀÀÆÈÈÀÌ Ó ÇÌ À-ÀÌ Í³ Í ÑÒÀ Ó ÒÌ ḐÌ ÒÀÀÌ Í³ ḐÀ Ò ÑḐḐÌ ÀÌ ÀÌ ÈÍ ÇÀÒÒÀÀ. Ò³ÈÈÌ ÑÈÓÒÌ ÑÒÀḐÀÆÒ ³ À³ÀÌ ÈÈ ÈḐÀÇÌ ÀÀÀÒÙ ×ÀḐÈÀ ÛÈÌ ÈÈ Ì. Í Ì Ì Ì ÀḐÀÌ ÈÌ, ÛÌ ³ Í ÑÈÝ ÒÙÌ ÀÌ ḐÀ Ò ÑḐḐÌ ÀÀ ÑÒÀḐḐÈÌ À Í ÀḐÀÓÀÀ-

⁶⁴ À³Ì ³Í À ÀÈÙÀḐḐÒÌ. ḐÀÈÝÒ³Ý Í ḐÌ Ì ḐÌ ÀÆÀÍ ÝÝ ÒÀ ÇÀÈ-À; ÈÍ ÇÀÈ³À // ÈÈḐÀÑÌÈÌ ÑÒÀḐÌ ÀÈÌ À. – 1999. – ¹ 5. – Ñ. 65.

⁶⁵ ÀḐÒÀÀÑÌÈÈÈ Ì . Ñ. ²ÑÒÌ Ḑ³Ý ÒÈḐÀÍ È-ḐÒÈ. – Ò. 7... – Ñ. 154.

⁶⁶ ÒÀÌ ÀÈÀ. – Ñ. 157.

⁶⁷ Pamiątki do panowania Zygmynta III, Władysława IV i Jana Kazimierza z rekopismu / Wyd. K. Wóycicki. – T. 1. – Warszawa, 1846. – S. 114.

èà, yè î ðààèèî, â ×áðéañò, à «îîâñòàí í ý 20 – 30-õ ðð. XVII ñò., à ààáí ààðä³ ýèèð èðèî èîçàòòáí ×áðéañèè, ³ à òí³ ýèèð çèà-ì óààèañý ààðæááí à ì àøèíà Ì Ì èüü³ òà á³áí í àèþáàèañý èîçàòòèà àèààà, ñí ðèýèè àèçð³ááí í þ³ çì³ òí áí í þ³ ààðæááí èüèî; àñí³ ðàò³; à øèðíèèè ààðñòàò èðàýí»⁶⁸.

Òàèèè-í îîî áèèá³ íáñòààèí è ì³áááí í îèè; àññüèî ñí î ðèèð ð-áíííý, àà «áíèíáí èì áíáí èüàì èîçàòòàà» (Ì . Áððøááñüèèè) áóèí ì³ñòí ×áðéañè, «çòí í àèþáàèè ³ ááí áçò ñòáí í áí; ñá³áí ì ñó³ èîçàòòàà, à ý³è çàðí àæóáàèèñý ñòáðáí ðèè è ì ááá³í èè ³ ì ðàèü-í î-àòè-í³ ò³íííñ³»⁶⁹, ùí ýè³ñí î ì î-ííáí ò òðáí ñòí ðí óáàèè òèðà; ñüèò ì áí òàèüí³ ñòü. Ò ñáí þ³ +áðáó, òà àà⁰ í àì ì³áñòààè ñòáàðæáóáàè, ùí èîçàòòáí çà ñáí; çí à+áí í ýì, àèðíáý-è çà ì áè³ ñí ò³àèüí í; ì àððèò³ òí áí +àñí í áí ñòñí³ èüñòàà, áóèí ì ñòó³ áòí ñí ò³àèüí èì Òáí ì áí ì, à òí ò, ñèàè³ í, àèý òí áí æ òàèè Òðáí òóçà Á³èí à Áí èèáí à ñèí áí «èîçàè» áóèí áòí í³ í ì, ýèèè ì çí à+áà òèðà; òý, èì ðèè è ðí ðèñòí ýá ì èýèí á³ ááí æ òàðàèè ò. Á òüí ò èí òàèñ³ ààðòà óáààè è áí àèíá³ ý Ì . Áððøááñüèíáí, ùí «èîçàòòáí ì ðàáñòààèýèí òèðà; ñüèò ì áðí áí³ ñòü, ì í á³áí í áí òí áí, ýè “í áðí á øèýòòñüèèè” ì ðàáñòààèýá ì èüñüèò ì áðí á-í³ ñòü»⁷⁰. Òàèèè +èí ì, ñè³á àèçí àòè, ùí òèðà; ñüèà èîçàòòáí ì áðáàðàèí í à ñááá ðí èü í í áí; àè³òè à áòí ñí ò³àèüí³ è ñòðòèòò³ ì³ í à èèøà à ì áæàò ì³áááí èò ñòáðí ñòá Èý; àññüèíáí áí⁰ áí áñòàà.

Çí à+áí í ý ì³ñòà ×áðéañè à áòí ñí ò³àèüí èò ì ðí òáñò XVI – ì áðòí; ì èí áèè è XVII ñò. òàèí æ ì³áðáàðæáó⁰ èí áí àèí ýòèí-á³ ñòü ò òí ðí óááí í³ òèðà; ñüèíáí èîçàòòàà. Í áèí áðáèí í èèá³ øèí áí èàçí ò üí áí⁰ òí è áí áðá á³áí ì èè Òàèò, ùí, ì ì-èí áþ-è ç XVI³ ì àèæá áí è³í òý XVIII ñò., òñ³ò òèðà; ñüèèè èîçàè³ á í àø³ ñòñ³ àè ðí ñ³ ýí è òàè³ í àçèáàèè – «+áðéañè», òí áòí çà ì àçáí þ ì ñí í áí í áí; çòí üí áí ì ñáðáàèò. À ì ñè³ èüèè, ýè ì è ò³ èüèè ùí á³ áçí à-

⁶⁸ Í î î î î áðáí èí ì . Ò . Áàðæááí òáí ð-³ ì ðí òáñè í à ×áðéañèè³ // Òèðà; ñüèà èîçàòòèà ààðæááà: Àèòí èè òà øèýòè ñòí ðè-í í áí ðí çàèòèò: Ì áòáð³ àèè ×áðáàðòèò Áñáòèðà; ñüèèò ñòí ðè-í èò +èòáí ü. – È.; ×áðéañè, 1994. – Ñ. 105.

⁶⁹ Ù áðáàè Á.Ì. Òí òí óááí í ý èîçàòòèí áí ñòáí ò à Òèðà; ì³ (áðòàà ì ì èí áèí à XV – ñáðáàèí à XVII ñò.): Ááòí ðáò. àèñ... á-ðá³ ñò. í áóè. – È., 1998. – Ñ. 23.

⁷⁰ Áððøááñüèèè Ì . Ñ. Èñòí ðèý òèðáèí ñèí áí èîçà-áñòàà áí ñí áàèí áí èý ñ ì ì ñèí áñèè áí ñòáàðñòáí ì. – Ò. 1. – È., 1913. – Ñ. 87.

⁷¹ Ááò. ì ðí òà àèà. á ì áðèñ³: «Èí çàòòáí à áòí ì ñí ò³ àèüí³ è ñòðòèòò³ òèðà; ñüèíáí ñí èüí í ðè».

ī³ā, ūī Ī³āāāīā Êēĵāūēīà^o īāāōī nī āōēō³+īēī ēīçāōūēēī ḍāā³īīī, yēēē īāī īāēēāī ḍḍāēōōāāōē yē çāē+āēīō īḍīā³īō³Ḑ Ḑā+³ Ī īnī īēēōīĵ»⁷⁶. Ī à āōī ēō Ê. Ī ōēānūēīāī, ḍ³ēūēē ḍōō ḍōāī-ḍēāñy īāāī ēē nēī ā³īç āāīō ēīçāōūēēō nā³ō³ā – āīḍīāīāīāī³ ī ē-çīāīāī⁷⁷. Ā³āōāē, ḍīçāēōīē ēīçā+ēīē āīḍīāīāē īāḍōīĵ; īīēīāēīē XVII nō. ī³ōīā ōēyōīī ōāīḍāīīy āāōīīīī īīāī ā³ēnūēīāī-ōāḍēōī-ḍ³āēūīīāī ōnōḍīḐ īā īā ḍāḍāīāō Āēēīāī Ī īēy, à īā īnāī^oīēō çāī ēyō Ī īāī³īḍīā³y, ē³āāḍīī yēēō āaçnōī ī³āīī āōēī ī³nōī xād-ēaṇē. Ā ḗōī^o īnī āēēāā (nāyūāīā) çīā-āīīy āēy ēīçāē³ā³ ḍāōōē ōēḍāĵīō³ā ḍīçōī³ēē īāā³ōū īīēūnūē³ īīāēīāēāāō³.

Ī āēyñēḍāā³ōēī³ āīāīī+āñ ḍḍāā³+īēī īḍēēāāīī ōūīīō nōāā īāēaç ēīḍīīīīāī āāōūī āīā Ḑā+³ Ī īnī īēēōīĵ; Nōāī³nēāāā Êī-ī^oōīīēūnūēīāī ā³ā 18 āḍōāīy 1637 ḍ. nī āēēōē ī³nōī xādēaṇē, çōī īāēāī ēē çāī āēē³nōḐ īḍīḍēnōīyīīy ç ōēḍāĵī nūēēī āāōūī āīīī Ī āāēīī Áōōīī ī³ā Êōīī āēēāī ē, ūī īāēī nēī āīē³çōāāōē īnōāōī+īā çīēūāīīy ōēḍāĵī nūēīāī ēīçāōōāā ḍā ēīāī «āīēīāīīāī n³āēēnūēā», yē īāçēāāā ēīçāōūēō nōīēēōḐ ḍīāī+ānī ēē īīēūnūēēē ōēyōōē+ Ī āāēī Ī yñāōūēēē. Nāī à ḍīīō īāāāīāç³ āāōūī āī Āīāāāī Ōī āēū-īēōūēēē çī ōōāī ēē āōā īāḍāī ānōē nōīēēōḐ āī xēāēḍēīā, ç yēēī īīā³yçāī ēē āæā īānōōīīēē āōāī³ nōīḍ³ ōēḍāĵī nūēīĵ; ēīçā+ēīēē.

Āō³ī, çīēīōā īḍ³y āāōūī āīā Êīī^oōīīēūnūēīāī ōāē³ īā çā³ē-nī ēēāñy. Ī āāāīāç³ yē īōāō Ōāī³ēñ ç īīīāēō ā³āḍīāēēēñy ē xād-ēaṇē, ā³ā³āḍāāōē yē nēāāīā ēīçāōūēā ī³nōī nāīḐ āāæēēāō ḍīēū ōīīāāēūōīīō³ nōīḍē+īīīō ḍīçāēōēō³ ā+ānē Ī āō³īīāēūīī-āēç-āīēūīīĵ; ā³ēīē nāḍāāēīē XVII nō.,³ ā āīāō «Ḑōĵīē». Ī ḍīōā, ōā āæā ḍāīā āēy īēḍāī ēō āīnē³āæāīū. ÇḍāōōīḐ, nūīāīāī³ ī³nōī xādēaṇē īīāēā īēōāḍēñy nāīĵī īēīōēēī yē āīēīāīīāī īnāḍāāēō Ōīḍīōāāīīy ē ḍīçāēōēō ōēḍāĵī nūēīāī ēīçāōōāā ḍā ā³āḍīāæāīīy ōēḍāĵī nūēīĵ; āāḍāæāāīīnō³ ā ḍāīīūīī āāḍīō āīāō, à ā³āōāē, āīḍāī īānōē³ īāāē³ ā³āīēē ḍēōōē Êīçāōūēīĵ; Nōīēēō³.

⁷⁶ Ēāī'yāēī N. Êīçāōōāī ē Ōēḍāĵīā īāīḍēē³īō³ XVI nō.: +ē āōēā īīāēēā³nōū īīḍīçōī³īy? // Ī īēūnūēī-ōēḍāĵī nūē³ nōōā³ĵ. – Āēī. 1: Ōēḍāĵīā – Ī īēūūā: ³nōīḍē+īā nī āāōūēīā³ nōnī³ēūīā īnā³āīī³nōū. – Ê., 1993. – N. 54.

⁷⁷ Puiaski K. Dzikie Pola... – S. 14.

СЕЛЯНСТВО У СОЦІАЛЬНІЙ ЕВОЛЮЦІЇ КОЗАЧЧИНИ*

Л е і є і і аєє аєа і а дає і і а де н ь а є у а, і д і а є а і а о і д і о а а і і ь о є да і н ь е і а і є і а є о а а а о є а і і і і а є о а і а ь н і н ь а є а а а а є і а і а і а є є, у і, а да о і і, є ç о і і а є є і і ь а о ç і а = і і; є³ є у є і н ь³ д³ ç і є о а а д н³ є ç о у і а і і д е а і а о. Ç і а н о а і і ь і а д³ і а о є д е о = і є о³ н о і д е = і є о а і н ь³ а є а і у ç' ь а є є є н ь і і а³ о да є о а а і і ь і д е д і а є о а і д е = є і о о а і д а і і ь є і ç а = є і є і а о є да і н ь е і о і і д о а³ а є³. І д і о а, а і о а і а д і а і і а є і а н о і а³ а н ь о є і а і о а да є о, у і ь є а н ь³ ç о а і д³ є³ о³ н о є і і і і. І а і а є а і а є³ ç о і і н і о³ а є у і і а і ç і а = а і і ь є і ç а = є і є і а да а а а = а³ ç' ь н o a a і і ь і³ д е ь а ç а³ і і ç а' ь ç а³ ç о є і н і o³ а є у і є і і д і о а д е і і, ь є є а і а д³ і а є³ і о ь XV – і а д о і; і і є і а є і є XVII н o. н o a і і а є а а і і³ о і о і = о а³ є у o³ н o a o і і н і o³ а є у і і а і і d a a і ç і о о є да і o³ a, – о і а о і, н а є ь і н o a і і. Ç³ і o і а і а і є o, а є o o a є у і³ н o u o³; і д і а є а і а d e e ç o і і а є а і а o a e і a e o è і, у і³ н і o³ а a d n³ ь, ç a³ а і і ь є і; є і ç a o o a і н o і d і o a e і н ь н a і а і а і n і i a³ н a e ь і н u e і; а a d n o a e o e d a і n ь e і a і n i o³ o.

Ç і а є ь а o і а і а а і o і а а є і а e і³ н o u n i o³ а є у і і; і d e d і a e є і ç a = є і є o a ь³ н o і d e = і і - н o n і³ є у і o a e e ç u e³ н o u a і і a d і a і e o і a n, і a a і a a n o e і a і a n e³ a і e³ a ç a a і a і d a a і o e a a і a n o e, у і a і a a o e a і і d і a a e a і ь і n a e ь і n u e і; а a d n o a e o n e e o d³ ç і і і a і³ o і e o і d e = є і³ і a n o a a e і. O a e, o a e I. E і n o і a d і a n o a a d a e o a a a, у і « і n і i e u n o a і a o e і o e d і a і і o ç a' ь ç e o ç e і ç a o o a і i »¹. Ç a і a і². A e o a o u e e e o a e і e n a a ç o u і a і і d e a і a o: « I³ a a a і і d o n u e a

* І а і n і i a³ і o a e³ e a o³; ç a a і a і d і a n u e e e E. A. N a e ь і n u e e e = e і і e e o a a і ç³ o e d a і n u e і a і e і ç a o o a a // O e d a і n u e e e n a e ь і e і. – x a d e a n e, 2010. – A e і. 12. – N. 126 – 131.
¹ E і n o і a d і a і. A і o u a o e d a e і n e e o e і ç a e і a n і і e u o a e a і a d a і e і e і e a e і a XVII a a e a a і A і a a a і a O і a e u і e o e і a і // I o a = a n o a a і і u a ç a і e n e e. – 1856. – O. 108. – E і. 9. – N. 196.

(óèðàçí nüèà. – Ê. ².) ñäeyí nòái, èí òðà í î÷àèí æèòòý ó nòái í â³é nî óç³ ñài í ñò³éí î, áaç éóèüòóðí í âí, ääðæaaí í âí òà ñí ò³aëúí í âí òèñéò í ðaaèy÷èò èèañ³à, á³aðí àèèí ó ñâíçé í ðaaí³çàò³; ñòàð³ ñòñí³ èúí³ çàè÷èè, yè³ ùà í á àòðí òóààèèñý âí è³í öy (í à°òüñý í à óàç³ á³÷àà òðàèèò³y Èèçñüèí; Ðòñ³. – Ê. ².), í â³òü ó í î-áòó³ ñ³èüñüèí âí í àñàéáí í y àñàðààèí³ èðàçí è,³ óáí àð òòò, ó ñòái ó, ó ñàðàái àèù³ èpòí âí âí ðí àà (òàòàð. – Ê. ².) çàèèààèèñý í ñí í àà í î âí âí æèòòý í à ñòàðèòó í à÷àèòó á³÷âí; ñâí âí àè “ó òí ðí³ òí àà-ðèñòàà”. Àèà ñí àò³aëúí³ óí î àè í àðí âí î; èí èí í³çàò³; òí àòí æèòòý ó àèèèyá³ í î ñò³éí î; í áaaçí àèè á³à òàòàð, í àèèèè í à í á; ñâí ò³à-í èè á³áàèòí è, óòâí ðèàèè³ ç ñäeyí nüèí âí í àñàéáí í y, èí òðà ç á³èí-ñý ñpàè ç ð³çí èò è³í ò³à í³áaaí í î-ðòñüèí; çàí è³, ð³à á³éñüèí âí âí ñòái ó (éòðñèà ². Æ. – Ê. ².)... Òàèè ÷èí ñí, ó èèòí àñüèè è í àð³í à ó ñòái í â³é nî óç³ á³éñüèí àà çààððàéáí í y í ááòéí ñài à ðòñü-èà ñäeyí nòái, ó àèèèyá³ í³áaaí í î ðòñüèí âí “èí çàòòàà” (éòðñèà ². Æ. – Ê. ².)»².

Ì. Àèàèè èðñüèè-Áóaaí í â, àí àè³çòp÷è àai açó èí çàòòàà òà «àèçí àp÷è, ùí óàé èèañ á³aðí àèñý í á ç óò³èà÷³à», í àí àaañý «í ðí ñòàæèòè àí èóí àí òàèüí î, yèèè èèañ í î ñòàai ùí âí í àñàéáí í y í³ à èàòà çà àñà ñòàòè íñí î âí èí çàòòàà». Çðàòòí p, ñòí ðèè àí òí àèòü àèñí í àèò: «Bèùí ñàðàá í ðí òàðè³à ñ³èüñüèí âí í àñàéáí-í y ç yàèñý èèañ èí çàòòàà, òí yèèè³ ç í èò í³ à ñèòæèòè àèy àè-ðí áèáí í y³ ç ñáaa öüí âí î ñòái í ùí âí í î âí èèañó? Á³âí î á³äü, – í à í àðàèí í á í y à÷âí âí, – í î æà áòòè àai à í áí à: ñ³èüñüèèè ñèòæèèèè á³éñüèí àèè í ðí òàðí è³». Ààðòí á³açí à÷èòè³ áí ñèòü ñèòèè èè ñ³àò³ à Ì. Àèàèè èðñüèí âí-Áóaaí í àà âí ñòòóèòóðí í âí âí ñè³àèáí í y àèañí à ñäeyí nüèí; ààðñòàè. Çí èðàí à ç í ðèâí áó, çàaaí í âí í èí ñèòæèèí âí í ðí òàðéò, á³í çàòòàèò³: «Ñ³èüñüèà í àñàéáí í y (í àð³í áó XV – XVI ñò. – Ê. ².) í à í î æà áòòè óçààèü-í áí à yè ñäeyí nüèà; í³ ñèòæèèèè í ðí òàðí è í à í î æá à óyáèyòè ñí á³ ó àèèèyá³ í èí³èüí âí (è³í áöü Ò³ Ò ñò., èí èè í ðàòpáaa

² Æèðàòòèè Ê. Ñí âí à í àðí âí î ñòàè á pæí í è ðí ññè (Èñòí ðèèí-yóí í àðàòè÷àñèèà çàí àòèè) // Èèàñèày Ñòàðèà. – 1894. – Ò. Ò. – ¹ 9. – Ñ. 12 – 13.

³ Àèàèè èðñèè-Áóaaí í à Ì. Ò. Í àí èí áí òà Èèí àñèí è í àðèèè, ñí ààðæaü àí í òðüàí è í èñòí âí è í èè Èèàñèí âí àí àai àñòà (XV á.) // ×òâí èy à èñòí ðè÷àñèí í á üàñòàá í àñòí ðà-èàòí í èñòà. – Èí. 2. – Ê., 1888. – Ñ. 88, 90.

³ñòí ðèè. – Ê. ².) àâí ðÿí ñòàà. Êí æí à í áàùèí à ì àèà ñâí ;ð “éó÷øèð èðáàáé”, ñàðàáí ³ð ³ í èæ÷èð. Í ñí àèèàí à ì ³ñòàáí ñòÿð, à³àèðèèèð ñòàí ó (³ í àðààóñ³ ì ó Ì ³ààáí í ³é Êè;áàùèí ³. – Ê. ².); ñèèàà ñ³èüñü-èèð ñèóæèèèð èðáàáé àñà à³èüøà ³ à³èüøà çà³èüøóàààñÿ: à³èñüèí-àèè ì ðíøàðíè ó ñàèòò ì ñíèèðáààñÿ»⁴.

Í ñí íâí èì ñí ò³àëüí èì èí ì ì í á í ð ì ì ó òí ðí óàáí í ³ èí çàòòàà ñàèÿí ñòàí Í í èóáí àâí; Êè;áàùèí è í àçèàà° ³ Ì . Áðóøàáñüèèè. Í à àóí èó ì àòðà óèðà;í ñüèí; ³ñòí ðè÷í; í àóèè, ñí ì ÷àèð èí çàòòàí – «òà í à ñòàí, í à èèàñ èðáàé: òà èðáè, ù ì çàèí àðóññÿ “èí çàèó-àáí í ÿì ”, ð³, ù ì òí àÿòü “ó èí çàèè”, à í à èí çàòòèèè ñòàí ». Í àí àè àí ñè³áí èè ì àðàèí í áí èé: «Áí èí áí èé ³ í àéá³èüø ì ì ñò³éí èé èí ì-òèí ááí ò “èí çàèóáààøèð” àáñü ÷àñ ì ñíòààèÿèí ì ì ðóá³æí à óèðà;í-ñüèà ñàèÿí ñòàí ..., çàèèèà àí æí ðñòèèð ì ì ì àá³ðÿí ü ³ í àí í áí àñòà»⁵. Òàè, ³ í à àóí èó Á. Áí ðí óáí èà, «çàðí ì ì ³ ì ñí í áí þ èí çà÷÷èí è àóèí à³èüí à ñ³èüñüèà í àñàèáí í ÿ óèðà;í ñüèèð çàí àèü Áàèèèí àí èí ÿç³àñòàà Èèòí àñüèí àí ». Òàè à-áí èè ì àðàèí í áí èé, ù ì «òàè àóèí ì ðèí àèí í ³ àí ÷àñ³ Èðáè³í ñüèí; óí ³; è ì àñí àí àí èí èí í ³çà-ò³èí í áí ðóóó, ÿèèè ì òí ì èà ñòàí í áó Óèðà;í ó ì ³ñèÿ ì àðàòí áó ; çí ³à Èèòàè ì ³à ì í èüñüèó çààðóí ³ñòü». Í ðè÷í ò «àáèèè³ ì àñè ñ³èüñüèí; óèðà;í ñüèí; èðáí ì ñòè ì ðèñóí óèèñÿ àèèæ÷à àí èí çà÷÷è-í è ³ à èèò ì àñàó, ÿè³ ñèí ðí ì ì ÷àèè àèÿàèÿòè ñâí° í àçàáí àí èáí í ÿ ç ñí ò³àëüí ì àèí ì ì ³÷í èò ì ì ðÿàè³à, ù ì ;ð ì àñèà Í í èüùà í à Óè-ðà;í ó, à³àèðèèèñü ì ààè÷àðí í ³ èààðè àèÿ ì ì ì í á í áí í ÿ èí çà÷÷è-í è», à «à³èüø àèòèáí ³ àèàí áí ðè ñàðàá í àçàáí àí èáí ì ; ñàèÿí ñüèí; ì àñè çí àéøèè àèÿ ñàáá à èí çà÷÷èí ³ àáæáí èè àèð³à»⁶.

Óí ðí óàáí í ÿ óèðà;í ñüèí àí èí çàòòàà ì à ñí í á³ ñàèÿí ñòàà ñòàèí òàèòè÷í ì ò³ò³èí þ àáðñ³ò þ çà ÷àñ³à ì àí óàáí í ÿ çà³àáí èí-à³çí ááí ì ; ì àðèñèñòñüèí; ì àóí àí èí à³; à ³ñòí ðè÷í ³é ì àóó³, à ñí í á³ ÿèí; ì àðàáóáàà èèàñí àèè ì ³àð³à. Òí ò ó àèòí ðí àèí èèí áí í ÿ èí çàòòàà àààæàèñÿ áí ðí òùáà ñàèÿí ñòàà ³ç ñí ò³àëüí èì àí í àéáí-í ÿ òáí ààè³à. Í ññ ÿè, ñèàè³ ì í, ðáí ðàçáí ðóáàà òàèèè ì ³àð³à ó ì ³àðò÷í èèó ç ³ñòí ð³; Óèðà;í è ó ðí çà³è³ «Ì ì ÷àòí è èí çàòòàà» à³-áí ì èé óèðà;í ñüèèè ³ñòí ðèè ðàäÿí ñüèí; àí àè Ê. Áóñèèñòèè: «Ó

⁴ Òàí æá. – Ñ. 89 – 90.
⁵ Áðóøàáñüèèè ì .Ñ. Í ÷àðè èñòí ðèè óèðàèí ñèí àí ì àðí àà. – Ê., 1990. – Ñ. 154.
⁶ Áí ðí óáí èí Á.². Í àðèñ ³ñòí ð³; Óèðà;í è: Á 2 ò. – Ò. 1. – Ê., 1991. – Ñ. 187 – 188.

çà'ÿçèò ç ðí çàèòèí òí ààðí î-ððí òí àèò à³áí í ñèí³ ç çàèð³í à-áí-
 íÿ ñàèÿí í á Óèðà³í³ àèí èèèà ÷èñèáí í á àðóí á í áí ñ³èí áí í àñàèáí-
 íÿ – “áóèüòÿá”, ùí òí ðí óáàèèñü ç³ çðóéí í ááí èò ñàèÿí, ÿè³ ò³-
 èàèè à³à èð³í í ñíí í áí áí³òó. Á í³ðó í îøèðáí íÿ èð³í í ñíí èòóàà ç
 çàðí áó í á ñ³à Óèðà³í³ è áóèüòÿ; èí í òáí òðóáàèèñÿ ó í³áááí í î-
 ñ³áí èò ðàéí í áó Óèðà³í³ è – í í á³òáò Èáí³ àñüèí í ó, ×àðèàñüèí-
 í ó...». È. Áóñèèñòèè í í á³èèà òí ðí óááí íÿ èí çàòóáá í á ááá àðáí è.
 Áí ñáðáàèí è XVI ñò. í ñíí í áí èè í ðí òàðí è èí çàòóáá, çà èí áí
 ñèí ááí è, ñòáí í áèà «í áí ñ³èèè, ááçáí í èè àèáí áí ò, í àèí èòè³
 èááàèúí³ èþàè, ÿè³ í á í àèè ñáí³; áðíí ááñüèí; í ðááí³ çàò³;», á ç
 àðóáí; í í èí áèí è XVI ñò. – «áí èí áí èí í ðí òàðèí ñòá³» èí çàòóáí
 í ñ³èà, áí ñí í áàðñüèà, ÿèá í á àèçí áààèí í áá ñí áí þ àèáèè ñòáðí ñò,
 í á á³ááòáàèí í³ÿèèò í í àèí í í ñòáè³ óðáí ðþáàèí ñáí þ àèáñí ó
 èí çàòóèò í ðááí³ çàò³þ³ þ ðèñàèèèò³þ (èí çàòóè³ áðíí ààè, í òáí áí è
 òà³ í).⁷ Áí àèí á³-í³ í í çèò³; ááí í í ñòðóáàèè òàèí æ³ í ø³ áí ñè³-á-
 í èèè ðááÿí ñüèí; áí í òè, çí èðáí à Á. Í áòí ÷á³á³, Í. Áàðáí í àè-³,
 Á. Áí èí áóüèèè¹⁰ òà³ í.

Í á ñò÷-áñí í í ó àðáí³ í ðí áèáí à ááí áçè èí çàòóáá ó òí èòñ³
 «ñàèÿí ñüèí áí » ÷èí í èèà ðáí ðàçáí òí ááí à áí í ááí í; í³ðè ó èí í òáí-
 ò³; Á. Ù áðáàèà. Àèà÷-àþ÷è ñí ò³àèúí³ í ðè÷-èí è àèí èèí áí íÿ òè-
 ðà³í ñüèí áí èí çàòóáá, í á áòí èó òüí áí à-áí í áí, áí í è «í í èÿáàèè
 ó í í àèèàèáí í³ ñòñí³ èüí í áí í í á³èò í ðáò³ òà çí³ í áó ó çáí àèúí èò
 á³áí í ñèí áó» àðóáí; í í èí áèí è XV ñò., èí èè òðáàèò³ èí èè í ðèí òèí
 í áüèí í í áí çáí èááí èí á³í íÿ í í ñòóí í áí çáí³ í þáááñÿ ðí çàà÷-àþ
 í á³òí í ñòáè òèí, òòí í áðááóááá í á á³èñüèí á³é òà ááí³ í³ ñòðáòèáí³ é
 ñèóæá³ ó Áàèèèí ó èí ÿç³ áñòá³ Èèòí áñüèí ó (èí ÿçÿí, í áí áí,
 áí ÿðáí). «Á³áí í á³áí í, – í ðí áí ááèò³ ñòí ðèè, – ç ðí çðÿáò çáí èà-
 àèáñí èè³á àèèèþ÷àèáñÿ í àéá³èüø ÷èñèáí í á áàðñòáá – ñàèÿí ñòáí.
 Í ðèðí áí èí ÿàèüáí ñòáá çðí ñòáþ÷èè á³áð³á ñàèÿí ç óáí òðáèúí èò
 ðáá³í³ á í á í èðà³í³ è, ùí á òí é ÷-áñ í á çòñòð³-àèí í áðáòèí á ç

⁷ Áóñèèñòèè È.Á. Í áðèèè ç³ ñòí ð³; Óèðà³í³ è. – Àèí. 3. – È., 1941. – Ñ. 41 – 42, 149.
⁸ Í áòí ÷á³ Á. Náèÿí ñüè³ ðóèè í áí áðááí áí³ àèçáí èúí í; á³èí è òèðà³í ñüèí áí í áðí áó
 (è³í áóü XVI – í áðòá í í èí áèí á XVII ñò.) // Í áóèí á³ çáí èñèè Óæáí ðí áñüèí áí áàðæááí í áí
 óí³ áàðñèòóáó. – 1954. – Ò. 9. – Ñ. 24.
⁹ Áàðáí í àè÷- Á.È. Óèðáèí á í áèáí ó í á í ñáí áí àèòáèúí é áí èí ù ñáðáàèí ù XVII á.
 (Ñí òèáèúí í-ÿèí í í è-áñèèà í ðááí í ñüèèè áí èí ù). – Í., 1959. – Ñ. 37, 165.
¹⁰ Áí èí áóüèèè Á.Á. Çáí í ðí áèñèí á èàçá÷-áñòáí. – È., 1957.

áiέó äéañóáé. Í äái äéè, – í äðáéí í ó ˆ. Û äðáäé, – í ðé ä³añóó-
ί í ñó³ ðääóëýðí í αί ä³éñüéä í äðñáéái ó³ä í éái óááéí ñý äééí ðéñóä-
òé ó αί ðíòüá³ ç í í έ÷έüái è έί ÷³ái έέ³ä»¹¹.

Äéòí äý÷è ç óí αί, ùí í äðø³ çäääèè í ðí όέδαγί νύéä έί çàòòái
í á í í ä³ái í έýðòü ÷³ðéèò äái έó ùí αί έί αί ñí ó³äéüí í αί í αί í αί αί-
í ý, έð³í óí αί, ùí έί çáéái è í áçéääééñý í áøéái ó³ í í ðóá³áéí έó
í ³ñó Í ³ääáí í í; Êéçáüéí è – ×äðéañ ³ Êái áää, ˆ. Û äðáäé ñóáäðä-
æó°, ùí «ðaçíí ³ç ðéí, ó á³ëüøí ñó³ í ³ñò ðà í ³ñóä÷íέ Όέδαγί è
í ðí æéääèè è ñáéýí è». Óíí ó, í äðáéí í αί έέ ä³í, «áoéí á í äáí ó³ëü-
í í í αί ³ñòð äéééð÷èðè è í æéèä³ñòü çóí úíç ó÷añó³ ä έί çáéóáái í ³,
ýè ³ ñ³ëüñüéèò í áøéái ó³ä, í añái í äðáä έðè, óòí í äðááóáää í á
í èæ÷íí ó ñí ó³äéüí í í ó ùääé³. Äaççái áéüí ³ áái æ äéañí èèè í á-
çí á÷íέ èò çái áéüí έó ä³ëýí í έ, – í ðí αί äæó° äí ñé³ái èè, – í á áóèè
ò³ñí í í í ä³çái ³ ç çái éäðí añóái í ³ í äèè çí í áó çáéí äðéñý äí-
í í í ³áéí èí è í ðí í èñéái è, ä ðí í ó ÷èñé³ è έί çáéóáái í ýí ». Óí ÷ä
ˆ. Û äðáäé çí óóái έέ ðàèè äéçí äðè, ùí «έί í έðáðí έó äí έóí αί-
òàéüí έó ñá³ä÷ái ü í ðí ñòääéái í ý ñáéýí αί äái áçé έί çàòòää í á
ñüí αί αί ³ í á äéýäéái í »¹².

²ñí óðòü ³ í ðí ðéái èèè ääðñ³; í í ðí äæái í ý όέδαγί νύεί αί
έί çàòòää ä³ä ñáéýí ñóää. Õàé, ðí ñ³éñüé³ ³ ñòí ðéèè Í. Έóé³÷ää ³
ˆ. Ñéí ðèè ñóáäðäæóðòü: «Í äðø, í ³æ í í ñó³é çá³äèèò ñáéýí ðóøéä
÷äðaç Äéééé Ñóái, äæä í äéí ³ñí óáàòè í áái ä ýäðí, í äáéí έí
ýéí αί ä³äáóááéí ñý í í ääéüøä Óí ðí óáái í ý έί çàòòää. Í í æéèái,
òä äæä áóéä éääç³ääðæäää ç³ ñái çí è ñòàéèí è ððáäéò³ýí è, ñòðóé-
òóðái è óí ðääé³í í ý ðà ñái í óí ðääé³í í ý, ³ç ñóí ðí í áái èí í áí ³ái ñ³-
èèí áái í áí ³áéí ÷í äèí, äèä áaçóí í αί í, ðí çá³éí èüüéèí í äðaçíí
æèòòý»¹³. Í á í áø í í äéýä, ðàéä áóí éä ääéáéí í á í í çáääéái ä ðä-
ò³ç, ç í äéýäó í á í äðø³ çäääèè ä äæäðäéäò ðí ðí έί çáé³ä, ýè³ í í ä³ç-
çái ³ í äðáäóñ³í ³ç í í äðááóáái í ýí í èðí έó ðí ðä³ääéüí έó äéñí ääè-
ó³é ó í í í èççýò Áí ³í ðä.

²í ðäðí ðáòóð÷èð è ðð ä³éí ó «ýè ñí í ðò ³ í ðí í èñáé», Í . ˆðó-
óáañüéèè ç³ ñái αί αί έó áääæä°, ùí «ðí çá³éí è÷í-ái έí αί è÷èè

¹¹ Û äðáäé Á.Í. Όέδαγί νύéä έί çàòòái: Óí ðí óáái í ý ñí ó³äéüí í αί ñóái ó. Äðóää
í í έí äéí ä XV – ñäðáäéí ä XVII ñò. – Ê., 2000. – Ñ. 34.

¹² Õái æä. – Ñ. 41.

¹³ Έóèè÷ää Í., Ñéí ðéè Á. Ñí ðéäéüí í-í ñéòí έí æé÷áñéèè Óái í í αί έαça÷áñoää // Ñái αί αί äý í çñéü. – 1995. – 1 8. – Ñ. 44.

í ðí ì èñäè òàòð ñáí; ì è ì ðèèèàààì è àí èèèàà í á ì ð´áí³ çàò³þ áí à-
ëúí³ ÷ í ñáí áí òí í í ðí çá³ éí è ÷ í ñáí ì ðí ì èñè ñàðàà óèðà; ì ñüé; ëþä-
í ñòè, ç í áí ðí í í; ì ð´áí³ çàò³; Òí ðí óþ÷ è áí òí í á ðàí àñèí çà÷³ í-
í á, à ðàñèáí á, ç í á èèáí ò³ á í áí àÿçáí èò áí í áí ðí í í; ñèóáèè -
áí ÿè³ á-ñí àò³ àè³ ñò³ á, àèÿ ÿèèò á³ éí á ñòààèà ñòèò³ þ»¹⁴. Çàñèóáí-
áò° í á óààáò é ì í è³ áàð³ áí óí á òðàèòóááí í ÿ³ ñòí ðèèí ì Óáí ì í áí á
óèðà; ì ñüé; éí çà÷÷éí è - ÿè ì ðàáí³ çí ááí; ñòñí³ èúí; áàðñòàè,
ì ðàáí è ÷ í-ñòñí³ èúí í áí³ ñí èòóòó, ÿè ÿàèüà ó èí í èðàòí èè ÷ àñ, à
òàèíæ ÿè ÿàèüà í í áòóí áá. Ì ðè ÷ í ì ó, çá³ áí ç òààðàèáí í ÿì
Ì . Áðóááñüéí áí, «ÿè ÿàèüà í í áòóí áá, ò³ ì ðí ÿàè óèðà; ì ñüéí áí
æèòÿ, ÿè³ á XVI á. ñòàþóü í áí çá³ ñí èí è ì³ á òàòí³ ÷ í í þ í á çáí þ
“éí çàòóàà”, - ñòàð³ ÿè Óèðà; ì. Ná, - ì áðàèí í ó° á³ í, - ðàçóèüòò
á³ áá³ ÷ í; áí ðí óüàè í í áòóò ñáèí áí, òè³ áí ðí áñüéí áí ç òèæí þ,
ðí çá³ éí è ÷ í þ, éí ÷ í áí þ ëþáí³ ñòþ ñòáí³ á, üí á³ èáí è òÿáí áóüñÿ,
áñá á í áèò³ ì áèò³ Òí ðí áò, á í áèò³ á³ áí³ áò í á ò³ éæá òàðèòí ð³;
Óèðà; ì è»¹⁵.

Ó òàèí ó èëþ÷³ óèðà; ì ñüéà ñäèÿí ñòàí, á³ èñí í, ÿè óí ñí àèáí-
í ÿ òè³ áí ðí áñüéí; òèá³ è³ çàò³; á ì áæàð Óèðà; ì è, ° ñí ñáí í í èí æ-
í èí àèáí áí óí ì ó Òí ðí óááí í³ éí çà÷÷éí è. Ç³ í òí áí áí èó, á ì³ çí³-
ò³ ÷ àñè ñáí áí ðí çàèèò è éí çàèè í áð³ àèí ñàí³ ÷ ááí òèò³ èòþòü ñááá
³ ç ñäèÿí ñüéí þ áàðñòáí þ. Õàè, ó 1626 ð. ì ñí áí ñüé³ òðÿáí áò³ ì í-
á³ áí í èÿè Ñ. Èí í áòí í èñüéí áí, üí í á çáí èòáí í ÿ: çá³ àèè æ áá-
ðóóñÿ éí çàèè, ñòàí í³ á³ áí í á³ èè: «Çàèðà³ ñí ÿ éí ðí è³ áñüéèò
òà ì áí ñüéèò ñ³ è»¹⁶. Ì í áí á ç òñòð³ òè é òàèò³ ñí òàðí ðàòàò³ þ: «...ëþ-
áàè èí í áüòüàè ì ðí ñòí á (òóò, Óàèòè ÷ í ñäèÿí è. - È. ²), í áí ñáá-
èüò, á èóí áò ñáí áí èí üò ááç ñèóáèü... èóí ì í ááäÿ÷èòñá»¹⁷.
Áí áí ì ÷ àñ ì í èñüéí àáí³ ñí³ ñòðàò³ ÿ òàèí æ í áááí çí á ÷ í ñòààðàèó-
áàèà: «Ð³ ÷ Ì ñí ñí èèòà ì á° òàèè ç óí áí ç ðí çóí³ òè, üí òàè ñàí í
ááæèèáí ì ðèáí ðèàòè ñèí áí áè³ òèí í³ á áèáñí èò, áàè í á ì áèè
÷ àñó òàè³ òè, ÿè³ òòðèí àòè á ì ðÿäèò ñàí èò éí çàè³ á; áí ò³ òèí-

¹⁴ Áðóááñüéí Á . Ñ. ² ñòí ð³ÿ Óèðà; ì è-Ðòñè: Á 11 ò., 12 éí. - Ó. 7. - È., 1995. - Ñ. 61.
¹⁵ Óáí æá. - Ñ. 74 - 75.
¹⁶ Í èòèè Þ. Á. Áæàðàèà áí àèá-áí í ÿ³ ñòí ð³; áí òèòáí áæèí í; òà àèçáí èúí í; áí ðí óüàè
óèðà; ì ñüéí áí í áðí áó í áí ðèè³ ó³ XVI - ó í áðð³ è ì í èí àèí³ XVII ñò. ó Óí í áò òðò³ áá í Í Ð
// Áðò³ àè Óèðà; ì è. - 1986. - 1 5. - Ñ. 61.
¹⁷ Óáí òàèúí èè áàðæááí èè³ ñòí ðè÷ í èè áðò³ á Óèðà; ì è ó í. Èè³ á³ (Áàè³ - ÓÁ² ÁÓÈ).
- Ó. 11. - Í í. 1. - Ñí ð. 8. - Áðè. 828çá.

í áí áí í ð³áí³ ñòü³ í áeáðí ááí³ ñòü èí çàòòáà»²³. Ç í ÷÷àòèíì XVII ñò., í á í áø í í äëÿä, í í æí á ñí í ñòáð³ äàðè çáí ðí òí è é í ðí òáñ – «í ÷÷à-í áí í ÿ» èí çàòòáà, í äáááñ³ ñí «í èçí áí áí». Öüí ò ó ðí ðí òáñ ñí ðeÿèí³ çðí ñòáí í ÿ èí çàòüèèò áí ñí í äáðñòá «í á áí èí ñò³» é òàèá «í í äè-í áí í ÿ èí çà÷÷èí è í ñüèè è í áùèí àì è í òñèèí àeáí çí³ í èòè í á ò³ëüèè òèí èí çàòòáà, àèá é òáðàèòáð ÷÷àí ñüèí áí ÷÷àí ñòá»²⁴. Òàèè ÷÷èí ñí, ÷÷è è áà÷÷èí ÷÷è, ÷÷è èí çàòòáí í á ÷÷è èí ÷÷èè; ñòáí í áí ÷÷è ñí í áè, èí òðá àeçí á÷÷è á éí áí ñòáðñí ó ñí ò³àeüí èò á³áí í ñèí áð òí áí ÷÷è. Ðàçí ÷÷è ç èòì, í á í áø áóì èó, òá ñòáèí áí èí áí í þ ÷÷è èí þ òí ðí òááí í ÿ í ñ³áí í áí ñí ò³àeüí í áí ñòáí ó èí çàè³á. Ðè í ñ³áí á äáðñò-áà – èí çàòòáí, òáèäèòá çá áñá, í ÷÷è ÷÷è ñèèááàðèñÿ áí áðøá ò³ëüèè á áðóá³ é í í èí áèí³ XVI ñò. Í áí áè áí ñè³áí èèè í áí áí í ðàçí áí í á-áí èí òóáàèè í á òí ò ó, ÷÷è èí çàòòáí í³ èí èè í á áóèí ááðñòáí þ í á-í ÷÷è áí òí í þ á ñí ò³àeüí ÷÷è ó á³áí í òáí í³²⁵.

Í ðí á³áí á æ ÷÷è ñòá ó òí ðí òááí í³ èí çàòüèí; ááðñòáè, ááçí á-ðá÷÷è ÷÷è ñ³áàèá Ì³ áááí í á Èè; áùèí á. Áæá Ì. Í àèñèí í áè÷ ñí ðá-ááèèè áí í áèí í áí òááá ó òí ò ó, ÷÷è «í ðeáí³ í ðí áñüè³ ÷÷è ñòá × áðè-ñè òá Èáí³ á – òá í áðøí ÷÷è ÷÷è ðí çñááí èèè èí çàòòáà»²⁶. Òàè,³ ó áæáðáèáð í áðø³ çááàèè ÷÷è èí çàòòáí ñóí ñóþòüñÿ ñáí á ò³; òáðèòí ð³. Í í ðð³áí í áeçí áðè ñí ðáááàèèèè³ ÷÷è í äëÿä í á èí çàòòáí ðáá³ í í ó ÿ è í á ÿáðí òí ðí òááí í ÿ èí çàòòáà çáí ÷÷è çüèí áí. Òí ò ó é í á àèáí í, ÷÷è á Ðíñ³; ÷÷è ÷÷è «çáí í ðí æó³», «èí çàèè»³ «÷÷è áèñè» çáí áí ÷÷è èè ñèí í ÷÷è àì è. Òáðàèòáðí ÷÷è, ÷÷è é Ì ðeáí áò³ÿ 1638 ð. áí çáí èÿèá èí çàèáí í áøèàðè àèí ÿòèí áí á ÷÷è ñòáð ÷÷è áááí í èò ñòá-ðí ñòá Èè; áñüèí áí áí³ áí áñòáá²⁷, á òá çáñá³ á÷÷è òí þ áèí ÿòèí áó ÷÷è èòí ò áááó àèÿ èí çàòòáà. Í áeá³ èüø çí á÷÷è èí «èí çàòüèè » í ñá-ðáàèí ÷÷è á ðáá³ í³, ááçóí í áí í áóèí ÷÷è ñòá ÷÷è áðèñè²⁸.

Ðè ÷÷è áeçí á÷÷è í ÿ ñäëÿí ñòáá òóí ááí áí òí òí òí ðí òááí í ÿ èí çàòòáà ò áí ñèòü ñóí áðá÷÷èèè, òí áí èèá ñäëÿí ñòáá í á è³ëüèñ-í èè ñèèáá³ áóí í ñí ò³àeüí ó ñí ðÿí í ááí³ ñòü èí çà÷÷èè è ç è³ í öÿ

²³ Èáí³ ÿàèí Ñ. Èí çàòòáí é Òèðáí í á í áí èèí³ í ò³ XVI ñò.: ÷÷è áóéá ÷÷è áèèèáñòü ÷÷è ðí çóí³ í ÿ? // Í í èñüèí è-òèðáí í ñüè³ ñòóá³; – Áèí. 1. – È., 1993. – Ñ. 54.
²⁴ Áeááèí èðñèèè-Áóááí í á Ì. Ò. Í áñáèáí èá þ áí-Çáí ááí í è ðí ññèè í ò áóí ðí è ÷÷è èí áèí ÷÷è XV á. áí Èþáèèí ñèí é òí èè (1569 á.). – È., 1891. – Ñ. 165.
²⁵ Áí èí áðóüèèè Á. Í. Çáí ÷÷è çüèá èí çàòòáí. – È., 1994. – Ñ. 77.
²⁶ Í áèñèí í áè÷ Ì. Í. «Èèááü ÿàèñÿ áðááí í ÷÷è ááèèèí ÷÷è...»: Áeáðáí³ òèðáí í çí áá÷÷è òáí ðè. – È., 1994. – Ñ. 193.
²⁷ Volumina legum. – T. 3. – Petersburg, 1859. – S. 440.
²⁸ Ááó. Í ðí òá àèá. á í áðèñ³: «× áðèñè – í ñí í áí èè í ñáðááí è».

– Ê. 2.)»³³. Ó 1631 ð. ēī ðī í í éé āāōūī āī Ñ. Êī í āōī í ēūñūēēé, çá³ōōp÷÷ è í āðāā ñāēī í í , ā³āçí ã÷÷āā, ùí āī ēī çāē³ā «í ðēñōāēē í á ð³ēūēē āēī ēñāí³ ç ðā⁰ñōðō, àēā í áēæā āñý óēðāçí ñūēā ÷÷āðí ū, í í ēāñōāāāøē í í ñōāī í āē (í á⁰ōūñý í á óāāç³ Êōðōē³āñūēā óāī āā 1625 ð. – Ê. 2.), āī çāī³ñōū ÷÷āñōē ðēñý÷÷ ñōāēī ēī çāōūēī āī ā³ēñūēā ē³ēūēāāāñý ðēñý÷÷»³⁴. Ó 1637 ð. «Í āāēpē í ðēçí ã÷÷ēā ā³ā ñāāā í í ēēī āī ēē³ā, ýēēī í áēāçāā í āāðāðē ýēī í í āā á³ēūōā ā³ēñūēā³ ç çā÷÷āēō ñāēýí »³⁵. Ó 1638 ð. çí í āō «÷÷āðēāñū í í ñūēāpò āēý çāī ðō ēp÷÷āē, ÷÷ōí āū āā øēē ē í ēī , ÷÷āðēāñī , āñōí ā āñýēēý ēpāē. Ê... í í ÷÷āēý ēpāē ēāōō ē çāī í ðī æñēēī ÷÷āðēāñī āñōí ā āñýēēý ēpāē»³⁶.

Í³āāāí í³ ñōāðī ñōāā Êēçāñūēī āī āī⁰āī āñōāā, ðāēēī ÷÷ēī í í , ñōāpōū ðāēðē÷÷ í í ñī ō³āeūī í p ãāçí p āēý āñūī āī óēðāçí ñūēī āī ēī çāōōāā. ðāē, ó 1615 ð. Ñ. Æī ēēāāñūēēé, āēñōōī āp÷÷ è í á çāī³āāí í³ ñāēī ó, ā³āçí ã÷÷āā ç ōūī āī í ðēāī āó: «Í ēçí ā³ ēī çāēē í í āí óāāēē ēēçāñūēō Óēðāēí ó³ í ñī āēēāī í í āí³í ðī āñūēēé ēðāē, ç³āðāāøēñū ó í āī āēā ā³ēñūēī ..., ñī ññōī øōp÷÷ è í āī ñūē³ āī ēī ā³í ý ý í á Óēðāēí³ ðā í āçæāæāp÷÷ è í á āī ēī ā³í ý ý ðōðāōūēī āī ñōēðāí á³ ēðēī ñūēī āī óāī ā...»³⁷. Í . Êōē³ō āī āī ðēōū: «Ā³ēñí í , í³ñōī ÷÷āðēāñē, āī ÷÷āñ³ā Õī āēūī ēōūēī āī, áōēī í áēá³ēūø í í ēī çā÷÷āí ēī í³ñōí í ç óñ³ō í³ñō í³āāāí í í ðōñūēēð»³⁸. Ðāāýí ñūēā³ñōí ð³í āðāō³ý ðāēī æ āēçí āāāēā, ùí āāā ç ē³í öý XV ñō. «÷÷āðēāñē ñōāēē í āí ēī³ ç óāí ðð³ā, āā çāēðāēēñý çā³āē³ ñāēýí è»³⁹.

Í í æí ā ñōāāðāæōāāðē, ùí ñī ō³āeūī éé í ðāāí³çí Ā³ēñūēā Çāī í ðī çūēī āī āēōī øēpāāā ó ñī ā³ í āī āðāāí āí³ Õī āēūī è÷÷ēī è í áēá³ēūø í í ā³ēūī³, āī ēāēpāí³ ðā ðāāēēāēūī í í āēāøōī āāí³ āēā÷÷ í āí ðē, ýē³ í á āððēī óāāēēñý ó ñāī³ð ððāāēō³ēī ēō ñōāí í āēō í ðā³÷÷āðō³ ā³āðēāāēēñý ā³ā ñāēýí ñōāā. Óāðāēðāðí ēī ñā³ā÷÷āí ý ý çí ã÷÷ í í āī ðī çí ðōō í í ēī çā÷÷āí ý ý ñāí ā ñāēýí ñōāā ó í āðð³é í í ēī āēí³ XVII ñō. ° ñēāðāā ç ōūī āī í ðēāī āó āðð³í āí āððēā Êē⁰āī-Í ã÷÷āðñū-

³³ Æāðāāā āī³ñōí ð³; Óēðāçí è-Ðōñē. – Õ. 8. – Éuā³ā, 1908. – Ñ. 345.
³⁴ Ñāēýí ñūēēé ðōō í á Óēðāçí³... – Ñ. 237.
³⁵ Āí āāí ēē Ñēī āí í á Í ēī ēūēñēí āī // Í āí óāðū, í òí í ñýūēāñý è ēñōí ðēē p æí í é Ðōñē. – Āçí. 2. / Í í ā ðāā. Ā. Āí ðī í í āē÷÷ā. – Ê., 1896. – Ñ. 176.
³⁶ Āí ññī āāēí āí ēā Óēðāēí ū ñ ðī ññēāē: Āí ē. è í āō.: Ā 3 ð. – Õ. 1. – Í ., 1953. – Ñ. 221.
³⁷ Õēð. çā: Í āāāēēā Ê. Í í āí í ðī ñō í ñōçāñōāí āāí ēē Çāí í ðī æñēí é Ñā÷÷ è á í āðāçā ððāí āí á çāí í ðī æñēí āī ēī çā÷÷āñōāā // Êēāāñēāý Ñōāðēí ā. – 1894. – Õ. XLV. – 1 6. – Ñ. 453.
³⁸ Êōēēø Í . Èñōí ðēý āí ññī āāēí āí ēý Ðōñē: Ā 3 ð. – Õ. 1. – Ñí á., 1874. – Ñ. 52.
³⁹ Èñōí ðēý Óēðāēí ñēí é ÑÑÐ: Ā 10 ð. / Í í ā ðāā. P. Êí í āóðī ðā. – Õ. 2. – Ê., 1982. – Ñ. 172.

ðī ðuáé ç àð³éa÷àì è á³á í áí³á. Í à í ááaçi³ áñðàáí ó áóí éó áīñē³áí è-
èà, öy «ááēēēà áaðæáàà ç ÷ēñéáí í èì è áīēüí īñöyì è í á í³ñöyð,
ēī ēē ñàì³ Óáí ááēē í á í áððóááēē í³÷ēì æy çàēó÷áí í y ñáeyí,
í á í íáēà áóáēðéáí í áí ðī ðēñy ç óó³éa÷àì è»⁴⁷. Áēáñí á ñàì³ í īēü-
ñüē³ óðyáí áó³, ñēæ³í ī í³á ÷áñ Í ēüøáí ñüēī; ēī í³ñ; 1617 ð.,
çì óøáí³ áóēē áēçí àðē, ùī «÷áðaç ðà, ùī çò (í īēī çà÷áí ēð ñáeyí-
áð³éa÷á³ á Ó³áááí í³ é Èē;áùēí³. – È. ²) òàē ááááóí ç³áðæīñü³ í ðē
òàēīì ó ááēēēīì ó çáðīì ááæáí í³ í ðyáí ē ðñòáí í áēðē ððóáí í...»⁴⁸.

Áóáó÷ē í ðī ðáñòí í ðī ðē çðī ñòáí í y ñī ó³æuí í áí áí í áéáí í y,
í áñí á³ í³áðáó³; òà í īēī çà÷áí í y ñáeyí ñòáá Í³áááí í; Èē;áùēí è
ñòáēē áí áí í ÷áñ óí³éæüí èì³ ñòí ðē÷í èì yáēùáì, í ðēòáí áí í èì
èèøá Óēðá;í³. Bē ñòááðæáó⁰ Í. Áí áí í áē÷, Óàēðē÷í í òá áóēà
ñī ðí áá «í èðí èì øyöíì áēçáí ēððēñy ç-í³á áēááē øyöáðñüēī;
Í īēüü³ é í ááðæáðē ðí ááí á³éüí í ðáðþááðē í á áēáñí³ é çáì ē³»⁴⁹.
Í ī ðē ááçóñí³ øí³ ñòü æy óēðá;í ó³á í í áñòáí ü 30-ð ðð. XVII ñò.,
áí í è áñá æ òàēē çááááēē á³á÷óóí í áí óááðó ēð³í īñí ðí ò éááó,
í ðī ðáí ááí í áí í í ááēēþ «øyöáðñüēī; ááí í ēðáó³;» Ða÷³ Í í ñí í è-
òí; ùí çàçí áá ó³ēēí áēðí áí Ó³áñēí ñàì á ó Í³áááí í³ é Èē;áùēí³.
Óóð á³éüø í ī ī óyðí í þ áóēà á³éñí í ááí í ēðáðē÷í à í í ááēü ēí çáöü-
ēí áí, à í òæá, á³éüí í áí áí ñí í ááðþááí í y í á áēáñí³ é çáì ē³.

Èð³í ðí ē³ í ááí í ðóáéí í; ñī ó³æuí í; çí³ ó³éó³; æy ááí çē ñàì á
ñòáí ó ēí çáé³á, ñáeyí ñòáí³ ñòí ðí í áí ēēí óēí é í á áðí ñí ó³æuí ó
í áðááēáí ó ó³; í í áí; «áé³óí í;» ááðñòáē óēðá;í ñüēí áí ñí ó³óí ó.
Í ñòáí í y áeyáeyēáñy á í³ áððēí áí í³ «í áó³í í áéüí í; çáá;» óēðá;í-
ó³á, á³éüø³ ñòü yēè áóēē ñáeyí àì è, ³ yēà ēðēñòáē³ çóááēáñy á
í áð³é í ī ēí áéí³ XVII ñò. ó çáááéüí í áēçí áí³ é Óí ðí óē³: «Á³ēñüēí
Çáí í ðí çüéá òà éí áí í áðí á». Ðaçíì³ çç ðēì, í á ááððí çááóááðē³
í ðí ñóóí í ðáēðē÷í èē³ ñòí ðē÷í èē ēí í ñòðóēðēá³ çí í ðí ðáñò í áñí-
áí áí í īēī çà÷áí í y ñáeyí ñòáá. Áæá í á òà⁰í í éöy, ùí áí é³í öy
XVI ñò. Í í ēóáí ááá Èē;áùēí à çàēèøáēáñy «í óñòáēáþ». ² ñàì á
çáááyēē í ðí ðáñò í áñí áēð í³ áðáó³ é³ í í ēí çà÷áí í y ñáeyí ñòáá áí ðí-

⁴⁷ Í ī ðēēááē÷ Á.É. Í ðááēðēí í í ðáðáēðáðá ááðáðí í ē ðáóí ðí ù ñēáçí óí áá-
Áááñòá á Èēðí áñēí áí ñóááðñòáá // Ó÷í í ùá çáì èñēē Bðí ñēááñēí áí áí ñóááðñòáá í í áí
í ááááí áē÷áñēí áí ēí ñòēðóðá. – 1945. – Áçí. 7. – N. 7, 17.

⁴⁸ ññóí óy Óēðá;í è á áí èóí áí óáð³ í ááð³æáéó. – Ó. 3. / Óí í ð. Í. Í ááðí áñüēēē,
Á. Í óó³ēá. – È., 1941. – N. 46.

⁴⁹ Áí áí í áē÷ Í. Èí í ñòðóēðēáí á ññóí ðē÷í à áyēúí ñòü óēðá;í ñüēí áí ēí çáðóáá //
Ñēí áí³ ÷áñ. – 1994. – ¹ 6. – N. 67.

КОЗАЦТВО У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН НА ТЕРЕНАХ ПІВДЕННОЇ КИЇВЩИНИ*

Х і -à àéîíîî³ -í èè òàèòîð íà⁰ àèçíà-àèüí èì ó òîðì ó-
ââí í³ àòí îñò, â³í òèì íà ì áí øà áâââòîî â ÷îì ó àèçíà-à⁰
ñî àòèè³èò àòí îñî ò³àèüí èò ì ðîîàñ³à íà áóâü-ÿè³é òàðè-
òîð³. Ó àèí ààèò ç óèðàçí ñüèè àòí îñî ò³àèüí èì í ðââ-
í³çì ìì ðàí íüí îí àâðîí îç; àíàè, ÿèè è è íàçèââ⁰î î «óèðàçí ñüèà
íàðîí àí³ñò», òàèíæ ì íæí à àñòè ì íâò ì ðî ñî àòèè³èò àéí í îî³-
í îñî àâðòî³ í³çì ó, àí òîñî æ ìà é ó ðââ³íí àèüí îî ó ì àñòàâ³.
À ì àèâò îñòàí íüí; îñòààèí è áàçí àðà-í î íà íàéí èèüí³ øó óâââó
çàñèóâí àó⁰ Ñàðàâí ÿ Í àââ³ í ðÿí ìèíà, çíèðàí à í³âââ í³ ñòàðî ñò-
âà Èèçàñüèíîñî àí⁰ àí àñòàà – ÿè îñòàðÿ àáí àçè òà ðíçàèèèò óèðàçí-
ñüèíîñî èíçàòòàà. Í ñòàí í⁰ æ áóèí èíèí îèèñî àòí îñî ò³àèüí èò
ì ðîîàñ³à íà èèøà à çàçíà-áí îî ó èðàç, àèà é ì àèí àíèèà íà
òòàí ñòîðì àò³ð àñ³îç; òîñî ÷-àñí îç; ñî ò³èüí îòè óèðàçí ò³â. À³àòàè,
ì èòàí ÿ «èíçàòüèí; àéí îîî³ èè» òàæ íàáòà⁰ ñòàòòòò ÷èí íèèà
àòí îñî ò³íàáí àçó à XVI – ñàðààèí³ XVII ñò.

Àéí îîî³ -í îîî ó ñèèàáí èèò àòí îñî ò³àèüí èò ì ðîîàñ³à ó ñàðà-
âí àèò³ óèðàçí ñüèíîç; íàðîí àí îñò³ íà öüí î ó àòàí³ í ðèñàÿ-áí î í àââ-
âòîí óâââ¹, àí òîñî æ ì àèíç'ÿñí àáí èì çàèèèøà⁰òüñÿ çàâàèí

* Í à îñíîòà³ í óàè³èòò³; *çàñî òî ðî àñüèè È.Á.* Èíçàòòàí ó ñèòòàí³ ñî ò³àèüí í-
àéí îîî³ -í èò àááí ñèí íà òàðàí àò Í³âââ í îç; Èèçàòüèí (àí ñàðààèí è XVII ñò.);
àòí îñî ò³àèüí èè àèí³ ò ðî àèàí è // Óèðàçí ñüèèè ñàèÿí èí. – ÷àðèàñè, 2012. – Àèí. 13. –
Ñ. 75 – 81.

¹ ÷àòèèí àí òÿ ì ðî àèàí àèèà ì ðââñòàèèà íà à òàèèò ì ðàòÿò: *Àí èí áóòüèè È.Í.*
Àéí îîî³ -í íà ñòîð ðÿ Óèðàçí ñüèíîç; ðÑÐ. – È., 1970; Óèðàçí ñüèà íàðîí àí³ñò: íàðèèè ñî ò³àèüí í-
àéí îîî³ -í îç; òà àòí îñî ò³èèè-í îç; ñòîð ðÿ / Çà ðââ. *Ð.Ð.* Èí íàòòîðà òà òà³ í. – È., 1990; *Ñî ìèèèè*
Á.Á., Áòðæè È.? Èè èèè ÿ ÷àèà òîðì óàòèèñÿ óèðàçí ñüèà íàò³ÿ. – È., 1991;
çàñî òî ðî àñüèè È.Á. Ñî àòèèèèà àâðòîíîç; àéí îîî³ èè Ñàðàâí ùí àí Í íàí³ òî ò³ÿ à XVI –
ì àðòèè ÿ èí àèí³ XVII ñò. ÿè ààèèèèèè ÷èí íèè àòí îñî ò³àèüí èò ì ðîîàñ³à // Óèðàçí ñüèèè

ái έέá νί άόέò³έέ άείίίί ³÷ííái δίçáèðéó Ñáðáái úíái Í íái ³-
 í δí á'ý í á άεί άί ³έó ðá νί ðýí í áái ³νού άοί ί νί ό³αεύί έό ί δί όáñ³á.
 Óó³í , ç óí áái áí ³ñòþ í íáí á ñóááðáæóááðé, úí ίνί íái þ áείίίί ³-
 έέ öüíái ðáá³íó, ýé ³ ðáòðé ðíái÷áñί έό όέδα;ί νύέέò çáí áεύ,
 áóεί ν³εύñüéá áñíííáðñóái. Óí÷á í á í áí ø óí áái áí í íáí á
 ñóááðáæóááðé, úí ó Í ³áái í ³é Ēέ;áúεί ³ öé³áí δí áñóái áñá æ
 ðáέέ ί άεί áðóái ðýái á çí á÷ái í ý. Í νί íái þ æ áñíííáðþáái í ý
 áóέέ í áðááóñí í ðíí έñέέ ðá ðááðεί ί έóðái, ίñé³εύέέ áέέçüéá
 ñón³áñóái ç ðáððái έ ί á ί íáεί ί íçéðéái ί ίçí á÷éðéñý í á ί íð-
 ί áεύί ί ί ó δί çáèðéó çáí έáðí áñóáá, úí í áí áí í ðáçí áí í ³έðáñéþ-
 ááέέ áíñé³ái έέέ. Ó ñái þ ÷áðáó ðá çóί ί áέεί ðýá ³ί øέó á³ái ³í-
 ί ίñóáέ ó ðáá³íí ³ – á³áñóóί ³νού ó³εύááðé³á, ááέέέέò çáí έááέáñί έ-
 é³á, íái úεί έ, á í áòί í ³νού – ááááðί ñéíáiá, ñáéýí-óó³éá÷³á, °á-
 ðá;á-í ðái ááð³á ³, çá³ñί, έίçáöüέέó ðóóί ð³á.

Öý í áéæá á³εύί á άείίίί ³÷í á çí í á í ááóéá í á áòá³ áí Õí áεύ-
 ί έ÷έί έ çí á÷ái í ý ίñóái í úíái í ðéðéñðéó, áí ááái έó áí á³á÷þ
 óái ááεύί í þ ñááái έáþ, ñáéýí á³εύóíñó³ óέδα;ί νύέέò çáí áεύ.
 Óóò, í á á³εύί έó çáí έýó Í ááái ³í ðýí úεί έ ñáéýí έ çáí áóááέέ δί έέ
 áí é³ í á ñéíái ááò ðá í ³εύáέ á³ái íñí í í íáεί ί ίñóáέ ³ í íááòé³á.
 Õáé, ñó÷áñί έέ í íá³é Ñ. Áðíí áñüέέέ á³áçí á÷áá, úí ñáéýí έ, «í á-
 áðí í ááéáøέ í áái á í áεί ί, çáéðáéέ έίái ³, í á í έòáþ÷έ áí çáí έó
 ñái çò í áí ³á, í ðýí óááέέ áí έίçáé³á, çá³áέέ çò áóεί í áí í áέέái
 í í ááðí óðé»². Í ³ñóááá æ έίçáöðái áóεί ñí ó³αεύί í þ ñééí þ, ýéá
 ðáái έþó³í ³çóááéá í í í áái έái έέ έþá, áái ί í ñòðóþ÷έ έί ί ó øéýó
 ³ í ðáái áí í ý áí áέçái έái í ý. Çí έðái á óεί , í á áóί έó Á. Áí έí áóöü-
 έίái, í íáí á í í ýñί έέð ááέ÷áçí ó í í í óéýðí ³νού έί çáöðáá ðá ðí áí-
 ÷áñί ³ í áñí á³ áðá÷³ «á έίçáéé»³. Õáéá έί í í ðáò³ý í ðááñóáái έé³á
 ð³çí έó ááðñóá ³ ñí ó³αεύί á í ðáñðéæí ³νού έίçáéóáái í ý í í ³óί í
 çí ³óί þááéá ðá δίçøéðþááéá «í í áó» óέδα;ί νύέó ³áái ðé÷í ³νού.

Çáááέίί άείίίί ³÷í á ñái íñó³εί³νού Í ³áái í í; Ēέ;áúεί έ
 áεί έðái έéáñü úá á έέðí áñüέó áí áó, έί έέ áí ñí í ááðñüéá ñóái í áέ-

ñáéýí έί: Çá. í áóé. í ð. / Çá ðáá. Ñ.Á.Ēóöü÷éóüέí áí, Á.Á.Í í ðí çí áá. – xáðéáñé, 2002. –
 Áεί. 6, 7; ²ááí áí ðí áñüέέέ Ē.Á. Ñáéýí ñóái í í έóái áái; Ēέ;áúεί έ á XVI – ñáðááéí³ XVII
 ñó. (Ñóóá; ç áóí í ñí ó³αεύί í çí ³ñóí ð³;). – xáðéáñé, 2006.
 ² Gronski S. Historia belli cosacco-polonici. – Pestini, 1676. – Ð. 21.
 ³ Áí έí áóöüέέέ Á.Í. Çáí í ðí çüéá έί çáöðái. – Ē., 1994. – Ñ. 193.

uā ī īāī 3ī dī ānūēēō āī ēī nōāē áóēī āēçī à-+áī ī āāēēēī ēī ýç3ānūēēī
 óēāçī ī ā3ā 1500 ð. Í nōāī 3ē áóā āāī ēē íā 3ī 'y ī àī 3nī ēē3ā 3
 āādāēāō3ā – «ān3ī ī óāī ī Í īāī āī ðñēēō» 3 āēçī āāāā çā ī 3nōāēī
 í āñāēāī ýī nāī ī óī ðāñōāī 4. Ōāēā nēōóāō3y çóī ī āēþāēāñy āāī ī à
 ī nī īāī ēī ē ÷ēī ī ēēāī ē – ī ī nō3ēī ēī ē ðāðāñnūēēī ē íāá3āī ē ðā
 nēāāēī þ çāñāēāī 3nōþ ēðāþ. Áī āñē3āī ē ōūī āī, ýē çāóāāēō Á. Áī-
 ōī ī īāē÷, «ó ÷āðēāñūēī ī ó ðā ēāī 3āñūēī ī ó ī īā3ðāō ī ðāāēēūī á āī n-
 ī īāðñōāī áóēī íāī īāēēāā» 5. Í āī āē nāī á çāāāýēē ēī çāōōāō āī
 nāðāēī ē XVII nō. ōāē ðāā3ī ī ā āēī ī īī 3-ī īī ó ā3āī ī çāī ī 3 çāçī āā
 ēāðāēī āēūī ēō ī āðāōāī ðāī ū. 2 ī āðāāōñ3ī çāāāýēē 3nōī ōī īī ó çā3ēū-
 çāī þ ā3āāāēī īāī ðā ī ðāōāēþāī īāī íāñāēāī ý, ēī ōðā íāāāēī
 ī īðōāēī ēē 3ī ī ōēūñ āī nī īāðñūēī ī ó ī nāī 0 í þ, ūī nāī 0þ ÷āðāī þ
 çī 3ōī ēēī ēī ēī ī çāō3þ ī 3āāāī ī ēō ðāðāī 3ā Èēçāūēī ē ðā çðī āēēī
 ōāē ðōō ī āñī āēī ī ðī ōāñī ī.

Í nī īāī þ æ āēī ī īī 3-ī īāī āēāāī ōñōðī þ ī 3āāāī ī ēō nōāðī nōā
 Èēçāñūēī āī āī 0āī āñōāā íā ōūī ī ó àðāī 3, ýē óāē ā3āçī à-āēī ný,
 áóēī íā çāī ēāðī āñōāī, à ī ðī ī ēñēē. Ōī ī ó ē á3ēūçā ÷āñōēī à ðē3āā
 áóēā ī ðēā3çī ī þ, ūī ÷3ðēī çāō3ēñī āāī ī ā ōī āī ÷āñī ēō āī ēōī āī ðāð:
 «...ēōēē ēī ī ýāē ç Èóōēā āī Èēāāā nī çāī çāī ...»; «...æēðā íā
 ēī ī ýāāō āī çāī ēī ā Èēāāā, ÷āðēāñ ē Èāī āāā ī ōī ðī āāæī ī ūā...» 6;
 «...āī ī āñōā Ōðēī ī ēý çā çāī çāī íā ōī ðā ī ðēāōāēē...» 7 3 ð. ā.
 Ōāē, 3 ā ēþñōðāō3; ÷āðēāñūēī āī çāī ēó 1552 ð. çāçī à-+áī ī: «Ō
 æēōī ēēō ðāī, ā çāī ēó āī nī īāðñēī ī íāō āī ÷āē [3ç çðāī ī ī]. Á
 nōāðī nōā āçýē æēðā ōī āī nī āā, à ēí ūóī ā ðī çāāē ī ççū-ēī þ –
 āñāāī 27 āī ÷āē. Á ī ðēī ðī āāæī ī ī æēðī ōī ā ç Áī áðōēñēā...» 8.
 Í ōāē, ā ðāā3ī 3 çāðī ī ī ðī āōēō3ā ó ōāē ÷āñ ýāī ī áðāēōāēī. Ç
 3ī ōī āī āī ēó, ōā āāçñōī 3āī ī çóī ī āēēī 3 ōó ī āñōāāēī ó, ýēā ā

4 Í ē-áōā Á.È. Áāðāðī āý ðāōī ðī à Nēāēçī ōf āā-Áāāōñōā á Èēōī āñēf-ðōññēf ī
 āī nōāāðñōāā. – Í., 1958. – N. 121.

5 Áfōī ī āē- Á.Á. Í ÷āðē āāī ēf ēñōðāēāf ī āf, ī ā ūāñōāāf ī āf ē nī nēf āf ī āf á ūōā
 þ āf -çāī āāf ī āf ēðāy à XVI ē XVII nōī ēāōēyō // ÷ðāf ēy à ēñō ðē-āñēf ī ī ā ūāñōāā í āñōf ðā
 ēāōf ī ēñōā (Áāē3 – ×Éf ī È). – Èf. 2. – È., 1888. – N. 45.

6 Ōf ðā3āēy íā Ōēðāçī 3, XIV – nāðāāēf à XVII nō.: Áf ēēf ū 3 í āāāf 3ī ðýf ūēf ā: Çā.
 āf ē. 3 ī āō. / Ōf ī ð. Á. Èðāā-āf ēf, Í. Bēf āāf ēf. – È., 1990. – N. 99, 118.

7 Ōāf ðāāēūf ēē āāðāāf ēē 3ñōf ðē-ī ēē āðō3ā Ōēðāçī ē ō ī. Èēōā3 (Áāē3 – ŌÄ3ÁŌÉ).
 – Ō. 28. – Í. 1. – Nī ð. 62. – Áðē. 454çā.

8 Áðōēā þ āf -çāī āāf ī ē ðñēē, ēçāāāāī ūē āðāī āf ī ē ēf ī ēññēāē āēy ðāçāī ðā
 āðāāf ēō āēōf ā (Áāē3 – Áðōēā þ Çð). – ×. 7. – Ō. 1. – È., 1886. – N. 80.

1570 ð. çàèàóàèà àæà í îëüñüèèð ëþñòðàòì ð³à: «àì³ àí èí ñòàé, àì³ Ò³ëüààðè³à æí àí èò»⁹ àí í è òòò í à à³àøóèàèè.

Ñàðàà í ðì í èñè³à ó Ì³ààáí í³é Êè;àùèí³ àí í³í óààèí óòí à-í èòòàí, òí áòì à³àðíæ³ à í èç³à'ÿ Áí³í ðà í îëþàáí íÿ, ðèáàèèà, àí àðíà³ àí í è, í àñ³+í èòòàí, ÿè³ à³àáóáàèèñÿ «çà ñèóðì ùì í ðàáí ï ààèè+í ùì»¹⁰. Êð³í àèíííí³+í îáí òà èí èí í³çàð³éíí àí çí à+áí íÿ, óòí àí èòòàí ñòàèí é ïñí í àí þ í îÿàè èí çàèè³à, ç ÿèè è í î+èí àþòü àñí ò³þààðèñÿ àñ³ óòí àí èèè ò³; àí àè. Ì ïñòòí îáí óòí àè í ááóáà-þòü àñà á³ëüøí; í áí ðì í í; Óóí èò³; à à òí àí+àñí èò àèòàð ç í î-ààáí þ á³àçí à+àèíñÿ, ùì àí í è «í àøòí òèðàéíí ñòí ðí æà ñ òðàð ñòí ðí í»¹¹. Çà³àñè áàðà àèòí èè é èí çàòüèà çàí èááí èí à³í íÿ, ààæà í à ñàðààèí ó XVI ñò. àæà³ñí óààèà ò³èèí òñòàèáí à í ðàèòèèà ç àí èó ààèèèè èí ÿç³à èòòí àñüèèò í àààààðè óòí àè ó àí à³+í ó àèàñ-í³ñüò í àøèáí òÿì í ñò Ì³ààáí í; Êè;àùèí è. Óàðàèòàðí èí í ðèè-èàáí í ° ç í èðàí à ðàí í òà Ñèá³çí óí àà-Àááóñòà à³à 1564 ð. èáí³àñü-èèè í³ùàí àí ùí àí í³àòàððàæáí íÿ àí èí à³í íÿ í èè è ×è+àéè³àñü-èí àí óòí áó í à Ðíñ³, ÿèèé «í ò àááí ùò +àñí à àí òñòà èàæèò, à í î-æèòèó í àèíòí ðí àí èó çàí èó í àøòí ó Êáí àáñèíí ó ç í ááí í áò», òí í ó «í ù... èò (í³ùàí. – Ê. ².) ç í ñòààèèè...: í àþòü í í è ñàí è, æí í ù, ààðè è í òðí èè èò òí ð àç (óòí à. – Ê. I.) àùòàè í èñàí ùé í à ñàáá ààðàòè è òí àí àæèààðè...»¹².

Ó ðàçóèüòàò³ èí çàòüèí; èí èí í³çàð³; áóèè ïñáí³ í³ ààèè+àçí³ í³ààáí í³ í ðí ñòí ðè, ùì ñòàèí í áí èí³ ç í áéáàæèèà³øèò Óàèòí ð³à í í áóòí í ñò³ àñ³; Ðà+³ Ì ïñí í èèòí; ÿèà, í à áóí èó àááòüòí ò í îëüñü-èèò³ñòí ðèè³à, òèí çà³èñí þààèà ñàí þ «òèà³è³çàòí ðñüèó í³ñ³þ» í à «àèèèò» óèðà;í ñüèèò çàí èÿò, ùí, ÿè í è í îæàí í í àðàèíí àòè-ñÿ, ° àí àí è³ àí á³ò³éí èí, àèà í ààòí ñòí àðà+èèàèí í ðèí óúáí í ÿì. Ì áòí í³ñüò, ñèæè³í í, Þ. Óàðàùàí èí ááà+à° à óüì ò í³àñòàè èèÿ í îð³áí ÿí íÿ ðí è³ Óèðà;í è à àèíííí³+í í ò æèòò³ Ðà+³ Ì ïñí í-èèòí; ç ðí èèþ Ì³ààðèáí à³à ó ñèèàá³³ í í áð³; Êáðèà V, ç ÿèèò òí è í ððèè óááá ó 8 – 9 ðàç³à á³ëüøà í ðèáóòè³à, í³æ ç Àí àðèèè,

⁹ Ýrodia dziejowe. – T. XX / Opisane przez A. Jablonowskiego. – Warszawa, 1894. – S. 20.

¹⁰ Çàèí í í áàòàèúí ùà àèòü Áàèèèí àí èí ÿæàñòàà Êèòí àñèí àí XV – XVI áà. – Ê., 1936. – Ñ. 66.

¹¹ Áðòèà Þ ÇÐ. – ×. 8. – Ó. 5. – Ê., 1890. – Ñ. 180.

¹² Óàí æà. – Ñ. 140 – 141.

ääæá «ðí äþ÷³ñòü óèðàíí ñüèíí; çàì è³, í àñòðèì í èé èíèíí ³çàò³éí èé òèñò ù ù í àðíáó, éíáí ð³áè³ñí à í ðàòüí àèò³ñòü àèýäèèèñý ñí ðààæ-í³ì „àèüáí ðàáí ” àèý í íèüñüèíí; áàðæààè»¹³. ² ýèùí á Çàò³áí ³é ^áàðíí ³ ðí çòèòóàáí í ý Õáí áàèüí íí; ñèñòàì è è óóààðæáí í ý áóðæó-àçí èò à³áí í ñèí í à öüíí ó àòàí ³ áóèè í íà ýçáí ³ ç ðí çàèðèèí í ³ñò ³ Õí ðí óááí í ýì á³áí í á³áí èò ñí ò³àèüí èò àðóí, òí á Óèðàíí ³ òàèí þ ñí ò³àèüí í þ ñèèí þ ñòàèí ááçñóí í ³áí í èí çàòóáí. Áäæá í ñòàí í⁰ í áðàèíí èèáí àáí í í ñòðóáàèí çí èðàí à óèðàíí ñüèíí ó ñàèýí ñòáó í í æèèà³ñòü í ðàáí ³çàò³; ñí ò³àèüí í áí òà àèíííí ³-í í áí æèòòý ááç Õáí áàèá ³ òèì ñàì èì ðí àèèí í í òóáèí èé áí èèá í à áñá í áñàèáí í ý òí áí ÷ àñí í; Óèðàíí è.

Í í ðóá³æí à ñí àòèò³èà í ³áááí í èò ñòàðí ñòà Èè;áñüèíí áí áí⁰-áí áñòáà, á òíí ó ÷èñ³ é àèíííí ³-í à, Õàèòè÷íí í ³áàèþáàèà òóó áíí ³ í áí òó ñí ò³àèüí í áí ñòàðóñó øèýðòè, í ñè³èüèè è í áá³òü í áçí à÷-í èé óòèñè «á³á÷óáááñý í á èðàñàð ñèèüí í ». Õàè, ³ Í . ^á Õ³í áí èí èíí ñòàòóáàèà, ùí á öüíí ó ðàá³íí ³ «í èæ÷èè èèáñ í áñàèáí í ý çááð³-ááá ÷èì àèò í áçàèàæáí ³ñòü í á àèùííí çááäýèè í ñí áèèàèì òí í áàì í ³ñòááí áí æèòòý»¹⁴. Ó ñáí þ ÷áðáó í íèüñüèèè áí ñè³áí èè è³í öý Õ² Õ ñò. Á. Ááèííí áñüèèè è í áðàèíí⁰, ùí ñí àòèò³èà èðàþ áóèà í í á ýçáí à ç á³áñóóí ³ñòþ í á éíáí òàðáí àð í ááí àðñüèíí çàì èááí èí-á³í í ý, à í àòíí ³ñòü ç áíí ³ í óááí í ýì èí ðí è³áùèí, ýè³ ñòàèè í ñí í-áí þ óóó³ðñüèíí áí ñí í áàðñòáà èí çàè³á¹⁵. Í ðè öüíí ó, ýè çàòóáæó⁰ óáé æá ³ñòí ðèè á ³í ø³ é í ðàò³, ááçáóí í á ðí çáà÷à òóó áàèè÷áçí èò «í òñòèí ü » øèýðó³ ñòàèà «áàèèèí þ í í è³ðè÷í þ é àèíííí ³-í í þ í í èèè þ»¹⁶ ç áí èó Ðà÷³ Í í ñí í èèòí;.

× áðáç í ñòàí í þ ç òðàòüíí ÷ááð³ XVI ñò. á óèðàíí ñüèèè ñí-ò³óí áðí àèòü ³ ñòàí í áà ñèñòàì à í ðàáí ³çàò³; ñóñí ³èüñòáà, í ðè÷íí ó ñòàí í áà í áèæáí ³ñòü èþàèí è í à öüíí ó àòàí ³ áóèà í á í áí ³é ñòí àèí-ò³ ç èàòóáí ð³ýì è á³ðí ñí í á³áí í áí òà àóí ³-í í áí ñàí í àèçí à÷áí í ý.

¹³ Óàðàùáí èí Þ. 2. Óèðàíí á ³ òàðíí áèñüèèè ñà³ò: Í àðèñ ³ñòí ð³; á³á óááí ðáí í ý ñòàðí èè;áñüèíí; áàðæààè áí è³í öý XVI ñò. – È., 1996. – Ñ. 397.

¹⁴ ^á Õèì áí èí Í. Á. ²ñòí ð³ý Óèðàíí è òà ù ù í àðíáó. – È., 1992. – Ñ. 67.

¹⁵ Jablonowski A. Wstap. Ziemia Ruskie. Ukraina (Kijów – Bractaw) // Ýródła dziejowe. – T. XX²²: Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym / Opisane przez A. Jablonowskiego. – Warszawa, 1897. – S. 648.

¹⁶ Jablonowski A. Zasiedlenie Ukrainy (Archiw jugo-zapadnoj Rossii, Cz. VII, T. 1. – Rec.) // Ateneum. – T. 1. – Warszawa, 1888. – S. 138.

Ὁᾶἔ ἰ ḡί ὀᾶḡ ἰ ᾶ ἰ ᾶἰ ἰ ḡί ἔὸἔ ἰ ᾶ ἰ ἰ ᾶἰ ἰ, ḡἰ ᾶ ᾶ ῥ ἰ ᾶἔῦᾶὸ ἰ ᾶ ὀὸ ἰ ᾶḡ-
ὸᾶἔἰ ὀ, ῦἰ ἂ ὀᾶἔ ᾶḡ, ῦἔ ῥᾶὸᾶᾶἔὸ Ḣ. Ἰ ἂἔᾶḡ-ὀἔ, «ᾶὸἰ ἰ ḡἰ ὁ̄³αἰῦί ᾶ
ḡḡḡḡḡḡḡḡ ὀἰδᾶῖ; ὁ̄³ᾶ ἰ ἂἔᾶ ἰ ḡἔḡḡḡḡḡ ἔἔ, ἰ ᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ḡἰ ἰ ᾶᾶἰ ἔἔ ὀᾶḡᾶἔ-
ὀᾶḡ»¹⁷. Ἰ ὀᾶᾶ, ὀᾶ ᾶὀἔἰ ἔἔḡᾶ ῦᾶ ἰ ᾶἰ ἔἰ ἔḡḡḡḡḡ ἂἰ ἰ ᾶἰ ἔἰ ὀ-ἰ ᾶἰ
ᾶὸἰ ἰ ḡἰ ὁ̄³αἰῦί ἰ ᾶἰ ἔἰ ὀἔḡḡḡḡ ὀ ᾶἔ ὀἰδᾶῖ; ὀῦἰ ἔ ὀᾶ ἰ ἰ ἔῦἔᾶἰ ἔ. Ἰ ᾶḡᾶ-
ḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡḡ ὀḡᾶἰ ḡἰ ḡἰ ḡἰ ἰ ὁ̄³ῦ ḡἰ ὁ̄³αἰῦί ἰ; ἰ ᾶὀᾶḡḡḡ ὀἰδᾶῖ; ḡḡḡḡḡḡḡ
ḡἰ ὁ̄³ᾶἰ ἰ ὀἔ ὀᾶἔᾶἔἰ ᾶἔᾶ ἰ ᾶἰ ἰ ἔ ἂἔἰ ἔὀᾶἰ ἰ ῦ «ᾶἰ ἰ ḡἰ ᾶἰ ἔἰ » ᾶὸἰ ἰ ḡἰ-
ὁ̄³αἰῦί ἔἰ ἂἔᾶἰ ᾶἰ ὀᾶἰ ᾶ ἰ ᾶḡᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ὀ ἂἔᾶἔῦᾶ ὀἰδᾶῖ; ḡḡḡḡḡḡḡḡ ἔἰ ῥᾶὸᾶᾶ
ᾶ Ἰ ᾶᾶᾶ ἰ ᾶἔ Ἐἔῖ; ῦἔἰ ᾶ. «Ἰ ᾶῥᾶᾶᾶᾶᾶ ἔἔ» ᾶᾶ ḡḡḡḡḡ ῡ ἰ ᾶḡᾶἔᾶ ἰ ῦ,
ῥᾶᾶᾶ ἰ ᾶ ἔὸ-ἰ ἰ ᾶἰ ὀᾶᾶḡᾶᾶᾶ ἰ ῦ Ἰ. Ἐὸἔḡᾶ, «ῥᾶἔἔᾶᾶ-ᾶᾶ ὀ ḡᾶἰ ῥἔ ḡḡḡ-
ἰ ἰ ḡḡḡ ὀᾶ ḡᾶἰ ᾶ ᾶᾶᾶ ἰ ḡἰ ἰ ἰ ἂἔᾶὀὀἰ ῦἰ ᾶἰ, ῦἰ ῥᾶἔἔᾶᾶ-ᾶ ὀ ᾶ ḡᾶ ᾶᾶ ᾶἔ ἔὀᾶἰ
ᾶᾶᾶ ἰ ḡἰ ἰ ᾶἔᾶὀᾶἰ ḡḡḡḡḡḡḡ ᾶὀᾶᾶ»¹⁸.

Ὁᾶἔἰ ᾶ-ἔἰ ἰ ἰ, ἰ ᾶἰ ᾶ ᾶᾶᾶ ḡᾶἔᾶ ᾶḡḡḡ ḡἰ ὁ̄³αἰῦί ἰ ᾶἰ ḡἰ ῥᾶἔḡḡḡḡ
ὀἰδᾶῖ; ὁ̄³ᾶ ᾶ-ḡἔἰ ἰ ḡἰ ḡᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ῥἰ ἔḡᾶἰ ᾶ ἰ ᾶ ὀᾶḡᾶἰ ᾶὸ ἰ ᾶᾶᾶ ἰ ἔὸ ḡḡᾶ-
ḡἰ ḡᾶᾶ Ἐἔῖ; ḡḡḡḡḡḡḡḡ ἂἰ ᾶἰ ὀᾶἰ ᾶḡᾶᾶ ᾶ XVI – ἰ ᾶḡḡḡḡ ἰ ἰ ἔἰ ᾶἔἰ ᾶ XVII ḡḡ.
Ἰ ᾶ ἰ ᾶḡᾶ ἰ ᾶḡᾶἔἰ ἰ ᾶ ἰ ῦ, ὀᾶ ᾶὀἔἰ ἰ ἰ ᾶ ῦῥᾶἰ ἰ ᾶ ἰ ᾶḡḡḡ ᾶ-ᾶḡᾶ ὀ ᾶᾶᾶᾶ-
ἔᾶἰ ᾶḡḡ ᾶᾶ ἰ ḡἰ ἰ ᾶἰ ἔὸ ἰ ἰ ἔḡḡḡḡḡ ἔὸ ὀᾶἰ ὀḡᾶ ὀ ἰ ᾶἰ ᾶ-ᾶḡᾶ ἰ; ᾶ Ἐἔὸᾶἔ, ᾶ
Ἰ ἰ ἔῦḡᾶ. Ἰ ᾶ ἰ ᾶἰ ὀ ᾶᾶἔἔᾶἔἰ ὀᾶἔὀἰ ḡἰ ḡḡᾶ ᾶἔῥἰ ᾶὸἔ ᾶ ὀḡἔᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶ
ᾶᾶὀἰ ἰ ἰ ἰ ἰ ᾶἰ ḡḡᾶὀḡḡ Ἐἔῖ; ḡḡḡḡḡḡḡḡ ἔἰ ῦῥᾶᾶᾶᾶᾶ ἰ ᾶ ἰ ḡᾶἰ ᾶ ἂἔἰ ᾶḡᾶᾶᾶ;
Ἰ ἂἔῦἔἔἰ ᾶἔ-ᾶ ὀἰ ḡἰ ᾶἰ ᾶᾶ XIV – XV ḡḡ. Ἰ ἰ ḡᾶᾶᾶᾶ ἔἔ ᾶἰ ἰ ἰ ἔḡḡḡḡḡ-
ἰ ἔἔ ὀḡᾶἔἰ ḡᾶἰ ᾶᾶ ᾶ-ḡᾶἰ ᾶ ἰ ḡịῥᾶᾶ ᾶἰ ὀ ἰ ᾶἰ, ῦἰ «ḡἰ ᾶὀἔḡḡḡḡḡ ᾶἰ ᾶḡᾶ-
ὀḡᾶᾶᾶᾶᾶ ἰ ἰ ἔἰ ᾶἔᾶἰ ῦ Ἐἔῖ; ḡḡḡḡḡḡḡḡ ῥᾶἰ ἔḡ ᾶἔἔὀὀᾶᾶᾶ ὀḡᾶᾶἔὸᾶᾶᾶᾶ ᾶ ḡἰ ἰ ḡἰ-
ᾶἔ ḡᾶἰ ἰ ῥᾶὀἔḡḡḡḡ»¹⁹. Ὀἰ ἰ ὀ ᾶ ἰ ᾶᾶᾶ ἔḡᾶᾶ ᾶἰ ἔἰ ḡḡᾶ ἰ ᾶἔἔ ἰ ᾶḡᾶᾶ ἰ ᾶḡᾶᾶ
ᾶᾶἔḡḡḡḡḡḡ ῥỠᾶ-ᾶἰ ῦ. Ἰ ἰ ᾶᾶᾶ ὀ ᾶἰ ἔἰ ḡᾶἰ ὀ ḡᾶᾶᾶ ῥᾶὀᾶ ἰ ᾶ ᾶ-ἰ ᾶᾶ ῥ
ἰ ὀᾶἰ ᾶἰ ᾶἰ ἔ ἰ ᾶᾶᾶ ἰ ῥᾶ ᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ἔ ἔἰ ῥᾶἔἔ ἰ ᾶ ἰ ἰ ᾶḡᾶἰ ἔ-ἰ ἔὸ ḡḡᾶ-
ἰ ἰ ᾶἔὸ ἰ ḡἰ ḡᾶἰ ḡᾶὸ, ἰ ḡᾶὀἰ ἰ ᾶἰ ḡᾶᾶᾶ-ἔ ᾶἰ ἰ ᾶᾶᾶ ᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ἔἰ ὀᾶᾶᾶᾶ ἔἰ
ᾶἔᾶἰ ᾶἰ ὀἰ ὀ ḡᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶ.

Ὀἰ ḡἰ ὀᾶἰ ῦ ḡḡᾶᾶᾶ ἔ ῥᾶἰ ἔᾶᾶᾶ ἔἰ ᾶᾶᾶ ῦ ᾶ Ἰ ᾶᾶᾶ ἰ ᾶἔ Ἐἔῖ; ῦἔἰ-
ἰ ᾶἰ ᾶ-ἔἰ ḡᾶἰ ῦᾶ ῥ XIV ḡḡ, ᾶἔᾶ ᾶἰ ἔᾶἰ ὀῦ XVI ḡḡ. ἰ ᾶἰ ᾶᾶᾶ ἔἰ ῥᾶἰ ἔᾶᾶᾶ-
ἔἰ ᾶᾶᾶᾶᾶᾶᾶ «ἰ ᾶ ὀᾶḡᾶἰ ᾶὸ ἔḡᾶᾶ ᾶὀἔᾶ ᾶ ἰ ᾶḡḡᾶ ἰ ᾶῦἔᾶἰ ᾶ»²⁰. Ὀἰ ᾶ-ᾶ

¹⁷ Ἰ ἂἔᾶḡ-ὀἔ Ḣ. Ἰ. Ὀἰδᾶῖ; ḡḡḡḡḡḡ ᾶὸἰ ἰ ḡἰ (ᾶἔἰ ἔἔἰ ᾶἰ ῦ ὀᾶ ᾶḡḡḡ ḡịᾶᾶ ἔἔ ḡἰ ῥᾶἔὀἰ ἔ). – Ἐ., 1992. – Ḣ. 35.
¹⁸ Ἐὸἔḡᾶ Ἰ. Ἐḡḡḡ ḡịῦ ᾶἰ ḡḡḡ ᾶᾶἔἰ ᾶἰ ἔῦ ḡḡḡḡ. – ὀ. 2. – Ḣἰ ᾶ., 1874. – Ḣ. 2.
¹⁹ ḡịἰ ᾶᾶᾶ ἔἰ Ἰ. Ἰ. Ὀἰδᾶῖ; ḡḡḡḡ ḡịῦὀᾶ ῥ ἔᾶἰ ὀῦ XIV ᾶἰ ḡᾶḡᾶᾶᾶ ἔἔ XVII ḡḡ. (Ἰᾶ ἔἔἰ ῦ ᾶ Ὀᾶἰ ὀḡᾶἔἰ ᾶ Ὀἰδᾶῖ; ἰ ᾶ). – Ἐ., 1993. – Ḣ. 63.
²⁰ Ἰᾶ ᾶἰ ᾶḡ-ῥᾶἰ ἔḡḡḡḡ Ἰ. Ὀ. Ὀἰδᾶἔἰ ḡḡᾶᾶ ḡᾶḡḡ ḡᾶᾶ ᾶ ἰ ᾶḡᾶἰ ἔἰ ἔἰ ᾶἔἰ ᾶ XVI ᾶ. – Ἐ., 1908. – Ḣ. 92.

í ðeáàòí á çai éáái éí á³í í ý, ñeàæ³ í í â ×áðeáñüéí í ó ñòàðí ñòá³, á³áí í á ùà ç áí áe éí ýçpáái í ý Á³òí áòà. Í í ñòóí í áí áí ðí çáeòéó òóó í ááóááeí³ áí ýðñüéá çai éáái éí á³í í ý. Áí ðí áí áæ áðóái ; í í éí-áeí è XVI – í áðøí ; í í éí áeí è XVII ñò. ñpæ è áñá á³eüòá í áðáðí-áeèè³ í áááçai áeái³ ñáeyí è, ýe³ í í ñáeyèèñý í á í³eüái áeò óí í áàò í á ñeí áí áàò³ éí ðí é³ á ùeí áò. Í ñòái í³ áí ðí áí áæ öüí áí í áð³í áó í áái éí í í çàòí í épáaeèñý í áái áòái è òà øeyòòí þ, áeá áñá í áí í í á í í áeí á ñeàçàðè, ùí ó í³áái í èò ñòàðí ñòáàò Èe;áñüéí áí áí³ áí á-ñòáà áóeí í í øeðái èí áeèèeá Òái áaeüí á çai éáái éí á³í í ý. Òeí í á í áí øá, áí ðí áí áæ XVI ñò. ó öüí í ó ðáá³í í³ òaeí æ Òí ðí ó³öüñý í ðí øaðí è çai éááeáñí èe³ á³ í á á ñòái í þ ÷áðáò òí í ó, ùí í³ ñòáá³ ñòàðí ñòè «í ñí áeèeái ðáái í ðí çáááàèè ááðæáái³ çai è³ í³ ñòáàèí áí ýðái³ í í í áñòeðýí »²¹.

Ù í í ðáááá áeí áí³ eá ñí ò³ àeüí èò á³áí í ñeí òóó³ í áááe³ áóeá áí áí è³ áí í ðóí í þ òà í á í áeá ÷³òeèò ñòái í áeò í áðáái ðí áí è, à òí í ó «í áðáð³eái í ý», ñeàæ³ í í áí ýðñòáà, í³ çai ñòáà òà éí çáòòáà, í áí èò áí³ í øeò, ýe çáòááæeá ñái áí ÷áñó². Èái áí³, «áí í òñeáeí-ñý çí áñ³ á³eüí í »²². Í áòí í³ ñòü Í . Èeái áðñüeèé í áðáeí í ó³, ùí á óáé ÷áñ «í³ áá, ýe ó ×áðeáñüéí í ó í í á³ò³ ñòðóeòóðà ñóñí³ eüñòáà í á çàðáeí í áí áóááeá ñááá òáeí þ ñí é³ ááðí³ ñòþ, ùí, ç³ í³ óí áí áí èó, ñá³ á-èòü í ðí á³áñóóí³ ñòü ð³çeí ; áeò áðái ó³ áó³ ; á í áñ³ í áñáeái í ý »²³.

Òaeí áí ðí áó í áái í ðýáeí áái³ ñòü í í çai áeüí èò á³áí í ñeí ó Í³ ááái í³ é Èe;á ùeí³²⁴, ç í í ñeéái í ýí í áñóóí ó ñpæ ð³-í í ñí í èè-ñüéí ; ñeñòái è çai éáái éí á³í í ý ç è³ í öý XVI ñò. ñòáeá ÷ è í á í áeái-éí áí³ øeí ÷eí í èèí í áeáóóí³⁰ Òái áaeüí èò, ³ áóí í ñí ò³ àeüí èò éí í óe³ èò³ á. Òí í ó áey í í eüñüéí áí ñáeí ó áæá í á í í-áòí è XVII ñò. áóeí áí áí è³ áí øeóeüí èí òá, ùí óeðá;í ñüé³ éí çáeè «w dobrach *naszch*» (!) í àøeáþòü²⁵. Á ò³eí í ó æ ááæeí á³áí èðái èòè í áeáá³

²¹ Áeááèí èðñeèe-Áóááí í á í . Ó. Í áñáeái éá þ áí -Çai áái í é ðí ññèè í ò áòí ðí é í í éí áeí ù XV á. áí Èpáeéí ñeí è óí èè (1569 á.). – È., 1891. – Ñ. 132.

²² Èái áí éí È. Í . È áí í òí ñó í éí çá-áñòáá áí Áí ááái á Òí áeüí eòeí áí // ×È Í È. – Èí. 8. – Í óá. 2. – È., 1894. – Ñ. 84.

²³ Èeái áðñeèé Í . Á. Í ÷áðèè í í eñóí ðeè Èeááñeí é çai èè. – Ò. 1. – Í ááñná, 1912. – Ñ. 388.

²⁴ Áàò. áeá. :² ááí áí ðí áñüeèé È. Á. Í í çai áeüí³ á³áí í ñeí è ýe áóí í ñí ò³ àeüí³ ððái ñóí ð-í áòý ; á í³ ááái í èò ñòái ñòáàò Èe;áñüéí áí áí³ áí áñòáà (ái ñáðáeéí è XVII ñò.) // Óeðá;í ñüeèé ñáeyí éí : Çá. í áóe. í ð. / Çá ðáá. Á. Á. Í í ðí çí áá. – ×áðeáñe, 2005. – Áeí. 9. – Ñ. 88 – 92.

²⁵ Volumina legum. – T. 2. – Petersburg, 1859. – S. 465.

ñèèààíî³ ì îëüñüèí-óèðà;í ñüèíîî èííîè³èòó, ààæà, çààæàþ-è ùà é íà ÷àñ³ ì áà³àè èðèí ñüèèò òàòàð, æèòü ã à ì³àááí í èò ñàò-ðíñàòò ì áàááòààèí à òàè ÷àñ ì îñ³èí ó á³èí ó, ùí áàçíàðà-íí çàáááááèí³ ñòíòíí; òèíàè ì áàááòò³ ì àèííí³ ò³ èðàþ.

Ñòíàðà-èè æ ó ì çàì àèüí èò á³áíñèíàò ì à èò çàì èÿò ì ðíñàæòþòüñü æà ç ì àðòí; ì îèíàèí è XVI ñò. Òàè, ó 1540 ð. ÷àðèàñüè³ ì ùàí è ñèàðæèèèñü èè;ñüèíí ó àí°àíá³ ì à «Èááí à Çóàðèèà, áíÿðèí à ì ñàòòàðñèíîî ÷àðèàñüèíîî, èè á í èò çàáðàè ì àñàèè ì ííàè à è àòíàü, èíòíð³ è è òüí ì àñàèàì ì ðèñèóæàþò è àòüñèè ì ííá³ è ÷èèò...»²⁶. Ì àèè ì ñòà ñòíàðà-èè çà çàì è³ òàèíæ ì æ ì ùàí àè è³ áòóíááí ñòàíí, çíèðàì à ç Ì òñòèí ñüèèí ì ííàñòè-ðàì²⁷. Ç è³íÿ XVI ñò. ì íàèí à á³àçíà-èèè àæà³ àòÿáíáíÿ ó «Òáíààèüí³ á³áíñèíèè» èíçàòòàà. Òàè, ó 1592 ð. à-èí ì ÿè èíçàèè «íààçàü, áðàááæ è ì èðòóí ùà ì àðíààðñàà ì íáááí ùí ... àí Àèèíà Òàðèèè ì ðèèàèèüí ÷èèÿò...»²⁸. Ò ñáíþ ÷àðòò ì îëüñü-èèè ñòíòèè Á. Çàð-èè ñòààðæàè³, ùí ì íá³áí³ á³áíñèíè è á³à-òó-íí òèíàèèè ì ùàí àè ì ááááí èò ñàòðíñàà Èè;ñüèíîî àí°àíàñàà, ÿè³ ì à ì íàèè ÷àðç èíçàè³ à ì àòè ðààèüí³ àíòíàè á³à àíñí ì ààðþàá-ííÿ²⁹. Òà ì³àòààðæòþòü³ ÷èèèáí³ çàááèè ñòíàðà-èè ì ùàí³ èíçàè³ à çà òóíàè à òííî-àñí èò àèòàò.

Ïÿ ì àñààèè à ì à ì íàèí ì à ì àñ àèòàòàòè, ì ñè³èüèè, ÿè óæà á³àçíà-èèèñü àèùà, òèðà;í ñüèà èíçàòòàí ì à ì ááí ì ó àòàí³ ñáíàí òíðí òááíÿ èíííòààèí àí ñáíàí ñàðàáíàèùà çíà-í ó è³èüè³ñòü áíÿðñàà, à ç³íòíáí áíèó, àííí á³àðàçò ì ì-àèí ì òíðí èþàòèèñü à ì àèè ñàí òèðà;í ñüèí; àðèñòíèðàð³; Òíí ó é íà àèáí, ùí èíçàèè ì àñ³èüèè àèòèáí áðàèè ò-àñòü ó ì ðíòàñ³ ì ìòèðáíÿ àèàñí ì àòòðèòàòò ñàì à «í à àíèíò³», ì àñàí ì áðàá ÷àðç ðíçè-ðáí ì ÿ çàì èááí èíáíÿ. Ì áíàè, ÿè ñèóòíí çàòàæàè³ Ñ. Èáí ÿàèí, «òóò, ì à ì ñíá³ ì çàì àèüí èò á³áíñèíè èíçàòòàí³ ì àáí àòàð³ÿ çòñòð³èèñü óæà ì à ÿè ñíþçí èèè, à ÿè ì ðèíòèííá³ ì ðíòèáí èèè»³⁰.

²⁶ ÒÀ²ÀÓÈ. – Ò. 223. – Í. 1. – Ñ. 330. – Àðè. 1.

²⁷ ÒÀ²ÀÓÈ. – Ò. 59. – Í. 1. – Ñ. 1926. – Àðè. 51çà. – 52.

²⁸ Ì ñèòòóò ðòèí ì èñ³à Ì àò³ ì àèüí; á³àè³òàèè Òèðà;í è³. Á. Àáðí àñüèí àí. – Ò. 22. – Ñ. 22229. – Àðè. 1.

²⁹ Serczyk W.A. Na dalekiej Ukrainie (Dzieje Kozaczyzny do 1648 roku). – Kraków, 1984. – S. 45.

³⁰ Èáí ÿàèí Ñ. Èíçàòòè³ á³èí è è³íÿ XVI ñò. à Òèðà;í³. – ÷àðí³à, 1996. – Ñ. 33.

Ààðòí òàèí æ àðàòí àóáàòè³ òí é Òàèò, ùí é ó ðàçóèüòàò³ çàì àèü-
í èò ñóí àðà-í í ñòàé ì³ æ øèÿòòí þ í àðàí í æöÿì è ñòàáàèè, ÿè í ðà-
àèéí, ì àáí àðè. Á³àòàè, ÷èì àèà è³èüè³ñòü àð³áí î;³ ñàðàáí üí;
óèðà;í ñüèí; øèÿòòè ì í èí çà-óáàèàñü, ì í ñèè þ þ-è «àè³òàðí ó» í à-
ðààèàí ó í ñí í áí èò àí òààí í³ ñò³à í í è³òèèè ðà-³ Í í ñí í èèòí, à
òí ò ÷èñè³ é ùí àí «çàì àèüí í àí í èòàí í ÿ».

Ñàí⁰ þ í ÿáí þ óèðà;í ñüèà èí çàòòàí, ÿè à³áí ì í, áóèí çí áí-
á³ÿçáí á á í àðó ÷àðáó ì³ ùàí ñòáó ì³ àááí í èò ñòàðí ñòà Èè;àñüèí àí
áí⁰ áí àñòàà, ÷èì, çðàòòí þ, òàèí æ çòí í àè þ àèèàñÿ ñí àòèò³ èà
ñí ò³àèüí î-àèí í î ï³-í í àí æèòòÿ èí çàè³á. Í ñòáí í ÿ àèÿàèÿèàñÿ í á
èèøá á í ðèèò-áí í³ áí óòí áí èòòàà, àèà é á í ðí òàñ³ «í ì³ ùàí áí-
í ÿ», ùí, ç³ í øí àí áí èó, à³à³ðàèí í í ì³ ðí ó ðí èü é ó «ñí ò³àè³çàò³;»
óèðà;í ñüèí àí èí çàòòàà. Í ñü ÿè, í àí ðèèèàà, òàðàèòàðèçó⁰ òþ
ñí àòèò³ èó Ì . Áèààèí èðñüèèè-Áóááí í á: «Í í-àèí ñÿ áí èò-áí í ÿ
ò³⁰; ðóòèèáí; ì àñè áí àðí ì àäÿí ñüèí àí ñòáí ó³ í øèò èèàñ³á ñòñ-
í³ èüñòàà; à ñàì á: ÷àñòèí á èí çàè³á çàèèø⁰ òüñÿ àæá í á í ñò³ éí á
ì àøèáí í ÿ á í³ ñò³ á ñòàòòñ³ ñèóá ó ì³ ùàí³ áí ÿð..³ í í æí á áóèí
á í-èóáàòè í àéèðàùèò ðàçóèüòàò³ á à³à òàèí àí çèèòòÿ èí çà-÷èí è
ç í³ ñüèè è ì àðí ì àáàì è. Óá ÿàèùà ñòáí í àèòü í ñí àèèáó òàðàèòàðí ó
ðèñó ×àðèàñüèí àí í í à³ðó. Í ÿèèò ñèàðá í à èí çàè³á, í ÿèí àí
í ðí òèñòààèáí í ÿ ;ò ì³ ùàí àì óòò í áí à⁰. Èí çàèè àóí àÿòü óáá
í àéò³ ñí³ øèì ÷èí ì àí ñèèàáó ì³ ñüèí; ñí³ èüí í òè»³¹. Í ðí òà, ÿè
çàóáààæèà Á. Ááèí í àñüèèè, «èí èè èí çàòòàí àèñòóí èèí ç³ áá⁰ þ
ñàì í àðÿáóááí í ÿ, ì àøèáí ò³ í³ ñò ì í-àèè àèðàçí³ øá í í à³èÿòèñÿ
í á „ì³ ùàí ”³ „èí çàè³á”³².

Ñàí⁰ ð³áí³ ñòü ñí ò³àèüí î-àèí í î ï³-í í àí í àèè-÷ÿ óèðà;í ñüèí-
àí èí çàòòàà áí ðí àí àæ XVI ñò. àèçí à-àèàñü³ àèí àì³ èí þ ððáí ñ-
òí ðí àò³ é çàáàèí ñí ò³àèüí î; ì àòàð³; ò³⁰; èàòàáí ð³; í àñàèáí í ÿ
óèðà;í ñüèí àí í ðóá³ ææÿ. Óí ò, ÿè í³ àèðàñè þ ááá ùà Ì . Áðóøáá-
ñüèèè, ó ñàðààèí³ XVI ñò. èí çàèóááí í ÿ áóèí ò³èüèè «í ðí ì èñ-
èí », ÿèè çàèí àèèñÿ àñ³ í ðí øàðèè í àñàèáí í ÿ é ó öüí ò ñáí ñ³
àñ³, òòí èí çàèóááà, áóèè èí çàèàì è, à í ðí òàñ ñí ò³àèüí î; èðèñòàè³-
çàò³; èí çàòüèí àí ñòáí ó èèøá ðí çí í-èí àñÿ. Áò³í, ç ÷àñí ì ñàì á

³¹ Áèààèí èðñüèèè-Áóááí í á Ì . Ó. Í àñàèáí èà þ áí -Çàí ááí í é... - Ñ. 164 - 165.

³² Jablonowski A. Starostwa Ukrainie w piórwszej połowie XVII wieku // Yródła dziejowe. - T. V. - Warszawa, 1877. - S. XXXIII.

öy îñî áεεâ³ñòù áááàòî á +îì ó âεçí à+εεà àοί îñî ὁ³αεὺί ó ñî áοεὸ³εὸ ñàì á ð³áááí í εὸ ñòàðí ñòà Èεçññüεí αἱ αἱ ὁ³áñòàá. Ááæá ñàì á òáε ðáã³íí ñòáá çííí þ òáε çááí í αἱ «í αñí αἱ αἱ í í εἱ çà+áí í ý í áñáεáí - í ý». Ó öüí ò ó εἱ í òáεñ³ ὁ³εεἱ ñεὸøíí áεñεí áεαñý Ñ. Èáí 'yáεí : «Èí çàὸòáí í ðí αἱ áεεí ñáíç ðεí òεí ε ὁ áñ³ὅ ñòáðáð áεíí í ð³+í í αἱ æεὸöý (οἱ áοί, í á áεí áááεí í áá³òü çí³ í ε ðí áό çáí ýòöý í ðε í áðá- òí á³ á í üí αἱ), á òáεí æ í á áόεí í áì áεáí á òáðεὸí ð³áεὺί í, ñεáæ³ í, í òðàì ε ð³ñòá. Ááæá εἱ çáε ð³á æεðε ὁ ð³ñ³ òá çáεí àðεñý òεí ε æ ñî ðááàì ε, ùí³ ð³ ð³üáí εí, ááí æεðε á ñáε³ ε çáεí àðεñý çáí εá- ðí áñòáí. Í ðí óá, áñþáε á³í áόá çáὸεüáí εε áεαñí þ çáðí³ þ, á çáí αἱ çáε+á³áεí í ðááí³ ð³+áñòεí αἱ ááðæááí εì í ðááí³. Óá í á í í áεí í á í ðεáááεþááὸε - í á í í εεááþ+ε ñáí³ òáðε, ñòáðε á³εü- í εì, áεíí í ð³+í í í áçáεááεí εì³ í áá³òü çá³εüí áí εì á³á í í ááὸε³á»³³. Óíì ó, çá ñεí ááá ε Ì . Èí ñòí ðáðí áá, «í áðí á ááæáá εἱ çàὸὸáá áñçá- ááεὺί í αἱ, áεý áñ³ὅ ð³áí í αἱ »³⁴.

Ó òáεεε ñî ð³á ñî áοεὸ³εà ñî ὁ³αεὺί í -áεíí í ð³+í εὸ á³áí í ñεí ó ð³áááí í εὸ ñòàðí ñòáá Èεçññüεí αἱ αἱ ὁ³áñòàá αἱ ðí αἱ áæ XVI ñò. Í òí ðí εþááεà «ñî ὁ³αεὺί ó ð³áí³ ð³ñòù» οέδαγί νύεí αἱ εἱ çàὸὸáá, ýεá áæá ó ð³áð³ε³ í í εἱ áεí³ XVII ñò.³ ñàì á ñòáεá í ñí í áí εì ýáεüáí, ýεá çόí í áεþááεí áεíí í ð³+í ó ñî áοεὸ³εὸ öüí αἱ ðáã³íí ó, áá òáεðε- í í í á³áí εì ñòáá εἱ çáὸüεεε òεí αἱ ñî í ááðþááí í ý. Í ñî áεεâ³ñòþ ð³ñòáí í üí αἱ ñε³á ó ð³áð³ε³ +áðáð áεçí àðε³ í çáí ðεí òñí áá çáí εááí- εἱ á³í í ý òá áεíí í ð³+í í á³εüí á áεðí áí εὸðáí, ùí çá ñáí³ þ ñòόί³ ñòþ á òεð +áñáð áόεí á³εñí í áí òεὸáí ááεὺί εì ýáεüáí. Á³áðáε, í í áεí á í í áí áεðεñü³ ç. Á. Ù áðááεí ð³, ùí «ááááí í ý áñ ñî í ááðñòáá á εἱ çáὸü- εεὸ òόόí ðáð çá á³áñòόί³ ð³ñ³ εð³í ð³ñí εὸüεεὸ á³áí ñεí ýáεýεí ñî- áí þ çáðí³ áεε í áεáόόí üí αἱ òáðí áðñòáá»³⁵. Á³áðáε, í í ð³+ ç³ í ðí- í εñεáí ε, ááæεεáεí +εí í εεἱ áεíí í ð³εε í çíçá+áí í áí ðáã³íí ó ñòá³ ð³ñòá³ ð³ εἱ çáὸüεá çáí εáðí áñòáí.

Áááð+ε í í áό í ðí áñ ñî í ááðññüεὸ ñî áοεὸ³εὸ οέδαγί νύεí αἱ εἱ çàὸὸáá, í á ñε³á çááόááὸε ε í ðí çç í á çí áñ³ñ³ εáá³ðεí í ó ñòí ðí í ó,

³³ Èáí 'yáεí Ñ. Èí çàὸüε³ á³εí ε... - Ñ. 31.
 ³⁴ Èí ñòí ðáðí á. Èñòí ðεý εἱ çá+áñòáá á í áí ýóí εεáð þáεí í -ðññεí αἱ í áðí áí í áí í áñáí í í áí òáí ð+áñòáá. - È., 1880. - Ñ. 187.
 ³⁵ Ù áðááε Á.Í. Óεðáγí νύεá εἱ çáὸáí : òí ðí óááí í ý ñî ὁ³αεὺί í áí ñòáí ó. Áðóáá í í εἱ áεí á XV - ñáðááεí á XVII ñò. - È., 2000. - Ñ. 103.

çĩêðàì à ùĩáĩ êĩĩĩĩĩáĩóó «áĩáeòĩ eòòàà», òĩáòĩ ãðááóĩeó á
 íeç³á'yò Áĩ³ĩ ðà òàòàðñüèeò ÷áááí³á, áðáüüèeò, ì ññeĩáñüèeò òà
 ³ĩøeò eóĩò³á. Ñòáĩĩá³ ì ðĩĩ eñèe (óóĩáĩ eòòáĩ) òà íáĩáàe íá
 òàòàðñüèe³ óeòñe çáááeĩĩ áóèe açà³òĩ ìĩĩá'yçáĩ³. Òàe, ². Êðeĩ 'yéa-
 âe÷ ç öüĩáĩ ì ðeáĩáó àeñeĩáeðááñy íáñòóĩ íeì ÷eĩĩĩ : «Ñá ð³÷
 çĩáñ³ ÷ðĩçóĩ³eà, áĩñĩ íáàðñòáĩ á ñòáĩ ó ì íáeĩ àe òĩá³ ñáĩá³áĩ ì
 ðĩçáeáàðeñy, yê ç ñòáĩ³á òñòóĩ eèe òàòàðá. Ñy ðĩçá³eĩ e÷á eĩçá÷
 ÷eĩá ðĩçøèðeèà çíá÷íí óeððáçĩñüèeò òàðeòĩð³ð íá ìĩeòáĩá, á
 ñòáĩ e»³⁶. Êð³ òüĩáĩ, íá áàðòĩ çááóáàðe, ùĩ òàeèe ñĩ ìñ³á «áĩñĩ ì-
 áàððááĩ y» íá áóá áeĩáòĩáĩ óeððáçĩñüèeò eĩçáe³á, à eèøá
 áóá çáĩ íçe÷áĩ eè íeì e á³á çóĩ³ò òàòàðñüèeò «eĩeáá». Óàe «ĩ ðĩ-
 ì eñáe» ñĩ ì÷àòeò àeĩeè ó ìĩáĩeçüèeò òàðàð, àeá ìñĩáeèáĩáĩ
 ìĩøeðáĩ y íááóá ñáðáá òàòàð, yê³ ìñáeèeèeñy á Êðeĩ ó³⁷. Í áĩ áe
 ááæeèáĩ, ùĩ òàe³ ìĩòĩáe óeððáçĩñüèeò eĩçáe³á íá òàòàð «ñĩ ðeyèe
 ðĩçáeðeò eĩçáeòòàá yê ñèeè, eĩòðá ì ðĩòeá³yèà aç³eñüèeĩ ó
 òeæàòòáó»³⁸.

Óàe ì ðĩĩ eñáe, ³ ì e³øeòĩ ì òàðáeòàðeçĩááĩ eè Ñáì áð³òĩ
 Í áeèááeèeĩ yê «eĩçáüèeèe òe³á», áaçĩáðá÷íí ñòáĩ íáeá³ ñòĩòĩ ó
 áĩáàðeĩáó ñòáòð ì ðeááóèe³á. Í ðááeðáe³ Êðeĩ ó ì ñò³eĩ ñeàðæ-
 eèñy eèòĩáñüèeĩ ò eĩyçð, ùĩ «eĩçáeèe ìĩá áeòñü ìĩáòĩáy÷e,
 øeĩáü e èðeáü ìáì áeüá ÷eĩyò, e íá ìĩèe ó ÷áááíá íáòü
 çáì eì áðò e ñòááá eĩíáe e áĩeĩá çááeðáð»³⁹. ðĩçĩ áò eĩçáüèeĩáĩ
 «áĩáeòĩ eòòàà» á³açĩá÷áeèe³ òĩáĩ ÷áñĩ³ ì ññeĩáñüèe³ e³òĩ eñò³: «Êĩ-
 çáeèe íá óeòñü òĩáeèe e açyèe eĩøáááe òüñy÷ ñ ì yòì áàòàü»⁴⁰.
 Çá³ñĩ ì, øeòðá, áeáñðeáĩ òeì ÷áñáì, çááeüáíá, ááæá, yê ì ðááeèeĩ,
 eĩçáeèe çáìáóááeèe ì áeñeì òì áĩ e³eüèeĩò ñĩòáì ü áĩe³á òóáíáe.
 Óĩ÷á íá ãðááóááeèe eĩçáeèe e³ĩøeì «áĩáðĩ ì». Í ñü, íá ì ðeèeèáá,
 ì áðáe³e «çáìáóeèe» eĩçáeèe ì ðá÷áe, yê³ á íeò áeèe÷eà ÷áðeáñü-

³⁶ Êðeĩ 'yéááe÷. Í. Êĩçá÷÷eĩ á³ Ááòĩ ð³òá³ áĩ eúĩĩ ñò³ // Æáðáeá áĩ³ ñòĩ ð³çü Óeððáçĩ e-
 ðòñe. — Ó. 8. — Éüá³á, 1908. — Ñ. 11.
 ³⁷ Ñòĩ ðĩ çááĩ eĩ. Á.Á. Ñòáòáĩ Ááòĩ ðeèe e áĩ áĩ ðĩ áñeèá eĩçáeèe: eññeááĩ ááĩ eý,
 ìáì yof eèe, áĩ eòĩ áĩ òü e çáì áòeèe. — Ê., 1904. — Ñ. 15.
 ³⁸ Êóèeø Í. Êñò ðey áĩ ññĩ ááeĩ áĩ eý ðòñe. — Ó. 1. — Ñĩ á., 1874. — Ñ. 44.
 ³⁹ Êĩ eáá ì ì ññeüéáy ì áòeèe Ááeèeĩ áĩ Êĩ yæáñòáá Êeòĩ áñeĩ áĩ / Êçá. Í. Í áĩ eáĩ ñ-
 eèe ì eð. — Ó. 1. — Í., 1843. — Ñ. 62.
 ⁴⁰ Í ì eĩ íá ñĩ áðáĩ eá ðòññeò eáòĩ ì eñáe. — Ó. 13: ì áòðeáðøay eèe ì eèe ì ì áñeáy
 eáòĩ ì eñü. — Í., 1965. — Ñ. 315.

έέέ ηòàðí ηòà Νάί ύεί Ι ίείçí äε-, ίά άεί ίάó äáέέεί άί έί ýçý: «...øañòü øóá ááέεί ί ύó, áðøùàðύó, à ηàí ύέ òí ðéíí áðó-àòύέ äá ááέεί ί ύέ, à ί γòàðé έέηέέ ί ίæ-àòύέ áéáí ύ, à øañòü έί έí òü ηóεί à òáέεί έüñüεί άί... [à] ί áí á, ί á άí ðí ä ί ðέøέü... äáááòòü ÷íòüðé έί έòé ηóεί à ððéòéί άί ÷áðéáí ί άί, à ηàí ί äáòòü έáí ί áé άí ðí äéò, à ί áðéí äáέέεί á, à äáá ί óááέòü çí έí òüó, à ÷íòüðé äáí ÷óáέé ί äéáí ύέéò...»⁴¹.

Ι ί áé í éèøá çáí äááòáàðéñý, ηέ³έüέé ηòàðí ηòà ί á áéèþ-éá άí öüí άί ί áðáé³έó, áéá ááçñóí ί³áí έí ° òáέò, ύí, ί ί ί ðé òáé³ ί á-àñó³ é ί ί ç³ðí³ ί ί έ³ò³εί³ òóí έó³, ί ί ðóá³æí³ óðýáí έέé áóέé çàò³éááéáí³ á òáέí ί ó έί çàòüέí ί ó άí áέóí έòòá³. Í á äéáí ί, ύí äæá é áí έóí á í ðé é³í öý XV ηò. ηá³ä-àòü: «...έί òí ðüé έί çáéè çáàðóó Áí áí ðá é η ύí øéò ηòí ðí ί òí äýò άí άí þ ί á ί éç, άí ×áðéáñ é äáéáé, à øòí òáí çáí áóáòò, η òí άí ηí áñáí άí ááí äá äáñýòí á ί àþò äááàðé...»⁴². òáé, ° ί ί ηέí áñüé³ ÷έí ί áí έέé ί áááí çí á-í ί ί áòýéáéé ί ί έüñüέí ί ó έí ðí èþ äæá ί áí ðéé³í ó³ XVI ηò., ί ί éñóþ-é ί áí äá «áí ðí áñééò ÷áðéáñ», ύí «í ί ηñüéàþò éò éç Έáí ááá é έñ ×áðéáñ é έñ Í áðáýñéááéý é η Έóááí äáðæááòü ηàí é»⁴³. Çðí çóí³-έí, ύí ί ί ðóá³æí á äáí³ ί³ñòðáò³ý ί ί á³áí³ òáέòé çáí áðá-óááéá, òí ÷á³ ááéέέέé έί ýçü, ° ί ί έüñüέéé έí ðí έü öüí ί ó ί á ί ááòí á³ðééé.

Ç òí άí ÷áñí άí äéí έí ί àòé-í ί άí ééñóóááí ί ý ί ί áé í à òáέí æ ί ί áá-éòé, ύí ί áéá³έüòá äéý έί çáé³á äáæééá äéáñí á óóáí áá. òá άí çáí έý° òáέí æ ί³æðáñééòé ðó ί áñòááéí ó, ύí ηàí á á Í³áááí-ί³é Έéçáúέí³ ηέí òàðñóáí äáæέéí ί áááááòí á³έüøá, ί³æ óé³áí ðí á-ñòáí. Í³áòááðáæáí ί ýí öüí ί ó ί ί æá áóòé òí ÷á á áí³ çí ä, ί ί éñáí éé ó 1542 ð. ί ί ηέí áñüééí é ί ί ηέáí é áí Έðéí ηüέí άí òáí ηòáá, ί ί ηí é ýéí άí ηéàðæéáñý ç, «÷òí ×áðéáñòü... ί ί έí áéé èþááé Ááéáí ðí á-òí á (ί ί äáéó³á. - Έ. ².) é έí ðí έü (òóò - ááéέέέé έί ýçü. - Έ. I.) ááéáé òáò èþááé é éò ηñòáðéé ί ðááðé, é ×áðéáñòü èþáé áñá ί ð-ááéé, à έí øááé é æéáí òέí ύ ί á ί ðááéé (òóò³ ááé³ éóðñéá ί áø. - Έ. ².)»⁴⁴. Í á öüí ί ó æ ί ááí έí øó°³ Í. Έéáí áðñüέéé:

⁴¹ Άðòéá þ ÇÐ. - x. 3. - ò. 1. - Έ., 1863. - Ñ. 1.
⁴² òÁ²ΑΟΈ. - ò. Έí ò-36. - Í ý. 1. - Ñí ð. 6. - Άðé. 256.
⁴³ Άí ί έέí άí á Á. Í. Í á úá άí έóí áí òü ί ðí ηñéé έί í òá XVI - ί á-áéá XVII ááéá. - Í., 1967. - Ñ. 74.
⁴⁴ Νάí òí έé Έí ί áðáòí ðñéí άí ðññéí άí Έñòí ðé-áñéí άí ί á úáñóáá. - ò. 95. - x. 2. - Ñí á., 1895. - Ñ. 202.

«Í ðeá³eúĩ ³ ñoái è ×áðeãñüeĩãĩ ï ïã³ðo äãããeè øðĩeèe ï ðĩ ño³ð æëÿ çai ÿðöÿ ñeĩ ðaðñoái ï . ² ï è á³eñĩ ï ï àº ï ï áeãç³æeè ï á ðà, ùĩ ñeĩ ðaðñoái á ×áðeãñüeĩ ò ï ïã³ð³, ï ïæĩ á ñeãçàðe, ï ðĩ òã³ðæeĩ»⁴⁵. Í à ïãðæeĩãĩ ï ÿ ². Áĩeèã, á öüĩ ò ðãã³ĩ³ ðãððeĩ ï eðoái ãĩ äðoái ; ãáðð³ XVII ñò. áçãããe³ «áoeĩ ï ñĩ ïãĩ ï þ àãeðçþ ñæÿ ï ñü-eĩãĩ ãĩ ñĩ ïãðñoãã, á ³ĩ øeð ðæeĩ ï ãð - äðoái ðÿãĩ ï þ»⁴⁶.

Ç ³ĩ øĩãĩ áĩeð, ÿeãe ðĩçãe³ «ãĩãeðĩ eðoái» áoeè ï ñĩ ïã- ï è ï ³ ðæeĩ è ï æeãĩ «ãĩ ñĩ ïãðñüeĩ ;» ä³ÿeúĩ ï ño³ øeðãÿ ñüeĩãĩ eĩçãoðãã, òĩ ñüĩãĩãĩ ³ ï è á çĩãeè ï ðĩ ïeð ð³ãĩ ï ño³eüeè æ, ñe³eüeè çĩ àº ï ï ï ðĩ eĩçãe³ã ðàððñüeèð. Á³eüøã ðĩãĩ ðeãã ï ïãã- ä³ĩ eã áoeã æeãñøeãã øeðãÿ ñüeè ï ñoái ïãeèã ï ïãããæeĩ ï ï ï- ðæeĩãĩ ò ðoái³ çøĩ üĩãĩ Ò ï ðĩ òããĩ ÿ, çããÿeè ð ï ò, ãĩ ðã³, ³ñoĩ ðeèe áçãããe³ øĩ ðã á çĩãðøü, eĩeè ï ðeãeèçĩ ï ï ïããÿ øæe ï ðĩ òãñ, äãæã ðãçĩ ïã ñ ã³ã eĩçãeðãã ï ÿ ã³ãðãçø ñoãã ï ðãã ï ðo ï ï äãðæãã ïã ï eèñøãã ï ÿ ï ³æ ò ïã ï ðã ï è ï ño³ã ï ðã ï ï ï æñüeè ï è ï ï ï äðoái è. Í ï ñoðĩ ïã ï æ øeðãÿ ñüe³ eĩçãeè ãñã á³eüøã ï ïãðoái- ðþããeèñÿ ï à ð³eè ï ï äãeãão ï eð æeĩ ï ï ï ³- ï eð ï ðĩ äoóã ï ð³ã, ãñã á³eüøã ðøÿãð-þeñü á øoĩã ï eüüeèe ï ðĩ ï eñãe. Øĩ ò ðeþñððãø³ÿ Èã ï ãñüeĩã ï çã ï eð 1552 ð. áæã Ò³eñøº «eĩçãeĩã, eĩð ï ðüã ðñðã- æe- ï ï ðã ï (ðĩãoĩ, ï à øoĩããð. - Ê. I.) æeãøü ï à ï ÿñã, ï à ðüãã, ï à ï äã, ç ï ãñãe, ç ñãã ï ðãã, è ñüðÿð ðã ï ñãã ï àã ÿeĩ ãĩ ï à»⁴⁷.

Ø ï ðã äãðoĩ ä³ãçĩ ðã-eðe, ùĩ eþñðããð ðe ðæe ãĩ ³çĩã ï ïðãðãe- ðãðçøããeè ÿe «ãðãã ïð eĩçãeĩã, äãæã áĩeüøeè, ðã ï ðò ðããð», ùĩ áoeĩ çoĩ ïãeã ï ño³æeüĩ è ï eĩ ï Òe³eðoĩ ï ï ³æ eã ï ãñüeè ï è ï ³üã ï ï è ðã eĩçãeã ï è çã ï ðãã ïã eĩã³ ï ï ÿ øoĩãã ï è. Á ò ï é æã ðã ï ðã ò ðã ðeãñüeĩ ò ñoãð ï ñoã³ eþñðããð ðe ðãeĩ ; eãððe ï è ï à çãoãã- æeèe. Ç öüĩã ï ï ðeã ïãº ². Êðeĩ ÿeããe- ðæeð ïã æeñĩ ïãeð, ùĩ «ã Èã ï äã³... eĩçãeè ï ï eãoüü æãã á çããã³ ç çãããeĩ ï, æeñøoĩãðøü ÿe ï ï ï çeð³ÿ, ï ï eãçøðøü ñã ï ï eðã ï ³ ï ðãðãñe, äããøü ñã ï þ ï ï e³ðeðe»⁴⁸.

Í ðeè ï ðoĩ ï, ùĩ øãe eã ï ãñüeèe eĩ ï Òe³eð ï ã³ããoãããñÿ ï à ç «ï ðeèøeè ï è» eĩçãeã ï è, à ç ï ³ñoããe ï è, ÿe³ ï ï eèøeèe «ï ³üã ï ñü- e³» ïã ï ÿçeè. ² ï à eèøã ðo ï ò, ùĩ çø äããeèã ñoái ïãã ãĩ eüĩ eöÿ,

⁴⁵ Èãã ï ðñeèe ï . Á. Í ðãðeè ï ï ðeñ ðeè... - Ñ. 382.
⁴⁶ Áĩeè ². Á. ñæÿ ï ñoã ï øeðãÿ è ï äðoãe ï ï eĩ ðæe³ XVI - ï äðø³e ï ï eĩ ðæe³ XVII ñò. - Ê., 1963. - Ñ. 109.
⁴⁷ Äððeã þ çð. - x. 7. - ð. 1... - Ñ. 103.
⁴⁸ Êðeĩ ÿeããe- ï . È ï çããe- ï ï à ï ãão ð³oã³ ã ï eü ï ï ño³... - Ñ. 14.

âí çàì èáâíèíä³ííÿ ò³ñíí ííâ'ÿçàíà³ ç òðòáíâíþ èíèíí³çàò³òþ ì³áááíííâí ìðèèððáíííÿ»⁵².

Í íðòáèííâí³ ì íðèùñò çðíñòáííþ èíçàòüèíâí çàì èáâíèíä³-íÿ íááàèà èáâ³ðèì àò³ÿ èíçàè³á ó ñòñí³èüí³é ñèñòáí³ Ðà-³ Í ñíí-èèòì; ííâ'ÿçàíà³ ç Òíðì óááííÿ ðà³ñòðíâíâí á³èññüèà, çàìí-àò-èíâáííâí ìíèññüèè èíðíèáì ÑòáÒáííí Áàòìð³òì. Çáâàèíí òüí-ì ó ìðíòáñò ìðèá³èáí à ãíñòáòíÿ óááá ç áíèó³ ñòíðèè³á, çíèðáí à áíðàòÿ³. Èàì áí³á, Í. Áðòááññüèíâí, Á. Ðáíðíèòüèíâí, Á. Áí-èíáóóüèíâí, Á. Ùáðáàèà òà³í. Ó äæáðáèàð æá íáèííóèè³ðá ñòòì³ñü³ ðíçì³ðè èíçàòüèíâí çàì èáâíèíä³ííÿ íáðòì; ìíèíâèèè XVII ñò. (³ ðèèì áòíí, ùí ñòíñó³òññÿ òá ñàí à Í³áááííí; Èèÿ-ùèèè) ááíííðòðòü çàì èááèáñíèòüè³ áíèóí áíðè èíçàòüèíâí ðíáó ç ææèðèíùèè Áíèíâè-³á, ìíóáè³èíâáí³ ìííáá ñòíè³òÿ òíí ó². Èàì áí³èì³. Í áíáó³áíí áðáòíáóáàðè òàèíæ³ òó íáñòáàè-íó, ùí â «èíçàòüèó áíáó» ìðáâí í à çàì èþ çáñá³á-óááèíñÿ í áð-ááèíí ñàí èì Òàèòíí áíèíä³ííÿ íáþ áíðíáíâæ òðèááèíâí -áñó ááç áíèóí áíðèèíâí ÌÒíðì èáííÿ òüíâí á ááðæáâí èò òñòáííáò. Ó ðàçóèüòáò³, ÿè ñèòóíí çàóááæó³ Á. Ùáðáàè, á³áíííñòáè ìðí èíçàòüè³ áíñííáðñòáà çáðááèíñÿ ì áèí³⁵⁴.

Í áçááæáþ-è í à òá, ùí -³ðèí âèçíà-èòè³ è³èüè³ñü³,³ áèíà-ì³èó çðíñòáííÿ èíçàòüèèò áíñííáðñòá ó ì³áááííèò ñòáðíñòáàò Èèÿññüèíâí âí³áíñòáà áíðíáíâæ áðòáí; ìíèíâèèè XVI - ìáðòì; ìíèíâèèè XVII ñò. íáííæèèâí, ìíæáíí áñá æ òàèè óíááíáíí ñòááðáæóáàòè, ùí áæá ó ìáðò³è -ááðò³ XVII ñò. áííè áíí³íóáàèè áðáá³íí³. Í à ì³áðááðáæáííÿ òüíì ó ñèóáó³ çíèðáí à çáíèñííèññü-èèò èþñòðáòìð³á á³á 1622 ð., ÿè³, ìíèñòþ-è «áèíííí³-íèèè ìíòáí-ò³àè» èèò çàì áèü, çíòóáí³ áóèè èííñòáòóáàòè, ùí òòó «...ñ³è íáí à³, ò³èüèè òóòìðè èíçàòüè³»⁵⁵. Í à íáðá ìáðáèííáííÿ, ìíá³áí à áèíáí³èà³ ðíçàèòìè èíçàòüèíâí áíñííáðñòáà ñòáèè ìíæèèèè è ò³èüèè çáâáÿèè çíà-òü³è ìíè³ðè-í³è íáí³áááòíííííí³ Í³áááí-

⁵² Ùáðáàè Á.Í. Óèðá;í ññüèá èíçàòáí ... - Ñ. 103.

⁵³ Ì áòáðèáèü ìí èñòìðèè èíçàòèíâí çàì èááèáááí èÿ, 1494 - 1668 áá. // ×ÈÍ Í È. - Èí. 8. - Í òá. 3. - È., 1894.

⁵⁴ Ùáðáàè Á.Í. Óèðá;í ññüèá èíçàòáí ... - Ñ. 103.

⁵⁵ Ýðòíà äçèÿòè. - T. V: Lustracye królewsczyzn ziem ruskich Wołynia, Podola i Ukrainy z piérszej póíowy XVII wíeku / Wyd. A. Jablonowski. - Warszawa, 1877. - S. 106, 134, 137.

çàì èààèàñí èè, ýèùì é í á áóá «áóðæóá», òí àæá òí-í ï í á áóá ³ èèàñè-í èì «Òáí ààèí ï ».

Ó öüí ò éí í òàèñ³, áí ñè³ æéòþ-è òáí ï í áí óèðà; í ñüèí áí èí çàòòáà, ò³ èéí ï ñí ðáááèèèáí àèñèí àèþ° öüñý é Á. Ñí í è³: «Í ðàèðè-í ï àæá ç ñàí í áí í í-àðèó èí çàòòáí Òí ðí óáàèí ñý ýè èàòáí ð³ý èþááé, ùí àèðí àèèà çà áóçüè³ ðàí èè òáí ààèüí í; ñòáí í-áí ñò³. Èí çàè-áí çí ³ ñí óááá í ï ðýä ç èí çàèí ï-çàí èáðí áí ï, á³ èñüèí-áèè àèàí áí ò í ðèðí áí í àæèááñý á àèàí áí ò çàí èáðí áñüèèè ³ áí-í í áí þááá éí áí. Èí çàè-çàí èáðí á áóá á³ èüí èì àèðí áí èèí ï ³ ñáí° áí ñí í áàðñòáí á³ á çà Òáðí áðñüèè çðàçèí ï»⁵⁹. Í á äòí èó æ Í. Áí à-í í àè-, èí çàöüèèè çèí ³ áí èè ò³; áí àè áçáááè³ ñòáí í àèà ñí áí þ «í ðí áðáñèáí ò Òí ðí ò ááááòí áàèóçááí áí áí ñí í áàðñòáá Òáðí áðñü-èí áí ðèí ò», çááäýèè-í ï «óèðà; í ñüèá èí çàòòáí ðí çàèí òèí í áðá-áí áó ³ í òáí ñèáí ò àèí í í ³ èó»⁶⁰. Í á öüí ò æ í ááí èí ø°, ýè ï è áà-èèè àæá àèùá, é Á. Û áðáè.

Û á í áí èì ñí áòèò³-í èì ï ï í áí òí áí ñí í áàðñüèí áí æèðòý óèðà; í ñüèèò èí çàè³ á í áð³ í áó áí ñáðáàèí è XVII ñò. ° òí è Òáèð, ùí ááááòí ç í èð, çà í ðýì èì ñáí çí í áí á³ ýçèí ï, ñèóæèè è ó á³ èñüèó ðá-³ Í ñí í èèòí ç, à òí ò, í áðí áí áí òí á³ æéò-áþ-èñü ç³ ñáí çð òòí ð³á, áí þááèè, à í ðæá, ï àèè é óæá çáááòáí èè «èí çàöüèèè òè³ á», òí áòí áí ° í ³ òðí Òá; ýè³ ùí ï ðáááá àæá ï àèè ò³ èéí èááàèüí èè òáðáèðáð. Ç öüí áí í ðèáí áó í í èñüèèèè øèýòè Òè³ á Ñí ááñüèèè çàèèøèá áàèüí è í ðí ï í àèñò ðáòèáèñ³þ: «Û í ðàçó, àèí ðááèýþ-èñý í á á³ éí ó, ááááòí-èñáèüí á çí ° á³ èñüèí æèáá áðá-áóí èàí è.., à í í ááðí óáøèñü ç í í òí áó áí í è çáñí í áóþòü í á-á àèáñ-í ³ í í ñáèáí í ý.., óðèýþ-èñü á³ á áóáü-ýèí áí í ³ àèí ðáí í ý ñáí çí í áí àí ááí í á-àèüí èèàí. Í àèí òòí ç³ ñòáðèð èí çàè³ á í í ááðòá° öü-ñý áí ñáí çð í í áí ³ í ðí áñüèèò í í ñáèáí ü (òòò í áþòüñý í á óááç³ ñ³-í á³ èóðáí³. - È. ².); á³ èüø³ ñòü, çáááðèèáøèñü áðááóí èàí è, çàçàè-àè í í ááðòá° öüñý áí ñáí çð ðí àèí ³ çàèí á° öüñý áí í àóí³ í áí ñí í áàðñòáí ï »⁶¹.

⁵⁹ Ñí í è³ è Á. Á. Óáí ï í áí óèðà; í ñüèí áí èí çàòòáá à çáááèüí í ñòí ðè-í ï ò éí í òàèñ³ // Óèð. ñòí ð. æóðí. - 1991. - ¹ 5. - Ñ. 63.

⁶⁰ Áí áí í àè- Í. Èí í ñòðòèèèáí à ñòí ðè-í á à þýèüí ñòü óèðà; í ñüèí áí èí çàòòáá // Ñèí áí ³-àñ. - 1994. - ¹ 6. - Ñ. 68.

⁶¹ Ñí ááñèèè Òèí á. Èñòí ðèý Òí òèí ñèí áí í í òí áá 1621 á. // Í áí óáðç, í òí í ñýùèáñý è èñòí ðèè þ æí í è ðòè. - Áüí. 2. - È., 1896. - Ñ. 90.

Nōāī ó ī ādāī³ nēōēāñy í ā Ē³āī āáđāæy, āā ì āā í açāī āđā-í³ óñī³ōē, ōīā³ yē Ī đāāī āáđāæī ā ÷āñōēī ā Ī³āāāī íī; Ēējāūēī ē çāēēøēēāñy í ā ēēøā í³ā āēāāīþ Đā-³ Ī īñī īēēōī, àēā ūā ē āī āāī çāēēøāēāñy āīñī īāāđñūēīþ ī ōñōāēāþ, yēō ī īēūñūēā āđēñōī ēđāō³y í ā āōāā ōī ē āāæāēā ā³āđī āāōāāōē òā «ōēā³ē³çōāāōē».

Çāāāēīī æā ī īæāī ī ēīīñōāōāāōē āīāīē³ đ³çī īñōī đīīīþ āēī-īīī³-íó ā³yēūī³ñōū ōēđājīñūēīāī ēīçāōōāā āī ñāđāāēī ē XVII ñō., yēā çī īāēī īī³ōāīāōē ā ñīā³ Óóī ēō³þ çāōēñī ēēā ōēđājīñūēīāī í āñāēāīīy, Óóīēō³þ ī īđōāēīīāī āīñī īāāđīēēā. Nāī ā çāāāyēē ōūīī ó āñy ñēñōāī ā ñīō³āēūīī-āēīīīī³-īēō ā³āīīñēī ó ī³āāāī ēō ñōāđīñōāāō Ēējāñūēīāī āīōāī āñōāā āī đīāīāæ XVI – ī āđōī; ī īēī-āēī ē XVII ñō. í āāōēā ò³⁰ ñī āōēō³ēē, ēīōđā ī āđāōāī đēēā đāā³īī í ā ēēøā í ā ēīçāōūēō «đ³-ī īñī īēēō», àēā ē í ā āīēīāī ēē īñāđā-āīē āōīñīō³āēūī ēō ī đīōāñ³ā ó ñāđāāīāēū³ ōēđājīñūēī; ī āđīāī īñō³.

Ēō³ī āēīīīī³-īī; ī đēāāāēēāīñō³ ēīçāōūēīāī ðēī ó āīñī īāā-đþāāīīy í ā øēō òāđāī āō, íāīāō³āīī āđāōīāōāāōē ē ōīē ī īīāíō, ūī í ā ōūīī ó āōāī³ ñāī ā ēīçāōūēā āāđñōāā (ā ōīī ó ÷ēñē³ ē íēçīā³ ēīçāēē) áōēā íāēā³ēūø đōōēēāīþ ÷āñōēīīþ āōīīñīō³āēūīīāī īđāāī³çī ó ōēđājīō³ā. Ā³āōāē, ēīçāē³ā ōīā³ ī īæāī ā áóēī çōñōđ³òē ā Ī īēōāā³, Ēē³ā³, Ēōōūēō, Ēūāīā³ òā ā áóāū-yēīī ó³ī øīī ó ōēđā-jīñūēīī ó ī³ñō³ ÷ē ī³ñōā-ēō – í ā ōīđāāō³ yđī āđēāō, í ā yēēō ēī-çāēē đāāē³çīāōāāēē ī đīāóēō³þ ç³ ñāī;ō āīñī īāāđñōā ē ī āđāāōñ³ī ōā áóēī āāæēēāī ā ēīīōāēñō³ āēīīīī³-īēō ā³āīīñēī ó ñāđāāīāēū³ āñ³⁰; ōēđājīñūēī; ñī³ēūīīōē. Í ā āīāīāēōūñy ñōī í³āāðēñy, ūī ōā ñī đēyēī í ā ēēøā çđīñōāīīþ ē āaç ōīāī āīñēōū āēñīēī; ñīō³āēūīī; īīī ōēyđīīñō³ ōēđājīñūēīāī ēīçāōōāā, àēā ē ī āēī í āāçāē-āēīēē āīēēā í ā āōīīñīō³āēūīī ó ēīīñīē³āō³þ ñī³ēūīīōē ōēđājīō³ā, yēā āāāāē³ ā³ēūōā ā³ā-ōāāēā ñāīþ āīāāīāí³ñōū³ çīā-ōū³ñōū, ūī, çđāōōīþ, çōīīāēēī ōāīīīāī ì āñīāīñō³ ī³ā ÷āñ īīāñōāīīy 1648 đ., yēā īī-āēīñy yē øēyōāñūēī-ēīçāōūēā ñōīāđā-ēā çā çāīāēūī³ āīēīā³īy, ā īāđāđīñēī ā Ī āō³īīāēūīī-āēçāīēūī ó ā³ēīó, yēā í āēā ā āōīīñīō³āēūīīī ó āēī³đ³ ñī đāāā³ đāāīēþō³ēī³ í āñē³āēē āēy īīyāē đāīīūīī āāđīī; ōēđājīñūēī; í āō³;

КОЗАЦТВО В ЕТНОСОЦІАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ*

N а́çáàæàþ÷è í à çí à÷í ó è³ëüè³ñòü³ í òàðí ðàòàò³é à³ñòí ð³í-
ãðàò³; ñí ò³í èóëüòòðíí; ðí è³ óéðà;í ñüèíãí èí çàòòàà,
öy òàí à ãñà íãí í ðèààðòà° óàããó àí ñè³áí èé³à. Ðàçíí
³ç òèì, à³àçí à÷àþ÷è í àðøí ðyáí à çí à÷áí í y öüíãí yàèüà
í àøí;³ñòí ð³; à òàèèò èàí èàò, yè óéðà;í ñüèà äàðæããí òàí ðàí í y,
à³èñüèíãà ì èñòàòòàí, í íàóò, àèíííí³÷í à æèòòy, äòðíãí³ í àããàí-
í y,³ñòí ðèèè ì àèí óàããè, yè òà íà àèáí í íà íàðøéé í íãèyà,
í ðèà³èyþòü í ðíáèáí³ áí èèáó óéðà;í ñüèíãí èí çàòòàà í à àòí í ñí ò³-
àèüí³ í ðíòàñè à ðàí íüíí íààðíó àíáó. Í à í íæíà ñèàçàòè, ùí
çí à÷áí í y èí çà÷÷è è à òàèíí ó ðàèóðñ³ í à òñà³áí í èþ°òüñy òàð³á-
öyì è çíãñ³. Í ààí àèè, à³èüø³ñòü³ ç í èò yèðàç³ áóáó³ ñàí; èíí-
òàí ò³; àèòíãy÷è ç òíãí, yèèè ðàçííáíñ í à° í èãñò èí çàòòèèò
÷ãñ³ á ó ñàí í ñà³ãí í ñò³ óéðà;í ñüèíãí; í àò³. Í áí àè, ðí çí í÷è ðþ÷è
ç í ãñè³àè³à, àí ñèòü í à ÷ãñòí àí ñè³áí èèè í àì ààþòüñy çðí çòí³òè,
ùí æ ñàí à çòí í àèèí öþ «ã³í àðí àò³í í àèüí ó» çí à÷óü³ñòü óéðà;í-
ñüèíãí èí çàòòàà.

Øèðíòà³ àèèáèíà í èðàñèáí í; í ðíáèáí è í ààðyà ÷è òí³ñ-
òèòüñy ò³èèíí ó òí ðí àò³ í àããèèèíãí í àðèñò, òíí ó í è ñí ðíáó³í í
èèòà ì àã³ñòðàèüí í í àèðàñèèòè ãñí àèòè, í íã³yçáí³ ç àòí í ñí ò³àèü-
í èì è ðàí ñòí ðí àò³yì è óéðà;í ñüèíãí èí çàòòàà à àíáó í àðàà Òí à-
èüí è÷÷èíþ. Ñòí ñíãí í³ñòí ð³íãðàò³; í ðíáèáí è, òí ààðòí à³àçí à-
÷èòè, ùí ñí àò³àèüí èò í ðàòü ç ò³; í ðíáèáí àòèèè í àì à°. ×ãñòèíãí
ãí í à ðèñòòí y ó àããàòüí òí àí ñè³áèáí í yò, í ðèñãy÷áí èò óéðà;í ñü-

* Í à ííí í à³ í óáè³èàò³; *²ááí àí ðí àñüèèè È.Á.* Õðàí ñòí ðí àò³y óéðà;í ñüèíãí èí çàòòàà à àòí í ñí ò³àèüí³ è ñòòòèòòò³ óéðà;í ñüèíãí; ñí³èüí í òè (XVI – í àðòà í í èí àèí à XVII ñò.) // Í í à³ àí ñè³áèáí í y í àì³yòí è èí çàòòèí; àí áè à Óéðà;í³: Çà. í áòè. ñò. – Àèí. 15. – È., 2006. – Ñ. 125 – 132.

êîí ó êîçàòòáó. Ñàðáà ñòàðîç; óéðàçí ñüêîç; ñòí ð³í ãðàò³; ï í æí à á³àçí à-èòè áí ðí áí è ó öüí ï ó í àí ðÿí³ Ì . Êí ñòí ì àðí àà, Á. Áí òí-íí àè-à, Ì . Áðóøàáñüêí áí, ². Êðèí 'ÿèàè-à, ². Êàí áí³ à, Á. Ááí ð-í èöüêí áí òà³ í. Ó ðàÿÿí ñüè³ -àñè í à ò³é òàí³ -àñòèêí áí çóí èí ÿè-ñÿ Ê. Áóñèèñòèé, Á. Áí êí áóöüèèé, Ì . Áí àí í àè-à. Í à ñò-áñí í ï ó àòàí³ àèà³èÿòñÿ êí í òàí³ òç; Á. Ñí í è³ÿ, Ì . Áèí ááí èí, Ñ. Êàí 'ÿà-èà, Á. Ù áðáàèà, Ì . Ñàñà. Ñàðáà çàðóá³æí èð³ ñòí ðèé³à çàñèóáí-áó³ í à óáááó ï í çèö³ÿ òàèèð ó-áí èð, ÿè Õ. Ñèñèí, Á. Ñàð-èè, Õ. Õèí -ááñüèà-Ááí í àèü, Á. Õèí ðÿ òà³ í.

Áèðí àÿ-è ç í çí à-áí èð ó í áðááí í á³ òàí ðàðè-í èð ï ðéóááí ü, á³àçí à-èí Ì, ùí -è í á áí êí áí ó ðí èü á ñòí ðè-í³ é á³èíí ñò³ á³á-áðàòü ñàí à áðí í ñí ò³àèüí³ ñòðóéòóðè, òí áðí ñòðóéòóðè, ÿè³ áá-ðóü ó-áñòü ó Õí ðí óááí í³ òèð áðí í ñí ò³àèüí³ èð ñí³ èüí ïð, ÿè³ ñüí áí áí³ í ðèéí ÿòí í àçèààðè «í àð³ÿí è». Ì ðè öüí ï ó áðí í ñí ò³àèü-í à ðòðàðó³ÿ êí í èðáðí í ç; ñí³ èüí ï òè ï í æá ðí çàèÿáàðèñÿ ÿè ñàí³ ð³á-í èè áí óðð³øí³ é ï áðáí³ çí í àð³í³ í àèüí í ç; êí í ðèí³ óçèáí í ñò³, í ñè³èü-èè ááçí áðáðáí³ ñòü áðí³-í í ç; ñòí ð³ çàááçí à-óòñÿ ï áðááðí³ áðí-í áðí èí è ñí ò³àèüí³ èí è áðóí àí è¹. Ì ñè³èüèè æ ñí ò³àèüí³ ááð³òðè á ñòí ð³; Óéðàçí è -áñòí áóèè ï í á³ÿçáí³ ç áðí³-í èí è ï áðááí ðí àè-í è (ñèææ³ í, êí èè áðí³-í à ðááí ðèð³èàò³ÿ ï í èÿáàèà -áðàç ñí ò³àèü-í ó ï èí ùèí³ ó êí í ðáèè áò: ñàèÿí èí - óéðàçí àöü, ï áí - ï í èÿè, øèí èáð - òáðáè òí ùí), á ñòí ð³ í áðáò³; í áá³òü ç³ÿèèñÿ òÿèáí-í ÿ ï ðí í ááí ó «í àí í áí í ò³í³ ñòü» óéðàçí ñüêîç; í àð³ç². Õàè ñàí í é ó ðáí í ùí ï í ááðí³ ó áí áó ï í íÿðöÿ «í àð³ÿ» -áñòí ðí çàèÿáàèñÿ á

¹ xàñòèí áí ç öüí áí í ðèáí áó àèà.: Ì ùèí èèí à Á.Ñ., Óðáèáçí í Á.Ê. Õí ðí èðí ááí èá í áòèè à Óáí ððáèüí³ í è è Ò áí-Áí ñòí -í í è Ááðí í á à XVIII - ÕIX áá. // Áí í ðí ñü èñòí ðèè. - 1987. - 1 8; Êáñÿÿ í á Á.Á. Óáí ð³; í àð³; òà í àð³í³ áèç³í ó. - Ê., 1999; Áñòáø³à Á.Í. Óá-í í áí èí í ðèí³ óçèáí í ñò³ í àð³; á òéðàçí ñüèí ï ó ñòí ðèéí³-ðèí ññüèí ï àèí³ ð³. - Àèñ. ... èáí à. ñò. í áóè. - Ê., 2000; çááí áí ðí áñüèèé Ê.Á. Óáí ðàðè-í à ð³ áððí ðàðáò³ÿ í í íÿóÿ «áðí í ñí-ò³àèüí³ ï ðí óáñè» // Áñí èè Ñòáí í óéðàçí ñüèí áí í àð³í³ àèüí í áí óí³ ááðñèòòáð. - Àèí. 5. - Êóááí ñüè, 2003; çááí áí ðí áñüèèé Ê.Á. Ñí³ ááááí í çáí í ÿ ï í íÿóÿ «áðí³-í á», «ñí ò³àèüí³ á», «áðí í ñí-ò³àèüí³ á» òà «í àð³í³ àèüí³ á» à áðí ðàðè-í³ é³ ð³ áððí ðàðáò³; í í íÿóÿ «áðí í ñí ò³àèüí³ ï ðí óáñè» // Áñí èè xàðèáñüèí áí óí³ ááðñèòòáð. Ñàð³ÿ; ñòí ðè-í³ í áóèè. - Àèí. 50. - xàðèáñè, 2003; çááí áí ðí áñüèèé Ê.Á. Ì áðí áí èí á³-í³ çàñàèè áòí í èí³ ÿè; ÿè áðí ðàðè-í à í í í áá³ ðáðí ðàðá-ò³; í í íÿóÿ «áðí í ñí ò³àèüí³ ï ðí óáñè» // Áðóáí èí áÿ òà áðí í èí áÿ Ñòáí í ç; á ðí í è: ï áòðáèè³ ñ³ áí ñè³àèáí í ÿ. - Õ. 4. - Áí í áóèè, 2004.

² Ì í í èè Á.Ê. Êí í ñí èèáòèí³ í áòèè è ï ðí àèáí ù ððáí ñòí ðí áòèè èñòí ðè-áñèí áí ñí çí áí èÿ // Àèáèí à òéðáèí ñèí è è ðóññèí è èóéüðð á Óéðáèí á. - Ê., 2000. - Ñ. 216.

ì àæàð ì àáí í àí ñí ñî³àëùí í àí ì ðí òàðèó é í àðàáòñ³ ò í ì è³òè÷í³ é àè³ò³ èí í èðàòí í àí ñòñí³ èüñòàà – øëÿòò³³.

Ñè³èüèè á í à àèñèóóààèè ñùí àí àí³ áí ñè³àí èèè ç ì ðèàí àó ñòíðè÷íí àí ì ñòÿ òà çíà÷áí ÿ óèðà;í ñùèí; øëÿòòè á XVI – ì àðø³ é ì í èí àèí³ XVII ñò., ò³èè ì ì ÷ àèè àí, ùí òÿ ààðñòàà çàçí àèà ò³èè àèòí àí àòðí Òóááí ÿ ùí àí àòí ñí ò³àëùí ì; ì àðàèè è, ñòààø è í áà³ò çààòí èì àòí ì ì è³òè÷í³ èì ì ðàáí³ çí ì ì³ ç ðí çááí³ òí ì ì ñí àèñ³ñò – «gente Ruthenus, natione Polonus»⁴. Çðàòè ì, òà ì ðèçàèí àí ì ñòàòí÷í; àòðàðè óèðà;í ñùèí ì øëÿòòí ì Òóí èò³; «ì è³òè÷í; àè³òè í àó³;», í à ÷í ò í àáí èí øòòò ÷í èðàí à Á. Ñí ì è³ é³ Á. Ñòàí àí èí á⁵. Í àá³òü í àèá³èüøèè «çàòèñí èè» óèðà;í ñùèí; øëÿòòè á ñò÷àñí³ é ñòíðð³ àðàò³; Í. Ñèí àáí èí àèçí à°, ùí «í àí àá÷áí ì è³òè÷í; ñàí ì ñò³éí ñò³» òà í à ì ì ÷ è «òàèí; ñòàí í àí; ì èàòòí ðè è», «óèðà;í ñùèà øëÿòòà àèÿàèèñÿ í à àí òí àí ì àí ðè³ ì è³òè÷íí è³ààðà»⁶. ² òà, í à í àø ì ì àèÿà, ñòàèí èè ì ÷ àèè ì ì ì àí òí ò ó àí ì ì àáðí ó àí áó óèðà;í ñùèí; ñòíðð³. Àæàè èí èè àè³ò³ í à àèñòà÷à³ àí àðà³; ì³ àòðè òààðè àòí ñí ò³àëùí ó ñòðóèóòòò àñ³ò; ñí³ èüí ì è, ÿéó àí í à ðàí ðàçáí óó°, àí í à çàì³ ì òüñÿ èí ì ðàè³òí ì, ó ÿèí; á³èüøèè ì ì òàí ò³àè ñàí ì ì ì àèðòàè çàðàèè ò³; ñí³ èüí ì è.

Áàçòí ì³ àí ì òàèí ì èí ì ðàè³òí ì á óèðà;í ñùè³ è ñí³ èüí ì ò³ ñòàèí èí çàòòàí. Í ðí àèàí à àáí àçè ì ñòàí ì ùí àí ì à°, ÿè á³àí ì ì, çíà÷í ò òààèò³ ì á ñòíðè÷í³ é í àóó³, ùí çòí ì àèèí ì ì ÿáó ÷è àèí; è³èüèñò³ ðàèèóóàáí ü öüí àí òáí ì ì áí ò, àí èí àí ì á àòí³÷íí ò òà ñí ò³àëùí ì ò èí ì òàèñòàð⁷. Ààáí ì çðí çòí³ èí, ùí èí çàòòàí í à ñòàí ì àèèí ì ñ³áí ì; àòí³÷í; àðòí è, ÿè³ í à ñòàèí àèòàí ðí ì àí ì àí³ ç ñí ò³àëùí èò ñòàí³ à òí àí ÷àñí ì ñí ò³òí ó. Á³èüø ì àðñí àèòèáí èì ó öüí ò ó á³áí ì òáí ì³ ó í à ñí ò³í èí à³÷í èè ì³ àð³à, à ñàí à àòí ñí ò³-

³ *Ñèñèí Ò. Í í í ÿòÿ í àó³; à óèðà;í ñùè³ è ñòíðð³ àðàò³; 1620 – 1690 ðð. // Óèðà;í à: èóèóòòí à ñí ààùèí à, í àó³í àèùí à ñà³àí ñòòü, ààðæàáí ñòòü: Çá. í àóè. ÿ ð. – Àèí. 1. – È., 1992. – Ñ. 65.*

⁴ *Ààò ì ðí òà àèà.: Chynczewska-Hennel T. Úwiadomouá narodowa szlachty ukraińskiej i kozaczyzny od schytku XVI do połowy XVII w. – Warszawa, 1985.*

⁵ *Ñí í è³ é³ Á. Á., Ñòàí àí èí á Á. Ñ. Óèðà;í ñùèà í àó³í àèùí à ðàáí èòò³ÿ 1648 – 1676 ðð. èò³çü ì ðèçí ó ñòí èòòü // Óèð. ñòíðð. àèòí. (Áàè³ – Ò²Æ). – 1998. – 1. 1. – Ñ. 5.*

⁶ *Ñèí àáí èí ì. Í. Çàí áóèèè³ àòðàðè Èðàè³í ñùèí; óí³; // Èè;àñùèà Ñòàòí àèí à. – 1993. – 1. 3. – Ñ. 84.*

⁷ *Ààò. ì ðí òà àèà. á í àðèñ³: «Ááí àçà³ ñí ò³àëùí à ì ðèðí àà óèðà;í ñùèí àí èí çàòòàà».*

àëüí èé, òí àòí, éí àí í ìÿàà ñòàèà ðààèò³ºþ àòí í ñí ò³àëüí í; ñí³ëü-
 í ìðè òí àí ÷àñí èò óéðà;í ò³à-ðòñ³à í à àèí í àè Áàèèéí àí Èí ðàí í ó,
 ÿè³ Ì . Áðòøààññüèèè àààéí í àçèààà «í ìðóá³æí èì ñí ìðòí » .
 º àæà çàí àí ì áóáà àðí àæáí í ÿ óéðà;í ññüèèð çàì àèü àí Ì í èüü³ ç ÷;
 ñèñòàì í þ ÷³ðèí ðààèàì áí òí ààí í; ñí ò³àëüí í; ñòðàðèò³èàò³; èí èðà
 í à çí àèà èóàè «àí èñàðè» èí çàòòàí³ ç ì òñèèà ì ñòàí íº ñàì ì ì ó
 àèçí à-àðèñÿ³ ç ñí ò³àëüí í þ ì ðèí àèàæí³ ñòþ. Çàí àí ì áóáà àòðí Òó-
 ààí í ÿ óéðà;í ññüèí; øëÿòðè, çàí àí ì áóáà è á³àðí àæáí í ÿ óéðà;í ññü-
 èí; ì ðààí ñèààí í; óàðèàè, èí ðð³é àëÿ ñàì ì ñòààðàæáí í ÿ à òí í ààò
 àí ñòðí; èàòí èèòüèí; é í àðàáòñ³ òí³àòññüèí; èí í èóðàí ò³; áóèà
 í àí àó³àí à ì³òí à ñí ò³àëüí à ì ì ì ðà. º òí ì ó à ì àðø³é ì í èí àèí³
 XVII ñò., ÿè àèò-í ì èàæà òí é ðàèè Ì . Áðòøààññüèèè, «èí çàòòàí
 ñòí ÿèí ì í à í à ðí çàí ð³ææ³ ñàíº; ñí ò³àëüí í; ààí èþò³; ÿè áí òà ì-
 í³ ñò ì ðèà³èà³é øëÿòàòñòàà»⁸.

Çÿàèàøèññü í à óéðà;í ññüèèð çàì èÿò, óàè ì àèáòòí³ é èàðí à-
 í è÷, ÿè çàòààæòº Í . Òèí ààí èí, ì í àí è³ àí çð³ààà í à àí èí àí è÷³é
 Í àààí³ ì ðÿí ì èí³ – Òí ðí ì ñò³ à ðí ì è Áèè àí Ì í èÿ, àà «èí í í ì
 é ì ðóæí í » à³èàì è æèà í à ð³èüèè àí;í ç Òàòò – ðèòàð-øëÿòðè÷-
 è àí ÿðèí, à é òè³àí ðí á, èòí àòü, àí ðí àÿí èí ðàì³ ñí èéº. Òàèè
 èí ì ì , í àðí àèàøèññü ó Ñòàí ó, ºàÿ èí çàòòàà ì ì ÷-àèà ðààè³çí áóàà-
 ðèñÿ í à óéðà;í ññüèèð çàì èÿò, àí ñèòü øàèèèí èðèñòàè³çòþ÷è èèàñ-
 í ó í àò³í í àèüí ó òà èí í Òàñ³éí ó ºààí èí à³þ. º í àçààæàþ÷è í à ð³çí ì-
 ì àí³ òí³ ñòü ì í è³àòí³ ÷ ì èò àèàì áí ð³à, ÿè³ àèèèèñÿ àí èí çàòòàà,
 ÿè ì³àèðàñèþº Ò. Áàøèàè÷, àí í ì çààæàè àèñòòí àèíº àèí èì
 àòí³÷è èì (óéðà;í ññüèè)³ èí í Òàñ³éí èì (ì ðààí ñèàáÿ) Òðí í òí ì
 ÿè ì ì ñ³é ÿñèðààèò àèÿà³à í àò³í í àèüí í; ñàì ì ñà³àí ì ì ñò⁸¹⁰.

Û à àí òí àí, ÿè àèáí ðí ðè ñàíº ì ñòà ó ñí ò³àëüí³ é ººðàðð³;
 óéðà;í ññüèà èí çàòòàí ñòàèí í ààààòí ààæèèà³øèí ÿàèüàì – àòí ì-
 ñí ò³àëüí í þ àè³òí þ ñí³ëüí ì ðè óéðà;í ò³à – «Á³èññüèí Çàí ì ðí çüèà
 òà éí àí í àðí à» – Òí ðí òèà, ÿèà àí ñèòü ÷àñòí çòñò³÷-àºòññÿ á

⁸ Áðòøààññüèè Ì . Ñ. Ì àðàñòààí í ÿ èóèüòðí ì-ì àò³í í àèüí í àí òàí ðòò í à ñò³à: èí çà÷-
 èí à ÿè ÷àðí àà ðòò³éí à ñèèà í àò³í í àèüí í àí óéðà;í ññüèí àí àèòèáò // Óéðà;í ññüèè³ ñòí ðèè.
 – 1991/1992. – 1 3 – 4/1 – 2.

⁹ Òèí ààí èí Ì . Çàí àòðèè³ àðàðè... – Ñ. 84.

¹⁰ Áàøèàè÷: Ò. Ò. Óéðà;í í à í à àæ³ ì³æ Ñòí àí ì³ Çàòí àí ì (XIV – XVIII ñò.) // Çà-
 ì èñèè Ì àóèí àí àí òí ààðèñòàà³ ì . Ò. Øàá-àí èà. – Èüà³à, 1991. – Ò. ÑÑÒÓ²². – Ñ. 39 – 40.

óéðàǰí ò³à, òí ì ó «í à ì à° ñàðàà òðèñòèýí ñüèèò í àðí à³à ì í à³áí í àí òüí ì ó í àðí àó»¹⁶. Û á í àèí ñà³áí è, – ýèèñü ì í èüñüèèè øèýòðè-, – òàè ì í ýñí þààà ñèòóàó³þ: «...í³à èíçàèáì è àñ³ò èþààé óéðàǰí-í èò, à ì³à ÷àðèàñàì è èíçàè³à ó àí èí ñò³³ à ì³ ñòàò ÷àðèàñüèèò ñèäý÷èò òðààà ì àèè í à óààç³»¹⁷.

Òàèè ì í àèýààì, ùí ì ðàààà, ì í àèà ì ðèñèòóèèè è àáí àà-èí à³÷í à èààáí àà ì ðí ì í ðí àèáí í ý èíçàè³à à³à òíçàð, ýéó çáí àí ì çàí èñàà ó ñà³é è³òí ì èñ èíçàòüèèè ì í èèí àí èè Á. Áðàáýí èà: «...ýèí èóü èíçàèí áü ì ðàí òèè èíçàðè... è ýèí ì í ñèòóááí èè ì óü àðàí àé ì ðàí áí ýèèñý ñü èíçàðí áü áü èíçàèè...»¹⁸. Í ðí òà, àèà àäýè³ ñò-÷àñí èèè-ì í èýèè í àçèààèè «í àñà³áí ì èì è ààèà÷èàì è» ì òí òí àí áí-í ý èíçàè³à ç í èðàì èì í àðí àí ì¹⁹, à ì ò óéðàǰí ñüèèè ààòí ð Èüà³àñü-èí àí è³òí ì èñò ì àðòí; ì í èí àèí è XVII ñò. ÷³òèí à³àì àèí àó° «èíçà-è³à»³ «àøèñòéò ðóñü»²⁰. Ðàçí ì³ ç òèì, òí àí ÷àñí à ðóñüèà (óéðàǰí-ñüèà)³ í òàè³ááí ò³ý í á ì áí ø ÷³òèí òñà³áí ì èþààèà³ òà, ùí «èíçàèè ì àòí àí ðí àó, í àø³ àðàðè» (Èí à Áí ðàòüèèè)²¹. Í òàè, í á ààèè ì í ì³ òèèè, ùí àèý ñò÷àñí èè³à ì ðí àèáí à «àóí ì ñí ò³àèüí í àí òáí ì-ì áí ó» èíçàòóàà ì àèà àí ñèòü ààáí ì á ç í à÷áí í ý.

Àèçí à÷àþ÷è ì³ ñòà èíçàòóàà à àóí ì ñí ò³àèüí³ é ñòðóéòóð³ óéðàǰí ñüèí; ñí³ èüí ì òè, ñè³à ì í àí àèòèñü³ ç Á. Ðáí ðí èòüèè, ùí àèà ñàì à òí ðí à òñòðí þ èíçàòüèí; ñí³ èüí ì òè áóèà àóí ì àðàò³÷í ì àèèçüèí þ óéðàǰí ñüèí ì ó àóí ì ñò²². Í à àóí èó Ì . Èí ñòí ì àðí àà, à èíçàòóà³ àçààè³ «ýñèðààèì ì ààáí ðí ì àèñòóí àþòü ñòàðí ðóñüè³ àèàì áí òè, ðíçàèí áí³ ùà ó Ò²² ñò». Í ðí àí àèòþ÷è òþ àóí èó,

¹⁶ Áí í èàí Áèí ì È. Áà. Í ì èñ Óéðàǰí è / Ì àð³ á Ì. Áí ààáí Òí àèúí èòüèèè / Ì àð. ç òð. – Èüà³à, 1990. – Ñ. 25.

¹⁷ Á³áí ì à³àü í á Ñáí òáí ò³þ ì ðí çàñí ì èí³ í ý Á³èñüèà Çàí ì ðí çüèí àí 1649 ð. // Ì è-òèè Þ. Áàà ì òàè³èñòè÷³ òðàèòóàè ì ðí ì ðè÷è è í àó³í í àèüí ì-Àèçáí èüí ì; à³èí è óéðàǰí ñüèí àí ì àðí àó ñàðààèí è XVII ñò. // Ó²Æ. – 1999. – ¹ 6. – Ñ. 130.

¹⁸ Èàòí ì èñü Áàäý÷èààí ì í èèí àí èèà Áðèáí ð³ý Áðàáýí èè (Áàèñòáèý ì ðàçàèúí ì è àðàí è Áí ààáí à Òí àèúí èòèí àí ...). – È., 1854. – Ñ. 1.

¹⁹ Kronika Pawła Piaseckiego biskupa Przemyskiego. – Kraków, 1870. – S. 44.

²⁰ Èüà³àñüèèè è³òí ì èñ // Áààçí Ì. Á. Èüà³àñüèèè è³òí ì èñ³ ì ñòðí çüèèè è³òí ì èñàòü. – È., 1971. – Ñ. 106.

²¹ Ç «Í ðí òáñòàò³; Èèýàñüèí àí ì ðàáí ñèááí í àí ì èòðí ì í èèòà². Áí ðàòüèí àí // Áí-ðí òáàà Ì³ ààáí í ì-Çàò³áí ì; Ðóñ³³ Óéðàǰí è ì ðí òè àèñí áí ñ³; Áàò³èáí ó òà òí³; (Ó – ì ì ÷àòí è XVII ñò.): Çà. àí è.³ ì àð. / Òí ì ð.³. Áðèí³à òà³í. – È., 1988. – Ñ. 223.

²² Ðáí ðí èòüèè Á.² ññòí ð³ý çáí ì ðí çüèèè èí çàè³à: Ó 3 ò. – Ò. 2. – È., 1990. – Ñ. 15.

à³í à³àçí à:-àº: «Èí çàòòàí òàæ ð³çí í ì àí ³òí í àí òèí ó, ýè ààáí ùí-
èè; àñùè³ àðóæèí è; òàèíæ ó í ùí ì ó ° àí ì ³øí è òððèñùèí àí àèàí àí-
òó, òàèíæ ó í ùí ì ó í àí óº ì ñí àèñòà ñààáí èý, òàèæ æ ì ðàáí àí í ý
àí ì àòè, òà æ í àí ì ñó³ èí ³ñòù, òà æ çààáí í ý òà ñèèí àí í ý ì ðí àí àè-
ð³à, ò³ æ á³èèè à ³í ' ý çº»²³.

Ñè³à à³àçí à:-èòè, ùí ì ì í ó èý ðí³ à ñòàð³é ³ñòí ð³í à ðàòº;,
í àðààóí³ ì í èùñùè³é, òààðàæáí í ý ì ðí èí çàòòàí, ýè «ì ³øáí èí ó
ç ð³çí èò í à ðí à³à» óæà ààáí ì ñí ðí ñòí àáí³ àí ñè³áí èèàí è. Í àòí-
ì ³ñòù àí ì ³í óàáí í ý ó èðà;í ñùèí àí àòí ³:-í ì àí ñòáñòàðò à ñí³ èúí ì ò³
èí çàè³à çòí í àèèí ààà àçàº ì ì í à' ýçáí³ ì ðí óàñè – «ó èðà;í ³çàð³»
èí çàòòàà òà «ì í èí çà:-áí í ý» ó èðà;í ò³à. Ç í àí ì àí áí èó, ñòààøè
ì ì òóæí èì «àòí ì ñí ò³àèúí èì ððáí ñòí ðí àòí ðí ì », èí çàòòàí ì ì :-àèí
áí ì ñèòè í í à³, ì í à' ýçáí³ ç ³í øèì è àòí ì ñàí è (ñèàæ³ ì í, í à èèøà
òððèñùèè è, à é ì³ àááí ì í ñèí à' ýí ñùèè è²⁴), àèàí àí òè ó èðà;í ñù-
èí; àòí³:-í ì; ñí àòèò³ èè. Ç ³í øí àí áí èó, ì ì ñòóí ì àí à èí çàòòà³
ýè ó ñáí òð³áí ì ó àòí ì ñí ò³àèúí ì ì ó òí èóñ³ èí ì óáí òðòòùñý àñ³
ì ñí ì àí³ ì à ðàì àòðè í í àí; ì í àæ³ æèòº à³ ýèúí ì ñó³ ó èðà;í ñùèí;
í à ðí àí ì ñó³, ùí ñí ðèèí àèí ñý òí àí :-àñí èì è ó èðà;í òýì è ýè «í à ðí à-
í èé³ àààè». Í ì ñèòáí àò³:-èñù àèðàçí ì Í . º Òèì áí èí, òàèòè:-í ì
èí çàòòàí ñòàèí «ì à ðàèí í ì ì ì ððáí ³çò³:-ì ì èè³òèí ì ì, èí ððà
ì à ðàòòàí ðèèà í àí ðàáí³:-í ó [àòí ì] ñí ò³àèúí ó ì àòàð³ à ì ððáí³:-í ó
ðà:-ì àèí ó»²⁵.

Ó òùí ì ó èí ì ó àèñò³ çàñèòáí àóº í à ì ñí àèèàò óààáò é àí àèí à³ý
Ì . Àðóøàñùèí àí, ùí «èí çàòòàí ì ðààñòààèýèí ó èðà;í ñùèó í à ðí à-
í³ñòù, ì í à³áí ì àí òí àí, ýè “í à ðí à øèýòàòñùèèè” ì ðààñòààèýà
ì ì èùñùèó í à ðí àí³ñòù»²⁶. Ó òí é æà :-àñ, ýè ñòààðàæº ì ì èùñùèèè
³ñòí ðèè Á. Ñàð:-èè, ð³:- Í ì ñí ì èèòà é í àààè³ àí à ðòí í á ààæàèà

²³ Èí ñòí ì à ðí à Í . È. Áàà ðòñèèà í à ðí àí ì ñè // Í ñí ì àà. – 1861. – 1 3. – Ñ. 49.

²⁴ Óàèèè ýñèðààèè «àòí ì àðàò³:-í èè» ó èðà;í ñùèèè àèàí áí ò, ýè àòí è, óá³èøí à ñàí à
çààáýèè èí çàòòàò. Í ðè:-ì ì ó òà àòèí àáçñòí ì áí ì çáí ì çè:-áí í ý ì ç áí ì ñó ì³ àááí ì ì ñèí à' ýí ñù-
èèò ñí³ èúí ì ò. Áàò. àèà.: Áàøèààè:- Í . Í àñèí èúèí ñèàáí à ì á ùáí èý ì æáí í é ðòñè ñ ì ðáí -ñèà-
áýí àí è à èèòí àñèí -ì ì èùñèèè ì à ððèí à á, èñòí ðèè, ì àæàò ì ðí :-èì à àòí àò // Èçáí ðí èí
Èèàáñèè, ì ì ñàý ùáí ì úé Ò. Á. Òèí ðèí ñèí ì ó. – È., 1904.

²⁵ Àòèí áí èí Á. Èç èñòí ðèè àí ðàà ì ì àèí ðòñèí àí ì à ðí àà ñ ì ì èýèàí è // Ñèí àí. –
1879. – 1 9. – C. 48.

²⁶ Àðóøààñèèè Ì . Ñ. Èñòí èý ó èðàèí ñèí àí èí çà:-àñòàà àí ñí ààèí áí èý ñ ì ì ñèí àñèèí
àí ñòààðñòàí ì . – Ò. 1: Áí í à:-àèà XVII ààèà. – È., 1913. – Ñ. 87.

àèçí àòè, ùí êí çàòòâí í áðàòâí ðèèí ñŷ í à ðâí ðàçáí òâí òà óéðàĵí ñü-
 êĵ; í áðĵí áí í ñò³²⁷. Òàèà òðâí ñòĵí ðĵí àò³ŷ óéðàĵí ñüêĵíâí êí çàòòââ á
 áòí í ñí ò³àèüí³ é ñòðóéòóð³ óéðàĵí ñüêĵ; í áðĵí áí í ñò³ çòí í âèèà í èçéó
 êĵí òè³éò³à, ŷè³ Ī í êüñüèà äâðæâââ êââè³ Ò³éóââèà íâí í çĵí ÷ í ĵ
 ŷè «ñâââ³èüí³ áóí ðè». Õĵ ÷ à, í àñí ðâââ³, òâ áóèè í ðĵí êââí í áí è
 òĵâí, ùí ñò ÷ àñí³³ ñòĵí ðèèè êââè³ Ò³éóðòòü ŷè «í àò³íí àèüí à ðââí-
 èðò³ŷ» óéðàĵí ò³à ñâðââèí è XVII ñò.

Ī àèââæèèâ³øèì æâ áòí í ñí ò³àèüí³ èì êĵí í ñòðóéòèèâ³çĵí ĵí ó
 êĵí òè³éòàò 1630-ò ðð., í à í àø í í âèŷâ, ñòâèí òâ, ùí, í áçââæâð ÷ è
 í à ññ³ í àí àââí í ŷ óðŷâó ðâ ÷³ Ī í ñí í èèòĵ; ðĵí çèĵí èí ðè óéðàĵí ñüèó
 êĵí çâ ÷ è í ó (á äðòâ³ é í í èĵí àèí³ XVII ñò. ŷèðàç òâ ñòâí à âĵí êĵí èì
 òâèòĵí ðĵí í àò³íí àèüí ĵ; àâñòðóéò³; óéðàĵí ò³à), í ñòâí í ŷ í à àòðàòè-
 èà ñòðóéòóðĵí èò çâ³ŷçè³à òñâðââèí³ ñâí³; äðòí è³ à èñòòí àèà í àââè³
 òâèí èì, ò³èâñí ðŷí í ââí èì òðĵí í òĵí à àââí àâðâ³ óéðàĵí ñüêĵ; í à-
 ðĵí áí í ñò³. Áí àñè³âĵ è òüĵí âĵ, à òâèí æ ÷ áðàç í áââæâí í ŷ èòè í à
 í ñòòí èè, êĵí çâèè, çâ òââðâæâí í ŷí Â. Áĵí áí èòüèĵíâí, ñòâèè «àð-
 ðâèò³éí èì òâí ððĵí, ðèì ŷâðĵí, êĵí êĵí ŷèĵíâí áóðòó³òüñŷ ÷ èì àâè³
 òĵí àñâ á³èüø ñ³èüñüèà³ ÷ ñ³ñüèà èðâí³ñòü, í áçââí âĵí êâí à ñâí ĵí
 ñòâí í àèùâì³ ÷ í ðèèââèèâí à êĵí çàòüèèì æèðòŷĵí»²⁸. Çâ³âñè é òâ
 «í àâçâè ÷ âèí à ĵò (êĵí çâè³â. – Ē. ².) í íâóòí³ñòü³ äðĵí í àââ», ŷè
 í èñââ ó 1625 ð. âĵí êĵí ðĵí èŷŷ Ñèâ³çĵí óí àâ ²²² Ð. Çââðàçüèèè³²⁹.

Ī à áóâó ÷ è çâì èí áí èì ðèòâðñüèèì í ðââí ĵí, êĵí çâ ÷ è í à
 àñí í èòòââèà á ñâââ í ðââñòââí èè³â ð³çĵí èò àâðñòâ òĵí âĵí ÷ àñí í âĵí
 ñòñí³èüñòââ. Ī ðĵí èóĵí àø è «êĵí çàòüèèó øèĵí èó æèðòŷŷ», èðâèí à
 í ððèì óââèà í í â³ ñâ³òĵí àèŷâí³ í ð³òí ðèðè, âĵí èó ÷ àèâñŷ âĵí áóòó
 ñâí áí àè òâ í í ñò³éí ĵ; ĵí ĵí çèò³éí í ñò³³ñí óð ÷ ĵí í ó èââó. ²í òâí ñèâí à
 æ çâ³èüòâí í ŷ êĵí çàòüèèĵí âĵí í àñâèâí í ŷ, í à áòí èó Â. Ñĵí í è³ŷ, «áóèĵ
 í à èèòâ í í èâçĵí èèĵí í àâí èò ñòðóéòóðĵí èò çĵí í ó ñòâí í âĵí í ó ñèèâ-
 ä³ í àñâèâí í ŷ», à é «ñâ³â ÷ èèĵí òâèí æ í ðĵí òâ, ùí ç³ŷâèèèñŷ³
 øâèèĵí í àâèðâèà øèðĵí èèò í í òâí ò³éí èò í í æèèâĵí ñòâè ñí ò³àèüí³ à

²⁷ Serczyk W. Polska – Ukraina: dziesięć wieków niezrozumienia // Ī í èüñüèĵí-óéðàĵí ñü-
 è³ ñòââ³;... – Ñ. 11.

²⁸ *Ар і ар єòüèèè Â.* Êĵí çâ ÷ è í à í à ðââèĵí í³ XVI – XVII â. (1591 – 1603). – Ēüâ³â,
 1905. – Ñ. 160.

²⁹ *Æâðâèà âĵí³ñòĵí ðĵí Óéðàĵí è-ðòñè.* – Õ. 8. – Ēüâ³â, 1908. – Ñ. 287.

ñεεα, γεα ιι-ñαι ³ι ο çδί αεεα ñαι ³δ³αι εε ι αδαί δίò â οί αò áää-
οί ðεñý÷íí; ñαεýí νϋεί; ι ανε Óεδαί ε»³⁰.

Ó ι αδ³ε ιι εί αει ³ XVII ñò. αι ñεοϋ ιι ι ³οί ι çδί ñòα αοί ι ñι-
ο³αεϋί á çí à÷ái íý οεδαί νϋεί αι εί çαοοαα. Çα αι ñεοϋ εί ðí ðεεε
ι αδ³ίá αι ίι ιι ñ³εί ι δί á³αι ³ ιι ε³ðε÷í³ ιι çεο³; â οεδαί νϋε³ε
ñ³εϋι ίò³ ðα ñι ðýι οάαει ñαι þ áí αδ³þ â ι αι ðýι ³ ιι ε³ðε÷íí αι
ñαι ι ñòααδ³αεái íý. ² ñαι á εί çαοοái, ç³αι ίι ι³ðεοαái υ Í. Ñaña,
αεýαεεíñý ñι ðί ι íαεί εì áαòε «ιι çεòεái ó ιι ε³ðε÷íó ι αδñí αεòεαó
οεδαί νϋεί ι ο ι αδί αι á³ á ðái ί υ ίι á³οι ³ε ÷añ»³¹. Í αα³οϋ ιι εϋνϋεα
³ñοι δ³í αδαó³ý αεçí à° ðαεó αοί ι ñι ο³αεϋί ο ððái ñοί ðι α³þ οεδαί-
νϋεί αι εί çαοοαα οái ιι áí αεϋι ί þ. Í ñυ γε ç οϋί αι ι ðεái áó αεñεί α-
εþ³οϋñý Á. Ñαδ÷εε: «Óαεεα ñòαι ðái íý εί çαεài ε αεái áí ó³á
ι ñι áεεái; ιι ε³ðε÷íí; ñððóεοððε, à ιι ð³ι çóι³ ο í αι íεαáεεαα ι ðα-
ί áí íý ðί çεððεðε ðα çι ³οί εòε οþ ñððóεοððó, αι ι ι αòεñý ζ ααοί ι ι-
ι ³; ε ί á³òυ ί áçαεαεί ι ñ³³ á³á ðα÷³ Í ι ñι íεεοί ζ (αι áαί ι, ι ðαái áí-
íý, γεα ι³αεδ³í εþααεíñý ÷añοι çí à÷í εì ε οñι ³òài ε) αóεί ñαι αι
ðí áó ññοι ðε÷íεì οái ιι áí ιι »³². Í ðε οϋί ι ο ñε³α ι αι γ'οαòε, υι
ñαι á οεδαί νϋεα εί çαοοái αι εεαεί ι ñι íαι εò çοñεεϋ αι ι ñòαòι ÷-
ί íαι ñοί ðι οái íý áαðαεái εò ι ðαái ³α οί ðααε³ί íý ι á οεδαί νϋ-
εεò ðαðái αò, ί áñαι ι αδαό ο Í ³ααί ί³ε Έεζαυεί³.

Í ñòαòι ÷í á οóααð³αεái íý οεδαί νϋεί; εί çα÷÷εί ε â ñòαòñ³
«í α³³ί ι αεϋι ί αι ε³ααð³» οεδαί ι ο³α á³ααóαα³οϋñý á ι αδ³ε ðαòεί³
XVII ñò. Ααεεεái þ á³οί þ ι á οϋί ι ó αòαι³ ñòαεί á³αι íαεái íý
³ο ðαδ³³; οεδαί νϋεί; ι ðαái ñεαái ί; οαðεαε ó 1620 ð., ç³εñí áí á
ι³α ιοί ðι ί þ εί çαοϋεί; οααε³. Í á ι αδαεί í áí íý Í. Βεί áái εί,
οý ι ι á³ý «αεñοί οεα εί çαοοái ι á ðí εϋ ðεοαðý ι α³³ί αεϋι ί; ³ää;
ε³ääðá ι áðí áó â ÷añ ððεái ñε é ί αι áái ι ñ³³», à á³αòαε, «αóðþ
Όι αεϋι ε÷÷εί ε çι óαεί³εα εί çαοοái çοñð³εί áαα γε αεçí áí εε
ι ðí á³αι εε ί αò³; ³ áεðαçí εε æεòð³αεò³ ι ðαðañ³α Óεδαί ε»³³. ² οá

³⁰ Νι τειε Α.Α. Οάι ιι άι οεδαί νϋεί αι εί çαοοαα á çαααεϋι ι³ñοι ðε÷íι ι ó εί í οαεñ³
// Ó³Æ. - 1991. - ¹ 5. - Ñ. 69.

³¹ Ñañ Í. I . Í ιε³ðε÷í á εεϋεοðα çαι í ðí çεί αι εί çαοοαα (ε³í áου XVI - ι αδ³α
ιι εί αει á XVII ñò.): Ααοί ðαο. αεñ. ... á-ðá ñò. í áóε. - È., 1998. - Ñ. 30.

³² Ñαδ÷εε Α.Α. ðα-υ í ι ñι íεεοáε ε εαça÷αñoái á ι αðái ε ÷αααððε XVII á. // ðí ññεý,
Í ι εϋα ε ι ðε÷αðι ι ι ðυá á XV - XVIII áα. / Í ι á ðαá. Α. ðυααεí áα. - Í ., 1979. - Ñ. 174.

³³ Βεί áái εί Ι. I . Óεδαί νϋεα øεýοα ç ε³í οý XIV αι ñαðαεί ε XVII ñò. (Αί εεί υ³
Οάι οδαεϋι á Óεδαί á). - È., 1993. - Ñ. 269.

ñòàèí àí èí í í á í è ì Òàèòí ì òí àí ÷ àíí í çí; óéðàçí ñüèí çí; ñà³ àí í ñí ò³. Çàà- äýèè öüí ì ó ÷ èí í èéó, çí ÷ ÷ í í àèòèà³ çóààèàñý àèí àì³ èà àóí í ñí- ò³áèúí èò ì ðí òàí³ á, ùí àèýàèèíý ó ò³èàí ðýí í áàí í ì ó ðóñ³ ÷ í àðò- í í çí³ èí í ñàðààòèáí í çí, çà ñàí³ ò³ ÷ ðèðí àí ò³, ÷ àñè àóí í ñí ò³.

Í à çàèèøèèèñý ñí òí ðí í ù³ «í àèàèààèèèèè³» ùí àí ñàì í ñ- ÷ àáí òèò³ èàò³ çí; ðàí ðàçáí ðàí òè óéðàçí ñüèí çí; ñí³ èúí í òè – òí àí ÷ àíí³ ÷ í òàèàèòóàèèè – «èí èæí èèè», èí òð³ òàèí æ ñí ðèéí ýèè «èí çàòüèéó í àò³ í í àèüí ó ñà³ àí í ñí òü». Ç ÷ í òí àí áí èó, çààäýèè ò³ ñí èì èí í òàè- òàì³ çí èè çàñüèè è èéüòóðí èì è èí èàì è, áæà áàçí í ñàðàáí úí á èí çàòüèè ì ó í èàñ³ ñóñí³ èüñòàà òñà³ àí í èð³ òüñý³ àäý ñí ààèí òí - í ñí ò³ ÷ æ Èí ýç³ àñüèí ò³ ðóññ ò³ Óéðàçí í ò³. Ó³èèí ñèóóíí, í à í àò í í àèýà, ç öüí àí ÷ ðèáí áó àèñí í àèð³ òüñý Í. Ñàñ: «Í ðè í àðàóí á³ «èí çàòüèí çí» òàì è à³ á ð³ áí ý ÷ í í è³ òè ÷ í í çí; àí èòðè è í ðàáí - ñèàáí í çí; òàðèàè àí ð³ áí ý ÷ í í àñý è à á í í ñí ò³ é ñàèóèý ðèçí àáí èò àèýà³ á ñóñí³ èúí í çí; ñà³ àí í ñí ò³ – òàì, àà áóèà áæà í á ðóñü, à Óè- ðàçí à çí çí èí çàèè è é «óéðàçí í èì è» èðäüí è, èí çàòüèà ÷ í òí èí àá- ÷ í à ñí ðèýè í àðí ùàí í ò³ èí í ÷ í í áí òà í àò³ í í àèüí í ñí àèèàí àí à ÷ í í è³ òè ÷ í³ é ñàì í ñà³ àí í ñí ò³ ðàí ðàçáí ðàí ò³ á óéðàçí ñüèí àí ñóñí³ èü- ñòàà³»³⁴. Óàèòè ÷ í ñí æ èí çàòüèí à òà ðóñüèà / óéðàçí ñüèà ÷ í ðàáí ñèàá- í à àóóí àáí ñòàí çí àéøèè í áí à á í àí ÷ í ò³ àèðàçí èèà ñàí çí áàæáí ù³ ÷ í àðàáóñ³ ÷ í ò³ èí ùèí³ áçà³ ÷ í èò àóí í ÷ í í è³ òè ÷ í èò ÷ í ðàáí áí ù.

Óí ò ÷ í á àèèèèèèèè³ ñóí í á³ á³ á òà, ùí òðáí ñóí ðí àò³ ý óéðàçí ñü- èí àí èí çàòüèè à XVI – í àðø³ é ÷ í ÷ í èí àèí³ XVII ñò. ñòàí í àèòü í àèáí èí áí³ øèè àòàí ó í àðàèí í ñòðóðááí í³ óéðàçí ñüèí çí; àóí í ñí ò³ - àèüí í çí; ñòðóéòóðè à ÷ í ðí òàí³ ÷ í àò³ í ááí àçèñó. Á³ èüøà òí àí óéðàçí ñü- èà «í àò³ í í àè³ çàò³ ý» èí çàèè³ á ó 1620-ò ðð.³ ðí çøèðáí í ý èí çàòüèè - àí ÷ í ðýàèó ÷ í çà ÷ í àæ³ ñàðàáí úí àí Áí³ ÷ í ðà, ýè àí àí àèòü Ó. Ñèñèí, «í³ àáí òóààèè ðóí ò àèý ÷ ðèéí ýòòý èí çàòüèè òóí èò³ é ðóñüèí çí; ÷ í í è³ òè ÷ í í çí; í àò³ çí»³⁵. ² ñí ðàáá³, «çààäýèè èí çàòüèè í àñàèáí í ý ÷ í ðø³ ðí í í ñí í çí; àáí àè – ðóñ³ ÷ í àðàáí ðèèí ñý ÷ í à óéðàçí ò³ á»³⁶.

³⁴ Ñàñ Í. Í. ÷ í í è³ òè ÷ í à ÷ í òí èí àáí à èí çàòüèè à óéðàçí ñüèí èí èí èæí í ñí³ 20-ò ðð. XVII ñò. // Çàí í ðí çüèá èí çàòüèè à óéðàçí ñüèí è³ ñóí ð³; èéüòóð³ òà í àò³ í í àèüí³ é ñàì í ñà³ áí - ÷ í ñí ò³: Í àòð³ àèè ÷ í æí àðí áí í çí; í àòèí áí çí; èí í òàðáí ò³ çí. – È.; Çàí í ð³ ææý, 1997. – Ñ. 247.

³⁵ Ñèñèí Ó. Óí àèüí è ÷ èí à òà çí; ðí èí à òáí ðáí í³ ÷ í í àðí í çí; óéðàçí ñüèí çí; ÷ í àò³ // Ó²Æ. – ¹ 4. – Ñ. 71.

³⁶ Òèí ááí èí Í. Í. Çðààèèèè è í àðàááðáí ù ÷ è òàí áí òóð ÷ èè òàðí áí ò í àò³? (Øèò áí ñóí ð³; óéðàçí ñüèí çí; øéýòèè) // Í àòà ÷ í èí èèà. – 1993. – ¹ 1. – Ñ. 188.

Í òæá, óèðà;í ñüèà í àö³ÿ ì à° çàäÿ÷-óâàðè ó ñâî;é âáí àç³
 ì àðàáóñ³ òèðà;í ñüèì ò èí çàòòáó, ÿè, ì ì ðè òèì ì èì ñ³÷-í ó áèèçü-
 è³ñòü ñòí æè ÿàè ò ó ñóñ³áí³ ò ñí³ èüí ì ò, ùí òàè³ í á àèèøèè ç³
 ñòáí ó ì àð³í àèüí ì; ñí ò³àèüí ì; àì ì ðòí ì ñò³, çì ì àèì í á ò³èüèè
 ñàì á ì àðàèì ì ñòòòðààðèñÿ, à é òðáì ñòí ðì óâàðè àòí ì ñí ò³àèüí³
 ì ðí òàñè à ñàðàáí àèù³ óèðà;í ñüèì; í àðí àí ì ñò³ àí ð³áí ÿ í àö³í-
 í àèüí èò. Áàçì àðà÷-í ì öÿ òáì à ùà ààèàèà á³à ì ñòàòí ÷ ì ñí ç³ÿñó-
 àáí í ÿ³ í àì àáí ì ì à° áóðè ì ì çààèèáí à í ààòí ì àòí ñí èò³ ñóá³ òèèà-
 í èò ì ò³í è, ÿè³ í á ñí ðèÿòòü àñòáí ì àèáí ì ð³ñòí ðè÷-ì ì; ññèí è.
 Õí ÷ à ì ðè öüí ì ó, á³èñí ì, àèí ÿòèí àà àòí ì ñí ò³àèüí á çì à-áí ì ÿ óè-
 ðà;í ñüèì àí èí çàòòàà í à àòá³ áí ñàðàèè è XVII ñò. í á àèèèèèà°
 ì ñí àèèèèè ñòí í á³à.

МИРНИ ВЗАЄМИНИ З КРИМСЬКИМ ХАНСТВОМ*

Ч еі і єєє, ùî çòì íàēþáàēē àòì íñî ò³àēüí èē³ ááì í îē³ðē÷-
í èē ðí çàèòí è ýē Ēðèì ñüēíáí òáì ñòàà, òàē³ óēðàçí ñüēíç
ñî³ēüí í òē à XV² – XVII ñò., áóēē ñēēááí èì è³ ñòí àðà÷-
ēēàèì è.² ýēùì íñòáí í ý ēēøá í àðááóáàēà í á øēýóó
ñáíáí àòì í îē³ðē÷-í íáí í òí ðì èáí í ý, í àðø³ē áí áí àēēíñý í á ááç
òðóáí í ù³á á³áñòí þáàðē ñíí óþ÷ó í áçàēáæí³ñòü. Ñóíæ³ñòü çàá-
ááí ù, à òàēíæ áí ñēòü áēēçüēá ááí áðàò³÷ í á ðí çòàøóááí í ý ááçñòí -
í³áí í òñēēē ï ðēááñòē í áēáá³ ñî³ēüí í òē áí òñá³áí ò èáí í ý ï ðáðí-
áàòēà í èðí íáí ñî³æēòòý, áí³æ áí ï ðááí áí í ý ï ñò³éí èò èíí òðíí-
òàò³ē. Ðàçíì³ ç òèì, ñēēááí³ñòü³ á³áí³ í³ñòü àòì íñî ò³àēüí èò
èíí ñòáí ò – íñ³ēíç òà èí÷íáíç – ï áēē ÷èì áēēē áí ēēá í á í ýáó
áēñòáì àēüí èò óí í á ó òàē çááí í ò ó Áēēí ò Í í ē³, òí áóí í á Ááēē-
èí ò Ēí ðáí í³ ï³æ í èì è. Í ðí òà, øáēáøá çà áñá, òá áóēà ēēøá
ááí èí á òí òàēüí í ï³ē³ðáðēçí ááí ñí ò áóòíá³ áí í òē, à í á ááçèí ï ðí-
í³ñí á áí ðí òüáá ï ðááñòááí èē³á ð³çí èò «òēá³ē³çáó³ē». Áí áē³ç æá
í èðí èò òáí ááí ò³ē ó ï³æáòí³÷ í ñí ò ñî³ēòááí í³ òàòáð³ óēðàçí ò³á
í áðáēí í ó³ í áñ, ùí áí í è áðáēē òàēē, çðáøòí þ, áí ðó á àòì íñî ò³-
àēüí ñí ò áēñēóðñ³ Ááēēéíáí Ēí ðáí í ó.

Ñüíáíáí³ áñá áí ááí áí³øá èóíáþòü áí èíñē, èíòð³ ñòááðá-
æóþòü, ùí ï³æ óēðàçí öýì è òà èðèì ñüēèì è òàòáðáì è³ á XV² –
XVII ñò. áóēē ï èðí³ á³áí íñēí è. Çí èðáì à á³ñòí ð³íáðáò³çí ò³ē
í ðí áēáí³ ï ðēá³ēáí í ï í ēē ùí í á í áēáæí ó óáááó, ùí, ç³í òíáí
áí èó, í íáēēáēþ³ ñòáðáí òèí í³ñòü³ ñí ðí ùáí³ñòü ñí ðēéí ýòòý ò³º;

* Í á íñí í á³ í óáē³ēáó³; *²ááí áí ðí áñüēēē Ē.Á. Áēí áí³ēà ï èðí èò ï³æñí³ēüí í òí èò áçá³í èí Óēðàçí è òà Ēðèì ñüēíáí òáí ñòàà á XVI – XVII ñò. // Á³ñí èē ÷áðēáñüēí áí óí³ááðñēòáòó. Ñáð³ý: ²ñòí ðē÷-í³ í áóēē. – 2006. – Áēí. 90. – Ñ. 35 – 49.*

ñοί δ³ί έέ ³ñοί δ³; í áðääóñ³í όέδαζί νύέεί έ άί ñέ³ái έέái έ. Ñáðää ñòóá³þáái ü ö³ο; ðái àòέέέ áàðòí á³ací à-εòέ í ðàò³ ðàέέò ó-ái έò, ýέ Í . Àí αί í àε÷, Í . Àε°έάαδέ³, Á. Áí çàð³í, Í . Ááέái έί, Β. Áàø-έάάε÷, Á. Ñáðá³έ÷óέ, Í . Βέí áái έί ðà ³í. Á ö³εί í ó ñέ³á á³aðaçó á³ací à-εòέ, ùí í έðí³ áçà³οí í á³ái í ñέí έ í ³æ όέδαζί öýí έ ðà έðεί - ñύέεί έ ðàòàðái έ í á àòái³ XVI – XVII ñò. áεýáεýέέñý á áääòüí ö ñòáðáò í ³æñí ³εüí í òí í αί ñí ³έέóái í ý, öí÷ ó ³ñοί δ³í áðáö³; çáέέ-òà³òüñý óí áðááæái έέ í ³áö³á ái ö³ο; í ðí áέái έ. Í ðí ðá, çòñòð³-÷àþòüñý έ á³εüò áέάáæái³ ðà í á³'έòέái³ í ö³ί έέ¹.

Òáε, ùá ááyέ³ ðááyí ñύέ³ áí ñέ³ái έέέ, í ái ðέέέää Í . Àέ°έ-άáδé³, óñá³ái í έþááέέ, ùí ð³ñí á ñí ³áæέòöý í á í í áέí í á ñí ðεýòέ ðí çáέòέí á³ í ðí áέüí έò á³ái í ñέí: «Βέ ó ððái çέòí ³έ, ðáε ³ αί óòð³ø-ί ³έ òí ðá³áé³ Έðεί ò á³ái í á í ³ñòá í í ñ³ááέí Çái í ð³æáý. Áέçüέá ñóñ³áñòái áóæá øáέάέí áεýáέέí í αί áð³ái ³ñòü ð³çí í á³÷έò á³ái í ñέí í ³æ Çái í ðí æáýí ³ Έðεί í í. Í ðε÷έí έ æ í αί í áέέái ñò³ áεý Çái í ð³æáý í áðí áέòέñý áαç á³ái í ñέí ³ç Έðεί í í áóέέ ýέ áέí í í-í ³÷í í αί, ðáε ³ í í έ³òε÷í αί ðáðáέòáðó»². Ó ñái þ ÷áðáó Í . Àí αί í-áε÷ çàòááæáòááέá, ùí «ç Έðεί ñύέεί ðái ñòái í Çái í ðí çüέá Ñ³÷, í áçááæáþ÷έ í á αί ðí áέí á÷ó, í ³áððεί òááέá αί ñí í áàðñύεί-áέí í í-í ³÷í ³ òí ðái á³ çá³ýçέέ, í αί έί ó÷³ á ñέέò áέέçüέí αί ñóñ³áñòáá ðá ðýáo ³í øέò í ðε÷έí»³.

Óñá³ái í έþááέέ ðá ³ ñó÷áñí έέέ. Í ái ðέέέää, í í εüñüέέέ í í ñí έ á Óέδαζί³ Áái ááñüέέέ ó έέñ³ áí έί ðí ýý á³á 1658 ð. í ³á-έðáñέþááá æέòò°áo í αί áð³ái ³ñòü áεý çái í ðí æò³á çáέí àòέñý í ðí-í έñέái έ á í ³ñöýò έί ÷í áέü ðàòàð: «Çái í ðí æò³ áαç ð³÷í έ, í í έ³á, áέóí á³á í á í í ðá³ í í έý ðàòàðñüέ³ í á³έòέñü í á í í æóüü, çáái ðí í έòέ çí ðá çí áñ³í í αί í áέέái»⁴.

Ñó÷áñí έέ όέδαζί ñύέέέ ³ñοί ðέέ Β. Áàøέááε÷ á³ací à÷á°: «Í ái ðí í έέέέái αί áàð³'ðó í á áóέí. Í áðái ³úái í ý Ááέέέí αί έí ð-

¹ Áεá. çí έð.: Ááέái έí Í . ². Έόέ ðá ðòóí έóý á έέòáðñύέέ ñέí αί έ³ò³ όέδαζί νύεί αί έί çàòòáá: í áðáái έñέ έί çàòúέí; ³ái έí á³; ³ í ðí áέái á ñó³ái í αί αί έέó // Mediaevalia Ucrainica: í áí ðáεύí ³ñòü ðá ³ñòí δ³ý ³ááέ. – Ò. V. – Έ., 1998. – Ñ. 94.
 ² Áεάέááðέέ Í . Á. Áí ðúáá όέðáέí ñέí αί í áðí áá í ðí ðéá ðòðáòέí -ðàòáðñέí έ áàðáññέ αί áòí ðí έ í í έí áέí á XVI – í áðái έ í í έí áέí á XVII ááέí á. – Ñáðáòí á, 1961. – Ñ. 64.
 ³ Áí αί í áε÷ Í . Í . Çái í ð³çüέá Ñ³÷- ó áí ðí ðúá³ í ðí ðέ ðòðáòúέí -ðàòáðñüέí çáðáñý (50 – 70-³ ðí έέ XVII ñò.). – Έ., 1961. – Ñ. 48.
 ⁴ Í ái ýóí έέέ, έçáái í úá Έέáñέí έ έí í έññέáέ áεý ðαçái ðá áðáái έò áέóí á. – Ò. 3. – Έ., 1898. – Ñ. 282.

áií ó í aéèðàúà nã³á-èòü, ùí òà í á áóá nî îê³éí èé êí ðái í. Çàààà-
èîñý, ùí êí ðái í ãí ð³à çààæàè, àèèèèèàþ-è í àí ðeì èðái í³ í ðí òè-
ð³-÷-ý, î îñ³éí ó áí ðí æí á-ó, î îð³è açà⁰l í èò í áàèí óàà-áí ü, î îñ³é-
í èé èðóó³æ á³ái èàòí èò ä³é. Áíñ³ í á í îæáí î nêaçàòè áí èèáái í,
ñê³èüèè ðí è³á Áàèèèèè èí ðái í áóá nî ðàáá³ ó áí áí³, í áðàòáí ðþþ-
÷èñü ó ðí çí á-áí èé ááð³ð, ³ í á ñê³èüèè ðí è³á í ðeñòðàñ³ ñòeòàèè.
Àèá òà, ùí áí í è ñí ðàáá³ ñòeòàèè, - ç ð³çí èò í ðè-÷éí, - ì è áæá
çí à⁰l î ò³èèì ì í áái í»⁵.

Áí⁰l í³ ç³ðeì áí ý ý áaç î î î áðáái üí áí í áí èí òaí í ý á³éí è ýèí-
þñü ç³ ñòí ð³l í á Áàèèèè ò Êí ðái í³ - á çí í³ éí áí í ðí òí áæái í ý
÷áðç óéðàçí ñüè³ çáí è³, í îñèèè î îñ³éí èé òàðàèòáð. ×áñòí
í áí áàè èí ÷í àèè³á³ çáí ðí òí³ í î ðí àè á³èñüè Í í èüü³ Áàèèèè áí
éí ýç³áñòáà Êèòí áñüéí áí á³áóáàèèñý í ðè î ò³ó³éí ì ò çáðáðæái í³
ñòí ðí í àè è ì èðí èò á³ái îñèí. Í îñèèái í ý æ èí í òðí í òàò³; á çí í³
Êí ðái í ó ççí áí³ í àèí àèäèýä ñí èáñè³á áí⁰l í; àèðèái îñ³éí³⁶. Í ðí-
òà, ñêæ³l í, éí. Í . Áèøí ááàòüèèè, ýèèè î îñ³éí í í áðááóáàà ó
áí³òái ðð³ í í á³é, òàè èáàè³ó³éóáàá öþ «á³éí ó ç áððáñí ðí í»: «Í á
í í áèí á³ í á í áðøèè ðàç òàòàðái³ í î è³èüèà ðàç³á í á í áí ì ó
òèæí³ í³á çáí èí òéðàçí í èí áóáàòè... ýèáè í ðè òàèèð òðèái æ-
èàð (òóò³ áàè³ éóðñèà í àø. - Ê. ².) òðáàá áóèí ááààòè çí àòè çà
èí æí èí ðàçí, í áái í [³] í îñèái ó³á áè í á ñòàèí³»⁷.

Ò³èèì ñí ðàááàèèèè ç öüí áí í ðèái áó çàòáàæó⁰ Á. Ñòái³-
ñèàáñüèèè, í á áóí èó ýèí áí, ÷áñòí òà òà í áí áð³ái³ñòü ì èðí èò í á-
ð³l á³á á óéðàçí ñüèí-òàòàðñüèèò açà⁰l éí àò «áí çáí èýó⁰ àèñèí àèòè
í ðeì óúái í ý, ùí³ ñí óáàá á³ái ðàòüí áái èé ì áðái³çí açà⁰l í á³ái í-
ñèí, ýèèè í ðèái àèáñý á á³þ á í áð³l àè á³ái í ñí í áí çàòèøøý áí-
ðí òüàè òðèñòèýí ç í òñòèüí áí àè è»⁸. Çí èðái à á 1676 ð. Ñ³-
èè-

⁵ Áàøéáàè-ß. Óéðàçí á í á í áæ³l æ Ñòí áí³ Çàòí áí³ (XIV - XVIII ñò.) // Çáí èñèè
l áóèí áí áí òí áàðeñòáà³l. Ò. Øáá-áí èà. - Eúá², 1991. - Ò. ÑÑÓÓ²². - Ñ. 37.

⁶ ×áðèàñ Á.Á. Áí⁰l í á èáí í áí³ý Áàèèèè áí éí ýç³áñòáà Êèòí áñüéí áí òà Êí ðí í è
l í èñüèí; 1524 ð. í á óéðàçí ñüèè çáí èýó // Óéðàçí á á Óaí òðàèí í-Ñó³áí³é³ áðí í³. -
Áèí. 2. - Ê., 2002. - Ñ. 200.

⁷ Òèð. çà: Êáí 'ýáèí Ñ.Á. Êí ýçü ì èòàèéí Áèøí ááàòüèèè, ñòáðí ñòà ÷áðèáñüèèè,
èáí³áñüèèè³ èþááòüèèè, í áðøèè «l áèáèüèè ñí ðàáòý» èí çàòüéí áí ðá³ñòðó // 'ñòí ðý
Óéðàçí è. - 1999. - Ñ. 43. - Ñ. 2.

⁸ Ñòáí 'ñèááñüèèè Á.Á. Çáí í ðí çüèà Ñ³-³ Êèè ñüèà òaí ñòái: í í áá³ ñòí ðí í è Áàèèèè áí
èí ðái í ó // Óéðàçí ñüèà èí çàòüèà ááðæáàá: Áèòí èè òà øèýòè³ñòí ðè-í í áí ðí çàèòèó:
l áòáð³áèè l 'ýòèò Áñàòéðàçí ñüèèò³ñòí ðè-í èò ÷eòáí ü - Ê.; ×áðèàñè, 1995. - Ñ. 145.

èàèà òεί ÷άñí άά ί άδαί έδ'ÿ ç έδεί ñüεί òάί ίί ³ έέçè-έάδì άί ñü-
 έεί òòääüέεί έί άί άάί όί ñòδì έί άί έ³í öÿ ί άñòóí ί ί άί δí έó.
 Έί øíá³ áέάñò³ ί ³øέέ ί ά öþ òεί ÷άñí άó óάί άó ÷άδαç òά, ùí Çάί ί-
 δí æäÿ ί ί έί έέíñÿ ó ί άάçáè÷άέί ί ί άñí ðéÿöέέάέò áέί ί ί ³-ί έò
 όί ί άò. Í δí òά, ùí ί άδαί έδ'ÿ άóεί óέέάάά ί ñάί ά ç áέί ί ί ³-ί έò
 ί ³δéóάάί ü, çάί ί δí æò³ άí άí ðéέέ δí ñ³έñüέί ί ó ί ñέó ί ά ñ³÷íá³έ
 ðää³ ó άðóάί³ 1677 δ. Άί ί έ άí άí áέέέ, ùí ί εçí άά «άί έñεί áüέί
 άí έί άί ί έ άí áü÷έ ί έέάέί έ έ çάí άñí ά ί ά áüέί... έ έí òí ðüá
 áüέί άí έñεί á Ñá÷έ έ ί ά òí έέί έί ðí έέέñü ðüάí þ». Ó έέñ³ άí
 ááüü άί ά ². Ñάí ί έέί άέ÷ά έί øí áέέ ². Ñ³ðεί ùá áéðáçí³ øá çáçí á-
 ÷á°, ùí έί çáέέ «ί ά έí áέέ ί έέάέί άά çάí άñó, ÷òí ί ά÷άάí ί ί άί άñòü
 έ έί óñòí » . Óά ί ί άέí áέέέέέάòέ ί άñí áέέ áéð³á έί çáέ³á ç Ñ³÷³.
 «Έ ÷óí ά άí έñéó áüέί ÷άí ί δí έί ðí éòññÿ, – ί ί ÿñí þááέέ çάí ί δí æ-
 ö³, – ί ί έ, έí áÿ ί ά ðóéáò άí έüøí έ òáðáðñέέέ έ òòääüέέέ ÿñüð,
 ðáøέέέ ÷άñòü ί άί άí ÿüü, á ÷άñòü ί ί έó÷έüü áüέóí » 9.

Ù á á ñá³άí ί ί ñò³ óéðá;í ö³á XVIII ñò. Óάέò ί έðí έò áçá°í έί
 çάέί άά ί ί çέö³þ çáè÷άέί ί λ, ñάí λ; ñááá çðí çóí³ έί λ; ðá÷³, ùí áéάí ί
 çí έðάí á á «²ñòí ð³; ðóñ³á»: «Í ³ñéÿ òí άí ί δí έóέά áðí³ ÿ [έί çáέ³á]
 άñþ άί óóð³øí³ñüü Έðεί ó, çάάí áέá òáðáð ó Έάóññé³ άí ðé... ³
 ί ί άáðí óéáñÿ ί ά çέí³ áèþ á ί ί ñáέάí íÿ Í áέí ðí ñ³λ. Άάæá òí á³
 áááæáέíñÿ çá áð³ò çέí óááòέ á ÷óæ³έ ñòí ðí í³, ί áçááæáþ÷έ ί ά
 άñ³ á ί έ çάάí þááí íÿ òά óñí³ øé... Í ñü òáé-òí άí þááέέ çá ñòáðí áé-
 ί έ., ùí ί áέá ñáí λ; í ðááéέá άí °í í³ òά ðí çóí ί ί έ³ðé÷ί έέ, ñòí ñí άí ί
 ÿέέò áóáü-ÿέέέ άí άí ñéí á ί άí á'ÿçέí άí ñéáæá, ùí άí ί έ áóέέ ί ðí ί έñ-
 έί ί Άί æέí , á á³éüí ί άóí áüü ί ³áñóí ó°, ùí á³á ί άí ñá³÷άí ί ñò³...» 10.

Óñá³άí ί έάí íÿ ί άí áó³άí ί ñò³ ί έðí ί άí ñí³ áæέðöÿ ááí ί ί ñòðó-
 ááá ³ çáááóááί έέ áέ ùá ÷áðéáññéí-έάí³ áññéέέ «ááðæááöÿ»
 έί. Í . Άέøí áááüέέέ. ² ñòí ñóí έέ έί άí ç òáðáðάí έ έ áóέέ άí δí æέ-
 ί έ ááéáέí ί ά çááæáέ. Ñéáæ³í ί, άí áðá á³άí ί ί ÿέ έíÿçü óí áéá
 άí þááòέ á Í ί ñéí á³þ ñí³ éüí ί ç á³éáí ðí áññéέέ ί ί ááéóÿí έ. Ááðí ð
 ί άí áá³ðééá á ÷άñòü öüí άí ί ðááñòááί έέá óéðá;í ñüέí λ; áðéñòí έðáð³λ;
 ί áçéáá° ááááüüí ö òáðáðññéέέò ááðáæé³á, ùí ñá³á÷έüü ί ðí άí áðá
 çí áέί ί ñòάí ñòí ð³í ί æ ñí άí þ. Í ðé öüí ί ó Í . Άέøí áááüέέέ

9 Óέò. çá: *Áí áí í áé÷ Í λ* . Çάí ί ð³çüéá Ñ³÷... – Ñ. 281 – 282.
 10 Έñòí ðéÿ ðóñí á έέέ ί áέí έ ðí ññέέ. – Í , 1846. – Ñ. 241, 242.

ἰ ἱñò³είἰ ἁñòóí ἁἶ ὀ εἶἰ ὀαεὲδ ç ὀαὸἰἰἰ ἔ, ἁεð³ορþ÷ è ἰ ἐὸἰἰ ἰÿ ἰοἶ δῖἰ ἰ è ἰ ἱñῆ³ἁ, ἰ ἁδἁἁἁ÷³ οἶἰ ἰ ἔἰ ἱ, ἰ ðεεἶ δἁἰ ἰ ἰ εὸ εἶ ἰ Ὀέ³εὸ³ἁ¹¹.

²ñοἶ ð³ÿ ἰ ἰδῶἁ³ἁεÿ ὀαεἶἁ ñἁ³ἁ÷εὸῦ, ὤἰ ὀεðἁἰ ὀ³ ἰ ἐδῖ ἰ ñἰ³ἁ³ñἰ ὀἁἁε è ç εἶ ÷ἰἁεἰ è ἁοἶ ἰ ñἰ ὀ³ἁεῦἰ è ἰ è ñἰ³εῦἰ ἰ ὀἁἰ è Ἀἁεεεἶ ἁἰ Ἰ Ñῶἰ ὀ çἁἰ ἁἁἰ ἁἰ ἰ ἰÿἁε ἐδῖ νῦεὲδ ὀἁἰἁð. Ç ἰ ἰÿἁἰ þ ἁ ñῶñ³ἁñῶἁ³ ἰ ἱñῶἰ ἰ³ ὀ εðἁἰ ὀ³ ὀαεἶἁ ἁἁçñῶἰ ἰ³ἁἰ ἰ ἁἁἁ÷ἁε è ἁ ἰ εὸ «ἰ ἰ δῖ ἁεῦἰ ἰ-ἁἰ» ἰ ἁðῶἰ ἁδἁ. Ç ³ἰ ὀἰἁἰ ἁἰ εὸ, ὀἁ «ñἁ³ἁ÷εὸῦ ἰ δῖ ἁεἁñῶε÷ἰ³ñῶῦ ἁἁð³ὀðῶ ἰ³ἁ εὸεðἁἰ ὀÿἰ è é èþἁῦἰ è Ἰ Ñῶἰ ὀ»¹². Ὀἁε, ὀ δῶñῦεἶ ἁἰ εἰ ἰ çÿ Ἰ ñῶεñῆἁἁ Ἀἰ εἶ ἁεἰ ἐδῖ ἁε÷ἁ (ñεἰ ἁ Ἀἰ εἶ ἁεἰ ἐδἁ Ἰ ἰ ἰ ἰ ἁ-ὀἁ) ἁñῶἰ ἰ ἁεεεñÿ ἁἰ ñῶῦ ὀ³ñἰ³ εἶ ἰ ὀαεὲδ ç ÷ἁðεἁñἰ è. Ἰ³ñεÿ ὀῦἰ ἁἰ ὀ³εεἰ ἰ è δῖ è ἰ è çἁñἰ ἁἁἰ è ἁ³ἰ ἰ ἰ ὀἰ ἁἁðεðῶἁἁ ç³ ñῶἰ ἰ ἁεἰ è ἰ ἱñῶεἰ ἁἰ è – ÿñἰ è. Ἀἰ ἁñῆ³ἁἰ è ὀῦἰ ἁἰ ἁ³εñῦεἶ ἁἁ ἁðῶἁεἰ ἁ è ἰ çÿ ἰ ἰ ἰ ἰ ἁεεἁñÿ εἁñῦçῦεἰ è é ÿñῦεἰ è ἰ ἰ εἶ ἁῶÿ è¹³.

Çἁἁἁἁεἰ ἰ³ ἰ δῖ ἁεἁἰ ὀ ἁδῖ ἁἰ εὲ³ἁ. Ἰ ñῆ³εῦε è ἁ Ἰ εἁἰ ὀἰ ἰ ὀ Ἰ ἰ ἁἰ³ἰ δῖ ἁ³ ὀ ἁἰ ἰ ἰ ἰ ἁἰ εῦñῦεε è ἰ ἁð³ἰ ἁ ἁἁçñῶἰ ἰ³ἁἰ ἰ³ñἰ ὀἁἁεἰ ñεἰ-ἁ³ÿ ἰ ñῦεἁ ἰ ἁñῆἁἰ ἰÿ, ὀἁε δἁεἰ ἰ ñῶἰ ἰ ἁἰ ἁἰ Ἰ ἰ ἁἰ³ἰ δῖ ἁ³ ὀ ἁεἶἁ è ἰ³ἁ ἁῶε è δῖ ἰ ἰ³ñῶἰ, ἁἁ ç³ÿἁεἁñÿ ὀἁðῖ³ ἁδῖ ἁἰ εὲ, ÿεε è ἰ³ἁ ἰ ἰ ὀεðþἁἁðεñÿ ἰ ἁ ἰ³ñῶἁἁεὸ ñεἰ ἁ³ÿ ἰ³ ἁεἁἰ³ἁ. Ὀ ñἁðἁἰ ἁεῦ³ ὀῦἰ ἁἰ ἰ ἁñῆἁἰ ἰÿ ἰ ἰ ἁε è ἰ ἱñῆεðεñÿ ἰ ἔðἰ ἰ³ ἰ ðἁñῶἁἰ ἁε è ἰ ἁ-ἁἰ³ἁ³ἁ, ὀἰ ð-ε³ἁ-οç³ἁ ὀ ἰ ἰ εἶ ἁῶ³ἁ-εὸἰ ἁἰ³ἁ. Ὀἁ ἁοἰ³-ἰ ἰ ἱ ñῶðῖ ἁἁἁ ἰ ἁñῆἁἰ ἰÿ ὀ ἰ εñῦἰ ἰ ἁεὸ ἁἰ εὸἰ ἁἰ ὀἁð δῖ çἁεἰ ὀῶἰ ἁἰ ñἁðἁἰ ὀ ἁ³÷ÿ ὀαεἶἁ ἰ ὀðè-ἰ ἁεἰ ἰ ἁçῶ ἁδῖ ἁἰ εεè. ὀ ἰ ἁἰ ñεἰ ἁ³ÿ ἰ³ἁἰ³-ἰ ἰ Çἁῶ³ἁἰ ἰ ἁἰ Ἰ ðε÷ἰ δῖ ἰ ἰ ἰ ð³ÿ, ÿῆ³ ἁῶἰ ἁεε è ἁἰ ñεεἁἁὀ ἰ ἁῦεἰ è ἁδῖ ἁἰ εὲ³ἁ, ἁἁἁἰ ὀ ἰ ðῶñῦε³ ε³ὀἰ ἰ εñè ἁ Ὀ²² – ἰ ἁ ἰ ἰ ÷ἁðéὀ Ὀ²²² ñῶ. ἁεεἶ ðεñῶἰ ἁὀἁἁε è ὀἁðῖ³ ἁἁðῆἁἰ εεè, ἁἁεεὀῦε³ ἁεἰ³ἰ ὀ³, ἰ³εἶ è ἰ ἁ ἰ ἁçῆἁἁþ÷ è ὀἁ ἰ ἁñῆἁἰ ἰÿ, ἰ ἁ ἁ³ἁἰ³ ὀ ἁ³ἁ çἁῶ³ἁἰ εὸ ñῶñ³ἁ³ἁ, ἁδῖ ἁἰ εεἁἰ è. Ἰ ñῶἰ ἰ³-ἰ è ἰ ἁἰ ðε³ἰ ὀ³ Ὀ²² – ἰ ἁ ἰ ἰ ÷ἁðéὀ Ὀ²²² ñῶ. ἁἁἁἰ ὀ ἰ ðῶñῦε³ ε³ὀἰ ἰ εñè ἰ ἁçῆἁἁè ὀ ἰ ἁñῆἁἰ ἰÿ, ÿῆἁ εἶ ἁε³çῶὀῦñÿ ὀ Ἰ ἰ εἶ ἁἁὀῦεἰ ὀ ἰ ñῶἰ ὀ èè-ὀ ἁ ἰ ἁ ñῶ³ἁ ἁ³ἁ Ἀἰ³ἰ ðἁ, ὀἰ ἁοἰ ὀ Ἀἰ³ἰ δῖ ἁñῦεἶ Ἀἰ ἰ ἰ ñῦεἰ ὀ ἰ ἁεεð³÷÷³.

Ἀἰ ὀἰ ἁἰ ἁ ὀῦἰ ὀ ὀἁἁ³ἰ³ ἁὀε è ἁ³ἁἰ ἰ³ ἁἁἁἰ ὀ ἰ ðῶñῦεèἰ ἁἁὀ-ðἁἰ ὀ ἁðῶἁ³ε ἰ ἰ εἶ ἁεἰ³ Ὀ – Ὀ²² ñῶ. ÿñè (ἁεἁἰ è) – ἰ ἁῦἁἁè è ἁεἁ-

¹¹ Ἐἰ ἰ ῥἁεἰ Ἰ. Ἀ. Ἐἰ ἰ çῦç ἰ è ὀἁἁεἶ Ἀεðἰ ἁἁἁὀῦεè... – Ἰ. 2.
¹² Βεἰ ἁἁἰ ἔἰ Ἰ. Ἰ. Ἰ ἁðεñ³ ñῶἰ ð³; Ὀεðἁἰ è ç ἰ ἁεἁἁἰ³ ðεð ÷ἁñ³ἁ ἁἰ εἰ³ ὀÿ XVIII ñῶ. – Ἐ., 1997. – Ἰ. 111.
¹³ Ἀὀἰ èè, ἁ Ἐ. Ἰ. Ἰ ὀ ðῶñè ἁἰ Ḃἰ ñῆε: Ἰ ÷ἁðèè ῥὀἰ è÷ἁñεἰ è εñὀἰ ðεè. – Ἰ. ἁ., 2002. – Ἰ. 66.

ίί-άί έάάδ, ίίή³; ñαεð³aññúéι; έόέүүóóðè. Βέùι àέðί àέòè ç òί αί, ùι òαðι ³ί *άðί αί έέέ* ýäéýà ñί αί þ ñεί αί ýι ñúέέé ί άάάέάά άόι ³-ίί αί òαðι ³ί ó ñò³ αί ί³ð αί ñúέί αί ί ί òί άά αί ί ý *fard-as* – «*añè, ýè³ ί άñέό αί άòþ ò ù ί άάί ðάάé*», òί ί ί αί ί ί άñ αί ί άάά αί αί ðέòè ί ðί ñεί αί ýι ί-άέ αί ñúέέé ñέι ά³ιç ó ñò αί ó ί αί άά αί αί ³ ί ί αί έϋñúέι; ί άάάέé. Çà ñι ί ñòάðάέ αί ί ýι έ Α. Είçέι aññúέί αί, «*άðί αί έέ³ά Õ³é-ñòþ ò ò αί , άά άðό αί έί ά³-ί ί ί ðί ñòάέòþ òϋñý áέ αί αί òέ çι ³ø αί έó έόέүүóóð – ñάέð³aññúéι; ³ ñεί αί ýι ñúέι; (Í ί αί ί ί ý, Í ί άόί άá ý, Í ³á-ά αί ί ά Í ί αί ³ι ðί αί ý)*». Ç ί άέýάó ί ά òά, ýé ñòάάðάέό Í . Áό αί ί έ, òðάάά άάάάέòé, ùι ί ά ί ÷-άέέó Õ²²² ñò. òαðι ³ί *άðί αί έέέ* ί άάόά óçάάέϋί þþ-÷ αί ç ί ά-άί ý, ί άάάέðέάþ-÷ òάέέι ÷έί ί ί ³ί ø³ ί άç-άέ ί ñ³έί αί ί άñάέ αί ί ý Í έί άάϋέί αί ñò αί ó. Í ί ί αί έί; αί έέ αί ί ³-ø ί έ ñάðάά έð αί ³ί έί ά³-ί έó ñάð³έ άáýέέó òðέñέýι ñúέέó ί ί άέϋ-ί έέ³ά ñò αί ί αί αί Í ί αί ³ι ðί αί ý ί ί άά ñά³á-÷έòé ί ðί ί ñ³ά αί ί ý ί ά αί ί; ÷-añòέί έ έί-³ αί έέ³ά ó ñάά αί άέ ù³ ί ðέ αί ³ι ðί aññúέέó άðί αί έέ³ά¹⁴. Õάέέι ÷έί ί ί, ç αί έάðί άέ ³ έί-³ αί έέέ ά óέðά;ί ñúέί ί ó ñò αί ó ά άέί ί ί ³-ί ί ί ó, ñι ὁ³αεὺί ί ί ó òά ά³έñúέί αί-ί ί έ³ðé-ί ί ί ó ά³ αί ί ø αί-ί ýð çάά αί ά ñò αί ί άέέέ ί αί ά ó³έά.

Ç ÷-añ³ά Çί έί òι; Í ðάέ ί ά ί ðά αί άάðάέάé³ Áί ³ι ðά, ýé ά³ αί ί ί, ί ðί ñòάέòþ òϋñý ί άç ί ά-ί ³ ί ³ αί ³-ί ί έάέάçϋέ³ ί ³άðάó³; άάέaññúέί αί (÷-άðέaññúέί αί) áέ αί αί óó, ùι ññέι ³έþάάañý ί ³ñóάέέι έ ί άέέ αί öý-ί έ. Çί έð αί ά Α. Í ί ί ðέέ ά³άç ί ά-÷⁰ «*òάðάέòάðί ά áéý òί αί ÷-añò ί ί çέòέ αί ά ά³ αί ί ø αί ί ý αί άάέ³ά ç αί έó óέðά;ί ò³ά, ί ðί ùι αί- αί ðýϋ ñι ³έϋι ³ ί ί òί άέ ÷-άðέañ³ά (ί έ αί 'ý áéí á)* ³ έί çάέ³ά Άι έòðά Άέøί áάáϋέί αί, ά òάέί á òðάάέó³έί ά áéý óέðά;ί ñúέέó ³ί òάέάέòά-έ³ά XVI – XVIII ñò. άóί έά ί ðί ñεί αί ýι ñúέά ί ί òί άά αί ί ý ó òί έ ÷-añ ÷-άðέañ³ά-ί 'ýòέ αί ðó³ά»¹⁵. Í ðé-ί ί ó ά³ αί ί ί ñò³ ð³çί έó çά ÷-añ ί ³ ί ί òί άά αί ί ýι áέάðάέ ñά³á-÷άϋ ί ά έί ðέñϋ ñί αί ί αί έ òί αί á Õάέέó – ί άý αί ί ñò³ ί ί ñάέ αί ó³ά-÷-άðέañ³ά ί ά Í ί αί ³ι ðί αί; ά Õ²²² – XIV ñò., ùι ί ά çάέέø⁰ ñòί ί ³ά³ά ó αί ñòί ά³ ðί ί ñò³ òϋί αί¹⁶. Í ί αί ά

¹⁴ *Áó αί ί έ Í*. Áοί ³-ί έέ ñέάά ί ñ³έί αί ί άñάέ αί ί ý ί ðé-ί ðί ί ί ðñúέέó ñò αί ³ά ί αί ðέέ³ι ø³ Õ – ί ά ί ÷-άέέó Õ²²² ñò. // Óέðά;ί ά ά Ó αί òάέϋί ί-Ñò³ αί ³έ⁰ άðί ³ι. – Άέι. 2. – Ε., 2002. – Ν. 28, 31, 32.

¹⁵ *Í ί ðέέ Α*. Έάάέçϋέά ά³añί ðά ά Óέðά;ί³ [Άέάέðί ί ί έέ ðáñóðñ]. – Ðάάέι αί ñòί ó: <http://ames.kiev.ua>.

¹⁶ *Άί ðέ αί έί Α.Ο.* Í ά ýóί ί έί ά ÷-άðέañ ù ά ί òά-áñó αί ί έ ί άέά έί ί òά XVIII – ί άðά έ ί έ έ άέί ά XIX á. // Νί άáñέáý ýóί ί άçάέý. – 1982. – 1 3. – Ν. 105.

ì ðeääààòè³ ì³õì³ ì ìè³ðè÷ì³ nõì nõí èè ì ìèì àì; Êðei nüèì; ääð-
æàæ è òàòàð³ Êèjãñüèì àì èì ýç³ãñòà à ì àðø³ è ì ìèì àèì³ XV ñò.,
à òàèìæ òà, ùì ì à ì ì ñààó òàì à Õàææ³-Ã³ðay çààè è à 1449 ð.
ñàì à à Êè⁰à³.

² õì÷à à à è³ì³õ³ XV ñò. nõì nõí èè òèðàjì ò³à³ èðèì nüèèò
òàòàð äàùì ç³ì ñòààèèñy àì àñè³àì è äàì ì ìè³ðè÷ì³ èò ì ðì ðàòóì è³à
Ààèèèì àì èì ýç³ãñòà Êèòì àñüèì àì, àèà ì à ðààèèèèüì. ² ÷ è òì
ì ìè³ðè÷ì³ èè àì ñà³à ì àòèàì ò³à ì ì ðóá³ææy, ÷ è òì ñì³èüì ì òì³ òðà-
æèò³; ñì³àæèòòy ç³ ñò³àì èì è èì ÷ì àèì è àòì ì ñì³èüì èì è ì ðàì³ ç-
ì àì è ñì ðèyèè è ì àààè³ ðì çàèèòèò ì èðì ì àì ñì³àæèòòy òà à³àèì àò
òèðàjì ò³à³ ç³ ì³àààì ì èì è ñòñ³ààì è – èðèì nüèèì è òà ì ì ààèñüèèì è
òàòàðàì è. Ì ðè÷ì ò, yè à³àçì à÷à⁰ À. Àì çàð³ì, «ñèèààì à ì ðì àèàì à
àààòì ì èàì ì àèò nõì nõí è³à òàòàð Êðèì ò³ ç³ ñòñ³ààì è ì ì àèà áòèè
ç³yñì ààì à èèøà àì àñè³àì è³ ñòì ðè÷ì ì àì ì³àòì àò àì ì àj, à yèì ò
ì àì à⁰ ì³ñöy ñóá³èèèàì èì ð³øàì ì yì, yè òà ì àì àì ì ðàçì àì áóààèì
ðàì³øà»¹⁷. Ñàì à ì à öüì ò, ì à ì àø ì ì àèyà, ³ ì à⁰ ààçòààðèñy
èì ì òàì ò³y àì ñè³àæàì ì y à³àèàèòèèè èè òèðàjì nüèì -òàòàðñüèèò açà⁰-
ì èì XV – XVII ñò.

Çà àæàðàèàì è ò³ç³ àì òè ì ì àèì à èì ì ñòàòòààòè è ì ì òóæì ò
ààì ì ìè³ðè÷ì³ ò açà⁰ì ì ì àì áò³àì³ ñòü ààì ò ñì³èüì ì ò. ² ñòì ð³y açà⁰ì ì-
à³àì ì ñèì çàì ì ðì çüèèò èì çàè³à ç èðèì nüèèì è òàòàðàì è ñà³à÷èòü,
ùì ì àð³ì àè àì ðì òüàè ì³æ ì èì è ÷àñòì çì³ ì³ààèèñy ì ìè³ðè÷ì³ èì
òà àèì ì ì³÷ì èì ñì³àðì áòì èòòàì. Ì àð³àèì òà çì à÷ì ì ì ì³ðì ì
çòì ì àèðàèì ñy çì àì³øì ùì ì ìè³ðè÷ì³ èì è ÷èì èèàì è. Òàè, ì èðì³
òàì àè ì³æ Ì ì ñèì àñüèì ì ààðæààì ì³ Ì ñì àì nüèì ì³ ì ì àð³ò ñòàèè
ì ðè÷ì èì ì³ èàðàèì àèüì ì çì³ ì è ì ìè³ðè÷ì³ èò à³àì ì ñèì Çàì ì ðì çüèì;
Ñ³÷³ ç Êðèì nüèèì òàì nõàì. Ò ì àðø³ è ì ìèì àèì³ XVII ñò. ³ ð³÷³
Ì ì ñì ì èèòà ì ì ÷èì à⁰ àñà à³èüøà ðèñì òèè ì à Êðèì nüèà òàì nõàì,
ì ðààì ò÷è èèèàñòè ñì ì ç³ àèy ñì³èüì ì; àì ðì òüàè ç Ì ì ñèì à³ò ì³,
ùì çì òóóààèì òàòàð øóèàòè ì³àòðèì èè ñàì à ñàðàà òèðàjì nüèì àì
èì çàòòàà àèy ì ðààì³ çàò³; èì ì ððà³é.

Ó ì ðèààòì ì ò èèñ³ ì ì èyèà à³à 1651 ð. à³àçì à÷àèì ñy, ùì
«...ì à ààñì ò áóàà àì ñòàè [À Ì ì èüì³] ñèèà: èì çàè³à, òàòàð, àì èì ò³à
³ ì àáòü òòðè³à... Õì÷òü ì ì èyè³à çì àñ³ì çì èüèèè. À ì à ì àè-

¹⁷ Àì çàðèì Á.Á. Èñòì ðè÷ì àñèèà ñóáàùì èðùì ñèèò òàòàð. – Ì., 1992. – Ñ. 216.

â ἰ ἀε³ Ἰ³ ἀάαἰ ἰ ἰ; Êÿ:âùεἰ ε³ çἰ àðἰ àèèàñÿ ἰ àἰ ἰ ààè³ê ×àðèàñ³ Êàἰ ààà. Êἰ ðèñòòþ÷èñṽ ò³⁰þ ἰ àñòààèἰ ἰ þ, èàèàà Áààààèð-Ã³ðàé ἰ³ à ÷àñ ἰ àðààἰ àἰ ð³à ἰ à ÷ἰ è³ ààèè÷àçἰ ἰ; ñàèðè ἰ ðè:çàèà àἰ ×àð-èàñ²¹. Ó áóäü-ÿèἰ ἰ ó ðàç³ àæàðàèà ἰ à ñἰ ἰ à³ùàþòü ἰ ðἰ ÿè³-ἰ áóóäü çà÷³ἰ èè ÷è ἰ àἰ ἰ ðἰ çòἰ³ ἰ ἰ ÿ ç öüἰ àἰ ἰ ðèàἰ áó ἰ³ æ ἰ àἰ ἰ à ñòἰ ðἰ ἰ àἰ è. Óàèèἰ ÷èἰ ἰ ἰ, ἰ à àἰ àἰ àèòüñÿ ñòἰ ἰ³ ààðèñÿ à òἰ ἰ ó, ùἰ òàðàðè é èἰ-çàèè ἰ àἰ àἰ ἰ ðàçἰ àἰ ἰ àààààèè àἰ ἰ ἰ ἰ àó ἰ àèἰ ἰ àἰ ἰ ἰ ó çà ÿèἰ àἰ ñṽ èèðà, ἰ ðè÷ἰ ἰ ἰ ó ààèἰ óçàἰ ἰ, áàç ÿèἰ ñṽ ἰ ἰ ἰ àðààἰ ùἰ; àἰ ἰ ἰ àèáἰ ἰ ñò³.

Óàè³ èἰ ÷òààἰ ἰ ÿ òàðàð ó ἰ àæàð ἰ³ àààἰ ἰ èð ñòàðἰ ñòà Êÿ:âñṽ-èἰ àἰ àἰ òἰ àñòàà ἰ à òἰ é ÷àñ àçààè³ ἰ à áóèè ð³àè³ñòþ, à ðèἰ á³èüðá ἰ à ÿèèἰ ñṽ ἰ àἰ ἰ ðἰ çòἰ³ ἰ ἰ ÿἰ. Û à à ñàðààèἰ³ XVI ñò. èἰ-ðἰ èṽ Ñèà³çἰ óἰ à²² Áàáòñò ñἰ ἰ à³ààñÿ, ùἰ à³ð³à ÷àñòèἰ é ἰ ἰ ààèð³à ç-çà Áἰ èàè ñòàἰ á éἰ ἰ ó à ἰ ðèàἰ³. Óἰ ἰ ó à 1559 ð. ἰ àἰ ðààèà ó ἰ ἰ ààèñṽ³ óèòñè àðàἰ ἰ ðó³ ç çàἰ ðἰ çàἰ ἰ ῶἰ èἰ ÷òààðè ó ἰ ἰ èüñṽèèð ἰ àἰ ñòààð. ἰ àἰ ἰ ÷àñἰ ἰ ñòàðἰ ñò³ ×àðèàñṽèἰ ἰ ó òà Êàἰ³ àñṽèἰ ἰ ó èἰ. ἰ. Àèøἰ àààöüèἰ ἰ ó áóèἰ ἰ àà³ñèàἰ ἰ ἰ ἰ à³àἰ èáἰ ἰ ῶἰ ἰ ðἰ ðóó ἰ ἰ ààèð³à, ÿè³ à³àñòἰ èèè à³ à ἰ ἰ ñèἰ àñṽèἰ àἰ òàðÿ³ ἰ ἰ àèèàèè ἰ àðàð³à çò ó ἰ ἰ èüñṽèá ἰ³ àààἰ ñòàἰ;³ ÿèṽἰ òà à³èñἰ ἰ à³áóáàðüñÿ, òἰ ñòàðἰ ñò³ ἰ àèàçóààèἰ ñÿ ἰ àἰ ἰ ðἰ àèðè òàðàð ἰ ἰ ààðóἰ èàἰ è é àἰ çàἰ-èèðè çἰ èἰ ÷òààðè ἰ³ æ ð³÷àἰ è ἰ ð³èþ òà ἰ ñèἰ. Ðàøð³ ñòàðἰ ñò ἰ ἰ ðóá³æἰ èð ἰ³ ñò òàèἰ æ ἰ àèàçóààèἰ ñÿ àèÿàèÿòè àἰ ἰ ἰ ààèð³à àἰ ñ-òèἰ ἰ³ ñòü, àçÿòè çò ἰ³ à ñà³ è çàðèñò, àἰ çàἰ èèðè çἰ «àèàèðüñÿ ἰ à ἰ ἰ èÿð ἰ àἰ ñòàà ñàἰ àἰ», ἰ á³öÿòè çἰ ἰ èè³ñòü èἰ ðἰ è³àñṽèó òà ἰ èàð-ἰ þ çà çἰ þ ñèóæáó, ÿèṽἰ àἰ ἰ é áóáóðü àἰ þààðè çàἰ èþ «ἰ àἰ ðèÿ-òàèṽñèóþ», òἰ àòἰ ἰ ἰ ñèἰ àñṽèó²².

Ðἰ çðàðóἰ ἰ è Ñèà³çἰ óἰ àà ἰ à çà³èñἰ èàñÿ, àèà òàèð ἰ àðààà-ààἰ ἰ ῶ ἰ ἰ ààèð³à ἰ à ñèóæáó Êèðἰ àñṽèἰ-Ðòñṽè³ é ààðæàà³ é ðἰ çἰ à-èáἰ ἰ ῶ ñàἰ à à ἰ ἰ ðóá³æἰ³ é çἰ ἰ³ ó, ἰ à ἰ àø ἰ ἰ àèÿà, ààèṽἰ è ἰ ðἰ ἰ ἰ-àèñòèἰ³, ἰ àἰ àáἰ ἰ, òàðàèðàðἰ èἰ àèÿ ó³⁰; àἰ àè. Çàἰ àἰ ἰ, ùἰ ἰ ðàà-àà, ἰ ἰ à³áἰ³ ἰ ðἰ àèðè òàèἰ æ ἰ àèè ἰ³ ñòà ó ἰ ðàèðèð³ ἰ èðἰ ἰ àἰ ñἰ³ à-æèðòÿ ἰ à Áàèèèἰ ἰ ó Êἰ ðàἰ ἰ³. Ñèàæ³ ἰ ἰ, ç èèñòà èðèἰ ñṽèἰ àἰ òà-ἰ à ἰ ààἰ àð-Ã³ðàÿ²² ἰ àἰ ààòü àἰ à ἰ ðààἰ ààðàæἰ ἰ; Óèðà:çἰ è ἰ ààèà

²¹ ×àðèàñ Á.Á. ἰ ñòàð³è Áàøèἰ àè÷ - ÷àðèàñṽèèè³ èáἰ³ àñṽèèè ñòàðἰ ñòà XVI ñò. // Óèð. ðñòἰ ð. æòðἰ. - 2002. - ¹ 1. - Ñ. 58.

²² Êἰ èàà ἰ ἰ ñἰ èñèàÿ ἰ àðèðèè Áàèèè àἰ Êἰ ÿèàñòàà Êèòἰ àñèἰ àἰ / Êçà. ἰ. ἰ àἰ èáἰ ñ-èèἰ è àð. - ἰ., 1843. - Ó. 1. - ¹ 116 - 120.

â³açí à-àþòù, ùí êí ÷³áí èòòâí çí âñ³ì í á âèèþ-à° ì íæèèâí ñò³ ñí òááí í ý á í êðáí³ ñaçí í è á³èüø-í áí ø ññ³èè ì ì ì àøèáí ü, à òàèíæ áí ì ì ì³æí èð ààèóçáè áí ñí í áàðñòáà, á òí ì ó ÷èñ³ é çáí èá-ðí áñòáà. Áí àñè³áí è òüí áí äèý áàó³í³ò³; í àñò³èüè è ñèèááí í áí ñí ò³àèüí í-àéí í ì ì³-í í áí ýàèüà, êí òðèí ° ì ì ì ààèçí, í áí áó³áí á êí ì í èáèñí á àèçí à-áí í ý, ùí ì ì³ñèòü èí áí Óóí áàí áí òàèüí³ í çí à-èè, í í á³ýçáí³ ýè³ ç áí ñí í áàðþááí í ýì, òàè³ ç³ ñí ò³àèüí è ì è ñòí ðí-í àí è æèðò° á³ýèüí ñò³ ì ì ì àá³á. Áí çóí üí; êí áí ðè è áàððí çàðáðó-áàðè ñí ì ñ³á æèðò° çááaçí à-áí í ý çáñí áí ì àèñòáí ñèáí í áí àèí áñí í áí ñèí òàðñòáà³ ç ñaçí í í èí è í áðàèí ÷í áóááí í ýì è, ùí ì ì³óáí óþòüñý ç í èçèí þ áí ì ì ì³æí èð àèá³á çáí ýòü – çáí èáðí áñòáí ì, á³èñüèí àè-ì è í áá³áàí è, ñòí ðí áí áæáí í ýì è áðáááí³ á, ðááí òí ðá³àèþ, í í áóóí-âèí è ì ðí ì èñèáí è òí ùí. Í áéáàæèèá³øí þ í çí àèí þ ì ì ì ààèçí ó, í á áóí èó Á. Ì áðèí áà, ° òàèíæ òá, ùí á³í ñòáí í áèòü ñáí ° ð³áí ó ñí ò³àèüí í-àéí í ì ì³-í ó ñèñòáí ó, êí òðá³ ñòí òí í ð³çí èòüñý á³á ò³ò³, ùí ñí òáàèà ñáðáà çáí èáðí áñüèèò ñí³èüí í ò²⁷.

Ç ÷-áñò àèí èèí áí í ý ì ì ì ààèçí ó ñí òááà ùà í àèí (ì ðè-÷í ì ó áí ì³ í óþ-÷è) óèèáà, ýèèè³ áóá í áí³áí èí ó ñòñí³èüñòáàð èí ÷í àè-è³á, àèçí à-àþ-è ° ñòáí ñí ò³àèüí í-àéí í ì ì³-í í áí èàáó ì ì ì àá³á. Óáè óèèáà áàçóááñý í á êí ÷í áí ì ì ì ò à ì áí³àèí ÷í áí ì ì ì í áàðñü-èí ì òèí³ è òàèèò Óàèòí ðáð, ýè í áüèí í á áí èí á³í í ý (èí ðèñòóááí-í ý) áæáðáèáí è áí áí ì ì ì òá-áí í ý, ì ðèááòí ñí³í áéí á àèáñí³ ñòü í á òóáí áó, á³áñòóí³ ñòü èèáñ³á ÷è ñòáí³á, ýè³ á ì àèè ì ì ì ì ì ì ì èüí ó ñí áàèí á³ ñòü í á çáñí áè àèðí áí èòòáà, í áüèí í í-í èáí³ í í á ì ðááí³ çá-ò³ý, á ñí í á³ ýèí; èáæáèè èáááí áàðí³ ááí áàèí á³-í³ çá³ ýçèè. Çðáø-òí þ, «ì ì ì ààèçí ñòáí í áèòü ñáí ì ñò³éí èé ñí ì ñ³á àèðí áí èòòáà»²⁸. Ù í áí èðèí ñüèèò òàòàð, òí áí ðí áí áæ XVI – XVII ñò., ì ñí èèèáí á ðáéí í áð ì áðááá³ð³ çá, êí ÷í áá ñèí òàðñòáí í ááí èí í çáí³ í þ³òüñý çáí èáðí áñòáí ì²⁹, òí ÷ á ððááèò³; òüí áí ñí ì ñí áó àèðí áí èòòáà (òí á-òí, ñèí òàðñòáà) áí ñèòü í í òóæí í ì ì çí à-èèèñý í á áóí ì ñí ò³àèüí³ é ñí áòèò³³ ñí³èüí í òè, à áaçí í ñáðááí üí òóáí áà áí ááí çàèèèàèáñý

²⁷ Í áðèí á Á.Á. Èç èñòí ðèè èçó-áí èý ì ì ì ààèçí à á í òá-áñòááí í í è èèðáðóðá: áí í ðí ñü òáí ðèè // Áí ñòí è. – 1998. – ¹ 6. – Ñ. 113 – 114.

²⁸ Óáí æá. – Ñ. 118.

²⁹ Áàó. ì òí òá àèá: *ááí áí ðí áñüèè È.Á.* Çáí èáðí áñüè èòèòòá Èðèí ñüèí áí òáí ñòáà á XV – XVII ñò. // ×í ðí ì ì ì ðñüèèè è³òí í èñ. – Ì èèí èàçá, 2012. – Áèí. 5. – Ñ. 16 – 22.

āí èí àí èì èḃèòàḃ³⁰ì āí nòàòèó í àñàèáí í ý, èí òḃà í ḃí āí āæóààèí çàèí àòèñý í àḃààóñ³ì èí í ý ḃñòāí ì ³ à³à-+aðñòāí ì, à òàèí æ ḃí çāā-āāí í ýì āāḃàèḃā³ à³ ààèèèí ç ḃí āàòí ç ḃóāí àè.

À³àèàèòèèà æ ā³āí ì nēí ì n³èèò ³ èí ÷ í àèò «òèâ³è³çàò³é» nā³à-+èòü, ùí èí ÷ í àèèè ÷ àñòí í ḃí ñòí ç ì óòáí ³ áóèè àèý í ³àòḃè-ì àí í ý àèāñí ì ç ì í ḃí àèúí ì ç àèòò⁰ à³ýèúí ì nò³ á òí é ÷ è ³ í òèè ñí ì n³ á ì ì nò³ è í èí ì òàèòòààèè ç «í ḃí òèèàæí èì òàáí ḃí ì ». Àāæà ḃóòèè-àèè ñí ì n³ á àèòòý í á àí ç àí è ý à í ì ì àāà ì àòè ì ì nò³ è í ³ ḃàì ³ nì è ÷ ³ é èòèüòḃḃ³ òāí òḃè, ýè³ ç àāàçí à-+óāàèè á ç ḃí āí nēí ì àèí ḃ ç àḃí ³ ḃ, í ḃāāì àòàì è ḃí ç èí ³, í ḃí àóèòàì è ç àì è àḃí àñòàà (ç àḃí ì ì, àèí ì ì òí ùí), ùí ⁰ í àí à³ ý ç è í àí ḃ nēèāāí àí ḃ ḃàò³ í ó àñ³ ò nēí òàḃ³ à nā³òó. Òí ì ó, í à àóí èó È. Çàè³ ç í ý èà, í ì ì àèè «ç ì óòáí ³ áóèè ò³ nì í èí ì òàèòòààèè ç ì n³ èèì è, ýè í ḃààèèí, à³èüò ḃí ç àèí àí èì è, ç àì è àḃí àñüèèì è ñòñí ³ èüñòàāì è, ùí ç àāàçí à-+óāàèè ì ì ì àā³ à ì ḃí-àóèòàì è òèâ³è³çàò³ ç, òí ÷ òàḃàèòàḃ òèò èí ì òàèò³ à í á ç àāæàè áóá ì èḃí èì ³ ÷ àñòí ç à³ èñí ḃààāñý ó Òí ḃí ³ àḃàá³ æí èòüèèò ç àḃí é-í èò í àí àā³ à āí èí àí è ÷ èò ñòāí í àèè³ à»³⁰.

Ì èḃí ³ àçà⁰ ì èí è ì ³ æ òàòàḃàì è é óèḃàṛí òýì è ì í ç í à-+àèèñý í àḃààóñ³ì ñí ³ èúí èì āí ñí ì āàḃḃāāí í ýì ó í àā-+ì ḃí ì ì ì ḃñüè³ é ç í ³, ùí āàèí é āí àāàì òàò³ ç ḃ³ ç í èò àòí ì nī ò³ àèúí èò í àḃààèāì. Òè à³ àçí à-+à⁰ Ò. Ààòèààè-+ , òàè ñòāí í àèè èí ḃāí í – ç í á ì òàèí æ í ì-òóæí ì āí ì ì è³ òè ÷ ì ì āí é āí ⁰ í ì āí āí āí èèáò, ñè³ āí ì ç à ýèèì, à āà-èí èè ³ ì ì ì àḃàáò ýèèò «í ḃí ñóààèí ñý» «í àḃí àí ì āí ñí ì āàḃñüèà àè-èí ḃèñòāí í ý òàḃèòí ḃ³ é, ÷ àñòí ì àà³ òü àñòí àḃà-+ àāæáí í ýì ì ì è³ òè-+ ì í ç àèààè»³¹. Í āí ḃèèèèāā, ó 1686 ḃ. āàòüì àí ². Ñàì í èèí àè-+ , ýè à³ àçí à-+à⁰ Í. Í àèí àèèí, áóá ì ḃí òè à³ èí è Ì ì nēí àùèí è ç Óòḃà-+ ÷ èí í ḃ, à à³ āí ì ā³ áí í ³ ç Èḃèì ì ì, ì nē³ èüèè àí í á á ḃí ç³ ḃāàèà àèí ì ì ì ³ ÷ ì ñóí ñóí èè Óèḃàṛí è ç Èḃèì ì ì ³ ÷ ì ḃí ì ì ì ḃñüèèì è ḃèí-èàì è. Í àèáí ñòḃ³ òà æ òà à³ à-+óāàèí ñý í á Ç àí ḃí æ æ³². Òè à³ āí ì ì, ì ³ ñòý ç àí ì ḃ³ ç üèèò ì ḃí ì èñè³ à – ì ³ èè³ ñòāí í á³ ḃ³ ÷ èè Áàḃàà, Èàèì è ùà òà ³ í., à òàèí æ ÷ ì ḃí ì ì ì ḃñüè³ òà àç í àñüè³ èèì àí è –

³⁰ Çàè³ ç í ý è È. À³ à nēèāàèí ³ à āí óèḃàṛí nūèí ç í àò³ ç. – È., 2004. – Ñ. 26.
³¹ Ààòèààè-+ Ò. Óèḃàṛí à í à ì àæ³... – Ñ. 32.
³² Í àèí àèèí Í. Áí āí à³ ḃ í àḃà ² āāí áí èà (Í àḃèèèà) ç Èḃèì ì ì 1692 ḃí èò [Í àḃààḃòè ñòàòḃ ç «ḃ³ èàèí í āí ç à³ ḃí èèà í á ì í òáí ó àèāā. Á.². Áāāàè³ ý», È., 1927.] // Èèç àñüèà Ñòàḃí àèí à. – 1994. – ¹ 6. – Ñ. 91.

çí àðíí àèèèñý í à óèðàçí ñüè³ é òàðèòí ð³ç, çàéí ýò³ é òàòàðñüèèì è èí ÷í àèùàì è. Áíáí áí ðè æ Çàí í ðí çüèíç Ñ³÷³ ç èðèì ñüèèì è òáí à- ì è ááí ç í èðàì èì è í à÷ àèüí èèàì è ààðí³ çí í³ á òóðàòüèèò Òí ðòàòü ó í í í èççýò Áí³ ðà, çááá³ èüøíáí, óèèàáàèèñý í à íáí à è³òí, ð³àèí í à áàà-òðè ðí èè³³.

Í ðè öüí ò, èí èè ç í áí ò ñòí ð³í àèí èèàè à í òðàáá àèí óí óèè- ñý ç à ì áæ³ í ì ñò³ èí èò çàéí èù, ñàðáá òàòàð³ óèðàçí ò³á òááí ðèèèñý òí áàðèñòáà ì³ áí ðè³ òí èèàèò èðááé, ýè³ çí àðí àèèè ì í æèèá³ ñòü ì àòèàè à ñòáí àò ì í áàè³ á³á ñáí ç³ éóðáí³ á. Í à áóí éó Í . Êóè³òà, òàè³ òí áàðèñòáà ì àèè àèàèýá í èðàì íç; í ðàè, ýèà á ì èðí èé ÷áñ áóáèèñý ì³ æ í áñáéáí í ýì, à ì³ á ÷áñ á³éí è ÷è ì í òí áó í à ì ðí ì èñèè í áèðàèà ñí á³ í à÷ àèüñòáí³ á³ ýèà òàè ÷è³ í àèòá á³ òáðáñáò àèáñ- ííç; èí ðí í ðàò³ç³⁴. Í ðí òá ñá³á÷àòü ñí³ èüí³ èí çàòüèí-òàòàðñüè³ àèí ðàáè çà çáí áé÷÷ òà ýñèðíì ááí á³áí ì ñò³ ùí áí í áà÷-áí í ý èí çàèàì è òàòàð èí ðèñòááí í ý áí áí áí àèüí í ð çáðí³ òð. Çðí çóí³ èí, í³ óèðàçí ñüèí-èí çàòüèà, í³ òàòàðñüèà èí ðí í ðàò³ç³; í à ì í áèè í áóí àè- òèñý í áí à ááç³ òíç, ùí áàèí áí çáí í çè÷-áí ù³ áàáí òàò³ç³ áí á³áí³ í- ì ñòáé áóí ì ñí³ ò³àèüí èò ì áðáàèáí ì ðááñòááí èè³á òèò ááí ò ñí³ èüí òò.

Ò³èèì ì ðí àèüí èì áóèí è ñòáàèáí í ý ç áí éó í áí ò ðèòòèü- í èò ñí³ èüí òò áí «àí³ áðáí ð³á». ² òí÷à, ñèàè³ í, á ×áðèáñáò³ Êáí áá³ ñòáðí ñòà ì áà «áí òí á òò ì í èí í ý í èèí á»³ ì³ á áçýòè òí áí èí í ý, èí òðí áí àèá³á òàòàðèí «èç Í ðáü», ñòáðí ñòà çà òá ì òñèá í äýàòè è í çòòè ì ñòáí í üí áí³⁵. Áí áí í ÷áñ³ ñòí ð³ý Êðèì ó çí á³ é ì ðí³ ñí³ óááí í ý í èðàì èò ì í ñáéáí ù óèðàçí ñüèèò èí çàè³ á í à òàðèòí- ð³ç; òáí ñòáá, á òí ò ÷èñ³ é í à ñáí ì ò ì³ áí ñòðí á³. Á òá òàèòè÷í ì í áèí áóòè ì í æèèàèì èèòá òí á³, èí èè ñáí³ èðèì ñüè³ òàòàðè áí òí á³ áóèè í áààòè ì ðèòòèí è èí çàòáó.

Òàèà ñèòáò³ý, ñèàè³ í, ýñèðááí àèýàèèñý ì³ ñèý Í í èòáá- ñüèíç; áèòáè 1709 ð., èí èè çí à÷ í à è³ èüè³ ñòü óèðàçí ñüèèò èí çàè³ á «í³ áààèèñý òàòàðñüèí ò òáí í á³, ýèèè ì í áàðòááá çì áá³ áóèáè ç í àèáéí èì è áí í èò èèáéí í áàì è. Çà çáí áí ð òáí à, – á³áçí à÷áà Æ.-Á. Øáðáð, – ò³ èí çàèè ì ñáèèèèñý í áà ð³÷-èí ð Êáí³ ýí èí ð,

³³ Áí áí í áè÷ Í . Çàí í ð³çüèà Ñ³÷³... – Ñ. 49.
³⁴ Êóèèò Í . Á. Èñòí ðèý áí ñíí áàéí áí èý ðòè. – Ñí á., 1874. – Ò. 1. – Ñ. 32.
³⁵ Áí áí áð-çáí í èüèèè Í . Ó. Óèðáéí ñèèá ñòáðí ñòáá á í áðáí è í í èí áéí á XVI á. – È., 1908. – Ñ. 115.

ñón³á^á, yē³ í àèè àæà òèñÿ÷îĒ³òí³ é áĭñâ³æ èòòÿ á í áĭñâ^οí^οí^ο ò ñòáἰ íá³. Òàè ñàἰ ἰ yē êĭ÷îĒèèè ἰ òñèèè ἰ áðàéἰ àòè òèñÿ÷îĒ³òí³ òðààèòç; ἰ ñ³éĭáĭ çàἰ éáðĭáñòáá. Ò³éüèè á òàéĭ ἰ ó ðàç³ áóéĭ ἰ ἰæèèàèἰ ἰ èðĭá ñĭ³áæèòòÿ áòĭ ἰ ñĭ³áèüĭ ἰ á³áἰ³ í éò ñĭ³éüĭ ἰ ò.

Í àùĭáááἰ ἰ áĭñē³áí èèè çááðĭ óèè óáááó³ í à òàéó ò³éááó áàòàèü yē ἰ ðèἰ èðáἰ ἰ y ἰ³æ êĭçàèàἰ è³ òàòàðàἰ è ἰ³ñÿy áèòá³ ñòèè÷îĒ. Çà ñèἰ áĭĒ³÷îĒ èè çĭáè «ἰ ἰ ἰ ἰ áèáἰ ἰ y áðàòáðñòáá» ἰ³ñÿy áĭ éĭ áèò á³é ÷áñòĭ ἰ ðááèèè ñĭ³éüĭ³ ááĭ éàòè á÷ĭ ðàç³ í³ ò ἰ ðĭ òèáĭ è-ê³á⁴⁰. Òàè, ó 1578 ð. «òàòàðà ἰ áñĭ³; (òĭ áòĭ, ἰ á ἰ áñÿy í. – Ê. ².) Í ñòðĭáá áĭ áóááèè³ ἰ àèĭ ἰ á áĭ áóèè, àæ éĭ yçü Ááñèè³é [Í ñòðĭ çü-èèè] ἰ ἰ³áĭ áè çü³ ÷áñòĭ ááè á çàἰ éó³ áĭ³ñò³ ç èðáüĭ è òàòàðá çèè³ ἰ èèè»⁴¹. Òàè, ³ í³á ÷áñ Òĭ ðèἰ ñüèĭ; èàἰ ἰ áĭ³; 1621 ð., çá³áĭ ἰ ç³ ñâ³á÷áἰ ἰ yἰ ßèóáá Ñĭ ááñüèĭáĭ, ἰ àèè ἰ³ñòá ἰ ἰ á³áĭ³ áèĭ ááèè: «Á ò³ áĭ³ áóá ááèèèèè ἰ áñĭ ἰ Ē³é á³á òòðĭè, yē³ ἰ³á ÷áñ óèèáááἰ ἰ y ἰ èðó ááñü ÷áñ áĭ éò÷áèè [ἰ áἰ] ç ἰ ðèáĭ áó àèáá÷³ ἰ áðáá³æ÷èè³á, yē³ ò³éáèè á³á ἰ èò ἰ áéæá ùĭ áĭ áèĭ è áááĭ ü³ áĭ ἰ ÷³. Í³ æ³ í³ òèĭ, ³ í áò³ òàéĭ æ ò³éáèè áĭ òòðáòüèĭáĭ òááĭ ðó. Òĭ ÷á [ἰ ἰ éüĭ èè] ááòüĭ áĭ çááĭ ðĭ ἰ yá, òòðèè á³èy ἰ áçĭáĭ òááĭ ðó ç³ çææáèèñÿ ç ἰ áòèĭ è áĭ yèàἰ è, ðĭçĭ éááèè áĭ ð³ééó, ἰ áèĭ ἰ áĭ ἰ áĭ ἰ áááðĭ áóááèè, ç ἰ áĭ ò áĭ é³á áæá ñòáá á³éüĭ èἰ áóáü-yèèè ἰ áĭ³ »⁴².

Í òæá, yē á³çĭ á÷á³ Í. ßèĭ ááĭ éĭ, «ἰ ἰ áðáòèἰ ñòáĭ çáðĭ;» áðáèĭ áĭ ðó «ἰ áá³òü ἰ áá òðèñòèyĭ ñüèĭ-ἰ òñóèüĭ áĭ ñüèèἰ ááð³ ðĭ ἰ ; òáðáèòáðĭ ἰ ð òàéĭ æ³ éáèñèèá “áðáòáðñòáá”, yēĭ ð èĭ ðèñòóðòüñÿ òàòáðè». Çĭ èðáἰ à áĭ ñē³áĭ èòÿ çáááó³ ἰ ðĭ ἰ ἰ áèñòèè áĭ³ çĭ á³ çæá-ðáèá ùĭ áĭ áðáòáἰ ἰ y è ἰ ἰ ðĭ çòĭ³ ἰ y éĭ çàèè³á³ òàòáð ἰ á ñĭ³éüĭ³ é ἰ èyòèò³⁴³, yèèè ñâ³á÷èòü, ùĭ é ó öüĭ ἰ ó áñĭ áèò³ ἰ³æñĭ³ éüĭ ἰ òĭ ἰ áĭ ñĭ³éèóááἰ ἰ y áóèá ñáĭ y éĭ á³èá, áòèèá òà ἰ áĭ áó³áĭ³ ñòü. Í ἰ áèèáĭ ἰ ááèĭ ááèĭ áĭ éĭ áçáð³ ó éĭ çàòüè³ é ἰ³ñĭ³ ùá ἰ á òàè áááĭ ἰ ñĭ³ááèè: «...Ááé áóèè æ ó ἰ áĭ á áĭ ñò³ òáòáðĭ áá...». À ἰ ò ó 1654 ð. óè-ðáçĭ ñüè³ ἰ ἰ ñèè Í. Áĭ áá÷áĭ éĭ³ Ê. Í óòáèñüèèè á Êðèἰ ó á³çĭ á÷áèè yē ἰ áðáæáèèñÿ ἰ á òèðáçĭ ò³á çá Í áðáyñèááñüèó ðááó òàòáðè

⁴⁰ *Βεῖ ἀάἰ ἐῖ ἰ ἰ* . ἰ áðáèèèüĭ èè ñâ³. Áĭ ñē³æááἰ ἰ y ç³ñòĭ ðç; óyáèáĭ ü òà³ááè á Òèðáçĭ³ XVI – XVII ñò. – Ê., 2002. – ἰ. 198.

⁴¹ ἰ ñòðĭ çüèèè è³òĭ ἰ èñáòü // *Áááçĭ ἰ* . Á. Èuá³áñüèèè è³òĭ ἰ èñ³ ἰ ñòðĭ çüèèè è³òĭ ἰ èñáòü. – Ê., 1971. – ἰ. 129.

⁴² ἰ ñĭ áĭ ñéáy èἰ ἰ áðÿy á ἰ áðáĭ é ÷áòááðè XVII á.: ἰ. Á. áĭ è. è ἰ áò. – ἰ ., 1984. – ἰ. 78.

⁴³ *Βεῖ ἀάἰ ἐῖ ἰ ἰ* . ἰ áðáèèèüĭ èè ñâ³... – ἰ. 200.

çai èòàèà êî òîâîâî: ÷èì æà çé òâî äð âî äóààòè ä³ðàé? Í àòîí³ nõü
«Ñ³ðèí á³äðaçó í îáàðí óá óáññü òàáóí óóâîáé òîâî áóéó é í àèàçàá
àóéó, êîèè í á nõàí á ó êîðîáè ò³⁰; æ³í èè í îéíèà, ùí á âí í è
âñ³⁰þ í á ùèí í þ ä³ðàé ç á³â ñâí çò êîð³â í îéíèíî âî áóáàèè, à í á
î äÿâáí í ý çòí^o áàá í àòàð³ áàè³èüèà òòóé...»⁴⁶. Õàèè ÷èíîí,
í áá³òü ç à êñòðàí àèüí èò òí îâ ðèòè è í îðí àèüí îâî ñí³ æèèòòÿ
òàòàð³ óéðàçí ò³â í á îððóóáàèèñÿ, à í áâí àèè, âñòí àðà÷ òñ³í
âí òóð³ðí³ ç í ç í âí³ðí³ èí è³çÿì, ñí ðèÿèè çòí nõàí í þ èí í è³í á í -
òàðí îñ³ ñí ðèèí ÿòòÿ èè ñí³ èüí îð í âí á í âí í þ.

Û á í âí³⁰þ nõí ðí í þ í îðí àèüí èò í æñí³ èüí îðí èò açà^o í èí
ñè³á àèçí àðè âí ñèòü àèèèáí ó òàòàðññüèí-óéðàçí ññèó òí ðá³æþ ÿ è
«í ò³ó³éí ó», òàè³ «ñòâí í áó». Áí í à ñí ðèÿèà âí òí âí æ ç í èæáí í þ
àòí í èí í òàèóí î; í âí ðóáè á í ææò í á í ò áòí í ñí³ æüí èò ñí³ èüí îð.
Õîðâí áàèüí³ á³âí îñèè è í î÷àèè ðîçàèàðèñÿ ù á á Ò²²² ñò. È è
ñá³á-àòü çàààèè àÿèèò ñó÷àñí èè³â, í âí ðèèèàá. Á. Ðóáðòèà, èóí ò³
í ðèòí àÿòü ç óéðàçí ññèèò çàí àèü âí Êðèí ó, à çá³àðè òí àÿòü
èóí ò³ í á Ðòñ; âí èí âí³ í ðàâí àðè êñí³ îððó á³âí í á³âí î òóòà è
ñ³èü⁴⁷. Õñá á³èüèí îâí ç í à÷áí í ý í ááóáà ñóòí í òóí èè òí ðâí áàèüí èè
øèÿó í á Î äðàèí. Ó í àðø³é í îéíèèè³ XVI ñò. â³í á³âí èè ÿ è
«âí ðí áà ç á ùèèèÿ ç áàâí ùò ç áà÷í ùò ÷àñí á», «âí ðí áà ñòàðí áàá-
í àÿ» ç Î äðàèí ó í á ×àðèèè òà Êèçá. Õàè³ Í èòàèí Êèòàèí
â³àçí à÷àá, ùí í á Õàâáí³ nõí ÿá áóèè í è í òðí àâí èè, çàâí èè Á³òí á-
òí âí þ áâí þ³ èóí àòüèà òðàèèò³ÿ í àí ÿòàèà, ùí òàí èí èèñü áó-
èà áàâí ý í èòí á èí í îðà Áàèèèíîè èí ýç³áñòàà Êèòí àññèí âí⁴⁸.

Õîðá³æÿ ñí ðèÿèà è ðíçèðèðáí í þ áòí í áâí äðàò³÷í; ñá³âí í î-
ñò³, à òàèí æ í îâí èáí í þ òí äðáææáí îñ³ á nõí ñóí èàð. Õîí ó, êîèè
á 1263 ð. Ñóáàè (Ñóáâþ) ³ Ñí èòàð í áá³àèí í îñí èññòâí òàèí àð-
ññüèíîè ñòèòàí á Áàèèèðà, òí ñó÷àñí èè í îá³é – äðàá – á³àçí à÷àá,
ùí í áñàèáí í ý Ñí èòàðà ñèèàáàèí ñÿ á á³èüèí ñò³ ç èèí ÷àè³â, ðòññü-
èèò³ àèáí⁴⁹. Í á Áàèèèèè³é Ðòñ³ ç í âñ³í í í á áèèèèèèñÿ òí í ó, ùí
ñóðí æáí á òàè í èèèèèèè èí ýçÿ Áí èí àèè èðà Áàñèèèí àè÷à, èí ò-

⁴⁶ Êñòí ðèÿ Ðòñí á... – Ñ. 173 – 174.

⁴⁷ Ðóáðòèà Êèèííí. Áà. Í òàòàðñòàèá á âí ñòí ÷í ùá ñòðáí ù. – Í., 1957. – Ñ. 90 – 91.

⁴⁸ Êèòàèí í èòàèí. Í í ðàááò òàòàð, èèòí áóáà è í îñèèèèñÿ // Í áí òàòð, í òí í ñÿ-
ùèèñÿ è êñòí ðèè Þ èí í è Ðòñè. – Áùí. 1. – Ê., 1890. – Ñ. 51.

⁴⁹ Ðèçáí áàóçáí. Á.Á. Ñáí ðí èè í àðàðèèè á, í òí í ñÿùèèñÿ è êñòí ðèè ç í èí òí è Í ðàù.
– Õ. 1. – Ñí á., 1884. – Ñ. 38.

διᾶί διᾶᾶεε ἂ 1298 δ.⁵⁰. Ἰ ἂ ἰἰ-ἂοεὸ XV ἡὸ. ὦ ἀᾶἰἰ ἰἡὸ³, ὑἰ
ἡἰ ἂ ὀὰὸἰἡῦε³ εὐὶ ὦ ἰἰϖεῖῖᾶεε ἡὸᾶἰ ὦἰᾶἰᾶἡῦε³, ἂ ἰὸαᾶ,
ε δὸἡῦε³ ὀἰᾶδὲ ἰἰ ἡἡ³ε ἰᾶῖᾶἰ³ε Ἀϰ³ζ⁵¹, ἂ ϰ ἰᾶεῖᾶὸ ἰᾶ ϰἰᾶ-ἰὸ
ε³εῖῦε³ἡὸῦ ὀἰῖᾶἰ ἂεὸ εἰεἰ³ε ὀ Ἐε⁰ᾶ³ ἰ ἂ οὔἰἰ ὀ ὀᾶἰ³, ἰ ἰᾶἰ ἂ ἰ δὲ-
ἰ ὡἡὲδὲ, ὑἰ ὀὸὸ ἂὐεἰ ε ἰ-εἰ ἂεἰ ὀὰὸἰἡῦε³εὸ εὐὶ ὦᾶ.

Ἀεὶ ἂἰ³εᾶ ὀἰῖᾶἰ ἂᾶεῖἰ εὸ ἰἰ ἂῖᾶ³ε ἰ ἂ ϰἰ ἂἰ ὠεᾶἡῖ ε ἂἰ ἡἡ³-
ἂἰε «ἰ ἂἰ ἂε³ᾶ³ῖᾶᾶἰἡ ἰἰᾶῖἰ ὀ» ε³ἰ ὠῖ XV ἡὸ. ἂἰ ἰ ἡἡ ἂ³εὐεἰ
ἰῖᾶἰ ἂἰ³ εἰἰ ὀῖᾶεὸε ἰ εὸ ἰ ἂ ἰ ἰ ἂἰ³ ὀἰ ἡἡῦεἰ-ἰᾶῖᾶἰἰ ἡῦεἰ ὀ ὠεῖῖ
ϰ ὠεὸ -ἡἡ³ᾶ⁵². Ἰ ἂ ἂὐἰ εὐ Ἰ . Ἀῖῖᾶᾶἡῦεἰ ἂἰ, «³ ἰ ἰ Ἰ ἂἰ ἂε³-ἂᾶῖᾶᾶᾶ
ἰἰᾶῖἰ ἂὸ Ἐεῖᾶ, ὀἰ-³ ἰ ἰὸᾶῖ³ ᾶ ἂ ἡἡἰε ὀἰῖᾶἰ ἂε³, ἡἡ ὀᾶεε ϰᾶᾶῖ-
ᾶᾶ ἡῖ ἰ ἂ ἰ ἰ ϰεὸ³ζ ἰ ἂἰ ἰἡἰ ϰ ἡἰεἰ ἂἰ³εὐεὸ ὀἰῖᾶ³ᾶ, -ε ε³ἰ ὠᾶ ἡεᾶϰᾶδὲ
- ὀἰῖᾶἰ ἂᾶεῖἰ εὸ ἡὸᾶ³ε, ἂἰ ὀἰῖᾶἰ ἂεῖ ἡῖ ἂ ἰ ἂῖᾶᾶᾶᾶἰ³ε ἰ ἡἡ³ ὀῖᾶἰ ϰ³-
ἰ ἂ: εἰεῖᾶἡῦεἰ ἂἰ ὀἰᾶ ἰ δὲ ἡἡ³ὦ ἰ ἂἂἰ ἂἰ ἂᾶὸ ϰ³ἡὸᾶᾶᾶᾶἡῖ ὑἰ ἰ ἂεᾶ³εῖῦ
ἂᾶῖ ἂ-ἰ ἰ ἡ ἂεῖ ἡ³ᾶἰ εὸ ὀἰ ἂᾶῖᾶ, ᾶ ἡᾶἰ ἡ ᾶ³εε ὀἰᾶᾶδὲ ἂ ἰ ἡἡἰἡἡῦε³,
ᾶ³εἰ δὸἡῦε³ εὐεὸἰ ἡῦε³ ϰἂἰ ε³, ᾶ ἂᾶ³ὠῖ ἂεῖ ἂᾶε³εἡῦεἰἡ ἂἡἡ ἰ δὸῦ³»⁵³.

Ἀᾶεεᾶᾶ ὀἰεῦ ὀ ὦε ὀἰῖᾶᾶᾶ³ ᾶ³ᾶᾶᾶᾶᾶεε ε ἰ ᾶᾶἂἰ³ (ἰ ἰ δὸ-
ᾶᾶἰ³) ἰ ᾶἡᾶ Ἐεῖᾶῦεἰ ε δὲὸ -ἡἡ³ᾶ - ᾶῖᾶᾶᾶᾶ ὀᾶ Ἐἂἰ³ᾶ. Ἀᾶεε-ᾶῖ³
εᾶῖᾶᾶἂἰ ε, «ἂἂἰ ὀᾶᾶἂἰ³ ὠἰᾶἡἰ, εᾶᾶἂἰ ἡἰ, ὠᾶὀῖᾶἰ ἡἰ ὀᾶ³ ὠεἰ ε
ἰ δῖῖἰ ὑἰᾶἰ ε, δὸῖᾶᾶᾶᾶ ϰ Ἐῖῖ ὀ ᾶῖᾶϰ Ἰ ἂῖᾶἡἰ ἰ ἂ ᾶῖᾶᾶᾶᾶ -ε
Ἐἂἰ³ᾶ, ᾶᾶ ὀἰᾶᾶδὲ ἰ ἂῖᾶᾶἂἰ ὀᾶῖᾶᾶᾶᾶᾶᾶ ἰ ἂ ἡὸᾶἰ ᾶ³ ὀᾶεἰ -εἰ ἡἰ
ἡῖᾶᾶᾶᾶ Ἐε⁰ᾶᾶ»⁵⁴. Ἰ ἡἡ ἂεᾶ³ἡὸῦ ᾶᾶ ἡἂἰ ἂ οὔἰἡἡ ὀᾶᾶ³ἰ ὀ ϰἰ ὠῖᾶᾶᾶᾶ
ὀῖῖᾶἡᾶ³ εἰεᾶ ἰ ᾶᾶᾶᾶᾶδὲ εἰἰ ὀ ὠεῖῖ³ ἰ δὲᾶ³εᾶζ ἰ ἂ ὀἰῖᾶ³ᾶῖᾶ: «... ἰ
ᾶᾶ-ᾶ-ῦ, εᾶ ἡἰ ε ἡὸῦ ἡᾶᾶ ὠεῖᾶἡἰ ἰ ὑᾶ, ἰ δῖῖᾶῖᾶῖ... ἂᾶῖᾶ ἡἡᾶ
ἰὸ ὀἰᾶῖᾶἡ... ἰ ὑᾶ ἰεᾶᾶ ἂ ἰεὸ ἰε ἰὸ -ἡἡἰ ἰ ἂ ἂῖᾶᾶ...»⁵⁵.

ϰ³ ἡἡἰἡ ἂἰεὸ ὀᾶ ἂᾶῖᾶἰ ἰ³ᾶἰ ἰ ἂεἰ ἂἰεᾶ³ ἰ ἂ ὀἰϰᾶεὸἰε
εἰϰᾶὐεἰ-ὀὰὸἰἡῦεἰ; ὀἰῖᾶ³ᾶ³, εἰὸῖᾶ ἡἡᾶἰ ἰ ἂῖᾶᾶᾶᾶᾶ ἂ ἰ ᾶεε-ᾶἡ-
ἡ³ ἰ δῖῖᾶᾶᾶᾶᾶ ὑἰ. ἂε ἰ δᾶᾶᾶᾶἰ, ϰἂἰ ἰ δῖᾶᾶ³ ἰ ἂ ἂὐᾶᾶ ἰ ὀἰ-ᾶ ἡἂἰ³
ϰᾶἰ ἂεᾶᾶᾶ ἂἡἡ ἰ ἂᾶῖᾶᾶἂἰ ἰ ῖἰ ϰ³ ϰῖᾶῖ³ εὐεὸ ἰ δὲ-εἰ, ῖε³ ϰῖᾶ ἰ ἂῖᾶᾶ-
ᾶᾶᾶᾶᾶ ᾶ³εἡῦεἰᾶἡ ὀῖᾶἰ ἂἰ ᾶεῖῖ. ὀἰ ἰ ὀ ϰᾶ³ᾶᾶᾶ ε δᾶῖῖ ὀ ἂἰ ἂῖᾶ³-
ἰ εὸ ὀἰᾶῖᾶ³ ἰ ἰ ὀῖᾶᾶἰ ἂ ἂὐἰ εὐὶ ὦᾶᾶᾶ (ἂ ἂῖᾶ ὦ³ ἂ ἰεὸ, ῖε ϰἰ ὦἰ ἰ,

⁵⁰ Ἐἰ ἂὐᾶᾶᾶᾶᾶᾶ εᾶῖἰ ἰεἡ // ἰ ἡῖ. - ὀ. 1. - ἡ. 605.
⁵¹ Ἀῖῖᾶᾶᾶᾶᾶ ἰ . ἡ. ᾶἡἰ ὀῖᾶ ὀεῖᾶῖ ἡ-ῖῖῖ. - ὀ. VI... - ἡ. 5
⁵² Ἀῖῖᾶᾶᾶᾶᾶ ἡ. ἂἰεἰ ἂἰ ὀῖ ἡ ὀᾶᾶᾶᾶᾶ ἡ ἡἡἰ δὲε εὐεὸ ἡἡᾶᾶ ἂᾶᾶᾶ. - ἡἰ ἂ.,
1882. - ὀ. 1. - ἡ. 10 - 13.
⁵³ Ἀῖῖᾶᾶᾶᾶᾶ ἰ . ἡ. ᾶἡἰ ὀῖᾶ ὀεῖᾶῖ ἡ-ῖῖῖ. - ὀ. VI... - ἡ. 13.
⁵⁴ ὀεἰ ἂἰ ἡἰ ἰ . ᾶἡἰ ὀῖᾶ ὀεῖᾶῖ ἡ ὀᾶ ἰ ἂῖᾶ ἂ. - Ἐ., 1992. - ἡ. 60.
⁵⁵ Ἀεῖῖ, ἰ ὀἰ ἰ ἡῖῖᾶᾶᾶᾶ ἡ ἡἡἰ δὲε ἡ ᾶἰ ἰ ἡ ἡ ᾶἰ ἰ ἡ ἡἡᾶ, ἡἡ ἂῖᾶ ἰ ὑᾶ ἡ εῖῖᾶἰ ἰ ὑᾶ
Ἀῖῖᾶᾶ ἂῖᾶᾶᾶ-ἡἡἡ ἡ ἡἰ ἡἡᾶᾶ. - ὀ. 2. - ἡἰ ἂ., 1865. - ἡ. 150.

òàèè +añ â³â +añò âîäèèèñý) çà êîðáἶ ἰàì è Ñ³+³. Õaðàèòàðí ἰ, ὡἶ òàòàðè àἶñèòü äàøàâἶ ἰðἶäâäèè çἶ ñ³èü, ἰðè÷ἶ ἰ ὀ à òàè³ è³èüèἶñò³, ὡἶ àèñòà÷àèἶ é äèý ðààèñἶ ἰðòò à ðó æ Ἰ ἰèüἶò ÷è Ἰ ἰñèἶâ³Ḇ. Ἄ ὀ³é äàéòç³ èἶçàèè àçàââè³ áóèè ἰ ἰἶἶἶἶè³ñòàì è òà ñἶ äàèἶ^ο ὀüἶ è äàâἶ ὡἶâἶ òðàἶ çèòò «ç ààðýä ὀ äðàèè». Ἄäæà èèøà ÷àðç Çàἶ ἰðἶæý ἰ ðἶðἶàèà^ο àèἶ èé á³èüø-ἰ àἶ ø ááçἶ á÷ἶ èé øèýò ἶ à ἶ³âââἶ ü. Õèì øèýòἶἶ, ὡἶ éøἶâ ÷àðç Ñ³+ ἶ à Õàââἶ ὡñüèèé ἶ äðàâ³ç, ὀ ἶ ἶ ἶ èççý Ἀἶ³ἶ ðà, à ἶ ἶ ὀ³ἶ ἶ à Ἰ äðàèἶ ἶ ðòòàèèñý òἶ ðáἶ â³ äàòàèè, ýè³ äàçèè è Ἄ Êðèì, à òàèἶæ ἶ à Çàἶ ἰð³æý òè³á, à ç Êðèì ὀ – ñ³èü⁵⁶.

Ἄ³âἶ ἶ ἶ òàèἶæ, ὡἶ ἶ ἶ èðἶ³ ἶ äð³ἶàè èἶçàèè èἶðèñòòààèèñý àἶ äðἶ ñòñ³ àñüèèì è àἶçàἶ èàἶ è òαἶ³à ðèáàèèèè è à ÷ἶðἶἶ ἶ ἰðñüèèè èèì àἶ äð. Õ ñâἶḆ ÷àðç, ýè ἶ è ἶ àἶ ἶ ýòà^οἶ ἶ, èἶçàèè ἶ äâââèè è òàòàðàἶ ἶ ðàâἶ èἶ ÷òàâἶ ü³ àèἶ àñ³á ἶ à òèðàçἶ ñüèèè çàἶ èýò. Ἄ³èüøà òἶâἶ â³à ñàðàèè è XVI ñò. «ἶ à^οἶ ἶ àèèçø³ çà³ñòèè ἶðἶ àἶâ³ç ñἶ è³ ç Êà÷èáḆ: “ñἶ èýἶ èèè” ἶ ðèðἶ àèèè òòàè ç Êè^οââ³ Êòòüèà, ³ çà ἶ ἶ èàðἶḆ “ñòàðἶ äàâἶ ὡἶâἶ ἶ èòà” ἶ àèè ñâἶ á³âἶ ἶ ἶ äèèðàòè ñ³èü: èðèì ñüèèè òαἶ á³âἶ ἶ á³â^ο çà çò ááçἶ á÷ἶ ἶ ñòü³ çàâáçἶ á÷ἶ ὀ çἶ “ñòἶ ðἶæó èḆâèè ἶ àøèð”, ò³èüèè èἶçàèè ἶ à ðó÷èòü ááçἶ á÷ἶ ἶ ñòè...»⁵⁷.

Çἶ èðàἶ à è ἶ³â ÷añ ἶ äðàἶ èð³ý 1676 ð., ýè ñâ³â÷àòü äæäðàèà, ἶ ἶ äèââèèèñý òἶ ðá³æý çàἶ ἶ ðἶæð³á³ ç Êðèì ἶ ἶ òà ἶ àøèàἶ üἶ è òòðàòüèèè òἶ ðòàòü ὀ ἶ ἶ ἶ èççýò Ἀἶ³ἶ ðà: «Ê òòðàòèèà äà èḆâè ñ ἶ èἶ è Çàἶ ἶ ðἶæðü ἶ æ ñàý ñüàçæâḆòòà è òἶ ðàè àñýèè è òἶ ðàóḆò ἶ ἶ âἶ èἶ ἶḆ òἶ ðáἶ àèâḆ». Äèý çàἶ ἶ ðἶæð³á äàæèèèà çἶ à÷ἶ ἶ ý ἶ àèἶ òàèἶæ³ òà, ὡἶ àἶ ἶ è ἶ ἶ äèè «âἶ èἶ ἶ èòè ἶ à ἶ ðἶ ἶ ὡñèü è ἶ ἶ ðḆ è ἶ ἶ ðàèàἶ äèý ñἶ èè è äèý ðüàἶ üà èἶ àèè». Ἰ ðè öüἶ ἶ ὀ èἶçàòüèà ðàâà çðἶ àèèà ἶ àñòòἶ ἶ èè àèñἶ ἶ âἶ è: «Ἄñòèè àè, ἶ ἶ è, èἶøàâἶ è è àñà àἶ èñèἶ ἶ èçἶ âἶ à, ñ òαἶ ἶ ἶ äðàἶ èðý ἶ à ò÷è èèè, è àἶ èñèἶ á äà ἶ ἶ ἶ äðèἶ àἶ èἶ âἶ ἶ»⁵⁸.

Õaðàèòàðí èἶ, ñè³âἶ ἶ çà ß. Ἄàøèâèè÷àἶ, ἶ ἶ ðð³âἶ ἶ àèçἶ àèè è òà, ὡἶ òἶ ðáἶ àèèüἶ³ èðàðàâἶ è ç³ Ñòἶ áó ἶ ðèðἶ àèèè ἶ à Õèðàçἶ ὀ

⁵⁶ *Euatá à Ê. Ἰ ὀ ἶ ὀ αἶ èý ἶ àæáò Çàἶ ἶ ðἶ æñèἶ è Ñà÷Ḇ è Êðüἶ ἶ ἶ. – Ἰ àáññà, 1888. – Ἰ. 22.*

⁵⁷ *Ἄðòøàáñüèèè ἶ ἶ. ἶñòἶ ðý ὀ èðàçἶ è-ðòñè. – Õ. VI... – Ἰ. 19.*

⁵⁸ *Õèð. çà: Ἀἶ áἶ ἶ àè÷ ἶ ἶ. ἶ Çàἶ ἶ ð³çüèà Ñ³+... – Ἰ. 282.*

ĩĩ ñò³éíĩ, íàçàèàæíĩ à³à àĩ 01 í èõ ä³é⁵⁹. Ö³èààèĩ ³ àĩ àĩ ì-àñ çàèĩ-
 íĩ ñ³ḡĩ èĩ òàèòĩ 0 òàèĩæ òà, ùĩ é ó XVIII ñò. ĩḡĩ àĩ àæò⁰ ñĩ ò-
 ààòè «ĩàĩ à ñòàĩ íàÿ ÿḡĩ ĩĩ èà, íà èĩ òĩḡòḡ ñĩ àèḡàḡòñÿ ĩ ĩĩ àèà
 Àç³ÿòñèèà è Ààḡĩ àèñèèà íàḡĩ àÛ è ĩ èàĩ àĩ à ñ ñàĩ èĩ è òĩ ààḡà-
 ì è»⁶⁰. Ààààòĩ ĩḡĩ ùĩ àĩ àĩ ḡèòü ³ íà ì àĩ ø çàèĩ ĩĩ ñ³ḡĩ èè «Àĩ àĩ à³ḡ
 ì ³æ òḡḡàòüèèĩ ò³ñàḡàĩ ³ Á³èñüèĩ Çàĩ ĩḡĩ çüèèĩ òà íàḡĩ àĩ
 ḡòñüèèĩ ĩḡĩ òĩḡà³àèḡ íà × ĩḡĩ ĩĩ ò ĩĩḡ³, ÿèèĩ à³ĩ ì à° àóòè»
 -àñ³à ààòü ĩ à Ā. Òĩ àèüĩ èòüèĩ àĩ⁶¹. Òàè, íà àóĩ èó Ī . Àè°èààḡè³,
 òàè àĩ àĩ à³ḡ Òĩ àèüĩ èòüèĩ àĩ ç ñòèòàĩ ĩĩ àóà ĩ³ àĩ èñàĩ èè ó 1650 ḡ.
 ³ íàààààà à³ĩ èĩ çàèàĩ òàèò ñàĩ àĩ àó ĩ èàààĩ ĩÿ é òĩḡà³àè³ íà
 × ĩḡĩ ĩĩ ò ĩĩḡ³, ÿèĩ; ḡĩ ñ³ÿ àĩ ĩĩ àèàñÿ èèø à ħ 1773 ḡ. çà Èḡ-òé-
 Èàèĩ àḡàæèèñüèèĩ òḡàèòàòĩ⁶².

Òàèèĩ -èĩ ĩĩ, ĩ èḡĩ à ñĩ ³àæèòòÿ óèḡàĩ ĩñüèĩ; òà èḡèĩ ñüèĩ òà-
 òàḡñüèĩ; ñĩ ³èüĩ ĩḡ òóèĩ àóààĩ íĩḡ ñĩ ḡààĩ ḡ íà Ààèèèĩ ò Èĩḡàĩ ³.
 Ī ḡè-ĩĩ ò, ÿè ĩ è àà-èèè, ĩ àóàĩ ³çĩ ĩĩḡĩ àèüĩ èò à³àĩ ĩñèĩ òóĩ è-
 ò³ĩĩ òààà àác ³ĩ ñòḡòèò³é, àèḡàèòèà, ĩ èḡĩ èò ĩ àèò³à, à àèḡḡ-ààñÿ
 ĩḡààĩ ³-ĩĩ, ùĩ ñà³à-èòü ĩḡĩ èĩ àĩ -³òèò à³àĩ ḡàòü ĩ àĩ ³ñòü ó òüĩ ĩ ò
 ḡàà³ĩ ³. Àçà° ĩ ĩĩ àĩ àó³àĩ ³ñòü ñĩ ³èüĩ ĩḡ ÿè ó ààĩ ĩĩ è³ḡè-ĩĩ ò, òàè
 ³ àèĩ ĩĩ ³-ĩĩ ò èĩ ĩ òàèñòàḡ çĩ òóóàèà ĩ àèàà³ ñòĩḡĩ ĩ è èè ĩà
 èĩ ĩĩ ḡĩ ñ, ÿèèè à³à, ç ³ĩ òĩ àĩ àĩ èò, àĩ ĩ àḡàèĩ àĩ ĩÿ àààòü ĩ ò
 àèàĩ àĩ ò³à ³ç «òàĩ òḡàèüĩ èò çĩ ĩ èòüòòḡè» ĩ àĩ ò èèĩ³à òèà³è³çàò³é,
 ùĩ èĩ ĩ òàèòòààèè. Àĩ àĩ ì-àñ ò³ñĩ èè à³àèĩ à ³ ĩ àḡàĩ èàòàĩ ĩÿ ñĩ ³èü-
 í èò ³ĩ ḡàḡàĩ³à Óèḡàĩ è òà Èḡèĩ ñüèĩ àĩ òàĩ ñòàà ĩḡèĩ òóóààèè çḡ
 ḡàçĩ ĩ àèḡ³òóààòè ñàĩ; ààĩ ĩĩ è³ḡè-ĩ ³ çààààĩ ĩÿ, ùĩ àèÿàèèĩñÿ,
 íà ĩàø òóĩ èò, ĩ àèà³èüø ÿñèḡààĩ ó à³èñüèèĩ àĩ -ĩĩ è³ḡè-ĩ èò ñĩ ḡ-
 çàḡ óèḡàĩ ò³à ³ èḡèĩ ñüèèò òàòàḡ, àĩ ñè³àæàĩ ĩÿ ÿèèò, ÿè à³àçĩ à-à-
 èĩñÿ àèüà, ñòàĩ ĩ àèòü ĩà ì àĩ ø ò³èààó ³ ĩĩ èè ùà ĩ àèĩç'ÿñĩ ààĩ ó
 ñòĩḡ³ĩ èò ³ñòĩḡ³; àçà° ĩ èĩ ààĩ ò ñĩ ³èüĩ ĩḡ.

⁵⁹ Ààøèààè- ß. Óèḡàĩ à ĩ à ĩ àæ³... - Ñ. 41.
⁶⁰ Èñòĩ Òèÿ ḡòñĩ à... - Ñ. 198.
⁶¹ Ñàḡà³è-òé À.². ² ĩ àĩ àĩ À³èñüèà Çàĩ ĩḡĩ çüèĩ àĩ: Óèḡàĩ ĩñüèà èĩ çàòòàĩ à ĩ ³àèĩ àḡĩ àĩ èò
 à³àĩ ĩñèĩ àò XVI - ñàḡààèĩ è XVII ñò. - È., 1991. - Ñ. 165 - 167.
⁶² Àèàèàḡèè Ī .À. Àĩ ḡüàà òèḡàèĩ ñèĩ àĩ ĩ àḡĩ àà... - Ñ. 98.

ГЕОПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ САМОСТІЙНОСТІ КОЗАЦТВА

Падаоаі даі і ѱ оѣда҃і нѱеі҃; еі҃çа÷÷еі є ç аі і Ѡоіі҃; адоі є і і Ѡо́а³æі єо і Ѡі і еіеі ао³а о нѠаі і і аі҃; ае³òе оѣда҃і нѱеі҃ аі нѠі³ еѱнѠаа даі і ѱ і і ааѠіі҃; аі ае ° оі³еаеѱі еі ѱаеѱаі а³ нѠі Ѡ³; і а ееѠа Оѣда҃і є. І аі ае аі нѣоѱ ÷аі нѠі оѱ і а нѠааеі а ааеадо³оѱнѱ ааç і аеаæі і аі і і ѱ ні аі і ѱ ÷еі і ее³а, ѱе³ çоі і аеєє òаеѠ еаѠаеі аеѱі о ні³оі еі аі³÷ і о аеаі çі³ і о. °, і дааі о÷е і і аі еаòе Ѡр і Ѡі ааеєі о а і ааао³ нѠі ðе÷ і і; і аòеє, і є оі-ò³еє ае çааѠі оòе оааао і а і аеі³ ç і аеааæеəа³ѠеѠ òаеєѠ ÷еі і є-е³а, ѱеєі ааçі аѠа÷ і і ° ѠаеѠі Ѡ ні³ аòеѠ³еє ааі і і е³òе÷ і і аі нѠаі і-аеѱа І³аааі і і; Еє;аѱеі є аі Ѡі аі аæ аѠоаі; і і еі аеі є XV – і аѠѠі; і і еі аеі є XVII нѠ. °, çі еѠаі а, ç'ѱнѠааòе еі аі аі ееа і а Ѡі Ѡі оааі і ѱ і і е³òе÷ і і; нàі і нѠ³еі і нѠ³ оѣда҃і нѱеі аі еі çаòòаа, ѱі і аеі о нàі Ѡ ÷аѠо і ааçае÷аеі і ааæеəа çі а÷аі і ѱ аеѱ аеі а-і³еє аоі і ні³оаеѱі єо і Ѡі оаі³а о і ааао аі³о; Ѡі аі ÷аі і і; оѣда҃і нѱеі҃; ні³еѱі і Ѡе. І ðе ѱѱі і о ааѠѠі і ааі еі нѣòе ѱа є і а о³е і а нѠаае-і³, ѱі ç'ѱнѠааі і ѱ ааі і і е³òе÷ і і; ні³ аòеѠ³еє ааі аçеі нѠ оѣда҃і нѱеі-аі еі çаòòаа аæа аі аі аеòѱ еі аі еі і òаеі нѠоаеѱі³ нѠѱ о аеі³ ð³ аі а-нà³оі ѱі;³ нѠі Ѡ³.

ЕѠ³і оі аі, а çаааеѱі і і о еі і òаеі нѠ³ ааі і і е³òе÷ і а еі і оаі³ оѱ ні ðеѱ³ аі нѣ³æааі і Ѡ є³ і ѠеѠ і аі Ѡѱі³а³ ѱаеѱ оѣда҃і нѱеі҃;³ нѠі-Ѡ³, а Ѡі і о ÷еі³е³ є і Ѡі оаі³ оаі³÷ і і; еі і ні³е³аа³; оѣда҃і о³а³ çò-і³о çаі аеѱ, ÷еі і ее³а³ ааѠæаі òаі даі і ѱ, Ѡі Ѡі оааі і ѱ і аò³ і і аеѱ-і і; нàі і нà³аі і і нѠ³, о÷аі нѠ³ о і³ æі аѠі аі і і о æеò³. Ѡаç і і³ çòеі, ѱе нѣѠѠі і³ а³аçі а÷а³ Ѡ. Нѣі і і аі еі, «ç ааі і і е³òеєі Ѡ³ ні і і і а' ѱ-çаі а³ еі і і еаеі а аеа÷аі і ѱ³ нѠі Ѡ³; еі ðаі і³а Оѣда҃і є»¹. О

¹ Нѣі і і аі еі Ѡ.А. І Ѡі ааі і і е³òе÷ і еє ѠаеѠі Ѡ а³ нѠі Ѡ³; Оѣда҃і є. Ааі і і е³òе÷ і³ аі аеòе

í àøí ò ó àεί ààέó òà àèòòáεύí í í àðáàòñ³ ÷ ç í àέÿáo í à òà, ùí àéανí à οέδα;í ñúεί έί çàòòái áóεί «í ðí àóέòí ì » Ááέέεί αί Έí ðái- í ó Óέδα;í έ, í à ÷í ò áí ñέ³ αί έέέ í àái έί øóááέέ àæà í αί αί í ðaçí- αί. Á ò³έí ò æ ³ñòí ð³í àðàò³ÿ ì ðí í í í àái ì; ì ðí áέái έ í à÷-έñέái í à ³ ì ðááñòáάέái à, ÿέ ì ðááέεί, ðí çðí áέái έ έ àðáááæí ñó÷-áñí έò ÷ ðέáñúέέò ³ñòí ðέέ³á².

Çàááεί ì í à³; ùí ì àέέ ì ³ñòá ó Ñð³ái ³έ ² áðí³³ αί ðí αί áæ àðóái ì ì í έí áεί έ XV ñò. ì í áεί à í àçáàòέ, í à í àøà áέέái έá í àðáέí- í áí íÿ, áái ì í έ³òè÷í ð ðáái έ ðö³ò ð, àáæà çà αί αί έ³ í áçí à÷έέ (òðí í í έí à³÷í) ì àð³í à á³ááóέέñÿ ðááέέáεύí ³ çí ³í έ³ í à ì í έ³òè÷- í ³έ έáðð³ ðáá³í ó, έ ó á³ái ì ñέí áò ì ³æ έðá;í àì έ. Í ³á òááðái έ òóðέ³á òí áá ì ðáái ñéái έέ Έí í ñòái ðεί ì í í έü, à í àòí ì ³ñòü ì í ñòáèà ì òñóέü ì áí ñúéá Í ñí áí ñúéá ³ ì í àð³ÿ. Ó ñái ð ÷ ðáó òá ³ñòí òí í αί έεί óεί í à çí ³í ó ³áái έí à³; Í ì ñέí áñúεί αί έí ÿç³áñòáá, ÿéá ì ì ÷- έí á³áòái àð ³ ì áí óááòέñÿ «Ááέέέέí », à í áái áç³ έ «Óðáò³ ðè- ì ì », í àì áá ð÷-έñü á³áòáè ñòáòέ í í áεί έ³ááðí ì ì ðáái ñéái í αί òðέñòέÿí ñòáá, í à çài ³í ó çááðáái ì ì ó ì ñí αί àì έ Óáðái ðí áó. Ç ³í øí αί αί έó, òá αί çái έέεί Í ì ñéá³ çí à÷í ì í ³ááè ùέòέ ñá³έ ááòí- ðέòáò ³ ì ñέέέòέ ì ðí òáñ, á³ái ì έέ ÿέ «çáέðái í ÿ ðñúέέó çài áεύ». Çái αί ì, á ì áæáð òüí αί ì ðí òáñ Ááέέéá έí ÿç³áñòái Έέòí áñúéá (ááè³ - ÁÈÈ) ì ì ÷-óεί àεί í áó ì í ááðí òòέ áñ³ çài έ³ έí έέøí ü; ðñ³, ùí áòí áέέέ í à òí έ ì ì í áí ò αί ì ñééááó. Έí à³÷í à á³ái í áá έέòí áò³á ì í ñóð³ ñòáèá ì ì ÷-òέí ì έ³í öÿ çí ì ü; ááðæáái ì; ì áçáéáæ- í ì ñò³, àéá έ αί αί ì ÷-áñ ì ì ÷-òέí ì Έí çàòüεί; Óέδα;í έ. Çì ³òí αί í ÿ

ááçááðæáái í αί ì í àð³í áó Óέδα;í έ (XIV - ì í àðøà ì í έí áεί à XVII ñò.) // Óέð. ³ñòí ð. æððí. (ááè³ - Ó²Æ). - 2002. - ¹ 6. - Ñ. 108.

² Áéá. çí έð.: *Áí ò÷έρ Á.Ó., ÷ááái Á.Ð.* ðí έü ì ì ðóá³æí έò òáðέøí ð³έ ó ì ðí òáñ³ áái áçè- ñó έí çàòòáá // *Ó²Æ.* - 1999. - ¹ 2. - Ñ. 48 - 63; *÷ááái Á.Ð.* ì ðí áέái έ áái ì í έ³òè÷ έò ì ñí áέέái ñóáè áòí ì ñí ò³αεύí έó ì ðí òáñ³ í à Ñáðái úí ì ó ì í í αί ³í ðí á; à ì í àðøí áæáðáèáò òá αί ñέ³ái έóüέ³έ έ³òáðáòð³ // *Áñí έέ ÷áðéáñúεί αί óí ³ááðñéòáòó: Ñáð³ÿ: ñí ò³αεύí ì-áòí αί ³òáðí³ í áóέέ. - Áεί. 6. - ÷áðéáñé, 1998. - Ñ. 3 - 8; Í έóáέέé ð. Í. ì ³áái í à Έέ;áüεί à à 60-ò ðð. XIV - 60-ò ðð. XVI ñò.: ááðæáái à òí ðááέ³í ÿ òá áðí ì ááñúéá ñài ì áðÿáóái ÿ ÿ. - ÷áðéáñé, 2011. - 348 ñ.; *³áái αί ðí áñúέέέ È.Á.* Çái ì ðí çúéá Ñ³÷- à áòí ì ñí ò³αεύí έó ì ðí òáñáò áðóái ì ì í έí áεί έ XVI - ì í àðøí ì ì í έí áεί έ XVII ñò. // *Áñí έέ ÷áðéáñúεί αί óí ³ááðñéòáòó. Ñáð³ÿ: ³ñòí ð³ÿ - 2004. - Áεί. 61. - Ñ. 3 - 16; *³áái αί ðí áñúέέέ È.Á.* Óéá³έçáò³έí έέ óái ì í αί òέðá;í ñúεί αί έí çàòòáá à áòí ì ñí ò³αεύí έó òðái ñòí ðí áò³ÿ Ááέέεί αί Έí ðái í ó (XV - XVII ñò.) // Í í á³ αί ñέ³áæái ÿ ÿ ì í àí 'ÿóí έ έí çáòúεί; αί áé à Óέδα;í ³. Çá. í áóέ. ñò. - Áεί. 16. - È., 2007. - Ñ. 253 - 259.**

Ī īñēīā³; āīçāīēēēī ¿é íāīðēē³íó³ òīāī æ XV ñò. īñòàòī÷íī
«āīēīíàòè» Çīēīòó Ī ðāó (ā³āīī à ñòīýííý íà Óāð³ 1480 ð.), ùī
ñāī°þ ÷āðāīþ ñīðēýēī ùā á³ēüøīì ó çī³óíāííþ ñàī īñò³éíīñò³
Ēðēīñüēīāī òāīñòāā, ýēā, àò³ī, āæā ç 1475 ð. īīððāīēēī ī³ā
īēēüíēē éīíððīēü Ñòāī áóéó-Òāðāīðīāó. Ī ñòāíí³é íà öüīì ó
àòāí³ ùā ö³ēēīī ñāðéíçíí īðāāíóā çāāīēīā³òè³ Ðóññþ,³ Ī īñēī-
ā³°þ,³ Ēēòāīþ,³ Ī īēüùāþ,³ āçāāāē³ āñ³ī à çāī ēýì è «íāā³ðī èò»
(òīáòī, āñ³°þ ÷āðīīþ).

Ī ðīīīāēñòèī ñē³ā àèçíàðè³ òīé òāèò, ùī öý ñòāī àðè÷íí
òā īīā³æíī īēðāñēāí à òāíð³ý āāīīīē³ðè÷íí; ðāāīēþò³; ó Ñò³āí³é
÷āðīī³ äðòāī; īīēīāèī è XV ñò. çá³āá°òüñý ç³ ñā³òīāīþ āāīīē³-
ðè÷ííþ ðāāīēþò³°þ, «³īñī³ðīāāíþ Çāðīāīī » (Ā. Òīéíá³), ýēā,
īī ñóó³, çòí íāèèà ñó÷āñí à íāèè÷÷ý ñā³òò, ÷āðç īī÷āòíè īðēñēī-
ðāíīāī ēāí³òāè³ñòè÷ííāī ðīçāèòéó. Öý īīā³ý, á³āīī à ýē āíīòā
Āāèèèèòó āāīāðàó³÷íí èò á³āèðèòó³ā, í à íàøò áòí èó, áóèà çòí íāèè-
í à ýēùī é íā à íāðøò, òī é ààèāēī íā à īñòāííþ ÷āðāò òèī, ùī
ā òāé ÷āñ íāā ÷āðīīþ «īīāēñèà» çāāðíçā īñī áíñüēīāī çāāíþ-
āāííý, à òāèīæ íāí īæèèà³ñòþ ī³ñēý īāā³ííý Ā³çāíò³; āāñòè īīā-
ííò³ííó / àèā³áíó òīðā³āēþ ç³ Ñòīāīī. Ā³àòāè, òāðīīáéó³ īī÷āèè
øóèàðè íáð³āí³ øēýòè, à á³āèðèèè (òà çí òñèèè íāāíāī ñīá³
ñéóæèòè) óāñü³ íøèè ñā³ò. Ī ī÷āèñüñ áðā āēīāāè³çàò³; (ýè òñā³-
āīī ēāííý çāī ēíāíñò³ āñ³ò āçà°íí éí ó íàæāò çāī íí; éóè³). Í à
íāí ø īīèàçíāīþ ó öüīì ó éīíðāēñò³ ñē³ā àèçíàðè é òó íāñòāàèíí ó,
ùī íāāāíāç³, āāþ÷è «òèā³è³çàò³éíó á³āííā³äü» īñī áíñüē³é āēñ-
íāíñ³; ÷āðīī à ààèāēī íā íā äðòāèé īēāī Òðīíòó á³āñ³÷³ ñòāāèèà
ñàī à óèðā;íñüèó éīçà÷÷éíó³... ààèāēī íāāáçòñī³øíí.

Āāçíāðā÷íí òāè Òāèòīð òāèīæ³ñòíòíī āīēèāā íà çðīñòāí-
íý; īīē³ðè÷íí; íāçāèāæííñò³ òà á³ā÷òòòý íāþ āèāñíí; çí à÷òùīñ-
ò³. Ī āíāè īðī òā íīæíà àāñòè ííáó èèøā ç é³íöý XVI ñò., òíā³
ýè òīðī óāāííý éīçàòòāā īī÷āèñüñ ó ò³é æā «ðāāīēþò³éí³é»
äðòāè³ éīēīāèí³ XV ñò.³³ ñòāííāèèī íāíó ç³ ñēèāāíāèò (é ààèāēī
íà äðòāíðýāíèò) íçíà÷āíí; āāīīīē³ðè÷íí; ðāāīēþò³; ó Óāíððāèü-
íí-Ñò³āí³é ÷āðīī³, áóáó÷è íāíí÷āñíí³; Ö Òāèòīðī,³ ðāçóèüò-
òīī. Ī āñāííāðāā āāīīīē³ðè÷íí èé ÷éííèè āāíāçè óèðā;íñüēīāī

³ Āàò. ī ðī òā àèà. à í ðèñ³: «Āāí áçā³ ñī ò³æüí à í ðèðī àà óèðā;íñüēīāī éīçàòòāā».

ÈÍÇÀÒÒÀÀ ÀÈÛÄÈÀÑÛ Ó ÑÌ ÀÒÈÒ³-ÍÌ Ó ÑÒÀÍÀÈÙ³, ÛÈÀ ÑÈÈÀÈÍÑÛ
 ÀÍ ÐÍÀÍÀÈ XIV – XV ÑÒ. Ó Í³ÀÀÁ Í³È ÈÈÇÀÙÈÍ³, ÛÈÀ ÇÀ ÀÈÈÀ-ÍÀÍ
 ÐÍÇÀÈÛÄÒ ÑÒÀÍÀÈÈÀ ÑÌÀÍ Þ À ÓÒ ÀÍÀÓ ÷ÀÐÈÀÑÛÈÍ-ÈÀÍ³ÀÑÛÈÀ Í ÍÀÍ³-
 Í ÐÍÀ'Û (Ç ÍÑÒÀÍ ÍÛ; ÐÐÀÒÈÍ È XV ÑÒ. – Í³ÀÀÁ Í³ ÑÒÀÐÍ ÑÒÀÀ ÈÈÇÀÑÛ-
 ÈÍÀÍ ÀÍ³ÀÍÀÑÒÀÀ ÀÈÈ), ÒÍÀÒÍ ÛÄÐÍ Ò³º; ÀÁÍÀÇÈ. Í ÐÈ-ÍÌ Ó, ÈÐ³Í
 ÇÍÀÍ³ÒÍ³ ÒÒÀÑ ÀÈÒ³À ÐÀÈÍ; ÐÀÑ³ÍÀÈÛÍ Í; ÀÁÍÍÍÈ³ÒÈ-ÍÍ; ÍÑÍÀÈÈÀÍ ÑÒ³,
 ÑÒÒÒÒÀÍÀ ÇÍÀ-ÀÍÍÛ Í ÀÈÈ È ÀÍÒÐ³ÒÍ³ ÍÀÑÒÀÀÈÍ È – À³ÀÀÀÈÁÍ³ÑÒÛ
 À³À ÒÍÀÍ-ÀÑÍ ÈÒ ÍÍÈ³ÒÈ-ÍÈÒ ÒÀÍÒÐ³À, ÑÌ Ò³ÀÈÛÍÀ ÑÒÐÀÒÈÒ³ÈÀÒ³Û
 ÍÀÑÀÈÁÍÛ, ÍÍÐÒÀ³ÀÈÍÀ ÀÈÍÍÍÍ³-ÍÀ ÑÌ ÀÒÈÒ³ÈÀ, Í ÐÈÐÍÀÍÍ-ÈÈ³Í À-
 ÒÈ-Í³ ÒÀÐÀÈÒÀÐÈÑÒÈÈÈ³ Ò. À.

Í ÀÀ³ÒÛ ÍÍÈÛÛÈ³ ÑÒÒÒÈÈÈ ÀÈÇÍÀÞÒÛ ÑÌ ÀÒÈÒ³ÈÒ ÀÍ ÑÈ³ÀÈÒÀÀ-
 ÍÀÍ ÐÀÑ³ÍÓ, ÍÀÑÍÈÍÒÞÞ-È: «Gdy jeszcze dadamy do tego obrazu
 istne legendy o warunkach naturalnych pamiączych na ziemiach
 naddnieprzańskich, pociągajàcà úmià ków egzotyka, trudno siã
 dziwiã, ýe wszystko, co siã tutaj dziaò, budziò najzywsze zaintere-
 sowanie sasiadów»⁴. Í ÀÍÀÈ «ÀÈÇÍÒÈÈÀ» ÀÈÛÄÈÛÄÈÀÑÛ ÍÀ ÈÈÒÀ À
 Í ÐÈÐÍÀÍÈÒ ÀÀÀÀÒÒÀÀÒ ÐÀÑ³ÍÓ, À È Ó ÒÍÓ, ÛÍ ÓÒÒ, ÍÍ ÑÒ³,
 ÍÀÍÒÀÈÈ, ÇÀ ÀÈÒ-ÍÈÍ ÇÍÀ-ÀÍÍÛ Ñ. ÐÒÀÍ ÈÒÛÈÍÀÍ, «-ÈÑÒÍ ÀÒÐÈ-
 ÈÁÍ ÑÛÈ³ ÍÀÑÒÀÀÈÍÈ», ÍÀÞ-È ÍÀ ÓÀÇ³ «ÒÀÒÀÐÑÛÈÀ ÈÈÒÍÈ³ÒÛ»⁵.
 À³ÀÒÀÈ, ÑÀÍ À Í³ÀÀÁ ÍÀ ÈÈÇÀÙÈÍÀ ÑÒÀÈÀ ÑÌÍ ÍÀÍ ÈÍ ÍÈÒÀÀÐÍ ÍÍ
 ÀÈÛ ÀÍÐÍÒÀÈ Ç ÀÈÑÍÀÍ ÑÈÍÈÍ ÈÍ È ÇÀÇ³ÒÀÍ ÍÛ È ÑÒÑ³ÀÍ³ ÒÒ ÀÀÐÀÀ. ²
 ÛÈ À³ÀÇÍÀ-ÈÀ È. Í ÒÈÀÑÛÈÈÈ, ÑÀÍ À «ÈÀÍ³À³ ÷ÀÐÈÀÑÈ ÛÈ ÀÍÈÍÀÍ³
 ÀÍÀÍ ÈÙÀ ÍÀÍÐÍÍÈÒ ÑÈÈ ÀÍ³Í ÐÍÀÑÛÈÈÒ ÈÐÀÑ³À Í ÀÈÈ ÍÀÈÀÀÈÍ³ÒÀ
 ÇÍÀ-ÀÍÍÛ»⁶.

ÑÒÀÞ-È ÍÍÒÒÍÍÀÍ ÑÌÍÍÀÍ ÈÍ ÒÍÐÍÍÒÍ Í³ÀÀÁ ÍÈÒ ÐÒÀÀÈ³À
 ÀÈÈ, Í³ÀÀÁ ÍÀ ÈÈÇÀÙÈÍÀ ÀÑÀ À³ÈÛÒÀ ÀÒÛÄÈÀÈÀÑÛ³ À Í³ÀÍÀÐÍÀÍ³
 À³ÀÍÍÈÈÈ, ÍÀÐÀÀÒÑ³Í ÷ÀÐÇ ÀÈÈÍÀÍÍÛ ÀÈÍÈÍÍ ÀÒÈ-ÍÈÒ ÒÒÍÈÒ³È
 Í ÑÒÀÀÈÈÈ È ÒÛÄÁÍÈÈÈÈ. ÒÀÒ³ÀÒ³ ÍÀÐ³ÀÈÍ ÍÀÑÍÈÍÒÞÞ Ì À ÒÍÓ,
 ÛÍ, ÑÈÀÈ³ÍÍ, ÷ÀÐÈÀÑÈ (ÍÑÍÀÈÈÀÍ À ÍÀÐ³È ÍÍÈÍÀÈÍ³ XVI ÑÒ.)

⁴ Serczyk W.A. Na dalekiej Ukrainie (Dzieje Kozaczyzny do 1648 roku). – Kraków, 1984. – S. 9 («ÈÍÈÈ ÛÀ ÀÍÀÒÈ ÀÍ Ò³º; ÈÀÐÒÈÍ È ÑÌ ÐÀÀÈÈ³ ÈÀÁÁÍ ÀÈ Í ÐÍ Í ÐÈÐÍÀÍ³ ÒÍ Í ÀÈ ÇÀÀ-
 ÀÁÍ ÈÒ ÇÀÍ ÀÈÛ Í ÀÁÁÍ³ ðÛÍ ÑÛÈÈÒ, Í ÐÈÀÀÀÈÈÀÒ ÀÈÛ ÑÌ ÑÈÈÒ³À ÀÈÇÍÒÈÈÒ, ÒÍ Í À ÀÀÈÈÍ ÀÈÀÒÀÒÈ-
 ÑÛ, ÛÍ ÀÑ³ ÒÒÀÒÒ³³ ÍÍÀ; ÁÒÀÈÈÈ Í ÀÈÀÀÀÀ³ÒÒ ÒÈÀÀ³ÑÒÛ ÑÒÑ³À³À»).

⁵ ÐÒÀÍ ÈÒÛÈÈÈ Ñ.È. ×ÍÍÓ ÒÍ-ÀÍ Í ÑÀÍ Í ÑÒÈÍÍ; ÒÈÐÀ; Í È. – ÈÙÀ³, 1994. – Ñ. 103.

⁶ Pułaski K. Dzikie Pola // Pułaski K. Szkice i poszukiwania historyczne. – Kraków, 1887. – S. 26.

á ó è è í í ñ ò³ é í è ì í³ ñ ò à í ì á ð à á í á í ð³ á í³ æ È è ò á í ð ò à È ð è ì í í 7.
Ò à ð à è ò á ð í è é á í³ ç à í à á í³ ñ ò à, í ð è ì³ ð í ì, ó 1542 ð., é í è è è ò í á-
ñ ù è è è í í ñ í è, í á à ñ ò è à ð ÷ è à ÷ à ñ í í ì ð è à ó ò è á í È ð è ì ó, í ð í ñ è à
è è ñ ò í ò á í à, á à è ò í è ñ á í ç ò è ð á á è « á í × á ð è à ñ í à ñ ò ð ÷ ó í í ñ è à è,
à ò ú à á æ à í í ì é í è é í à í à ò è à ý à ò à á á á ó á ó ò ú »⁸. Á³ à ÷ ó ò í ð í í ē³-
ò ò ÷ í à á à ò í í í í í³ ñ ò ú à á í³ í³ ñ ò ð à ò³; í³ á á á í é ò ñ ò á ð í ñ ò à È è ç à ñ ù è í á í
á í³ á í á ñ ò à á á ó è à é á Í í ñ è í á ñ ù è³ é á á ð æ á á³, ù í ç à ò³ è ñ ó á á á 1524 ð.
í á á³ ò ú³ í³ í ç à í í è è í í ñ í è Ñ. Á á ð á á ð ò á é í, í í è ñ ò ð ÷ è á³ ý è ú í³ ñ ò ú
÷ á ð è à ñ ù è í á í ñ ò á ð í ñ è Ì. Á à ò è à è ÷ à, ý è è « í á í á í ð à ç í á í á ñ ò ó-
í á á ó ç í í ñ è í è ç ò à ò á ð à í è, á è à ú à ÷ à ñ³ ò á á è à ç ò; í á è í ò í á í, á³ í á
ð à ç ý à è ý á³ ç ñ á á á á à è è è ó í á á á ç í á è ó³ á è ý ñ à í á í í í ñ è í à è ò... »⁹.

Á á í í í ē³ ò ò ÷ í³ í³ ò á ð à ñ è Ì í ñ è í á³; á³ á í í ñ í í Í³ á á á í í í; È è ç à-
ù è í è á ó è è í í á³ ý ç à í³, í í - í á ð ò á,³ ç ç à á á è ú í è ì ð à á í á í ý ì á³ á³-
á ð à ò è ó Á È È « á á á í ú í ð ò ñ ù è ó ñ í á á ù è í ó », à í í - á ð ó á á,³ ç ð í ç ð à ð ó í-
é ó á à æ è è á í ñ ò³ ò è ð ò á ð è ò í ð³ é ó í ð í ð è ñ ò í ý í³ ò à ò á ð ñ ù è è ì í á á³ á à í,
ý è³ ñ ò í ð í ð á í ò è ó é ý è è é Ì í ñ è á³. Ç í á è ý á ó í á ò à, á í á í è³ ç à è í í í-
í³ ð í í ð ñ è³ á à è ç í á ò è ÷ ó ò è ó ñ á ð à á é í è XVI ñ ò., ý è ó, í³ æ³ í ò è ì,
á ñ á ð é í ç í á í³ ð é í á ó á à è è Ñ è á³ ç í ó í á ²² Á á á ò ñ ò³ í á í è - ð á á á ó Á³ è ú-
í í, ù í « í í á ò ú ì ÷ à ñ í í í á Á è ð à é í á... é í ý ç ú á à è è è³ é Ì í ñ è í á ñ è³ é
ç à í í è á ó á ó á à ò è ò í ÷ à ò í á à á ð í ÷ è ú ù Ì á í á ñ ò ú ð ú ù í ð í á æ ú ç à í é ì í
í á ò ú ì ÷ á ð è à ñ ù è í ñ ò ð í á í ò Ó í ð ò è ò í ð »¹⁰. ² ÷ è í á ò í ó, ç à í á í ì,
ó ß í - Ç à í í è ú ñ ù è í ò í á ð à í è ð³; í³ æ Í í è ú ù á ð ò à Ì í ñ è í á³ ð á æ á
ó í á ð ò í ò í ó í è ð³ í ð í ò í é í è ó ç à ç í á ÷ à è í ñ ý, ù í « í í ñ è í á è ò í á
í í á è í á í ÷ è í è ò è á í ð í á è ò á³ é á³ á í í ñ í í ò í ð ò á ò ú È è ò à è - È è³ á á,
È á í á á á, × á ð è à ñ ò à³ í ò è ò í ð è í ð á í í í è ò [í³ ñ ò]... », à á í á ñ ò ó í í í-
í ó í ó í è ò³, - ù í « í ñ í á è è á í í³ á ÷ à ñ ò ú í á í í á ð à í è ð³ ý í á í í á è í á
í³ í á í á á à ò è, í³ í ò í ÷ á á à ò è í á è í á í ð í³ ñ ò í È è ç à... È á í³ á... , × á ð è à ñ è
ç ó ñ³ í, ù í á í í ú í á í í á è à æ è ò ú »? ¹¹ Ò à è è ì ÷ è í í ì, ý è í á á à æ é í

⁷ Á à ò. à è à.: × á ð è à ñ Á. Ó è ð à ç í á á í í í è³ ò ò ÷ í è ò á³ á í í ñ è í á ò Á à è è è í á í é í ý ç³ á ñ ò à È è ò í á ñ ù-
é í á í ç È ð è ì ñ ù è è ì ò á í á ò í (1515 - 1540). - È., 2006. - Ñ. 43 - 47; í è ò à è è ð è ð í í í.
Í³ á á á í í á È è ç à ù è í á... - Ñ. 185 - 195.

⁸ ð ò ñ ñ è à ý è ñ ò ð ÷ à ñ è à ý á è à è è í ò à è à, è ç á á á á á í á ý È í í á ð à ò ð ñ è í è á ð ò á í á ð à ò ÷ è á ñ è í é
é í í è ñ ñ è á è. - Ó. 30: È è ò í á ñ è à ý í á ð è è à / Í í á ð á á. È. È á í í í. - ð ò ú á á, 1914. - Ñ. 88.

⁹ Á á ð á á ð ò á é í Ñ è à è ç í ó í á. Ç à í è ñ è è í í í ñ è í á è è. - Í., 1988. - Ñ. 185.

¹⁰ Á è ò ú, í ò í í ñ ý è à ñ ý é è ñ ò í ð è è ð á í í é è Ç à í á á í í é ð í ñ è è, ñ í á ð á í í ú à è è ç á á í í ú à
Á ð ò á í á ð à ò ÷ è á ñ è í é é í í è ñ ñ è á è (Á à è³ - Á è ò ú ð ç ð). - Ó. 2. - Ñ í á., 1865. - Ñ. 151.

¹¹ Í í ñ ñ à è í í Á í ò í é í. È ñ ò ð ÷ è á ñ è à ñ ÷ è í á í é ý í ð í ñ è è XVI á. - Í., 1983. -
Ñ. 177, 185.

ííì ³δèè, ³ έèòí άó³, ³ ííέýέè, ³ í íñéí άεòè ÷óáí αί όñá³ αί í έρπάεè
òí αί ÷άνí á ááí í íέ³δè÷ í á çí ά÷ái í ý í ³άάá í έò ñòάδí ñòά Έέ;á núεí αί
áí ³ αί άñòάά ΑΈΈ.

Ά³ αί í ñí í ííέýέ³ά, όí αί í έ ò àέí άé í³έí έè í á í δέí έί ýέè
άí δí ò úάέ çά «δόνüέ³ çái έ³» ³ ç Έέò αί þ, ³ ç Ì íñé αί þ. ³-óí °
δí çοί ³ í ý ñí άòέó³ έέ í çí ά÷ái í αί δάá³ í í ó αί αί έ³ ÷³δéí άέýάέéí ñý
άάά í ³ά ÷άν άάάάò³ά í á ñέά αί í çá³ ñí í í ó Έρ άέ³ í núéí í ó ñάéí ³
1569 δ., ó όí ά³ í άáí αί δάí í ý í έò αί í ý úí αί í δέ³ αί αί í ý αί Ì í έü-
ñúéí; Έí δí í έ Έέ;á úέí έ. Δέòí δέ έά í í έüñúéí; øéýòòè á öüí í ó
í έάí ³ άóέά ά³άάάδóí þ òά έδάνí í í í αί í þ: «Ñòάí í άέúά... άάç Έέ°άά
άόάά í í άάí έí, όí í ó úí, í í-í άδòά, έέòí άόýí çάέέøέòüñý άδái á,
÷άδäç ýέó αί í έ, ά³ά çέí άέ ³ άάάάí í ý í í í ñòè, άόάόòü αί άέòè
[òάòάδ]... í í-άδóάά, í íñéí άñúέέέ έί ýçü ñέéüí í í δάáí á í αί έí ά³δè
Έέ° αί í ... Ì í έüúά όí í ó úά í á ° ά³ά³άδάδè ó έέòí άό³ά Έέ;á, úí
ýέúí ά³í άόάά á çóí ³ò δóέάò, όí çí í í ò³í έάάéí άόάά í í άñòάάάòè
í δí òè í άñ»¹². Ì . Άάøέάάé÷ çí έδái à ç öüí αί í δέ αί άó ñòάάδάέó-
άάά, úí ñái á αί άñé³ αί έ öüí αί «í δέ δí αί έέ δí çάέòí έ Έέòí άñúéí-
Δόνüéí; áάδάάάέ άόά í í δόó αί έέ άòí δάí αί í ýí í í έüñúéí αί áέά-
í αί óó, έí òδέέ όá³έóí ά έέéí í í ó ñòí άάóδ áάδάάά... ³ Έέòάά í í ÷-
έά άòδά÷άòè í á çάέάάéí ³ñòü ³ έí έέéóí þ ñέéó»¹³.

Ì òάά, í í έüñúé³ í δάó αί ç³; αί Έέ°άά óí δí ó έρπάέέéñý ýé
³άáí έí ά³÷ í έέ άέέέέέ í í έ³δèó³ Ì íñéí άñúéí αί έί ýç³ άñòάά òά ýé
ñí δí άά í á δóí óóάάòè άέάνí ³ í δάάά í á αί άέñ³ þ Έέ;á úέí έ. Άάçñóí -
í ³ αί í, ýé çάóάάέó° Ì . Βέí αί αί έí, ³ í íñéí άñúέ³, ³ í í έüñúé³ «άδάó-
í αί òè» άóέέ ò³έüέέ άέí δάάάάí í ýí άέñí αί ñ³ í í ³ñòñúéí; í í έ³δèέέ
άάí ó áάδάάά, úí δái í ÷έ í³çí í í óñέέέ ç³øóí άóí óòéñý ó çάδí έ-
í í í ó έí í ó έ³έò³ çά çái έ³ Óέδà;í έ-Δόνé¹⁴. Ì αί άέ úά δái ³øά í áέέ
ç³øóí άóí óòéñý ð³çí ³ άòí í ñí ó³άέüí ³ ñòδóέóðδè á í άάάó í í αί óóái-
δái í; Δá÷³ Ì íñí í έέòí; áάάά «í άñάέái í ý Έέòάέ òά Ì í έüú³ ç
í áέάάái ³øέò ÷άν³ά ð³çέí ά³άð³çí ýέí ñý ó ñái çó άδóí άó çά í άò³í-

¹² Αí άái έέ Έρ άέéí ñéí αί ñάéí á 1569 αί άά / Έçά. Ì . Έí ýέí άé÷. - Ñí á., 1869. - Ñ. 401.
¹³ Άάøέάάé÷ í. Çái άòέέ í í έñóí δέέ Έέòí άñέí-Δόνéí αί αί ñóάάòñóάά. - Έ., 1885.
- Ñ. 101.
¹⁴ Βέí αί αί έí í. Çái άóóέέ ³ áάδάδè Έρ άέéí núéí; óí ³; // Έέ;á núéά Ñòάδí άέí á. -
1993. - 1 3. - Ñ. 81.

í à è ü í è ì è ì ñ í à è è à ì ñ ò ý ì è», ý è í³ à è ð ā ñ è þ á à à ó á à Ī . Ē ī ý è ī à è ÷¹⁵.
² á æ á ā ī ñ è ò ü ñ è ī ð ī – í à ì ð è³ í ò³ XVI ñ ò. à è ý à è è è ñ ý ī à ð ò³
ī ç í à è è ò ü ī ā ī é ī í ò è³ è ò ò, ³ á æ á ò í á³, ç à ñ è ī á à ì è Á. Þ ā ī ð ī è ò ü é ī -
ā ī, «à è ý à è è è ñ ý ò³ ŷ (Ð à ÷³ Ī ī ñ ī ē è ò ī; – Ē. ².) ñ ò ñ ī³ è ü ī³ á í è ý ÷ è è,
á³ á ý è è ò ā ī í à ç à ā æ à è ñ ò ð ā æ á à è à³ é ī ò ð³ ī ñ ò à ò ÷ í í ŷ ā ī é ī í à è è»¹⁶.
Ī ÷ à à è ā ī í, ù à ç à ā à ò ü ī á í ó ā í í ý Ī . Ē ī í à ò ā à è ÷ à (Ñ ā ā è á à ÷ í ā ī)
Ð³ ÷ Ī ī ñ ī ē è ò à ī ī à è à ñ à ī ð è ò è ò à è ò ī ī á à è ü ā à ð ā æ á è, á ý è³ é
ç í à è ò é ī ñ ý á è ì ñ ò á à è ý ó è ð ā ĵ í ñ ü é ī; ñ ī³ è ü ī ò è, à è á, ý è ç à ò á à æ á à
Á. Á ī é ī á ó ò ü è è, «ò ī á³ á ī í à à ð ð à è è à ñ á³ é ñ ò ī ð è ÷ í è è ç à ī ñ»¹⁷.

Ā ī à è³ ç æ à è è ò ī ā ñ ü é ī - ī ñ è ī ā ñ ü è è ò á³ á ī ñ è ī ī ÷ à ð è ò XVI ñ ò.
ī à ð ā è ī í ó° í ā ñ ó ò ī í ó, ù ī Á Ē Ē ý ā ī í í á ā ī í ò³ í è è ī í á á ç í à è ò ç
á ī é ó Ī ī ñ è ī á³; Ī ð ī ò ā ç í è ð à ì à ñ á³ ÷ à è ò ñ á³ á ī ñ í ñ ī ē³ é í à à è ç -
í á í ý è è ò ī ā ò ý ì è ā ī à à ò è ò ā ī ð è ò è ò à ò è ò è ² á à í à ²²² í á ā ā í ç í ÷ í á
«ā ī ñ ó ā à ð ü ā ñ ā ý Ð ò ñ è», ý è ī ð à ò á í ç ý³ í à ç à ā ð ò ī³ ñ ò ü ī í á à ò ñ³ í à
ð ò ñ ü è è ì è ò à ð è ò ī ð³ ý ì è, á³ è ü ò³ ñ ò ü³ ç ý è è ò í á ò í è ì ī í á í ò à ò ī á è è è
ā ī ñ è à à ò È è ò ī ā ñ ü é ī - Ð ò ñ ü é ī; ā à ð ā æ á è. Þ è á³ ā ī í í, á³ á è à ò ā ñ ò ð ī -
ò è è è ò ī á ò³ á, ī ī ñ ò ð³, á ð ý ò ó ā à è à ó í³ ý ç ī ī ē ý è à ì è, ò ī ÷ à ā ī á à è ī ñ ý
ī ī ñ ò ò ī è è ð ñ ý ó è ð ā ĵ í ñ ü è è ì è ā ī é ī á³ í ý ì è.

Ī³ á ā ā í í à È è ĵ à ù è ì à à ò ī á è è à á Ī ð á³ ò ò³ í ò à ð ā ñ á³ á Ī ñ ī á í ñ ü -
é ī; ³ í à ð³; Á æ á ç é³ í ò ý XV ñ ò. ā ī í à, ç à ā ī ī ī ī ā ī þ í à ð ā ā ò ñ³ í
Ē ð è ì ñ ü é ī ā ī ò ā ī ñ ó à³ í á í ò í þ í³ ð í þ Ī ī è á ā ā ñ ü é ī ā ī é ī ý ç³ á ñ ó ā ā,
í à ì á ā à è ā ñ ý ç à è ð³ í è ò è ñ ý á Ī³ á í³ ÷ í ī í ó Ī ð è ÷ í ð í ī ī í ð³; ò à á
í è ç³ á ý ò Á í³ í ð à, ç à ð ā à è ÷ í ā ī á 1492 ð. á ó è à ç á ó ā ī á ā í à ò ī ð ò à ò ý
² ñ è à ì - Ē ā ð ī á í, à ç ā ī ā ī í³ ³ í ò³ ò ī ð ī í ñ ò è. Ī ð ī ò à, í à ç ā ñ à è á í³ ñ ò ü
Á è é ī ā ī Ī í è ý ò à á³ á ā à è á í³ ñ ò ü ó è ð ā ĵ í ñ ü è è ò ç à ì à è ü í á á í ç ā ī è ý è è
ò ò ð è à ì è á ā è ī ç ā í á ò è ò³ ò à ð è ò ī ð³; Ç³ í ò ī ā ī á í é ó, í á ñ è³ á ç á ó á à -
ò è³ í ð ī ò à, ù ī, ç í ī ā è ý ä ò ñ ò ÷ ÷ ā ñ í è è³ á, Ó ò ð à ÷ ÷ è ì à ī à ð ā á ó à à è à á
ç á í³ ð³ ð í ç è á³ ò ò, í ð è è è á ā ì ÷ ÷ í í ó á ó è ī é à è ç í á í ý ā ñ à è ü ī; ç
ç à è á è í ñ ò³ á³ á í á ç ç á í é ó Ē ð è ì ñ ü é ī ā ī ò ā ī ñ ó à. Á ī ā ñ è³ á í è ò ü ī ā ī
ī ī ē³ ò è ÷ í à ð³ á í í á ā ā á ó Ó ā í ò ð à è ü ī í - ñ ò³ á í³ é á á ð ī í³ í ī ð ò è è è ā ñ ý,
ò ī ÷ à, ý è ñ ò á à ð ā æ á ò Ī . Á è³ é á á ð è³, «ò ò ð è è í á ì í ā è è á à à æ á ò è

¹⁵ Ē ī ý è ī à è ÷ Ī . Ē þ á è è í ñ è á ý ó í è ý è è è ī ī ñ è á á ā ñ ñ à è í á í è à È è ò ī ā ñ è ī ā ī é ī ý æ ā ñ ò ā ā
ñ ī ī è ü ñ è è ī é ī ò ī è á ā ñ ò ā ī í í à Ē þ á è è í ñ è ī ñ à è í á à 1569 á. – Ñ í á., 1863. – Ñ. 8.

¹⁶ Þ ā ī ð ī è ò ü è è Á. Á à ò ü ī á í á à ð ò Ē ī í à ò ā à è ÷ ñ ā ā è á ÷ í è è. – Á í³ ò ī í á ð ò ñ ā ñ ü é,
1991. – Ñ. 14.

¹⁷ Á ī é ī á ó ò ü è è Á. Ī . Ç à ì í ð í ç ü è á é ī ç à ò à ì. – Ē., 1994. – Ñ. 259.

nāáá í íáí í í ðááí èì è áñ nñ í ääðÿì è Êðèì ó, à Êðèì nùèà òáí ñòáí ³ í ääæ³ áóéí í àì ³añàì í ñò³éí í þ ääðæááí þ»¹⁸. Õì í ó ùà á 1617 ð. òòðèè í á í ðèí èí ÿèè í áðáèí í óáàðè í í èÿè³á, ùí çàì èè Êí ðñóí ù, Êáí ³á, ×áðèañè òà ×èäèðéí ñòí ÿòü í á çàì è³ ñóèðàì à¹⁹.

Ç ³í øíáí áíéó, Êðèì nùèí ò òáí ñòáó í äèäæáèí í äðøí ðÿáí á çí à-áí í ÿ ñáðáá òñ³ò áañæüí èð èðà;í Í ñí áí nùeí; ³í í äð³;í. Í áí áá í á í úí áí ðí çò³í þááañÿ Í í ðòí þ ÿ è çàì áð í á ù áèañí ³ ³í òáðañè. Í òæà, áí ³í í³ ä³;í ï ðí òè Êðèì ó í áì èí ó-á ááèè áí á³éí è í ðí òè Õóðä-÷-éí è²⁰. Í í æèáí ñàì á òíì ó «Ñí èðàí Õóðñè³ è çðáè: èí ááà í èðáñóí ³á í áí ñòáá í á í ÿ áí çñòáþò, ÿ í á í áèäááá óøè ñí èþ, à í èí çàèàð ò óó ááèí èì òóí ñèóðàðè»²¹, í ñè³èüèè í ñòáí í³ í í ñò³é-í í «òáðí áèè» ³ Êðèì, ³ áèañèðáí ñóèðàì nùè³ áí èí á³í í ÿ. Õàèó ñèóðàð³þ í í æí á í ÿñí èòè òèì, ùí äèÿ òóðè³á Êðèì áóá í áí èì ³ç í ñí í áí èð ááææè³á òèñèó í á èðà;í è Ñó³áí í; ³ áðí í è òà çáñí áí í «í í áèð çááðááí ù çà ðáðóí í è óèðà;í nùèèð, ðí ñ³èñüèèð ³ í í èññü-èèð çàì áèü»²². Ñàì á òíì ó í í èññüèèèð òðÿá í í ñò³éí í áí òðèì óááañÿ í í ï ðèí ááí í; í ðí òóðáöüèí; í í è³ðèèè, í áì ááþ-èññü áóáü-ùí óí èèí òèè á³éí è ç Í í ðòí þ.

Í á á í ñòáí í þ ÷áðáð, í á í áø í í áèÿä, ñàì á òèì í í ÿñí þ³òüñÿ òà ³ððáð³í í áèüí à òí áðááæáí ³ñòü ð³-÷ í í ñí í èèðñüèí; ääðæááí í; ááí ³í ³ñòðáð³;í, ÿèà áèÿáèÿèañÿ á³áí í ñí í óèðà;í nùeí áí èí çàòòàá. Í ñí áí nùèèè ñóèðàì ³ éí áí áañæ èðèì nùèèè òáí, çí áþ-è è ðí òþ «ñèááèó èàí éó» ðá-³ Í í ñí í èèðí; í í ñò³éí í òèñí óèè í á í í èññüèí áí èí ðí èÿ, í í áðí æòþ-è á³éí í þ òà «í á ðóí òí áóþ-è» òèì æá í í ñò³éí ³ í áá³æ òáðáð. Í áñí ðí í í æí ³ñòü í í èÿè³á áèð³øèðè «èí çàöüèà í èòáí í ÿ» í áòí í ³ñòü í í ñò³éí í çáí ñòðþáèè ñèóðàð³þ «á Õéðáéí á», òí áòí (çà òí áí ÷áñí í þ òáðí ³í í èí á³òþ) á í ³áááí í èð ñòáðí ñòááð Êè;ññüèí áí áí ³áí áñòáá. ðáçí ï ³ç òèì, áí ðí áí áæ

¹⁸ *Áèáèááðèè* Í .Á. Õí òèí ñèáÿ áí èí á (1621 á.) – ×áðí í áòü, 1957. – Ñ. 51.
¹⁹ *Éøèèð* Í .Á. Í í èññèáÿ èí èí í çàòèÿ þ áí -Çáí ááí í è ðòñè // Ááñóí èè Ááðí í ü. – 1874. – Õ. II. – ¹ 3. – Ñ. 22.
²⁰ *Í áí áðáí èí* Á.Á. Êðèì nùèà òáí ñòáí ó XV – XVIII ñò. // Õ²Æ. – 1989. – ¹ 1. – Ñ. 56.
²¹ *Éáotí tñi nùèá-ñèááí í t èèí áí èèà Áðèáí ðÿ Áðááÿí èè* (Ááèñòáèÿ í ðáçáèüí í è áðáí è Áí áááí à Õí áèüí èèè áí ...) – É., 1854. – Ñ. 20.
²² *Áèáèááðèè* Í .Á. Áí ðúáá òéðáèí ñèí áí í áðí áá í ðí òèá òóðáðèí -òáðáðñèí è ááðáññèè áí áòí ðí è í í èí áèí á XVI – í áðáí è í í èí áèí á XVII ááèí á. – Ñáðáòí á, 1961. – Ñ. 93.

XVI ñò. ýē ñī ³æī èé êīī í à ðī ñò à è à èī àì ³èà í àá³³á ò à ò ð ò í à ó è ð à; í ñū ē³ çàì è³ ò à «á³āī è à ò í³» í ī ò ī à è èī çà è³ á í à Ó ò ð ð ÷ ÷ è í ó³ È ð èī. Í ñò āī í³ è í à ò ū ī í ó à ò āī³, ýē çà ó āā è à È. À è ° è á ð è³, «ñò āā í āī èī ³ ç à ó ç è³ á, í à è è ī èī ý è ī āī āī à ð ò á ç àì è ó ó ò ò ù ñ ý á á ç è³ - í ÷ ÷ í à ñ ò³ āī á í è ò āī í ý»²³. Āī è è à ò ū ī āī ò à è ò ð ð à í à ñī à ò è ò³ ÷ í à āā ī ī ī ē³ ðe÷ í à ñò āī í à è ù à Í³ āā āī í í; È è; à ù è ī è à āī à ð à á³ āī ī è é à ñ ò ī ð³ ī ā ð à ò³; ò ī ÷ ÷ á³ è ī è è é í à á ó āā ° á í³ è «āāī ī ī³ ÷ í ī āī» ç à ò ÷ ÷ āī - í ý á ò ī í à ò āā ī ā ð à ò³ ÷ í è ò à ò ð ð à ó è ð à; í ñū è ī āī í à ñā è á à í ý²⁴.

Ó è ī ī ò à è ñ ò³ à ò ī ī ñ ò³ à è ū ī è ò í ð ī ò ā ñ³ á à ç à ò ò ò è ī è í è Ó è ð à; í è ò à È ð èī ó à³ è ñ ī í á ó è è à ī ñ è ò ū í āī ð ī ñ ò è ī è, à è à³ í ò à ð ī ð à ò á à ò è ç ò ñ ð ī ù āī ī (ì í à è ý ā, à è è³ è ī ÷ ÷ í á³ í ð à è ò à ò ð ð à è à ò ò á à è ç à è á ā - āā í à āā ī ò è à ó è ð à; í ò ýì) ° í āī ð à āī ñ³ ð ī è ī²⁵. Í í à í à ò ó à ò ī è ó, ç í āī³ ø í ý í ī è³ ð è è à È ð èī ñū è ī āī ò à ñò āā á XV³ XVI ñò.,³ í à ñ āī - í à ð à á á³ āī ī ñ ī ī È è ò à è, Í í è ū ù³, Í í ā āī ð ī āā, Ì í ñ è à è ° ñ è ī ð³ ò á í à «ç à ā ð à í è ò ū è ī ð à ð ā ñ³ ð», à í à ñ āā í ý ò á ç ý ò è í³ à è ī ī ò ð ī è ū ò à ð è ò ð³ ð è ī è è ø í ū ī; Ç í è ī ò ī; Í ð à è, í ð à āī í à ñ ò ó í í è è à ñ è ý è ī; āā à è à è ñ ā ā ā Ā³ ð à; Ā ò ū ī í ó ò è ð ð ī ñī è à ò³ í í³ á í ð ī ò ū à è³ í ò à ð ā ñ³ á ñ ò ī à ð ÷ ÷ è è ÷ ā ñ á³ á ÷ ā ñ ò ñò āī ð ð à à è è í à è à è á ī à è à è í³ ø³ ñ ī ð ç è: è ð èī ñū è³ ò āī è ç³ ò á í ó á à è è ñ ý ò ī ç ó è ð à; í ñū è è ī è è ī ç à è à ñ è í ð ī ò è Ī í ñ è à è, ò ī ç è è ð ð à ò ý ò ī è, í í è ý è à ñ è à āī í í ñ è ī à è ò à ñ è à è à è à í ð ī ò è è ī ç à ò ð āā.

Í āī à è, ýē³ × í³ á³ ç³ à è, Ā³ ð à; í³ è ī è è í à ñò à à è è è ñ ī á³ ç à í à ò ó ç à ò ī ī è ð ð à à è ò à ð è ò ð³ ð ð ò ñ³. Ó ī í ó, ñ è à è³ í ī, ý āī è ī à í à ð ð ī - í³ ç í ñ ñ à è à è ý ā ā ð ò ū à ý ý è³ ò āī ò à ñ ò è ÷ ÷ í³ í ð è ī ò ū āī í ý ð à ý ý ñū è è ò ñ ò ī ð è è³ á, ù ī è ð è ī ñū è è è ò āī «ñī í ā³ ā ā ñ ý í à ò³ è ū è è á³ á³ ð à à ò è á³ á ð ī ñ³; Ñ à ð ā āī °³ Í è à í ° Í í āī è à ý, à è à é ç à ā ð à à à ò è Ī í ñ è à ó, é ò è ī ñ āī è ī à³ āī í à è ò è ç à è à è à ñ ò ū ð ò ñ³ á³ á ò à ò ð ð»²⁶. Í à ò ī í³ ñ ò ū à í³ ð à ý ý ñū è à, à í³ ñ ò ÷ ÷ ā ñ í à ð ī ñ³ è ñ ū è à ñ ò ī ð³ ī ā ð à ò³; ç í ā ñ³ í í à

²³ Ò à ñ à è á. - Ñ. 92.

²⁴ Ā à ò. à è à: ² ā ā ī āī ð ī à ñ ū è è È. Ā. Ā ò í ā āī í à ð à ò³ ÷ í³ í ð ī ò à ñ è í à Ā à è è è ī ī ó È ī ð āī í³ á è ī ī ò à è ñ ò³ à ç à ò ò ò è í è ð è ð à; í ñū è ī; ò à è ð è ī ñū è ī ò à ð à ð ñ ū è ī; ñī³ è ū í í ò (XVI - XVII ñò.) // Í ā ā - āī³ í ð ý í ñ ū è à Ó è ð à; í à: ñ ò ī ð e ÷ í³ í ð ī ò à ñ è, í í à³, í í ñò à ò³: Ç à. í à è. í ð. / ð à à. Ñ. Ñ à ò è āī è ī ò à³ í. - Ā í³ í ð ī í à ð ð ð à ñ ū è, 2006. - Ā è í. 4. - Ñ. 62 - 71; ² ā ā ī āī ð ī à ñ ū è è È. Ā. Í ð ī à è à ñ à ý ñ è ò à è ī í ò à è ñ ò³ í³ æ ñ ī³ è ū í í ò í è ò à ç à ò ò ò è í è ð è ð à; í è ò à È ð è ī ñū è ī āī ò à ñò āā (XV - XVII ñò.) // Ó è ð à; í à ñī āī ð í à: Ç à. í à è. ñò. - Ā è í. 4. - Ó. 2. - È., 2006. - Ñ. 3 - 12.

²⁵ Ā à ò. í ð ī ò à è à. á í à ð è ñ³: «Í è ð³ á ç à ò ò è í è í ç È ð è ī ñū è è ī ò āī ñ à í».

²⁶ Ñ è ð à í í è è í à ð. È à āī Ā ð í ç í ù è. - Í., 1975. - Ñ. 163.

âεçí àρòυ ³ί ώíáí Õâέòó – âέδ³òαέυí ó δí έυ ó ì ³áí áñáí í ³ Ì ìñéí â-
 νύείí; äåðæååέ çοί í âέέέ ìñí áí νύεί-έδεί νύέ³ ñí ³εύí³ ä³; áí δí-
 áíâæ 1492 – 1532 δδ. ì δíòέ Ëέòáε, ýé³ ì δέçááεέ άí μ çáí áí àáó,
 í à ÷ì ó ñí δάääåέέáí âέóáí óó° óáááó, ñêàæ³ í, Ä. ²í äέäæέé²⁷. ²
 á öüí í ó δâέóðñ³ Ëδεί νύέá óáí ñòáí áóέí έέòá íáí έì ³ç ìñí íáí έò
 έí í έóδαí ð³á Ì ìñéí â³; ó ì δí óáñ³ «çáέδαí í ý» δí çì ì δí óáí έò óέó-
 ñ³á έí έέòí úí; Çì έí ðí; Ì δάε.

Ì δí ì íâέñòεί ì δέέέääí ì ááí í íέ³òε÷íí; ááí έρò³; Ëδεί νύ-
 έí áí óáí ñòáá áóέέ έí áí áçá°ì έí έ ç Ëέòáí þ òà Ì í έυúáρ. ² óí÷à
 Ð³÷ Ì ìñí íέòá ñáí à ì ì ñí á³ Õáέòε÷íí í á ñòáí íâέέá ñáδείçí í;
 í áááçí áέέ, áñá æ óáέέ, ó áí δí úá³ ç Ì ìñéí áñύέεί έí ýç³áñòáí ì
 Ëδεί ³ Ì í έυúà áóέέ «ì δέδí áí έì έ» ñí þçí έέáí έ. Õí ì ó áí δí-
 áíâæ XVI – í áδòí; ì í έí áέí έ XVII ñò. òáòáδέ á óñ³ò áέí ááέáò
 ç³έí áí ú Ì ìñéáε ç ì í έýέáí έ ì í έí ýέέñý í á áí ó³ ì ñòáí í³ò. Ðαçì ì
 ³ç òέì, áçá°ì έí έ Ááò÷έñáðäý ç Ëέòáí þ ³ Ì í έυúáρ òáέíæ áóέέ
 í áí δí ñòεί έ. Í á ááæàρ÷έ ç òí úí áí ì ìñέéáí ý, Ëδεί áñ³έýέí í à-
 ì ááááñý ì ìñéááέρááòέ ç òí þ áí óóð³òí úí ì í έ³òε÷í ó òà ì ³æí áδí áí ó
 ñέòóáò³þ. Ì ñí áέέáí ýñέδαáí óá áέýáέέí ñý í á ì ì ÷áòέó XVI ñò.,
 έí έέ ÁËË ³ Ì ìñéí â³ý ì áðááóááέέ ó ñòáí ³ í áδì áí áí ðí; á³έí έ.
 Á³á 1540-ò δδ. á³áí ìñéí έ ì ³æ Ëδεί ì ì ³ Ëέòáí þ ñòáá³έ³çòρòñý,
 óí÷à í á í³áááí ì ì ó έí δáí í³ ì δí áí áæóááέέñý ñòòε÷έέ ì ³æ ñòáí ì-
 áέέáí έ ³ óέδájí ñύέεί í áñáέáí ýì, ýé³, áð³í, áóέέ ñòòò°áí ñéáá-
 òέì έ ç à ì ì áðááí³.

Õáé³ ááí ì í έ³òε÷í³ çì ³í έ ç í à÷í ì í³áí áñέέ ç í à÷áí ý ñáí à
 ì ³áááí í έò ñòáδí ñòá Ëέçáñύεί áí áí °áí áñòáá, úì ñòáρòυ á³áòáí áð,
 ýé óáá á³áçí à÷áέí ñý áέúá, δάάέυí έì áέí έí ì áòε÷í έì ì ñáðááí έ-
 έí ì ³æ Ááò÷έñáðá°ì ³ Á³έύí í. Í áñáέáí ý ñáí à öüí áí δá³í í ó
 í áñέóáí áóááέí ááá ááέέé³ áέí έí ì áòε÷í³ òέýòέ í á Ëδεί: ³ç
 Á³έύí ì òà Ëδáέí áá ÷áðç ×áðέáñέ. Áí ñέòυ ÷áñòí ñáí à έέçáñύέέé
 áí °áí áá ááí ÷áðέáñύέέé ñòáδí ñòá áέέí í óááέέ ì ³ñ³þ ááέέέέò
 ì ìñé³á áí Ëδεί ó²⁸. Í á òí έ ì ì áí ò, ýé á³áçí à÷áá Ì. Ëóέ³ò,
 «Ëáí³á ³ ×áðέáñέ áóέέ έδáέí³í έ ç á³ðí έì έ ì óí έòáí έ áέý áí³-

²⁷ ²í äέäæέé Ä. Áí δí úáá çá Ñò³áí í -á áðí í áέñύέó ³í ì áð³þ. 1400 – 1700 δδ. // Õέδájí à
 à Õáí òðáέύí í-Ñò³áí ýé ° áðí³³. – Ë., 2002. – Áέí. 2. – Ñ. 121.

²⁸ ×áðέáñ Á. Õέδájí à á ì í έ³òε÷í έò á³áí ìñéí áí έí ýç³áñòáá Ëέóí áñύεί áí ç
 Ëδεί ñύέεί óáí ñòáí ì (1502 – 1540): Ááòí δáò. áέñ. ... έáí á.³ñ. í áòέ. – Ë., 2003. – Ñ. 10.

íðìáñüēēð éíçàē³á»²⁹ «òàòàððè, éáò÷è çà çáíáé÷÷þ, òðèì àèēñý á³á í èð ýēíì íáà ààē³»²⁹. Í ðæà, ç ìíýáíþ óéððáíñüēíáí éíçàòðàà ááíííē³ðè÷íá çíà÷áííý ì³áááíííēçáñüēíáí ðáá³ííó íááíéíí çðíñò°, ùí ó ñáíþ ÷áððó ññòíóíí áíèèááèí íá òñá³áíí èáííý éíçàèàì è àèáñíí; ìíē³ðè÷íí; çíà÷òúíñ³.

Òàèè ÷éíí, ááíííē³ðè÷í³ ððáíñóíðì àò³; áðóáí; ìíēíáèí è XV – ìáðøí; ìíēíáèí è XVII ñò. ó Ñ³áí³é ÷áðíí³ á³á÷òóíí çí³í èèè ñòáííáèùà ì³áááíí èð ñòáðíñòá Èēçáñüēíáí áí³áíáñòáà, áá «íñíáèèáí ÿñèðááí áèýáèýèñý ááíííē³ðè÷í³ ÷í òáðáñè ññ³áí³ ò ááðæáà, ýē³ ìðèááèè áí çíà÷í èð çí³í ó æèð³ ì³ñòááíáí íáñáèáí-íý á è³í³³ XVI – ìá ìí÷áðèó XVII ñò.»³⁰. Í ðèèì áòíí, ùí ìáá³òü ó Áàòèèáí³, çíèðáì à Í áí à Èèèì áí ò VIII, áèñéíáèþáàèè óàèèþ-ááííý ç ìðèáíáó òíáí, òòí èáðóáàðèì à Èēçáñüèèì áí³áíáñòáí³ «ùíá ó áèáíð³ áí³áíáè ìá çááóáàèè ìðì ìèèüí³ñòü³ ìááðáæ-í³ñòü»³¹. Í ðíòà, ìáíèì ÷³íáèááèèá³øèð ÷éíí èè³á ìááíí; ááðí-íí ìíñ³ òüíáí ðáá³ííó ÁÈÈ, à çáíáí ì³ðá÷³ Í ññííèèòí; áóèà ýèðàç á³ýèüí³ñòü ì³ñòááí; ááí ì³ñòðáò³, ýèà, çà áèó÷íè ñííñòà-ðæáííý Ì . Èþáááñüéíáí, «de facto éíðèñòáàèáñý á³èüøíþ ñàì ìñ³éí³ñòþ, ìíð³áíýíí ç³íøèì è»³². Í ðè òüíí ó, á³ááèáí³ñòü èðáþ ññòíóíí òñèèááí þáàèà çá'ýçíè ç³ ññíèèòáþ, ùí òàèíæ ìíèèáááèí ìá ì³ñòááò ááí ì³ñòðáò³þ øèð³ òà á³áííá³áèüí³ø³ íáíá'ýçèè. Òà, ç³íøíáí áíéó, çí óðóááèí òðýá ìðèçíà÷òè ñþàè òðýáí èè³á ìáíáðáñ³÷í èð³ òàððèçí àðè÷í èð, «ç³ çíà÷íí ðíçøèðáí è-ì è ìðááì è á³áííñí ì³ñòááí; èþáííñ³»³³. Ááèüè è ìðì ìáèñòèì ñè³á áèçí àðè³ òíé òàèò, ùí èðèì ñüè³ òàòàððè áíñèòü ÷áñòí ì³ñòá-áíáí ñòáðíñòó ìáçèááèè «÷áðèáñüèèè éíýçü»!³⁴

Í à ìáíø ìíðóáèí ìá á³á÷òòü «á³áíñíáèáííñ³» èðáþ áíèè-ááèí³ éíáí ðíçòàòóááííý ìá áðáí³ ááíñ ò èèá³è³çáò³éí èð ñá³ò³á.

²⁹ *Éóèèø Í*. Èñòð òèý áíññí ááèí áíéý ðñè ã 3 ò. – Ò. 1. – Ñíí á., 1874. – Ñ. 45.
³⁰ *×áááí Á.Þ*. Ñáðááí³ Ì ìáí³íøí á'ý: á 2 éí. – Èí. 1. – ×áðèáñè, 1999. – Ñ. 79.
³¹ Í ðáááá ìðí òí³þ: Çá. áíé.³ ìà. / Çá ðáá. Á. Ì áèáí÷óèá òá³í. – Èúá³, 1965. – Ñ. 29.
³² *Èþáááñüèèè Í*. Í áèáñòí ìá ááèáí èà è ì áñòí ìá òí ðááèáí èà Èèòí áñéíáí-ðññéí áí áí ñòááðñòáà éí áðáí áí è èçáíí éý Ì áðáí áí Èèòí áñéíáí ñòáòóá. – Ì., 1892. – Ñ. 291.
³³ *Èéí áèáá Á*. Í áí³ñòí èèè, ááðæááò³ ñòáðíñòè áí ñíí ìáðñüéí áí çáí èó ×áðèáñüéí áí á è³í³³ XV³ á XVI áá. [Í òàèòèà ç æóðí áèó «Óèððáííá»]. – È., 1907. – Ñ. 3.
³⁴ Ñáíðí èè Èí ìáðáòí ðñéí áí ðññéí áí Èñòð òè÷áñéí áí ìáùòáòá. – Ò. 41: Ì áí ýòí è-èè àèí èí ìáðè÷áñèð ñíí òáí èé ì ñèí áñéí áí áí ñòááðñòáà ñ Èòüí ñéí è è Ì ìáèñéí è ìðáí è è ñ Òòðòèáè. – ×. 1. – Ñíí á., 1884. – Ñ. 542.

ó á á á è ð á í ò è ÷ í³ à è ò³ ð³ á í á è ò í è ò ò á á è³ í ö ý XV – í î ÷ à ò è ò XVI ñ ò.,
á³ á í î í ñ ò ý í è í ð í ý è³ ñ í í á í á í è è á í ñ ò í è ý ð³ é í æ í î í á ð ò á í è,
á á ð ò í á³ á ç í á ÷ è ò è, ù í á í á ð ò á á³ è ù ò - í á í ø í ð á á í³ ç í á á í î ò à ò³ è á -
ñ í ð ý í í á á í «é í ç à ò ü è è é é ð ó ð» í î ÷ á á á³ ý ò è ç á á ä ý è ÷ á ð è á ñ ü è í ó
ñ ò á ð í ñ ò³ Í ñ ò á ò³ Þ Á à ò è á á è ÷ ò (1514 – 1535 ð ð. – í á ð á á ó á á í í ý
í á í î ñ á á³), ù í, í á í á á í,³ á í á ð ò á í á á á è í ö ü í ó ð ó í á³ á³ á ÷ ò ò ý
í á í á ó³ á í ñ ò³ í ñ í è ñ é á í á í ò ó í è ò³ í í ó á á í í ý. Á³ á ò á è, ó á á á³ á ñ á ð -
á è í è XVI ñ ò. í è á á ÷ è í î é í ç à ÷ ÷ é í ó, ý è á í ð á á í³ ç í á á í á á á ç á á í³ í³ -
ñ ð á ò è á í í á í «á ð ò ÷ ÷ á í í ý»³ ý è á, ù í á á ð ò í á è ç í á ò è á³ á í è í í á è á ó
ý á è ù á í, í á ò á è ò è á í ó í³ æ í á ð í á í ó ð ó è è á³ ñ ò ú³ í á á³ ò ú á ð ò ÷ ÷ á ò ú -
ñ ý ó ñ í ð á á è ñ ò³ á í³ ò á á ð è á á.

Ó á á ç á ð ò á í ç ÷ á á ð ò³ XVI ñ ò. (ç á á ä ý è è Í . Á à ò è á á è ÷ ò) í î -
÷ è í á ð ò ú ñ ý ç í í ñ é í è é í ç à ò ò á á ç Í í ñ é í á³ ò Þ. Á á á á 1556 ð. ç à ò³ è -
ñ í á á í í á ð ò á í ò³ ò³ é í á í ñ í è ü ñ ò á í (!) é í ç á è³ á á í Í í ñ é á è í á
÷ í è³ ç Í è ò á è è í ñ ñ ü é í á è ÷ á í,³ ç í í á á æ á í ý ð í ñ è ó á é è í³ á í ð ò á í Þ
ò á ð ý, ù í á ó é í³ í³ ò³ é í á á í í ñ é á í í ç á³ ñ í è í é í ç à ò ü è è í á á ò á è è í í
Á í è ò ð í í Á è ò í á á á ò ü è è í, ý è è é «í á É í ð è ò è è í í í ñ ð ð í á ó á í ð í á
í í ñ ò á á è è»³ á è á ÷ í è í ñ «÷ ò í á ú á á í á í ñ ò á á ð ú í í æ á è í á á è, á á á é á è
ñ á á á ñ è ó á è ò ú». Í ÷ á á è á í³ á á í á Á ð í ç í í á í ò à è á í ð í í ç è ò³ ý ç à ò³ è á -
á è è á³ á³ í «í î ñ é á è é Á è ò í á á á ò è í í ó á á ó é á í ý ð ñ è è ò Í í á ð á ý
Ú á í í ò á á á á á Í á ÷ á ý ð è ù á á á... ñ í í á ñ í Þ á ð á í ò í Þ è ç æ á è í á á -
í³ á í»³⁷. Ç ð á ò ò í Þ, á á á á í 1560 ð. á è ý í í ñ é í á ñ ü è è ò è³ ò í í è ñ ò³ á
ñ ò á è í á ó á á í í è í ý á è ù á, ù í «í ð è ò è è ç Á í á í ð á ÷ á ð è á ð ñ ú», á
«é í ò í ð³ á ÷ á ð è á ñ è á è é é á í á á ñ è á á ò á í á ú ñ è ó á è ò ò á ð Þ è á á è -
è í í ó é í ý ç Þ í í è ñ é ó Þ ñ è ó á á ó, á æ é á ó ó í á Í í ñ é á á...»³⁸. Í³ ñ è ý
ç á á è á á è³ Á á é á è ö ý á è í á í³ è á á³ á í í ñ é í ñ ò ò ò³ á í ç í è æ ò³ ò ú ñ ý, á è á,
ý è á á ÷ è í í ç æ á á è, í á í ð è í é í ý³ ò ú ñ ý ò³ è é í á è ò í. Ò á è, í á í ð è è³ í ò³
XVI ñ ò. í í á³ á í í è ý è í ñ ý ç í è ð á í á í ð í ò á, ù í «é í ý ç ú í í ñ é í á ñ ü è è é
í á ò í á ò è í é í ç á è á í í è ç í á è í ó í í í é í è é í á í á è³ í ð è ñ è á ò è... á á è
ç á í è³ ò á ò á ð ñ ü è³ á í Þ á á è è ò á í è Þ í á ð ò á á è è...»³⁹ ù í á í ñ è ò ú ñ è è ú í í
ñ ò ó ð á á è é í í í è ü ñ ü è í - è è ò í á ñ ü è ó á á í³ í³ ñ ò á ò³ Þ.

⁷ Í í é í í á ñ í á ð á í é á ð ò ñ ñ è è ò é á ò í ý è ñ á é. – Ò. 13: Í á ò ð è á ð ò á ý è è é é é í í í á ñ è á ý
é á ò í ý è ñ ú. – Í., 1965. – N. 275.

⁸ Ò á í æ á. – N. 322, 343.

⁹ Archiwum Domu Sapiehow. – T. 1: Listy z lat 1575 – 1606 / Opr. A. Prochaska. –
Lwów, 1892. – S. 86.

Àî ðî àî àæ 60 – 80-ò ðð. XVI òò. óæà nî î ñòàð³àà°òùñý í á-
 àî èí í á çðî ñòàí í ý ì àñøòàá³à ì î³è³òè÷íî; ä³yëúí î ñò³ èí çàòòàà ³
 èí àî àî èèáò í à ì ³æí àðî àí³ à³áí î ñèí è. Çî èðàí à òà àî ñèòò ÷³ðèí
 àèyàèèñý ì³à ÷àñ Ì³ yòí ààöyòèè³òí ùî; à³éí è ààèèàí nùèèò í àðî-
 á³à ì ðî òè Ì ñî àí nùèî; ³ ì àð³; (1592 – 1606)⁴⁰. Ç öüî àî ÷àñ çà
 ä³yëúí³ ñòð èí çàè³à óæà óààæí î ñòàæàòò ì á èèòà à Ì î èüü³ òà
 Ì î ñèí á³; àèà é ó Óòðà÷÷è³ òà à èðà;í àò Çàð³áí î; à äðîí è, àà
 é «Óèðàéí ó» ì î÷èí àðòò ðî çàèyààòè yè ñáí³ òð³áí èè àáñ³í í ó
 ì ðî òè ñòí ý í³ ñî àí nùèî ì ó òè ñéó. À³àòàí àð èí çàè³à ì î ñò³ èí í
 í àèí àðòò ì á ñéóæàò ì í í àðòè ð³çí èò àäðæàà (Àáñòð³y, Øààö³y,
 Óðàí ò³y, ²òàè³y òí ùî), à ðàçóèüòàð³ ÷í àî àí è àðàèè àèòèáí ó
 ó÷àñòò ò àààòòüî òí àî ÷àñ èò³ òð³í àèññüèèò èí í òè³èòàð³ ³ àà
 í ááóààèè í àî³í áí í àî àí ñá³áò í ðàáí³ çàòí ðññüèí àî òàðàèòàðò.
 Ç öüî àî ì ðèáí áó². Èðèí³ yéààè÷ ì èñàà: «Çí î ñèí è ç çàòí àí ì,
 òí÷ ì á ààèè Çàí î ðî àèà à çàò³áí³ à³éí è, àñà ì óñ³èè ñèð³í èòè à
 èí çà÷÷è³ ñá³áí³ ñòòò ù ñèèè ³ ÷àñ³ ì î ññüèòàà àáí ò³èüèè ì ðî àè
 í ààyçàí ý çí î ñèí àáí àèèè Óèðà;í ó à øèð³ ì î³è³òè÷í³ àí ðèçí í-
 òè... Àèà í àèààæí³ èòà áóèí ñà, ùî èí çà÷÷è³ à çàí áóèà ñí á³
 ðî çàí èí à Àáðîí³»⁴¹.

Ñî ðèyèà öüî ì ó áàçñòí í³áí î³ ä³yëúí³ ñòò óèðà;í nùèîf àî
 èí çàòòàà á³áí î ñò³ Óòðà÷÷è³ è, èí òðà í ààðàèà í àèá³èüèòèò í áàðð³á
 ñàí à à í àðò³ è ÷àðð³ XVII òò., ùî ñòàèí è ññí í áí í ð ì ðè÷èí ð
 Óî ðèí nùèî; à³éí è 1620 – 1621 ðð. ×óáí àî ðî çòí³ èè òà³ ñò÷àñ è-
 èè, í àí ðèèèàà Òè³à Ñí ááññüèèè, yèèè ç öüî àî ì ðèáí áó ì èñàà:
 «Ì àðòèè ì ðèá³à àí à³éí è ì í áàèè... èí çàèè, yè³ çà³èñí èèè ò³èèè
 ðyà ì î ðññüèèò ì î òí á³à; àí í è àí àí àèèè ñòèòàí³ à àí ñèàçó í àí àà-
 ì è í á çòí³ ì ðèí î ðññüè³ ì³ ñòà»⁴². Çàñòàð³àèà ç öüî àî ì ðèáí áó è
 Ì èüòàí nùèà èí ì³ ñy 1617 ð. ì æ ì î èññüèèò òðyáí ì³ èí çàèè è,
 yè³, í á ù áóí èò, «ì ðòòòð÷è è àááí³ çàè÷à; ððààì è³ àçààè³
 ààèèèè è è çàñí í àì è í àí àààðòò ì á ñòñ³áí³ àäðæààè, ì ðòòòð÷è

⁴⁰ *Èáí³ yaer Ñ.Á.* Óèðà;í nùèà èí çàòòàí ó ì ³æí àðî àí èò á³áí î ñèí àò (1561 – 1591).
 – ×àððí³á³à, 1999. – Ñ. 13.

⁴¹ *Èðèí³ yéààè÷. I.* Èí çà÷÷è³ à³ Áàòð³á³ àí èúí î ñò³ // *Æàðàèà àí³ ñòò ð³ Óèðà;í è-
 ðòèè / Çà ðàà. I. Áðòòàáññüèîf àî.* – Ó. 8: Ì àòàð³àèè àí³ ñòò ð³ óèðà;í nùèî; èí çà÷÷è³ è /
 Óèè. I. *Èðèí³ yéààè÷.* – Èüá³à, 1908. – Ñ. 34.

⁴² *Ñí ááññüèèè Òè³ à.* Èñò ðèy Óî ðèí èí àí ì òí àà 1621 á. // Ì àì óàòò, òóí ì ñyèáñý
 è èñò ðèè ð æí í è ðòèè. – Àñí. 2 / Í í á ðàà. *Á. Áí òí í àè÷à.* – È., 1896. – Ñ. 46.

ò è ī à è ò è³ ç à ī è ð ā ī í ý, ó è è ā ā ā í³ ç ò ó ð ā ò ū è è ī ñ ó è ò ā ī ī ç ā ā ā í³ ò ÷ ā ñ³ ā, à ò ā ī ī ð ā ē à è ð ð ÷ Ī ī ñ ī ī è è ò à ñ è è ā ā ī ā³ í ā ā ā ç ī ÷ í ā ñ ò ā ī ā è ù ā, ÷ è ī ç ā ā ð ī æ ò³ ð ð ð ā ò ū è è è ñ ó è ò ā ī ÷ ā ð a ç ī ī ñ ē ū ñ ò ā ā³ è è ñ ò è ā ð a ç³, ý è á è ā ī ī è í á á ó è è ī ð è ā ī ð è ā ī³»⁴³. B ē ā³ ā ī ī ī, ù ā í á ī ī ÷ à ò è ó XVII ñ ò. ñ ò ī ð ī ó ā ā è ā ñ ý ñ ā ī ð³ ā í à « è³ ā à ð ð è ñ ò è ý ī ñ ū è ī; ī³ è³ ò³; », ī a o ī ð ý ē ī; á ó ē ī ā ē ā ī ā ī ý ò ó ð ð ē³ ā ç³ ā ð ī ī è³ ā ī ý ē ī; í ā ā ā ī ā ç³ ī ð è ò ā ī ā è è ñ ý ē ī ç a è è í á ÷ í ē³ ç ā ā ū ī ā ī ī Ñ ā à è ā ā ÷ í è ī. Ī á ÷ í ē³ è³ à è ñ ū ý ā Ó ð ā ī ó ó ç ū è è è ø ý ò ð ÷ ā ā Ī ā ā ā ð, ý ē ī ò ē ī ç a è è ī á³ ò ý è è « ī³ ā ī ý ò è ī ð ī ð è ð ð ð ē³ ā ó ñ³ ò ð ð è ñ ò è ý ī ī ā ī; ç í è ī è ā³ ð è »⁴⁴. Ā³ ā ò ā è, ī ī ñ ò ó ī ā ī, à è ā í ā ā ī è ī ī « ē ī ç a ū è ā ī è ò ā ī - í ý » ä ý ð ā ÷ Ī ī ñ ī ī è è ò ī; í ā á ó ā è ī ī³ æ ī ā ð ī ā ī ī; ī ð ī á é ā ī à ò è è è.

Ā ī ā ī ī ÷ ā ñ í á ç ā ī ā ð ÷ í è ī ò à è ò ī ò ò, ù ī ī ā ð ā ī ī ā ī ī³ ā Ō ī ð è ī ī ī, ç ð ā ø ò ī ð, ñ ò ð ò³ ā ī ç ī³ í è è ā ā ā ī ī ē³ ð ÷ í ó ñ è ò á ò³ ð ā ó ñ³ è Ñ ò³ ā ī³ è³ ā ð ī ī³. Ó ð ð è è à ð ð ð ð è è è ī ð ā ī è í ā ī ā ð ā ī æ ī ī ñ ò³, à ó è ð ā; ī ñ ū è ā ē ī ç a ÷ ÷ è í ā, ā ð ð æ ā í à í ā ā ý ÷ í³ ñ ò ð ī ī ē ý è³ ā ç ā à è ð³ - ø à è ū ī ó ā ī ī ī ī ā ó ç ī ó ò³ è ī ā ð ā ī ç³, ī ñ ò ò ÷ í ī ñ ò³ í á ø ý ò ç á ð ī é í ī ā ī ñ ò ā ð ā æ ā í ý ñ ā ī ò; ī ī ē³ ð ÷ í ī; ñ à ī ī ñ ò³ é í ī ñ ò³. Ō ī ÷ ā í á ò ī é ī ī ā ī ò ī ī ý è è ā ā è ā ā ò ī ð ī ð í ç ó ī³ è è ñ è ò á ò³ ð ā³ ā ī ī ñ ī ē ī ç a è³ ā. Ō ð ā è ò á ð ī è ī ð è è ā ā ī ò ó ū ī ī ó ā³ ā ī ī ø ā í ī³ ò ð³ æ ò à è è ī ā ð ā ī ā ī ð è ī ī ē ū ñ ū è è ð³ ò ó ð ā ò ū è è ð ī ī ñ è³ ā ī³ ā ÷ ā ñ ó è è ā ā ā í ý ī è ð ī ī; ó ā ī à è ā ī ā ñ è³ ā ī è Ō ī ð è ī ñ ū è ī; ā³ é í è. È ī è è ð ð ð è è ç a æ ā ā è è à è ā ÷³ ā ä ý è è ð ē ī ç a ū è è è ð ā ò à æ è³ ā, ī ī ñ è ā ī ó³ ð ā ÷ Ī ī ñ ī ī è è ò ī; ÷³ ð è ī ā³ ā ī ī ā³ è è: ī ī ý è è ç í á è ā ā ā í³ ø è ð ÷ ā ñ³ ā ī ī ā ā æ à è è ñ ā ī ç ō ñ ī ð ç - í è è³ ā ī ī ç á ð ī, à ò ī ò í á ī ī æ ā á ó ð è é ī ī à è ī ð ī ç ō ī ð à è ā ÷ ò³⁴⁵.

Ī ā ñ ò ó ī í³ ī ī ä³; ç a ñ ā³ ā ÷ è è è, ù ī à è³ ó ñ ī è ò í á³ ò ý ī ī è, ī ò³ - ò³ é í³ à è ā ñ³ ð ā ÷ Ī ī ñ ī ī è è ò ī; í á é ø è è. Ā³ è ū ø ā ò ī ā ī ī ī ē ū ñ ū è è è ñ ā è ī ç a ò è ÷ ā ñ ò à è³ í á ç à ò ā ð ā è ā æ ī ā ī ā ī ā ī ā ī á ð ç ē ī ç a è à ī è. Ñ à ī á ò ī ò, í á à ó ī è ó ī ī ē ū ñ ū è ī ā ī ñ ò ī ð è è ā Ā. Ñ ā ð ÷ è è ā, á³ è ū ø ñ ò ū è ī ç a è³ ā í ā ā ç ī³ ā ñ ò ā ā ī ā ā ā æ à è è ī ī è³ ð è è ð ð ð ā ÷ Ī ī ñ ī ī è è ò ī; ā ī ð ī - æ ī ð ò à í ā ā ç ī ÷ ÷ í ī ð ä ý³ í ò ā ð ā ñ³ ā è ī ç a ò ò ā ð³⁴⁶. Ī á ç ā à æ ā ð ÷ è í á

⁴³ Piłma Stanisława Źotkiewskiego kanclerza koronnego i hetmana z jego popiersiem / Wyd. A. Bielowski. — Lwów, 1861. — S. 311.
⁴⁴ *Ńāðā³é-óé Ā.². ² ī ā ī ā ī Ā³ è ū è ā Ç ā ī ī ð³ ç ū è ī ā ī: Ó è ð ā; ī ñ ū è ā ē ī ç a ò ā ī ā ī ÷ æ ī ā ð ī ā ī è ò ā³ ā ī ñ è ī ā ò XVI — ñ ā ð ā è ī è XVII ñ ò. — Ē., 1991. — C. 62.
⁴⁵ *Ā è è ā ā ð è è Ī . Ō ī ð è ī ñ è ý ā ī é í ā... — Ń. 106.
⁴⁶ Serczyk W.A. Historia Ukrainy. — Wrocław, 1979. — S. 116.**

í ì ðàçèè 1630-ò ðð., ì ³æí àðíáí èè ààòí ðèòàò óèðàíí ñùèí àí èí çàòòàà àñà íáíí çðí ñòàà. Á³àòàí àð èíáí ì ðààñòààí èèè íà èèøà ñèà³èè ìà ð³áí èò çà ñòíèí ì íàðàáí áí ð³à ó Áàðøàà³, íà ò³èùèè í àèàáí àæòààèè ì ñò³èí³ èí í òàèèðè ç ñòñ³áí³ ì è ààðæààà ì, à è çàèð³ ì èèè ñàí° ñòàí í àè ùà ó ñèñòàí³ ì ³æí àðíáí èò á³áí ì ñèí òí áí ÷ àñó⁴⁷. Ì ðààèè³ Ì. Ñàñ, ùí ì ³ñèý èí í Òè³èòò 1638 ð., ýèèè ì ñòàòí ÷ í ì í àðàèðàñèèà èàààè³ ñòè÷ í³ ñí í á³àáí í ý èí çàè³à, ì à ýòí èè çòí ùí; ì ì è³òè÷ í ì; ì ðààí³ çàò³; ðóøèà ó á³è á³à ðà÷³ Ì ì ñí ì èèòí;⁴⁸.
 ² àæà á³à ñàðààèí è XVII ñò. óèðàíí ñùèà èí çà÷÷èí à àí ì áí³ ðààè³-çòààèà ñàí° ààáí° ì ðàáí áí í ý ì ì è³òè÷ í ì áí òí àçàèàæí áí í ý.

Òà ì ðàáí áí í ý, ýè ì è ì í àèè àæà àè ùà ì àðàèí í àòèñý, áóèí çàèèààáí á í à ñò³èùèè³ ì àí áí òí í ð àèàñòèà³ ñòð àèý ì í á³áí èò ñí ò³-àèúí èò ýàè ù - í ààèçí áí í ý í àà ñí áí ð æí áí ì áí àáí³ ì ³ ñòðàòèáí ì-áí ì à÷àèà, ñè³èùèè àáí ì ì è³òè÷ í ì ð á³áí ñí àèáí³ ñòð ç í í è èí çàòòèí; àáí àçè, ùí ì àèà ùà ç èèòí àñùèèò ÷ àñ³à àí ñòí òò àèí ð³ í áí ó á ì ³ ñòààèè³ ðóí ò í áí³ àààòí ì ì ì í ó ñèñòàí³ ó òí ðààè³ í ý. Á³àñòóí³ ñòòù æà ñàðéíçí í áí òèñèò ç áí èò ì Ò³ò³èí èò àèàáí èò ñòðòèòòð, ì à í àøà ì àðàèí í áí í ý, èèøà ì ì ñèèè ðààèí òà ì ðèñèí ððààèí ì ì è³òè÷ ì à ñàí ì òñà³ áí ì èáí í ý òà ñàí ì àèçí à÷áí í ý óèðàíí ñùèí àí èí çàòòàà. Òàèèè ñòàòòñ Ì³ ààáí í ì; Èèýàùèí è àí ààèè ÷ àñ çààð³ààèà é øæà ì àðàáóàà ð÷ è à ñèèàá³ ðà÷³ Ì ñí ì èèòí; à «í àçàèàæí³ ñòòù» òüí áí ðàáí³ í ó, ì à áóí èó, ñèàæ³ ì í, Ì. Èóè³øà, çòí ì àèèè ðààèí é òà, ùí «ð³÷ Ì ñí ì èèòà áóèà èí ðí è³àñòàí ì èèøà çà ì àçáí ð, à ì ì ñòó³ áí í à ñòàí ì àèèà Òàààðàò³ ð í àèàñòàé, ì í á³ò³à³ ì èðàí èò øèýòàòñù-èèò àí èí á³í ù»⁴⁹.

Ñò÷àñí èèè³ èí èè àí áí è³ ÷ óààðí àòòèí ì ì ýñí ðààèè çðí ñòà-íí ý ì ì è³òè÷ í ì áí ààòí ðèòàòò èí çàòòàà, ýè ì ò àè ùà çàààòààáí èè Òè³à Ñí ààñùèèè, ì à áóí èó ýèí áí, ì ðè÷èí ð òüí áí áóèà í óàüàà èí çàè³à: «Çí óàüòàòààøèñý áàçã³ ýèúí³ ñòð... [èí çàèè] á³áí ðàà-èýðòù ñàí; ì ì ñí èñòàà í à ñàéí è òà ì ³ àòðèí òðòù³ ì ðàðàñè ì ì ñè³-áí áí èè³à ì ðàáí ñèàà'ý...»⁵⁰. Áò³í, ùà ðàí³ øà ñàí à ì ì èñùèèà àèààà

⁴⁷ Ñàðàè³è÷óè Á. ²í áí àí ... - Ñ. 93.
⁴⁸ Ñàñ Í. Ì. Ì ì è³òè÷ í à èèèòòòà óèðàíí ñùèí àí ñòñí³ èñòàà (èí áòù XVI - ì àðøà ì ì èí àèí à XVII ñò.). - È., 1998. - Ñ. 174.
⁴⁹ Èóèèø Í. Èñòí ðèý áí ññí ààèí áí èý... - Ñ. 106.
⁵⁰ Ñí àáñèèè Òèí á. Èñòí ðèý... - Ñ. 90 - 91.

āāèà ñòàðð çðī ñòāī í þ ī īē³ ðē÷ í³; ñā³ āī ī ī ñō³ óéðà; ī ñūēī āī éī çà ò òāā, í āāāā ò è éī ī ó «ī ðēā³ èā; òà āī èūī ī ñō³». Ū ī ī ðāāāā ò óó ī àèà ī ñōā³ ī āāī à ñōī āðā÷ í ñōū, ýèà, í à áóī éó². Ēðēī 'ýèāāè÷, āā-āāòī ā ÷ ī ī ó çà ò éī āèèà éī çà ÷÷ éī³. Çī ēðāī à ā÷ āī éé ñòāāðāéó⁰: «Āī èūī ī ñōè Āāòī ð³ ý, òī ÷ í à ī āð ò èé ī ī āē ýā à èā ē ýā ā þ òū í à òñ-òóī èè éī çà èāī, ā āāèā è èé ī ī ñāèāī ò³ ýō ī ī èā ç ò þ òū ñý ç í àī é-òèī àī ò³ āī òī ī í à éī çà ò è³ ñòðāī é³ í ý āī ñāī ī ñō³ éī ī ñōè; àèāī ī ā í èò ñāè òī ī èèé í þ ò āī āð èð āī éī āāð³ ā, ùī èāñèāī è³ òñ òóī èāī è āī þ ò òū óáè èé í áéā³ èū ò ð³ ç í ó ī ī ç è ò þ »⁵¹. Ñē³ ā ī ī āī à è ò è ñū³ ç Ī . Ē þ āāāñ è èī, ùī «éī çà ò èā āāòī ī ī ý òà éī çà ò èā ī ī ē³ ðē÷ í à ñāī āī āā í á áóèà ò à è ò ī ā³ āð à ç ò, à ðī ç à è ā è āñ ý āī ðī āī āè ī āāī āī ÷ āñ ò »⁵².

Í āāāī ý éī ðī èāī Ñòā ò āī ī Āāòī ð³ òī éī çà ò òāó «āī èūī ī ñ-òāé», ç ī à òī þ «ī ðē è āñ è à ò è» òà «ī ðē ð ò ÷ è ò è» ; ò, ° āī āī é³ ñōī í³ ā-í èī ī ðēī ò ù āī í ý ī³, ò à è ä ò á ç à āñā, ò ā á ó è ī āæ ā í à à āāī í ý ī³ ç í à èī àí ò è ī è à ò ð à ò à ī è ä è ý ī ī ē³ ðē÷ í³; ñè ñòāī è ð ò ÷³ Ī ī ī ī ī è è ò ī ; ç à ò³ è ñ ò ā à ò è ð à è ò ā à ñòāī ī ā è ù ā ð ò ÷ ÷ á é. Āāæ ā ī ī ā è è ù ò à à è ò ð ā āī ò³ ā ò³ ý éī çà ò ò āā³ í à ñāī ī ā ð āā ò à è ä è ä ī ð ā āī ç ç à ò³ éī ī ÷ ī ē³ ðē÷ í à āāī è þ ò³ ý Çāī ī ð³ æ ý è è ò à ī³ à è ð āñ è è è é ī ī ē³ ðē÷ í ó ç ð³ è³ ñòū éī çà ÷÷ éī è ā ð ò á³ é ī ī è ī à è ī³ XVI ñò. Í āī ð è è³ í ò³ ò ū ī āī æ ñ ò ī ē³ ð-ò ý, ý è ī³ àī³ ÷ ÷ à Ò. Āī ī àí è ò ū è è é, «ī³ ā ÷ āñ ī ī āñ ò āī Ū Ē ī ñ è ī ñū ēī āī ò à Í à è è āā è é è..., éī ç à è è ī à è è āæ āī ñ è ò ū à è ð ð í á é āī ó āī ó ò ð³ ò í þ ā³ è ñū è ī á ò ī ð ā āī ç ç à ò³ þ, ý è ç í á ç í à ÷ ÷ è ī è ā³ àī³ í à ī è è è ò à è āñ ý³ í à ī ò³ »⁵³. Ī ð è ÷ ī ī ó ð à è ī ī ñ ð ð é ò³ ý «āī ò í í í ; āī è ò ð è ī è » ó é ð à ; ī-ñū ēī āī éī çà ò ò āā ò ū ī āī ī ā ð³ í á ó ī à è à, í à á ó ī é ó². Ñò ī ðī æ āī è à, í āī ðī í í è é ò à ð à è ò ā ð, à ā³ à ò à è, í à ī à è à «āā ð āñ è āī è ò í à ð³ ā í³ āī ī ī è ū ñū è ī ; à è ā è, í³ āī ñ ò ñ³ āī³ ò í ā ð ð í á³ ā »⁵⁴, à éī ī ò è³ è ò è ī ī è ý è³ ā ç éī ç à è āī è á ó è è ç ó ī ī ā è āī³ ī ī ē³ ð è è ī þ ñ āī à ī ī è ū ñū è ī ; ñò ī ðī í è, ý è à āī à ð ò ī í à ī à āā è āñ ý á ç ý ò è éī ç à ò ò āī ī³ ā ñā³ è ò ī ð à è ū-

⁵¹ Ēðēī 'ýèāāè÷ I. Éī çà ÷÷ éī à³ Āāòī ð³ ò ā³ āī èūī ī ñō³... - Ñ. 45.

⁵² Ē þ āāāñ è è Ī . Í à ÷ è ū ī á ý è ñ ò ī ð è ý ī à è ī ð ò ñ ñ è āī è à ç ÷ ÷ á ñ ò āā // Ā È ò ð ī à è ī è ī è ñ ò à ð ñ ò āā í à ð ī āī í āī ī ðī ñ ā ā ù āī é ý. - 1895. - ¹ 7. - Ñ. 241.

⁵³ Āī ī āī è è ū è è Ē. Éī çà ÷÷ éī à í à ī ā ð à è ī ī³ XVI - XVII ā. (1591 - 1603). - Ē ū ā³, 1905. - Ñ. 166.

⁵⁴ Ñò ī ðī æ āī è ². Ñ. «Āī ò í í à āī è ò ð è ī à » ç āī ī ðī æ ò³ ā Ñ³ ÷³ é³ ò ý XVI - ī ā ð ò ý ; ī ī è ī à è-í è XVII ñò. // Çāī ī ðī ç ū è ā éī ç à ò ò āī à ó é ð à ; ī ñū è³ ñ ò ī ð³ ; è è ū ò ò ð³ ò à í à ð³ í à è ū í³ è ñ à ī ī ñā³-āī ī ī ñò³ ; à ð ð ð³ à è è ī æ í à ð ī āī í ; ī à ò è ī āī é ī í ó à ð ā í ò³. - Ē.; Çāī ī ð³ æ ä ý, 1997. - Ñ. 32.

í èé èí í òðí èü. Ááí ýè çàóààæèà ³ç öüí àí î ðèàí áó ààòí ð Èüà³ànü-
èí àí è³òí í èñó: «Èí çàèè, àèäý÷è çí ááááó, æá í á î í áóó í áäðæàðè
ñí ðàáááèèèàí ñò³, ò÷èí èèè ñí á³ ñàì è ñí ðàáááèèèàí ñòü...»⁵⁵.

Í çí àèè òà àèýàè í î è³òè÷í î; ñàì í ñò³ èí í ñò³ óèðà;í ñùèí àí
èí çàòòàà òàèí æ àí áðà á³àí î ³ òà í àí àí î ðàçí àí ñòààèè è ðààí áóòí î
àí ñè³àæáí ü. Çáàðòàèè í à òà óáááó ùà ñò÷àíí èèè í î èñóááí èð
í î á³é, ó òí î ò ÷èñ³ í ðàáñòàáí èèè áäðæááí î; àáí ³í ñòðàò³; ùí-
í ðàááá òðàèòòò÷è òà ýàèùà ýè í àí ðèí òñòè ðà çóòààèüñòáí, ýèá,
ç³áí î ð. Ááèèáí òðàéí à, «áóèí í àí í ààí í áí á»⁵⁶. Òàè, í àí ðèèèàá,
èí ðí í í èè áàòüí àí Ñ. Æí èèááñüèèè ó ñàí ³ í ó óí ³áðñàè³ áí î á-
èáí ò³à Èè;áñüèí àí àí òáí áñòàá á³à 1617 ð. çàèèèèàá àí í î í áðè
èí î ó áááí óááòè èí çàòüèà «ñàáá³èèý» í á èèòà ÷áðàç ;òí³ í î ðí àè
í à Òòðà÷÷èó, àèá é òí î ó, ùí «napisali do mnie list hardy y
nadaty» («í àí èñàèè àí î áí á áí ðáí àí òà í èòàòí àí èèñòà») ⁵⁷.
Áí ñòðí òà í î è³òè÷í î àí ³ñòí èýð³ò çàí î ðí æò³á òàæ àí áðà á³àí î à
òàí à á ³ñòí ð³í áðàò³; Í ðí òà, í á î áí ò á³áí î î, ùí ñí ³èèáí ñò³ ;í
í á áðàèòòàèè é í á í í áí èí àèù³. Í ñü ýè ñò÷àíí èèè òàðàèòàðèçóáá-
èè òàé òàèò: «À èí çàèè òèæ í á í èòí³; ³ùà ñý àí èñüèí èýòñüèí ³
í á í ñí îððèèí, à í í è þæ áááñü çàá³èè 5 òí ðí áá³é...»⁵⁸.

Ü á í áí ³òò ð í ³áñòàáí þ çí ³òí áí í ý í î è³òè÷í î; ñàì í ñò³ èí í ñò³
óèðà;í ñùèí àí èí çàòòàà áóèè í àí í ñè³áí àí à òà áóáè³ñòè÷í í í î è³òè-
èà ðà÷³ Í ññí í èèòí; á³áí ññí í ;òí³ ò ðèà³èá;á ³ áí èüí í ñòàé, áàðí-
ááí èð ùà ó 1570-ò ðð. Òè á³áí î î, í³ñèý í î ðàçèè èí çàè³á í á
Ñíèí í èò³ ó 1596 ð. í á ;òí³ í ðàáá áóèè í àèèáááí³ «ááí ³ò³;»
(òí áóí, ;ò áóèí í ñòààèèáí í í í çà çàèí í í). Í áí àè èí çàèè ò àèæá
á³áðàçó á³áí ðààèèè í ññí èññòáí àí Ì í ñèàè ³ òèí ááçñóí í ³áí í
çí òñèèè í î èññüèí àí î í í áðòà á³áí í àèòè áí áàé ÷áñòèí ó ðèà³èá;á.
Òè óæá é óèíñý àèùà, í³ñèý «í³áááí ñòàà» ²ááí ó IV Á. Áèòí á-
áàöüèí àí (Ááèèè) á³áí í ñèí è èí çàòòàà ç í ññèí àèòàè è í á í ðèí è-
í ýèèñý, à òí î ó í èññüèèè èí ðí èü í òñèà çáàæàòè í á áóáü-ýèò

⁵⁵ Èüà³ànüèèè è³òí í èñ // Áááçí Í .Á. Èüà³ànüèèè è³òí í èñ ³ Í ñòðí çüèèè è³òí í èñáòü.
– È., 1971. – Ñ. 117.
⁵⁶ *Hejdensztejn R.* Dzieje Polski od úmierci Zygmunta Augusta do roku 1594. – T. 2.
– Petersburg, 1857. – S. 362.
⁵⁷ Ì áàððèàèü è í ÷áðèó áàòí áí ñòàá Ì .È. Ñàááèèà÷í í àí / Ñí ñò. È. Èáí áí èí // ×óáí èý á
èñòí ðè÷áñèí í í áñòàáá Ì áñòí ðà èáòí í èñòà. – Èí. 15. – Áüí. 3. – Í òà. III. – È., 1901. – Ñ. 147.
⁵⁸ Èüà³ànüèèè è³òí í èñ... – Ñ. 117.

âèèâ³çàö³þ â öüîí ó íáí ðýì³. Í ñü ùî ìí îâ³áîí èýâ ó 1593 ð. çí êðáí à ñòáðí ñòà ÷áðèáñüèéé Í . Áèøí áááöüèéé: «Ëîí ñèí ñüèéé... í ðèñýâ³ ááèèèìí ó èí ýçþ ì ññèíáñüèìí ó ç òñ³ ñáí; ã³éñüèìí³ ì³ áááá èîìí ó áæá áñá ìí îðáí è÷÷ý á³èüö ýè íà 100 ì èèü íà ðèð ãðáí èöýð, ó èèñ³ ñáí; áí í èð ááèèèè èí ýçü [ì ññèíáñüèéé] óæá ì èðáöüñý òàðáí çáí í ð³çüèè, ÷áðèáñüèìí³ ì èçíáñüèè ...»⁵⁹.

Óîí ó áæá ì áðø³ ááñýðèè³ðöý XVII ñò. á³áçí à÷áðöññý áóðð-èèèè çðí ñòáí í ýì íà èèøá á³éñüèíáí; àèá é í îē³ ðè÷ í î; ááèè èí çáöüèí; ì ððáí³çàö³; èáð³áí èèè ýèí; ò³èèìí í áððòþòü òñ³ à ì ñòáí í ááí è ñáèìí ó ðá÷³ Í ì ñí í èèòí; ùí áí í áí áæáí í ý «í îē³ ðè÷ í î ñòáðòñó» èí çáè³á. Á³èüðá òí áí, ýè ñòááðáæá³ Ò. ×óðè³á, ì ì÷èì³ à èèýáèýðè ñááá³ ì ááí à ááèèèððèèá³ñòü ì³ áááí ñòáà èí çá-è³á èí ðí è³áñüè³ è èèá³⁶⁰. Í ñü ýè³ ç öüîíáí ì ðèáíáó ó 1615 ð. áèñèíáèþáèèñý ì ññèíáñüè³ ì ññèíáí³: «Ë í ùí á, ááè, ðððáðèèá èþáè è èðùì öü ñòí ýð á Èèòí áñèí é çáí èá (òòó ì áððöññý í à óááç³ óèðá; ñüè³ çáí è³. – È. ².)... Á Áèèèíáñèí é í ùí á ñòí èò í à Èðáí áí-ñèó íò áí èí òí á íà áðáí èòá, à ñ í èì í áí í í àèá èþáè. È ì ðèñüèáè, ááè, ááòí áí Áèèèíáñèí é è çáí í ðí èñèè ÷áðèáñí, ÷òí á í è èèè è í áí ó, ÷áðèáñü ì èáçáèè, è Áèèèíáñèíí ó í à í îèè...»⁶¹.

²áí í ðóááí í ý ñèóæé ðá÷³ Í ñí í èèò³ è çí í áó æ ðàèè ì ì³ ðí á í áñàí í áðáá ó èí í ðáèñ³ ì îē³ ðè÷ í î «çáððáááí í ý» èí çáè³á ç Ì ññ-èáí þ, ùí í áèýñèððáá³øá áèýáèèñý á èí çáöüèìí ó ì ññèñüñðá³ Í áððá Í áèí öý, á³á³ñèáí í áí Ñáááèáá÷í èì áí òàðý Ì³ òá³èà Öü-áí ðí á³÷á. Í ñòáí í³ é ó áðáí í ð³ óèðá; ñüèèìí ó ááöüì áí ó á³á 21 èá³óí ý 1620 ð. ì í á³áîí èýâ: «...ì áí ýððþ÷è òí, èàè ì ðááèè ááøè, çáí í ðí èñèèá ááòí áí ù, è áñá áí èñèí ì ðáèí èì ááèèèè áí ñòáðáí òàðáí ... ì í áèí í ñòü áñýèðþ ÷èí èèè è èì ñèóæèè» òà áèñèíáèþ-ááá çááí áí èáí í ý, ùí áè «á òí é æá ì í áèí í ñòè è í ùí á í àøáí ó òáðñèèìí ó ááèè÷áñòáó áúðè ðí ðèðá è, çá ì ðí ááí è áóáó÷è, ñèóæáó ñáí þ è Í àí à í èáçüááðè ðí ðèðá... È ì ðí ñèðá òí áí ó í àøááí

⁵⁹ Listy Stanisława Źoikiewskiego: 1584 – 1620. – Kraków, 1868. – S. 26 – 27.

⁶⁰ ×óðè³á Ò.Á. Í áðáñèááñüèá òáí áà 1654 ð. ó èí í ðáèñ³ ì³ æèí áðí áí í áí òááððáæáí í ý ðáí í ùí ì ááðí í; óèðá; ñüèí; ááðæááè: ì ðè÷è è, óèèáááí í ý, í áñè³áèè. ×áñèí á 1: Á³èñüèí Çáí í ðí çüèá – «èí èáèèèáí èè ááñáè» ó ñèñòáí³ òáðí í áèñüèèòí ì í í áðð³é (ñáððááí á XVI ñò. – 1630-ò³ ðð.) // Ó²Æ. – 2003. – 1. 1. – Ñ. 72.

⁶¹ Áí èòí áí ðè ðí ñ³èñüèèòí áðð³á³á ç³ñòí ð³; Óèðá; í è. – Ò. 1: Áí èòí áí ðè áí³ñòí ð³; çáí í ðí çüèí áí èí çáððáà 1613 – 1620 ðð. / Óí ðð. È. Áí èòí áè÷á³. – Èá³á, 1998. – Ñ. 89.

òàḃñèí àí ààèè÷àñòàà, ÷òí á í àì ààñ í íæàèí ààòè í í ñèóæáú í àøèì òàḃñèèì æàèí ààí ùàì »⁶². Í á í áí ø òàḃàèòàḃí èì ó öüí í ó èí í - òàèñò³ ñè³à àèçí àòè ³ àààáí í ý èí çàè³à ùí àí àí í í í ì àè í í è ý è àì ó Òí òèì ñùè³ è à³ è í³. Òí ì ó ^a. Çààḃàçüèèè ó 1621 ḃ. ñòóḃáí àáí í çàèèèèàà èí ḃí è ý: «Í ì ḃḃ³ áí í, ààè ÁÈÌ (Áàøà Èí ḃí è³ àñùèà Í èè³ ñòü. – È. ².) í àààèí í í àèàçàèà í áí ó àí ° àí à³ à³ èáí ñùèí í ó, ààè ñòáí ḃ³ ó í³ ààḃñàèè àí í èò (èí çàè³à. – È. ².) ḃí ç³ ñèàà, ààè èò èè í à Áí³ í ḃí ý è í í àà ø àèäøà: òàòàḃñùè³ í ḃáí ḃààè ààḃòóàà- èè [³]... ùí á èò èè í à í ḃḃà ³ í Òàñòóààòè (òḃèì àòè á í áàáçí àö³. – È. ².) òḃḃè³à...»⁶³. Í òæà, òà çàèàèè ḃàç í³ àèḃàñèḃ° çḃí ñòáí í ý í í è³ òè÷í í; ñàì í ñò³ èí í ñò³ óèḃàǰí ñùèí àí èí çàòòàà ó í àḃø³ è í í èí - àèí³ XVII ñò.

Í àçàáàḃí ì ó àèì èì ì àòè÷í³ è à³ ý è ü í ñò³ èí çà÷÷èì è ç³ ý à è ý ° - òüñý ùà í àèí ààæèèàèè í àí ḃýì, ýèèè òí÷³ í á àèì èè ḃàí òí àí, àèà á ÷ḃáí àèè ḃàç çàñà³à÷èà àí ñòàòí ḃ í í è³ òè÷í ó çḃ³ è³ ñòü Á³ èñù- èà Çàí ì ḃí çüèí àí «í ñòñàààèèà÷í í àí» í àḃḃ³ í àó. Í í àà èàà í ḃí í àḃøèè í Ò³ ò³ èí èè àí àí à³ ḃ³ Ç Èḃèì ñùèèì òàí ñòáí ì ó 1624 ḃ., òí÷í³ øà ç èḃèì ñùèèì èàèáí ḃ Ø àá³ í - Á³ ḃà° òí³ èí àí àḃàòí ì, èḃèì - ñùèèì òáí ì Ì ààí àò-Á³ ḃà° òí ²²², ýè³ ñèèì óèè ç í ḃàñòí èò Áæàí³ áà- èà òà í ḃí àí àèèè àèòèáí ó àí òèòóḃàòüèò í í è³ òèèò. Áí Ñòàì áóèà á òæè ÷àñ í àá³ òü àí òí àèèè ÷òòèè, ùí ò³ àḃàòè òí÷òòü í ḃááí³ çòàà- òè í í ò³ à ñòí ḃí òè Í í ḃòè òà í èáí òḃòü àçýòè Áàḃḃáí í í èü. Í ààḃýà ÷è Á³ ḃàǰ í àñí ḃààá³ àí öüí àí í ḃàáí óèè, àèà àæà í àààñí³ 1624 ḃ. «Òḃáí òóçüèèè í ñí è ò Òàḃáí ḃí à³ àí í í ñèà í ḃí èí çàòüèèè í í ò³ à í à ÈàÒó, ùí í³ à ì àòè òàḃàèòàḃ àèñèòḃñ³; á³ í òàḃàñò Ì àòí àò- Á³ ḃàý»⁶⁴. ḃí çòí³ ḃ÷è, ùí òḃḃèè í áí àí³ í í ñí ḃí ḃáóḃòü òñóí òòè èòè í í í çèò³ í í àḃ³ à, óèḃàǰí ñùè³ èí çàèè, çà³ áí í àí àí àí ḃó, á ààḃàçí³ 1625 ḃ. ààí ì à ààèèèèì è Òèí òèè³ ýì è àèèøèè í à í ḃḃà ñòàḃàòè èḃèì ñùè³ óéòñè. Òæè ñí ḃç òḃèààà àí 1629 ḃ., èí èè òáí Ì ààí àò çààèí óá ó í áí³ è³ ç³ ñòòè÷í è, à Ø àá³ í ÷ḃàç òà, à òàèí æ ÷ḃàç

⁶² Áí ññí ààèí áí èà Óèḃàèí ù ñ ḃí ññèàè: Áí è. è ì àò. á 3 ò. – Ò. 1: 1620 – 1647 àà. – Í ., 1953. – Ñ. 6.

⁶³ Biedrzycka A., Kaczmarczyk J. Kozacy zaporosczy w wojnie Hocińskiej 1621 roku // Í á ò³ í àèúf í - àèçáí èúf à à³ èí à óèḃàǰí ñùèí àí í ḃḃí àó ñàḃààèí è XVII ñòí è³ òòý: í í è³ òèèà,³ àáí èí à³ ý, à³ èñùèí àá í èñòàòáí: Çà. í àòè. ñò. – È., 1998. – Ñ. 64.

⁶⁴ Áḃøàáñùèèè Ì. Ñ.² ñòí ḃ³ ý Óèḃàǰí è-ḃòñè à 11 ò., 12 èí. – Ò. 7: Èí çàòüè³ ÷àñè – àí ḃ. 1625. – È., 1995. – Ñ. 513.

ç í à ÷ í³ á ò ð à ò è ñ à í ç³ ò é í ç à ò ü è è ò á³ é ñ ü è ç í ò ó w á í è é á ó à í ð è í è í è è è
á í ð í ò ü á ó ò à à è ç í à ò è á í è í á à ð à í È ð è í ò Ä æ á í³ á æ - Á³ ð á y.

Í á á á í á ç³ é ñ à í à è í ç à ò ò á í í ð ð à í è è í ó ñ í ó á ó í í ē³ ò è ÷ í í;
è ð è ç è (ò à ð à è ò à ð í è í á í³ ç í á í ò ó ü ñ í ó é í í ó á è ñ³ ° á á è á ñ ò á í
á à ò ü í á í à Á. × í ð í í á í) ò à ð í ç í í ÷ à è í ÷ à ð á í á ó á³ é í ó í ð í ò è í í è ý è³ á,
à ò í ò í á í á á í è è ÷ à ñ è ð è í ñ ü è è í à í ð ý í è í ç à ò ü è í; í í ē³ ò è è è
á³ á³ è ò á í á à ç á í³ é í è á í. Í á í á è ñ à í á í á³ ð 1624 ð. í è ð à ñ è è á
ò³ è è í í í á è è í á ò í é í í í á í ò ñ ò à ò ñ ó è ð à; í ñ ü è í á í è í ç à ò ò á à, ý è è
ç à ñ á³ á ÷ è á (í ð è ÷ í ò á³ á è ð è ò í) í í ē³ ò è ÷ í è è í ð í ò³ è ü é í á í á à à ð æ á á-
í è ò ü è è ò í ð à á í á í ü. Í à á ó í é ó Í. Ñ à ñ à, í í ç à á ñ ý è è í ñ ó í³ á í ò
ð à ç ò è ü ò à ò³ ü ñ í á í à è ò ó è í ç à è è í³ á í ý è è ñ ý í á ç í à ÷ í í à è ù è è ù á á á è ü
ò ð à à è ò³ é í í á í ä è ý í è ò ñ ò à ò ñ ó ñ è ó á é è í í è ü ñ ü è í ò ó é í ð í è á á³ á á í
³ í í ç à í í è í á í è í á à ð ý í. Á³ è ü ò á ò í á í Á³ é ñ ü è í Ç à í ð í ç ü è á á - Ò à è ò í
à è ç í á á á è í ñ ý í à ð ò í á ð í í ÷ æ á à ð æ á á í è ò ñ ò í ñ ó í è³ á³ ð³ á í í í ð à á í í ð
ñ ò í ð í í í ð⁶⁵. Ó í í á à è ü ò í ò ó í í á³ á í à á ç à³ í í í í á á á á í³ æ ó è ð à; í ö ý-
í è ò à è ð è í ñ ü è è í è ò à ò ð à í è í ð è í á ñ à ù à ÷ è í à è í è í ð è ñ³, ç í è ð à í à
á í á ñ è³ á í è á³ é ñ ü è í á í - í í ē³ ò è ÷ í í á í ñ í ð ç ò 1648 ð.

Á á æ è è á í ò à è í æ í³ æ ð à ñ è è ò è, ù í í í ē³ ò è ÷ í á à à ò í í í í í³ ñ ò ü
³ á à ò í ð è ò à ò ó è ð à; í ñ ü è í á í è í ç à ò ò á à í à è è ç í à ÷ á í í ý í á è è ò á ó
Ò í è ó ñ³ ò í á í ÷ à ñ í è ò í³ æ í á ð í á í è ò á³ á í ñ è í. Í á á ç à è ÷ à è í í í ò ó æ-
í è è á í è è á ü ñ í á í á á á à ò í á à æ à è³ ä è ý ó è ð à; í ñ ü è è ò ç à í à è ü, ý è³ ç
é³ í ö ý XVI ñ ò. ó ñ à á³ è ü ò á í í è í ç à ÷ ò ð ò ñ ý. Ñ à í à ò í ò, ý è á è ò ÷ í í
ç à ó á á æ è á Í. È í ñ ò í à ð í á, «è í ð í ð à ò³ ý è í ç à è³ á ñ ò à è á ç à ð í í í
í á ð í á í í; í í í ç è ò³;»⁶⁶. Ó ñ á³ á í í è ð á à è è ò á³ ñ ó ÷ à ñ í è è è, ç í è ð à í à
í í è ü ñ ü è á ò è ý ð ò à, í à è í³ ç í ð à á ñ ò à á í è è³ á ý è í; ó 1649 ð. í è ñ à á
ù í á í ü ñ í á í í á ñ ò ó í á: «È í æ í í ò ó á³ á í í í, ù í ç ð í ñ ò á í í ý è³ è ü è í ñ ò³
ñ à è ý í á Ó è ð à; í³ ç á³ è ü ò ó Á³ é ñ ü è í Ç à í ð í ç ü è á, è í ð ð à ð á í³ ò á
ò³ è ü è è á³ è ý × á ð è á ñ è í ÷ ó á à è í... Ç ð à ò ò í ð, á í ñ ò à ò í ü í ç à ñ à è è è
á í è í ñ ò³, á ý è è ñ à ñ ç ð í ñ ò à è á³ è ü è³ ñ ò ü è í ç à è³ á... Á è á ÷ è í á í ñ ò ð³-
ò á ç í è í è í í á í à è è á ñ ý [Ð³ ÷ Í í ñ í è è ò à], ò è í ñ è ü í³ ò á á í í è ç
ü ñ í á í í í ñ è ó ó á è è á í ó á à è è ñ ý. Ó í ò ó ò à è³ ÷ à ñ ò³ í á í ð è ò í í í ñ ò³ í á ò
Ð³ ÷ Í í ñ í í è è ò à³ ÷ à ñ ò³ è ð è á á á³ á³ é í è í ò ñ è ò ü ç í è í è á á ñ ò è»⁶⁷.

⁶⁵ *Ñ a ñ í . Í . Í í ē³ ò è ÷ í á è ó è ü ò ð à... - Ñ . 163.*

⁶⁶ *È í ñ ò í á ð í á í . Í á á á á í í è ý è á í í ð è ñ // Í ñ í á á . - 1861. - ¹ 10. - Ñ . 110.*

⁶⁷ *Ñ á í ð á í ó ý í ð í ç à ñ í é í ó í ý Á³ é ñ ü è á Ç à í ð í ç ü è á í í á í í í í è ü ñ ü è í á í ò è ò ÷ à
// Í è è è ð . Á . Á á á í ó á è³ ò è ñ ò è ÷ í³ ò à è ò à è ò ð í ð è ÷ è í è í á ò³ í á è ü í í - Á è ç á í è ü í í; á³ é í è
ò è ð à; í ñ ü è á í á ð í á ó ñ à ð à è í XVII ñ ò. // Ó²Æ. - 1999. - ¹ 6. - Ñ . 125.*

Í àäçàè÷:àéíí ààãíì èì ÷éííèéíì çàãàèüíí; «ííè³ðèçàò³;» í àñàèáí íý, í àðààóñ¹ Í ³àááí íí; Èè;àùéí è, áóèè í íð³áí ýíí ÷-àñó³ èí çàòüè³ ðààè, ýè³ ÷ àèè àí èèà íà àñà òèðà;í ñüèà í àñàèáí íý. Õíì ó ñàì á èí çàòüè³ ðààè ñòàèè òèì ààòí ðèòàòí èì í ðàáí íí, ýéíì ó í àèàæàèí ÷ ðàáí (òí ÷ ³ í à ððèèè÷:í á, àèà Õàèòè÷:í á) àèð³øòààòè àí °í í³ òà ííè³ðè÷:í³ ÷ èòàí íý, ùí òàè ÷ è³ í àèøà òí ðèàèèñý³ ÷ òàðà-ñ³à òñ³º; òèðà;í ñüèí; àòí í ñí ò³àèúí í; ñí³èüí ÷ òè. Í ñí àèèàí; ààè ðààè, ýè çàòààæòààà ñàíàí ÷-àñó². Áí èéí, í àáðàèè ç àðòáí àí ààñýòèð³÷÷ XVII ñò., èí èè á í èò «àááàè³ á³èüø ó ÷-àñòü àðàèí òèðà;í ñüèà ÷³ ùàí ñòáí³ ÷ ðàáí ñèàáí á àóòí ááí ñòáí»⁶⁸. Í ñí àèèàí èí çàòüèèè ííè³ðè÷:í èè ààòí ðèòàò «í à àí èí ñò³» àèð³ñ ó òàè ÷-àñ çàà-äýèè ààòüí àí ó Í. Èí í àøààè÷:ó (Ñàààéàà÷:ííì ó), ðàçèàáí ò³ý ýéí-áí àæà áóèà á Èè°á³, àà á³í, ýè çàòààæèà Á. Áí òí íí àè÷, «í ðèé-í ýà ó ñàí° òí ðààè³í íý òó ÷-àñòèí ó çàñàèáí í; Õèðà;í è, ýèà àèçí àèà ñàáà èí çàòüèí ð», à ÷³æ òèì «ààòüí àí ñèí ðèñòààñý ñàí;ì ñòáí í àè-ùàí àèý òí àí, ùí á³ ùà ò³ñ³øá ÷ í í á³ýçàòè èí çàòüèó ñí ðàáó ç í àðí à-í ð, ÷ ðèéí ýàøè ÷³à ñàí° çàñòí í èòòáí ðàè³³éí³³ ÷ òàðàñè èðà;í è»⁶⁹.

Í íè³ðè÷:í à àààà òèðà;í ñüèí àí èí çàòòàà ó 1630-ò ðð. àèýàè-èàñý³ à ÷ àæàð àèàèò³éíí àí ÷ ðí òàñò, òí àòí ÷³à ÷-àñ àèáí ð³à íí-àí àí ÷ íèüñüèí àí èí ðí èý. Õàè, ó 1632 ð. ÷ òòèàèüñüè³ àí òáí àè ÷ ííá³àí ÷ èýèè àí Ì ÷ ñèàè: «...Èí í àòí ÷ íèüñèí è àà ÷ ðèñèàè è ÷-àðèà-ñí ÷ àðí øè, à... à òà ÷ ÷ ðð ÷ áúè àúá ó ÷ èò ààòí àí Èòèààà, à àà-ààè àà èì àðí øè àèý òí àí – çàòýàè èò, ÷-òí á íí è øèè è í àì ó á Ì ÷ íèüø è ñòí ýèè áú ñ ÷ èì ÷ ðí ðèà Áèààèñèààà, à òí ÷-àò àà Èí í àòí ÷ íèüñè³ è ÷ ñàèòò ÷ í à èí ðí èààñòáí ÷ í àí ùòáí èí ðí èààè÷:à, Èàçèí³ðà; è èàè àà ÷-àðèàñü ÷ àðàí àí èèè ààòí àí à Èòèààó è ÷ ðàè-í èò ÷ íí èéí àí èéí à è íí áúè àà ààòí àí Áí àðàè Áàááí íè, è ÷ íí èéí à-í èèè ñ ÷-àðèàñü ÷ í à ÷ ðèè è ààòí àí ó Èí í àòí ÷ íèüñèí ÷ ó...»⁷⁰. Í àòí ÷³ ñòü ó èèñ³ àí Áí °çí àí ñüèí àí àðò³º ÷ èñèí ÷ í à èí çàèè àèñèí-àèèè ÷ íí ààæáí íý, ààè íí àèì èí ðí èàí í àðàèè «naisniejszego

⁶⁸ Áí èéí². Á. Ù á ðàç ÷ ðí ðàðàèòàð í àò³í í àèúí ÷-àèçàí èúí èò àí °í á àí ÷ òó Õáí ààèçíì ó // Ó²Æ. – 1966. – ¹ 2. – Ñ. 85.

⁶⁹ Áí òí ÷ íí àè÷ Á. Á., Áàò Á. Á. Èñòí ðè÷-àñèèà àáýòàè ð áí -Çàí àáí í è ðí ññèè á àèí àðàòèýò è ÷ íí ððòàòàò. – Áúí. 1. – È., 1883. – Ñ. 4.

⁷⁰ Àèòü ÷ ÷ ñèí àñèí àí àí ñòààðñòàà, èçàáí í ùà Èí ÷ àðàòí ðñèí è àèàááí èàè í áóè / ÷ í à ðàà. Í. Í í í í àà. – Õ. 1: ðàçòýáí ùè ÷ ðèèàç. ÷ ñèí àñèèè ñòí è. 1571 – 1634 àà. – Ñí á., 1890. – Ñ. 402 – 403.

Władysław»⁷¹. Bē ā³āī ī ī, ñāī à Āēāēñēāā ñōāā òī ā³ ēī ðī ēāī ðā÷³ Ī īñī ī ēēōī;³ í á ā īñōāī ī þ ÷ āðāō (ýēūī í á ā ī āðō) çāāýēē «ēī çāōūēī ī ó āī ēī ñō». Āī āðā ā³āī ī ī³ óā, ūī çāāýēē īñōāī ī ūī ī ó, òī ÷ à āæā çā ēāðāēī āēūī ī³ í øēō ī āñōāāēī, ī āðāēē³ í āñōōī ī īāī ī ī ēūñēūēī āī ēī ðī ēý ā 1649 ð. – Bī à Èāçēī ēðā, ýēēē ūī ī ðāāāā òāēī æ í á çōī³ ā āðýōōāāðē ð³÷ Ī īñī ī ēēō ð ā³ā ī ī ē³ ð ÷ í í āī³ ð āð ð ð āēūī ī āī ð ī çēī ēō.

Ī āēāē ūī āī æ ð³āī ý ī ī ē³ ð ÷ í à í á çāēāæī³ ñōū óēðā; ī ñūēī āī ēī çāōōāā āī ñýāēā (³ í á ā īñōāī ī þ ÷ āðāō çāāýēē) á ī ðāāī³ çāō³; ò à óōī ēō³ ī ī óāāī í³ Çāī ī ðī çüēī; Ñ³÷.³⁷² Ī ð ÷ ÷ ī ī ó āæā āī ē³ ī öý XVI ñō. āī í á ēī ī ð ð ī ē þ āāēā āāñū óēðā; ī ñūēēē á³ ē Āāēēēī āī Ē ī ð āī ī ó, à ç ð ī ñōāī í ý ù āāōī ð ēōāōó áóēī çōī ī āēāí á í āðāāōñ³ ī āē ð ēāī ī þ çī āī³ øī ūī ī ī ē³ ð ÷ í ī þ ā³ýēūī³ ñōþ. Bē ī è āæā āā ÷ ēēē, ēī çā ÷ ÷ ēī á ð ī ç ð ī ñōāēāñý ī ī çā ēī ī ð ð ī ēāī óāī ð ð āēūī ī; āēāāē, à Çāī ī ðī çüēā Ñ³÷ ýē ī í āā ù ī ðāāī³ çāō³ é í³ ñēēā ñōāēā, çā āēñēī āī ī Ā. Ñōī ðī æāī ēā, «ñāī āī ðī āó ēī çāōūēī þ ñōī ēēōāþ»⁷³. Ōā ñī ðýēī āī ñēōū øāēāē³ ē ī ī ē³ ð ÷ í³ ē ñōðōēōðēçāō³; ēī çāōōāā ē āēōēāī ī ī ó ò ī ð ī óāāī ī þ ēī āī ī ī ē³ ð ÷ í ī āī ñā³ òī āēýāō. Āēāñī á é ñī āōēō³ ÷ í á ñāī ī óī ðāāē³ í í ý, çāī ðī ī ī ī ī āāí á í ēçī āēī òī āāðēñōāī ī,³ ç ī ðēōā- ī āī í èī ēī ī ó āāī ī ēðāðēçī ī ī òāēī æ ñī ðýēī ēī ī ñī ē³ āāō³; ēī çā ÷ ÷ ēī è³ í āñāēāī í ý çāñāēāī ēō óēðā; ī ñūēēō òāðēōī ð³ ē, ūī í āēýñēðā- ā³ øā āēýāēēī ñý ī³ ā ÷ āñ óēðā; ī ñūēī-ī ī ēūñēēō áōī ī ñī ó³ āēūī ēō ēī ī ò ē³ ð ÷ í ē³ ī öý XVI – ī āðō; ī ī ēī āēī ē XVII ñō. Ōī ī ó í āāā- ðāī ī ī óðýāī āēē ēī ñāð ðā÷³ Ī īñī ī ēēōī; Āāāī Ē ēñ³ ēū ī ēñāā ēī ðī ēþ ā 1636 ð., ūī Çāī ī ðī æāý çāāæāē áóēī «ēāī³ òōēī þ āñ³ ç ī í āī ēē³ ā ī ðī ðē³ ñī óþ ÷ ī āī ī ī ðýāēō»⁷⁴.

Ī ī ē³ ð ÷ í á çī á ÷ ÷ āī í ý Ñ³÷³ ī ī ēýāāēī í á ēēøā ó ñī ðýī óāāī í³ āēçāī ēūī ī āī ðōóó óēðā; ī ó³ ā, āēā é ó ò ī ī ó, ūī çāī ī ðī æō³ ī ī ñōó³ ī ðī ī ī ī óāāēē īñōāī ī³ ī ðēēí ýōē çōī þ ī í āāēū ī ī ē³ ð ÷ í í āī óñōðī þ. Bē ñōāāðāæāóāā Ā. Āī òī ī í āē ÷, òā áóēā ī ī ðōóāī á «ī ðāā- í³ çāō³ é í á ñēēā ç āī òī āī þ, āæā āēðī āēāī ī þ ñōñī³ ēūī ī þ í ðī ī þ,

⁷¹ Āī ēóāāā Ñ. Ī āōð ī ī āēēā ē āāī ñī ī āāēæī ēēē (Ī ī ūō ēñōī ðē ÷ āñēī āī ēññēāāī āāī ēý). – Ō. 1. – Ē., 1883. – Ī ðēēī æāí ēý. – Ñ. 401 – 403.

⁷² Āāō. ī ðī óā āēā. á í āðēñ³: «Āōī ī ñī ð³ āēūī á çī á ÷ ÷ āī í ý Çāī ī ðī çüēī; Ñ³÷³».

⁷³ Ñōī ðī æāī ēī Ā. Ñōāōāī Āāōī ðēē ē āī āī ðī āñēā ēī çāēē. – Ē., 1904. – Ñ. 118.

⁷⁴ ²ī ñōēōóó ðōēī ī ēñ³ ā Ī āō³ ī āēūī ī; á³ āē³ ī òāēē. Óēðā; ī ē³. Ā. Ā. Āāðī āāñēūēī āī. – Ō. 1. – Ñī ð. 13402. – Āðē. 85; Ū āðāāē Ā. Ī. Óēðā; ī ñūēē ēī çāōōāī; òī ðī óāāī í ý ñī ð³ āēūī ī āī ñōāī ó. Āðōāā ī ī ēī āēī á XV – ñāðāāēī á XVII ñō. – Ē., 2000. – Ñ. 60.

í à ì ì ÿáó ÿèí; àí³ óðÿä, àí³ øèÿòòà í à ðí çðàòí àóààèè»⁷⁵. Õí ÷à, ç³í øí àí àí èó, ÷óàí àí óñà³àí ì èðààèè àñàçðí ñòàð÷-èè ì ì è³òè÷-í èè ì ì ðàí ò³àè óèðà;í ñùèèò èí çàè³à. Çí èðàí à Á. Ñòí ðí æàí èí ì àðàèí-í ó°, áóó³í òí àæà èí ðí èü Ñòàòàí Ààòí ð³è «ì àðàáàà÷-àà, ùí à³èññü-èí àà ñèèà, èí òðà ì ðààí³ çí àóààèèñÿ í à èí ðàí í³ Ðà÷³ Í ì ñí ì èèòí; ÷, àèà çé í à ì³àèí ðàí à, ñèí ðí ì àðàðàí ðèòüñÿ í à ààðñòáó, ÿèà çààà-æà° ðí çà³èèòè ç³ øèÿòòí þ ì ðí èü à óí ðààè³í í³ Ð³÷÷ þ Í ì ñí ì èè-òí þ, à ì òðèì ààøè ç ì àí èó àðóáó à³àñ³÷, àèàøòó° ñàí þ ì áó Ð³÷ Í ì ñí ì èèòó»⁷⁶.

Í ðèì óñòèòè, ùí ñàì à òàè ì³ðéóáàà èí ðí èü ì ààðÿä ÷-è ì ì æáí à, àèà òà, ùí ñó÷-àñí èèè àæà ç ñàðààèí è XVI ñò. à³à÷-óààèè, ì àñè³èüèè ì ì è³òè÷-í ì «çí óáí³èà» òà ì ðààí³ çàó³éí ì çðí ñèà óèðà;í-ñùèà èí çà÷-èí à, ò³èèí ì ÷-ààèáí ì. Í àà³òü èðèì ñùèèè óàí àèçí à-àà ùà ó 1559 ð., ùí ñòàèí «òàí àðü ì ò èí çàèí à ààèü ì è í áàáçí à÷-í ì...»⁷⁷. À í à ì ì ÷-àòéó XVII ñò. ì ì èüñùèèè èí ðí èü Ñèà³çí óí à ²²² ì èñàà òòðàòüèí ì ó ñòèòàí ó Àòí àáó, ùí í à ì ì ÷-à ì ì èàðàðè óèðà;í-ñùèèè èí çàè³à, ì ñè³èüèè àí ì è í à ì³àèÿàðòü ì³÷-èçé àèàà³, àèà ì ðè òüí ì ó æèáóòü ñàí; ì è ì ðàààì è⁷⁸. ² ÿèùí à òüí ì ó àèí ààèó ì ì æáí à ì ðèì óñòèòè, ùí ì ì èüñùèèè èí ðí èü èóéààèòü, àèí ðààáí-àóð÷-èññü çà ñàí þ ì àñí ðí ì ì æáí³òü àèð³øèòè ì ðí áèàì ó èí çàòüèèòò ì àà³à³à, òí àæà ñàèí ì àà çàòààðàæàí í ÿ Í ðàèí àó³; 1625 ð. ì ì ñó-ò³ àèçí à° «ì àðòí àðñüéó ð³àí ì ì ðààí³òü» óèðà;í ñùèí àí èí çàòòàà: «...òí à³ çò í àí èí ñèì ì à³àèðèòèè è àí ðí ààì è... Ðà÷³ Í ì ñí ì èèòí;»⁷⁹.

Í à òüí ì ó àòàí³ í àà³òü Ààòèèáí óñà³àí ì èðààà óáà ì ì è³òè÷-í ó ààáó óèðà;í ñùèí; èí çà÷-èí è. Òàè, èàòí èèòüèèè òí èñèí Õ. ×³-ð³í è³ çàí àáí ÿá ó 1621 ð. èàðàèí àèà Èðàí à³ç³, ÿèùí «èí çàèè í à áóáóòü àèòèñÿ ì ðí òè òòðè³à.., [òí í à] óáè ì ì ì áí ò í áí àó³àí ì ì³òè í à ì ì ñòóí èè èí çàèàì, òàè, ùí á àí ì è çàèèøèèèññü àáí àí èà-

⁷⁵ *Àí òí í í àè÷- Á. Á. Èñíèàáí àáí èÿ í èí çà÷-àñòàà ì ì àèòàí ñ 1500 ì ì 1648 àí à. – È., 1863. – Ñ. 78.*

⁷⁶ *Ñòí ðí æáí èí Á. Ñòàòàí Ààòí ðèè... – Ñ. 119.*

⁷⁷ *Èí èàà ì ì ñí èñèèàÿ ì àòðèèè Áàèèèí àí Èí ÿàèñòàà Èèòí àñèí àí / Èçà. I. Í àí èáí ñ-èèì è àð.: à 2 ó. – Õ. 1: Àèí èí ì àè÷-àñèèà ñí ì øáí èÿ Èèòáü à ì ñòààðòàí àáí èà èí ðí èÿ Ñèàèçí óí àà-Áàáòòà (1545 – 1572). – Ì., 1843. – Ñ. 163.*

⁷⁸ *Æàðàèà àí ðñòí ð³; Óèðà;í è-Ðòñè... – Ñ. 119 – 120.*

⁷⁹ *Volumina legum: Przedruk zbioru praw. – T. 3: Prawa, konstytucje y przywileje Krolestwa Polskiego, Wielkiego Xiastwa Litewskiego z wszystkich prowincyj. – Petersburg, 1859. – S. 237.*

Òàèèì ÷èíîì , ì è ì òñèì î àèçí àðè, ùî ñàì á í àì ³àààòîí îìì -
 í èè ñòàðòîí î³ààáí í èò ñòàðòî ñòà Èê;àññèíîî ñî òàí àñòàà ³ ò ñèèàá³
 ÂÈÈ, ³ ò ñèèàá³ Ðà÷³ Í îñîí èèòî; áóá îñîí îñî ð àèÿ ì ìÿàè òà
 ðîçàèòèò ì ì è³ðè÷íî; ñàì îñò³éí îñò³ óèðà;í nûeí âî êî çàòòàà, à òà-
 èíæ ì³çí³øî; àèñòàì î èÿò³; áæá «èí çàòòèèñî òñòîð ð» í à ò³ òà-
 ðàí è. Í çí à÷áí³ ì ðî òàñè ì àèè àí îòàèñî á çí à÷áí³ ì ÿ àèÿ Òîðî òàáí -
 ì ÿ ðàí ì ì ì ì ààðîí î; óèðà;í nûeí î; í àò³; òà áóèè çòí î àèáí³ ð ààè-
 èàèñî èì è àáí î ì è³ðè÷íî èì è ðàáí ñòîðî àò³ÿì è ò Òàí òðàèñî ì-Ñò³à-
 ì³é ð ààðîí³ àí ðîñîñî àè àðòàí; ì ì èí àèì è XV ñò. Í ìÿà ì ì òòàè èò
 òèè³é³çàò³éí èò àèèèèèè³à ç áí èó ì ì ñòàòòàí ðàí èò (³ àí òîñî æ
 àí àí è³ ààðàñèáí ì ì àèàòòî àáí èò) ì òñòèñî àí nûeèò ààðæàà - Í ñ-
 ì àí nûeí î; ³ ì àð³; òà Èðèì nûeí âî òàí ñòàà, çì òñèèà ì ñ³èà òðè-
 ñòèÿ ì nûeá ì àñàèáí ì ÿ ì³ààáí í èò ðóááæ³à Èèòî àññèí-Ðòñèí; ààð-
 æààè, ÿèè áóèè ñàì á ì àøèáí ò³ Í³ààáí î; Èê;àññèí è, ààòè
 ààèèààòî ó à³àí î à³àü.

Í àð ñòàèì óèðà;í nûeá êî çàòòàí, èì òðà, ì ðîèòî àøè òðèèà-
 èèè ³ òàðòî èñòèè øèÿò î ðàáí³ çàò³éí î; àòî ì ñî³àèñî ì; òà ì ì è³ðè÷-
 ì ì; àáí èðò³; áæá à àðòàí³é ì ì èí àèì³ XVI ñò. ñòàèì ì ì ñòò³
 ààðàí òî ì àáí î ì è³ðè÷íî; ñòàà³èñî ì ñò³ àññîñî àè Ààèèèñî Èí ðàí ì ò
 Óèðà;í è. Òññî ò ñî ðèÿèì³ ì àáí èí ì à çðî ñòàí ì ÿ ì ì è³ðè÷íî; ààòî-
 ì ì ì ñò³ èí çàòòàà, çòí î àèáí á ì àñàí ì àðàá ì àááæáí ì ÿ ì èèòî àññ-
 èí; (à ùà á³èüòà ì ì èññèèè) àèààè àèçí àðè èí àí ñî³àèñî ò
 àè³òàðòî ñòòü, ÿèò àí àèèññî óèí ì ñòèòòèí àóááòè çàðòèé èì øèÿòî ì .
 Çðàòòîð, ð³àáí ù ì ì è³ðè÷íî; ñà³àí ì ñò³ óèðà;í nûeí âî êî çàòòàà
 ì ñÿí òà³ çí àáí èáí³ ñòòü ñî³èñî ì òè, ç ÿèí; àí ì ì àèèí èèññÿ ì à
 ñà³ò. Â³àòàí àð ì à èèòà ñòàí ì à³ ì ðèè³èá; òà àí èññî ñòàðòòü
 ñî ì òèèè ð àí ðîòòàè ç òðÿáí ì³ ñàèí ì ì Ðà÷³ Í îñîí èèòî; àèà
 ì àðàòò³ ì ì ðààà àññîñî « ì àðòî àò ðòñèèñî » çì òòòòòü óèðà;í nû-
 èèò èí çàè³à ñòàòè àí àí ð ç ì ì èÿèàì è, ÿè³ ì àðàòòà ðòòòññÿ àèÿ
 ì èò ì à òîñî àèáí ì ÿ ì àññî ðàààèèèè; ì ì è³ðè÷íî; ñèñòàí è Ðà÷³ Í îñ-
 ì ì èèòî; çàðàè àèçí àèáí ì ÿ òà ì àèàòòòàáí ì ÿ àèàññî ñòà ààðæàáí-
 òàí ð÷íî ì ì òàí ò³àèò.

ΕΤΝΟΣΟЦΙΑΛΗΝΕ ΖΝΑΧΕΝΝΙΑ ΖΑΠΟΡΟΖΥΚΟΪ ΣΙΧΙ* ---

Κ³ηοί δ³; Ν³οαί ι; ^α αδιί ε δαι ί υί αι ί ι αι αι -αηό οαί ιι αί
Çαι ί δι çüêι; Ν³-³ ί ιη³αα^ο ί αι á ç í áεάαæέεά³øεδ ί ³ηοü.
Νοί δι οάααøεñü ó ί ιί εççÿö Αί ³ι δα ÿε δααεö³ÿ οέδα;ι-
ñüêι αι ί αηαεαί ί ÿ Άαεεêι αι êι ÿç³αηοάα Èεοί αηüêι αι ί á
ί ιη³οεί ³ ί áá³æ εδêι ñüêεδ οαοαδ, Ν³- ί ιη³οοί ι αι ί αδαοαί δ³οüñÿ
ί á ί αêι ³ç áααί ι εδ οαεοί δ³α οί αι -αηί ι; ααι ί ι ê³δêêê, ùι áæá á
οι áο ηó-αηί êê³á æêêêêæêι ί ááæÿéο ί í áαáο αι δον³á-οέδα;ι ö³á,
ÿê³ á οάε -αη ηδα³ρου áαæêêæêι áεαι αί οί ι ó ι δι δεñοί ÿί ³ ί οηόεü-
ι αί ηüê³é áεñι αί η³; á οδêñèÿί ηüêó ^α αδιί ó. Αί αι ί -αη Çαι ί δι çü-
êá Ν³- æêηοοί êèá é ί íáοοί ³ι ³ι ί οéüñι áοι ³-ί ι; êί ι ηí ê³áαö³;
οέδα;ι ö³á, á³á³αδαáøè, òæêêι -êι ιι, áααί ι ó δι êü ó çöι ³é ί í áæêü-
ø³é ³ηοί δ³;, á òæêι æ óá³éøíáøè ί αι êι ³ç -êι ί êê³á ηαι ί áοοί ι η³
á ί êαηò çöι üι; ί αι òæüι ι η³.

Í çáçáæá³þ-é ί á çí á-òü³ηü ö³; ι δι áεαι è, áι ί á ùá é áι η³
çáèèøá³öüñÿ ι áêι áεá-ái ί þ. Áææá áι ηê³ái êèè çáαδoα³ρου ηαι þ
οάαáο ί áδαáαæí ι ί á íêδαι ³ αηι áεδè ί í ê³δè-ί ί αι áαι ηι ö³æüι ί αι
δι çáèèøéο Çαι ί δι çüêι; Ν³-³, ι δι áεαι ó ç æêí êêí αί ί ÿ, í áδøί; êí êáö³;
ái óóδ³øí üι αι óηòδí þ òá ί í áοóó. Í ³ηóá æ Í êçí αι αι
οί áαδêñοάá á áοι ί ηι ö³í áái áç³ οέδα;ι ö³á áι η³ çáèèøá³öüñÿ ί á ç³ÿ-
ñí áαι èι. Ç í æÿäó ί á óá, í è ί á^οι ί çá ί áóο δι çêδèðöÿ çí á-ái ί ÿ
Çαι ί δι çüêι; Ν³-³ á áοι ί ηι ö³æüι èø ί δι óαηáò áδoái; ί í êí áêí è
XVI - ί áδøί; ί í êí áêí è XVII ηò. Áαçí ί ηδαái üι óá í èδoái ί ÿ á
³ηοί δ³í áδαö³; ί í êè ί á δι çáèÿáæêí ηÿ. Οί -á áι ηê³ái èöüèá è³òáδαö-

* Í á í ηι í á³ í óáè³εáö³; *çαι αι δι áηüêê È.Á. Áοι í ηι ö³æüι á çí á-ái ί ÿ Çαι ί δι çüêι; Ν³-³ (áδoáá ί í êí áêí à XVI - ί áδøá ί í êí áêí à XVII ηò.) // Í í á³ áι ηê³æáí ί ÿ í áι ÿοí è êí çáöüêι; áι áé á Óèδα;ι³: Çá. í áòé. ηò. - Àêí. 17. - È., 2008. - Ν. 195 - 200.*

δα ñòí ñí αί í ³ñoí ð³; εí çαòüéí; ñí ³εüí í δέ çα í í ðí ñàí è Áí ³í ðα °
 αί ñεòü çí à-í í þ. Í ð³ ñ³ í í εñε Ñ³-³ çí àεóεε è í ñòà áαα ó òαí ðαò
 ñò-αní εε³α í í á³ε: Á. Ëÿñí òε, Í . Á°εüñúεí αí, Ñ. Áαεαáí òααéí à,
 Á. Í αí ðí òüéí αí, Á. Á³í ³í ε, Á. Áí í εαí à. ¯οί³ ñ³á-αí í ý àεñòóí àþòü
 ò³í í εè áεαδαéí ò αí ñε³αααί í ³ çαí ðí í í í ñàáí í; í ðí áεαí àòεεε.
 Ç í í çεò³ε αα ³ñoí ðε-í í; çí à-óüí ñò³ í ð³ εè è ðí çαεÿααεε ³ñoí ð³þ
 öüí αí òαí ðαí í ý Í . Ñεí í í í ññúεεε, Á. Í ³εεαð, Ñ. Í εòαòüεεε,
 Á. Áαí òε-Ëαí αí ññúεε, Í . Ð³áαéüí αí .

Çαí αí í ðαáí αòí αí ñε³αααί í ý Çαí í ðí çüεà Ñ³- àεñòóí àεà
 á í ðαòÿò Í . Ëí ñòí à ðí áα, Í . Ëóε³òα, Í . Ñεαεüεí αñúεí αí, Á. Áí-
 òí í í àε-à, Ë. Í áααεεε, ². Ëαí αí ³í à. Á³εüø àεεαí εí çí à-óü³ ñòü
 äéÿ οέδα;í ò³á í εçí αí; í ð³αáí ³çàò³; í àí áαáεεñÿ ç'ÿñòααòε Í . Áðó-
 òααñúεεε, Á. Ñòí ðí ααí εí, Á. Áí í αí εòüεεε, Á. Βαí ðí εòüεεε.
 Í á í ðεí εí ÿεεñÿ í í øóεε è í ñòÿ òα çí à-αí í ý Ñ³-³ á ³ñoí ðε-í ³ε
 αáí εþò³; οέδα;í ñòαα ε ó ðäÿí ññé³ -αñε. Í í í ðε ³αáí εí á³-í ³
 εε³òα, áαáí è εε αí αñí ε ó ðí çαεÿä í ðí áεαí è çðí áεεε ². Ëðéí 'ÿε-
 àε-, Ñ. Áí ðí áεε, Í . Αí αí í àε-, Ë. Áóñεεñòεε, Á. Áí εí áóóüεεε.
 ¯οί³ε αí ñ³á ñòαα í ñí í αí þ í á ðαí ñí εñεαí í ý í çí à-αí í; í ðí áεαí è
 í à ñò-αní í í ó αòàí ³ ðí çαεòεò á³ò-εçí ÿí í; ³ñoí ð³í ðαò³. Ññúí αí á³
 òεí í εòαí í ÿí í ðεä³εÿþòü òαααò ç í í àεò í í çεò³ε òαε³ á-αí ³, ÿε
 Á. Ñí í ε³ε, Á. Ñαð³°í εí, Á. Ñαð³ε-òε, Á. Í áεεααεéí, Á. Í áí à-
 òαí εí, Á. Ù á ðααε, ². Ñòí ðí ααí εí, Í . Ñαñ, Á. Ñí εóεüñúεεε,
 Á. Áóðáεε, Á. Áðáòóí αí εí òà ³í .

Ñε³á çαααòε ε í ðαò³ çαðóá³αéí εò ³ñoí ðεε³á, ÿε³ ðí çαεÿααεε
 çí à-αí í ý Çαí í ðí çüεí; Ñ³-³ á ³ñoí ð³; Í á ðααόν³í òα αí ðí αí ε ðí ñ³ε-
 ññúεí αí à-αí í αí Á. Õéí ð³, Õðαí òóçñúεí; αí ñε³αí εò³ Ø. Ëαí αð-
 ñü°-Ëαεüεααá, í í εüñúεεò áαòí ð³á Á. Ñαð-εεα, Ë. Í í áαí ðí áαöü-
 εí αí, Ç. Áóεò³εα, Ñ. Ëí çαεà òà ³í. Ααçí á ðα-í í, òαε -ε ³í àεòα,
 αñ³ àεüαçαααáí ³ αí ñε³αí εεε í í ðóøóααεε í εòαí í ý, í í á'ÿçαí ³ ç³
 çí à-αí í ý Çαí í ðí çüεí; Ñ³-³ á αòí í ñí ò³αεüí í í ó ðí çαεòεí á³
 óéδα;í ò³á, àεà ñí αò³αεüí í αí ðí çαεÿäò ò³°; í ðí áεαí è í í εε í àí à°.
 Á òí ε αα -αñ í á àεεεεεα° ñòí í ³á³à òà í αñòααéí à, ùí Çαí í ðí çüεà
 Ñ³- á³á³α ðαεà áαεε-αçí ó ðí εü ó αáí αç³ οέδα;í ò³á ³ ñí ðεÿεà í á ðα-
 òαí ðαí í þ çòí üí; αòí í ñí ò³αεüí í; ñí ³εüí í δέ á í àò³þ.

Çαααéüí à ε ñεòαò³ÿ αòí í ñí ò³αεüí í αí ðí çαεòεò οέδα;í ò³á
 í à ñα ðααéí ó XVI ñò. àεäεÿααεα òαε. Õéδα;í ò³ ñòαí í àεÿòü òαε

í êðàì èé ἀοί íñ, ýêìì ó âéañòèâèé ἀοί íí³¹ «ðónü»³ ýêéé ì ðì òè-
 ñòàäëý° òüñý ñón³αàì – «ì ññéí âèòàì », «á³éí ðónéí àì », «ëýòàì »,
 «èèòàéí àì », «æèääì », «áí éí òàì », «òàòàðàì ». Áí áí í÷añ í á
 ³ñí ó° í êðàì í; Óèðàçí ñüéí; ääðæääè, ùí ááçí ἁðá-í í çààèüì íáó°
 ἀοί íñ ὁ̄³í³αí ἁç. Í áí àè³ çàì ἁðá-òáàòè ðàèèüì³ ñòü í á òüìì ó ἀοί³
 óèðàçí ñüéí; í ἁðí áí íñ³ ýè ἀοί íñ ὁ̄³ᾱεὐί íñ í ðàáí³ çì ó í àì á° æí ἁ-
 í èò ì³añòää. Óαè, í ἁðí áí³ ñòü – òαðì³¹ ñóí ἁðá-èèèèé, àèá äëý
 òíáí, ùí á í á çàì èóòáàòè òαðì³¹ í êí ἁ³-í ó ñèòóáò³ᵖ ἁ ἀοί³ ñòí ðè-í³é
 ñòáð³ ùá á³èüòá, à òàéíæ ç í ñëýáo í á á³añòóí³ ñòü á³èüò áàèíáí
 ì ìí ýòöý, í á í ἁò ì í ñëýä, éíáí çαñoí ñóááí í ý° ò³èèì ἁéí ðαααáí èì .

Ñòáá³èüì èì ἀοί íñ ὁ̄³í³αí ἁç ìì (ääæá³ ñí ó° áæá ñòí ðì í ἁ-
 í èé ἀοί íñ ὁ̄³ᾱεὐί èé í ðàáí³ çì – óèðàçí ñüèá í ἁðí áí³ ñòü) ì í ýñ ð°
 òüñý é òàèòè-í ì ááçáí è³ñí á³¹ òáððáò³ý óèðàçí ñüéí; í ἁðí áí íñ³
 áí ἀοί íñ ὁ̄³ᾱεὐί èò í ðàáí³ çì³ ἁ Áαèèéí áí éí ýç³añòáá Èèòí ἁñüéí áí
 é ÷añòéí áí Í í èññüéí áí éí ðì è³añòáá. Í ðè òüìì ó «áæèèèáí í ý»
 óèðàçí ñüéí; í ἁðí áí íñ³ ἁ³¹ í ääðæääí³ ἀοί íñ ὁ̄³ᾱεὐί³ í ðàáí³ çì è
 ì ðèçáæí áí ἁ³áí í ἁéáí í ý çààèüì í ἀοί³-í; ñá³áí ì ìñ³ òà ñàì ì ñá³-
 áí ì ìñ³ óèðàçí ò³á, à òàéíæ áí ἁ³áí í ἁéáí í ý çì ùí; ἀοί ì ì ì è³ðè-í ì;
 ì ἁðáèèáì è, ùí, í á í ἁò ì í ñëýä, ýñèðááí äëýáèèñý ἁ ääðæääí-
 òáí ð-ì ì ó ðón³ äðóáí; ì í êí ἁéí è XVII ñò. Ó òüìì ó éí ì òàèñ³ ñè³á
 çàáààòè ýèðàç ääðæääí ἁοáí ð-³ òáí ááí ò³; Çàì τ̄ δ̄ῑ çüēí; Ñ³-³, ýéó
 á³á Í . Èí ñòí ì ἁðí áá ἁ³ ñòí ð³í ἁðáò³; èèañèò³éòᵖ òü í á³¹ àèòá, ýè
 «ðáñí óáé³éò», ùí ñòàèá ì ðì í ἁðàçì ì ì àéáòóí ùí; éí çàòüéí; ääðæääè.

Á³á ñáðáèéí è XVI ñò., éí èé óèðàçí ñüèá í ἁðí áí³ ñòü ì í òðáí-
 èý° ó ñòáðó ì ì è³ðè-í èò³¹ òαððáñ³á í ἁðí áí íñ³ ì í èññüéí; ñèòóáò³ý
 çì³¹ ð° òüñý áí éí ð³í í èì ÷éí ìì . Βéùí ἁ ñèèáá³ Èèòí ἁñüéí-Ðónü-
 êí; ääðæääè óèðàçí ò³ ἁ³á-òáàòè ñááá ð³áí í ðàáí í ᵖ ñí³èüì í òí ᵖ,
 òí ἁ ì ἁæáò ðá-³ Í ì ñí ì èèòí; ἀοί íñ ὁ̄³ᾱεὐί³ ì ðì òañè ðì çàèáᵖ òüñý
 á³èüò äéí àì³-í; ç òñá ì ì ì³ òí³ òí ᵖ ἁ³áòáí òðí áí ᵖ òáí ááí ò³ᵖ,
 ùí, ç³¹ òí áí áí èó, ì í æí á ἁæá èèañèò³éóáàòè ýè ì ἁð³³ í çí àèè
 ì ì ÷àèò óèðàçí ñüéí áí í ἁò³í ἁáí ἁçèñó. Í áí ðóæáí³ ñòü æá óèðàçí ñü-
 éí-ì í èññüèèò éí ì òàèò³á èèòá ì ðèñéí ᵖ ᵖ áèá éí ì ñí è³áàò³éí³
 ì ðì òañè ἁ ì ἁæáò ðì çñáèáí í ý óèðàçí ò³á. ² ἁ òüìì ó éí ì òàèñ³
 Çàì τ̄ δ̄ῑ çüēá Ñ³-³ àèñòóí èèá áí éí áí ᵖ ἀοί ì ì ì è³ðè-í ì ᵖ ááçí ᵖ
 óèðàçí ñüéí; í ἁðí áí íñ³, ñòðèæáí àì μ éí ì ñí è³áàò³; àèòèá³çàò³;
 ñàì í³ááí ðèò³èàò³; òà ñàì ì ñá³áí ì ìñ³.

Ñüíàí àí ³ àæà íà àèèèèèà° ñòì í³à³à òíè Òàèò, ùí àðòàà ì íèíàèí à XVI – ì àðòà ì íèíàèí à XVII ñò. – ì àðàèí ì í èè ì àð³í à à³ñòíð³; óèðà;í ò³à. Ì àðààóñ³ ì àí èí ð³í í³ òðàí ñòíðì àð³; í à íàø ì íàëÿä, áóèè çòì íàèáí³ ì íÿáí þ òà ðíçàèòèí ò óàé ÷àñ óèðà;í ñüèíàí èí çàòòàà, à òì ò ÷èñ³ é ì ñí íáí ì; èí àí ì ðàáí³ çàò³; – Çàì ì ðíçüèí; Ñ³÷³. Àí ñüíàí àí ³ íà³ñí ò° àèí íáí ì íàëÿä ò íà ÷àñ ì íÿè ³ ñí ò³àëúí ò ì ðèðìàó óèðà;í ñüèíàí èí çàòòàà. Ëð³ òüíàí, ³ñí ò° ì íàëÿä íà ³ííàòí³÷íà ì ííòí àæáí ì ÿ óèðà;í ñüèíàí èí çàòòàà, çíèðà ì à á³à òíçàð, ÷àðèáñ³à, òàòàð. Í à íàø òòì èó, èí çàòòàí íà ñòà ì íàèèí ì èðàí ì; àòí³÷í; ñí³ëüí ì ðè, à àèñòòí àèí øàèèà çà àñà ì àáí èì àòí ì ñí ò³àëúí èì ñààì àí òì ì, ÿèèè òòàí ðèáñÿ íà ààòí òòì ì ì ì ò óèðà;í ñüèíàí ò Òàðì àí ò³.

Ì ðè òüí ò, ÿè óàè à³àçíà÷àèíñÿ à ì ì ì àðàáí³ð ì àðèñàò, óèðà;í ñüèà èí çàòòàí íà ì àèí ÷³òèí; ñòàí íáí; ì ñí íàè, èí òðà àèçíà÷àèà á èíàí ñòàòòñ ò ñí ò³àëúí èò à³àí ì ñèí àò òíàí ÷àñò. Ðàçíì ³ç òèì òà ñòàèí, íà íàø òòì èó, àí èí àí ì þ ì ðè÷èí þ òíðì óàáí ì ÿ ì ñ³àí íáí ñí ò³àëúí ì ñòàí ò èí çàè³à. Òàè ñàì ì ì íàà àæà èóèà ì ðí òà, ùí ì ñí íáí ì þ òàðèòíð³ò þ òíðì óàáí ì ÿ óèðà;í ñüèíàí èí çàòòàà ñòàèí ÷àðèáñüèí-èáí³àñüèà Ì íáí³í ðíà'ÿ, à çà³àí ì òíàí ÷àñ ì íáí ààì³ ñí ñòàòòèáí ì òàðèòíð³àëúí ì ñòòðì þ – ì³àáí ì³ ñòàòðí òàà Ëè;áñüèí àí àí òàí àñòàà. Àðàòíàò þ÷è òà, ààðòí àèçíàòè ñí ðà ààèèèèèè ³ ì íàëÿä ì à èí çàòòàí òüíàí ðàà³íí ò ÿè íà ÿàðì òíðì ò àáí ì ÿ àáçí ì ñàðàáí ùí èí çàòòàà çàì ì ðíçüèíàí¹. Àæà ñò÷àñí èè ì íà³é – ì ì èüñüèèè òðí³ñò Ì àðòèí À°èüñüèèè – çàòààæòàà, ùí èí çàèè – òà «ì ì ñí ì èèò³, èí òð³ íà í èçó Áí³í ðà ì ðíæèàà þ òü èèøà àè³òèò, à íà çèì ò ðíçòí àÿòüñÿ à ì³ñòà Ëè;á, ÷àðèáñè òà³í ø³»². Òàè, ³ ò ñòàíàí ò èèñò³ ààèèèèè èí ÿçÿ èèòíàñüèíàí Ì èàèñàí àðà, ç ì ðèáíàó ñòí àðà÷èè èè;áñüèèè ì³ùàí³ èè;áñüèíàí àí òàí àè èí ÿçÿ Àí èòðà Ì òòÿòè÷à à³à 14 òðàáí ÿ 1499 ð., çàçíà÷àíí: «...èí òí ðüà èí çàèè çààðòó Áí àí ðà è ñ ùí øèòü ñòíðí òí àÿò àí àí þ íà í èç, àí ÷àðèáñü è ààèàè, à øòí òàì ù çàì áóáòò, ñ òíàí àúñàáí àí àáí àà àáñÿòíà ì à þ ò ààààòè...»³. Ó 1540 ð., èí èè ì àà³òü

¹ Ì Óøàòèèè Ñ.Ë. Èñòí ðèÿ ì èí çàèàò çàì ì ðíæèèè. – Ì., 1847. – Ñ. 3 – 4; ÿààðì èòèèè Á. ÷èñèí è ì òÿàí è Çàì ì ðíæèèè Ñà÷àé // Ëèààñèáÿ Ñòàðèà – 1884. – Ò. VIII. – ¹ 4. – Ñ. 590.

² Bielski Marcin. Kronika Polska. – Ò. 3. – Sanok, 1856. – S. 1385.

³ Àèòü, òí òí òñÿèáñÿ è èñòí ðèè Çàì àáí ì è ðí ñèè. – Ò. 2. – Ñí à., 1848. – Ñ. 194.

í á ³ní óääà ùà çàì í ê Ä. Äèøí áääòüêíäí í à Õí ðòèè³, í õí ðí í í èé èèñò Ñèã³çì óí àà-Äääòñòà òàéíæ Õ³èñò° èí çàè³á, «èí òí ðúá í èæáé çàì èí áú í àøúðú ×áðèañú è Êáí áää í à Áíáí ðà ñòó»⁴.

Çáíáí í ³ ñàì «áí ðí á í à Õí ðääòèí [í] í ñòðí áá èí ýçÿ Äì èð-ðèÿ Êääí í àè-à Äèøí áääòüêíäí», ÿè òà àèáí í ç Í èèíí³áñüêíäí è³òíí èñó, á 1557 ð. áóá àèíííí³-íí çàèáæí èì á²á í ððóá³æí èò í ³ñò áí èíñ³. Çã³áí í çàì èñó ðí ñ³èñüêíäí è³òíí èñóÿ, á òáé -áñ «...í èñáèú èñ ×áðèañú àà èñ Êáí áää èú òàðþ è ááèèèíí ó èí ýçþ [í ñèííáñèíí ó] èí ýçü Äì èððáé Êääí í àè-ú Äèøí áääòè³é, -òí ííú çú Áíáí ðà ñú Õí ðòèèèíí í ñòðí áá í íøáèú, ííòíí ó -òí èí ðí ó í á ñòàèíí ó í ááí, è èàçáèè íòú í ááí ðí çíøèèñÿ, à òàðü Êðúì ùñèíè í íøáèú í á ááí áí ðí áú àà Õóðüñèííáí èþáè í ííá³á áú ñóááòú àà Áíèíòè, è ííú çà èí ðí íí ú ñáèú á áí ðí áá, à, í ðè-òááú, çáñáèú ×áðèañú è Êáí ááú...»⁵.

Ù á íáí èì ñá³á-áí í ýì íí ðí áæáí í ý Í èçíáíáí òí ááðèñòáá í áðááóñ³ í çç áí èíñ³ í íæóòú áóòè í áçáè ñ³-íáèò èóðáí³á, ÿè³ á²áí í á²áàèè í áçáàì í íñáèáí ú òí áí -áñí í; í³áááí í í-ñ³áí í; Õéðàç-í è. Í à áóí èó Ê. Ì áääèèè, òá í íÿñí þ° òàéíæ í áòáí³çì òóáí ðáí í ý Çáí τ δι çüεí; Ν³-³: «Äðóí è çáì èÿè³á -áðèañüèèò, èáí³áñüèèò, ñòááè³áñüèèò³ ðàøòè, ùí èøèè çà í ððíáè äèÿ í ðí í èñè³á, à í íááèòáè è äèÿ áòí ðáí áí ú ó òóðáòüè³ è òàòáðñüè³ çáì è³, áí áñè³áí è í íáèò á²áí íñèí í á Õéðàç³, ç³°áí óááèèñÿ ÿè í èðáí³ èóðáí³, á í áí áó³áí ó çà í íáèò òí í á í íáóòó òí ðí ó °áèííáí èí øà çáì τ δι çü-èíáí»⁶. Õá áá° í³áñòááè í íáí áèðèñÿ ç². Êáí áí³í èì ñòí ñí áí í òí áí, ùí çáì τ δι çüεá èí çáòóáí áçááè³ áèñòóí áèí ò³èüèè «çáèí-áí þ» òéðàç³í ñüèíáí èí çáòóáá á ò³èíí ó, ñòí ðí áèíáèì çááí ííí, ÿèèè çááæáè, ùí í èò³ í òñèá áóòè áí òí áèì áí çóñòð³-ç³ ç áí ðí áí í⁷. Õàè ñàí í è Ä. Βáèíí í áñüèèèè áääæà°, ùí Çáí τ δι çæÿ áèñòóí áèí è³òí³ í íñáðááèíí «í áí íñèòøí èò» í ððóá³æí èò ñòáðí ñòá Õéðàç-

⁴ Äèòú, τ δι τ ñÿúèèáñÿ è èñòí ðèè þáèíí è è Çáí ááí í é ðí ññè. - Õ. 2. - Ñí á., 1865. - Ñ. 141.

⁵ Í í èí í á ñí áðáí èá ðòññèò èáòí í èñáè. - Õ. 13. - Í., 1965. - Ñ. 286.

⁶ Í áääèèè Ê. Ì ðí èñòí áááí èá çáì τ δι çèñèíáí èí çá-áñòáá // Êèááñèáÿ Ñòáðèí á. - 1894. - Õ. Õ. - 1 9. - Ñ. 48.

⁷ Êáí áí èí Ê. Ì. Ê áí τ ðí ñó í èí çá-áñòáá áí Áí áááí à Õí áèúí èòèíáí // ×òáí èÿ á èñòí ðè-áñèíí í áúáñòáá Í áñòí ðá-èáòí í èñòá. - Êí. 8. - Ê., 1894. - Ñ. 77.

í è⁸. Í òàèà, àáçñóí í ³àí í þ òà ààæèèàí þ ì ³ãñòààí þ àëÿ àò³èáí í ÿ à àèòòÿ ì ðíàèòó Çàí í ðí çüèí; Ñ³÷³, ÿè çàòààæò° Á. Û áðáàè, ì ñèòóáààà ðí çà³é èí çà÷÷èí è í à ì ³áááí í ì ó ì ðóá³ææ³⁹.

Û ì ðàáàà àí ðí àí àæ àðóáí; ì ì èí àèí è XVI ñò. Çàí í ðí çüèà Ñ³÷³ ì ñòòóí àí àí ì àðàòàí ðþ°òùñÿ à í èðàí à òàðí ðáí í ÿ ç àí ñèòù ì ³óí í þ ì ì è³òè÷í þ òà àèí í ì ³÷í þ ì ñí í ààí è, ùí çóí í àèèí ù ñòàòòñ àí èí àí í àí òáí òðó óèðà;í ñùèí àí èí çàòòàà. Í ñí àèèàí æ èí çàòòèà ñí³èúí í òà çà ì ðí ààí è àèà³èÿ°òùñÿ à í èðàí ó àðóí ó à ì ñòàí í ³é ÷ ààð³ XVI ñò., àí àñè³àí è òàè çàáí í; «ðàòí ðí è Áàòí-ð³ÿ» ùí àí í ðááí çàò³; ðà°ñòðí àí àí èí çàòòàà. Óàèòè÷í í á³àòáí àð, çà³áí í ç òààðàæáí í ÿí Á. Áóðáèèà, «Ñ³÷³ ñòàèà òáí òðí ì áí ðí òùáè èí èèøí³ òó áí ÿð, ñàèÿí³ ì èçí àèè³à (òóí àí èè³à, ì ðí à³áí èè³à, àí;í³à) çà ì ì àðí àí í ÿ àòðà÷áí èò ì à°òí ì ñòàé³ à èçèí àí í ÿ ñòàí í àèò ì ðàà ì ñòàí í³ò, àèà àæà à í í à³é çàààèúí³é³ ì ñòàñ³»¹⁰.

Í³à è³í àòù XVI ñò. Çàí í ðí çüèà Ñ³÷³ óàè «ì àðàòáí ðèèàñÿ à àí èí àí èé òáí òð í à ò³èúèè ì èçí àí àí, çàí í ðí çüèí àí èí çàòòàà, à è èí çàòòàà àí ðí àí àí àí, àí èí ñí í àí»¹¹. Óàè, á³à ì àðòí; ì ì èí àèí è 80-ò ðð. XVI ñò. Ñ³÷³ èí ì òðí èþààèà çí à÷í ó òàðèòí ð³þ á³à Í èçó àí Í àáí ì ðí ææÿ³ ì ³áááí í èò óèðà;í ñùèèò çàí è³à Èáí ààà òà ×àð-èàñ, à ñ³÷³ àèèè á³èúí ì ì àðàñòààèèñÿ à ò³è ì ³ñòàáí ñò³, çàòí àÿ÷è à ì àðááí àí ðè ç èí ðí è³àñùèè è ì ñèàí òÿí è¹². Ç òùí àí ÷áíó, í à àóí èó Á. Ñí ì è³ÿ, «ç³ÿàèèàñÿ, à ó ì àéáóòí ùí ì ó í àáóèà çààðí çèè-àí àí ðí çí àòó òáí ááí ò³ÿ çàáí ñòðáí í ÿ ñòí ñóí è³à ì ³æ Çàí í ðí ææÿí³ ì ðí ðí àí àí þ Óèðà;í þ, çóí í àèáí à áí ðí òùáí þ çà áááí í í³þ ó ààðæááí òáí ð÷í ì ó ðí òáñ³»¹³.

⁸ Jablonowski A. Wstap. Ziemia Ruskie. Ukraina (Kijów – Bractaw) // Yrodia dziejowe. – T. XX²²: Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym / Opisane przez A. Jablonowskiego. – Warszawa, 1897. – S. 21.

⁹ *U adaaé Á. Í.* Çàí í ðí çüèà Ñ³÷³ ÿè Óàèòí ð èí í ñí è³ààò³; óèðà;í ñùèí àí èí çàòòàà àí ñàðáàèí è XVII ñò. // Óèð. ðñòð. ð. æòðí. (áàè³ – Ó²Æ). – 1995. – ¹ 5. – Ñ. 67.

¹⁰ *Áóðáèè Á. Í.* Í ðí àèáí à òàðèòí ð³àèúí í; òà òðí í í èí á³÷í í; èí èàò³; ì àðòí; Çàí í ðí çü-èí; Ñ³÷³ // Çàí í ðí çüèà èí çàòòáí à óèðà;í ñùèè³ ðñòí ð³; èòèóòò³ òà í àò³í í àèúí³é ñàí ì ñà³áí-ì ì ñò³. – È.; Çàí í ð³ææÿ, 1997. – Ñ. 25.

¹¹ *Áóñèèñòèé È., Á³áí í àè÷ Í.* Çàí í ðí çüèà Ñ³÷³ òà ù ì ðí àðàñèáí à ðí èú à ðñòí ð³; óèðà;í ñùèí àí í àðí àó. – È., 1954. – Ñ. 19.

¹² *Áóðáèè Á. Í.* «Óèðà;í ñùèà Àòèáí òèàà» (Áí ðñòí ð³; àèí èèí áí í ÿ ì àðòí; Çàí í ðí çüèí; Ñ³÷³) // Í àí ÿòù ñòí èòù. – 1999. – ¹ 5. – Ñ. 74.

¹³ *Ñí ì è³é Á.* Áí í ðí àèáí è ðñòí ð³; óèðà;í ñùèí; ààðæááí ì ñò³ à ñàðáàèí³ XVII ñò. // ðñòí ð³ÿ à øèí èàò Óèðà;í è. – 1996. – ¹ 1. – Ñ. 2.

çàòùèí àí òí ààðèñòàà çà ì ì ðí ààì è Áí ³í ðà. Òì ì ó é í á àèáí î, ù ì à³à ÷ àñ³à àèñòóí ó çàì ì ðí çüèí àí ààòùì àí à Èðèøòí òà Èí ñèí ñùèí àí (1591 ð.) àñ³ ì ì ààèüø³ èí ì Òè³èðè òàè ÷ è ³í àèøá ì ÷ ì è ðáàèèñý àí ñà³à ÷ àí èì è çàì ì ðí æöýì è.

Çðí ñòàí ì ý ààòí ðèòàòò Çàì ì ðí çüèí; Ñ³÷³ çòí ì àè ðáàèí ñý ì àðààòñ³ ì ì ì è³ðè÷í ð í á çàèáæí ³ñò ð é àèðèáí ð çí àí ³øí ù ì ì ì è³ðè÷í ð à³ýèüí ³ñò ð. Òàè, ì àðøá èí çàòùèá ì ì ñí èüñòàí áóèí çàò³èñí ààí ì àæá á 1556 ð. ³ áóèí àí ì ì àí Ì ì ñèàè²¹. Çàí àí ì ç'ýàèèñý ÷ óðèè, ù ì ì ñèí àñüèèè òàð ì ðèñèàà àí èí çàè³à «óí ì ì èí èè í á ì àè³, áàè [àí ì è] çàì è³ òàòàðñüè³ àí ðáàèè...»²². Òàèà ààí ì ì è³ðè÷í ð ì à³ýèüí ³ñò ð çàì ì ðí çüèí àí èí çàòòàà òàèðè÷í ì ñòàèà àèýáí ì «çðí ñòàí ì ý èí àí àí èèáó í á ì ³æí àðí àí ³ à³áí ñèí è»²³. Òà çì óóóààèí ì àéá³èüø³ ñòñ³áí ³ ààðæáàè óààæí ì ñí ì ñòàð³ààèè çà àáí è ð³ò ð óèðà;í ñùèí; èí çà÷÷èè. Òì ì ó ñèøóí ì çàòààæó° Á. Ñí ì è³é, ù ì ì àì ðèè³í ò³ XVI – á ì àðø³é ì ì èí àèí ³ XVII ñò. Çàì ì ðí çüèà Ñ³÷³ àèñòóí àèà àæá ñóá'òèòí ì ì ³æí àðí àí ì ì ì ðààà²⁴. Çà òàè æá ì àð³í à èí çàèè àí àñèè ³ ÷ èì àèí ì ì àèò àèàí àí ò³á ó òí àí ÷ àñí ³ ì ³æí àðí àí ³ à³áí ñèí è. Í àèí à ð÷èñü àí à³èñüè ð³çí èò °àðí ì àèñüèèèò ì ì ì àð³á, èí çàèè àðàèè ò÷àñòù ó ì àéá³èüøèò òí àí ÷ àñí èò à³éí àò. Ç ³í øí àí àí èó, àèí àì ³÷í ì ì ì çèò³ý á òí àí ÷ àñí ì èò ààí ì ì è³ðè÷í ð èò ì ðí óàñòò ñí ðèýèà òí ðí óááí ì ð òà èðèñòàè³çàò³; àòí ì ì ì è³ðè÷í ð; ñà³áí ì ì ñò³ óèðà;í ñùèí àí èí çàòòàà.

Èí çà÷÷èè à ðí çðí ñòàèàñý ì ì çà èí ì ððí èàì òáí òðàèüí ì; àèà-àè, à Çàì ì ðí çüèà Ñ³÷³ á ýèí ñò³ ì ì àí; ì ðàáí ³çàò³éí ì; ñèèè ñòàèà «ñáí àí ðí áó èí çàòùèí ð ñòí èèòà ð»²⁵. Òà ñí ðèýèí àí ñèòù øàèàè³é ì ì è³ðè÷í ð é ñòðòèóòðèçàò³; èí çàòòàà²⁶ é àèðèáí ì ì ó òí ðí óááí ì ð

²¹ *Ñàðà³é÷óé Á.²* ²¹ áí àì Á³èñüèá Çàì ì ð³çüèí àí: Óèðà;í ñùèá èí çàòòàí à ì ³æí àðí àí èò à³áí ñèí àò XVI – ñàðààèí è XVII ñò. – È., 1991. – Ñ. 22.

²² Archiwum Domu Sapiehow. – T. 1: Listy z lat 1575 – 1606 / Opr. A. Prochaska. – Lwów, 1892. – S. 86.

²³ *Èáí ýàèí Á.Á.* Óèðà;í ñùèá èí çàòòàí ó ì ³æí àðí àí èò à³áí ñèí àò (1561 – 1591). – × àðí ³à³à, 1999. – Ñ. 13.

²⁴ *Ñí ì è³é Á.Á.* Èí çàòòàí òà Çàì ì ðí çüèà Ñ³÷³ ó ñòñí ³èúí ì ì ì è³ðè÷í ð ì ðí óàñòò XVI – XVII ñò. // ²ñòí ð³ý Óèðà;í è. – 2000. – ¹ 6. – Ñ. 2.

²⁵ *Ñòí ðí æáí èí Á.Á.* Ñòàòàí Ààòí ðèè è áí àí ðí àñèèá èí çàèè: èññèáàí ààí èý, ì àì ýòí èè, àí èóí áí òù è çàì àðèè. – È., 1904. – Ñ. 118.

²⁶ *Áí ì áí èòùèèè Á.* Èí çà÷÷èè à ì à ì àðàèí ì ³ XVI – XVII á. (1591-1603). – Èúá³à, 1905. – Ñ. 166.

éíāī ἰ ἰē³δè÷ííāī nā³òí ãēyāó²⁷. Çà òàèèò íāñòààèí êí çàöüē³ ðààè ñòàèè òèì ààòì ðèòàòì èì ἰ ðāāí ἰ ἰ, «ÿēī ἰ ó í àèäæàèí ἰ ðāāí àèð³-øóāàðè āí ῶí ἰ³ òà ἰ ἰē³δè÷í³ ἰ èòāí ἰ ῶ»²⁸, çì ñòì ñòààèēñŷ í á ð³èüèè êí çàöüēíāī òí āàðèñòàà, à é āñ³⁰; òèðàŷì ñüēīŷ; ñí³ èüí ἰ òè.

Ἰ ἰē³δè÷íἰ ἰ ó òí àçàèäæáí áí ἰ þ êí çàòòàà ñí ðèyèà é áòàè³ñ-ðè÷í à ἰ ἰē³δèèà çì āī ἰ ñòàí ἰ ἰ ἰ ἰ ὀðyāó ðà÷³ Ἰ ἰ ñí ἰ èòòìŷ. Ἰ ἰ ἰ ðè òà, çì ἰ ἰ èüñüèò àèäáò ἰ ñí àèèāí ἰ áí ἰ èíŷ; èà òà ἰ āñòààèí à, «çì á êí çàöüèà āí èüí èöŷ í á àèòí àèèà ç Áí³ ἰ ðà ἰ á ×ἰ ðí á ἰ ἰ ðà³ á ääðæääàð, çì ἰ á ðāáóáàþòü ἰ³ à àèäāí þ ñèòòāí à, ἰ³yēŷ; øēí àè ἰ á ÷èí èèà»²⁹, Èí ðí ἰ á Ἰ ἰ èüñüèà ÷āñ ā³ à ÷āñò ñàì à çàì ὀí ÷óāàèà êí çàè³à, ÿè ā³āí ἰ ἰ, āí àèòèāí ἰŷ; ἰ³ æí à ðí áí ἰŷ; ä³yèüí ἰ ñò³. Çðàø-òí þ, ñí³ ó³ ÷èì àèí òàèò³à, ÿè³ ñā³ à÷àòü, çì êí çàèè ä³yèè āí ñèòü ÷āñòí ñàì ἰ ñò³éí ἰ, àèòí ày÷ è ç ðààèüí ἰŷ; ἰ āñòāí ἰ àèè. Åēyāí ἰ öüí āí ἰ ἰ æí à áāàæàðè ἰ ἰ ñò³éí³ àððò÷āí ῶ Ñ³-³ ó áí òðð³øí³ ñí ðààè Ἰ ἰ èäāñüēí āí èí ŷç³āñòàà, Èðèì ñüēí āí òāí ñòàà, ἰ ðèäáóí àèñüèèò èí ŷç³āñòà, à òàèí æ áāāí ἰ ῶ êí çàè³à ñòì ñí āí ἰ āí ἰ ἰ ἰ ἰ àè Ἰ ἰ èüç³ ó Õí ðèì ñüè³ é 1621 ð.³ Ñí ἰ èáí ñüè³ é 1633 ð. á³éí àð. Áí āñè³āí è öüí āí ð³÷ Ἰ ἰ ñí ἰ èòòà çì òóáí à áóèà àèçí àðè êí çà÷÷èó ð³áí ἰ ἰ ðāāí èì ἰ ἰē³δè÷í èì ἰ à ððí à ðí ἰ.

Ἰ ðæà, ἰ ἰ æí à ñòàäðæäóáàðè, çì Çàì ἰ ὀτ çüèà Ñ³÷ àèñòóí àèà ἰ á ð³èüèè ääðāí òí ἰ āāí ἰ ἰē³δè÷í ἰŷ; ñòàá³èüí ἰ ñò³ òí āí ÷āñí ἰŷ; ἰ ἰ ðò-á³æí ἰŷ; Õèðàŷì è é òñ³⁰; ðà÷³ Ἰ ἰ ñí ἰ èòòìŷ, à é áāæèèäèì ÷èí ἰ èèì ὀí ðì òáāí ἰ ῶ áòí ἰ ἰē³δè÷í èò òí ἰ āí ááí ü òèðàŷì ñòàà, ñí ðyì ἰ āāí èò ἰ á øè ðí èò ààòí ἰ ἰ ἰ³çàò³þ ἰ à ðàáòñ³ ἰ³ áāāí ἰ ἰ-ñò³āí ἰŷ; ÷āñòèí è òí āí ÷āñí ἰŷ; Õèðàŷì è, çì á³à ðí àæóáàèí è ðí è çà è ðí è ἰ ἰ òèðàŷì ñü-èó ääðæäāí³ ñòü.

Èð³ ἰ çí à÷í ἰ āí āí èèàò ἰ á āāí- é áòí ἰ ἰē³δè÷í ἰ³ ἰ ðí òāñè á ñà ðāāí àèç³ òí āí ÷āñí ἰŷ; áòí ἰ ñí ὁ³αεὐί ἰŷ; ñí³ èüí ἰ òè òèðàŷì ò³à, Çàì ἰ-ðí çüèà Ñ³÷ ἰ ἰ ðóæí ἰ āí èèí òèà é ἰ á òðààèò³; āí ñí ἰ āà ðþāáí ἰ ῶ òèðàŷì ò³à. Õòāí ðèäèèñü òàèòè÷í ἰ ç ἰ ðí ἰ èñēíāí þ ἰ áòí þ (òðí ä-í èòòāí, āí àèòí èòòāí, á³äðí æ³ ἰ ðí ἰ èñèè), Ñ³÷ ἰ ἰ àèèè þ ààèà

²⁷ Ἰ ἰ èçáí èí ῶ. Á. Èí ἰ ñà ðààèèáí è è ἰ àí ðyì òèðàŷì ñüēíŷ; ἰ ἰē³δè÷í ἰŷ; áòí èè: ðí çì áæò-ááí ἰ ἰ ἰ ἰ ἰ ἰ «áòí ἰ ñ» òà «ἰ áò³y» // Ἰ ἰ àà ἰ ἰē³δèèà. — 1997. — 1 6. — Ñ. 15.

²⁸ Áí èèí ῶ. Õ á ðàç ἰ ὀτ òà ðàèòàð ἰ áòñ ἰ æüí ἰ-àèçāí èüí èò āí ῶ á áí ἰ òó òāí áàèçí ò // Õ³Æ. — 1966. — 1 2. — Ñ. 85.

²⁹ Scriptores rerum Polonicarum. — T. 20. — Kraków, 1907. — S. 398.

ö³ äèäè äéíííí ³+íí; ä³yëúí íñò³, ùí çοί íäéþáäéíñý, ç ³í οίáí áíέó, áíñèòü ä³äääéáí έì δíçòäøóááí íýì ä³ä áíέíñò³. Í áí äé öäé çäéοíð ñí δέyá ä³έüø ò³ñí έì ³ òðéäääέéì έίíòäéòáì ñ³-íäέé³ä ³ç «áí δí áí äéì » έίçàòòáíì, ì ³ùáí ñòáíì, έóí äóòáíì í á çáñäéáí ³έ òáðέòíð³; Óέδà;í έ. Áäæä í íððááá ó öé³á³ òá í δí äóéò³; δáí ³ñí έ-í-áí äéδí áí έòòää çοί íäéþáäéä ííøóé äέüòáδí äòéáí έò òí äáð³ä äέy í áí ³í ó³⁰. Í áí äæáí ³ñòü í έçí áí áí «οί äáδí äéδí áí έòòää» (í δí-äóέòé δéääέüñòáä, í íέþááí íý, í áñ³+í έòòää), ùí οñέéääí þááéí-ñý áí ñòðí þ έίíέóðáí ö³⁰þ ç áí έó ì ³ùáí ³ ñòáðí ñò (ääæä áí έóí áí-òé ñá³ä+äòü, ùí áí íέ òáέíæ ì äέé ç íä+íó +áñòéó í δéäóóé³ä ç óóí áí έòòää), ä òáέíæ çäéäéí ³ñòü ä³ä í δéδí áí έò óí íä, äðáá³æ-í έöüέéò í áí äá³ä òáðáð, ì έóí í; í íέ³ðééé ñòáðí ñòέí ñüέéò óðyá³ä ³, í äð çä áñá, á³áñóóí ³ñòü ó ì äæäò Ñ³+³ ñòáéí áí çáì έáδí áñüέí áí áí ñí í äáðñòáä, - áñá öá í δέì óóóááέí øóéáðé äέüòáδí äòéáí ³ äéäé äέy òí äáðí í áí ³í ó í á áí έí ñò³.

Í áí έì ³ç òáέéò í áí ðyì ³ä ñòáéé í íòíäé «çä çáí äé+þ» äáέéä óέóñ³ä έðέì ñüέéò òáðáð. Í δέ+íí ó öäé «έίçàòüέéé öé³á» (çä äέçí ä+áí íýì Ñáí äð³y Í äéäääééä) ñòáí íäéä +é í á áí έí áí ó ñòáðòþ í δéäóóé³ä óñüí áí Í έçó. Óáé, óæä á 1552 ð. öáí Áääé³ð-Á³ðáé ñéäðæéáñý äáέéέíì ó έέòí áñüέíì ó έίyçþ: «...έίçáéé í íä äέóñü í íäòí äy+é, øéíäü é έðéääü í áí äέüä +έíyò, é í á í íέé ó +ääáí íä í äóü çáí έì áþò é ñòáää έίí áé é áí έí ä çáéðáþò»³¹. Óáé, ³ ó 1628 ð. Ñ. Óí äéäóüέéé áí í íä³ää í íέüñüέíì ó óðyáo: «ßéééñü Í äέyέ ³ç ×áðéáñ óí äéä í í í ää ð³+έí þ ç í³äóí ðä ðéñý+ä ì é έþááé; á³í äééøíä í á Í óðááñüέéé øéyò, çòñòð³ä òáðáð, +áðáç yééò Øää³í-Á³ðáé í äáñééää äðí ø³ ñáí çé äðóæéí ³ á Έáñóέü-ááñ ³ çí έüέä øéò òáðáð; έí áéí ì ó ç í έó ä³ñòáéíñý í³ä +áñ δí çí í ä³-έó í í 17 +áðáí í έó çí έí ðéò ³ í í 5 έí í áé í á έþáéí ó»³². Ááçí äðá-í í çäòí í éáí³ òí äáðé òá òóáí áä çáí áí ì í δí äáääáééñý ñ³+í äééáì é í á áí έí ñò³. Óá äòyáóááέí çò ó òí áí +áñí éé «í äó³í í äέüí έé δέí í έ», ä á³äòáé, ñí δέyέí í δéñέí ðáí í þ çòí üí; ñáí í³ääí ðéò³έäò³; á á³έ óέδà;í núέí; ñí³έüí í ðé.

³⁰ *Ú äðáäé Á.Í.* Óέδà;í núéä έí çàòòáí: Óí ðí óááí í y ñí ó³áεύí τ áí ñòáí ó. Áðóóá í í έí-áέí á XV - ñáðááέí á XVII ñò. - *É.*, 2000. - *Ñ.* 51.

³¹ *Έί έää í τ ñí εύnéay í äòðééé Ááέέέí áí Έί yáæáñóáä Έέòí áñέí áí / Έçä. Í . Í áí éáí ñ-έέí é äð. á 2 ð. - Ó. 1. - Í . , 1843. - *Ñ.* 62.*

³² *Í áí óáðü, í óí τ ñyüέáñý é έñòí ðéé þ áéí í é ðòñé. - Áçí. 2. - *É.*, 1896. - *Ñ.* 166.*

Âñà á³èüòà çðì ñòàí í ÿ òà çì ³òí áí í ÿ ì ì è³ðè÷í ì; í àçàèàæí ì ñò³ Çàì ì ðì çüèì; Ñ³÷³, ì ñì áéèáì ì ðì òÿáì ì ì áðøì; ÷áàðò³ XVII ñò., ùì ááçñòì í ³áí ì ì á'ÿçáí ç áààèè ì ì ì òì ààì è ì á Êðèì ³ Òòðà÷-èì ó, à òàèíæ çì à÷ì èè àèí ì ì ì ³÷ì èè àì èèà ì á ì ì ðòá³æí ó àì èñ ñòù ó àèäèÿ³ àèðèáì èð òì ðáì áàèüì èð á³áì ì ñèì ³ «ì ñ³ààí í ÿ» á ì ì àæàð èí èèè ò³ð çàì ì ðì æò³á ì á àèáñì èð òòòì ðàð, çòì ì áèèè ñòð³ ì èá çðì ñòàí í ÿ áàòì ðèòàòò Ñ³÷³ á ì ÷-àð ì á ò³èüèè òèðàÿ ì ò³á, à é òñüí áì ñò³áí ì òáðì ì áèñüèè ì áì áðààéò. Òèì á³èüòà, ðóí òòð-÷èñü Òàèèð÷í ì á çàñáààð «áàì ì èðàðè÷í ì áì ñì ³àòì áàðèñòàà», Ñ³÷³ «ì á á³áì ì áèÿ³» ì òì ÷-èì èí çàèòáàòè çà æí áì ì ð ì çì áè ì ð (á òì ì ó ÷èñ³ áòì ³÷ì ì ð òà èí ì Òáñ³éí ì ð), èð³ ì ñòàòááì; Ì ðì òà, ì á ì ì áì á ì ì ì áì áèòèñÿ ç ì ì èñüñüèè ì ñòì ðèè ì Ç. Áóé³èí ì, ùì áì áñ-è³áì è òñì áì èí çàòòáì ñòáì ì áèè ì «ì áàì áò³í ì áèüì ó» ñì ³èüì ì òò ³ ì á àèçì áààèì æí áì ì; ðáè³á³;³³.

Ç ³í òì áì áì èò, áæà ñò÷-áñì èèè ì áð³áèì áààæàèè èí çàòüèò ñì ³èüì ì òò áçàààè³ çà ì èðáì èè áòì ì ñ. Òàè, ì áì áð³áì èè Áðì ì áàáá «èàçàéí á á ì áì èüèèò èó÷ì áò» áààæàá çà ì èðáì ó ì áò³í ì áèüì ñòù³⁴. Ì ðì ñòáæò³ òññÿ ñòì æà ñòàáèáí í ÿ é ó òáì ð³ Ø. Ì áèàè³áá³⁵. Ááçì á-ðà÷í ì áàæéì ì ì áì áèòèñÿ ÿ è ç ì áðøì ð, òàè ³ ç ³í òì ð ááðñ³ÿ ì è. Ò ì ì ðáàáà ì á ì ì áì á áààæàðè èí çàòòáì ³ ÿ è ì áàòì ì ì è³áòì ³÷ì ì ð, òàè ³ ì ì ì áòì ³÷ì ì ð áðóí ì ð, çì èðáì á ÿ è ñòááðáæò³ Ñàì ³éèì Áàèè÷èì, ùì «èí çàèè – ò³èüèè ðòñè»³⁶. Áñà æ òàèè á³èüò ñì ðà-áààèèàèì ³ ì ì áèÿá ì á èí çàòòáì, ÿ è ì á ñì ³èüì ì òò ó èððàÿ ì ñüè ì ð áòì ³÷ì ì ð áì ì ³í òð÷ì ð ì ñì ì áì ð. Áàæà ì ñì ì áì èè èí ì ðèì ááì ò Á³é-ñüèà Çàì ì ðì çüèì áì ñòáì ì áèèè àèð³áò³ ç áì èí ñò³ ³ ì áñáì ì áðáá ³ç ì áéáèèæ÷èò «òèðàÿ ì èò» ñòáðì ñòá – ×áðèáññüèí áì, Êáì ³áññüèí áì, Êì ðñóí ññüèí áì òì ùì.

Ïð òáçò ì ³àòááðáæòðòù ³ áì ñè³áæáí í ÿ ³í èèò áàòì ð³á. Òàè, Á. Ñòì ðì æáí èì á³áçì á÷-áá: «Ì áðáááæì á á³èüò³ñòù èí çàè³á, çàì è-ñàì èò ó ðá³ñòð 1581 ð., ì ì òì áèèà ç ì ³ñò ³ ì ³ñòá÷í è, ðì çàòøì áàì èò

³³ *Wóicyk Z. Dzikie pola w ogniu (O Kozaczyênie w dawnej Rzeczypospolitej). – Warszawa, 1968. – S. 14, 19.*
 ³⁴ *Ì üòüè ð. Á. Çàì èñèè èí ì ñòáì òáà èáè èñòì ÷ì èè ì ì èñòì ðèè Òèðáèí ù (áòì ðáÿ ì ì èí áèí á XVI – ñáðáàèí á XVII á.). – x. 1. – Áí áì ðì ì áòðì áñè, 1981. – Ñ. 20.*
 ³⁵ *Bèí ááí èí Ì. Ì áðáèèèè èè ñá³ò. Áí ñè³áæáí í ÿ ç ñòòì ð³; òÿáèáí ù òà ³ááè á Òèðàÿ ì XVI– ÖVII ñò. – Ê., 2002. – Ñ. 172 – 173.*
 ³⁶ *Áàèè÷èì Ñàì ³éèí. È³òì ì èñ. – Ò. 1. – Ê., 1991. – Ñ. 41.*

ίί Άί³ί δό òà είάί ί δέοί έαò»³⁷. Ó ñái þ ÷άδáo á³ái ί έέ άί ñέ³ái έέ Çαι ί δί άεý Ä. Βái δί έούέέέ òάεί ά çàòòääçóòää: «É³ ò ñέέääάέ έþάέ δ³çí έò ί άδί άί ί ñòάέ, άέά ί άδääάεþ÷έέ άέαι άί ò ñòái ί άέέ «þάεί ί δόνñú» ç í áέάέέ÷έò άί çαι ί δί çüέέò ñòái ³á ί ³ñò ×άδέañ, Έái áää, Έδέεί άά òί úí»³⁸. Άί òάεί ç áοί έέ ñέέýþòüñý é ñó÷ání³ ³ñοί δέέέ. Òάέ, Β. Άάøéää÷ ñòääðääó°, úí «ίñííái á ί añá εί çàòòää áóέά όέδαίí öýì è ³ ί áέάά άέέéþ÷ίί ί δääíñéääί έί è»³⁹. Çà ί ³ääòóοί έái è Á. Û άδάάέá, á ñέέää³ έί çàòòää ί δääñòääί έέέ όέδαίí νύείάί άοί ί ñò ñòái ί άέέέ áέέçüέί 80 – 90 %⁴⁰.

Á³añí òί é áá εί çáέ³á ί áóέδαίí νύείάί ί ί öí άάái ί ý çí ³ί þääñý á δ³çí³ ί άδ³íάέ⁴¹. Òάέ, 1581 δ. ó εί çàòüέί ò ó ί άάδèñòá³ ί άάάó-ääέέ á³εί δόνñé, ί ίñéάεί é, έέòí άó³, ί ίέýέέ, ί³ί áöü, ñáðá, òàðà-ðεί, á ó 1649 δ., έδ³í öüíáí, άί έääðé, áðáέέ, óái δó³, áέάái ó³, ÷áòé, øääáé, òòðέέ, άί έί òé⁴². Çónòð³÷áþòüñý á άί έòί άί òàò ñá³á÷ái ί ý ί δèñòóοί ί ñò³ á έί çàòòá³ ³άðáçá⁴³, öí δääò³á⁴⁴, á³ðí άί⁴⁵.

Áò³í, çαι ί δί çüέá εί çàòòái áá é ³ýé ί á ί ίάί á έέáñéò³έóää-òé ýé òái òé÷ί ó ί ³øái εί ó «ί áö³í ί áέüí ί ñòάέ». Á³éüøá òί άί ί ίά-ί á ñòääðääçóòääðé, úí άοί³÷ί έέ ñέέää ñ³÷íάέé³á áóá ö³έέί ì çáέάé-ί έί á³á άοί íääí íääòá³÷ί άί δί çáέòéò άί έí ñò³. Í ñέ³éüέέ, ýé çàòòääçó° Í. Έέái áòñüέέέ, «έί έέñéí þ εί çàòòää ί é ί ίάεί í³ áέç-ί άòé ×άδέañüέέέ ί ίá³ò, ç ýéíáí άί ί ί ί ί άί þääéíñý é ί áö³í-ί áέüí ί ñöýì è»⁴⁶, ί ί ñò³éüέέ άί ί ³ί óääéé á ί úí ò ñài á όέδαίí νύέ³

³⁷ *Νοί δί άεί έί Á.Á. Νòáòái Ááòí δέέ... – Ν. 18.*
³⁸ *Βái δί έούέέέ Á.². ²ñοί δ³ý çαι ί δί çüέέò εί çáέ³á ó 3 ð. – Ò. 2. – Έ., 1990. – Ν. 49.*
³⁹ *Άάøéää÷ Β.Ð. Έί çàòòái ί á Άάέέέί ò εί δái ί³ // Óέδαίí νύέá εί çàòòái: ñó÷ání έέ ñòái òá ί áðñí áέòάέ άί ñέ³άάái ί ý ί òί áέái é (ί áòáð³áέé «έðòάεί άί ñοί έó») // Ó²Æ. – 1990. – ¹ 12. – Ν. 21.*
⁴⁰ *Û άδάέ Á.Í. Óέδαίí νύέá εί çàòòái: öí òí óái ί ý ñí ó³αεύí ί άί ñòái ó... – Ν. 135.*
⁴¹ *Û άδάέ Á.Í. Óí òí óái ί ý εί çàòüέί άί ñòái ó á Óέδαίí³ (áðòää ί ί έί άεί á XV – ñáðääéí á XVII ñò.): Ááòí δáö. áèñ. ... á-ðá ³ñò. ί áóé. – Έ., 1998. – Ν. 20.*
⁴² *Ñáðáé÷óé Á.². Óέδαίí νύέá εί çàòüέá á³éñüέί á áðòáé ί ί έί άεί³ XVI – ñáðáééí³ XVII ñò.: Ááòí δáö. áèñ. ... á-ðá ³ñò. ί áóé. – Έ., 1991. – Ν. 28.*
⁴³ *Áí òí άί é Ν.Β. Άάðáé á Çαι ί δί άñéí é Ñá÷é (Í ί ί áòáðèáèáí ñá÷ái άί áðòéää) // Άάðáéñéá òðí ί έέé XVII ñοί έáòéý...
⁴⁴ *Paprocki B. Herby rycerstwa polskiego, zebrane i wydane r.p. 1584. – Kraków, 1858. – S. 450.*
⁴⁵ *Í ñý ýí Í. Áðòí άί νύέá á³añí ί ðá ó ñáðái úí á³÷ί ί ò Éé³á³ // Έέçáñüέá Νòáòí άεί á. – 2002. – ¹ 6. – Ν. 34 – 35.*
⁴⁶ *Έέái áòñéέé Í.Á. Í ÷áðéé ί ί έñòí δέέ Έέääñéí é çai έέ. – Ò. 1. – Í ááññá, 1912. – Ν. 513.**

Èàì áí ñüèèè: êí çàèè «ðàçääèèèèñü í à ààà ñí ñèí àèÿ, í à æáí àòüò è òí èí ñòüò: æáí àòüà í àñàèèèè ààðááí è á îðààèáí èè íò Ñà-è, ì ææò Áí áí ðì ì è Áóáí ì; òí èí ñòüà èì àèè æèèèèà... à òèðáí èáí-í ñì ì àñòà, èì è Ñà-ü í àçüààáí ñì ...»⁵⁶. Ó ñáí þ ÷ ðáðò Í . Ð³àèè-ì áí òàæ çàòáàæò°, ùí á ì àæàð Çàì ò ðì çüèí; Ñ³-³ «í í è (èí çàèè. – È. I.) àñà òàì áàçæáí í üà áúèè è ì òí òí ó í èáí ÿ ñáí á ì ðì è çáí-àèòü í á ì ì àèè...». ² á³èüøá òí áí, «àñà æèòàèè, àà è ñáí üà ì àòàðè, í è á ÷áì í óæäü, èðì ì á àñÿèíáí áí áí èüí í áí è çáüòèà, í á èì àèè; ì ñ-áì ó è í àðì äÿüèàñÿ òòò á ñí ñáñòàà è ò èí çàèè æèèè ñ í èì è á áí áðì ñí àèàñè è ààèàèè èì àüà àñÿèò þ çàüèòò è í áí ðì í ó í ò í ááááí á òàðàðñèèò è ì ðì ÷-èò í àðì áí á, ÷ðàç ÷òí í á òí èüèí ñí ñèí èí í á è áàçí ì àñí í á æèòèà, í í è ì ðèðàüáí èà ó ñááÿ á èðáÿò áí çüì àèè. Ñèì ì ðááüááí èáì ñáí èì è ì ñí àñáááàø í áì ò ñí í áüáí è þ ñ èí çàèè è òèðàèí òü í ááüèèè è í áò-èèèñü èí çàò-èèì áí áí í üì í áðÿááì, ñí í áüàèèñü ñ í èì è òàèæá á ðàçí üà ì í áü-àçáü è ì ðì òèàò í áí ðèÿòàèáè ì óæáñòááí í í áí ðì ðàèèèñü»⁵⁷.

Àóí í ááí í áðàò³-í à àçá³ í í çàèèæáí³ ñòü Ñ³-³ òà áí èí ñò³ àèÿá-èÿèàñÿ òà çí³ òí þààèàñÿ ñí³ ááí í ÿì í à ñòðáí í³ è çáì ò ðì æò³á,³ í èí-èè ì³ àðòááàøèò ç ààèàèèò èðáÿí ááí çàò³áí èò í áèàñòàè Óèðáÿí è. Òàè, Á. Í³ èèàð áààæáá, ùí ñí ñáèèáí àèèèáí í òàè ì ðì òáñ ñí ñòà-ð³áá³ òüñÿ ç ñòáí í üí; ÷ ááðò³ XVI ñò., òí áóì ÷ áðàç ðáòí ðì ó Áàòí-ð³ÿ: «Ñ òí áí áðáì áí è Áàòí áí ü Çàì ò ðì æñèèà ñ áí èüøáè ÷ àñòü þ í àðì áá áí çè þáèèè æèòàèèñòáí áàòü á áí ðì áàò Ì àèí ðì ññèñèèò Çááí áí ðñèèò, á × áðèàññàò, á Òðàòòáì èðì áá, á × èèèèèá... àà è ñáí è [èí çàèè], ñòááÿ òí èí ñòí á æèòüà, ì àèí í ñ ì àèò çàèí í í üì áðàèí ì á ñòí ðàèáñòáí àñòóí èèè»⁵⁸. Í í èüñüèèè áí ñè³áí èè Þ . Í³ òí-òáá³ ÷ áçááàè³ ñòááðáæò°, ùí àèÿ çáì ò ðì æò³á ñòàèí í ðì ðì ðì ðè-òí áòáàèè àèáñí èò á³òàè, áðòàèí³ èí øòí áí ó çáí àè-÷ «ó ì³ ñòáò èí ðì è³áñüèèò³ øèÿòáòñüèèò»⁵⁹. Ó ñáí þ ÷ ðáðò é Í . Èðáááñüèèè á³àçí à-á³: «Ì áí ñ-àñí í ç í ðááí³ çàò³ò þ á Çàì ò ðì ææ³ ì ñò³ èí í áí

⁵⁶ *Ááí óüø-Èàì áí ñèèè Á.Á. Èñòí ðèÿ Ì àèí è ðì ññèè òò áí ááí ðáí èÿ ñèááÿí á ñáè ñòðáí á áí òí è-òí æáí èÿ áàòí áí ñòáá. – È., 1993. – Ñ. 65.*
⁵⁷ *Ð³àèèü ñí Í.². È³òí í èñí á ñí ñááü ñ ðì Ì àèò ðì ñ³ þ òà ì ñ ðì á³ èí çàèè³ á çáááè³. – È., 1994. – Ñ. 41, 48.*
⁵⁸ *Ì èèèáð Á.Ó. Èñòí ðè-áñèèà ñí ñ-èí áí èÿ ñ Ì àèí ðì ññèè è ì àèí ðì ññèÿí áò. – Ì., 1846. – Ñ. 39 – 40.*
⁵⁹ *Niemcewicz J.U. Dzieje panowania Zygmunta III. – Ò. 1. – Kraków, 1860. – S. 175.*

òááí δό á³ääóääèäñý é ³ί ρά áàæèèää àái êþö³ý â æèòò³ áí ³í ðí äñü-
éí äí éí έαóòää. Á³εύòá ÷äñòéí à éí äí ί η³ääèà í à Óέδαί ³ á έái έαò,
ì ³ñòá÷έαò, ñáεάò ³ óóòí ðαò, í äðáòái ðþ÷-èñü í à ί ηή áέέääéé έέäñ
έái έääèäñí έέ³á ³ í ðí ì έñéí äò³á»⁶⁰.

Ç ί äýäó í à àèüääéèääáí à, í ί äí à έ óí äái áí ³ñòþ ñòäää-
æóääòè, üí ýèüí é í à óñ³, òí áí äáé á³εύòá ÷äñòéí à Á³έñüèà
Çái ί ðí έüéí äí áóèä «ääí àòè÷í í» (!) í í ä'ýέái à έ ί ηí í áí èì äòí ³÷-
í èì ì àñèái ì óέðäí ö³á «í à äí éí ηò³», í äðáòóñ³ì ó í í ðóá³æí ³é
έí í³ òí äí ÷äñí í; Óέðäí è. Ä öüí ì ó á³ái ί ρái í³, òí ÷-à é í áí ðýì èì
øéýòíì, Çái ί ðí έüèä Ñ³÷ ðáéí æ äí έέääèà í à ñí ðýì í äái ³ñòü
äòí ί ηή ó³αεύí έò í ðí óäñ³á ó ì áæáò óέðäí ηüéí; í äðí áí ί ηò³. Äæá,
έð³ì í í έòèéái í äí äí έέáo í à äòí í äái í äðáò³÷í éé ááéái ñ ó í í ðó-
á³æí ³é Óέðäí ³, ñ³÷-í äèèè ñài á í à äòí ί ηή ó³αεύí í ì ó ð³ái ³ έαέò÷-
èèñý äí óέðäí ηüéí; ñí ³εüí í ðè, üí, έðáøòí þ, ñòáéí í àέääæèèá³-
øèì ³ääí èòäòòí ì έái ί ðí æò³á í à øéýòó áéái ðó; òí üí; äòí í í í è³-
òè÷í í; ³ääí ðè÷í í ηò³. Ä ðáéí ì ó éí í ðáéñò³ éí έαóüèä ääðæääí ³ñòü
ñäðááéí è XVII ñò. í í ηòá° ááέñóí í³ái í äòí ί ηή ó³αεύí í þ / í äò³í-
í àέüí í þ ääðæääí þ óέðäí ö³á. Í áí í ÷äñí í é óέðäí ηüéèé äòí í η,
έääýèè Çái ί ðí έüé³é Ñ³÷³, óñá äééáøá óñá³ái ì êþâää ñái þ
έí à-óü³ñòü ³ ñài í ääðò³ñòü ñái °; ð³ái í í ðáái í; ñí ³εüí í ðè έ í ðáái ì
í à ñài í äéέí ÷-ái í ý.

⁶⁰ Èþääñééé Ì .É. Í áέí ð èñòí ðèè ðòññéí é éí éí í έαóèè ñ äðái áéøèò äðái , í è
äí ÓÓ ááèä. - Ì , 1996. - Ñ. 372.

КОЗАЦЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІЙНИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVII СТ. ЯК ЕТНОСОЦІАЛЬНИЙ КОНФЛІКТ

N а́çààæàþ÷è íà àîñèòü í àñè÷àí ó ð³çí î ï àí³òí èì è ï îã³ÿ-
ì è³ñòí ðè÷í ó ï èí óàøèí ó Ñàðàáí ùí àí Ì Ì àí³ ÿ ðí à'ÿ, ï à-
í èì è ç í àèí ï ï³òí³øèð ñàðàá í èð ° ï àðàáòñ³ çàðí èí³
í ðí ðèñòí ÿí ÿ ï³æ óèðà;í öÿì è òà ï îÿÿèàì è ï àðøí; ï
ï èí àèí è XVII ñò., ùí ñòàèè ï ðí èááí àí ï Ì Ì àèüí è÷÷èè è.
Àí àí ï÷àñ ï è ï àðàèí àí³, ùí ñàì à ó³ à³èí è ñòàèè ï àí èì³ ç í àèÿñ-
èðàá³øèð àèÿà³à àèí àí³ èè àóí ï ñí³ ð³àèüí èð ï ðí òàñ³à ðàí í ùí ï ï-
áàðí ï; ñí³èüí ï ðè óèðà;í³ ó³à. Ààðòí òàèí æ çàóáààæèðè, ùí, í çàà-
æàþ÷è íà àí ñòàòí³ ï ÷èí ï ðàèí ï ñòòóèí àáí ó á³ñòí ð³í àðàò³;
ï ï à³òáó ñòí ðí í ó èè èí ï òè³èò³à, çòí³ ñòóí³ ñòóó³ ç í à÷àí ï ÿ àí òàí àð
çàèèøàðòüñÿ àèñéòñ³èí èì è òà ï àèí ç'ÿñí àáí èì è. Ñàì à öÿ ï àñ-
òààèí à ñí³í³ óèà° ï àñ ï ï ñòààèðè çà ï àóó ï ðí ï ï ï ï àáí ï àí ï àðèñò
àí àè³ç çàçí à÷àí ï àí³ ñòí ðè÷í ï àí³ ÿàèùà á èí ï òàèñ³ àóí ï ñí³ ð³àèüí ï-
àí ðí çàèèðèð óèðà;í ññèí; í àðí àí ï ñò³¹ íà àòàí³, ùí ï àðàáòáàá
Ì àò³í ï àèüí ï àèçàí èüí³ è à³èí³ ñàðàáèí è XVII ñò.

Àóí ï ñí³ ð³àèüí èè èí ï òàèñ³ èí çàòüèí ï ï èüññèèð à³èí³ ï àðøí; ï
ï èí àèí è XVII ñò. àí ñèòü ÷³ðèí ï ï àí³ à ï ðí ñòààèðèð àæà çà àí àè³-
çó ï ðè÷èí, ÿè³ àèàñí à çòí ï àèþààèè àñèàèàó³þ èí ï òè³èòí³ ï ñò³
íà Ñàðàáí ùí ï Ì Ì àí³ ÿ ðí à'ÿ. Ñí³ò³àèüí³, àèí ï ï ï³÷³, ðàè³à³èí³

¹ Ùí àí ï ï ï ÿóó «àóí ï ñí³ ð³àèüí èè ðí çàèí è» ³ «óèðà;í ññèà í àðí àí³ ñòóó» àáò. àèá.:
²àáí àí ðí àññèèè Ë.Á. Õàí ðàè÷í³ à ÿ³ òàðí ðàòàó³ÿ ï ï ÿóóó «àóí ï ñí³ ð³àèüí³ ï ðí òàè» // À³ñí èè
Ñò³àí³ óèðà;í ññèí àí ï àò³í³ àèüí ï àí³ óí³ ààðñèòáóó. — 2003. — ¹ 5; ²àáí àí ðí àññèèè Ë.Á.
Àóí³÷³ ñòóó ó òàí ðàè÷í³ èè ÿ³ òàðí ðàòàó³; ï ï ÿóóó «àóí ï ñí³ ð³àèüí³ ï ðí òàè» ÿè ÿàèùà òà òà-
í ï àí³ // À³ñí èè Èè;àññèí àí ï àò³í³ àèüí ï àí³ óí³ ààðñèòáóó. Ñàð³ÿ: Óèðà;í ï çí ààñòàí. — Ë.,
2004. — Àèí. 8; ²àáí àí ðí àññèèè Ë.Á. Õàí ðàè÷í³ à ÿ³ òàðí ðàòàó³ÿ³ ðèí ï èí³ à³çàò³ÿ³ àóí ï ñí³ ð³àèüí³
èè ï ðàáí³ çí³ à // Ì àòàó³àèè àí³ óèðà;í ññèí; àóí ï èí³ à³; Çà. í àè. í ð. / Çà ðàà. Á. Ñèðèí ï èè.
— Àèí. 8 (11). — Ë.: ²í ÕÁ, 2009.

â³áí î ñèí è, ýè³ ààèè ò öüî ì ó ðãã³íí³ àí çããí ñòðáí í ý ñèòòàò³, í áí áí î ðàçí áí à³àçí à-àèè ñý³ ñòí ðèè àí è. Õí ì ó í á í àððèè è í ãèýã àèàà°òüñý, ùí èí í Õè³èðè òòò ó ñãí;é ñíí í á³ ì àèè ñòòí ñí ò³àëüí î-àèí í ñ³-í³ ñòí àðà-èè. Õàé í ãèýã ñí ðãããèèèèè, àèà ðí çèðèàà°, í á í áðò àòí èó, èèòà í àèí á³è ñí ðããè. Ð³- ò ò³, ùí í³àããí í³ ñòàðí ñòàà Èè;ãñùèí àí àí òáí àñòàà Ðà-³ Í ñíí í èèòí; (× àðèãñùèà, Èáí³ãñùèà, Èí ðñòí ñùèà, × èèðèè ñùèà), ýè³ í ñ-òò³ é áóèè àí³ óáí-òðí ì çàçí à-áí èò á³éí, ì àèè í á òí é ðãñ ñ³áí ó ýñèðããí àèðãèáí ó ðãã³í í àëüí ó ñí àöèò³éó («óèðàéí à») òà ñòàòòñ («çáí èý èí çàòü-èà»), í áí áí î ðàçí áí í îããðãèáí èè è í èüñùèè è èí í ñèòòò³ýì è³ ì ðãèí àò³ýì è.

À³àòàè, í àñòòí í í èüñùèí àí çáí èããí èí á³í í ý (í³ñèý Èðáè³-ñùèí; óí³) í á ò³ ðãðáí è, ùí í³ñ çðí ñòáí í ý Õáí ààèüí ì; ðáí òè, áóà òòò ýàèùáí í áðèí í àèí, à³áí î ñí³ í³ òèòò çáí àèü òí áí ðãñ ñí; Ðà-³ Í ñíí í èèòí; Õí ì ó í á àèáí, ùí èí èè òòò í àñòàèè «í í áí ðü ààèèè³à, [òí] î ò òí áí àà àñýè³à èðáè èí í á-í í ñèí ðãèýðòñý»². ñòòí òí ó í áí ðòãò áí ñèèà òàèí æ «ì áí àããèðñùèà»³ ì èòí à á³ýè-í³ñòü/í í è³òèèà «æèã³à-í ðáí ààð³à», ýè³ àèãñí á³ òí ñí áèðáàèè í á Í àããí³ ì ðýí ùèí³ «í í èüñùèè è á³ð», áóãò-è í áéí ýòèè è øèýòòí þ òí ðãàèòàèýì è çí³³ ì à°òí î ñòàé. Í í àí á í àã³òü èí í ñòà-òòããàòè, ùí àòí î ñ³àèüí á òí àðããèáí³ñòü óèðà;í ò³à öüí àí ðãã³í í ó ùí áí í í èýè³à ì àèà «çáí ðí èé» òãðàèòãð, ñèè³èüèè ì ðí í í èýè³à òòò á³èüòà ðòèè, í³æ çò àà-èèè. Õí-à í á ð³áí³ óèðà;í ñùèí; àòí³-í í; ñã³áí î ñò³ òã çí àñ³ í á í àðãèèí àèãèí òí ðí óááí í þ á³áí í á³áí èò í àããèèáí èò ñòãðáí òèí³à ñòí ñí áí í í èýè³à³ òãðãã. Í òèà, í àñããèáí í ý à èí çàòüèí ì ó èðà; í í è³òè-í í; ñèñòáí è Í í èü-ñùèí; Èí ðí í è í á í í àèí ñòãã³è³çòããàòè à èí áí ì àèàò àòí î ñ³àèü-í í áí ðí çàèòèò óèðà;í ò³ã. Í á à ñíòáí í þ ðãðã è òí ì ó, ùí ñáí à Ð³- Í ñíí í èèòà, ýè çàòããæòðòü ñò-ãñí³ í í èüñùè³ ñòòí ðèèè, «í á áóèà ì³ óí èí, ì í í í è³òí èí³ çáí ðí àèí ì ðããáí³çí ñí³»³ áí áí í ðãñ «í á óýãèýèà ñí á³ ñáí çò æá í ñí èèí è»⁴. Õí ì ó ì; í í è³òèèà à³áí î ñí³ í

² Àèòü ì ñèí àñèí àí àí ñòããñòãã. — Õ. 1. — Ñí³ á, 1890. — Ñ. 347.

³ *Bogucka M.* Dawna Polska: Narodziny, rozkwit, upadek. — Warszawa, 1985. — S. 227.

⁴ *Biedrzycka A., Kaczmarczyk J.* Kozacy zaporocy w wojnie Hocińskiej 1621 roku // Í áò³í áèüí î-àèçáí èüí á à³éí á óèðà;í ñùèí àí í ðí áò ñãðãèí è XVII ñòí è³òòý: í í è³òèèà, ñããí èí á³ý, à³èñùèí àà ì èñòãããí: Çã. í áèè. ñò. — È., 1998. — S. 75.

â í àñòóíííí ó ààñÿòèè³òò³. Í ðè öüíí ó, ÿè ³ç æàèàí çàòòààèèà ïíèüñùèèè òðíí³ñò Í. Í ÿñàöüèèè, «í³èíàí íà áóèí, òòí òíò³â àè çàñòóíí èòèñÿ çà èíçàè³â»¹⁰. Áàçñòí í³áí í òà èèøà í íñèèþààèí àòí í ñî ò³àèúí ó í àí ðòáó. Í àí àè, ïíàí àæòþ÷èñü ³ç Â. Ñí í è³òí ³ Â. Ñòàí àí èí àèí, ùí «Í ðàèí àò³ÿ» 1638 ð. áóèà í àí³ òþ ç í àèà³èü-øèò ïíí èèíè òðÿáò ðà÷³ Í ñíí í èèòí;¹¹, ñè³â à³àçíà÷-èèè, ùí ñàí à òèí àíèòí àí òíí í ñòàí í³è ïí-ñòò³ àèçí àà «èíçàòüèèà ï èòàí-íÿ» – ï èòàí íÿí àæà àñ³º; Óèðà;í è ÿè ñàí í àí ñòàòí ùí àí àòí í ñî ò³-àèúí í àí í ðàáí³ çí ó. Òíí ó «èíçàòüèèò ï í è³òèèò» Í í èüü³ òàæ ààðòí àààæàòè í àí èí ³ç ñíí í àí èò ÷èí í èè³â àòí í ñî ò³àèúí èò èíí Òè³èò³â ï àðòí; ï í èí àèí è XVII ñò.

Èíçàòüèí-ïíèüñùè³ à³èí è í àáóààèè àòí í ñî ò³àèúí í àí çí à÷-á-ííÿ ³ ÷àðç ³ í ø³ í àñòààèè è. Â³â÷-òóí ó àí èþ èíí Òè³èòí àáí í í ñò³ â ðàá³í³, çíèðàí à, àí í ñèèè ³ ïí ñòí; ïíèüñùèèò æí àí³ ð³â, ÿè³ «à³àçíà÷-èèèñÿ í àñàí í àèò³ñòþ è áàç÷èí ñòààí è», àèà ï ðè öüíí ó «í àí ðíí è à³â í èò æí àí í; í àí àº»¹². Ñè³â à³àçíà÷-èèè ùà é òàèò ààòàèü, ÿè àðàáóàáííÿ æí àí³ ðàí è ï ðàáíñèàáí èò òàðèíà òà ï íí àñòèò³â, ùí ñòàí ðþààèí àðàæáííÿ í àñèèüí í àí í àñàæàáííÿ èàòí èèòèçí ó òà óí³; à ðàá³í³. Òà òàèíæ èèøà í íñèèþààèí èíí Òè³è-òí àáí í³ñòü ó Í àááí³ ðÿíí ùèí³ òà ðí àèèí ïíèüñùèèò àíÿè³â áàçí í ñà-ðàáí ùí þ ï ðè÷-èí þ çàðí èí èò àèñòóí³â óèðà;í ò³â í ðí òè ï í èÿè³¹³.

Çàáí ñòðþààèí ñèòàò³þ³ ïíñèèáííÿ ÷òóíè ùí àí ààæáííÿ ïíèüñùèí; àáí³ ï³ñòàò³; çí è ùèòè ï ðàáíñèàáí èò-óèðà;í ò³â, à í àòí í³ñòü í àñèèüí í àí ðí àààèòè à Í í àí³ ðí à³; èàòí èèòèçí. Òàè, ó 1625 ð. ïíøèðèèèñÿ «à³àí í í ñò³», ùí Ñ. Èííºüí ïíèüñùèèè í ààè-í ààèí àí àáá³ ç ñí àí þ à èðàé³í çàí í èò èí èí í³ñò³â – «í³í ò³â» ç æ³í èàí è òà à³òüí è – «...è èàè àà ïíèüñùèèà èþàè ï í àúþò èàçà-èíà è èðàñòüÿí ñèòþ ààðò í àðòøàò, à ðèí ñèòþ ó÷-èíÿ ò è òàò àà

¹⁰ Kronika Pawła Piaseckiego biskupa Przemyślskiego. – Kraków, 1870. – S. 422.

¹¹ Ñí í è³è Â.Â., Ñòàí àí èí à Â.Ñ. Àí àááí Òí àèúí èòüèèè (Ñí ò³àèúí í-ïí è³òè÷ èè í í ðò-ðàò). – È., 1993. – Ñ. 54.

¹² Èí ñòíí àðí à Í. Àí ðüàà óèðàèí ñèèò èí çàèí à ñ Í í èüøàè à í àðàí è í í èí àèí à XVII ààèà àí Àí àááí à Òí àèúí èòèí àí // Í òà÷àñòàáí í ùà çàí èñèè. – 1856. – ¹ 9. – Ñ. 196; Æèàðàèà... – Ñ. 177.

¹³ ²àáí àí ðí àñùèèè È.Â. «...A obrony z nich zadney niemasz» (Æí àí³ ðè ÿè ÷èí í èè óèðà;í ñùèí-ïíèüñùèèò àòí í ñî ò³àèúí èò èí í Òè³èò³â ï àðòí; ï í èí àèí è XVII ñò.) // Øí ñò³ Àí àááí³ àñùè³ ÷èòàí íÿ: Í àò. Àñàòèð. í àòè. èí í Ò.: Çà. í àòè. í ð. / Çà ðàà. Â. Í àñí àí èà òà³. – ×àðèàèè, 2011. – Ñ. 20.

«æèä áíãàðèòñÿ... àèì èøÿþ-è ÷èì øè ààèèè³à, ïíâèíâèâèè è, äóàè, ïñèì, ï³ðí÷èè ñóó³à, ç æíðííà ïèàóó è èíííà, ïòí³ ãííÿ òíèààðèíà...»²¹. Æíããããèè ï àñèà ó àíãííí ï³ ðàè³ ÷óóèè, ÿè òà, ùí èíçàèè çàçíàèè ïíðàçèè à³à ïíÿÿè³à ó 1637 ð. ÷àðàç òà, ùí áóèè «ïíãíñèàíí æèàíà ç ãíð³èèàì è»²². Ì ðæà, í àÿáí³ ææàðàèè àíçáíÿþòí ï àì èíííòàóóààðè ³àáí òèò³èàó³þ ñó÷àíí èèàì è ï àì ðó-àè ñàì à ÿè àòííñíò³àèÛí. Ç á³àíì ïç èíííòàòò³ç ðàèòó ï³ æàòí³÷-ííç ï àì ðóàè ï à ààðàì ïí ðíçíí÷àà ñà³è òà³ð³ Ñ Ñàìíàèèäü: «Ï ï÷àòíè è ïðè÷èì à àíèè è Õ ï àèí èòèíâí àñò ààèíí Ì ð ÿÿòíà... àííáí³à»²³. Õàè, ³ ààòíð Ë³òííèñò Æòñèè ñúèíâí ï ïí àñòèðÿ ïí àà° èííòè³èò ÿè ï³ æàòí³÷-íó «ðàòí»: «...ïíñòàèè àí ÿÿòè ï à ï àðíà ðóñúèèè, òàè çàáíèò èíçàè³à ³ ààèèèèè àðàí òàíðèèè...»²⁴.

Õñà³àí ï èþààèè «àòííñíò³àèÛí èè çí ñò» èííòè³èòó è àèàñ-íà òíãí÷àíí³ ï ïíÿÿèè, à òííó ÷èñè³ è øÿÿòðè÷³. Õàè, ó 1620 ð. ïàèí³ ç ïíèÛñúèèò ÷èííáíèè³à çàóáàæóáàà: «Ãñÿ Ðóñü ° ï àì òàèèè àíðíãíí... ùí àíè³èè à ïðíæèòè ðèñÿ÷ó ðíè³à ç òàðàÿí è, òóðèàì è, òàòàðàì è, ï³æ ïàèí ð³è ç íàì è»²⁵. Õ ñàíþ ÷àðáó àííí³ ï-íèè ïíèÛñúèèè ààòíð «Àèñèòðíó ï ðí òàíàð³øíþ á³èíó èíçàòí-èó...» çàòáàæóáàà: «Çààáí à ï àðíà Ðóñúèèè ï àà à³èíâ³÷-íó ï áí à-àèñòí ï ðíòè ÿÿò³à ÷è ïíÿÿè³à ³ à ï³è... àíàðòí ï àðàáóà»²⁶. Õí-íó ò³èèì ñèóóíí çàòáàæà Ì. Æðóàáñúèèè: «Ãñà çáÿçóáàèíÿ à ïàáí àáçèííà÷íèè ðÿ à òó³ííàèÛí èò èðèàà, à ïàáí ïàðàç ïííà-àíèáííÿ “ðóñúèèíâí ï àðíàó” Ï ïèÛñúàþ, Ëÿòàì è..., èíèè à ïí÷ó-òÿ, ñà³àíì ïñòè òèðàçíñúèèò èþààè á³í çèèàáñÿ à ïáíí ï àðíç-à³èÛí à ïííÿ° ï àò³ííàèÛí ï àí ïííàáíèáííÿ»²⁷. Ç³íøíâí àíèó, ï³æàòí³÷-í³ ñòíñóíèè à áàãàòííò ïíè³àòí³÷-íè èò èðàçí àò ñà³à÷àòí,

²¹ Ë³òííèñ Ñàìíàèèäü / Õííð. Ñ. Àçèðà. – Ë., 1971. – Ñ. 47.
²² Ëúà³àñúèèè è³òííèñ // *ÀáàçÍ Ì.À.* Ëúà³àñúèèè è³òííèñ³ Ì ñòðíçúèèè è³òííèñàòí. – Ë., 1971. – Ñ. 118.
²³ Ë³òííèñ Ñàìíàèèäü... – Ñ. 45.
²⁴ Ë³òííèñ Æòñèè ñúèíâí ï ïí àñòèðÿ // Ì àì ÿòí ñòíèòí. – 1996. – 1 2. – Ñ. 109.
²⁵ Ì èòèè Ñ.À. Ææàðàèè àí àèà÷áííÿ ñòíòòç áí òèòáí ààèÛí ïç òà àèçáíèÛí ïç àí ðíòíàè òèðàçíñúèíâí ï àðíàó í àí ðèè³ò³ Ñ Ñ ï ï àðò³è ïíèíâèí³ Ñ Ñ òíííàò àðó³à³ Ì ð // *Àðó³àè Õèðàçíè.* – 1986. – 1 5. – Ñ. 57.
²⁶ Õèò. çà: *Ñííèèè Æ.À., Ñòàíâí èíà Æ.Ñ.* Õèðàçíñúèè ï àò³ííàèÛí ï àðàíèþòÿ 1648 – 1676 ðð. èðçúí ï ðèçí ò ñòíèòí // Õèò. ñòíòð. æòðí. (Ààè³ – Õ²Æ). – 1998. – 1 1. – Ñ. 9.
²⁷ *Àðóááñúèèè Ì.Ñ.* ñòíòÿ Õèðàçíè-ðòñè: à 11 ò, 12 èí. – Õ. 8. – Ë., 1995. – Ñ. 129.

ùí ï ò³àòí³ ï èé àí òààíí³ çì ° ï ñòàí í üî þ ï àæàþ, çà ýèí þ çí àðí-
 àèòüñý àòí îñî ò³àëüí³ èé êíí Òë³èò.

Ç í àøí àí ï ï àëýäó, àëý ï ï çí à ï áí ý çàðí éí èò ï ðí òèñòí ýí ü
 ï ò³àè ï ï èýèàì è òà êí çàèàì è, ýè³ í à öüíí ó àòàí³ óí ñí àéþààèè
 Òàèèè ï ï à³èüüèí óèðàçí ò³à, í àéá³èüø ï ðààèèüí èì³ èí ã³ ï èì
 ° àèçí à ï áí ý ñàì à ýè «àòí îñî ò³àëüí³ ï àí êíí Òë³èò», ç ï àëýäó
 í à í àðàé³ ï áí³ àèùà ï ðè ï èí è òà ï çí àèè, ùí çòí ï àéþààèè ò³ à³è-
 í è. À³àòàè, ó òèí í èí à³ ï ï ï ó êíí òàèñò³ ï è ñà³ àí ï ï çàì àðà ï ó ï ï
 ï ï ï ýòý «èí çàòüèí ñàèýí ñüè³ ï ï àñòàí í ý», «èí çàòüè³ (èí çàòüèí-
 ï ï èüñüè³) à³éí è» òà «í àò³ ï ï àèüí ï àèçàí èüí³ à³éí è», ï ñè³èüèè
 àí í è í à çí àñ³ ï èí ðàèòí ï à³ àí àðàæàþòü ñòóü ï çí à ï áí èò çàðí éí èò
 ï ðí òèñòí ýí ü. Òí ï ï à ñòòí ð³ ï àðàò³; ï ðèñòóí³ àí ñèòü ð³ çí ï ï àí òóí³
 ï ò³àòí àè ùí àí³ ï àðàðí ðàòàò³; òèò êíí Òë³èò³à.

Çí èðàì à Á. Áí òí ï ï àè ï ðí çàèýäàà çò «àèí ýòèí àí ýè ñòàí í àó
 àí ðí òóáó çà ñòñí³ èüí³ ï ðààà»²⁸. Ñòí àèò ï ï çèò³ þ ààì ï ï ñòðóààèè
 è ï ï èüñüè³ ñòòí ðèèè ñàðààèí è Ò Ò ñò. Ñ. Èà ï ï àð ï èè³ Á. Èàñí üí-
 ðí àñüèèè²⁹. Ñòóí ýè àí òèòàí ààèüí³ ðòòè çò ðí çàèýäààèè à³ò ï èçí ý-
 í³ ñòòí ðèèè ðàäýí ñüèí; àí àè. Í àéá³èüø àèèçüèí ùí àí àòí îñî ò³-
 àèüí ï; ñòòí ï ñò³ òèò êíí Òë³èò³à ï ò³à³èøèè ò³ àí ñè³ àí èèè, ýè³ ï ï-
 òàðí ðàòòààèè çò ýè ðàè³ à³ éí³ ðòòè (Ì . Èí ñòí ï àðí à, Ì . Àðóøàà-
 ñüèèè, Ì . Ñàí ðñüèèè, Á. Òèí ðý). Òí ï ï à, ýè çàòàààèò³ Í . Ñèí àáí-
 èí, ï ï ààéþ ï ï èñü çà àí ï ï ï ï àí þ àèàñòèàèò ï àñí à³ ï àòàòí ð, «à³è-
 í à í àðí à³ à» ó òí é ï àð³ ï à ï àéàà çààæàèè ñí ðèèí à³ òüñý ýè «à³éí à
 à³ð»³⁰. Í à ï àí ø ï ðí àèàì àòè ï ï þ ° é ñí ðí àà òðàèòòààòè ò³ «í à-
 ñí à³ ðòòè» ï àðøí; ï ï èí àèí è XVII ñò. ýè «çà í àò³ ï ï àèüí ó ï àçà-
 èàèí³ ñòü» àáí ýè «èèàñí àó àí ðí òóáó ç í àò³ ï ï àèüí ï àèçàí èüí èì
 òàðàèèòàðí ï ».

Çðàøòí þ, à³èüø ñí ðàààèèèè þ ° àñà æ òàèèè³ ï òàðí ðàòàò³ý
 èíí Òë³èò³à ñàì à ýè àòí îñî ò³àëüí³ èò, à í à ñòòí ñí ò³àèüí³ èò ï è
 ñòòí àòí ï ï èò / ï ò³àòí³ ï ï èò. Í à í àøò àóí èò, ñòòí³ ñòü àòí îñî ò³-
 àèüí ï àí êíí Òë³èò³ò ï ï èýäà° à ï ðí òèñòí ýí ï ï àáí ò àòí³ ï ï ñòàé ó

²⁸ *Áí òí ï ï àè ï Á.Á. Èññèàáí àáí èý ï èí çà ï àñòàà ï ï àèòàì ñ 1500 ï ï 1648 àí à. – È., 1863. – Ñ. 117.*

²⁹ *Kaczmarczyk Z., Leńnorodski B. Historia państwa i prawa Polski do roku 1795. – T. 2. Od potowy XV w. do r. 1795 / Pod. red. J. Bardacha. – Warszawa, 1957. – S. 232.*

³⁰ *Ñèí àáí èí ï ï . Í àðàèèèèè èè ñà³ò... – Ñ. 62.*

αοί τ ν̄ῑ ο̄³αεϋί̄ ³ε̄ ν̄ο̄αδ̄³. Άᾱῑ τ ν̄ᾱδᾱᾱῑ ῡῑ ῑ³ᾱ ο̄αδ̄ῑ ³ῑῑῑ «ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄»
 δ̄ῑ ς̄ο̄ῑ ³ο̄οῡν̄ϋ̄ ς̄³ο̄ε̄ῑ ᾱῑ ῑϋ̄ ῑ δ̄ῑ ο̄ε̄ε̄ᾱε̄ῑ ε̄ο̄ ῑ ῑᾱε̄ϋ̄³ᾱ ο̄ᾱ ³ᾱᾱε̄, δ̄ῑ ς̄³ᾱε̄-
 ῑ³ν̄ο̄ῡ ο̄ ³ῑ ο̄ᾱδᾱνᾱο̄ ³ᾱ³ϋ̄ο̄ ῑ ε̄δ̄ᾱῑ ε̄ο̄ ε̄ρ̄ᾱᾱε̄ ο̄ᾱ ς̄ο̄ ν̄ῑ ³ε̄ϋ̄ῑ ῑο̄. Δᾱς̄ῑῑ ³ς̄
 ο̄ε̄ῑ, ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ ° ο̄ᾱε̄ῑ Ͻ̄ ν̄ε̄ο̄ο̄ᾱο̄³ Ͻ̄, ᾱ ϋ̄ε̄³ε̄ ῑ δ̄ῑ ο̄ε̄ε̄ᾱε̄ῑ ³ ν̄ο̄ῑ δ̄ῑ ῑ ε̄
 ᾱῑ ᾱῑ ᾱϋ̄ο̄ῡ ᾱῑ ᾱ³ᾱῑ ῑ ᾱ ῑᾱε̄ῑ ῑ ᾱῑ ῑ ᾱῑ ῑ ᾱο̄ς̄ᾱῑ ᾱε̄ᾱῑ ³ν̄ο̄ῡ ν̄ᾱῑ ς̄ο̄ ῑ ῑ ο̄ᾱῑ ο̄³ε̄-
 ῑ ε̄ο̄ ῑ ῑ ς̄ε̄ο̄³ε̄ ᾱᾱῑ ν̄ο̄ᾱῑ ᾱε̄ῡ. Ο̄ῑ ᾱο̄ῑ, ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ – ο̄ᾱ ᾱ³ϋ̄ε̄ϋ̄ῑ ³ν̄ο̄ῡ,
 ᾱ ϋ̄ε̄³ε̄ ε̄ρ̄ᾱε̄ ᾱᾱῑ ᾱδ̄ο̄ῑ ε̄ ε̄ρ̄ᾱᾱε̄, ᾱε̄ο̄ῑ ᾱϋ̄+ε̄ ς̄ ᾱε̄ᾱν̄ῑ ε̄ο̄ ³ῑ ο̄ᾱδᾱν̄³ᾱ,
 ῑ ᾱῑ ᾱᾱρ̄ο̄ῡν̄ϋ̄ ᾱ³ᾱο̄ε̄ν̄ῑ ο̄ο̄ε̄ ÷ ε̄ ῑ ᾱᾱ³ο̄ῡ ς̄ῑ ε̄ϋ̄ε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱε̄ῑ ῑ ᾱῑ ῑ ᾱῑ. Άᾱς̄ῑ ᾱ-
 δ̄ᾱ+ῑῑ, ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱ ° ῑ ῑ ς̄ε̄ο̄ε̄ᾱῑ ε̄ῑ ᾱε̄ᾱῑ ᾱῑ ο̄ῑῑ, ῑ ν̄ε̄³ε̄ϋ̄ε̄ε̄ ο̄ᾱε̄ᾱ
 «ο̄ο̄ο̄÷ῑ ᾱ ῑ³ᾱο̄ο̄ῑ ᾱδ̄ο̄ᾱᾱῑ ϋ̄, ᾱ ο̄ε̄ῑ ᾱ³ε̄ϋ̄ο̄ᾱ ο̄ῑ δ̄ν̄ο̄ᾱᾱῑ ϋ̄ ο̄ᾱῑ ᾱᾱῑ ο̄³ε̄
 ᾱο̄ῑ τ ν̄ῑ ο̄³αεϋί̄ ῑ ᾱῑ δ̄ῑ ς̄ᾱε̄ο̄ε̄ο̄ ῑ ῑ ᾱε̄ᾱ ᾱο̄ο̄ε̄ ᾱῑ ν̄ε̄ο̄ῡ ο̄δᾱᾱ³÷ῑ ε̄ῑ »³¹.

Ῑ δ̄ε̄ ο̄ϋ̄ῑῑ ο̄ ν̄ε̄³ᾱ ῑ ᾱο̄ε̄ ῑ ᾱ ο̄ᾱᾱς̄³, ῡῑ ᾱο̄ῑ τ ν̄ε̄ ᾱε̄ϋ̄ᾱε̄ϋ̄ρ̄ο̄ῡν̄ϋ̄
 ᾱο̄ϋ̄ᾱῑ ᾱῑ ε̄ῑ ε̄ ο̄ ῑ³ᾱε̄ᾱο̄ῑ³÷ῑ³ ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱ ῑ ᾱῑ ᾱ ϋ̄ς̄ε̄ᾱῑ +ᾱδ̄ᾱς̄ ν̄ᾱῑ °
 ᾱε̄ῑῑῑῑ ³÷ῑ ᾱ ᾱῑ ᾱε̄ᾱῑ ϋ̄. Ὑ̄ῑ ᾱῑ ῑ ᾱδ̄³ῑ ᾱο̄, ε̄ῑ ο̄δ̄ε̄ε̄ δ̄ῑ ς̄ᾱε̄ϋ̄ᾱ³ο̄οῡν̄ϋ̄,
 ο̄ῑ ᾱο̄ῑ τ ν̄ῑ ο̄³αεϋί̄ ³ ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱδ̄ο̄ῑ ς̄; ῑ ῑ ε̄ῑ ᾱε̄ῑ ε̄ XVII ν̄ο̄. «ᾱε̄δᾱς̄ῑ ῑ
 δ̄ῑ ς̄ῑ ᾱε̄ο̄ᾱᾱε̄ε̄ ῑ ῑ ε̄ϋ̄ε̄³ᾱ ³ ο̄ε̄δᾱῑ ο̄³ᾱ, ο̄ε̄ϋ̄ο̄ᾱο̄ν̄ῑε̄ο̄ Δ³÷ Ῑ ῑ ν̄ῑ ῑ ε̄ε̄ο̄
 ο̄ᾱ ε̄ῑ ς̄ᾱο̄ϋ̄ε̄ο̄ Ο̄ε̄δᾱῑ ο̄», ᾱ ς̄ ³ῑ ο̄ῑ ᾱῑ ᾱῑ ε̄ο̄, ϋ̄ε̄ ῑ ᾱδᾱε̄ῑ ῑ ο̄ Ὁ. Ν̄ε̄ν̄ε̄ῑ,
 ³ν̄ῑ ο̄ ° ε̄ ᾱᾱᾱο̄ῑ ν̄ᾱ³ᾱ+ᾱῑ ῡ ο̄ῑ ᾱῑ, ῡῑ ᾱε̄ᾱ «ν̄ο̄÷ᾱν̄ῑ ε̄ε̄ε̄ ῑ ᾱδ̄ᾱς̄ο̄ ᾱ
 δ̄ῑ ς̄ᾱε̄ϋ̄ᾱᾱε̄ [ε̄ῑ ς̄ᾱο̄ϋ̄ε̄ῑ-ῑ ῑ ε̄ϋ̄ν̄ῑε̄³] ᾱ³ε̄ῑ ε̄ ϋ̄ε̄ ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ ῑ ³ᾱ δ̄ο̄ν̄ῑε̄ῑ Ͻ̄
 ³ ῑ ῑ ε̄ϋ̄ν̄ῑε̄ῑ Ͻ̄ ῑ ᾱο̄³ϋ̄ῑ ε̄»³².

Ῑ δ̄ῑ ο̄ᾱ, ῡῑ ῑ ς̄ῑ ᾱ+ᾱῑ³ ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱε̄ε̄ ᾱο̄ῑ³÷ῑ ο̄ ν̄ε̄ε̄ᾱᾱῑ ᾱο̄
 ῑ ῑ ᾱε̄ᾱ ν̄ᾱ³ᾱ+ε̄ο̄ε̄ ο̄ῑ+ᾱ ᾱ ο̄ᾱ ῑ ᾱν̄ο̄ᾱᾱε̄ῑ ᾱ, ῡῑ ᾱε̄ᾱδᾱε̄ᾱ ς̄ᾱο̄³ε̄ν̄ο̄ᾱāε̄ε̄
 ο̄ᾱε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱᾱῑ ε̄ο̄ ᾱε̄ᾱῑ ᾱῑ ο̄³ᾱ ᾱο̄ῑ³÷ῑῑ ς̄ ῑ ῑῑ ν̄ο̄ε̄ ῡῑ ᾱῑ ς̄ο̄ ο̄÷ᾱν̄ῑ ε̄ε̄³ᾱ.
 Ο̄ᾱε̄, ° ς̄ᾱᾱε̄ᾱ, ῡῑ ῑ³ᾱ ÷ᾱν̄ ε̄ῑῑ ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ο̄ 1630 δ̄. «÷ᾱδ̄ε̄ᾱν̄ῡ, ᾱᾱ
 ε̄ῑ ο̄ῑ δ̄ῑ ᾱῑ ῑ ῑ ε̄ϋ̄ε̄ᾱ ῑ ᾱᾱᾱο̄ο̄ ᾱ ᾱᾱδᾱᾱῑ ᾱ ε̄ε̄ε̄ ῑ ᾱ ᾱῑ δ̄ῑ ᾱᾱ, ε̄ ῑ ῑ ε̄ῑ ᾱ ᾱᾱῑ,
 δ̄ῑ ς̄ν̄ο̄δᾱε̄ϋ̄ρ̄ο̄ ε̄ε̄ε̄ ε̄ ῑ ο̄ο̄ε̄ᾱ ῑ δ̄ε̄ε̄ο̄ρ̄ο̄ ᾱᾱ ο̄ῑ ῑ δ̄ϋ̄ο̄»³³. Ο̄ 1638 δ̄.
 ῑ δ̄ε̄ν̄ε̄ᾱε̄ε̄ ε̄ῑ ς̄ᾱε̄ε̄ ῑ ῑ ν̄ε̄ᾱῑ ο̄³ᾱ ᾱῑ Ν. Ῑ ῑ ο̄ῑ ο̄ϋ̄ε̄ῑ ᾱῑ «ν̄ ο̄ᾱδ̄ῑ ς̄ῑ Ͻ̄ ῑ
 ο̄ῑῑ, ÷ο̄ῑ ᾱε̄ᾱāε̄ε̄, ῑ ῑ ᾱ ε̄ϋ̄ο̄ε̄... ε̄ᾱς̄ᾱε̄ῑ ᾱ... ῑ ν̄ο̄ε̄ο̄ῡ ε̄ῑ ς̄ᾱ ο̄ῑ, ÷ο̄ῑ
 ῑ ῑ ᾱ ε̄ϋ̄ο̄ε̄, ῑ ῑ ν̄ε̄ā ῑ δ̄ε̄ν̄ϋ̄āε̄ ν̄ᾱῑ ᾱε̄ [ῑ ῑ āε̄] ᾱᾱρ̄ο̄ ε̄ο̄, ε̄ῑ ᾱρ̄÷ε̄ ῑ ῑ ᾱῑ δ̄ῑ-
 ᾱῑῑ ε̄ ᾱῑ δ̄ῑ ᾱāῑ, ε̄ ᾱε̄āῑ ο̄ῡ ε̄ο̄ ᾱδ̄āāϋ̄, ε̄ ᾱε̄ῑ ῑ ο̄÷ᾱ», «ᾱ ῑ ν̄ο̄ε̄ο̄ῡ ᾱā
 ε̄ῑ ν̄ᾱῑ Ͻ̄ ε̄δ̄ῑ ᾱῡ...»³⁴.

³¹ Ῑ ᾱε̄ᾱῑ δ̄ῑ ᾱᾱ ῑ Ῑ. Αοί τ τ αο̄³ῑ αεϋί̄ ᾱ ῑ τ ε̄³ο̄ε̄ε̄ā ³ ῑ ᾱδ̄ν̄ῑ ᾱε̄ο̄ε̄āε̄ αοί τ ν̄ῑ ο̄³αεϋί̄ τ ᾱῑ δ̄ῑ ς̄-
 αε̄ο̄ε̄ο̄ ᾱ Οε̄δᾱῑ³ // Νο̄÷ᾱν̄ῑ ³ν̄ο̄ῡ. – 1995. – 1 12. – Ν. 79.

³² Νε̄ν̄ε̄ῑ Ὁ. Ο̄ῑ ᾱεϋί̄ ε̄÷÷ε̄ῑ ᾱ ο̄ᾱ ῑϋ̄ δ̄ῑ ε̄ϋ̄ ᾱ ο̄ōāῑ δ̄ᾱῑ ς̄ ῑ ῑ ᾱᾱδ̄ῑ ς̄ οε̄δᾱῑ ν̄ῑε̄ῑ ς̄ ᾱο̄³ῑ // Ὁ²Α. – 1995. – 1 4. – Ν. 67, 69.

³³ Ᾱῑ ν̄ν̄ῑ ᾱᾱε̄ῑ ᾱῑ ε̄ā Οε̄δᾱε̄ῑ Ὑ̄ η̄ δ̄ῑ ν̄ν̄ε̄āε̄... – Ν. 120.

³⁴ Ο̄āῑ ᾱε̄ā. – Ν. 194, 215.

yèèì èñū ³ḃḃàò³íí àèùí èì è ÷ è á³í èí à³ ÷ í èì è, à ò³èèíì ḃààèùí èì è ì ḃè÷èì àì è nī ò³àèùí í àì çì ³ñòó»⁴⁴.

Nòì nī àí í ì ³ñòy í ³ààáí í èò nòḃḃí nòà Èè;àñūèí àí àí òáí àñòàà à àóí í nī ò³àèùí èò èí í Òè³èòàò ì àḃḃì; í í èí àèì è XVII ñò., òí àáçí àḃà÷í àí àñ³ àí í è ³ ḃí çì í ÷ èì àèèñy, ³ çàè³í ÷ óààèèñy í í à³yì è à ;ò ì àæàò, òí ÷ í í ààéòàè í òí í èḃḃààèè çí à ÷ í ³òó òàḃèòí ḃ³ḃ òí àí ÷ àñí í; Óèḃà;í è. ²í òèì è nēí ààì è, óàé ḃàá³íí áóá àí ³òáí òḃí ì àñ³ ò èí í Òè³èò³à. Òí ì ó «òóò à³ááóààèèñy àí èí àí³ áí; nḃḃàè í á “àí èí ñòú” ì ḃyì óààèè çàì í ḃí æò³, èí çàòùèí -ñàèyí nūè³ çààí í è, ààè í ³áí yòè “í ³ñūèèò, í àí í ñèóóí èò” èí çàè³à»⁴⁵. Í àá³òú ì ³ñèy ì ḃèàòóáí í y ì í àñòàí ù È. Èí ñèí nūèí àí ³ Ñ. Í àèèààèèà Í ³ààáí í à Èè;àñūèí à ³ í àààè³ àèḃóààèà ì ḃèñòḃàñòyì è, ùí à³áí àḃàæáí í à áàààòúí ò àæàḃàèàò ì àḃḃì; ÷ àáḃò³ XVII ñò. Òàè, óàè 1600 ḃ. çàì í ḃí çüèèè í òàì àí Ñ. È³òèà ó nāí òí ó èèñò³ í í à³áí í èyá ì ḃí àèñòóí èí çàè³á ó ì í ò³à ³ í ààèèæáí í y ;ò àí Èáí ààà⁴⁶. Ó 1604 ḃ. òèyòòà Èè;àñūèí àí àí òáí àñòàà à³áçí à ÷ àèà, ùí «èí çàòùèà nāàà³èèy... çí í áò í àñò³èùèè çà³èì à òùñy àáí ḃó ç³ nāí ;ì áóèùòyèñòáì ì, ùí àèì è-èà° ì í àí ḃááí í y, yè àè í èí³ í á ḃḃáí èèèñy ḃà ÷ ³ ḃḃò³ çà ì í í àḃàáí ³»⁴⁷.

Èè à³áí ì í, òí àí æ ḃí èò à³ááóèí ñy ì í àñòàí í y ì ³ùáí Èí ḃñó-í y ì ḃí òè ñòḃḃí ñòè ß. Àáí èèí àè ÷ à⁴⁸. Í ḃè òùí ò ó à ì ³ñò³ «í³ èí ì ³ñ³; í³ ààèḃàòè í àò³ [í í èññūè³] æí áí í; ààèè í á ì àḃòù...»⁴⁹, yè àà÷èí ì, ùà é ó 1607 ḃ. Í à ñàḃààèí ó àḃòáí àí àáñyòèè³òòy XVII ñò. óàè á³èùò³ñòú ì ³ùáí ñòàà ÷ àḃèàññūèí -èáí ³àññūèí àí Í í áí³-ì ḃí á'y í á ì ³àèí ḃy òùñy àèàà³ í³ òèyòòè, í³ ḃà ÷ Í ì nī í èèòì; Í ḃí í èò èḃñòḃàḃí ḃè 1616 ḃ. ì èòòú èí ḃí òèí: «í á ààæàḃòù áó-òè á ì í ñèóóáí ñòà³»⁵⁰. Ó óàé æá ì àḃ³í á áóèà ì ḃèéí yòà ³ çí à ÷ í à è³èùè³ñòú ñàèí í àèò ì í ñòáí í á ì ḃí òè «óèḃà;í í í àí ñààà³èèy», à òà-

⁴⁴ Ì èòèè P.À. Óèḃà;í nūèí -òàḃàèññè³ à³áí ṛ nēí è í àí àḃàáí àí³ ³ á ḃí èè Àèçáí èùí ṛ ; à³éí è óèḃà;í nūèí àí ṛ àḃí áó (1648 – 1658 ḃḃ.) // ḃí çáóáí àà Ààḃæàè. – 1998. – ¹ 11 – 12. – Ñ. 119.

⁴⁵ xááí À.ḃ. Ñàḃàáí ° ì í áí³ ṛ ḃí á'y. – Èí. 2. – xáèàè, 1999. – Ñ. 124.

⁴⁶ Ì èòèè P.À. Àæàḃàèà àí àèà÷áí í y... – Ñ. 57.

⁴⁷ Æáḃàèà... – Ñ. 104.

⁴⁸ Àḃòèà ḃ áí -Çáí ááí í è ḃí ññèè (Ààè³ – Àḃòèà ḃ Çḃ). – x. 8. – Ò. 5. – È., 1890. – Ñ. 316 – 359.

⁴⁹ Volumina legum. – T. 2. – Petersburg, 1859. – S. 443.

⁵⁰ Àḃòèà ḃ Çḃ. – x. 7. – Ò. 1. – È., 1886. – Ñ. 290.

òàí í ý, òí ÷ ³ ì àèà çí à ÷ í èé àí èèà í à øàèèèà Òí ðì óààí í ý èí çàòò-
 èí àí ñòàí ó, àñà æ àèèèèèèèè à íáòðàí í ý òà í áàáí àí èáí í ý àñ³º;
 «àí èí ñò³». Òí ì ó àæà 1629 ð. ñàèì ì ðèéí ýà ì ñòàí í áó «Ì ðì
 èóí è ñàà³èüí³», èí ðð³, «í àçààæàþ ÷ è í á ñòàí ð³ñòù çàèí í ó., í á
 ì ðèì èí ýðòù à àí áðàò áóòí àí èð³ øèýòàòñüèèð... ààèèèè... ÷ è í è-
 òè...», çí àí à' ýçòþ ÷ è í àþ ì ³ñòàáó ààì ³í ³ñòðàò³þ «ì ðèàóøóáàèè
 ñàà³èüí èè³à»⁵⁶. Í àí àè, ðí çèààððòèðòààí í ý á èðà; æ í àí ³ð³à ³
 í í á³ ì í ààòèè ì áðàçó æ ñí ðè ÷ è í èèè ÷ ððàí àèè àè áóð çáðí è í àí
 èí í Òè³èòó, ýèèè ì ÷ í èèà ààòù ì àí Ò. Óààí ðì àè ÷ (Òðýñèè). Ñàí; -
 ì è óí ³ààðñàèàì è á³í ì ³àí ýà × àðèàñè, Èí ðñóí ù, Èàí ³à ³ í áàáí àç³
 ì ³à³éøíà àí Í àðàýñèààà, àà à³àáóèàñý ì ñí í àí à áèòàà, à ýè³é
 «ààòù ì àí Èí í áóüí ì èüñüèèè... ì í çí àè, ùí [òàèà] èí çàèè!»⁵⁷. «²
 ì í ðàæàí³ [áóèè] ì í èýòè ì ò èí çàèí à... ³ ì òñèèè òàí àèè èí çàèí à
 ³ ì ðèì èð³º àçýèè»⁵⁸.

Ó 1635 ð., èí èè ². Ñóèè ì à çðóéí óáàà Èí ààè, Òðýñèè
 çí í áó í àì áàààñý ì ³àí ýòè ì ³àááí í³ ñòàðí ñòàà Èè; àùèí è àí à³àèðè-
 óí àí àèñòóí ó í à ðàá³ á Èàí àá³. Ñòàðòèè³ áààèíñý à³àáàðí óðè
 àèñòóí, òí ÷ ñóí àðà ÷ èè èèøà çààí ñòððààèèñý é óàá à 1637 ð.
 çáðí èí èè àèñòóí ì ÷ í èèà ÷ èàèðèì ñüèèè ñí óí èè Ì. Áóð (Ì ààèþè).
 Í ñí í àí³ ì í à³; èí í Òè³èòó ðí çàí ðí óèèñý ì í àèèçó × èàèðèí à, × àð-
 èàñ, Ì ì øàí, Áí ðí àèò³, à ñí í àí à áèòàà à³àáóèàñý ì ³à ñ. Èóí áé-
 èè, àà Ñ. Èí í áóí ì èüñüèèè, çà ñà³à ÷ àí ýì ñó ÷ àñí èèà, «ì í èí í àà
 çáóí òí ààí èð èí çàè³à»⁵⁹. Òàè ñàì ì ³ à èí í Òè³èòó 1638 ð. ì ñí í àí è-
 ì è ì ³ñòýì è ì í à³ è àèñòóí àþòù ì ³àááí í³ ñòàðí ñòàà Èè; àñüèí àí
 àí òàí àñòàà. Áí èý øèð ì ðí òèñòóí ýí ù àí áðà à³àí ì à à³ñòí ð³í áðàò³;
 à ì òàè, í àì àº ñàí ñó, í à í àø ì í àèýà, çàèàèè ðàç ì í àòí ððààòèñý.
 Òàè çààí à «ààñýòèè³òòý çí èí òí àí ñí ì èí þ», ùí ñó ÷ àñí³ ì í èüñüèè³
 ³ñòí ðèèè ñí ðàààèèèè ðí çò³í þþòù ýè «ààñýòèè³òòý ààí ááí í àí
 ñí ì èí þ»⁶⁰ ó Ì ³àááí í³ è Èè; àùèí³ ì à ì àèí òí òàèüí í àí çí à ÷ àí í ý.
 «Áðàáóñ èí í Òè³èòó ì ñò³», òí ÷ ³ í á òàè ì ñí³ óí ì, ýè ó ì ñí ì áðàáí³
 ðí èè, çàèèøààñý àèñí èèì ³ ì ðí àí àæóáàà çðí ñòàðè, ùí çàñà³à ÷ è-

⁵⁶ Volumina legum. — T. 3. — S. 294.

⁵⁷ Èúà³àñüèèè è³òí ì èñ... — Ñ. 105.

⁵⁸ Ì ñòðí çóèèè è³òí ì èñàòù // *Àáàçí Ì .À.* Èúà³àñüèèè è³òí ì èñ... — Ñ. 136.

⁵⁹ ÓÀ²ÀÓÈ. — Ó. 25. — Í ý. 1. — Ñí ð. 173. — Àðè. 93 çà.

⁶⁰ Serczyk W.A. Historia Ukrainy. — Wrocław, 2001. — S. 87.

ε̄ᾱ «ᾱε̄ᾱο̄ο̄ῑ ᾱᾱ ᾱῑ ἀδ̄ᾱ³γ̄» ᾱ³ε̄ῑ ε̄ 1648 δ̄., γ̄ε̄ᾱ ᾱε̄γ̄ ῑ ῑ ε̄γ̄ε̄³ᾱ ᾱε̄γ̄ᾱε̄ε̄ᾱν̄γ̄
ν̄ῑ δ̄ᾱᾱε̄ῑ ῡῑ β̄ ῑ ᾱν̄ῑ ῑ ᾱ³ᾱᾱῑ ε̄ῑ β̄, ᾱε̄ᾱ³ çᾱñâ³ᾱ-ε̄ε̄ᾱ³ ν̄ο̄ῑ ο̄ῑ ε̄ε̄ ῑ ῑ ο̄ᾱῑ ο̄³ᾱε̄
ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ ε̄ο̄ ῑ δ̄ᾱᾱῑ ᾱῑ ῡ ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ο̄³ᾱ.

Í à íᾱο̄ᾱ ᾱε̄ε̄ᾱῑε̄ᾱ ῑ ἀδ̄ᾱε̄ῑ í ᾱῑ í γ̄, ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ³ ε̄ῑ í ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄
ῑ ἀδ̄ω̄ῑ ῑ ῑ ε̄ῑ ᾱε̄ῑ ε̄ XVII ν̄ο̄. ῑ ᾱε̄ε̄ ε̄ῑ ε̄ῑ ν̄ᾱε̄ῡῑ ᾱ çí ᾱ-ᾱí í γ̄ ᾱε̄γ̄ ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ-
ο̄³í ᾱᾱῑ ᾱçó ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ο̄³ᾱ ο̄³ο̄; ᾱῑ ᾱε̄. Ο̄ᾱε̄, ῡᾱ Í . Ᾱῑ ᾱῑ í ᾱε̄- ᾱ³ᾱçí ᾱ-ᾱε̄ᾱ,
ῡῑ ο̄³ δ̄ο̄ο̄ε̄ «ᾱ³ᾱ³ᾱδ̄ᾱε̄ε̄ ν̄ο̄ο̄³ᾱο̄ δ̄ῑε̄ῡ á ο̄ο̄ᾱῑ δ̄ᾱí í³ ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ν̄ῡε̄ῑ;
áο̄δ̄ᾱε̄ο̄ᾱçí í; í ᾱο̄³;»⁶¹. Í ν̄ε̄³ε̄ῡε̄ε̄ «ᾱñᾱῑ ᾱδ̄ῑ ᾱῑ³ ν̄ο̄ῡ ῑ í ᾱñο̄ᾱῑ ῡ á ε̄ῑ çàòü-
ε̄ο̄ ᾱí ᾱο̄ ῑ ἀδ̄ᾱε̄ῡε̄ε̄ᾱ ᾱñ³ ῑ ῑ ο̄ῑ ᾱε̄ ε̄ῑ γ̄ᾱε̄ῑ; ᾱῑ ᾱε̄,³ ε̄δ̄ῑ á - δ̄γ̄ñí í
ῑ δ̄ῑ ε̄ε̄ο̄ᾱ çᾱ ν̄ῑ³ε̄ῡῑ ó ν̄ῑ δ̄ᾱᾱο̄ - áο̄ε̄ᾱ í ᾱε̄ῑ³ ο̄ῑ³ø̄ε̄ῑ ο̄ᾱῑ ο̄δ̄ῑ í çá³γ̄ç-
ε̄ο̄»⁶², ῑ í ν̄ο̄³ε̄ῡε̄ε̄ í ᾱí ᾱ³ γ̄çε̄í ᾱí ν̄ε̄³ᾱ ἀδ̄ᾱο̄ῑ áο̄ᾱᾱο̄ε̄ ο̄ῑ ε̄ Ο̄ᾱε̄ο̄, ῡῑ
ο̄ᾱε̄ ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ ε̄ε̄ ῑ δ̄ῑ ο̄ᾱñ ᾱε̄ε̄ῑ í ο̄ᾱᾱ ῑ í ο̄ο̄ᾱε̄ῑ³ ε̄ῑ í ν̄ῑ ε̄³ᾱᾱο̄³ε̄ῑ³
ο̄ο̄í ε̄ο̄³; Ε̄δ̄³ῑ ο̄ῡí ᾱí, ᾱ³í ᾱο̄ᾱ³ áᾱε̄ε̄ᾱε̄ῑ ο̄ᾱε̄ο̄ῑ δ̄ῑ í, ῡῑ çο̄ῑ í ᾱε̄β̄-
ᾱᾱ «çδ̄ῑ ν̄ο̄ᾱῑ í γ̄ ᾱο̄ῑ³-í í; ν̄ᾱῑ í ν̄ᾱ³ᾱí í í ν̄ο̄³ ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ν̄ῡε̄í ᾱí í ᾱδ̄ῑ áο̄³
ῑ í ᾱε̄ε̄ᾱε̄β̄ᾱᾱ ε̄í ᾱí í í-ο̄ο̄ο̄γ̄ ῡῑ ᾱí í ᾱε̄ᾱε̄í í ν̄ο̄³ ᾱí í ᾱí³^{ο̄}; ᾱο̄ῑ³-í í;
ν̄ῑ³ε̄ῡῑ í δ̄ε̄»⁶³. Í á áᾱδ̄ο̄ῑ ο̄ᾱε̄í ᾱε̄ çᾱáο̄ᾱᾱο̄ε̄, ῡῑ ο̄³ ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ³
ε̄ῑ í ο̄ε̄³ε̄ο̄ε̄ ῑ ᾱε̄ε̄ ῑ³ ᾱε̄í ᾱδ̄ῑ ᾱí ε̄ε̄ δ̄ᾱçí í ᾱí ν̄,³ ῑ í-ᾱε̄ε̄ «ᾱε̄ε̄ε̄ε̄ᾱο̄ε̄
ó ᾱᾱο̄ῑ ε̄ε̄ᾱε̄ο̄ çᾱο̄³ᾱí ε̄ο̄ ν̄ῑ í ν̄ο̄ᾱδ̄³ᾱᾱ-³ᾱ ἀδ̄ᾱε̄ᾱí í γ̄, ῡῑ δ̄³-Í í ν̄ῑ í ε̄ε̄-
ο̄ᾱ δ̄ῑ çε̄í ε̄í ε̄ᾱν̄γ̄ í á áᾱ í ᾱο̄³í í ᾱε̄ῡῑ í-δ̄ᾱε̄³ᾱ³ε̄í³ ο̄ᾱᾱῑ δ̄ε̄, γ̄ε̄ çí ε̄δ̄ᾱῑ á
ᾱε̄ᾱε̄ᾱν̄γ̄³ ο̄ᾱε̄³ε̄ν̄ῡε̄ε̄ε̄ ο̄³ε̄í ν̄ῑ ο̄. Ε̄ᾱῑ ῑ ᾱí ᾱε̄ε̄ᾱ»⁶⁴, ῡῑ, ç³í ο̄í ᾱí
ᾱí ε̄ο̄, ν̄ῑ δ̄ε̄γ̄ε̄ῑ ε̄í δ̄ᾱε̄γ̄ο̄³; ᾱο̄ῑ³-í í;³ ᾱᾱí δ̄ε̄ο̄³ε̄ᾱο̄³; ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ο̄³ᾱ ο̄í ᾱí-
-ᾱñí ε̄ῑ «ᾱε̄ᾱε̄ε̄ῑ çᾱδ̄ο̄á³ᾱε̄γ̄í ».

Çᾱᾱᾱδ̄ο̄β̄-ε̄, ν̄ε̄³ᾱ çδ̄í ᾱε̄ο̄ε̄ ᾱε̄ñí í ᾱí ε̄, ῡῑ çᾱδ̄í ε̄í á ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ν̄ῡ-
ε̄í-í í ε̄ῡν̄ῡε̄ᾱ ῑ δ̄ῑ δ̄ε̄ν̄ο̄í γ̄í í γ̄ ῑ ἀδ̄ω̄ῑ ῑ ῑ ε̄ῑ ᾱε̄ῑ ε̄ XVII ν̄ο̄. ο̄δ̄ᾱáᾱ³ í-
ο̄ᾱδ̄ῑ δ̄ᾱο̄ᾱᾱο̄ε̄ ῑ ἀδ̄ᾱᾱο̄ñ³í γ̄ε̄ ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ ε̄ε̄ ε̄ῑ í ο̄ε̄³ε̄ο̄, ῡῑ çᾱñâ³ᾱ-
-ε̄ᾱ ᾱε̄í ᾱῑ³ε̄ο̄ γ̄ε̄³ν̄í í í í ᾱí ᾱí δ̄ῑ çᾱε̄ο̄ε̄ο̄ ο̄í ᾱí-ᾱñí í; ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ν̄ῡε̄ῑ;
ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ í; ν̄ῑ³ε̄ῡῑ í δ̄ε̄. Í ν̄í í ᾱí ε̄ῑ ε̄ ῑ δ̄ε̄-ε̄í ᾱῑ ε̄ ᾱñε̄ᾱε̄ᾱο̄³;
ο̄ῡí ᾱí ᾱο̄ῑ ῑ ν̄ῑ ο̄³ᾱε̄ῡῑ í ᾱí ε̄ῑ í ο̄ε̄³ε̄ο̄ο̄ ν̄ο̄ᾱε̄ε̄ ν̄ῑ³ᾱε̄ῡῑ í-ᾱε̄í í í³-
ο̄ο̄ε̄ñε̄ε̄ í á ο̄ᾱδ̄ε̄ο̄ῑ δ̄³; Ν̄ᾱδ̄ᾱí ῡí ᾱí Í í ᾱí³ ῑ δ̄ῑ á³γ̄, áο̄ᾱε̄³ν̄ο̄ε̄-í á «ε̄í-

⁶¹ *Ᾱῑ ᾱí í ᾱε̄-Í . Í* . Í ᾱο̄³í í ᾱε̄ῡῑ í-ᾱε̄çᾱí ε̄ῡῑ³ ᾱ³ε̄í ε̄ á ᾱí í ο̄ο̄ ο̄ᾱí ᾱᾱᾱçí ó // Ó²Ε. - 1965. - 1 12. - Ν. 38.
⁶² *Δᾱᾱᾱ Ε.* Ο̄ῑ δ̄ῑ ο̄ᾱᾱ í γ̄ ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ν̄ῡε̄ῑ; í ᾱο̄³; . - Í β̄í ο̄ᾱí, 1951. - Ν. 28.
⁶³ *Ν̄ῑ í ε̄³ε̄ Ᾱ.Α., Ᾱδ̄ᾱε̄³ε̄ Í . ?* Βε̄³ ε̄í ε̄ε̄ í í-ᾱε̄ᾱ ο̄ῑ δ̄ῑ ο̄ᾱδ̄ε̄ν̄γ̄ ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ν̄ῡε̄ᾱ í ᾱο̄³γ̄. - Ε., 1991. - Ν. 104.
⁶⁴ *Í ᾱε̄ε̄ᾱε̄ε̄ε̄ Ᾱ.Ν.* Í -ε̄ῑ á Çᾱο̄í ᾱο̄: Δ̄ᾱο̄ᾱῑ ο̄³γ̄ Ο̄ε̄δ̄ᾱῑ ε̄ á Çᾱο̄³ᾱí³ε̄³ ᾱᾱδ̄ῑ³ Ó² - XVIII ν̄ο̄. - Ε., 1998. - Ν. 227.

çàöüèà» ÿ î ë³ðèèà Ðà-³ Ì î ñî î èèòí ç, ì àñî àà ÿ î èí çà-àí í ÿ í àñàéáí -
 í ÿ ÿ àðàäóñ³ òüüí àí ðàä³í í ó, à òàèí æ çàáí ñòðáí í ÿ ðàé³³éí èò
 ñóí àðà-í î ñòàé, î ñî àéèáí í ³ñëÿ 1596 ð. Êð³ òüüí àí, ààðòí à³äçí à-
 ÷èèè ñàðàä ÿ ðè-èí ³ çðí ñòàí í ÿ àòí ³-í î ç/ àòí î ñî ò³àëüí î ç òí àðàä-
 æáí î ñò³ ñòí ð³í, ÿèà àéÿàèèàñÿ, í à æàèü, ó Ôàèòí ð³ àòí î î ñòè
 í ³à ÷àñ çàðí éí èò ÿ ðí ðèñòí ÿ í ü. Õí ÷à óéðàçí ñüèà ñòí ðí í à ³ çàçí à-
 èà í áààà-³ á òèè à³éí àò, àñà æ àí í è àèñòóí èèè î ñî î àí þ (ó àèà-
 ëÿ³ àí ñà³áo, ì áí òàèüí î ç ÿ ³ääí òí àéáí î ñò³ óéðàçí ñüèèèò àòí î Ôí ð³à
 ³ ðààèüí èò Ôóí èò³í í àð³à ñàðàä óéðàçí ñüèí àí ñî ò³óí ó) í àñòóí í î-
 àí, á³ëüø ÿ î òóæí î àí èí î Ôè³èòó, ùí ÿ àðàð³ñ ó Àèçáí èüí ó á³éí ó,
 èí òðó í áààðòí à í àçèààþòü «í àò³í í àèüí î þ», òí áòí àòí î ñî ò³àëü-
 í þ ó í àéàèùí î ñòóí àí ³.

ΔΕΡΖΑΒΟΤΒΟΡЧА ПАРАДИГМА*

3 í à-áí íÿ éiçà-+eí è á óeðàÿí ñüéìì ó äaðæaaí ðáí ðáí í³ óñá³áí ì éáí á áí ñé³áí èèàì è öüí áí óáí ìì áí ó óeðàÿí ñüéìÿ³ ñòí ð³ÿ áæa äaaí ì. Í áí àè, ÿè ì ðáàèèí, áí àè³ç áí èèáo èí çàòòáá í á äáí áçó äaðæaaí ì ñó³ çí ñaðáäæó⁰öüñÿ³ ñòí ðè-èàì è í á ì ì ä³ÿó á³ä ñaðáäèí è XVII ñò. Ñòáí ì áèáí í ÿ æ ì ì è³ðè-í ìÿ ñí ðÿì í ááí ì ñó³ öüí áí ÿàèùà í á ì ì ì áðááí üì ì ó àòàí³ ñòí ðè-í ì áí ðí çàèèó è í ááí ì ð ì³ ðí ð çàèèø⁰öüñÿ á çàð³í éó, ááí æ ðí çàèÿ-äá⁰öüñÿ ì í á³æí ì, á çàààèüí ì ì ó èí ì ðáèñó³. Ç³ í òí áí áí éó, ì ì ñó-è ð ð-è ì ðááí áí í ÿ óeðàÿí ñüéèó èí çàè³á ñòáí ðèðè àèáñí ó «í àó³í-í àèüí ó» äaðæaaó, +èì àèí ààòí ð³á í á çáàðòà⁰ óáááó í á òà, ÿèèì +èí ìì áí èèáàèè áóí ì ñí ó³æüí³ ì ðí òáñè í á Õí ðí óááí í ÿ ó³⁰ÿ äaðæa-áí ðáí ð-íÿ ì áðáàèàì è á ñaðááí àèù³ óeðàÿí ñüéí áí èí çàòòáá ñàí á á áí áó ì áðáá Í àó³í í àèüí ì-àèçáí èüí ì ð á³éí ì ð ñaðáäèí è XVII ñò.

Í ì ðó³áí ì á³áçí à-èðè, üì³ ñòí ð³í áðáò³ÿ ì ðí áèàì è, ì ì ì ðè ÿ ááçñóí í³ áí ó àèòòáèüí³ ñòü³ çí à-òù³ ñòü, í á ðàèà áæá é çí à-í á. Á áí áí áóí áá³é á³ò-èçí ÿí³ é³ ñòí ðè-í³ é í áóó³ +áñòèí áí òèó ì èðàí ü òí ðèàèèñÿ òàè³ á³áí ì³ á-áí³, ÿè Á. Áí òí ì áè-+, Ì . Áðóøáñüèèé, Á. Bàí ðí èöüèèé, ². Èàí áí³ í, ². Èðèí 'ÿèáàè-+, Á. Èèí èí ñüèèé. Ó ðááÿí ñüé³ +áñè, ç á³áí ì èó ì ðè-èí, öÿ ðáí à í á ì ì áèà í ááóðè í áèáæí ìÿ³ í óáðí ðáòòó³ÿ; Óáó³áöÿì è, òí ð-³ áóèá ì ðááí áóí ì áí àè³çó Ì . Í áòðí áñüéí áí, È. Áñèèñòí áí, Í . Áí áí ì áè-+, ². Áí èéà, Á. Õèà-à. Í á ñó-áñí ì ì ó àòáí³ ñòáí ì áèùà ñóðò⁰áí çí³ í èèññÿ, ì ðí üì ñá³á-áòü ðí çá³áèè ç öüí áí ì ðèáí áó Á. Ñí ì è³ÿ, Í . Áóðæ³ÿ, Á. Ñòáí áí èí áà, Á. Ù áðáàèà, Í . Ñàñà, Ñ. Èáí 'ÿàèà, Á. Áðáóóí áí -

* Í á ì ñí ì á³ í óáè³èáó³ÿ; çááí áí ðí áñüèèé È.Á. Áóí ì ñí ó³æüí èè èí ì óáèñò äaðæaaí ðáí ð-+íÿ ì áðáàèàì è óeðàÿí ñüéí áí èí çàòòáá á XVI — ì áðó³é ì í èí áèí³ XVII ñò. // Í í á³ áí ñé³áæáí-í ÿ ì áí 'ÿóí è èí çáòúèíÿ áí àè á Óeðàÿí³: Çá. í áóè. ñò. — Àèí. 18. — È., 2009.

æüí íâí ðíçæèèó á ááái úí ðónüèèé í að³íä áááàòí á +îí ó í îÿní Þ⁰
³ ñóáá³ëüí ³ñóü öüí âí ðíçæèèó ñí ³ëüí í ðè óèðàçí ò³á-ðón³á ó í ñò-
 ì í í âí èüñüèó âí áó (áðóáá í í èí àéí à XIV – XV ñò.) – á³añóóí ³ñóü
 áóððèèàèð áóí ³-í èð ³ áóí í ñí ò³æüí èð í ðí óáñ³á.

Ç ³í øíâí âí èó, øèì (áóí í ñí ò³æüí í Þ òñòàèái ³ñòÞ óèðàçí-
 ò³á) í í àéí à í îÿní èðè é âí âí è³ ááçáí è³ñí ó ³í óááðáø³Þ óèðàçí ñüèíç;
 í áðí âí í ñò³ âí Áæèèèâí èí çç³añóáá Èèòí àñüèí âí. Ù í í ðáááá,
 òóð ñè³á àèóái óóáàðè óááãó é í à ðàè³é ñí áòèð³-í ³é ðèñ³ óèðàçí ñü-
 èí âí áóí í ñí ò³æüí í âí í ðááí ³çí ó, çè ò³èèí àèðà áððàðà í èì áóí í í-
 è³ðè-í îç í àðaaèái è (ðàè çáái à «ááçááðæaái ³ñóü» óèðàçí ò³á).
 Í ñòái í ç, í à í àø í îÿëÿ, í îÿní Þ⁰öüñÿ âí âí áðèèèèè è í æèí çç³á-
 ñüèè è ðí ðèñòí çí í çí ³ í îè³ðè-í í Þ çàèæáí ³ñòÞ á³á Çí èí òí; Í ð-
 àè, ùí í ñòáðí-í í ððái ñòí ðí óáàèí áóí í ñí ò³æüí ó ñá³âí í ³ñóü óè-
 ðàçí ò³á ó ðáá³í í æüí ó. Í áòí í ³ñóü «áæèèèè ç çç³» óèðàçí ñüèíç; í à-
 ðí âí í ñò³ (á á³èüø ì áí ó í îí âí ì ó àèäÿä³) á «³í í ááðæaái ³» áóí í-
 ñí ò³æüí ³ í ðááí ³çí è (í áðaaóñ³í âí ñèèááó Ðá-³ Í í ñí í èèòíç; í
 1569 ð.), çóí í àèèí Òàèðè-í à á³áí í àèái í ç çàáæüí í áóí í í îè³ðè-
 í îç; ñá³âí í ñò³ òà ñàí í ñá³âí í ñò³, ùí çñèðáâí àèÿæèèñÿ á ááðæa-
 âí òâí ð-í í ó ðón³ ñáðáàèí è XVII ñò.

Ó öüí ì ó èí í óáèñ³ í í àéí à í ðèáááàðè é í îçèø³Þ á³âí ì í âí
 óèðàçí ñüèíç ³ñóí ðèèà òà ñí ò³í èí àá Á. Èèí èí ñüèíç, çèèé ùà
 í à í í-àðèó ÒÓ ñò. ñóááðæaóáá, ùí ñàí à áóí àæái í ç á³èüøí ñò³
 óèðàçí ñüèèð çàí æüó ó 1569 ð. âí ñèèááó Ðá-³ Í í ñí í èèòíç; í ðèçáá-
 èí âí í í-àðèó àèañí à ñàí í ñò³éí í âí óèðàçí ñüèíç í îè³ðè-í í âí
 í ðí óáñó, àèðí àèái í ç ñóóí óèðàçí ñüèíç; í ðí á³âí îç; ááðñòàè ç³
 øÿÿòè òà øèá³è³çí ááí îç; -añòèí è èí çàòóáá. Çí èðái à âí ñè³âí èè
 á³áçí à-áá: «Áóø Óèðàçí ñüèíç; Í àð³ç; ç æáðáèà, ç çàðí àèè – í à
 í ðèí èðàðè-í ³. Èí çà-+èí à, ç çèíç; àèðí ñèà Óèðàçí à, áóèà èèañí èðà-
 ðè-í à ³ èèañí èðàðè-í ó èóèüòóðó áí í à í îèèàèà á í ñí í áó Óèðàçí è³».

Á³èüøá òí âí í í àéí à âí âí ðèðè í à í ðí «í àò³í í æüí ó èàðà-
 ñòðí Óó», çè ñòèèüí ³ í ò³í Þáàðè í áð³í ä á³á ñáðáàèí è XVI – âí
 ñáðáàèí è XVII ñò. áäÿè³ âí ñè³âí èèè, à í ðí «áóí í ñí ò³æüí à á³á-
 ðí àæái í ç» óèðàçí ò³á (òà àèçí à-áí í ç, í à í àø í îÿëÿ, -³ðè³óá

³ Èèí èí ñüèèè Á.È. Í í áí à çáðái í ç ðái ð³á, áðó³á, ñóóá³ç. – Ó. 6. – Èí. 1: Èèñèè âí
 áðáðá-ðèái ðí á³á (Í ðí ³ááÞ ³ í ðáí ççàø³Þ óèðàçí ñüèíç âí í í í áðóçí ó). – È.; Ó³èááèüøóÿ,
 1995. – Ñ. XXIV – XXV.

ī īē³ðēō³»⁶. Ī īī ðē í àì āāāī í ý óðyāó Ðā-³ Ī īñī ī ēēōī ĸ ðī çēī ēī ðē ēī çā÷-÷ēí ó, ñōāī ðēāøē ā Ÿ ñāðāāī āēù³ òàē çāāí ó «ōāī ā³āñūēó» ī āðō³þ, «ēī çāēē, āēāy÷-ē çī āāāāó, æā í à ī īāóō ī āāðæāðē ñī ðāāāā-ēēāī ñōē, ó÷-ēí ēēē ñī á³ ñāī è ñī ðāāāāēēāī ñōū»⁷. Ōāēð÷-ī ī ēī çā÷-÷ēí à ðī çðī ñōāēāñy ī ī çā ēī í ððī ēāī ōāī ððāēūī ī ĸ āēāē, ñōāþ÷-ē ī ī ñōōī ī āī, yē ā³āçī ā÷-āā Ī . Ēī ñōī ī āðī ā, «çāðī ī ī ī āðī āī ī ĸ ī ī ī-çēō³ ĸ»⁸. ² yē ēī ī ñōāðōāāā ī āēī ī ī ēūñūēēē øēyōðē÷, «÷-ēī āī ñō-ð³ òā āī í à ç í èì è (Ð³÷ Ī īñī ī ēēòā ç ēī çāēāì è. – Ē. ².) ī ī āī āēēā-ñy, ðēì ñēēūī³ òā āī í è ç ōūī āī ī ī ñēōóō āēēāì ōāāēēñy»⁹.

Ð³÷ Ī īñī ī ēēōō ī ñī āēēāī í āī ī ēī ĸ ēī, «ūī ā ēī çāōūēā āī ēū-í èōy í ā āēōī āēēā ç Áí³ ī ðā í à × ī ðī ā ī ī ðā³ ā āāðæāāāō, ī āðāāó-āāþ÷-ēō ī³ ā āēāāī þ ñōēōāī ā, í³ yēī ĸ øēī āē í ā ÷-ēí ēēā»¹⁰. Ðāçī ī³ ç ðēì, āī āðā ā³āī ī ī, ūī Ī ī ēūūā ī āī ī ÷-āñī ī ñāī à çāī ðī ÷-ōāāēā ēī çāōōāī āī āēðēāī ī ĸ ī³ æī āðī āī ī ĸ ā³ yēūī ī ñō³, āī çāī ēyþ÷-ē³, í āī ðēēēāā, ñī ðēyþ÷-ē ī ī ñēō Āāð³ēāī ó Á. Ēī ī ōēī āē÷-ó āāñōē «í à ēðāñāō» ī āðāāī āī ðē ūī āī āī ðēī ñī āī ñūēī ĸ ē³āē ç ēī çāēāì è ó Ēāī āā³, Ēī ðñóí³ òā × āðēāñāō¹¹. Ī ī æī ā ī ðēāāāāðē³ ðī ēū ēī çāōō-āā ó «ī ī ñāāæāí í³» ī ī ēyēāì è «ñāī ī çāāī ó³ā» í à ī ī ñēī āñūēēē ī ðāñōī ē. Ī āī āē ÷-ēì āāē³, ðēì ī ī ī³ òí³ ðī þ ñōāāāēā āāēēāðāðēā-í³ ñōū ī³ āāāī ñōāā ēī çāē³ā ēī ðī ē³āñūē³ ē āēā³. Ōāēā ī ī ē³ðē÷-í ā ī āçāēāæī³ ñōū ōēðā ĸ ī ñūēī āī ēī çāōōāā ā³÷-ōóí ī āðāðōāāēā ī ī ēūñūē³ óðyāī ā³ ēī ēā. Ñēāæ³ ī ī, ī ī ēūī ēē āāōūī āī Ñ. Æī ēēāāñūēēē ó 1617 ð. ç āī³ āī ī ī ā³ āī ī ēyā, ūī «ēī çāēē í āī ēñāēē āī ī āī ā ēēñōā āī ðāī āī òā ī ēōāðī āī»¹². Ç³ ī ðī āī āī ēó, ī ī ēyēē çī óçāí³

⁶ Ēāī āī ēī Ē. Ī . Ē āī ī ðī ñō ī ēī çā÷-āñōāā āī Áī āāāī ā Ōī āēūī ēōēī āī // ×ōāī ēy ā ēñōī ðē÷-āñēī ī ī āūāñōāā ī āñōī ðā ēāōī ī ēñōā (Āāē³ – ×Ē Ī Ē). – Ēī. 8. – Ī òā. 2. – Ē., 1894. – Ñ. 68.

⁷ Ēūā³āñūēēē ēðōī ī ēñ // Āāāçī Ī . Ā. Ēūā³āñūēēē ēðōī ī ēñ³ Ī ñōðī çūēēē ēðōī ī ēñāōū. – Ē., 1971. – Ñ. 117.

⁸ Ēī ñōī ī āðī ā Ī . Ī ðāāāā ī ī ēyēāì ī ðñē // Ī ñī āā. – 1861. – 1 10. – Ñ. 110.

⁹ Ñāī ðāī óy ī ðī çāñī ī ēī³ í ý Ā³ēñūēā Çāī ī ðī çūēī āī ī āī ī āī ī ī ēñūēī āī øēyōðē÷-ā // Ī ēōēē Ð. Ā. Āāā ī ōāē³ðēñōē÷-í³ ððāēāðē ī ðī ī ðē÷-ēí è Ī āð³ ī āēūī ī-āēçāī ēūī ĸ; ā³ ēí è ōēðā ĸ ī ñūēī āī ī āðī āó ñāðāāēí è XVII ñō. // Óēð. ³ñōī ð. æōðī. (Āāē³ – Ó²Æ). – 1999. – 1 6. – Ñ. 125.

¹⁰ Scriptores rerum Polonicarum. – T. 20. – Kraków, 1907. – S. 398.

¹¹ Ī ēī ðēē đ. Ī . Ī āī ñōāī è Ōēðāēí à (Ī ī ēēðēēā ðēì ñēí ē ēóðēē í ā ōēðāēí ñēēō çāī ēyō à XVI – XVII āā.). – Ē., 1989. – Ñ. 61.

¹² Ī āāðēāēū è ī ÷-āðēō āāōī āī ñōāā Ī . Ē. Ñāāāēāā÷-ī āī / Ñī ñō. Ē. Ēāī āī ēī // ×Ē Ī Ē. – Ēī. 15. – Āūī. 3. – Ī òā. III. – Ē., 1901. – Ē. 147.

áoèè àèçíàòè ó 1625 ð. í à çàñ³àáí í³ ààèüííàí ñàéí ó Ðà÷³ Ì í nî í èèòí; ùí èíçàèè à í³àááí í èò ñòàðí ñòààò Èè;àùèí è «óá³èüí ó ñí á³ Ð³÷ Ì í nî í èèòò àñòáí í àèèè»¹³, ÷èì Òàèòè÷íí àèç-í ààèàñÿ í îè³òè÷í à ð³áí í ðàáí³ñòù èíçàòòàà, ÿèà àí òíàí æ ñòàèí àèÿ í îèÿè³à «ÿáí èì è àí ðí ààì è í àøèì è»¹⁴.

Èð³í çðí ñòáí í ÿ í îè³òè÷ííàí çí à÷áí í ÿ óèðà;í nùèí àí èí çàòò-àà òà ààòí í íí ³çàò³; èí àí í nî í áí í àí «áí ³çàà» (Ì . Èþáááñùèèè) – Ì³àááí í í; Èè;àùèí è, ààæèèàèì Òàèòí ðí òí ðí óááí í ÿ èí àí ààðæááí òáí ð÷í; í àðàèè è ñòàà³ ÷ ðí òáñ òðáí ñòí ðí àò³; àòí í nî ò³-àèüí í; ñòðòèòòòè óèðà;í nùèí; ñí³èüí í òè à àðóá³é í îèí àèí³ XVI – í àðø³é í îèí àèí³ XVII ñò.¹⁵ Á³áí í í, ùí à ðáí í üí í í ááðí ó áí-áó í í ÿòò «í àò³ÿ» í òí òí æí þáàèí ñÿ, ÿè í ðààèèí, ³ç ñí ò³aëüí í þ áàðñòáí þ àè³òè – øèÿòòí þ. Ì í ðè çàí àèè³ àèñòóñ; ç ÷ ðèáí áó³ñòí ðè÷ííàí çí à÷áí í ÿ óèðà;í nùèí; øèÿòòè, ò³èèì ÷ ààèáí í, ùí öÿ áàðñòàà í à àòáí³, ÿèèè àí ñè³áèó³òüñÿ, í í áí³ñòþ áòðàòèèà òóí èò³þ «í îè³òè÷ííàí; àè³òè í àò³;»¹⁶. ² í àà³òü í àéá³èüøèè «çàòèñ-í èè» óèðà;í nùèí; øèÿòòè «í àðàà ñòáí í³ ñòí ð³;» Í . Òèí ááí èí çí òóáí à àèçí àòè, ùí «í áí àà÷áí à í îè³òè÷ííàí; ñàí í ñò³éí í ñò³» òà í á í à þ÷è «³àèí í; ñòáí í àí; í èàòòí ðí è», óèðà;í nùèà øèÿòòà í à òí è í í áí ò «àèÿàèèñÿ í à àí òí àí þ àí ðí è³ í îè³òè÷ííàí è³áàðà»¹⁷. Èí èè æ àè³ò³ í á àèñòà÷à³ ñòáí í ðàð³; í³àòðèì óáàòè àòí í nî ò³aëüí ó ñòðòèòòòòò àñ³; ñí³èüí í òè, ÿèó áí í à ðáí ðàçáí òó³, áí í à çàí³ þ³-òüñÿ èí í òðàè³òí þ, ó ÿèí; í í òáí ò³àè ñàí í í í æàðòàè çàðàèè ò³; ñí³èüí í òè àèÿàèÿ³òüñÿ á³èüøèì .

Òàèí þ èí í òðàè³òí þ áàçí àðà÷í í ñòàèí óèðà;í nùèà èí çàòòáí. ² òí÷³ááÿ èí çàòòàà í á áóèà ñòóí óèðà;í nùèèì àèòáí ðí òí, à ñòí æ³ óóáí ðáí í ÿ ÷ àèè í³ñòà à òàé ÷ àñ í à ðí çèí àí í ó ÷ àñí³ áññí àí Áà-èèèí àí Èí ðáí í ó³ áðàç³; ñàí à óèðà;í nùèèè ààð³áí ò óüí àí ÿàèùà ñí ðè÷è èà òàèòí í³÷í³ ððáí ñòí ðí àò³; àòí í nî ò³aëüí í; ñòðòèòòòè

¹³ Æáðàèà àí³ñòí ð³; Óèðà;í è-Ðóñè. – Ò. 8. – Èüá³à, 1908. – Ñ. 285.

¹⁴ Volumina legum. – T. 3. – Petersburg, 1859. – S. 237.

¹⁵ Áàò. í ðí òà àèà. á í àðèñ³: «Èí çàòòáí á àòí í nî ò³aëüí³é ñòðòèòòò³ óèðà;í nùèí; ñí³èüí í òè».

¹⁶ Ñí í è³è Á.Á., Ñòáí àí èí á Á.Ñ. Óèðà;í nùèà í àò³í àèüí à ðááí èþó³ÿ 1648 – 1676 ðð. èð³çü ÷ ðèçí ó ñòí èòù // Ó²Æ. – 1998. – ¹ 1. – Ñ. 5.

¹⁷ Òèí ááí èí Í . Í . Çàí àòèè³ ÷ áòðàòè Èþáè³í nùèí; òí³; // Èè;àñùèà Ñòáí àèí à. – 1993. – ¹ 3. – Ñ. 84.

óεδάγí ñüêí; ñí³ëüí îðè, ñòàâøè ζ í í âí þ áοí î ñí ò³æüí í þ / í àö³í-
 í æüí í þ æ³οí þ. Äí³ í óáái í ý æ ñàí à óεδάγí ñüêí âí áοí³-í í âí
 ñòáñððáοó à êí çàòðá³ çοí í âèêí ààæèèá³ áοí î ñí ò³æüí³ í ðí òáñè.
 Í î ñòóí í âí à í üí î ó, ýè ó ñâí⁰ð³ái í î ó áοí î ñí ò³æüí î î ó Ôí êóñ³,
 êí í óái òðóþòüñý í ñí í âí³ í àðàí àòðè í í âí; í í äæ³ æèð⁰á³ýèüí í ñ-
 ò³ óεδάγí ñüêí; í àðí âí î ñò³, à òí î ó ÷èñ³ é áaðæaái ôáí ð-à³ áay.
 Ç³ í ôí âí áí êó, ñòàâøè è í îðóæí èí «áοí î ñí ò³æüí èí òðáí ñòí ðí à-
 òí ðí î », êí çà÷-èí à áí áñèà í í â³ æàí áí òè óεδάγí ñüêí; áοí³-í í;
³áái òè-í î ñò³, üí í ýñí þ⁰üñý áí ó-èèí è êí í òæòàí è ç òðäæ-
 ò³ýì è³ í øèò ñí³ëüí îð, í ðááñðáái èèè ýèèò î ñ³áæè ñáðáá êí í æí-
 í àðáò óεδάγí ñüèèò êí çàè³á¹⁸.

Äí ñèòü í î ñ³οí î áοí î ñí ò³æüí à çí à-ái í ý óεδάγí ñüêí âí êí çà-
 òðáá çðí ñèí âí ðí âí âæ í àðøí; í î êí àèí è XVII ñò. Çà âí ñèòü êí-
 ðí òèèè í àð³í à áí í í î ñ³èí í ðí á³ái³ í î è³òè-í³ í î çèò³; à óεδάγí ñü-
 è³è ñí³ëüí îð³ òà ñí ðýí óáàèí ñâí þ áí àðá³þ à í àí ðýí³ í î è³òè-í í âí
 ñàí í ñòáððáæáí í ý. ² ñàí à êí çàòðáí, çá³ái í òáððáæáí í ý Í. Ñáñá,
 àèýàèèñý ñí ðí í í æí èí ààðè «í î çèðèái ó í î è³òè-í ó í àðñí àèðèáo
 óεδάγí ñüèí î í àðí âí á³ à ðáí í üí í í á³οí³ è ÷áñ³»¹⁹. Í áá³òü í î èüñüèá
³ñòí ð³í àðáò³ý æèçí á⁰ òàèó áοí î ñí ò³æüí ó òðáí ñòí ðí àò³þ óεδάγí-
 ñüèí âí êí çàòðáá ôáí î í áí æüí í þ. Í ñü ýè ç öüí âí í ðèâí áó àèñèí á-
 èþ⁰üñý Ä. Ñáð÷-èè: «Øææèá ñòáí ðáí í ý êí çàèàí è æèí áí ó³á
 î ñí àèèái; í î è³òè-í í; ñòðóèòóðè, à í îð³í çòí⁰ í àí í èáèèèèá í ðáá-
 í áí í ý ðí çèðèèè òà çí³οí èðè òþ ñòðóèòóðó, áí í í àðèñý ζ àáòí í í-
 ð³; è í áá³òü í áçàèæáí î ñò³ á³á Ðá-³ Í î ñí í èèòí; (âí ààí í, í ðááí áí-
 í ý, ýèá í³æèð³í èþáàèíñý ÷áñòí çí à-í èí è òñí³òáí è) áóèí ñâí âí
 ðí áó³ñòí ðè-í èí óái î í áí í »²⁰. Í ðè öüí î ñè³á í àí 'ýðàðè, üí
 ñàí à óεδάγí ñüèá êí çàòðáí âí èèèè í ñí í âí èò çòñèèü âí í ñòáòí ÷-
 í í âí î òí ðí èáí í ý áaðæaái èò í ðááí³á óí ðááè³í í ý í à óεδάγí ñüèèò
 òáðáí àò, í áñàí í àðáá ó Í³ááái í³ è Êè;áüèí³.

Í ñòáòí-í í à óááððáæáí í ý óεδάγí ñüèí; êí çà÷-èí è à ñòáòóñ³
 «í àö³í í æüí í âí è³ááððá» óεδάγí ò³á á³ááóáá⁰üñý òàèí æ í à öüí î ó

¹⁸ Äáð. í ðí òá àèá. á í àðèñ³: «Í èðí³ áçá⁰í èí è ç Êðèí ñüèèí òáí ñòáí î ».
¹⁹ Ñáñ Í.Í. Í í è³òè-í á èóèúòðá çáí í ðí çüèí âí êí çàòðáá (èí áòü XVI - í áðøá
 í í êí àèí à XVII ñò.): Ááòí ðáò. àèñ. ... á-ðá³ñò. í áóè. - Ê., 1998. - Ñ. 30.
²⁰ Ñáð÷-èè Á.Á. Ðá-ü í í ñí í èèòáý è èáçá-áñòáí á í àðáí è ÷áááððè XVII á. // Ðí ññèý,
 Í í èüòà è í ðè-áðí í í í ðüá à XV - XVIII áá. / Í í á ðáá. Á. Ðüááèí áá. - Í., 1979. - Ñ. 174.

àòáí³. Àáαεèái þ á³οί þ í à οüíì ó øëÿòò ñòàεί á³ái í àéái í ÿ³⁰ ðáð-
 ò³; óεδάγí νñεί; í ðáái ñéáái í; óáðéáé 1620 ð., çä³éñí áí à í³á íοί-
 ðíí þ εί çαòüεί; øááé³. Í à í áðáεί í áí í ÿ³. Βεί áái εί, øÿ í í á³ÿ
 «áéñοί óéá εί çαòòái í à ðí èü ðεòáðÿ í àò³íí àéüí í;³ áá; é³ááðà
 í áðí áò á ÷añ òðéái ñé é í áí áái í ñò³», à á³áòáé, «áòð þ Õì àéüí è-
 ÷εί é çì óáéí³ éá εί çαòòái çòñòð³εί áæá ÿé áεçí áí éé í ðí á³ái èé
 í àò³;³ áεδάçí èé æεòò⁰ áεò³ í òáðáñ³á Õéðáγí è»²¹. ² òá ñòáεί αί εί-
 í áí εί Õáεòíì οí αί ÷añ í; óεδάγí νñεί; ñá³ái í í ñò³. Çááÿéè οüíì ó
 ÷εί í ééò çí à ÷í ñéòéá³çóááéañÿ áεί àì³ éá àοί τñî ò³αεύí èò í ðí óá-
 ñ³á, ùí áéÿáéεί ñÿ çí éðái à á ááðæáái òái ð ÷íì ó ðón³ ñáðááεί é
 XVII ñò. Ðάçíì³ ç òεί, óεδάγí νñéá «í àò³íí àé³çáö³ÿ» εί çáé³á ó
 1620-ò ðð.³ ðí çøεδái í ÿ εί çαòüεί αί í ðÿäéò í í çá í áæ³ ñáðáái ùí-
 αί Áí³í ðá, ÿé çαóááæò⁰ Õ. Νέñεί, «í³áái òóááèè ðóίò àéÿ
 í ðéεί ÿòòÿ εί çαòòái Õοί éò³é ðónñεί; í ñé³ðè ÷íí; í àò³;»²².

Νòòò⁰á³ ððái ñòí ðí àò³; çοί í áéèè³ ðáèèè ááαεèáéé àοί τñî-
 ò³αεύí èé í ðí óañ, ÿé εί í ñé³ááö³ÿ óεδάγí νñεί; ñí³εüí í òè í áðáá-
 óñ³ í ááεί εί εί çαòòáá. ² ÷è í á í áéááæèéá³øò ðí èü ó οüíì ó á³-
 á³áðáéè εί çαòüé³ ðááé, ùí çáεδάéèÿ «í à αί εί ñò³» á í³áái í éò
 ñòáðí ñòááò Èéçáùεί é, ÿé³ «ñí íí óéáèè³ í ðéñεί ðþááèè ðí çáéòεί é
 í àò³íí àéüí í ÷í ñé³ðè ÷íí αί æεòòÿ áññí αί óεδάγí νñεί αί í áðí áò,
 í ñéèè þááèè εί αί í àò³íí àéüí í ÷εçái éüí ó αί ðí òüáó»²³. Àáαεèái,
 ùí é ðá⁰ ñòðí áá εί çαòòái í í ñò³εί í í³áòðεί òááεί àοί τñî ÷é³ðè ÷í³
 óái áái ó³; á³εüòí ñò³ εί çαòüεί αί çáááéó. Õíì ó, ÿé í³áεδάñè þ⁰
 þ. Õáðáùái εί, «ðá⁰ ñòðí áò³ í à í í áéè òá é í á ááæáèè «áái óááèè»
 í áñéóáèéá εί çαòòái, ÷í αί á³á í éò áεί áááá óðÿ»²⁴. Õáèèè ÷íí
 óεδάγí νñéá εί çαòòái áóεί òεί àοί τñî ò³αεύí εί í áái³οίì, ÿééé
 í ðéáááé þááá áñ³ οí αί ÷añ í³ ááðñòáè óεδάγí νñεί αί ñòñí³ εüñòáá.

Õ³éεί í ñéóοί í ç οüí αί í ðéái áò áéñεί áéèèÿ Á. Νí éááòái-
 εί³ þ. Νéái εί á: «Áðáοί áò þ ÷è, ùí εί çαòòái ÿáéÿεί ñí αί þ
 ðááéüí í αί ñéòü í³ οί éé á áεί í í³ ÷í íì ó³ ñí ò³αεύí íì ó á³ái í øái í³

²¹ Βεί áái εί í. Í. Óεδάγí νñéá øéÿòá ç é³í øÿ XIV αί ñáðááεί é XVII ñò. (Áί éεί ù³ Õái ððáεύí à Õéðáγí à). – È., 1993. – Ñ. 269.
 ²² Νέñεί Õ. Õì àéüí è ÷εί é à òá ì ðí èü á òóái ðái í³ í í ááðí í; óεδάγí νñεί; í àò³; // Õ³Æ. – 1995. – ¹ 4. – Ñ. 71.
 ²³ Áí éεί ².Á. Áí í èòái í ÿ í ðí ááðæáái³ ñòü óεδάγí νñεί αί í áðí áò á í áð³í à Õái ááéçì ó // Õ³Æ. – 1968. – ¹ 8. – Ñ. 30.
 ²⁴ Õáðáùái εί þ. Óεδάγí à³ òáðí í áéñéèé ñáò: Í áðèñ³ ñοί ð³; á³á òóái ðái í ÿ ñòáðí-
 èé;áññεί; ááðæáèè αί é³í øÿ XVI ñò. – È., 1996. – Ñ. 488.

ī ðī ōāðī ē ñāðāāī ūī ĸ; òā āð³āī ī ĸ; ōēðā ĸī ñūēī ĸ; ōēyōðē, yēā āēī ēēēā ī ā īāō³īī āēūī ī ī ō ō³ōī ō³ āī āñē³āī ē ēī ēī ī³çāō³; ā³ēūī ēō çāī āēū³ āōēā yēī āēō³ñī³ ōā ī īā³yçāī ā³ ç ñī ō³āēūī ēī ē āāðñōāāī ē ī āñāēāī-ī y, ūī çāāðāāēē ñō³ēē³ ī çī āēē ōēðā ĸī ñūēī āī āōī ī ñō, ēāāēī çðī çō-ī³ òē, – ñōāāðāēōþōū ō³ āī ñē³āī ēēē, – yēā ī āī āðāñ³-ī ā çī ā-āī ī y āēy Ōī ðī ōāāī ī y ōēðā ĸī ñūēī āī āōī ī ñō ī āēā ī³ āōðēī ēā ēī çāōōāī ī ī ðī ōāñ³ā³ āāī ēī ā³-ī ī āī ñōāī ī āēāī ī y ōēðā ĸī ñūēī ĸ; ī āō³ ĸ. Āñā ōā ñōāī ðþāāēī ēī çāōōāō³ ī³ āāē ñī ō³āēūī ī ĸ; ñēēē, yēā çāāōī ā ā³āñōī þ-āāēē çāāēūī ī ī āō³īī āēūī³ ī³ ōāðāñē Ōēðā ĸī ē³ ōēðā ĸī ō³ā. Ā ōā, ā ñāī þ +āðāō, ñī ðē-ēī ēēī āī āāēūōī ĸ; ēī ī ñī ē³āāō³ ĸ; āōī ī ñō òā³ āē ī ðāāī ñēāā³y, çāðēñī ēēī ī yēēō āī ī ī āēñōōī āēī»²⁵.

Ēī ī ñī ē³āāō³ēī ēē āī ēēā ōēðā ĸī ñūēī āī ēī çāōōāā ā³ā-ōāāñy ī āā³ōū ī ā òāðāī āō Çāō³āī ī ĸ; Ōēðā ĸī ē. Ī ðī ī ī āēñōēī ō ōūī ī ō ā³ā-ī ī ōāī ī³ ñē³ā āēçī āōē āī³ çī ā, yēēē ī³ ñōēōū ñēāðāā ā³ā 1630 ð. Ī . Ī³ ē³ōāñūēī āī āī Ēūā³āñūēī āī āðī āñūēī āī ñōāō ī ā ñāī ĸō ī³āāā-ī ēō ñ. Āēōāī ēē Ēūā³āñūēī āī ī ī ā³ōō, yē³ «āēēōī āōē, ī ī ñōō³, ç-ī³ ā āēāē ñāī āī ōðyāō, yēī āī ī ī āēī ī³ ñēōōāōē, ç³āðāāōēñū āī āðī ī āēē, ī ā ñēōōāþ-ē çāāðōī ī ñō³ āī³ æī āī ī āī ōðyāō, ī ā āēyāēy-þ-ē ī³ yēī ĸ; ī ī āāē āī āēāēē, ā ōī-ī ī yē āōī ō³āī ēēē, āāāæāþ-ē ñāāā çāī ī ðī çūēēī ē ēī çāēāī ē, ā³āī ī āēāōē ā ī ñēōōō ñāī³ ō ī āī ī ā³, ēēī ōēēñy āī ē³ñ³ā ēī āī ēī ðī ē³āñūēī ĸ; ī ēēī ñō³... Ā āī ōī āī² āāī Ōāā-ēē āēāōēāā: “Ēī ēē ā ī āī ī ðēēōēī ñy ī āōē yēēēñū ēēī ī³ ò ā³ā ēī āī ī ēēī ñō³ ēī ðī ēy āāī ēī āī ī ēēī ñō³ ī āī ā āī ðī āī ōū-ēī āī ñōāðī ñōē, ðī ā³ āñā ñāēī āēī āēēī ī āī āī ū, ī³ ī āāī ī ī ā Çāī ī ðī-ææy āī çāī ī ðī çūēēō ēī çāē³ā”»²⁶. Āī āēī ā³-ī³ ñēōōāō³ ĸ; çāō³ēñī āā-ī³ ī āā³ōū ī ā āōī³-ī ēō ī ī ēūñūēēō çāī ēyō, ī āī ðēēēāā, ō ñ³-ī³ 1596 ð. Ē. ñāī³ ōāā ō ēēñō³ āī Ē. ðāāçēā³ēēā ç ī ñōðāōī ī ī ā³āī ī-ēyā: «² yēā æ ōī ēī ī ñōāēyō³y ī ā ōðēñōēyī, āī ē ōōō, ī ā Ī āçī āō³ (ōī āōī, ō Ī āçī ā³ ĸ; – Ē. ².), āðī ī āēēōñy yēāñū ñāāā³ēñūōāī – āæā ĸō ç³āðāēī ñy āī āāī ōñī ð. Ī ī-ēī āþōū ī ā;æāæāōē ī ā āī ī³ āēē ōēyōðē, ā ñōāðōēī ī ī āðī æōþōū Ī ēçī ī (ōī āōī, Ñ³-þ. – Ē. ².)»²⁷.

²⁵ *Ñeāī ēī ā þ. Ā., Ñī ēāāōāī ēī Ā. Ō.* Ī āðāāōī ī āē³ çāðī æāāī ī y ōēðā ĸī ñūēī ĸ; ī āō³ ī āēū-ī ĸ; āā ĸ // Ō²Ē. – 1994. – ¹ 2 – 3. – Ñ. 26 – 27.

²⁶ *Ñāēyī ñūēēē ðōō ī ā Ōēðā ĸī* ³ 1569 – 1647 ðð.: Çā. āī ē. ³ ī āō. / Çā ðāā. Ī . *Ēðēēōī ā* òā³ ī. – Ē., 1993. – Ñ. 229.

²⁷ Archiwum Domu Sapiehow. – T. 1: Listy z lat 1575 – 1606 / Opr. A. Prochaska. – Lwów, 1892. – S. 119 – 120.

Ð . Óaðàùaí eí, – ñòì yèà á îáí îì ó ñî ö³æüü îì ó ðyáo ç ðàè³éñü-
èèì è ì ñòàì è-ðañî óáè³èaì è Áaí aö³ºþ ð³ Áaí óºþ, á³èüü èì è í³ì aöü-
èèì è ì ñòàì è, aî èèaí añüèèì è øðàðàì è, Áí áè³ºþ, yèà çà ÷añ³á
Î è³áaðà Êðîì àaèy ðàèîæ “ñèóøóáàèà” í àðaaáá ðañî óáè³èaí ñü-
èîáî òñòðîþ»³⁰.

Óæá aî ðîáîáæ äðóáîî; ì îèîáèì è XVI ñò. Çaì îðîçüèà Ñ³÷-
í àðàðáí ðþ³ºüñy á îèðáì à òîðì óááí íy ç aî ñèüü ì³ºíîþ ì îè³ºðè-
íîþ òà ñàì îñò³éíîþ áèîíîî ì³÷ì è ìñîíîáàì è, ùî çòì îáèèì ù
ñòàðóñ aî èíáí îáí óáí ððó óèðáî ñüèîáî èíçàððàá. Î ðîáà, í áèèèè-
èàº ñòì í³á³á ð óá îáñòááèì, ùî Î èçîáá òîáðèðòáí ñòáèì í ðîáè-
òîì á³yèüí îñò³ áèó³áö³á «ç aî èíîñ³», òîáòî Î³áááí îî; Êèçàüèì è.
Òîì ó ç 80-ò ðð. XVI ñò., yè çàóáàæóº Á. Ñî îè³è, «ç yàèèañy, à
ó ì áèáóðì üî ì ó í ááóèà çàäðîçèèáîáî ðîçì áóð ðáí ááí ó³y çááí ñò-
ðáí íy ñòîñòî è³á ì æ Çáî îðîææyì ð³ aî ðîáîáþ Óèðáîîþ, çòì îá-
èáí à áíðîüáîþ çà ááááí îîþ³ ó ááðæááí ðáðð÷ì ó ì ðîáîá³»³¹.
Î áíáè ó ì áðø³è ì îèîáèì³ XVII ñò. áîèîñòó ð³ Ñ³÷ çàèèèèèñy
îáí á æy îáí îáí áæèèèèè ì³á´ðóí òyì ñî³èüî; æèðð³á³yèüí îñò³.
Î á çàèèè áóáá ì³æèðáñèèèè ð³ áááí ì ó ðîèü Çáî îðîçüè; Ñ³÷³ á
çááðæááí í³ óèðáîî ñüèî; áóí³÷ì³ñò³. Û îì ðáááá, ì ðè üüî ì ó í á
ááððîì çàóáàððè, ùî á³á îñòáí îüî; ááááòî á ÷îì ó çàèææèè è ñòáá³èü-
í³ñòü ðîçèèèè ááçî îñòáááí üî ì èçîáîáî òîáðèðòáá èíçàè³á³².

Çðîñòáí íy ááòîðèèèè Çáî îðîçüè; Ñ³÷³ çòì îáèðááèîñy
í àðááóñ³; ù ì îè³ºðè÷ì³ ñàì îñò³éíîþ ð³ èèèèèþ çîáí³ºíîü ì î-
è³ºðè÷ì³þ á³yèüí ð³þ, à áæá á ì áðø³è ì îèîáèì³ XVII ñò. áííá
áèñòóíº «ñòá³èèîì ì æíáððáí îáí ì ðááá»³³. Ðàçîì ç ðèì, òá
ááçî áðá÷ì ñî ðèyèì aî ñèüü øáèèè³è ì îè³ºðè÷ì³ è ñòðóèèèèèçàó³;
añüîáî èíçàððàá òà òîðì óááí îþ èíáî ì îè³ºðè÷ì³ ñáðîðáèyáó.
Î áðááðáí íy æ èíçàððáí ì í áááá òóí èó³; óèðáî ñüèîáî «ì îè³ºðè-
íîáî ì áððáó», yè ñòááðæáóððü Á. Ñî îè³è ð³ Á. Ñòáí áí èíá, «áè-
ðáððèè ì á ì³ááí³ Êèzàñüèîáî áî³áîáñòáá çàððèèè ì áò³î ì áèüî; ì

³⁰ Óaðàùaí eí Ð.². Óèðáîî à ð³ áððîì áèñüèèè ñá³ò... – Ñ. 399.
³¹ Ñî îè³è Á.Á. Áî ì ðîáèè è ð³ñòð³ óèðáîî ñüèî; ááðæááí îñò³ á ñáðáèè³ XVII ñò.
// ð³ñòð³ á øèèèè Óèðáîî è. – 1996. – ¹ 1. – Ñ. 2.
³² Ááð. ì ðî òá áèà. á ì áðèñ³: «Áóí îñòáèüí á çî á-áí íy Çáî îðîçüè; Ñ³÷³».
³³ Ñî îè³è Á.Á. Êî çàððáí òá Çáî îðîçüèà Ñ³÷³ ó ñòîñ³èüí ì îè³ºðè÷ì³ èò ì ðîáîáòó XVII
– XVII ñò. // ð³ñòð³ Óèðáîî è. – 2000. – ¹ 6. – Ñ. 2.

ǰō êíêáèèèáí èì ñèì áíêíì, ýèèé áèèáíêí áêíðáí èáñý à ǰōí^{3é} ñá³áíì ìñó³. Ç³ í òíáí áíêé, í à ìí-àòíê Í àó³íí àèüí ì-àèçáí èüí ìǰ á³éí è êíçàòòáí áæá àèðíáèèí çí à-í èé³ ááéí èé Òaðí áí ò ìíê³ðè-ííáí ñáí àðàòèçí ó òà ðááèèèèèçí ó, ùí ñí ðè-éí èáñý áí ìíýáè ìí-è³ðè-ííǰ ìð³⁰í òàò³ǰ í à «í àó³íí àèüí ì-áaðæaaí ó» ñáí áí áó Óèðàǰí è.

²í òaðí ðàòòþ-è òàì ó áaðæaaí ñáí áçó Óèðàǰí è à XVI – ì áð-ò³é ìíêíáèí³ XVII ñò., ñè³á í áí á'ýçèíáí áðàòíáóáàðè³ òó í áñòà-áèí ó, ùí í à òüí ò ó àòàí³ ñòí ðè-ííáí ðíçáèðéó ìííýòòý «áaðæa-áá» áóèí áí ñèòü ááñòðáèòí èì³ á³áí ìñí èì, à íðæá, í á ì áèí ò³⁰ǰ ñèèè, ýèó ì ðèí èñóþòü èí ò ñüí áí áí³. Ñá³á-áí íýì òüí ò ó í íæá áóðè³ òí é Òàèð, ùí ó í áðááááí ü Õì àèüí è-+éí è à Óèðàǰí³ ñòí ð-ì óááèíñý è³èüèá èí í òáí ò³é áaðæaaí ì-ìíê³ðè-ííáí òñòðíþ, í à ùí çááðòáá óáááó ñáí áí +áñó é Í . Í áèíáèèí³⁷. Í ì-í áðòá, èí í òáí-ò³ý ýááèèí ñüèíáí èáá³ðèí³çó (ñí óááí íý ááòí ìí ìí ìí ìí Óèðàǰí è í áááè³ á ñèèáá³ Ðà-³ Í ìñí ìêèòíǰ), áèðàçí èèàì è ýèíǰ áóèè çí èðà-ì à Áááí Èèñ³èü³ é Ì áòðí Ì íáèèá. Áí ðá-³, ³í øèé çáðóá³áèí èé óèðàǰí ñüèèè³ ñòí ðèè – Í . Í ð³òáè – áçáááè³ òðáèòó⁰ èíçàòüèó áaðæaaí³ ñòü ýè «ñáí⁰ð³áí ó èí ì³þ Í ì èüñüèíǰ; Ðà-³ ì ìñí ìêèòíǰ»³⁸.
²í òà èí í òáí ò³ý ì áðáááá-+àèà óóáí ðáí í ý í èðáí íáí Ðónüèíáí èí ý-ç³áñòáà³ ìí òèðþááèáñý ì ðí òáñòáí òàì è (í áðááóí³í àð³áí àì è). Í í áóóóááèá è èí í òáí ò³ý ì áðàòí áó ì³á áèááó Ì ì ñèáè. Í +ááèáí ì, á ì ðèáèèçí ì ò çáò-+áí í³ òàèá³ í Òí ðí àò³ý ìí òèðþááèáñý è ñáðáá òí áí +áñí èó í áèááòáè³á. ², ì ááóü, í á áèí ááèí áí⁰ áðáèñüèèè è òð-í³ ñò ñáðááèí è XVII ñò. Í àòáí Ááí í í ááð çáí í òóááá òí áí +áñí³ «áaðæaaí èüèè³» +óðèè, çá³áí ì ýèè, ááòüí áí á «Í ááèþèá [óèðàǰí-ò³ á 1637 ð.] áèð³øèèè ìí ñòááèðè í áá ñí áí þ èí ðí èáí ó ñòí èè-í ì-ì ó áí ðí á³ Áaðòáá³»³⁹.

Ì í áèí áí ì ááí ìǰ ì³ðè ì í í áí àèòèñý è ç áóí èí þ Í . Èðáèþèá, ùí, áááó-+è ì í áó ñòí ñí áí ì í áð³í áó XVI – ì áðòíǰ ìíêíáèí è XVII ñò., ááðòí áí áí ðèòè í á ñó³èüèè ì ðí «í³- ó ááçááðæaaí ì ñó³», ñè³èüèè ì ðí ñí áðèò³éó òðáí ñòí ðí àò³ǰ; óèðàǰí ñüèèó ì³í³-áað-

³⁷ Í áèíáèèí Í . Õì àèüí è-+éí à³ Óèðàǰí ñüèá áaðæaaí³ ñòü. – Í úþ-Èí ðè, 1954. – Ñ. 15 – 16.

³⁸ Í ð³òáè Í . Õí ò áèá³ ñòí ð³ý Óèðàǰí è? // Ñèí áí³ +áñ. – 1991. – 1 1. – Ñ. 58.

³⁹ «Í ò-éí á ááçáí í í áý». Õðí í èèá Í áðáí á Ááí í í ááðá // Áðáèñèèá òðí í èèè XVII ñòí èáðèý (Ýí í òá «òí àèüí è-+éí Õ») / Èñèèáí ááí èá, ì áðááí á è èí ì í áí òáðèè Ñ. Áí ðí áí áí . – Èáðòáèèí ; Ì ., 1997. – Ñ. 87.

æàà⁴⁰. Í àí ³⁰þ ç òàèèð ì ³í ³-áàðæàà, í à í à ò í í ãëÿä, ì í æí à àà-
 æàðè é èí çàöüèð ààðí í í ³þ á Ì ³ààáí ³é Èëçàùèí ³, ÿèà á²à 1638 ð.
 (á²à ÷ àñò çàí ðí ààæáí í ÿ «Ì ðæí àò³ç») òà áí 1648 ð. ñòáí í àèèà
 ò³ñòù ðà³ñòðí àèò ì í èé³à. Í ðí òà, ñàì à öÿ «éóòà èí çàöüèà ààðí í í-
 ì ³ÿ», ÿè ç òàðàèòàðèçò° Á. Ñàð³é÷-óé⁴¹, áí òóáàèà ´ðóí ò àèÿ
 ì ðí àí èí çàí í ÿ Áàðüì àí ùèí è. Á. Ñì í è³é ³Í . Áóðæ³é àààæþòù,
 ùí ñàì à öÿ èí çàöüèà «áàðæàáí ³ñòù» «íá´°èðèáí í ñí ðèÿèà é
 áàðáí òóáàèà ðí çàèðí è àòí í ñí ò³àèüí èð ì ðí òáñ³à»⁴².

Í òæá, í áéáàæèèà³øèì í àñé³àèíì àòí í ñí ò³àèüí èð ì ðí òáñ³à
 ó ì áæàð ñí ³èüí í òè óèðàíí ò³à óí ðí àí áæ XVI – ì áðøí ç ì í èí àèí è
 XVII ñò. ñé³à àèçí àðè ç í à÷í ó ì í è³ðèçàò³þ óèðàíí ñüèí ç àòí ³÷ í ñò³,
 ùí ñàí ò³þ ÷ ðáí þ ì àèí á²à÷-òóí èé ì í çèðèáí èé áí èèà ³ í à ì ðí òáñ
 óèðàíí ñüèí àáðæàáí òáí ðáí í ÿ. Ðàçí ì ³ç òèì , òà ñòàèí ààæèèàèì
 ì ³á ðóí öÿì àèÿ Òí ðí òááí í ÿ ÿé³ñí ì í í áí àí òèì ó àòí í ñí ò³àèüí í áí
 í ðááí ³ç ì ó óèðàíí ò³à – ðáí í ùí ì í áàðí ì ç ì áò³ç. Í ðí áàááí á áí ñé³à-
 æáí í ÿ ç ì óðó° òàèí æ èí ñòàðóáàðè, ùí áí èí áí ó ðí èü ó öüì ì ó
 àòí í ñí ò³àèüí ì ó, çà ñàí ç ì ç ì ³ñòí ì , òàðàèòàðí ì ³ í àñé³àèáí è,
 ì ðí òáñ³ á²á³áðàèí ñàì à óèðàíí ñüèà èí çàòòáí. Í ñòáí í °, í áçààæþ-
 ÷ è í à òðèáàèò ááçáàðæàáí ³ñòù óèðàíí ñüèí ç ñí ³èüí í òè òà í áñí ðè-
 ÿòèèá³ áí òóð³øí ³ òà çí áí ³øí ³ í áñòáàèí è, çóí ³èí ì ñòàðò ÷ í ì ððáí ñ-
 Òí ðí òáàðèñÿ á àòí í ñí ò³àèüí ³é ñòðóèòóð³ óèðàíí ñüèí ç ñí ³èüí ì òè
 áí ð³áí ÿ àòí í ñí ò³àèüí í áí è³áàðà òà, í à á²áí ³í ó á²á àòðí Òí ááí ì ç
 óèðàíí ñüèí ç òèÿòòè, àèðí áèòè, çàí ðí ì í í óáàðè, à çáí áí ì ³ ðáàé³-
 çóáàðè áàðæàáí òáí ð÷ ò ì áðáàèí ó, ùí Òàèòè÷ í ì ñòàèà Òóí ààì áí-
 òí ì , í à ÿèí ì ó àèðí ñèà óèðàíí ñüèà í áò³ÿ.

⁴⁰ *Éðàþé í . Ì* ñí àèèáí ñò³ áçà³ ì í áí èèáó í áò³ í áèüí ì ç ì èí í Òáñ³éí ì ç ñá³áí ì í ñò³
 á óèðàíí ñüè³é ñòñí ³èüí ³é àòí ò³ XVI – ì áðøí ç ì í èí àèí è XVII ñò.: Áèñ. ... á-ðà Ò³éí ñ. í áóé.
 – É., 1998. – Ñ. 53.

⁴¹ *Ñáðáé÷-óé Á. 2.* Óèðàíí ñüèà èí çàöüèà á³èñüèí á áððáé ì í èí àèí ³ XVI – ñàðáèí ³
 XVII ñò.: Áàðí ðáò. àèñ. ... á-ðà ³ñò. í áóé. – É., 1991. – Ñ. 35.

⁴² *Ñì í è³é Á.Á., Áóðæ³é Í . 2.* Òé ³ èí èè ì í ÷àèà Òí ðí òáàðèñÿ óèðàíí ñüèà í áò³ÿ. – É.,
 1991. – Ñ. 66.

ЗАМІСТЬ ПІСЛЯМОВИ

К і ді оєі і³апōі і аоб÷є аі ає³с і нї і аі еō а нї аєō³а, і і а'ү-
çаі еō ³ç ³і оādī дāōō³⁰р аōі і нї о³аєūі і аі оāі і і аі о
оēдaj; нūēі аі еі çаōōаа і а аōаі³ еі аі ³пōі дē÷і і j; аāі ер-
ō³; аі пāдāаēі е XVII пō., пē³а а³аçі а÷еōē пāдāа і еō
і а нōōі і³. І а нāі і а дāа оā оā, у і еі çа÷÷еі а і а і і нōāēа а³āдaçō
yē нōі дī і аāі еē нī о³аєūі еē і дāаі³çі аāі yē і аāі а нōāōі³÷ і а
нī³еūі і оā. І е і аā³ōū і а і і аēаі і пōāдāæōāāōē, у і аēy ē³і öy
XV пō., еі еē еі çаēē аі а дøа çāāōрōūñy а аæāдāēāō, а³аі і нї і
еі çаōōаа аçāāē³ і і аē і а çāпōі нī аōāāōē нī о³і еі ā³÷ і³ ÷ е аōі і еі ā³÷-
і³ еāōāī д³ç. Аō³і, нāі а і а оēдaj; нūēі і о а і о³ Аāēēēі аі Еі дāі і о
ōūі і о «і дī аōēōō Нōаі о» нōāēēі нy і аāāі аç³ і а дāōāī дēōēñy і а
і нї і аі еē ÷ēі і еē аōі і нї о³аєūі еō і дī оāñ³а о пāдāāī аēū³ аōі і нō
оēдaj; і о³ā. І а дāēі і аі³, у і аāāōі а ÷ і і о оā нōāēі і і аēēēāēі
çāāyēē нī аōēō³÷ і і і о нī о³аєūі і і о, аēі і і і³÷ і і і о, аāі - оā аі оō-
д³і і ē³ōē÷ і і і о нōаі і аēūō о і аі дāā³і і о, yēēē, çā³аі і о і аі ÷āñі еō
āāі³ і³ нōдāōēāі еō і а дāī аōд³ā, і і аē і а аēçі а÷еōē yē і³āāāі і³ нōā-
дī нōāā Еēj;āñūēі аі аі оāī а нōāā (І³āāāі і а Еēj;āñūēі а, ÷āдēāñūēі-
ēāі³āñūēā І і аі³ і дī а'y).

Нī о³аєūі а аі і дōі³пōū оūі аі дāā³і і о³ а еēōі а нūēō, ³ а
і і ēūñūēō аі аō еēøа нī дēyēа о і і о, у і еі çаēōāāі і yē yē «āī і і-
і³аēі еē аēа» і³ нōāāī j; аі нī і аāдñūēі j; ā³yēūі і нō³ (÷ē-ōī «і і дōā³æ-
і еē нī і дō», çā³аі і аа÷āі і yē І. А dōāāñūēі аі) і аі дēē³і о³ XV
– і а dø³ē і і ēī аēі³ XVI пō. аōēі аēāñōēāā і дāāñōāāі еēāі оñ³ō
(ā³аі і еō і а оī ē ÷āñ) āāдñōā і а нāēāі і yē. І нē³ēūēē æ і а оūі і о
āōāі³ āñā і а нāēāі і yē І³āāāі і і j; Еēj;āñūēі е і аōēāēі а і³ нōāō (÷ā-
дaç і і нō³ēі³ і аā³āē нāēā оōō і а і і аēē³ нī оāāōē о dēāāēі), і і нō³ēū-
ēē о і дī аēūі і нī о³аєūі еі і а дāī аі еі çа÷÷еі е нōāēі і³ уāі нōāī
ēдāр, yēūі і еі (ō дī çōі³ і і³ ò³⁰; аі і оē) аçāāē³ і і аē і а і аçāāōē

í àñàèáí í ý ì ³ñò òí àí ÷ àñí í àí Ì í àí ³í ðí à' ý. Ì àí àé à³à ñàðàäèí è XVI ñò. àí èí çàòòàà àèèàà°òùñý ÷ èí àèí àí ýðñòàà òà àð³áí í; øèýòòè, à ç í í à³èí ì í à í è ç í àà òà ðà°ñòðí àà èí çàòòàí, ç í ñòàí í ùí; ÷ ààðò³ òùí àí æ ñòí è³òòý ñí ì ñòàð³àà°òùñý àæà í àáí èí í èé í ðí òàñ ì àñí àí àí ì í èí çà÷àí í ý é ñ³èùñùéí àí í àñàèáí í ý. Ì ³ñèý ñòí í í çà³ñ- í èò í í à³é 1596 ð. (Ñí èí í èòüèà èàòàñòðí Òà òà Ààðàñòàéñùèà òí³ý) àòí îñî ò³àëùí à í àðààèáí à èí çàòòàà ì ñòàòí ÷ í í í àáóáà° ðòñù- èí ÷ ì ðàáí ñèàáí í; ñí ðýí í àáí îñò³, ùí í àí èí ò÷à àáàà àí î Òí ðí èáí- í ý èí çàòòàà ýè í èðàí í àí ñòàí ó, ì ðè÷í ò á ñòàòòñ³ í í àí; àòí îñî- ò³àëùí í; àé³òè óéðà;í ò³à.

Èð³í ðí è³ í àáí îòóæí í; ñí ò³àëùí í; çí '°èò³; àèý àáí àçè í èðà- ì ³øí ùí àí ñòàí ó èí çàè³à, ñàí à óéðà;í ñùèà ñàèýí ñòàí í àéá³èùòà àí èèí èèí í à àòí îñî ò³àëùí ó ì àðààèáí ó ò³ò; í í àí; «àé³òí í;» ààðñò- àè óéðà;í ñùéí àí ñí ò³òí ó. Ì ñòàí í ý àèýàèýèàñý á í³àòòèí àí í³ «í àò³í í àèùí í; ³àà;» óéðà;í ò³à, á³èùò³ñòù ýèèò áóèè ñàèýí àí è, ³ ýèà èðèñòàè³çóàèèàñý á ì àðò³é ì í èí àèí³ XVII ñò. ó çààèèùí ì- àèçí àí³é Òí ðí èè³: «Á³èñùéí Çàí îðí çüèà òà èí àí í àðí à». Ðàçí ì ³ç òèì, í à ààðòí çàáóáàòè³ ì ðí ñòòí ì ðàèòè÷í èé³ ñòí ðè÷í èé èí ì ñòòèòèèà³çí ì ðí òàñò ì àñí àí àí ì í èí çà÷àí í ý ñàèýí ñòàà. Ààæà í à òà°í í èòý, ùí àí è³í òý XVI ñò. Ì ³àááí í à Èè;àùéí à çàèèòà- èàñý «í òñòàèàþ» («óéðàéí í þ»). ² ñàí à çààáýèè ì ðí òàñò ì àñí àèò ì ³àðàò³é³ ì í èí çà÷àí í ý ñàèýí ñòàà àí ðí àí àæ àðòàí; ì í èí àèí è XVI ÷ ì àðòí; ì í èí àèí è XVII ñò. òý çàí èý àèðèàà°òùñý ù³èùí í þ ì àðàæàþ ì ñ³èí ñòàé, à ì òæà, ç'ýàèýþòùñý í àí ò³í àí í³ çàñààè àèý ì í ààèùòí; èí èí í³çàò³; àñ³ò; Ì ³àááí í í; òà Ì ³àááí í í-Ñò³áí í; Óé- ðà;í è, ùí ì àèí àæà í à ò³èùèè àí ñí ì ààðñùèèè, à ì àðàáòñ³ ì àò³í- í àèùí èé (òí àòí, àòí îñî ò³àëùí èé) òàðàèòàð, á ðàçòèùòàò³ ðí çòè- ðàí í ý í èéòí àí è æèòò°à³ýèùí ì ñò³ òà æèòò°çààçí à÷àí í ý àñùí àí àòí îñî ò³àëùí ì àí ì ðàáí³çí ó óéðà;í ò³à.

Ì àðàèàèùí í³ çç òèì à³àáóáàèèàñý³ í òà, í à ì àí ø ààèèèàà òðàí ñòí ðí àò³ý ÷ ì àðàòàí ðàí í ý òèí ó èí çàòòèí àí àí ñí ì ààðþàáí í ý á Ì ³àááí í³é Èè;àùéí³ ì à ñòñí³èùí èé³ ñà³òí àèýáí èé³ àààè àèý á³èùòí ñò³ ñ³èùñùéí àí í àñàèáí í ý àñ³ò òí àí ÷ àñí èò óéðà;í ñùèèò çàí àèù, ùí í à ì í àèí í à ñòàòè çàñàáí è÷è ì àðòàòèí èí òàèòí ðí ì àèý óéðà;í ñùéí; àòí³÷í ñò³ ì à áàáàòí ñòí è³òù òí àðàà. Á³èùòà òí àí ñàí à èí çàòòàò ðàá³í í ó áààèí ñý ì í ò³áí àòè³ Òí èò³þ á³èùí ì àí

àèðíáí èèà-çàì èáðíáà (íí ñòð³ Òáðì áðà, çá³áíí Á. Ñì í è³y òà Á. Û áðáàèà), ³ Óóí èò³p ááðíy-çàðèní èèà í íñí í èèèèð-ðòñèí³ á (³ á³á òààððñüèèò í áá³³á, ³ á³á í í èüñüèí áí áí³òó) ³ áñ³; Í ðááí ñèáá-íí; òáðèàè, ùí áí ðíáíáæ í áðøí; í í èí áèí è XVII ñò., yè í è áá-+èèè, í áèí í á³ðí í í³áàèüèèí àòí í ñí ò³áèüí èé í ðáñòèæ èí çà-+èí è.

Êð³í áèíííí ³-íí; í ðèáááèèáí ñò³ èí çàüèí áí òèí ó áí ñí í áá-ðpááí í y í á òáðáí áð Í³áááí íí; Êè; áüèí è, í á í í æí á çááóáàðè, ùí í á öüí í ó àòáí³ ñàí á èí çàüèèà ááðñòáà (á òí í ó +èñ³ é í èçí á³ èí çàèè) áóèà í á èá³èüø ðóðèèáíp +áñòèííp àòí í ñí ò³áèüí í áí í ðááí³ çí ó èððá; í ò³á. Á èí çàè³á òí á³ í í æí á áóèí çòñòð³ðè á áóáü-yèí í ó èððá; í ñüèí í ó í³ñ³ +è í³ñòá+èó, çí èðáí à í á òí ðááð³ yðí áðèáð, ùí, çá³áí í àòí í èí á³+íí; òáðì³ í í èí á³; ááèí áí òàèí áí í áí áð³áí í áí áèy í áò³í òáí ð+èò í ðí òáñ³á òü³èüí áí í y³ í Òí ðí áò³é-í èð çá'yçè³á ó í áæáð èí í èðáòí í; àòí³-íí; ñí³èüí í òè (á í áðí í ó áèí ááèó - óèðá; í ñüèí). Ááæá í á ñè³á çááóáàðè, ùí í áò³y (yè àòí í ñí ò³áèüí èé í ðááí³ çí) - òá áááàòí á +íí ó óyáèáí à ñí³èüí í òà (Á. Áí ááðñí í). Ç³ í øí áí áí èó, í í áñyèááí í³ èí í òàèèè èððá; í ò³á-í á-èí çàè³á ç èí çàèáí è çòí í áèpááèè èí í í è³í áí ðáðí ó áóðó í áá-èí èí òèð «ðèòáð³á»³, í áí ááí í, í áááááèè èí í Òí ðí á á³á-òóðy çàðèüáí í ñò³ í áðáñ³-í èí ðòñèí àí -óèðá; í öyí.

Í áí í+áñí í áí í³ í óááí í y èððá; í ñüèí áí àòí³-íí áí ñóáñòáðó á ñí³èüí í ò³ èí çàè³á çòí í áèèí ááá áçà³ í í í á'yçáí³ í ðí óáñè - «óèðá; í³ çàð³p» èí çàòóáà òà «í í èí çà+áí í y» óèðá; í ò³á. Ç í áí í áí áí èó, ñòááø è í ðóáèí èí «àòí í ñí ò³áèüí èí òðáí ñòí ðí àòí ðí í», èí çàòóáí í í+áèí áí í ñèðè í í á³, í í á'yçáí³ ç³ í øèí è àòí í ñáí è (ñèáæ³ í í, í á èèøá òpðèñüèèè è, à é í³áááí í í ñèí á'yí ñüèè è), áèáí áí òè óèðá; í ñüèí; àòí³-íí; ñí³ àèèò³èè. Ç³ í øí áí áí èó, í í ñòó-í í áí á èí çàòóá³ yè ó ñáí³ òð³áí í í ó àòí í ñí ò³áèüí í í ó Òí èóñ³ èí í-òáí òðóðóñy áñ³ í ñí í áí³ í áðáí áððè í í áí; í í ááè³ æèðð³á³yèüí í ñò³ óèðá; í ñüèí; í áðí áí í ñò³, ùí í í+áèí ñí ðèèí àòèñy òí áí+áñí èí è óèðá; í öyí è yè çòí³ è «í áðí áí èé³ áááè».

Ñáí á çá³áñè ááðá ñáí; áèòí èè òà «áñáí áðí áí á» í³ áððèí èà óèðá; í ñüèèò èí çàè³á ó á³èí áð ç í í èyèáí è áí ðí áí áæ 1620 - 30-ò ðð., ùí ááçòí í áí í ñá³á+èòü í ðí çòí p àòí í ñí ò³áèüí ó («í áò³í-í áèüí ó») ñòóí³ ñòü. Ááæá òá í á áóèè àèí yòèí áí Òáí ááèüí³ ðí çá³ð-èè, í³ æñòáí í á³ ñòí áðá+èè +è òáí òè+í³ í áðí áí³ í í áñòáí í y. Í á

í àøá í äðáéíí áí í ý, òá äæá áóèè í äðø³ áεòòáè á í äæàò óéðä;í ñüéí-
 αί í ðíòíí áò³íí àεüí í αί ðóó çà í ðääí áóòè ð³ái ί; í íääáè ñí³ εüí í-
 òί þ á «Ðá-³ Í íñí íεèð³έ äái ò (!) í äðí ä³á» (ýè á³ái í í, òèí è
 äái à «í äðí äái è» áóèè í íέýèè òà èèòí äò³). Í íí ðè αί óéóéüí³
 í íðaçèè ó òèò á³εί äò, íñí í αί èí ;òí³ í í çèðèái èí í í áí òί í ó
 έí í òáεñò³ áóí íñí ò³αεύί έò í ðí òáñ³á ñè³ä äεçí äòè í í òóáει έέ έí í ñí ε³-
 äàò³εί έέ á òáεò, ýèέέ αί έεί óá í á óéðä;í ñüéò ñí³ εüí í òò, í ðè-íí ó
 ñái á á íñí á³ έί çàòòää ýè αί έί αί ί; á³έñüéí αί; ñèèè òèò έí í òé³έð³á.

Çðáòòί þ, òá òí έ ñái έέ í ðèέέää, ýèέέ αί αί äèòü, ùí í áò³;
 í äðí äæò þòüñý í á á έáá³í äòáò á-ái έò³ ε³òäðáòòðí έò òái ðáò, á
 í á í í ε³ αί þ. Í áéääæέéä³øèí æá áóí íñí ò³αεύί èí έí í ñòðóéòéä³ç-
 í íí ó έí í òé³έðáò 1630-ò ðð., í á í àø í í äéýä, ñòàéí òá, ùí,
 í á çàäæá þ-è í á äñ³ í àí äääí í ý óðýáó Ðá-³ Í íñí í έèòί; ðí çéí έí ðè
 óéðä;í ñüéò έί çà-+éí ó (á äðóá³έ í í έí áéí³ XVII ñò. ýéðaç òá
 ñòáéí αί έí αί èí òáéòí ðí í í áò³íí àεüí ί; äáñòðóéò³; óéðä;í ò³á),
 í ñòái í ý í á äòðáòèèä ñòðóéòóðí έò çá³ ýçé³á òñáðäáéí³ ñái³; ääñò-
 äè³ áεñòóí áèà í áääé³ òáéí èí, ò³éáñí ðýí í áái èí òðí í òί í á
 äääí ääðá³ óéðä;í ñüéí; í äðí αί í ñò³, ùí äääáòí á -íí ó í í ýñí þ³
 òñí³ òè í äðèò ðí έ³á Í áò³íí àεüí í-äεçái εüí ί; á³εί έ ñáðááéí έ
 XVII ñò., ó òί í ó -èñè³ έ ó ääðæääí òái ð-íí ó í àí ðýí³. Ðaçíí³ çç
 òèí, òá ñòáéí í áéääæέéä³øèí í³á ðóí ðýí äéý òí ðí óáái í ý ýé³ñ-
 í í í í αί αί òèí ó áóí íñí ò³αεύí í αί í ðääí³ çí ó óéðä;í ò³á - ðái í üí-
 í í ääðí ί; í áò³;

Βέ í è äæá á³açí à-áèè, í αί èí³ ç í áéääæέéä³øèò áóí íñí ò³-
 àεüí έò í ðí òáñ³á ò í ðääí áí í ý áóí íñí ò³αεύí í αί í ðääí³ çí ó αί ñái í-
 ñòáäðáæái í ý ó áéäéýä³ í í έ³ðè-íí-ñòðóéòóðí äái ί; òí ðí è, òí áóí
 ó áéäéýä³ ääðæääè, ýè í ðääééí, í áò³íí àεüí ί; òáé, ùá ó í äðø³έ
 í í έí áéí³ XVII ñò. óéðä;í ñüéá έί çàòòái í íñ³éí í ðí á³ái³ í í έ³ðè-í³
 í í çèò³; á óéðä;í ñüé³έ ñí³ εüí í ð³ òá ñí ðýí óááéí ñái þ áí äðá³ þ á
 í àí ðýí³ í í έ³ðè-í í αί ñái í ñòáäðáæái í ý. Ááèè-äçí ó ðí έü ó òüí í ó
 í ðí òáñ³, ýè á³ái í í, á³á³äðáèä Çái í ðí çüèä Ñ³+, έí òðá, ýè í è
 äæá äá-èèè, òáε í àèä ð³çí í í έái í áá áóí íñí ò³αεύí á çí à-ái í ý
 äéý äñ³; ðái í üí í í ääðí ί; ñí³ εüí í ðè óéðä;í ò³á. Áí αί í-äñ³ óé-
 ðä;í ñüééè áóí íñ, çáäýýè Çái í ðí çüè³έ Ñ³-³, òñá äééáóá òñá³ái í-
 é þááá ñái þ çí à-òü³ ñòü³ ñái í ääð³ñòü ñái³; ð³ái í í ðääí ί; ñí³ εü-
 í í ðè ç í ðääí í á ñái í äεçí à-ái í ý. Έð³í òüí αί, óéðä;í ñüéá έί çàòò-

âi âiêèàèi íñi íâi èò çónèèü ³ âi í ñòàòì+ííâi ñòí ðì óààí íý ääð-æàâi èò í ðàâi ³a óí ðàâè³í íý í à óèðàçí ñüèèò òàðáí àð, í àñàí í àðàà ó Ì ³àâáí í ³é Êèçàùèí³.

Ã³àòàè, êíçà÷÷èíà í à 1649 ð. óíñiáèþààèà ñiáíþ âæá àñþ óèðàçí ñüèò ñi ³èüííòò, êíððà çà çç äiííí íâiþ âiñýäèà í íè³-ðè÷ííâi ñàì í ñòààðæàáí íý ó èðèààá³é áí ðíòùá³ çà àèàñí à í àò³í-í àèüí à àèçàíèáí íý. Í ñòàííý í àñòààèíà èèòà í ³àèðàñèþ° òà ààèè÷àçí à çí à÷áí íý òà í ñòòæí èè àí èèà, ýèèè ÷èí èèà í íè³ðè÷íà í àçàèàæí ³ñòù óèðàçí ñüèíâi êíçàòòàà í à òàðèòí ð³þ í àðààóñ³í í ³àâáí í èò ñòàðí ñòà Êèçàñüèíâi âi°âi ñòàà, ýè³ àèàñí à ³ ñòàèè ýäðì Óèðàçí ñüèíç èíçàòüèíç; ääðæààè ñàðààèí è XVII ñò. (³ í à àèí ààèíâi ñàì à ×èàèðèí áóá çç ñòí èèòàþ). Í ðè÷íí ó öý í íè³ðè÷-í à ñàì í ñò³èí³ ñòù ààààòí â ÷íí ó çàääý÷ó° ò³è òàðèòí ð³àèüí ³é ààòíííí ííñò³ íçí à÷áí íâi ðàá³íí ó, ýèà í àèà í ³ñòà ùà ç XV ñò. ³ í ðí ùí ààòàèüí³òà éòèññý àèùà. Àí ðíâíâæ àòííñí³àèüííç; àâíèþò³; óèðàçí ñüèíâi êíçàòòàà á³àáóèíñý í í ñòò³ «âñí í èòòààí-íý» í èì ààòíííí ³ñòñüèíç; í áí òàèüí í ñò³ í ðòá³ææý òà í àðàòàí ðáí-íý çç í à Óóí èò³þ ðáí ðàçáí òàò³; í íè³ðè÷ííç; í àðààèè è óèðàçí ò³à. Çàääýèè öüíí ó, «í àèíí àðñí àèòèáí èè», ç í àèýáó í à òíâí÷àñí ó ñí³àèüíí-àèíííí ³÷íó í áí ðèààáèèâ³ñòù, ðàá³íí Óàèòè÷íí ñòàà èíèèñíþ óèðàçí ñüèíç; í àò³; ³ òèì àððàèò³èí èì òáíòðì, âí ýèíâí òýæ³ò àñà óèðàçí ñòàí âíòáí àð.

Çà³ñíí, òèì í ðíáèàì àòèèà àòííñí³àèüííâi Óáííí áí ó óè-ðàçí ñüèíâi êíçàòòàà ààèàèí í à àè÷àðí óòùñý³ à èíí òáí òòàèüíí-í ó, ³ òðíííèí³÷íí ó, ³ òàðèòí ð³àèüííí ó àèí³ðàð. Í ÷ààèáíí, ùí é çàí ðíííííâáí à íàì è ñíàèü ààèàèí í à áàçð³òí à é ó òáí ðà-ðè÷ííí ó, é â àì í³ðè÷ííí ó í èáí³. Çðàòíþ, í è í à é ñíðáí óèè àí ýèíâíñü í ñòàòì+ííâi àèð³òáí íý «èíçàòüèíâi í èòáí íý» â ñòí-ð³íâðàò³; àèà í àì àààèèñý³ í òàðí ðàòòààòè òà, á³èñíí, óí³èàèüí à ñòíðè÷íà ýàèùà á³íóíí ó ðàèóðñ³, ýèèè â í ðèíòèí³ í íæíà èààè³Ó³èóààòè ýè àòí í³ñòíðè÷íèè. Í àñè³èüèè òà ààèèññý – ñòàè-ðè ÷èòà÷. Í ðíòà, ààòíð áóáà ääý÷íèè çà áóáü-ýè³ í ðíííçèò³; òà í íààæáí íý. Çðàòíþ, óèðàçí ñüèà í àò³ý – èíçàòüèà í àò³ý!

ՕՇՈՅՆԱ ԱԼԻԵՐԱԿՄԵ

ԱՐՕՐԻՐԱԵ՝ Ա.Ա. Ի ծի ելճաօւե՞ս +անէ ի ա Օեճալի՞ճ. – Է., 1991.

ԱՐՕՐԻՐԱԵ՝ Ա.Ա. Էննեաաիաաի էյ ի ելճա-անօաա ի ի աեօա ը 1500 ի ի 1648 աի ա. – Է., 1863.

Արարիաե՝ Ի.Ը. Էի ի նօծթօեօաի ա յնօլծե-ի ա յճյեւի յնօւ օեճալի նիւի աի ելճաօօա // Նի աի յ +ան. – 1994. – ՝ 6.

Արարիաե՝ Ի.Ը. Շալ ի ծճեա Նի՞՝ օ ալ ծի օւա՞ ի ծի ծե օօճաօւի-օօճաճիւի շաճաճի շ (50 – 70՞ ծի եօ XVII ոօ.). – Է., 1961.

Աալ օւօ-Էալ ալ նեե՞ Ա.Ա. Էնօլծեյ Ը աեի ե Ծի ննե՞ ի ծ աի աալ ճալ էյ նեաայի ա նաե նօճալ ա ալ օլ ե-օլ աալ էյ աճ ի ա նօա. – Է., 1993.

Ար՞-եի Ա.Օ., × աաալ Ա.Բ. Ծի էւ ի ի ծօա՞ալ էօ օճեօլ ծճ՞ օ ի ծի օա՞ն յաալ ալ ճե՞նօ ելճաօօա // Օեճ. յնօլծ. աօճի. (Աա՞ճ – Օ՞Է). – 1999. – ՝ 2.

Արիբալ Ա՞րի Է. Աա. Ի ի ե՞ն Օեճալի է / Ի աճ. շ օճ. – Էւա՞ա, 1990.

Արծալի Ը.Բ. Աճաե ա Շալ ի ծի աեի ե Նա-ե (Ը ի ի աօճեաեալ նա-աալ ալ աճօեա) // Աճաե նեա օճի ի եօ XVII ոլ ի աօեյ. – Էճօնաեի ; Ը ., 1997.

Աճաօալի էի Ա.Ա. Էլճաե ի ա Նօալ ի ալ ի օ Էլ ճալ ի յ աճ ի է. Օե ի էլ յ յ ելճաօւեօ նի յեւի ի ծ XVI – ի աճօլ ի ի էլ աեի է XVII ոօ. – Է., 2011.

Աճաօալի էի Ա.Ա. Նօլ ոլ էօ օեճալի նիւի ալ ելճաօօա շ Ալ ի ի օ XVI – նաճաեի՞ XVII ոօ. – Է.; Շալ ի ծճաեյ, 1998.

Աճի եաե Բ. Ա. Կօլ ի նի օեաեւի ա ի ծի օա՞նն: օալ ծեյ, ենօլ ծեյ, նի աճա- ի ալ ի նօւ. – Ը ., 1987.

Ալ աճ Է. Էլճաօւեա Օեճալի ա: Աեաճալ յ ի ճաօ՞. – Է.; Էւա՞ա; Ը յը-Էլ ծե; Ը աճա, 2003.

Ալ աճ Է. Ը աեյա յնօլծե-ի ի շ ե՞օճաօօօճե ի ծի ի ի-աօե՞ օեճալի նիւի շ ելճա-+էի է // Օեճալի նիւե՞ Ենօլ ծե. – 1965. – ՝ 3 – 4.

Ալ յ յա Աեւաճօլ. Ծաեյօ՞յ ի ծի ի ծի աալ ի յ օճ ալ ճաե-ալ ելճաե՞ա // Էլ շա՞ննեա Նօճալի աեի ա. – 1999. – ՝ 5.

Աեաեի եճի եե-Աօաալ ի ի Ը. Օ. Ը աճաալ եա Բ ալ-Շալ աալ ի ե Ծի ննե՞ ի ծ ալ ծի է ի ի էլ աեի ա XV ա. ալ Էրաեի նեի է օլ է (1569 ա.). – Է., 1891.

Աաալի էի Ը.՞. Էօե օճ ճօլի էօյ ա եօճաճիւե՞ նեի ալ է՞օ՞ օեճալի նիւի ալ ելճաօօա: ի աճաալ ե՞ն ելճաօւի շաալի ալ շ ի ծի աեալ ա նօ՞ալ ի ալ ալ եեաօ // Mediaevalia Ucrainica: ի ալ ճաեւի յնօւ օճ յնօլծ՞յ յաե. – Օ. V. – Է., 1998.

Ալ էլ աօօւե՞ Ա.Ը. Շալ ի ծի ճեա ելճաօօալ. – Է., 1994.

Ալ ծալի էի Ա.Օ. Ը ա յօլ ի էի ա +աճա՞նն ա ի օճ-աճաալ ի է ի աօեա էլ ի օճ XVIII – ի աճալ է ի էլ աեալ XIX ա. // Նի աօնեայ յօլ ի աճաօեյ. – 1982. – ՝ 3.

Ἄδοοαάνηέε Ἰ .Ν. Ἐνὸι δὲϋ οέδαεὶ νήιαι εἶϗα-αῖοαά αι νή ααεὶ αὶ ἐϋ
ñ ì ìñείαῖεεὶ αἶνὸααδῖοαἶι. – Ὀ. 1: Αἶ ἰ α-αεά XVII αάεα. – Ἐ., 1913.

Ἄδοοαάνηέε Ἰ .Ν. ²νοὶ δ³ϋ Οέδαῖ ἐ-Δὸνή α 11 ὲ., 12 εἶ. – Ὀ. 7:
Ἐἶϗαὸϋε³ +αῖε – αἶ δ. 1625. – Ἐ., 1995; Ὀ. 8: Δἷεε 1626 – 1650. – Ἐ., 1995.

Ἄδοαέε Ἀ.Ἰ. Ἰ δἷαεαὶ α οαδῶοὶ δ³αεϋἶι; ὡ οδἷἶἶεἶα³+ἶι; εἶεαὸ³;
ἰαδῶι; ῒαἶἶδἷϗῶεἶ; Ἰ³+³ // ῒαἶἶδἷϗῶεἶ εἶϗαὸοαἶ α οέδαῖἶνῦε³ε ³νοὶ δ³;
εὸεϋοδ³ ὡ ἰαὸ³ἶἶαεϋἶ³ε νἶαἶ ἶῖα³αἶἶ ἶῖο³. – Ἐ.; ῒαἶἶδ³αεϋ, 1997.

Ἄδοα³ε Ἰ.². Εἶϗαὸοαἶ ἰα νἶ³οαἶεὸ νἶαἶ³; ³νοὶ δ³; // Ἀοἶ ἶῖο³αεϋἶ³
ἰ δἷοαῖε ἰα Ἰαδαἶἶἶἶ ὡ Ἰ ἶαἶ³ἶ δἷαἶ³; Ἰ εἶοεα³ ἶο-αἶἶ³νοῦ. – ×αδῶαῖε, 1999.

Ἄδοα³ε Ἰ.². Οέδαῖἶνῦεα εἶϗαὸϋεα ααδῶααά α αδὸα³ε ἶἶεἶαεἶ³ XVII
– XVIII ἶο.: εἶδἶαἶἶε, ἶαῖαεαἶἶἶἶ, ἶδαἶἶ. – Ἐ., 1996.

Ἄδοα³ε Ἰ.²., Δε-εα Ἀ.Ἰ. Οέδαῖἶνῦεεε ἰαδἷα: ἶἶοἶαεαἶἶἶἶ, ὡἶδἷ ὡ-
αἶἶἶἶἶ ὡδῶῖἶἶνῦεἶ; ἰαδἷαἶἶἶἶ // Οέδαῖἶἶἶἶ αἶαῖοαἶ. – Ἐ., 1994.

Ἀὸῖεῖεῖοῖε Ἐ.Ἀ., Αἶαἶἶαε-Ἰ. Ἰ. ῒαἶἶδἷϗῶεἶ Ἰ³+ ὡ ἶἶἶαδἶαῖεαἶ α
δἷεϋ α ³νοὶ δ³; οέδαῖἶνῦεἶαἶ ἰαδἷαὸ. – Ἐ., 1954.

Ἀαὸεαἶε-Β.Δ. Ἰ αὸ³ἶἶαεϋἶἶ νἶαἶ ἶῖα³αἶἶ ³νοῦ οέδαῖἶ ὡ³α ἶα ϗῶαἶ³ XVI
– XVII ἶο. (Ἰ³αῖοἶἶεε, αῶαδαεα, ἶαὸἶαε αἶῖε³αεαἶἶἶἶ) // Ἰ³ο-αἶἶ³νοῦ. –
1993. – ¹ 3.

Ἀαὸεαἶε-Β.Δ. Οέδαῖἶα ἶα ἶαε³ ἶ³α Ἰῖοἶαἶἶ ³ ϗῶοἶαἶἶ (XIV –
XVIII ἶο.) // ῒαἶἶεῖε Ἰ αὸεἶαἶαἶ ὡἶααδῶεῖοαά³ἶ. Ὀ. Ὀαα-αἶεα. – Ἐϋα³α,
1991. – Ὀ. Ἰῖοῖο²².

Ἀαὸεαἶε-Β.Δ. Εἶϗαὸοαἶ ἶα Ἀαεεεἶἶ ὡ εἶδἶαἶἶ³ // Οέδαῖἶνῦεα
εἶϗαὸοαἶ: ἶο-αἶἶἶεε νῶαἶ ὡ ἶαδἷἶ αεδῶεαε αἶῖε³αεαἶἶἶἶ ἶ δἷαεαἶ ε (Ἰ αὸαδ³αεε
«εδὸαεἶαἶ ἶοἶεὸ») // Ὀ²Ἀ. – 1990. – ¹ 12.

Ἀἶαἶαδ-ῒαἶἶεῖεε Ἰ .Ὀ. Οέδαεἶ νῆεα ἶοαδἷοαά α ἶαδἶαἶ ἶἶεἶαεἶ α
XVI α. – Ἐ., 1908.

Ἀἶἶαἶεὸϋεε Ἀ. Εἶϗα+εἶα ἶα ἶαδαεἶἶ³ XVI – XVII α. (1591 –
1603). – Ἐϋα³α, 1905.

²ὡεἶ αἶεἶ Ἰ.Β. ²νοὶ δ³ϋ Οέδαῖἶ ε ὡ ἶἶ ἰαδἷαὸ. – Ἐ., 1992.

Ἀαδαεα αἶ ³νοὶ δ³; Οέδαῖἶ ἐ-Δὸνή / ϗα δαα. Ἰ. Ἄδοοαάνηεἶαἶ. –
Ὀ. 8: Ἰ αὸαδ³αεε αἶ ³νοὶ δ³; οέδαῖἶνῦεἶἶ εἶϗα+εἶεἶ / Ὀεε. I. Ἐδῆἶ³εαἶε-
Ἐϋα³α, 1908.

²αἶἶαἶ δἷαἶἶεε Ἐ.Ἀ. Ἀοἶ ἶααἶ ἶαδαὸ³+ἶ³ ἶ δἷοαῖε ἶα Ἀαεεεἶἶ ὡ Ἐἶδἶαἶ-
ἶ³ α εἶἶοαῖεῖ³ αϗα³ἶ εἶ οέδαῖἶνῦεἶ; ὡ εδῆἶ νῦεἶοααδῖνῦεἶ; ἶἶ³εϋἶἶ ὡ (XVI –
XVII ἶο.) // Ἰ ααἶ³ἶ δῖἶἶ νῦεα Οέδαῖἶα: ³νοὶ δε-ἶ³ ἶ δἷοαῖε, ἶἶ³; ἶἶἶοαδ³:
ϗα. ἶαὸε. ἶδ. / Δαα. Ἰ. Ἰα³ὡεαἶ εἶ ὡ³ἶ. – Ἀἶ³ἶ δἷἶαὸδἷαἶἶ, 2006. – Ἀεἶ. 4.

²αἶἶαἶ δἷαἶἶεε Ἐ.Ἀ. ῒαἶἶδἷϗῶεἶ Ἰ³+ α αὸἶ ἶῖο³αεϋἶἶ εὸ ἶ δἷοαῖε αδὸ-
αἶ; ἶἶεἶαεἶ ε XVI – ἶαδῶἶ; ἶἶεἶαεἶ ε XVII ἶο. // Ἀ³ἶεε ×αδῶαἶἶαἶ ὡ ὡ³-
ααδῖεὸαὸ. Ἰαδ³ϋ: ²νοὶ δ³ϋ – 2004. – Ἀεἶ. 61.

²αἶἶαἶ δἷαἶἶεε Ἐ.Ἀ. Ἰ δἷαεαἶ α ἶῖεδὸ α εἶἶἶοαῖεῖ³ ἶαῖἶ³εϋἶἶ ἶοἶεὸ
αϗα³ἶ εἶ Οέδαῖἶ ε ὡ Ἐδῆἶ νῦεἶαἶ ὡαἶ ἶοαά (XV – XVII ἶο.) // Οέδαῖἶ α ἶἶαἶδἷ-
ἶα: ϗα. ἶαὸε. ἶο. – Ἀεἶ. 4. – Ὀ. 2. – Ἐ., 2006.

Ñì íε³ε Á.Á., Ñòáí αί είá Á.Ñ. Óέδαζί núεά í αò³í í αεύí à δάái έβρò³ý
1648 – 1676 δδ. έδ³çù í δέçì ó ñòí έ³òü // Ó²Æ. – 1998. – ¹ 1.

Ñí έοέüñüέέ Á. Αί í εòáí í ý í δí άεί έεί αί í ý òá εί έάε³çαò³β í άδòίç
Çàí í δí çüέíç Ñ³±³ // Έέçáñüέά Ñòáδí άεί à. – 2002. – ¹ 6.

Ñí έí áü, á Ñ. Ì άεί δí ññέέñéí à έαçα+αñòái αί Õí αεύí εοέí αί //
Δòññέέέ Άáñòí έέ. – 1859. – Õ. ÕÕIII. – Άüí. 1. – Í òá. VII. – ¹ 9.

Ñòí δí άεί έί Á.Á. Ñòáòái Άάοí δέε έ αί αί δí áñέά έί çáέε: έññέάái άá-
í έý, í àí ýοí έέέ, αί έοí αί òü έ çàí άόέέ. – Ê., 1904.

Õí έáδάεáñüέέ-Έάδòááε-². Έί çá++εί à (Δí çá³ε ç í áάδòεί άái í αί òái δò
«Έí í ñòέòó³εί à ³ñοí δ³ý Óέδαζί έ») // Άέçáí εύí έέ øέýò. – 1961. – ¹ 12.

Óέδαζί núεά í áδí αί ³ñου: í áδéñé ñí ó³αεύí í-άεί í íí ³+íç òá áοí í í í έ³òé+
í íç ³ñοí δ³ç / Çà δάá. *P. Έí í áòòí δá* òá ³í. – Ê., 1990.

Õáέέí í í αί έί Á. ²í ñòέòóó έί çáòòää: òβδéñüέí αί έ όέδαζί núéí αί //
Ñò³ái έέ ñá³ò. – 1993. – ¹ 1.

×άάái Á.P. Άέòí έέ (Ñáδáái ° Í í αί ³í δí á'y ç í áέááái ³øέò +áñ³á αί
ñáδááéí έ XVII ñò.). – ×άδéáñé, 1994.

×άάái Á.P. Ñáδáái ° Í í αί ³í δí á'y. – ×άδéáñé, 1999.

×άδéái Á. Óέδαζί à á í í έ³òé+ί έó á³ái íñéí áð Áάέέέí αί έί ýç³áñòää
Έέòí áñüέí αί ç Έδéí ñüέέí òái áòí (1515 – 1540). – Ê.: ²í ñòέòóó ³ñοí δ³ç
Óέδαζί έ Í ΑÍ Óέδαζί έ, 2006.

×άδéái Á.Á. Ì ñòáò³έ Άάøεί άε÷ – ÷άδéáñüέέé ³ έái ³áñüέέέ ñòáδí ñòá
XVI ñò. // Ó²Æ. – 2002. – ¹ 1.

Û áδááé Á.Ï. Άάδááéά òí δí óái í ý óέδαζί núéí αί έί çáòòää // Ó²Æ.
– 1994. – ¹ 2 – 3.

Û áδááé Á.Ï. Άέí àí ³έá çδí ñòái í ý +éñáεύí í ñò³ óέδαζί núéí αί έί çáòòää
áí ñáδááéí έ XVII ñò. // Í áò³í í αεύí í-άέçáí εύí à á³εί à óέδαζί núéí αί í áδí áò
ñáδááéí έ XVII ñòí έ³òòý: í í έ³òééá, ³áái έί ά³ý, á³éñüέí áá í έñòáòòái: Çá. í áóé.
ñò. – Ê., 1998.

Û áδááé Á.Ï. Çàí í δí çüέά Ñ³± ýé òáέòí δ έί í ñí έ³ááò³ç óέδαζί núéí αί
έί çáòòää αί ñáδááéí έ XVII ñò. // Ó²Æ. – 1995. – ¹ 5.

Û áδááé Á.Ï. Óέδαζί núéά έί çáòòái: òí δí óái í ý ñí ó³αεύí í αί ñòái ó.
Áδòää í í έí άεί à XV – ñáδááéí à XVII ñò. – Ê., 2000.

Βáí δí εòüέέέ Á.². ²ñοí δ³ý çàí í δí çüέέò έί çáέ³á ó 3 ò. – Ê., 1990.

Βέí áái έί Í.Ï. Ì áδéñ ³ñοí δ³ç Óέδαζί έ ç í áέááái ³øέò +áñ³á αί έ³í öý
XVIII ñò. – Ê., 1997.

Βέí áái έί Í.Ï. Ì áδáέάεύí έέ ñá³ò. Άí ñé³άέái í ý ç ³ñοí δ³ç öýáέái ü
òá ³ááé à Óέδαζί ³ XVI – ÕVII ñò. – Ê., 2002.

Βέí áái έί Í.Ï. Óέδαζί núéά øέýòá ç έ³í öý XIV – αί ñáδááéí έ
XVII ñò. (Áí έεί ü ³ Óái òδáεύí à Óέδαζί á). – Ê., 1993.

Βέí áéá Á. Í àí ³ñοí έέέ, ááδάάó³ ³ ñòáδí ñòé áí ñí í ááδñüέí αί çàí έó
×άδéáñüέí αί à έ³í ó³ XV ³ á XVI áá. – Ê. [Í óáέòéá ç άòδí áέó «Óέδαζί à»],
1907.

Archiwum Domu Sapiehow. – T. 1: Listy z lat 1575 – 1606 / Opr. A. Prochaska. – Lwów, 1892.

Biedrzycka A., Kaczmarczyk J. Kozacy zaporoscy w wojnie Hocińskiej 1621 roku // Í ãö³íí àëüí î - âèçâî ëüí à â³éí à óéđà;í ñüéî âî í àđî äó ñáđàäéí è XVII ñò.: î î ë³òèèà, ³ääî ëî ä³ÿ, â³ëñüéî ää í èñòáóóâî: Čá. í äóé. ñò. – Ę., 1998.

Bogucka M. Dawna Polska: Narodziny, rozkwit, upadek. – Warszawa, 1985.

Chynczewska-Hennel T. Úwiadomóü narodowa szlachty ukraiñskiej i kozaczyzny od schyiku XVI do poüowy XVII w. – Warszawa, 1985.

Chynchewska-Hennel T. The national Consciousness of Ukrainians Nobles and Cossacks from the End of the Sixteenth to the Mid-Seventeenth Century // Harvard Ukrainian Studies. – 1986. – Vol. X. – ¹ 3 – 4.

Gordon L. Cossack rebellion: social turmoils in the sixteens-century Ukraine. – Albany, 1983.

Grondski Š. Historia belli cosacco-polonici. – Pestini, 1676.

Hejdensztejn R. Dzieje Polski od úmierci Zygmunta Augusta do roku 1594. – Petersburg, 1857.

Jablonowski A. Historia Rusi Poüdniowej do upadku Rzeczy Pospolitej Polskiej. – Kraków, 1912.

Jablonowski A. Starostwa Ukrainne w piérwszej poüowie XVII wieku // Ýródüa dziejowe. – T. V. – Warszawa, 1877.

Jablonowski A. Wstap. Ziemie Ruskie. Ukraina (Kijów – Braciaw) // Ýródüa dziejowe. – T. XX²²: Polska XVI wieku pod wzgládem geograficzno-statystycznym / Opisane przez A. Jablonowskiego. – Warszawa, 1897.

Jablonowski A. Zasiedlenie Ukrainy (Archiw jugo-zapadnoj Rossii, Cz. VII, T. 1. – Rec.) // Ateneum. – T. 1. – Warszawa, 1888.

Jerlicz J. Latîpisiec albo kroniczka. – Warszawa, 1853. – T. 1.

Kaczmarczyk Z., Leúnorodski B. Historia pañstwa i prawa Polski do roku 1795. – T. 2: Od poüowy XV w. do r. 1795 / Pod. red. J. Bardacha. – Warszawa, 1957.

Krasinski H. The cossacks of the Ukraine. – New York, 1985.

Kronika Pawüa Piaseckiego biskupa Przemyúlskiego. – Kraków, 1870.

Kumke C. Die Reform der Registerkosaken im Jahre 1638 // Forschungen zur osteuropáischen Geschichte. – 1993. – Bd. 48.

Lebedynsky I. Histoire des cosaques. – Paris, 1995.

Listy Stanisüawa Ýókiewskiego: 1584 – 1620. – Kraków, 1868.

Niemcewicz J.U. Dzieje panowania Zygmunta III. – Ő. 1. – Kraków, 1860.

Pamiátniki do panowania Zygmynta III, Wüadysiawa IV i Jana Kazimierza z rekopismu / Wyd. K. Wóycicki. – T. 1. – Warszawa, 1846.

Paprocki B. Herby rycerstwa polskiego, zebrane i wydane r.p. 1584. – Kraków, 1858.

Piúma Stanisława Ýóikiewskiego kanclerza koronnego i hetmana z jego popiersiem / Wyd. A. *Bielowski*. – Lwów, 1861.

Plokhly S. The Cossacks and Religion in Early Modern Ukraine. – Oxford: University Press, 2001.

Podhorodecki L. Sicz Zaporoska. – Warszawa, 1970.

Puñaski K. Dzikie Pola // Puñaski K. Szkice i poszukiwania historyczne. – Kraków, 1887.

Rawita-Gawroñski F. Geneza i rozwój idei kozactwa i kozaczyzny w XVI w. – Warszawa, 1924.

Rawita-Gawroñski F. Obszar, zaludnienie i tworzenie siã kozaczyzny. – Kraków, 1914.

Scriptores rerum Polonicarum. – T. 20. – Kraków, 1907.

Serczyk W. Polska – Ukraina: dziesiañ wieków nierozumienia // Í î ëü ñùèí -óéðàíí ñùè³ ñòóà³ç. – Àèì . 1: Óéðàíí à – Í î ëüà: ³ñòí ðè-è+à ñí àäùèí à ³ ñòñí ³èüí à ñà³àíì ³ñòü. – Ê., 1993.

Serczyk W.A. Historia Ukrainy. – Wrocław, 2001.

Serczyk W.A. Na dalekiej Ukrainie (Dzieje Kozaczyzny do 1648 roku). – Kraków, 1984.

Serczyk W.A. Ukraina w latach 1569 – 1795 // Ukraina: teraèniejszouã i przesùuã / Pod. red. M. *Karasia* i A. *Podrazy*. – Kraków, 1970.

Sliwinski A. Stefan Batory. – Warszawa, 1922.

Sysyn F. Concepts of Nationhood in Ukrainian History Writing, 1620 – 1690 // Harvard Ukrainian Studies. – 1986. – Vol. X. – ¹ 3 – 4.

Tomkiewicz W. Jeremi Wisniowiecki (1612 – 1651). – Warszawa, 1933.

Tomkiewicz W. Kozaczyzna ukraiñna. – Lwów, 1939.

Tomkiewicz W. O skiadzie spoiecznym i etnicznym kozaczyzny ukraiñnej na przeòmie XVI i XVII wieku // Przeglãd Historyczny. – 1948. – T. 37. – ¹ 2. Volumina legum. – T. 2, 3. – Petersburg, 1859.

Wóicyk Z. Dzikie pola w ogniu (O Kozaczyènie w dawnej Rzeczypospolitej). – Warszawa, 1968.

Wójcik Z. Ukraina w ramach Rzeczypospolitej do poùowie XVII w. (prawo, program, praktyka polityczna). – Wrocław, 1988.

Ýródła dziejowe. – T. V: Lustracye królewsczyzn ziem ruskich Woùnia, Podola i Ukrainy z piérwszej poùowy XVII wieku / Wyd. A. *Jablonowski*. – Warszawa, 1877.

Ýródła dziejowe. – T. XX / Opisane przez A. *Jablonowskiego*. – Warszawa, 1894.

Ýródła dziejowe. – T. XXI / Wyd. A. *Jablonowski*. – Warszawa, 1894.

3MICT

K nooi í à nei aî (Ôaî ðaoè÷í ³ çaoaaæ)	3
V èðají nüeá éí çaoòáí à àòí í ní ò³aëuí èò í ðí oáñao: äæaðáèa oà ³noí ð³í aðaó³y	24
F áí açà ³ ní ò³aëuí à í ðeðí àà oéðají nüeí aî éí çaoòáá	44
U èa³e³çao³éí eé àèí ³ð éí çaoòáá à àòí í - ní ò³aëuí èò oðáí ñoí ðí àò³yò Áaèèèí aî Éí ðáí í ó	63
C hædeañe – í ní í aí eé í ñaðááí é	77
G æyí ñoái ó ní ò³aëuí ³é áaí èpò³j éí çà÷÷éí è	94
K i çaoòáí ó ñeñòáí ³ ní ò³aëuí í -áéí í í ñ ³÷í èò á³aí í ñeí í à oðáí aò Ì ³aaáí í í j ÈèjaÙeí è	107
K i çaoòáí à àòí í ní ò³aëuí ³é ñoðóeòoð³ oéðají nüeí j ní ³eúí í òè	126
M eðí ³ açà³oí eí è ç Èðèí nüeèì oáí ñoái í	137
F áí í í è³òè÷í ³ oðáí ñoí ðí àò³j oà oí ðí oáaí í y í í è³òè÷í í j ñàí í ñò³éí í ñò³ éí çaoòáá	157
E oí í ní ò³aëuí á çí à÷áí í y Çàí í ðí çüèí j Ñ³÷³	183
K i çaoüèí -í í eüñüè³ á³éí è í áðøí j í í éí áeí è XVII ñò. yè àòí í ní ò³aëuí eé éí í Ôè³èò	199
A ððæaaí oái ð÷à í àðàæèì à	213
B àí ³noü í ³ñèyì í àè	227
O ní í aí à è³oððòoðà	232

Í àóêíáá àèääííÿ

²ääí âî ðî añüèèé

Êî ñòÿí òèí Âañèëüî âè÷

ETHNOCYCLALHNYI VIMIR UKRAÏNSKYKOHO KOZACHTVA

(Í àðèñè ç ñòîð³; Í ³ääáí íî; Êèÿùèè è
ê³í öÿ XV – ñàðääè è XVII ñò.)

Êî ñòÿí òèí à ñèèääííÿ – Ê.Á. ²ääí à ðî añüèèè

Í ³àíèñáí í àí àðóéó 12.12.2012. Õî ðî àò 84õ108/16. Áàðí ³òòà
Peterburg. Í àí³ð í õñàò. Õí. àðè. àðè. 15,12. Õèðàè 300 í ðèí.

Í ààðóèíááíí ç íðè³í àè-í àèáó: Õî Í ×ääáí áí èí P .Á. Ñà³àíòòàí ÿ ðî áíáñáí íÿ
àí Áàðèääííí ðà³ñòòò àèääáò³à ñàð³ÿ ÁË ¹ 1898 à³à 11.08.2004 ð.
18000, ×àðèèñè, áóè. Í .Áàøèèèè÷à, 39; òàè.: (0472) 45-99-84, 56-46-66;
E-mail: office@2uppost.com

Костянтин
Івангородський

ЕТНОСОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

